

متن و ترجمه
کتاب نفیس

فروع کافی

جلد هشتم

تألیف

محدث عالی مقام ثقة الاسلام محمد یعقوب کلینی رازی رحمته الله

ترجمه: گروه مترجمان

اشراف و ویرایش: محمد حسین رحیمیان

@tasnim_pdf

کتابخانه تسنیم، بزرگترین کتابخانه علوم
اسلامی در ایتا

فهرست موضوعات
کتاب احکام خوراکی‌ها
(۲۱ - ۲۵۱)

بخش سی و هشتم

۲۹ رزق و روزی به همراه مهمان

بخش سی و نهم

۳۱ حق مهمان و گرمی داشت او

بخش چهلیم

۳۲ میل غذا با مهمان

بخش چهل و یکم

۳۴ انسان ناگزیر از میل غذا است

بخش چهل و دوم

۳۷ ناهار و شام

بخش سی و چهارم

۲۳ ولیمه‌ها و مهمانی‌ها

بخش سی و پنجم

کسی که در شهری داخل می‌شود، مهمان

برادران دینی خود است ۲۶

بخش سی و ششم

۲۷ مهمانی سه روز است

بخش سی و هفتم

۲۸ کراهت به خدمت واداشتن مهمان

بخش پنجاهم

فضیلت و ارزش نان ۷۱

بخش پنجاه و یکم

نان جو ۷۸

بخش پنجاه و دوم

نان برنج ۷۹

بخش پنجاه و سوم

قاووت‌ها و ارزش قاووت گندم ۸۰

بخش پنجاه و چهارم

قاووت عدس ۸۵

بخش پنجاه و پنجم

ارزش گوشت ۸۶

بخش پنجاه و ششم

کسی که چهل روز گوشت نخورد اخلاقش

دگرگون می‌شود ۸۹

بخش چهل و سوم

فضیلت شام و کراهت ترک آن ۳۹

بخش چهل و چهارم

شستن دست پیش از غذا و پس از آن ۴۳

بخش چهل و پنجم

شرایط شستن دست پیش از غذا ۴۵

بخش چهل و ششم

حواله و کشیدن دست به صورت پس از

شستن ۴۶

بخش چهل و هفتم

«بسم الله» و «الحمد لله» گفتن و دعا

خواندن به هنگام صرف غذا ۴۸

بخش چهل و هشتم

چند روایت نکته‌دار ۶۶

بخش چهل و نهم

خوردن آن چه که از سفره می‌افتد ۶۷

بخش شصت و پنجم	بخش پنجاه و هفتم
برتری گوشت سردست بر گوشت دیگر	برتری گوشت گوسفند بر گوشت بز... ۹۱
اعضا... ۱۰۴	
بخش شصت و هشتم	بخش پنجاه و هشتم
غذای پخته شده... ۱۰۵	گوشت گاو و پیه‌های آن... ۹۳
بخش شصت و نهم	بخش پنجاه و نهم
ترید... ۱۰۸	گوشت شتر و شتر خراسانی... ۹۵
بخش شصت و دهم	بخش شصتم
گوشت بریان، کباب و کله... ۱۱۱	گوشت پرندگان... ۹۶
بخش شصت و یازدهم	بخش شصت و یکم
حلیم... ۱۱۴	گوشت آهو و گور خر... ۹۸
بخش هفتاد	بخش شصت و دوم
غذای مثلته و احساء... ۱۱۵	گوشت گاو میش... ۹۹
بخش هفتاد و یکم	بخش شصت و سوم
حلواء... ۱۱۷	کراهت خوردن گوشت ناپخته... ۱۰۰
	بخش شصت و چهارم
	گوشت «قدید»... ۱۰۱

بخش هفتاد و دوم

غذای داغ ۱۱۹

بخش هشتادم

روغن زیتون و زیتون ۱۴۱

بخش هفتاد و سوم

پاک کردن استخوان ۱۲۱

بخش هشتادم و یکم

عسل ۱۴۳

بخش هفتاد و چهارم

ماهی ۱۲۲

بخش هشتاد و دوم

شکر ۱۴۵

بخش هفتاد و پنجم

تخم مرغ ۱۲۶

بخش هشتاد و سوم

روغن حیوانی ۱۵۰

بخش هفتاد و ششم

ارزش نمک ۱۲۹

بخش هشتاد و چهارم

شیر حیوانات ۱۵۲

بخش هفتاد و هفتم

سرکه و روغن زیتون ۱۳۳

بخش هشتاد و پنجم

شیر گاو ۱۵۵

بخش هفتاد و هشتم

سرکه ۱۳۶

بخش هشتاد و ششم

ماست ۱۵۷

بخش هفتاد و نهم

مری ۱۴۰

بخش نود و پنجم	بخش هشتاد و هفتم
ماش ۱۷۲	شیر شتر ۱۵۷
بخش نود و هشتم	بخش هشتاد و هشتم
کاورس ۱۷۲	شیر الاغ ۱۵۸
بخش نود و نهم	بخش هشتاد و نهم
خرما ۱۷۳	پنیر ۱۶۰
بخش نود و دهم	بخش نودم
میوه‌های مختلف ۱۸۴	پنیر و گردو ۱۶۲
بخش نود و یازدهم	بخش‌هایی دربارهٔ حبوبات
انگور ۱۸۵	بخش نود و یکم
بخش صد	برنج ۱۶۳
مویز ۱۸۹	بخش نود و دوم
بخش صد و یکم	نخود ۱۶۷
انار ۱۹۰	بخش نود و سوم
بخش صد و دوم	عدس ۱۶۹
سیب ۱۹۷	بخش نود و چهارم
	باقلا و لوبیا ۱۷۰

بخش صد و یازدهم	بخش صد و سوم
۲۱۲ سبزیجات	۲۰۱ به
بخش صد و دوازدهم	بخش صد و چهارم
۲۱۳ روایاتی درباره کاسنی	۲۰۳ انجیر
بخش صد و سیزدهم	بخش صد و پنجم
۲۱۷ ریحان کوهی	۲۰۴ گلابی
بخش صد و چهاردهم	بخش صد و ششم
۲۱۹ تره	۲۰۵ آلو
بخش صد و پانزدهم	بخش صد و هفتم
۲۲۲ کرفس	۲۰۶ نارنج
بخش صد و شانزدهم	بخش صد و هشتم
۲۲۳ گشنیز	۲۰۹ موز
بخش صد و هفدهم	بخش صد و نهم
۲۲۳ خُرفه	۲۱۰ سنجد
بخش صد و هیجدهم	بخش صد و دهم
۲۲۴ کاهو	۲۱۱ خربزه

بخش صد و بیست و هفتم	بخش صد و نوزدهم
خیار ۲۳۶	سداب ۲۲۵
بخش صد و بیست و هشتم	بخش صد و بیستم
بادمجان ۲۳۷	شاهی ۲۲۶
بخش صد و بیست و نهم	بخش صد و بیست و یکم
پیاز ۲۳۸	چغندر ۲۲۷
بخش صد و سی ام	بخش صد و بیست و دوم
سیر ۲۴۰	قارچ ۲۲۹
بخش صد و سی و یکم	بخش صد و بیست و سوم
آویشن ۲۴۲	کدو حلوائی ۲۳۰
بخش صد و سی و دوم	بخش صد و بیست و چهارم
خلال کردن ۲۴۳	تُرْب ۲۳۲
بخش صد و سی و سوم	بخش صد و بیست و پنجم
تفاله‌های لای دندان ۲۴۶	هویج ۲۳۳
بخش صد و سی و چهارم	بخش صد و بیست و ششم
شویندهٔ اشنان و سُعد ۲۴۷	شلغم ۲۳۴

کتاب آشامیدنی‌ها

(۲۵۱ - ۳۹۰)

بخش یکم

فضیلت و ارزش آب ۲۵۳

بخش دوم

روایاتی دیگر درباره آب ۲۵۵

بخش سوم

آب فراوان آشامیدن ۲۵۷

بخش چهارم

ایستاده و یک نفس آشامیدن آب ۲۵۸

بخش پنجم

دعا به هنگام آشامیدن آب ۲۶۲

بخش ششم

ظرف‌ها ۲۶۴

بخش هفتم

فضیلت آب زمزم و آب ناودان کعبه .. ۲۶۷

بخش هشتم

آب آسمان ۲۶۹

بخش نهم

فضیلت آب فرات ۲۷۱

بخش دهم

آب‌هایی که از شُرب آنها نهی شده

است ۲۷۳

بخش یازدهم

روایت‌های نکته‌دار ۲۷۶

بخش دوازدهم

بخش‌هایی درباره نپیذها ۲۷۹

مواد تهیّه شراب ۲۷۹

بخش سیزدهم

ریشه تحریم شراب ۲۸۰

بخش چهاردهم

شراب همیشه حرام بوده است ۲۸۷

بخش بیست و دوم	بخش پانزدهم
شراب به خاطر نتیجه‌اش حرام است! پس هر چه که نتیجه‌اش مانند آن باشد حرام است. ۳۲۶	شراب‌خوار. ۲۸۸
بخش بیست و سوم	بخش شانزدهم
حکم کسی که به عنوان دارو، رفع تشنگی و یا تقیه شراب بنوشد. ۳۲۸	بخشی دیگر درباره شراب‌خوار. ۲۹۸
بخش بیست و چهارم	بخش هفدهم
شراب خرما و کشمش. ۳۳۴	شراب، اصل هر گناه و بدی است. ۳۰۳
بخش بیست و پنجم	بخش هیجدهم
ظروف شراب. ۳۴۴	کسی که همواره شراب می‌نوشد. ۳۰۶
بخش بیست و ششم	بخش نوزدهم
شیره انگور. ۳۴۶	روایاتی دیگر درباره شراب‌خوار. ۳۰۹
بخش بیست و هفتم	بخش بیستم
شیره انگور پخته. ۳۴۷	تحریم شراب در قرآن. ۳۱۱
بخش بیست و هشتم	بخش بیست و یکم
شیره طلایی. ۳۴۸	پیامبر خدا ﷺ اندک و بسیار مواد مستی آور را تحریم فرمود. ۳۱۵

بخش سی و هشتم

آواز و غنا..... ۳۷۴

بخش سی و نهم

قمار با نرد و شطرنج..... ۳۸۴

کتاب احکام پوشش ، خودآرایی**و جوانمردی**

(۳۹۱ - ۶۲۴)

بخش یکم

خودآرایی و آشکار کردن نعمت..... ۳۹۳

بخش دوم

لباس..... ۳۹۹

بخش سوم

کراهت لباس شهرت..... ۴۰۸

بخش چهارم

لباس سفید و پنبه‌ای..... ۴۰۹

بخش پنجم

پوشیدن لباس رنگی..... ۴۱۳

بخش بیست و نهم

قطره‌ای از ماده مست کننده در ظرف

غذا..... ۳۵۳

بخش سی ام

آب جو..... ۳۵۴

بخش سی و یکم

نوشیدنی حلال..... ۳۵۹

بخش سی و دوم

باز هم در مورد نوشیدنی‌ها..... ۳۶۵

بخش سی و سوم

ظرفی که قبلاً در آن شراب بوده و اکنون در

آن سرکه است و یا از آن می‌نوشند... ۳۶۶

بخش سی و چهارم

دگرگونی شراب به سرکه..... ۳۶۸

بخش سی و پنجم

چند روایت نکته‌دار..... ۳۶۹

بخش سیزدهم	بخش ششم
دعا به هنگام پوشیدن لباس نو ۴۴۰	پوشیدن لباس مشکی ۴۱۹
بخش چهاردهم	بخش هفتم
پوشیدن لباس کهنه ۴۴۳	کتان ۴۲۰
بخش پانزدهم	بخش هشتم
عمامه و دستار ۴۴۵	پوشیدن لباس پشمی، مویین و گرگی ۴۲۰
بخش شانزدهم	بخش نهم
کلاه زمستانی ۴۴۸	پوشیدن لباس خز ۴۲۳
بخش هفدهم	بخش دهم
پوشیدن کفش ۴۴۹	پوشیدن لباس نقش و نگاردار ۴۲۷
بخش هیجدهم	بخش یازدهم
رنگ‌های نعلین ۴۵۵	حریر و دیبا ۴۲۹
بخش نوزدهم	بخش دوازدهم
کفش ۴۵۸	حکم پوشیدن لباس کوتاه و بلند ۴۳۳
بخش بیستم	
آداب پوشیدن کفش ۴۶۰	

بخش بیست و نهم

چند حدیث نکتہ دار ۴۸۷

بخش بیست و یکم

خاتم و مهر انگشتری ۴۶۲

بخش سی ام

رنگ کردن مو ۴۹۲

بخش بیست و دوم

عقیق ۴۶۷

بخش سی و یکم

رنگ سیاه و رنگ و سمه ۴۹۷

بخش بیست و سوم

یاقوت و زمرد ۴۷۰

بخش سی و دوم

رنگ کردن با حنا ۴۹۹

بخش بیست و چهارم

فیروزه ۴۷۱

بخش سی و سوم

چیدن و تراشیدن موی سر ۵۰۱

بخش بیست و پنجم

جزع یمنی و بلور ۴۷۳

بخش سی و چهارم

موی سر و باز کردن فرق ۵۰۴

بخش بیست و ششم

نقش انگشتر ۴۷۴

بخش سی و پنجم

ریش و سبیل ۵۰۷

بخش بیست و هفتم

حکم زیور آلات ۴۷۹

بخش سی و ششم

چیدن موی بینی ۵۱۱

بخش بیست و هشتم

حکم فرش ها ۴۸۳

بخش سی و هفتم	بخش چهل و پنجم
شانه کردن ۵۱۱	نوره کشیدن ۵۵۱
بخش سی و هشتم	بخش چهل و ششم
چیدن ناخن‌ها ۵۱۵	موی زیر بغل ۵۵۷
بخش سی و نهم	بخش چهل و هفتم
موهای سفید ۵۲۱	حنا بعد از نوره ۵۶۱
بخش چهلم	بخش چهل و هشتم
دفن موی و ناخن ۵۲۳	عطر و بوی خوش ۵۶۴
بخش چهل و یکم	بخش چهل و نهم
سرمه چشم ۵۲۴	کراهت ردّ هدیه عطر ۵۶۹
بخش چهل و دوم	بخش پنجاهم
مسواک زدن ۵۲۷	انواع عطر ۵۷۲
بخش چهل و سوم	بخش پنجاه و یکم
حمام کردن و دوش گرفتن ۵۳۰	اصل عطر ۵۷۲
بخش چهل و چهارم	بخش پنجاه و دوم
شستن سر ۵۴۸	مُشک ۵۷۵

بخش پنجاه و نهم	بخش پنجاه و سوم
۵۹۳ روغن خیری	۵۷۸ عطر غالیه
بخش شصت	بخش پنجاه و چهارم
۵۹۴ روغن گیاه بان	۵۸۱ عطر زعفرانی
بخش شصت و یکم	بخش پنجاه و پنجم
۵۹۶ روغن زنبق	۵۸۳ بخور
بخش شصت و دوم	بخش پنجاه و ششم
۵۹۷ روغن کنجد	۵۸۵ روغن مالی و کرم
بخش شصت و سوم	بخش پنجاه و هفتم
۵۹۸ گل‌ها	۵۸۷ کراحت مداومت بر روغن مالی
بخش شصت و چهارم	بخش پنجاه و هشتم
۶۰۰ خانه وسیع	۵۸۹ روغن بنفشه

کتاب دام‌ها و دام‌پروری (۶۲۵ - ۶۷۰)	بخش شصت و پنجم
بخش یکم	تزیین خانه ۶۰۳
نگه داری چارپا و حیوان سواری ۶۲۷	بخش شصت و هشتم
بخش دوم	بنای حدیثی کوتاه ۶۰۸
روایت‌های نکته دار درباره چارپایان . ۶۳۲	بخش شصت و هفتم
بخش سوم	بنای مرتفع ۶۰۸
ساز و برگ چارپا ۶۴۰	بخش شصت و هشتم
بخش چهارم	نرده‌کشی ۶۱۱
نگهداری شتر ۶۴۲	بخش شصت و نهم
بخش پنجم	چند روایت نکته‌دار ۶۱۳
گوسفند ۶۴۷	بخش هفتادم
بخش ششم	کراهت تنها خوابیدن ۶۱۸
داغ نهادن چارپایان ۶۵۱	

بخش هفتم

- کبوتر ۶۵۲
- بخش سیزدهم
- ایجاد جنگ بین چارپایان ۶۷۰

بخش هشتم

- فرستادن پرندگان ۶۵۹

بخش نهم

- خروس ۶۶۰

بخش دهم

- قُمری ۶۶۲

بخش یازدهم

- فاخته و ضلُّل ۶۶۴

بخش دوازدهم

- نگه داری سگ ۶۶۶

کتابُ الأَطْعَمَةِ

کتاب

احکام خوراکی ها

(۳۴)

بَابُ الْوَلَائِمِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ:

أَوْلَمَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَوَلِيمَةً عَلَى بَعْضِ وُلْدِهِ فَأَطْعَمَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ الْفَالُودِجَاتِ فِي الْجِفَانِ فِي الْمَسَاجِدِ وَالْأَزْقَةِ. فَعَابَهُ بِذَلِكَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ.

فَبَلَغَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَلِكَ فَقَالَ: مَا آتَى اللَّهَ رَجُلًا نَبِيًّا مِنْ أَنْبِيَائِهِ شَيْئًا إِلَّا وَ قَدْ آتَى مُحَمَّدًا ﷺ مِثْلَهُ وَ زَادَهُ مَا لَمْ يُؤْتِيهِمْ.

قَالَ لِسَلِيمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿ هَذَا عَطَاؤُنَا فَاْمُنُّنٌ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾.

وَ قَالَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ: ﴿ وَ مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾.

بخش سی و چهارم

ولیمه‌ها و مهمانی‌ها

۱ - راوی گوید:

امام کاظم علیه السلام برای یکی از پسران خود ولیمه و سور داد. مراسم ولیمه چنین بود که سه روز در مساجد و کوچه‌های مدینه برای مردم در کاسه‌های بزرگ فالوده می‌دادند. یکی از مردم به این کار حضرت علیه السلام ایراد گرفت. این خبر آن به سمع مبارک آن حضرت رسید.

فرمود: خداوند هیچ چیزی را به هیچ کدام از پیامبران خود عطا نفرمود مگر آن که مانند آن را به حضرت محمد ﷺ عطا کرد و بر آن خوب افزود و آن را به دیگر پیامبران عطا نفرمود. خداوند به سلیمان علیه السلام فرمود: «این عطا و بخشش ماست؛ پس می‌توان عطا کنی و یا آن را نگه داری که حسابی بر عهده تو نباشد» و به حضرت محمد ﷺ فرمود: «و آن چه را که پیامبر به شما می‌دهد، بردارید و از آن چه که از آن نهی می‌کند، خودداری کنید».

۲ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنِ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:

لَا تَجِبُ الدَّعْوَةُ إِلَّا فِي أَرْبَعٍ: الْعُرْسِ وَالْحُرْسِ وَالْإِيَابِ وَالْإِعْذَارِ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

الْوَلِيمَةُ فِي أَرْبَعٍ: الْعُرْسِ وَالْحُرْسِ وَهُوَ الْمَوْلُودُ يُعْقَى عَنْهُ وَيُطْعَمُ وَالْإِعْذَارِ وَهُوَ خِتَانُ الْعُلَامِ وَالْإِيَابِ، وَهُوَ الرَّجُلُ يَدْعُو إِخْوَانَهُ إِذَا أَبَ مِنْ غَيْبَتِهِ. وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: أَوْ تَوَكُّيرٍ وَهُوَ بِنَاءُ الدَّارِ أَوْ غَيْرُهُ.

۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ مَعْلَى بْنِ مُحَمَّدٍ بِإِسْنَادٍ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ طَعَامِ وَلِيمَةٍ يُخْصُّ بِهَا الْأَعْيَاءُ وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ مَعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ:

۲ - هشام بن سالم می گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

دعوت مهمانی فقط در چهار مورد است: عروسی، ولادت، ولیمه بازگشت از مسافرت و ختنه سوران.

۳ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

ولیمه در چهار مورد است: عروسی، ولادت که برای نوزاد عقیقه می شود و اطعام می نمایند، ختنه سوران که ختنه کردن پسر بچه است و بازگشت از مسافرت که به هنگام بازگشت از مسافرت که برادران خویش را به مهمانی دعوت می کند.

در روایت دیگر آمده است: و یا «توکیر» که همان ساختن خانه و یا موارد دیگر است.

۴ - راوی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ از خوردن غذای ولیمه ای که ثروتمندان را به آن اختصاص دهند و فقرا را ترک نمایند، نهی نمود.

۵ - معاویه بن عمار گوید:

قَالَ رَجُلٌ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّا نَجِدُ لَطْعَامَ الْعُرْسِ رَائِحَةً لَيْسَتْ بِرَائِحَةٍ غَيْرِهِ. فَقَالَ لَهُ: مَا مِنْ عُرْسٍ يَكُونُ يُنْحَرُ فِيهِ جَزُورٌ أَوْ تُذْبَحُ بَقْرَةٌ أَوْ شَاةٌ إِلَّا بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَلَكًا مَعَهُ قِيرَاطٌ مِنْ مِسْكِ الْجَنَّةِ حَتَّى يُدِيفَهُ فِي طَعَامِهِمْ، فَتِلْكَ الرَّائِحَةُ الَّتِي تُشَمُّ لِذَلِكَ.

۶ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ الْعِرَاقِيِّينَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ جَعْفَرِ الْقَلَانِسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ: إِنَّا نَتَّخِذُ الطَّعَامَ وَنَسْتَجِيدُهُ وَنَتَنَوَّقُ فِيهِ وَ لَا نَجِدُ لَهُ رَائِحَةَ طَعَامِ الْعُرْسِ.

فَقَالَ: ذَلِكَ لِأَنَّ طَعَامَ الْعُرْسِ فِيهِ تَهْبُّ رَائِحَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ، لِأَنَّهُ طَعَامٌ أُتِّخِذَ لِلْحَالِلِ.

مردی به امام صادق عليه السلام عرض کرد: ما در غذای عروسی بویی استشمام می‌کنیم که در غذاهای دیگر نیست. فرمود:

هر عروسی که در آن شتری نحر شود و یا گاو یا گوسفندی ذبح شود خداوند تبارک و تعالی فرشته‌ای را بر می‌انگیزاند که یک قیراط مشک بهشتی را در غذای آنان مخلوط می‌کند، همان بو و رایحه بهشتی است که استشمام می‌شود.

۶ - جعفر قلانسی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم:

ما غذا آماده می‌کنیم و آن را به خوبی تهیه می‌نماییم و در آن دقت می‌کنیم اما بوی غذای عروسی را در آن نمی‌یابیم.

فرمود: چون در غذای عروسی رایحه بهشتی وزیده می‌شود؛ زیرا آن، غذایی است که برای امری حلال آماده می‌شود.

(۳۵)

بَابُ أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ بَلَدَةً فَهُوَ ضَيْفٌ عَلَى مَنْ بِهَا مِنْ إِخْوَانِهِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ بِإِسْنَادِهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ
عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
إِذَا دَخَلَ رَجُلٌ بَلَدَةً فَهُوَ ضَيْفٌ عَلَى مَنْ بِهَا مِنْ إِخْوَانِهِ وَأَهْلِ دِينِهِ حَتَّى يَرْحَلَ
عَنْهُمْ.
- ۲ - أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ السِّيَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْكَرْخِيِّ عَنْ رَجُلٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دَخَلَ رَجُلٌ بَلَدَةً فَهُوَ ضَيْفٌ عَلَى مَنْ بِهَا مِنْ أَهْلِ دِينِهِ
حَتَّى يَرْحَلَ عَنْهُمْ.

بخش سی و پنجم

کسی که در شهری داخل می شود ، مهمان برادران دینی خود است

- ۱ - فضیل بن یسار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
هر گاه کسی به یک آبادی وارد شود، مهمان برادران و هم‌کیشانانش در آن آبادی خواهد
بود تا هنگامی که از آن جا کوچ کند.
- ۲ - نظیر این روایت را راوی دیگری از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کند.

(۳۶)

بَابُ أَنَّ الصِّيَاةَ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْفَارِسِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصِّيْفُ يُلَطَّفُ لَيْلَتَيْنِ، فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الثَّلَاثَةِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُ مَا أَدْرَكَ.
- ۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصِّيَاةُ أَوَّلُ يَوْمٍ وَالثَّانِي وَالثَّلَاثُ وَ مَا بَعْدَ ذَلِكَ، فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تُصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ. قَالَ: ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَنْزِلُ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ حَتَّى يُؤْتِمَهُ مَعَهُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! كَيْفَ يُؤْتِمُهُ؟ قَالَ: حَتَّى لَا يَكُونَ عِنْدَهُ مَا يُنْفِقُ عَلَيْهِ.

بخش سی و ششم

مهمانی سه روز است

- ۱ - سلیمان بن حفص می‌گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: مهمان دو شب مورد لطف قرار می‌گیرد. هنگامی که شب سوم فرا رسید از اهل خانه به شمار می‌آید؛ هر غذایی تهیه شد می‌خورد.
- ۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: مهمانی روز اول، دوم و سوم است. پس از آن به عنوان صدقه از او پذیرایی می‌شود. سپس فرمود: هرگز نزد برادران آن گونه مهمان نشوید که او را همراه خود به گناه وادارید. عرض شد: ای پیامبر خدا! چگونه او را به گناه وا می‌دارد؟ فرمود: چندان مهمان صاحب‌خانه می‌شود که او چیزی ندارد که به مهمان انفاق کند.

(۳۷)

بَابُ كَرَاهِيَةِ اسْتِخْدَامِ الضَّيْفِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَنْ ذُبْيَانَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ مُوسَى النَّمِيرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ:
رَأَيْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ضَيْفًا. فَقَامَ يَوْمًا فِي بَعْضِ الْحَوَائِجِ، فَتَهَاةً عَنْ ذَلِكَ
وَقَامَ بِنَفْسِهِ إِلَى تِلْكَ الْحَاجَةِ. وَقَالَ عليه السلام:
نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَنْ أَنْ يُسْتَخْدَمَ الضَّيْفُ.
- ۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَغْدَادِيِّ عَمَّنْ
أَخْبَرَهُ قَالَ:
نَزَلَ بِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام ضَيْفٌ وَكَانَ جَالِسًا عِنْدَهُ يُحَدِّثُهُ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ.
فَتَغَيَّرَ السَّرَاجُ، فَمَدَّ الرَّجُلُ يَدَهُ لِيُصْلِحَهُ، فَزَبَرَهُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام ثُمَّ بَادَرَهُ بِنَفْسِهِ
فَأُصْلِحَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ:

بخش سی و هفتم**کراهت به خدمت واداشتن مهمان**

- ۱ - ابن ابی یعفور گوید: در خدمت امام صادق عليه السلام بودم، آن حضرت مهمان داشت.
روزی مهمان برای انجام برخی از کارها برخاست. امام عليه السلام او را از این کار بازداشت و خود
به انجام آن کار اقدام کرد و فرمود:
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله نهی نمود که مهمان به خدمت گرفته شود.
- ۲ - راوی گوید: مهمانی خدمت امام رضا عليه السلام شرف یاب شد. شبی در خدمت حضرت
امام عليه السلام نشسته بود و با حضرتش گفت و گو می کرد، ناگاه نور چراغ متغیر شد. او دست
خود را دراز نمود تا چراغ را درست کند. امام عليه السلام او را از این کار بازداشت سپس خود به
این کار مبادرت نمود و آن را درست کرد. سپس به مهمان فرمود:

إِنَّا قَوْمٌ لَا نَسْتَعْدِمُ أَضْيَافَنَا.

۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَنْ ذُبْيَانَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَكْبِيلِ النَّمِيرِيِّ عَنْ مَيْسَرَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 إِنَّ مِنَ التَّضْعِيفِ، تَرْكُ الْمُكَافَأَةِ وَ مِنَ الْجَفَاءِ، اسْتِخْدَامُ الضَّيْفِ؛ فَإِذَا نَزَلَ بِكُمْ الضَّيْفُ، فَأَعِينُوهُ وَإِذَا ارْتَحَلَ، فَلَا تُعِينُوهُ، فَإِنَّهُ مِنَ النَّذَالَةِ وَ زَوْدُوهُ وَ طَيَّبُوا زَادَهُ، فَإِنَّهُ مِنَ السَّخَاءِ.

(۳۸)

بَابُ أَنَّ الضَّيْفَ يَأْتِي رِزْقُهُ مَعَهُ

۱- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْفَارِسِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

ما قومی هستیم که مهمانان خود را به خدمت نمی‌گیریم.

۳- میسره گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

همانا ترک مکافات از سستی و ناتوانی است و به خدمت گرفتن مهمان از جفا و ستم است. مهمان را به هنگام ورود به خانه یاری کنید، ولی به هنگام کوچ به او کمک نکنید؛ زیرا این کار از فرومایگی است. به مهمان زاد و توشه پاکیزه دهید؛ زیرا این کار از سخاوت است.

بخش سی و هشتم

رزق و روزی به همراه مهمان

۱- سلیمان بن حفص بصری گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

إِنَّ الضَّيْفَ إِذَا جَاءَ فَتَنَزَلَ بِالقَوْمِ، جَاءَ بِرِزْقِهِ مَعَهُ مِنَ السَّمَاءِ؛ فَإِذَا أَكَلَ، غَفَرَ اللهُ لَهُمْ بِنُزُولِهِ عَلَيْهِمْ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّمَا تَنْزَلُ الْمَعُونَةُ عَلَى الْقَوْمِ عَلَى قَدْرِ مَثُوبَتِهِمْ. وَإِنَّ الضَّيْفَ لَيَنْزَلُ بِالقَوْمِ فَيَنْزَلُ رِزْقُهُ مَعَهُ فِي حَجْرِهِ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَا مِنْ ضَيْفٍ حَلَّ بِقَوْمٍ إِلَّا وَرِزْقُهُ فِي حَجْرِهِ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذَكَرَ أَصْحَابُنَا قَوْمًا. فَقُلْتُ: وَ اللهُ مَا أَتَعَدَّى وَلَا أَتَعَشَى إِلَّا وَ مَعِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ أَوْ أَقَلُّ أَوْ أَكْثَرُ.

هر گاه مهمان وارد خانه گروهی شود رزق و روزی خود را به همراه خود از آسمان می آورد و آن گاه که در خانه آنها غذا میل کند، خداوند آنها را به جهت این مهمان می آمرزد.

۲ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به راستی که درآمد هر قومی به اندازه روزی آنها نازل می شود و آن گاه که مهمانی به خانه تو وارد شود رزق و روزی خود را همراه بردامنش نازل می شود.

۳ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

مهمانی که در خانه قومی سکونت کند روزی اش در دامنش قرار می گیرد.

۴ - محمد بن قیس گوید:

دوستان ما درباره گروهی سخن می گفتند. من گفتم: به خدا سوگند! من صبحانه و شام نمی خورم مگر آن که دو یا سه نفر و یا کمتر و یا بیشتر از آن قوم کنار سفره من باشند.

فَقَالَ ﷺ: فَضْلُهُمْ عَلَيْكَ أَكْثَرُ مِنْ فَضْلِكَ عَلَيْهِمْ.
 قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! كَيْفَ ذَا وَ أَنَا أُطْعِمُهُمْ طَعَامِي وَ أَنْفِقُ عَلَيْهِمْ مِنْ مَالِي وَ
 يَخْدُمُهُمْ خَادِمِي؟!
 فَقَالَ: إِذَا دَخَلُوا عَلَيْكَ، دَخَلُوا مِنْ اللَّهِ ﷻ بِالرِّزْقِ الْكَثِيرِ وَ إِذَا خَرَجُوا خَرَجُوا،
 بِالْمَغْفِرَةِ لَكَ.

(۳۹)

بَابُ حَقِّ الضَّيْفِ وَ إِكْرَامِهِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ
 إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَ جَمِيلٍ وَ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
 مِمَّا عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاطِمَةَ ﷺ أَنْ قَالَ لَهَا:

امام صادق ﷺ فرمود: فضل و برتری آنان بر تو، از فضل و برتری تو بر آنان بیشتر است.
 عرض کردم: قربانت شوم! چگونه چنین است با این که من با غذای خود از آنان پذیرایی
 می‌کنم، از مال خود به آنان انفاق می‌نمایم و خدمت کارانم به آنان خدمت می‌کنند؟!
 فرمود: آن گاه که آنان وارد خانه تو می‌شوند، از جانب پروردگار با رزق و روزی فراوان
 وارد می‌شوند و هر گاه از خانه تو خارج می‌شوند، با آمرزش برای تو خارج می‌شوند.

بخش سی و نهم

حق مهمان و گرامی داشت او

۱ - زراره گوید: امام صادق ﷺ فرمود:
 از مواردی که پیامبر خدا ﷺ به حضرت فاطمه ﷺ آموخت این بود که به آن حضرت
 فرمود:

يَا فَاطِمَةُ! مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ.
 ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ
 زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 مِمَّا عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ
 ضَيْفَهُ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْفَارِسِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ
 حَفْصِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 إِنَّ مِنْ حَقِّ الضَّيْفِ أَنْ يُكْرَمَ وَأَنْ يُعَدَّ لَهُ الْخِلَافُ.

(۴۰)

بَابُ الْأَكْلِ مَعَ الضَّيْفِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ
 الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

ای فاطمه! هر کس به خداوند و روز رستاخیز ایمان دارد باید مهمان خود را گرامی بدارد.

۲ - زراره گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

از چیزهایی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ آموخت این بود که به آن بزرگوار فرمود:

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید مهمان خود را گرامی بدارد.

۳ - سلیمان بن حفص گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

از حقوق مهمان، گرامی داشت او و پس از پذیرایی، تهیه خال دندان برای اوست.

بخش چهلیم

میل غذا با مهمان

۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَكَلَ مَعَ الْقَوْمِ، أَوَّلَ مَنْ يَضَعُ يَدَهُ مَعَ الْقَوْمِ وَ آخِرَ مَنْ يَرْفَعُهَا إِلَى أَنْ يَأْكُلَ الْقَوْمُ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَكَلَ مَعَ قَوْمٍ طَعَامًا، كَانَ أَوَّلَ مَنْ يَضَعُ يَدَهُ وَ آخِرَ مَنْ يَرْفَعُهَا لِيَأْكُلَ الْقَوْمُ.

۳ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

إِنَّ الزَّائِرَ إِذَا زَارَ الْمَزُورَ فَأَكَلَ مَعَهُ، أَلْقَى عَنْهُ الْحِشْمَةَ وَإِذَا يَأْكُلُ مَعَهُ يَنْقَبِضُ قَلِيلًا.

پیامبر خدا ﷺ همواره آن گاه که با گروهی غذا میل می‌کرد، نخستین کسی بود که شروع می‌کرد و آخرین کسی بود که از غذا دست می‌کشید، تا این که همه حاضران غذا بخورند.

۲ - نظیر همین روایت را ابن قَدَّاح از راوی دیگری از امام صادق ع نقل می‌کند.

۳ - جمیل بن دَرَّاج گوید: از امام صادق ع شنیدم که می‌فرمود:

آن گاه که کسی به زیارت کسی آمده همراه او غذا بخورد تا مهمان خجالت نکشد و در این حال اندکی حال او مراعات کند.

۴ - عَنْهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَتَاهُ الضَّيْفُ، أَكَلَ مَعَهُ وَ لَمْ يَرْفَعْ يَدَهُ مِنَ الْخِوَانِ حَتَّى يَرْفَعَ الضَّيْفُ يَدَهُ.

(۴۱)

بَابُ أَنَّ ابْنَ آدَمَ أَجْوَفٌ لَا بُدَّ لَهُ مِنَ الطَّعَامِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلَهُ الْأَبْرَشُ الْكَلْبِيُّ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﷻ: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ﴾.

قَالَ: تُبَدَّلُ خُبْزَةً نَقِيَّةً يَأْكُلُ النَّاسُ مِنْهَا حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الْحِسَابِ.
قَالَ الْأَبْرَشُ: فَقُلْتُ: إِنَّ النَّاسَ يَوْمَئِذٍ لَفِي شُغْلٍ عَنِ الْأَكْلِ.

۴ - علی بن جعفر علیہ السلام گوید: امام کاظم علیہ السلام فرمود:

هر گاه مهمانی خدمت پیامبر خدا ﷺ شرف یاب می شد، حضرت با او غذا می خورد و دست خود را از سفره نمی کشید تا این که مهمان دست از غذا می کشید.

بخش چهل و یکم

انسان ناگزیر از میل غذا است

۱ - زراره گوید: ابرش کلبی از امام باقر علیہ السلام درباره گفتار خداوند که می فرماید: «روزی که زمین به زمین دیگری دگرگون می شود»، پرسید.
فرمود: زمین به نان پاکیزه ای تبدیل می شود که مردم از آن می خورند تا این که از حسابرسی فارغ شوند.

ابرش گفت: مگر در آن روز مردم مشغول خوردن هستند؟

فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

هُم فِي النَّارِ لَا يَشْتَعِلُونَ عَنْ أَكْلِ الصَّرِيعِ وَ شُرْبِ الْحَمِيمِ وَ هُمْ فِي الْعَذَابِ
فَكَيْفَ يَشْتَعِلُونَ عَنْهُ فِي الْحِسَابِ!؟

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ ابْنَ آدَمَ أَجْوَفَ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ
عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّمَا بُنِيَ الْجَسَدُ عَلَى الْخُبْزِ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ
الْأَرْضِ﴾.

فرمود: دوزخیان از خوردن غذای دوزخ و آشامیدن آب داغ آن مشغول نیستند و با این

حال در عذاب هستند. پس چگونه در هنگام حساب از خوردن مشغول شوند؟!؟

۲ - زراره گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

خداوند متعال آدمیزاد را تو خالی آفریده است.

۳ - ولید بن صبیح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: همانا که بدن انسان بر پایه نان بنا شده

است.

۴ - زراره گوید:

از امام باقر علیه السلام درباره این آیه که می‌فرماید: «روزی که زمین به زمین دیگری دگرگون

می‌شود» پرسیدم.

قَالَ: تُبَدَّلُ خُبْرَةٌ نَقِيَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا النَّاسُ حَتَّى يَفْرُغُوا مِنَ الْحِسَابِ.
 فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ: إِنَّهُمْ لَفِي شُغْلٍ يَوْمَئِذٍ عَنِ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ.
 فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ خَلَقَ ابْنَ آدَمَ أَجْوَفَ وَ لَا بُدَّ لَهُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ أَ هُمْ أَشَدُّ
 شُغْلًا يَوْمَئِذٍ أَمْ مَنْ فِي النَّارِ! فَقَدِ اسْتَعَانُوا وَاللَّهُ ﷻ يَقُولُ: ﴿وَإِنْ يَسْتَعْجِلُوا يُعْطَاؤا بِمَاءٍ
 كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهُ بِئْسَ الشَّرَابُ﴾.
 ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي
 قَوْلِ اللَّهِ ﷻ حِكَايَةَ عَنْ مُوسَى ﷺ: ﴿رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾.
 فَقَالَ: سَأَلَ الطَّعَامَ.

فرمود: زمین به نان پاکیزه‌ای تبدیل می‌شود، مردم از آن می‌خورند تا این که از حساب فارغ شوند.

شخصی گفت: مگر مردم در آن روز مشغول خوردن و آشامیدن هستند؟
 فرمود: خداوند متعال آدمیزاد را تهی آفریده است و او ناگزیر از خوردن و نوشیدنی است. آیا آنان در روز قیامت بیشتر گرفتاری دارند یا کسانی که در آتشند؟ به راستی که دوزخیان استغاثه می‌کنند و تقاضای آب می‌نمایند و خداوند متعال می‌فرماید: «وَأَنْ گاه که استغاثه می‌کنند به آنان آبی مانند فلز گداخته می‌آورند که چهره‌ها را بریان می‌کند، چه نوشیدنی بدی!»

۵ - راوی گوید:

امام صادق ﷺ درباره گفتار خداوند که از قول حضرت موسی ﷺ می‌فرماید:
 «پروردگارا! من به آن چه فرو فرستادی نیازمندم!» فرمود:
 حضرت موسی ﷺ از خداوند غذا درخواست نمود.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْخُبْزِ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ؛ فَلَوْ لَا الْخُبْزُ مَا صُمْنَا وَ لَا صَلَّيْنَا وَ لَا أَدَّيْنَا فَرَائِضَ رَبِّنَا ﷻ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّمَا بُنِيَ الْجَسَدُ عَلَى الْخُبْزِ.

(۴۲)

بَابُ الْغَدَاءِ وَ الْعِشَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۶- ابی البختری در روایت مرفوعه‌ای گوید: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

خداوندا! برای ما در نان برکت قرار ده و بین ما و نان جدایی نینداز. اگر نان نبود، نه روزه می‌گرفتیم، نه نماز می‌خواندیم و نه فریضه‌های پروردگاران را انجام می‌دادیم.

۷- ولید بن صبیح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

همانا که بدن انسان بر پایه نان بنا شده است.

بخش چهل و دوم

ناهار و شام

۱- مثنی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

إِنَّ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ لَهُ مُنَادٍ يُنَادِي كُلَّ غَدَاةٍ مِنْ مَنْزِلِهِ عَلَى فَرَسَخٍ: أَلَا مَنْ أَرَادَ
الْغَدَاءَ فَلْيَأْتِ إِلَى مَنْزِلِ يَعْقُوبَ.

وَإِذَا أَمْسَى يُنَادِي: أَلَا مَنْ أَرَادَ الْعِشَاءَ فَلْيَأْتِ إِلَى مَنْزِلِ يَعْقُوبَ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ
سُوَيْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنِ ابْنِ أَخِي شِهَابِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ: شَكَّوتُ إِلَى أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا أَلْقَى مِنَ الْأَوْجَاعِ وَالتُّخْمِ.

فَقَالَ لِي: تَعَدَّ وَتَعَشَّ وَ لَا تَأْكُلْ بَيْنَهُمَا شَيْئاً، فَإِنَّ فِيهِ فَسَادَ الْبَدَنِ. أَمَا سَمِعْتَ
اللَّهِ ﷻ يَقُولُ: ﴿لَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾.

يعقوب عليه السلام ندا دهنده‌ای داشت که هر صبح از خانه یعقوب عليه السلام تا فاصله یک فرسخی
چنین ندا می‌داد: آگاه باشید! هر کس صبحانه می‌خواهد، به منزل یعقوب عليه السلام بیاید.
و هنگامی که شب فرا می‌رسید ندا می‌داد: آگاه باشید! هر کس شام می‌خواهد، به
منزل یعقوب عليه السلام بیاید.

۲ - برادر زاده شهاب بن عبد ربیه گوید:

به امام صادق عليه السلام از دردهایی که داشتم و سوء هاضمه شکوه نمودم.
فرمود: صبحانه و شام بخور و در فاصله بین آن دو چیزی نخور؛ چرا که موجب تباهی
بدن می‌شود. مگر نشنیده‌ای که خداوند متعال (در وصف بهشتیان) می‌فرماید: «روزی
آنان صبح و شام آماده است»؟!!

(۴۳)

بَابُ فَضْلِ الْعِشَاءِ وَ كَرَاهِيَةِ تَرْكِهِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: عِشَاءُ الْأَنْبِيَاءِ عليهم السلام بَعْدَ الْعَتَمَةِ فَلَا تَدْعُوهُ؛ فَإِنَّ تَرْكَ الْعِشَاءِ خَرَابُ الْبَدَنِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: أَضْلُ خَرَابِ الْبَدَنِ تَرْكُ الْعِشَاءِ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: تَرْكُ الْعِشَاءِ مَهْرَمَةٌ. وَيَنْبَغِي لِلرَّجُلِ إِذَا أَسَنَّ الْأَيْتَ إِلَّا وَجُوفُهُ مُمْتَلِئٌ مِنَ الطَّعَامِ.

بخش چهل و سوم

فضیلت شام و کراهت ترک آن

- ۱ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود: شام پیامبران عليهم السلام بعد از سپری شدن یک سوم نخست شب است، از این رو آن را ترک نکنید؛ زیرا ترک شام باعث تخریب بدن است.
- ۲ - هشام بن حکم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: ریشه خرابی بدن، ترک شام است.
- ۳ - جمیل بن صالح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: ترک شام، باعث پیری و سستی است و برای انسان سالمند سزاوار است که پیش از خواب غذا بخورد.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ:

إِذَا اكْتَهَلَ الرَّجُلُ فَلَا يَدْعُ أَنْ يَأْكُلَ بِاللَّيْلِ شَيْئًا، فَإِنَّهُ أَهْدَى لِنَوْمٍ وَأَطْيَبُ لِلنَّكْهَةِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ:

كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام لَا يَدْعُ الْعِشَاءَ وَ لَوْ بِكَعْكَةٍ وَ كَانَ يَقُولُ عليه السلام: إِنَّهُ قُوَّةٌ لِلْجِسْمِ. وَ قَالَ: وَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ: وَ صَالِحٌ لِلْجَمَاعِ.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:

۴ - سعید بن جناح گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

هنگامی که انسان پیر شد، غذای شب هنگام را ترک نکنند؛ زیرا آن، خواب را آرام و دهان را خوش بو می سازد.

۵ - سلیمان بن جعفر جعفری گوید:

امام کاظم عليه السلام شام را ترک نمی نمود؛ گرچه با خوردن یک «کعکه»^(۱) بود و همواره می فرمود: شام نیروی بدن است.

سلیمان گوید: یادم نمی رود که حضرتش فرمود: خوردن شام برای عمل همبستری خوب است.

۶ - ولید بن صبیح گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

۱ - نانی است که با روغن و شکر تهیه می شود.

- لَا خَيْرَ لِمَنْ دَخَلَ فِي السَّنِّ أَنْ يَبِيتَ خَفِيفًا، بَلْ يَبِيتُ مُمْتَلِئًا خَيْرٌ لَهُ.
- ۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْحَلَّالِ قَالَ: تَعَشَيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: الْعِشَاءُ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةَ عِشَاءُ النَّبِيِّينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.
- ۸ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْجَبَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ لَيْلَةَ السَّبْتِ وَ لَيْلَةَ الْأَحَدِ مُتَوَالِيَتَيْنِ، ذَهَبَتْ عَنْهُ قُوَّتُهُ فَلَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
- ۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ ذَرِيحِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الشَّيْخُ لَا يَدْعُ الْعِشَاءَ وَ لَوْ بَلَقَمَةً.

شایسته نیست که فرد سالمند با شکم خالی بخوابد، بلکه اگر با شکم پر بخوابد برایش بهتر است.

۷ - زیاد بن ابی حلال گوید: خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شام خوردم، حضرتش فرمود:

خوردن شام بعد از نماز عشاء، شام پیامبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است.

۸ - جمیل بن دراج گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می‌فرمود:

هر کس شام را در دو شب شنبه و یکشنبه پشت سر هم ترک کند نیرویش از بین می‌رود و تا چهل روز به او باز نمی‌گردد.

۹ - ذریح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیر مرد نباید شام را ترک کند؛ گرچه به خوردن یک لقمه باشد.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: مَا تَقُولُ أَطْبَأُكُمْ فِي عَشَاءِ اللَّيْلِ؟
قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَنْهَوْنَا عَنْهُ.
قَالَ: لَكِنِّي أَمُرُّكُمْ بِهِ.

۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ رَجُلٍ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
طَعَامُ اللَّيْلِ أَنْفَعُ مِنْ طَعَامِ النَّهَارِ.

۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ الْأَهْوَازِيِّينَ عَنِ الرَّضَاءِ عليه السلام قَالَ:
إِنَّ فِي الْجَسَدِ عِرْقًا يُقَالُ لَهُ: الْعَشَاءُ، فَإِنْ تَرَكَ الرَّجُلُ الْعَشَاءَ لَمْ يَزَلْ يَدْعُو عَلَيْهِ ذَلِكَ الْعِرْقُ إِلَى أَنْ يُصْبِحَ يَقُولُ: أَجَاعَكَ اللَّهُ كَمَا أَجَعْتَنِي وَ أَظْمَأَكَ اللَّهُ كَمَا أَظْمَأْتَنِي. فَلَا يَدَعَنَّ أَحَدُكُمْ الْعَشَاءَ وَ لَوْ بِلُقْمَةٍ مِنْ خُبْزٍ أَوْ شَرْبَةٍ مِنْ مَاءٍ.

۱۰ - علی بن ابو علی لهبی گوید:

امام صادق عليه السلام فرمود: طیب‌های شما دربارهٔ شام شب چه می‌گویند؟

گفتم: آنها ما را از آن نهی می‌کنند.

فرمود: اما من شما را به آن دستور می‌دهم.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

غذای شب، سودمندتر از غذای روز است.

۱۲ - راوی اهوازی گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

رگی در بدن است که به آن رگ «شام» می‌گویند. بنابراین اگر انسان شام را ترک کند، آن رگ همواره او را نفرین می‌کند، تا این که صبح شود، می‌گوید: «خداوند تو را گرسنه کند همان طور که تو مرا گرسنه نگه داشتی و خداوند تو را تشنه کند همان طور که تو مرا تشنه نگه داشتی». پس هیچ کدام از شما شام را ترک نکند؛ گر چه با یک لقمه نان و یا یک جرعه آب باشد.

(۴۴)

بَابُ الْوُضُوءِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ غَسَلَ يَدَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ، عَاشَ فِي سَعَةٍ وَ عُوفِيَ مِنْ بَلْوَى فِي جَسَدِهِ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ:

يَا أَبَا حَمْزَةَ! الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ، يُذْهِبَانِ الْفُقْرَ.

قُلْتُ: يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي! يُذْهِبَانِ بِالْفُقْرِ؟!

فَقَالَ: نَعَمْ يُذْهِبَانِ بِهِ.

بخش چهل و چهارم**شستن دست پیش از غذا و پس از آن**

۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس پیش از خوردن غذا و پس از آن دست خود را بشوید، در رفاه زندگی خواهد

کرد و از بیماری‌های جسمی ایمن خواهد بود.

۲ - ابو حمزه ثمالی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

ای ابا حمزه! شستن دست پیش از غذا و پس از آن فقر و ناداری را از بین می‌برد.

عرض کردم: پدر و مادرم به فدای شما! فقر و ناداری را از بین می‌برد؟

فرمود: آری، فقر و ناداری را از بین می‌برد.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: غَسَلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ، زِيَادَةٌ فِي الْعُمْرِ وَ إِمَاطَةٌ لِلْعَمْرِ عَنِ الشَّيَابِ وَ يَجْلُو الْبَصَرَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكْثَرَ خَيْرُ بَيْتِهِ، فَلْيَتَوَضَّأْ عِنْدَ حُضُورِ طَعَامِهِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي عَوْفٍ الْبَجَلِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:

الْوَضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ يَزِيدَانِ فِي الرِّزْقِ.

وَ رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ:

أَوَّلُهُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ آخِرُهُ يَنْفِي الْهَمَّ.

۳ - ابو بصير گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

شستن دست‌ها پیش از غذا خوردن و پس از آن، عمر انسان را زیاد می‌کند، چربی غذا را از لباس‌ها می‌راند و چشم را جلا می‌دهد.

۴ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس خوشحال می‌شود که خیر و برکت خانه‌اش زیاد گردد، پس در هنگام حاضر شدن غذا دستانش را بشوید.

۵ - ابو عوف بجلی گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

شستن دست قبل و بعد از غذا خوردن رزق و روزی را فراوان می‌کند.

در روایت دیگری آمده است که پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

شستن دست قبل از غذا خوردن فقر را و بعد از غذا اندوه را از بین می‌برد.

(۴۵)

بَابُ صِفَةِ الْوُضُوءِ قَبْلَ الطَّعَامِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَبْدَأُ صَاحِبَ الْبَيْتِ لَيْلًا يَحْتَشِمُ أَحَدٌ. فَإِذَا فَرَغَ مِنَ الطَّعَامِ بَدَأَ بِمَنْ عَنْ يَمِينِ صَاحِبِ الْبَيْتِ، حُرًّا كَانَ أَوْ عَبْدًا. قَالَ: وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ: يَغْسِلُ أَوْلَى رَبِّ الْبَيْتِ يَدَهُ ثُمَّ يَبْدَأُ بِمَنْ عَلَى يَمِينِهِ وَإِذَا رُفِعَ الطَّعَامُ بَدَأَ بِمَنْ عَلَى يَسَارِ صَاحِبِ الْمَنْزِلِ وَ يَكُونُ آخِرُ مَنْ يَغْسِلُ يَدَهُ صَاحِبَ الْمَنْزِلِ، لِأَنَّهُ أَوْلَى بِالصَّبْرِ عَلَى الْعَمْرِ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش چهل و پنجم

شرایط شستن دست پیش از غذا

- ۱ - محمد بن عجلان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: در شستن دست پیش از غذا از صاحب خانه شروع می‌شود تا کسی خجالت نکشد و آن‌گاه که غذا خوردن به پایان رسید، کسی که سمت راست صاحب خانه نشسته دستش را می‌شوید؛ چه آن شخص آزاد باشد، چه برده. و در حدیث دیگر چنین آمده است: ابتدا صاحب خانه دستش را می‌شوید سپس از کسی که سمت راستش نشسته است شروع می‌کند و هنگامی که غذا خوردن پایان یافت از کسی که سمت راست صاحب خانه نشسته است شروع می‌کند و صاحب خانه آخرین فردی باشد که دستش را می‌شوید؛ زیرا او بر صبر به چربی غذا شایسته‌تر است.
- ۲ - عمرو بن ثابت گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ؛ تَحْسُنْ أَخْلَاقَكُمْ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يُونُسَ قَالَ:

لَمَّا تَعَدَّى عِنْدِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام وَ جِيءَ بِالطَّسْتِ بُدِيءَ بِهِ عليه السلام وَ كَانَ فِي صَدْرِ الْمَجْلِسِ، فَقَالَ عليه السلام: اِبْدَأْ بِمَنْ عَلَى يَمِينِكَ. فَلَمَّا تَوَضَّأَ وَاحِدًا أَرَادَ الْعُلَامُ أَنْ يَرْفَعَ الطَّسْتِ، فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام: دَعَهَا وَ اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ فِيهَا.

(۴۶)

بَابُ التَّمَنُّدْلِ وَ مَنْحِ الْوَجْهِ بَعْدَ الْوُضُوءِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

دست‌های خود را در یک ظرف بشویید تا اخلاقتان نیکو گردد.

۳ - فضل بن یونس گوید:

هنگامی که امام کاظم عليه السلام نزد من ناهار میل کرد و برای شست و شوی دست تشت آوردند از آن حضرت شروع کردند با این که امام عليه السلام در صدر مجلس نشسته بود؛ حضرتش فرمود: از کسی که در سمت راست توست، شروع کن. هنگامی که یک نفر دستان خود را شست، غلام خواست تشت را بردارد. امام عليه السلام به او فرمود: تشت را بگذار و دستان خود را در آن بشویید.

بخش چهل و ششم

حوله و کشیدن دست به صورت پس از شستن

۱ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

- إِذَا غَسَلْتَ يَدَكَ لِلطَّعَامِ، فَلَا تَمْسَحَ يَدَكَ بِالْمِنْدِيلِ؛ فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ الْبَرَكَهَ فِي الطَّعَامِ مَا دَامَتِ النَّدَاوَةُ فِي الْيَدِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا تَوَضَّأَ قَبْلَ الطَّعَامِ، لَمْ يَمَسَّ الْمِنْدِيلَ وَإِذَا تَوَضَّأَ بَعْدَ الطَّعَامِ، مَسَّ الْمِنْدِيلَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَمْسَحَ الرَّجُلُ يَدَهُ بِالْمِنْدِيلِ وَفِيهَا شَيْءٌ مِنَ الطَّعَامِ، تَعْظِيمًا لِلطَّعَامِ حَتَّى يَمْصُهَا أَوْ يَكُونَ عَلَى جَنْبِهِ صَبِيٌّ يَمْصُهَا.
- ۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَسَحَ الْوَجْهَ بَعْدَ الْوُضُوءِ يَذْهَبُ بِالْكَافِ وَيَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.

- زمانی که دستان خود را قبل از تناول غذا می‌شوید آنها را با حوله خشک نکن؛ زیرا تا هنگامی که رطوبت آب در دستان تو از بین نرفته است برکت غذا از بین نمی‌رود.
- ۲ - مرزوم گوید: امام ابوالحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که اگر قبل از غذا دست‌های خود را می‌شست، دست‌های خود را با حوله خشک نمی‌کرد و اگر بعد از غذا دست‌های خود را خشک می‌نمود.
- ۳ - زید شحام گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ کراهت داشت که انسان دست‌های خود را به جهت احترام گذاشتن به غذا با حوله پاک کند؛ در حالی که در آن غذا است تا زمانی که آن را بلیسد و یا کودکی در کنارش باشد که بقایای غذا را بلیسد.
- ۴ - ابراهیم بن عقبه در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خشک کردن صورت پس از شست و شو، لکه صورت (کک و مک) را از بین می‌برد و رزق و روزی را فراوان می‌کند.

۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنِ الْمُفْضَلِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَشَكَوْتُ إِلَيْهِ الرَّمَدَ. فَقَالَ لِي: أَوْ تُرِيدُ الطَّرِيفَ؟
 ثُمَّ قَالَ لِي: إِذَا غَسَلْتَ يَدَكَ بَعْدَ الطَّعَامِ، فَاْمَسْحُ حَاجِبَيْكَ وَ قُلْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ:
 «الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُنْعِمِ الْمُفْضِلِ».

قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ، فَمَا رَمِدَتْ عَيْنِي بَعْدَ ذَلِكَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

(۴۷)

بَابُ التَّسْمِيَةِ وَ التَّحْمِيدِ وَ الدُّعَاءِ عَلَى الطَّعَامِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

۵ - مفضل گوید: حضور امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شرف یاب شدم واز چشم درد خود به آن حضرت شکایت نمودم.
 به من فرمود: آیا می خواهی چیز تازه ای به تو بیاموزم؟
 آن گاه فرمود: هنگامی که دستان خود را بعد از غذا شستی، به ابروهایت دست بکش
 و سه مرتبه بگو: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُنْعِمِ الْمُفْضِلِ».

مفضل گوید: من طبق دستور مولایم انجام دادم و بعد از آن دیگر چشمم درد نکرد
 و تمام سپاس ها از آن خداوند پروردگار جهانیان است.

بخش چهل و هفتم

« بسم الله » و « الحمد لله » گفتن و دعا خواندن به هنگام صرف غذا

۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

إِذَا وُضِعَتِ الْمَائِدَةُ حَفَّتْهَا أَرْبَعَةُ آلَافِ مَلَكٍ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: بِسْمِ اللَّهِ، قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فِي طَعَامِكُمْ. ثُمَّ يَقُولُونَ لِلشَّيْطَانِ: اخْرُجْ يَا فَاسِقُ! لَا سُلْطَانَ لَكَ عَلَيْهِمْ.

فَإِذَا فَرَعُوا فَقَالُوا: الْحَمْدُ لِلَّهِ! قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: قَوْمٌ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَأَدَّوْا شُكْرَ رَبِّهِمْ، وَإِذَا لَمْ يُسَمُّوا قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِلشَّيْطَانِ: ادْنُ يَا فَاسِقُ! فَكُلْ مَعَهُمْ. فَإِذَا رُفِعَتِ الْمَائِدَةُ وَ لَمْ يَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: قَوْمٌ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَاسْتَوْا رَبَّهُمْ جَلَّ وَعَزَّ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا وُضِعَ الْخَوَافُ فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ، وَإِذَا أَكَلْتَ فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ عَلَى أَوَّلِهِ وَ آخِرِهِ، وَ إِذَا رُفِعَ فَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ.

هنگامی که سفره برای صرف غذا گسترده می‌شود، چهار هزار فرشته آن را در برمی‌گیرند و هنگامی که بنده می‌گوید: «بسم الله الرحمن الرحيم» فرشتگان می‌گویند: «خداوند در غذایتان به شما برکت دهد». آن‌گاه به شیطان می‌گویند: «ای فاسق! بیرون شو تو بر آنان سلطه و تأثیر نداری».

هنگامی که آنان از غذا خوردن فارغ شوند و بگویند: «الحمد لله» فرشتگان می‌گویند: «اینان قومی هستند که خداوند به آنان نعمت داد و شکر پروردگارشان را به جای آوردند». و هرگاه در ابتدای غذا «بسم الله» نگویند، فرشتگان به شیطان می‌گویند: «ای فاسق! نزدیک شو و با آنان غذا بخور» و زمانی که سفره برداشته شود و نام خدا را بر آن نبرده باشند، فرشتگان می‌گویند: «اینان قومی هستند که خداوند به آنها نعمت داد؛ ولی اینها پروردگار متعال خود را فراموش کردند».

۲- ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هنگامی که سفره گسترده شد، بگو: «بسم الله الرحمن الرحيم» و هنگامی که غذا می‌خوری بگو: «بسم الله على اوله و آخره» و زمانی که سفره برداشته شد، بگو: «الحمد لله».

۳ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِنَّ أَبِي عليه السلام أَتَاهُ أَخُوهُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ عَلِيٍّ، يَسْتَأْذِنُ لِعَمْرٍو بْنِ عَبِيدٍ وَوَاصِلٍ وَبَشِيرِ الرَّحَّالِ فَأَذِنَ لَهُمْ؛ فَلَمَّا جَلَسُوا قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ.

فَجِيءَ بِالْخِوَانِ فَوُضِعَ فَقَالُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ: قَدْ وَاللَّهِ اسْتَمَكْنَا مِنْهُ. فَقَالُوا: يَا أَبَا جَعْفَرٍ! هَذَا الْخِوَانُ مِنَ الشَّيْءِ؟
فَقَالَ: نَعَمْ.

قَالُوا: فَمَا حَدُّهُ؟

قَالَ: حَدُّهُ إِذَا وَضِعَ قِيلَ: بِسْمِ اللَّهِ وَإِذَا رُفِعَ قِيلَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ يَأْكُلُ كُلُّ إِنْسَانٍ مِمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لَا يَتَنَاوَلُ مِنْ قُدَّامِ الْآخِرِ شَيْئًا.

۳- ابو خدیجه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

عمومیم، عبدالله بن علی نزد پدرم آمد تا برای عمرو بن عبید، واصل و بشیر رحال اجازه ورود بگیرد. پدرم اجازه داد، زمانی که آنها وارد شدند و نشستند، پدرم فرمود: هیچ چیز وجود ندارد مگر آن که حد و مرزی دارد که به آن محدود می شود.

هنگامی که سفره را آوردند و آن را چیدند آنان به یک دیگر گفتند: به خدا سوگند! امکان یافتیم که از ایشان در خصوص سخن خویش سؤالی پرسیم.

پس گفتند: ای ابو جعفر! این سفره از همان چیزهاست؟

فرمود: آری.

گفتند: حد و مرزش چیست؟

فرمود: حد آن این است که هنگامی که سفره پهن شود گفته شود: «بسم الله» و هنگامی که برداشته شود گفته شود: «الحمد لله» و هر شخص از غذایی که پیش روی اوست، بخورد؛ و از پیش روی فرد دیگری چیزی نخورد.

- ۴- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا وَضِعَ الْعَدَاءُ وَالْعَشَاءُ فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَعَنَهُ اللَّهُ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ: اخْرُجُوا! فَلَيْسَ هَاهُنَا عَشَاءٌ وَلَا مَبِيتٌ. وَإِذَا نَسِيَ أَنْ يُسَمِّيَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: تَعَالَوْا! فَإِنَّ لَكُمْ هَاهُنَا عَشَاءٌ وَمَبِيتًا.
- ۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَلْيَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ تعالى عَلَيْهِ. فَإِنْ نَسِيَ فَذَكَرَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ تَقْيَا الشَّيْطَانَ لَعَنَهُ اللَّهُ مَا كَانَ أَكَلَ وَاسْتَقَلَ الرَّجُلُ الطَّعَامَ.
- ۶- وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ: مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ تعالى عَلَى الطَّعَامِ، لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ أَبَدًا.

۴- محمد بن مروان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هنگامی که سفره صبحانه یا شام چیده شود بگو: «بسم الله»؛ زیرا که شیطان - که لعنت خدا بر او باد! - به یارانش می‌گوید: بیرون روید که در این جا شام و جای خواب نیست و هرگاه انسان فراموش کند که «بسم الله» بگوید، شیطان به یاران خود می‌گوید: بیایید که در این جا برای شما شام و جای خواب است.

۵- غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: هر کسی هنگامی که غذا می‌خورد، باید نام خداوند را بر آن ببرد و اگر فراموش کند و پس از آن نام خدا را جاری کند، شیطان آن چه را که خورده است قی می‌کند و آن شخص در غذای خود مستقل و تنها خواهد شد.

۶- غیاث بن ابراهیم با همین سند گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس نام خداوند را بر غذا ببرد، هیچ گاه در مورد این نعمت مورد سؤال واقع نخواهد شد.

- ۷- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ كَلْبِ بْنِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- إِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَطْعَمَ طَعَامًا فَاهْوَى بِيَدِهِ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، غَفَرَ اللَّهُ عنه لَهُ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ اللَّقْمَةُ إِلَيْهِ فِيهِ.
- ۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِذَا وُضِعَتِ الْمَائِدَةُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ مَا أَحْسَنَ مَا تَبْتَلِينَا، سُبْحَانَكَ مَا أَكْثَرَ مَا تُغْطِينَا، سُبْحَانَكَ مَا أَكْثَرَ مَا تُعَافِينَا. اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَيْنَا وَ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ».
- ۹- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
- إِذَا حَضَرَتِ الْمَائِدَةُ وَ سَمَى رَجُلٌ مِنْهُمْ أَجْزَأَ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ.

۷- کلب اسدی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شخص مسلمان هنگامی که بخواد غذا بخورد اگر دستش را بلند کند و بگوید: «بسم الله والحمد لله رب العالمين»، خداوند متعال پیش از آن که لقمه به دهانش برسد، او را می‌آمرزد.

۸- احمد بن حسن میثمی در حدیث مرفوعه‌ای گوید:

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله همواره آن گاه که سفره در مقابل ایشان نهاده می‌شد می‌فرمود:

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ مَا أَحْسَنَ مَا تَبْتَلِينَا، سُبْحَانَكَ مَا أَكْثَرَ مَا تُغْطِينَا، سُبْحَانَكَ مَا أَكْثَرَ مَا تُعَافِينَا. اللَّهُمَّ

أَوْسِعْ عَلَيْنَا وَ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ».

۹- عبدالرحمان بن حججاج گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود: اگر سفره غذا

آماده شود و یک نفر «بسم الله» بگوید، از جانب همه حاضران کفایت می‌کند.

۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَعِمَ عِنْدَ أَهْلِ بَيْتٍ قَالَ لَهُمْ: طَعِمَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ وَ أَكَلَ عِنْدَكُمْ الْأَبْرَارُ وَ صَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ الْأَخْيَارُ.

۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِذَا أَكَلْتَ الطَّعَامَ فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَ آخِرِهِ؛ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَمَّى قَبْلَ أَنْ يَأْكُلَ، لَمْ يَأْكُلْ مَعَهُ الشَّيْطَانُ وَ إِذَا لَمْ يُسَمِّ، أَكَلَ مَعَهُ الشَّيْطَانُ. فَإِذَا سَمَّى بَعْدَ مَا يَأْكُلُ وَ أَكَلَ الشَّيْطَانُ مَعَهُ، تَقَيَّأَ الشَّيْطَانُ مَا كَانَ أَكَلَ.

۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَمْرِو الْمُتَطَّبِّبِ عَنْ أَبِي يَحْيَى الصَّنَعَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا وُضِعَ الطَّعَامُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ:

۱۰ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هنگامی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در نزد خانواده‌ای غذا میل می‌نمود، به آنان می‌فرمود: گرسنگان در نزد شما سیر شدند، خوبان در پیش شما غذا خوردند و فرشتگان بزرگوار بر شما درود فرستادند.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هنگامی که غذا می‌خوری بگو: «بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَ آخِرِهِ»؛ زیرا هنگامی که بنده پیش از آن که غذا بخورد «بِسْمِ اللَّهِ» بگوید، شیطان همراه او نخواهد خورد و هرگاه «بِسْمِ اللَّهِ» نگوید شیطان همراه او از آن غذا می‌خورد. پس هرگاه پس از آن که مقداری غذا خورد و شیطان نیز همراه او غذا خورده، «بِسْمِ اللَّهِ» بگوید، شیطان آن چه را که خورد قی می‌کند.

۱۲ - ابو یحیی صنعانی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هنگامی که در نزد امام سجّاد عَلَيْهِ السَّلَامُ غذا نهاده می‌شد می‌فرمود:

«اللَّهُمَّ هَذَا مِنْ مَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَعَطَائِكَ، فَبَارِكْ لَنَا فِيهِ وَسَوِّغْنَاهُ وَارْزُقْنَا خَلْفًا إِذَا أَكَلْنَاهُ وَرُبَّ مُحْتَاجٍ إِلَيْهِ رَزَقْتَ فَأَحْسَنْتَ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ».

فَإِذَا رُفِعَ الْجَوَانُ قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَمَلَنَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقَنَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِهِ تَفْضِيلًا».

۱۳ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جِرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

اذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ تعالى عَلَى الطَّعَامِ؛ فَإِذَا فَرَعْتَ فَقُلْ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ».

۱۴ - وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ الْعَزْرَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

مَنْ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ تعالى عِنْدَ طَعَامٍ أَوْ شَرَابٍ فِي أَوَّلِهِ وَحَمِدَ اللَّهَ فِي آخِرِهِ، لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ أَبَدًا.

«اللَّهُمَّ هَذَا مِنْ مَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَعَطَائِكَ، فَبَارِكْ لَنَا فِيهِ وَسَوِّغْنَاهُ وَارْزُقْنَا خَلْفًا إِذَا أَكَلْنَاهُ وَرُبَّ مُحْتَاجٍ إِلَيْهِ رَزَقْتَ فَأَحْسَنْتَ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ».

وهنگامی که سفره برداشته می شد می فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَمَلَنَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقَنَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِهِ تَفْضِيلًا».

۱۳ - جراح مدائنی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: با شروع غذا، نام خدا را یاد کن و چون فارغ شدی، بگو: «سپاس آن خدا را که روزی می دهد و روزی نمی طلبد».

۱۴ - عبدالرحمان عزرمی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: هر کس نام خداوند متعال را هنگام غذا خوردن یا آشامیدن بگوید و در پایان آن، خداوند را سپاس گوید، هیچ گاه درباره این نعمت از او سؤال نمی گردد.

- ۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِيثَمِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رُفِعَتِ الْمَائِدَةُ قَالَ: «اللَّهُمَّ أَكْثَرْتَ وَأَطْبَتَ وَبَارَكْتَ فَأَشْبَعْتَ وَأُزْوَيْتَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ».
- ۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَشْبَعَنَا فِي جَائِعِينَ وَأَزْوَانًا فِي ظَامِئِينَ وَأَوَانًا فِي ضَائِعِينَ وَحَمَلْنَا فِي رَاجِلِينَ وَآمَنَّا فِي خَائِفِينَ وَأُحْدَمْنَا فِي عَانِينَ».
- ۱۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: أَكَلْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ طَعَامًا، فَمَا أُحْصِي كَمْ مَرَّةً قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي أَشْتَهِيهِ».

۱۵ - راوی گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هنگامی که سفره برداشته می شد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می فرمود: «اللَّهُمَّ أَكْثَرْتَ وَأَطْبَتَ وَبَارَكْتَ فَأَشْبَعْتَ وَأُزْوَيْتَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ».

۱۶ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

همواره پدرم می فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَشْبَعَنَا فِي جَائِعِينَ وَأَزْوَانًا فِي ظَامِئِينَ وَأَوَانًا فِي ضَائِعِينَ وَحَمَلْنَا فِي رَاجِلِينَ وَآمَنَّا فِي خَائِفِينَ وَأُحْدَمْنَا فِي عَانِينَ».

۱۷ - عبید بن زراره گوید: همراه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ غذا خوردم پس شمارش نکردم که

چند مرتبه فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي أَشْتَهِيهِ».

۱۸ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

ضَمِنْتُ لِمَنْ يُسَمِّي عَلَي طَعَامِهِ أَنْ لَا يَشْتَكِيَ مِنْهُ.
فَقَالَ لَهُ ابْنُ الْكَوَّاءِ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! لَقَدْ أَكَلْتُ الْبَارِحَةَ طَعَامًا فَسَمَّيْتُ عَلَيْهِ
وَأَذَانِي.

فَقَالَ: لَعَلَّكَ أَكَلْتَ أَلْوَانًا فَسَمَّيْتَ عَلَي بَعْضِهَا وَ لَمْ تُسَمِّ عَلَي بَعْضٍ يَا لُكْعُ!
۱۹ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي طَالِبٍ عَنِ مِسْمَعٍ قَالَ:
شَكَوْتُ مَا أَلْقَى مِنْ أَذَى الطَّعَامِ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَكَلْتَهُ.

فَقَالَ: لَمْ تُسَمِّ؟
فَقُلْتُ: إِنِّي لِأُسَمِّي وَإِنَّهُ لَيُضْرُّنِي.
فَقَالَ لِي: إِذَا قَطَعْتَ التَّسْمِيَةَ بِالْكَلَامِ تَمَّ عُدْتَ إِلَى الطَّعَامِ تُسَمِّي؟
قُلْتُ: لَا.

۱۸ - داوود بن فرقد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
برای کسی که بر غذایش «بسم الله» می گوید، ضمانت می کنم که غذا به او ضرر نکند
و او از آن شکایت ننماید.

ابن کواء به ایشان عرض کرد: ای امیرمؤمنان! من شب گذشته غذایی خوردم و بر آن
«بسم الله» نیز گفتم، اما غذا به من ضرر کرد.
فرمود: ای فرومایه! شاید تو چند نوع غذا خوردی و بر بعضی «بسم الله» گفתי و بر
بعضی دیگر نگفתי.

۱۹ - مسمع گوید: از اذیتی که از جانب غذا به من رسیده بود، به امام صادق عليه السلام گویا
نمودم.

فرمود: «بسم الله» نگفתי؟
عرض کردم: من «بسم الله» می گویم؛ اما غذا باز هم به من ضرر می کند.
به من فرمود: آن گاه که «بسم الله» را با سخن گفتن قطع کرده سپس به غذا خوردن باز
گشتی «بسم الله» می گویی؟
عرض کردم: نه.

قَالَ: فَمِنْ هَاهُنَا يَضْرُكَ. أَمَا لَوْ أَنَّكَ إِذَا عُدْتَ إِلَى الطَّعَامِ سَمَّيْتَ، مَا ضَرَّكَ.

۲۰- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَيْفَ أُسَمِّي عَلَى الطَّعَامِ؟

قَالَ: فَقَالَ: إِذَا اخْتَلَفْتَ الْأَيَّةُ فَسَمِّ عَلَى كُلِّ إِنَاءٍ.

قُلْتُ: فَإِنْ نَسِيتُ أَنْ أُسَمِّيَ؟! قَالَ: تَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ عَلَى أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ.

۲۱- عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَحَضَرَ وَقْتُ الْعِشَاءِ فَذَهَبْتُ أَقُومُ.

فَقَالَ: اجْلِسْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ!

فَجَلَسْتُ حَتَّى وُضِعَ الْخِوَانُ، فَسَمَّيَ حِينَ وُضِعَ.

فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ! هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

فرمود: پس به همین جهت به تو ضرر می‌رساند. آگاه باش! اگر هنگامی که به غذا خوردن بازگشتی «بسم الله» گفته بودی، به تو ضرری نمی‌زد.

۲- داوود بن فرقد گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: چگونه بر غذا «بسم الله» بگویم؟ فرمود: هنگامی که ظرف‌ها مختلف باشند بر هر کدام «بسم الله» بگو.

عرض کردم: اگر فراموش نمودم که «بسم الله» بگویم؟ فرمود: بگو: «بِسْمِ اللَّهِ عَلَى أَوَّلِهِ وَ آخِرِهِ».

۲۱- یونس بن ظبیان گوید: من همراه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم، هنگام شام فرا رسید و من برخاستم که بروم، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: ای ابو عبدالله! بنشین.

من نشستم تا این که سفره را چیدند. حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ هنگامی که سفره را چیدند «بسم الله» گفت و زمانی که از خوردن غذا فارغ شد، فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ! هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ».

۲۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام، فَأَطَعَمَنَا ثُمَّ رَفَعَنَا أَيْدِينَا فَقُلْنَا: الْحَمْدُ لِلَّهِ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: «اللَّهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِكَ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ».

۲۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

اذْكُرُوا اللَّهَ عز وجل عَلَى الطَّعَامِ وَ لَا تَلْغَطُوا؛ فَإِنَّهُ نِعْمَةٌ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ وَ رِزْقٌ مِنْ رِزْقِهِ يَجِبُ عَلَيْكُمْ فِيهِ شُكْرُهُ وَ ذِكْرُهُ وَ حَمْدُهُ.

۲۲ - ابن بکیر گوید: نزد امام صادق عليه السلام بودم. ایشان به ما غذا داد، سپس دست‌های ما را بلند نمودیم و گفتیم: «الحمد لله».

امام صادق عليه السلام فرمود: «اللَّهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِكَ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ».

۲۳ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: نام خدا را بر غذا ذکر کنید؛ اما گنگ و نامفهوم نگویید (که معنای سخن فهمیده نشود)؛ زیرا غذا نعمتی از نعمت‌های خداوند و رزقی از رزق‌های اوست، شکر، ذکر و حمد خداوند برای شما واجب است.

۲۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ قَالَ:
 أَمَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالْحَمِّ، فَبَرِدَ ثُمَّ أُتِيَ بِهِ مِنْ بَعْدُ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي
 أَشْتَهِيهِ.

ثُمَّ قَالَ: النُّعْمَةُ فِي الْعَافِيَةِ أَفْضَلُ مِنَ النُّعْمَةِ عَلَى الْقُدْرَةِ.

۲۵ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونَ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ
 أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:
 مَا مِنْ رَجُلٍ يَجْمَعُ عِيَالَهُ وَ يَضْعُ مَائِدَةً بَيْنَ يَدَيْهِ وَ يُسَمِّي وَ يُسَمُّونَ فِي أَوَّلِ
 الطَّعَامِ وَ يَحْمَدُونَ اللَّهَ عز وجل فِي آخِرِهِ، فَتَرْتَفِعَ الْمَائِدَةُ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُمْ.

۲۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام دستور داد گوشت طبخ شده بیاورند، پس آن را سرد کردند و آوردند.

حضرتش فرمود: ستایش خدایی را که مرا طوری قرار داد که به این غذا اشتها دارم. آن‌گاه فرمود: نعمت با عافیت و تندرستی با فضیلت‌تر از نعمت با قدرت و توانایی است.

۲۵ - مسمع گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هر کسی خانواده‌اش را جمع کند و سفره‌ای در مقابل خود بیندازد و در اول غذا خود و خانواده‌اش «بسم الله» بگویند و در پایان غذا خداوند متعال را سپاس گویند و سفره را بردارند، آمرزیده می‌شوند.

(۴۸)

بَابُ نَوَادِرَ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَأْكُلُوا مِنْ رَأْسِ الثَّرِيدِ وَكُلُوا مِنْ جَوَانِبِهِ، فَإِنَّ الْبَرَكََةَ فِي رَأْسِهِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُئِلَ عَنْ سُفْرَةٍ وَجَدَتْ فِي الطَّرِيقِ مَطْرُوحَةً، كَثِيرَ لَحْمِهَا وَخُبْزُهَا وَبَيْضُهَا وَجُبْنُهَا وَفِيهَا سِكِّينٌ.
- فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يُعَوِّمُ مَا فِيهَا ثُمَّ يُؤْكَلُ؛ لِأَنَّهُ يَفْسُدُ وَلَيْسَ لَهُ بَقَاءٌ، فَإِنْ جَاءَ طَالِبُهَا غَرِمُوا لَهُ الثَّمَنَ.
- قِيلَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! لَا يُدْرَى سُفْرَةٌ مُسْلِمٍ أَوْ سُفْرَةٌ مَجُوسِيٍّ؟

بخش چهل و هشتم

چند روایت نکته دار

- ۱ - غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
از بالای «ترید»^(۱) نخورید، بلکه از کناره‌های آن بخورید، زیرا برکت در بالای ترید است.
- ۲ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
از امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدند: سفره‌ای را در میانه راهی پیدا می‌کنند که رها شده است و گوشت، نان، تخم مرغ و پنیر زیادی در آن است و چاقویی نیز در آن سفره است (چه حکمی دارد؟)
فرمود: آن چه که در سفره است، قیمت‌گذاری می‌شود. سپس آن را می‌خورند؛ زیرا آن فاسد خواهد شد و ماندگاری ندارد، پس اگر صاحب آن بیاید (و آن را طلب کند) باید قیمتش را به او بپردازند.
عرض شد: ای امیرمؤمنان! معلوم نیست که سفره شخص مسلمان و یا مجوسی است؟

۱ - ترید: نان آغشته به خورش که غالباً آبگوشت است.

فَقَالَ: هُمْ فِي سَعَةٍ حَتَّى يَعلَمُوا.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ مِمَّا يَلِيهِ.

۴ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْطَعُ الْقِصْعَةَ وَيَقُولُ: مَنْ لَطَعَ قِصْعَةً فَكَأَنَّمَا تَصَدَّقَ بِمِثْلِهَا.

۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَسْتَاكُ عَرَضًا وَيَأْكُلُ هَرْتًا. وَ قَالَ: الْهَرْتُ أَنْ يَأْكُلَ بِأَصَابِعِهِ جَمِيعًا.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَانَ يَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ وَيَضَعُ يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ وَيَأْكُلُ بِثَلَاثِ أَصَابِعٍ.

فرمود: یابندگان سفره در گشایش هستند، تا این که از این موضوع آگاه شوند.

۳- ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هرکدام از شما به هنگام غذا خوردن باید از پیش روی خود بخورد.

۴- عمرو بن جمیع گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بعد از تناول غذا، کاسه را می‌لیسید و می‌فرمود: هر کس کاسه‌ای را بلیسد گویا مانند آن کاسه را صدقه داده است.

۵- علی بن محمد در روایت مرفوعه‌ای گوید:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ به عرض مسواک می‌زد و به صورت «هَرْت» غذا می‌خورد.

راوی گوید: هرت این است که شخص با تمام انگشتانش غذا بخورد.

۶- ابو خدیجه گوید:

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به سان برده می‌نشست و دست خود را بر زمین می‌نهاد و با سه انگشت غذا می‌خورد.

وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْكُلُ هَكَذَا؛ لَيْسَ كَمَا يَفْعَلُ الْجَبَّارُونَ أَحَدَهُمْ يَأْكُلُ بِإِضْبَعَيْهِ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَمَصَّ أَصَابِعَهُ الَّتِي أَكَلَ بِهَا قَالَ اللَّهُ ﷻ: بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ!

۸ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ قَالَ: أَكَلَ الْعِلْمَانُ يَوْمًا فَآكِهَةٌ وَ لَمْ يَسْتَقْصُوا أَكْلَهَا وَ رَمَوْا بِهَا. فَقَالَ لَهُمْ أَبُو الْحَسَنِ ﷺ: سُبْحَانَ اللَّهِ! إِنْ كُنْتُمْ اسْتَعْنَيْتُمْ فَإِنَّ أَنْسَاءَ لَمْ يَسْتَعْنُوا أَطْعَمُوهُ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ.

۹ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ تَحْضُرٌ وَ قَدْ وُضِعَ الطَّعَامُ.

به راستی که پیامبر خدا ﷺ همواره چنین غذا می خورد؛ نه مانند یکی از ستمگران که با دو انگشت غذا می خورد.

۷ - ابو بصیر گوید: امام صادق ﷺ فرمود:

پیامبر خدا ﷺ فرمود: هرگاه یکی از شما غذایی بخورد و انگشتانی را که با آنها غذا خورده بلیسد، خداوند متعال می فرماید: خداوند در تو برکت قرار دهد.

۸ - یاسر خادم گوید:

روزی کودکانی میوه ای را خورده و نیم خورده آن را دور انداختند.

امام کاظم ﷺ به آنان فرمود: سبحان الله! اگر شما بی نیاز شدید؛ مردمی هستند که بی نیاز نیستند، آن میوه را به کسی که به آن احتیاج دارد، بخورانید.

۹ - سماعة بن مهران گوید:

از امام صادق ﷺ پرسیدم: زمانی که سفره غذا چیده شده است، وقت نماز فرامی رسد، اول نماز بخوانم یا غذا بخورم؟

قَالَ: إِنْ كَانَ فِي أَوَّلِ الْوَقْتِ يُبْدَأُ بِالطَّعَامِ وَإِنْ كَانَ قَدْ مَضَى مِنْ الْوَقْتِ شَيْءٌ وَتَخَافُ أَنْ تَفُوتَكَ فَتُعِيدَ الصَّلَاةَ، فَأَبْدَأُ بِالصَّلَاةِ.

۱۰ - عَنْهُ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ وَ نَادِرٍ جَمِيعاً قَالَا: قَالَ لَنَا أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام:

إِنْ قُمْتُ عَلَى رُءُوسِكُمْ وَأَنْتُمْ تَأْكُلُونَ، فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَفْرُغُوا. وَ لَرُبَّمَا دَعَا بَعْضُنَا فَيَقَالُ لَهُ: هُمْ يَأْكُلُونَ. فَيَقُولُ: دَعَهُمْ حَتَّى يَفْرُغُوا.

۱۱ - وَ رُوِيَ عَنْ نَادِرِ الْخَادِمِ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِذَا أَكَلَ أَحَدُنَا لَا يَسْتَخْدِمُهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ طَعَامِهِ.

۱۲ - وَ رَوَى نَادِرُ الْخَادِمُ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام يَضَعُ جَوْزِينَجَةً عَلَى الْأُخْرَى وَيُنَاوِلُنِي.

۱۳ - أَحْمَدُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام:

فرمود: اگر اول وقت باشد، ابتدا غذا بخور و اگر مقداری از وقت گذشته باشد و بیم داری که نمازت فوت شود و قضای آن را به جا آوری اول نماز بخوان.

۱۰ - یاسر خادم و نادر گویند: امام کاظم عليه السلام به ما فرمود:

اگر من بر شما در حال غذا خوردن امر کنم برنخیزید تا این که غذایتان را بخورید. گاهی آن حضرت بعضی از ما را فرا می خواند؛ به ایشان عرض می شد: مشغول خوردن غذا هستید و امام عليه السلام می فرمود: آنان را واگذارید تا این که دست از غذا بکشند.

۱۱ - نادر خادم گوید:

هنگامی که یکی از ما مشغول غذا خوردن بود، امام کاظم عليه السلام او را به خدمت وانمی داشت تا این که از غذا دست می کشید.

۱۲ - نادر خادم گوید:

امام کاظم عليه السلام جوزینه ای ^(۱) را بر جوزینه دیگر می نهاد و آن را به من می داد.

۱۳ - سلیمان جعفری گوید:

۱ - غذایی که با گردو و شکر تهیه می شود.

رُبَّمَا أَتَيْ بِالْمَائِدَةِ، فَأَرَادَ بَعْضُ الْقَوْمِ أَنْ يَغْسِلَ يَدَهُ فَيَقُولُ: مَنْ كَانَتْ يَدُهُ نَظِيفَةً فَلَا بَأْسَ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَغْسِلَ يَدَهُ.

۱۴ - أَحْمَدُ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَزِيعِ بْنِ عُمَرَ بْنِ بَزِيعٍ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَهُوَ يَأْكُلُ خَلًّا وَزَيْتًا فِي قِصْعَةٍ سَوْدَاءَ مَكْتُوبٍ فِي وَسْطِهَا بِصُفْرَةٍ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ فَقَالَ لِي: اذْنُ يَا بَزِيعُ!

فَدَنَوْتُ فَأَكَلْتُ مَعَهُ. ثُمَّ حَسَا مِنَ الْمَاءِ ثَلَاثَ حَسِيَّاتٍ حِينَ لَمْ يَبْقَ مِنَ الْخُبْزِ شَيْءٌ، ثُمَّ نَاوَلْنِيهَا فَحَسَوْتُ الْبَقِيَّةَ.

۱۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ الرِّضَا عليه السلام يَقُولُ:

مَنْ أَكَلَ فِي مَنْزِلِهِ طَعَامًا فَسَقَطَ مِنْهُ شَيْءٌ، فَلَيْتَنَاوَلَهُ وَ مَنْ أَكَلَ فِي الصَّحْرَاءِ أَوْ خَارِجًا، فَلَيْتُرْكَهُ لِطَائِرٍ أَوْ سَبْعٍ.

گاهی سفره را نزد امام کاظم عليه السلام می آوردند در این هنگام بعضی ها می خواستند دست خود را بشویند، امام عليه السلام می فرمود: هر کس دستش تمیز است، ایرادی ندارد که بدون این که دستش را بشوید غذا بخورد.

۱۴ - بزيع بن عمر بن بزيع گوید:

خدمت امام باقر عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که ایشان سرکه و روغن زیتون را در کاسه سیاهی که در وسط آن به رنگ زرد نوشته شده بود: «قل هو الله احد» می ریخت. به من فرمود: ای بزيع! نزدیک بیا.

من نزدیک رفتم و همراه ایشان از آن غذا خوردم. وقتی غذا را میل کرد و چیزی از نان نماند، سه مرتبه آب نوشید، آن گاه آن را به من داد و من بقیه آن را آشامیدم.

۱۵ - معمر بن خلاد گوید: از امام رضا عليه السلام شنیدم که می فرمود: هر کس در منزل غذا تناول کند و مقداری از دست او بریزد، باید بردارد و تناول کند و هر کس در صحرا و خارج منزل غذا تناول کند و مقداری از دست او بریزد، باید برای پرندگان و درندگان وا بنهد.

۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: أَوْلَمَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

عَلَيْكَ بِالْمَسَاكِينِ فَاشْبِعْهُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: ﴿وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾.

۱۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ رَفَعَهُ عَنْهُمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالُوا:

كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَكَلَ لَقْمًا مِنْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَإِذَا شَرِبَ سَقَى مَنْ عَلَى يَمِينِهِ.

۱۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا تُؤُودُوا مِنْدِيلَ الْعَمْرِ فِي الْبَيْتِ، فَإِنَّهُ مَرِيضٌ لِلشَّيَاطِينِ.

۱۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

۱۶ - حمّاد بن عثمان گوید: اسماعیل، ولیمه‌ای ترتیب داده بود. امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به او فرمود: مساکین را دریاب و شکم گرسنه آنان را سیر کن که خداوند می‌گوید: «باطل نه نعمت آغازد و نه نعمت رفته را بازارد».

۱۷ - محمد بن فضیل در روایت مرفوعه‌ای گوید: امامان معصوم عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فرمودند: هنگامی که پیامبر خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ غذا می‌خورد به کسی که مقابلش بود لقمه می‌داد و آن‌گاه که آب می‌آشامید به کسی که در سمت راستش بود آب می‌داد.

۱۸ - یعقوب بن سالم در روایت مرفوعه‌ای گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: حوله آلوده به چربی در خانه نگه ندارید، زیرا آن جایگاه شیطان است.

۱۹ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

أَطْرَفُوا أَهَالِيَكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِّنَ الْفَاكِهَةِ أَوْ اللَّحْمِ حَتَّى يَفْرَحُوا
بِالْجُمُعَةِ .

۲۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ بَنَى مَسْكَنًا فَلْيَذْبَحْ كَبْشًا سَمِينًا وَ لِيُطْعِمَ لَحْمَهُ الْمَسَاكِينَ ، ثُمَّ يَقُولُ : «اللَّهُمَّ
ادْحَرْ عَنِّي مَرَدَّةَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَ بَارِكْ لَنَا فِي بُيُوتِنَا» .
إِلَّا أُعْطِيَ مَا سَأَلَ .

۲۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ
الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

إِذَا أَكَلْتَ شَيْئًا فَاسْتَلِقِ عَلَيَّ قَفَاكَ وَ ضَعِ رِجْلَكَ الْيُمْنَى عَلَيَّ الْيُسْرَى .

در هر جمعه با خریدن میوه یا گوشت به خانواده خود نیکی کنید تا به فرارسیدن جمعه
خوشحال شوند.

۲۰ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر کس منزلی بسازد باید قوچ فربه‌ای ذبح کند و گوشت آن را به فقرا
اطعام نماید، آن‌گاه بگوید: «اللَّهُمَّ ادْحَرْ عَنِّي مَرَدَّةَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَ بَارِكْ لَنَا فِي
بُيُوتِنَا» .

هرگاه چنین نماید خواسته‌اش به او عطا خواهد شد.

۲۱ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرگاه چیزی خوردی، بر پشت خود بخواب و پای راست خود را روی پای چپ
بگذار.

(۴۹)

بَابُ أَكْلِ مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخِوَانِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: كَلُوا مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخِوَانِ؛ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ بِإِذْنِ اللَّهِ تعالى لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَسْتَشْفِيَ بِهِ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: تَعَشَيْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَتَمَةً. فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ عَشَائِهِ حَمِدَ اللَّهُ تعالى وَ قَالَ: هَذَا عَشَائِي وَ عَشَاءُ آبَائِي. فَلَمَّا رُفِعَ الْخِوَانُ، تَعَمَّمَ مَا سَقَطَ مِنْهُ ثُمَّ أَلْقَاهُ إِلَى فِيهِ.

بخش چهل و نهم

خوردن آن چه که از سفره می افتد

۱ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: آن چه را که از سفره می افتد بخورید؛ زیرا به اذن خداوند متعال، برای هر کس که می خواهد به وسیله خوردن آن شفا یابد، شفای هر بیماری است.

۲ - داوود بن کثیر گوید:

در یک سوم آغازین شب خدمت امام صادق عليه السلام شام خوردم. هنگامی که حضرت از خوردن شام فارغ شد، خداوند را حمد نمود و فرمود: این شام من و شام پدران من است. هنگامی که سفره را برداشتند، آن چه را که از سفره افتاده بود برمی داشت و آن را در دهان خود می گذاشت.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَالِحِ الْخَنْعَمِيِّ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَجَعِ الْخَاصِرَةِ. فَقَالَ: عَلَيْكَ بِمَا يَسْقُطُ مِنَ الْخِوَانِ؛ فَكَلَّهُ. قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ، فَذَهَبَ عَنِّي.

قَالَ إِبْرَاهِيمُ: قَدْ كُنْتُ وَجَدْتُ ذَلِكَ فِي الْجَانِبِ الْأَيْمَنِ وَالْأَيْسَرِ فَأَخَذْتُ ذَلِكَ، فَانْتَفَعْتُ بِهِ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَكَلْنَا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام؛ فَلَمَّا رُفِعَ الْخِوَانُ لَقَطَ مَا وَقَعَ مِنْهُ فَأَكَلَهُ. ثُمَّ قَالَ لَنَا: إِنَّهُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيُكَثِّرُ الْوَلَدَ.

۳ - عبدالله بن صالح خثعمی گوید: به امام صادق عليه السلام از درد پهلو شکایت نمودم. فرمود: آن چه را که از سفره می افتد بخور.

عبدالله گوید: من آن کار را انجام دادم و درد پهلویم بهبود یافت.

ابراهیم [یکی از راویان حدیث] گوید: من قبلاً چنین دردی را در پهلو راست و چپم احساس می کردم، وقتی این دستور را دریافتم، از آن بهره بردم.

۴ - معاویة بن وهب گوید:

خدمت امام صادق عليه السلام غذا خوردیم، هنگامی که سفره برداشته شد، حضرتش آن چه را که از سفره افتاده بود بر می داشت و آن را می خورد.

سپس به ما فرمود: این کار، فقر را از بین می برد و فرزند را فراوان می سازد.

۵ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ وَجَدَ كِسْرَةً فَأَكَلَهَا كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ وَمَنْ وَجَدَهَا فِي قَدِيرٍ فَعَسَلَهَا ثُمَّ رَفَعَهَا كَانَتْ لَهُ سَبْعُونَ حَسَنَةً.

۶ - وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عَائِشَةَ، فَرَأَى كِسْرَةً كَادَ أَنْ يَطَّأَهَا فَأَخَذَهَا فَأَكَلَهَا. ثُمَّ قَالَ:

يَا حُمَيْرَاءُ! أَكْرَمِي جَوَارَ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْكَ؛ فَإِنَّهَا لَمْ تَنْفِرْ مِنْ قَوْمٍ فَكَادَتْ تَعُودُ إِلَيْهِمْ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: شَكََا رَجُلٌ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا يَلْقَى مِنْ وَجَعِ الْخَاصِرَةِ.

فَقَالَ: مَا يَمْنَعُكَ مِنْ أَكْلِ مَا يَقَعُ مِنَ الْخِوَانِ؟!

۵ - عمرو بن جمیع گوید: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کس تکه نانی بیابد و آن را بخورد، حسنه‌ای برایش خواهد بود و هر کس آن را در نجاست و آلودگی بیابد و آن را بشوید، سپس آن را بردارد برای او هفتاد حسنه خواهد بود.

۶ - عمرو بن جمیع گوید: امام صادق ع فرمود:

روزی پیامبر خدا ﷺ نزد عایشه رفت و تکه نانی را مشاهده نمود که نزدیک بود عایشه آن را پایمال کند. پیامبر آن را برداشت و تناول نمود. سپس فرمود: ای حمیرا! نعمت‌هایی را که خداوند به تو عطا کرده گرامی دار؛ زیرا نان از نزد هیچ قومی فرار و کوچ نکرده است که به این زودی به آنان بازگردد.

۷ - ابراهیم بن مهزم گوید: امام کاظم ع فرمود:

شخصی از پهلو دردی که داشت به امام صادق ع شکایت نمود.

امام ع به او فرمود: چه چیزی تو را از خوردن آن چه که از سفره می‌افتد باز می‌دارد؟!

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ
أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ:

مَنْ أَكَلَ فِي مَنْزِلِهِ طَعَامًا فَسَقَطَ مِنْهُ شَيْءٌ فَلَيْتَنَا وَلَهُ، وَ مَنْ أَكَلَ فِي الصَّحْرَاءِ أَوْ
خَارِجًا فَلَيْتَ رُكُوهَ لِلطَّيْرِ وَالسَّبْعِ.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ
الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الرَّجَانِيِّ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَهُوَ يَأْكُلُ. فَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ مِثْلَ السَّمْسِمِ مِنَ الطَّعَامِ مَا
سَقَطَ مِنَ الْخِوَانِ.

فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! تَتَّبِعُ هَذَا؟!

فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ! هَذَا رِزْقُكَ فَلَا تَدَعُهُ. أَمَا إِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ.

۸ - معمر بن خلاد گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

هر کس در خانه اش غذا می خورد و مقداری از غذا بر زمین می افتد باید آن را بخورد
و هر کس در بیابان یا خارج از خانه غذا بخورد باید آن چه را بر زمین می افتد برای پرندگان
و درندگان واگذارد.

۹ - عبدالله ارجانی گوید:

خدمت امام صادق عليه السلام بودم که ایشان مشغول غذا خوردن بود، دیدم حضرتش آن چه
را که از سفره افتاده بود مانند کنجد غذا، جمع می نماید.

عرض کردم: قربانت گردم! این ها را جمع می کنید؟

فرمود: ای عبدالله! این رزق توست، پس آن را وامگذار. آگاه باش! همانا در آن شفای
از هر بیماری است.

(۵۰)

بَابُ فَضْلِ الْخُبْزِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّنِي لَأَلْحَسُ أَصَابِعِي مِنَ الْأُذْمِ حَتَّى أَخَافُ أَنْ يَرَانِي خَادِمِي، فَيَرَى أَنَّ ذَلِكَ مِنَ التَّجَشُّعِ وَ لَيْسَ ذَلِكَ كَذَلِكَ. إِنَّ قَوْمًا أفرغت عليهم النعمة و هم أهل الثرثار فعمدوا إلى مِخِّ الحنطة، فجمعوها خبزاً هجاءً و جعلوا يُنجون به صبيانهم، حتى اجتمع من ذلك جبل عظيم.

قَالَ: فَمَرَّ بِهِمْ رَجُلٌ صَالِحٌ وَإِذَا امْرَأَةٌ وَ هِيَ تَفْعَلُ بِصَبِيٍّ لَهَا. فَقَالَ لَهُمْ: وَيْحَكُمْ! اتَّقُوا اللَّهَ تعالى وَ لَا تُغَيِّرُوا مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ.

بخش پنجاهم

فضیلت و ارزش نان

۱ - عمرو بن شمر گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: من انگشتانم را از نان خورش می لیسم به گونه ای که می ترسم خدمتکارم مرا ببیند و گمان کند این عمل من از روی حرص و آزمندی است اما این عمل من به خاطر آن نیست. به راستی که قومی بودند که نعمت بر آنان کامل شده بود و آنان اهل «ثرثار»^(۱) بودند. آنها به مغز گندم روی آوردند و از آن نانی ساختند که برای رفع گرسنگی مناسب بود و با آن کودکان خود را استنجا می کردند، تا این که از آن نانها کوه بزرگی فراهم آمد. در این هنگام مرد صالحی از کنار آنان می گذشت، دید زنی با کودک خود آن عمل را انجام می دهد. آن مرد به آنان گفت: وای بر شما! از خداوند بترسید و نعمتی را که به شما رسیده تغییر ندهید.

۱ - ثرثار: رودخانه بزرگ و خروشان است.

فَقَالَتْ لَهُ: كَأَنَّكَ تُخَوِّفُنَا بِالْجُوعِ. أَمَا مَا دَامَ تَرْتَارُنَا تَجْرِي فَنَا لَا نَخَافُ الْجُوعَ.
 قَالَ: فَأَسِيفَ اللَّهُ ﷻ، فَأَضَعَفَ لَهُمُ التَّرْتَارَ وَحَبَسَ عَنْهُمْ قَطْرَ السَّمَاءِ وَنَبَاتَ الْأَرْضِ.
 قَالَ: فَاحْتَا جُوا إِلَى ذَلِكَ الْجَبَلِ وَ أَنَّهُ كَانَ يُفَسِّمُ بَيْنَهُمْ بِالْمِيزَانِ.
 ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ
 أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:
 أَكْرَمُوا الْخُبْزَ؛ فَإِنَّهُ قَدْ عَمِلَ فِيهِ مَا بَيْنَ الْعَرْشِ إِلَى الْأَرْضِ وَ مَا فِيهَا مِنْ كَثِيرٍ مِنْ
 خَلْقِهِ.

ثُمَّ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ؟
 قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! فِذَاكَ الْأَبَاءُ وَ الْأُمَّهَاتُ!
 فَقَالَ: إِنَّهُ كَانَ نَبِيٍّ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يُقَالُ لَهُ: دَانِيَالُ، وَ إِنَّهُ أُعْطِيَ صَاحِبَ مِعْبَرٍ
 رَغِيْفًا لِكَيْ يَعْْبَرَ بِهِ؛ فَرَمَى صَاحِبُ الْمِعْبَرِ بِالرَّغِيْفِ وَ قَالَ: مَا أَصْنَعُ بِالْخُبْزِ؟ هَذَا
 الْخُبْزُ عِنْدَنَا قَدْ يُدَاسُ بِالْأَرْجُلِ.

آن زن به او گفت: گویا تو ما را از گرسنگی می ترسانی! تا هنگامی که رودخانه «ثرثار»
 ما جریان دارد ما از گرسنگی نمی ترسیم.

پس از آن خداوند عزوجل بر آنان خشم گرفت و رودخانه «ثرثار» را بر ایشان کم آب
 و به تدریج خشک گردانید و باران آسمان و گیاه زمین را از آنان قطع نمود. در این هنگام
 بود که آنان به آن کوه نان (نان هایی که استنجا کرده بودند) محتاج گردیدند و آن نان ها را با
 ترازو بین آنان تقسیم می شد.

۲ - مسعدة بن صدقه گوید: امام صادق ع فرمود:

پیامبر ﷺ فرمود: نان را گرامی بدارید؛ زیرا بسیاری از آفریده های خداوند در بین
 عرش تا زمین و در خود زمین، آن را فراهم کرده اند.

سپس پیامبر ﷺ به اطرافیان خود فرمود: آیا به شما از چگونگی فراهم شدن نان خبر بدهم؟

عرض کردند: آری، ای پیامبر خدا! پدران و مادران فدای شما!

فرمود: در بین کسانی که پیش از شما بودند پیامبری به نام دانیال ع بود، او به نگهبان
 گذرگاهی نانی داد تا به وسیله آن عبور کند. نگهبان نان را کنار انداخت و گفت: من با نان
 چه کار کنم؟! این نان در نزد ما با پا لگد مال می شود.

فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ مِنْهُ دَانِيَالَ، رَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ أَكْرِمِ الْخُبْزَ! فَقَدْ رَأَيْتَ يَا رَبِّ مَا صَنَعَ هَذَا الْعَبْدُ وَمَا قَالَ.

قَالَ: فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَى السَّمَاءِ أَنْ تَحْبِسَ الْعَيْثَ، وَأَوْحَى إِلَى الْأَرْضِ أَنْ كُونِي طَبَقًا كَالْفَخَّارِ.

قَالَ: فَلَمْ يُمَطَّرُوا حَتَّىٰ أَنَّهُ بَلَغَ مِنْ أَمْرِهِمْ أَنَّ بَعْضَهُمْ أَكَلَ بَعْضًا. فَلَمَّا بَلَغَ مِنْهُمْ مَا أَرَادَ اللَّهُ ﷻ مِنْ ذَلِكَ، قَالَتِ امْرَأَةٌ لِأُخْرَى - وَ لَهَا وَلَدَانِ -: يَا فُلَانَةُ! تَعَالِي حَتَّىٰ نَأْكُلَ أَنَا وَ أَنْتِ الْيَوْمَ وَلَدِي وَإِذَا كَانَ غَدًا أَكَلْنَا وَلَدَكَ. قَالَتْ لَهَا: نَعَمْ.

فَأَكَلَتْهُ فَلَمَّا أَنْ جَاعَتَا مِنْ بَعْدُ، رَاوَدَتِ الْأُخْرَى عَلَىٰ أَكْلِ وَلَدِهَا فَامْتَنَعَتْ عَلَيْهَا، فَقَالَتْ لَهَا: بَيْنِي وَ بَيْنَكَ نَبِيُّ اللَّهِ. فَاخْتَصَمَا إِلَىٰ دَانِيَالَ ﷻ.

زمانی که دانیال علیه السلام این عمل را از او دید، دست خود را به سوی آسمان بالا برد و فرمود: خداوندا! نان را گرامی دار؛ چرا که دیدی که این بنده با نان چه کرد و چه گفت. خداوند متعال به آسمان وحی نمود که باران را قطع کند و به زمین وحی نمود که مانند سفال باش.

پس باران برآنان نبارید تا این که کارشان به جایی رسید که برخی از آنان برخی دیگر را خوردند.

در پی آیین خواسته خداوند متعال زنی به زن دیگر که دو فرزند داشتند گفت: ای فلانی! بیا امروز با هم فرزند مرا بخوریم و فردا فرزند تو را بخوریم. زن گفت: باشد.

پس فرزند زن اولی را خوردند، هنگامی که پس از آن گرسنه شدند زن اولی از زن دومی خواست که فرزندش را بخورند، اما زن دومی خودداری کرد. زن اولی به او گفت: بین من و تو پیامبر خدا داوری کند. برای داوری نزد دانیال علیه السلام رفتند.

فَقَالَ لَهُمَا: وَ قَدْ بَلَغَ الْأَمْرُ إِلَى مَا أَرَى!؟

قَالَتَا لَهُ: نَعَمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ! وَأَشَدَّ.

قَالَ: فَرَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ عُدْ عَلَيْنَا بِفَضْلِكَ وَ فَضْلِ رَحْمَتِكَ وَ لَا تُعَاقِبِ الْأَطْفَالَ وَ مَنْ فِيهِ خَيْرٌ بِذَنْبِ صَاحِبِ الْمُعْتَبِرِ وَ أَضْرَابِهِ لِنِعْمَتِكَ .

قَالَ: فَأَمَرَ اللَّهُ ﷻ السَّمَاءَ أَنْ أَمْطِرِي عَلَى الْأَرْضِ وَ أَمَرَ الْأَرْضَ أَنْ أَنْبِئِي لِخَلْقِي مَا قَدْ فَاتَهُمْ مِنْ خَيْرِكَ؛ فَإِنِّي قَدْ رَحِمْتُهُمْ بِالطُّفْلِ الصَّغِيرِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ أَبَانَ بْنِ

تَغْلِبَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ:

لَا يُوضَعُ الرَّغِيفُ تَحْتَ الْقَصْعَةِ.

دانیال علیه السلام به آنها فرمود: آیا کار به جایی رسیده که می بینم فرزندان یک دیگر را

می خورید؟

گفتند: آری، ای پیامبر خدا! وسخت نیز شده است.

در این هنگام دانیال علیه السلام دست خود را به جانب آسمان بالا نمود و عرض کرد: خداوندا! فضل خود و فزونی رحمت خود را بر ما بازگردان و به خاطر گناه نگهبان گذرگاه و رویگردانی او از نعمت تو، کودکان و کسانی که در آنان خیری است، عقوبت مکن.

خداوند به آسمان دستور داد که بر زمین بیار و به زمین دستور فرمود که برای آفریدگان من آن چه را که از خیر و برکت تو از آنان فوت شده بود برویان؛ زیرا به خاطر کودک کوچکی بر آنان رحم نمودم.

۳- ابان بن تغلب گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

نباید نان را زیر کاسه گذارد.

- ۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ:
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَكْرَمُوا الْخُبْزَ.
 قِيلَ: وَمَا إِكْرَامُهُ؟
 قَالَ: إِذَا وُضِعَ لَا يُنْتَظَرُ بِهِ غَيْرُهُ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ بَعْضِ
 أَصْحَابِنَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: أَكْرَمُوا الْخُبْزَ.
 فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا إِكْرَامُهُ؟
 قَالَ: إِذَا وُضِعَ لَمْ يُنْتَظَرُ بِهِ غَيْرُهُ.
 وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: وَمِنْ كَرَامَتِهِ أَنْ لَا يُوطَأَ وَلَا يُقَطَعَ.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

- ۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: نان را گرامی بدارید.
 عرض شد: گرامی داشتن آن چگونه است؟
 فرمود: هرگاه نان در سفره نهاده شد منتظر چیز دیگری نباشید.
- ۵ - یکی از اصحاب ما گوید: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: نان را گرامی بدارید.
 عرض کردند: ای پیامبر خدا! گرامی داشتن آن چگونه است؟
 فرمود: هرگاه نان در سفره نهاده شود، منتظر چیزی دیگری نمانند.
 و فرمود: واز موارد گرامی داشتن نان این است که لگد مال نشود و (به وسیله چاقو)
 بریده نگردد.
- ۶ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

إِيَّاكُمْ أَنْ تَشْمُوا الْخُبْزَ كَمَا تَشْمُهُ السَّبَاعُ؛ فَإِنَّ الْخُبْزَ مُبَارَكٌ أَرْسَلَ اللَّهُ ﷻ لَهُ السَّمَاءَ مِدْرَارًا وَ لَهُ أَنْبَتَ اللَّهُ الْمَرْعَى وَ بِهِ صَلَّيْتُمْ وَ بِهِ صُمْتُمْ وَ بِهِ حَجَجْتُمْ بَيْتَ رَبِّكُمْ.

۷- وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِذَا أُوتِيتُمْ بِالْخُبْزِ وَ اللَّحْمِ فَابْدَءُوا بِالْخُبْزِ فَسُدُّوا بِهِ خِلَالَ الْجُوعِ، ثُمَّ كُلُوا اللَّحْمَ.

۸- مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَظْطِينٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ﷺ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

صَعَّرُوا رُغْفَانَكُمْ؛ فَإِنَّ مَعَ كُلِّ رَغِيفٍ بَرَكَةٌ.

وَ قَالَ يَعْقُوبُ بْنُ يَظْطِينٍ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ يَعْزِي الرِّضَا ﷺ، يَكْسِرُ الرِّغِيفَ إِلَى فَوْقِ.

برحذر باشید از این که نان را بویید؛ آن سان که درندگان آن را می‌بویند؛ زیرا نان مبارک است، خداوند برای نان، آسمان را ریزان نمود و به خاطر آن، گیاه را رویانید و به وسیله آن نماز می‌خوانید، روزه می‌گیرید و حج خانه پروردگارتان را به جا می‌آورید.

۷- سکونی گوید: امام صادق ﷺ فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هرگاه نزد شما نان و گوشت آوردند با نان شروع کنید و به وسیله آن شدت گرسنگی را برطرف نمایید سپس گوشت را بخورید.

۸- یعقوب بن یقظین گوید: امام رضا ﷺ فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

نان‌های خود را کوچک قرار دهید؛ زیرا با هر نانی برکتی است.

یعقوب گوید: امام رضا ﷺ را دیدم که نان را به قسمت بالا پاره می‌نمود.

- ۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ بْنِ رَاشِدٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ أَذْمٌ، قَطَعَ الْخُبْزَ بِالسُّكَّيْنِ.
- ۱۰ - السَّيَّارِيُّ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- أَذْنَى الْأَذْمِ قَطْعُ الْخُبْزِ بِالسُّكَّيْنِ.
- ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَغَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يُوسُفَ قَالَ:
- تَغْدَى عِنْدِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَجِيءَ بِقِصْعَةٍ وَتَحْتَهَا خُبْزٌ. فَقَالَ: أَكْرِمُوا الْخُبْزَ أَنْ لَا يَكُونَ تَحْتَهَا.
- وَ قَالَ لِي: مُرِ الْغُلَامَ أَنْ يُخْرِجَ الرَّغِيفَ مِنْ تَحْتِ الْقِصْعَةِ.

- ۹ - ابو علی راشد در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
هنگامی که امیرمؤمنان علی عليه السلام نان خورشی نداشت، نان را با کارد می‌برید.
- ۱۰ - سیاری در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
پایین‌ترین درجه نان خورش بریدن نان با کارد است.
- ۱۱ - فضل بن یونس گوید: روزی امام کاظم عليه السلام نزد من ناهار میل می‌نمود، کاسه‌ای آوردند که زیر آن نانی بود، فرمود: نان را گرامی بدارید که زیر چیزی نگذارید.
حضرتش به من فرمود: به غلام دستور ده که نان را از زیر کاسه بیرون آورد.

۱۲- أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يُوضَعَ الرَّغِيفُ تَحْتَ الْقَصْعَةِ.

۱۳- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَّهَوْرٍ عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَا تَقْطَعُوا الْخُبْزَ بِالسَّكِّينِ وَ لَكِنَّ اكْسِرُوهُ بِالْيَدِ، وَ لِيَكْسِرَ لَكُمْ خَالِفُوا الْعَجْمَ.

۱۴- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَا تَقْطَعُوا الْخُبْزَ بِالسَّكِّينِ وَ لَكِنَّ اكْسِرُوهُ بِالْيَدِ وَ خَالِفُوا الْعَجْمَ.

(۵۱)

بَابُ خُبْزِ الشَّعِيرِ

۱- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۱۲- ابو بصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ مکروه می شمرد که نان در زیر کاسه گذارده شود.

۱۳- ادريس بن يوسف گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: نان را با چاقو نبرید؛ بلکه آن را با دست پاره کنید (وبا نبریدن با کارد) با عجمها مخالفت کنید.

۱۴- نظیر این روایت را یونس از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کند.

بخش پنجاه و یکم

نان جو

۱- یونس گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

فَضْلُ حُبْزِ الشَّعِيرِ عَلَى الْبُرِّ كَفَضْلِنَا عَلَى النَّاسِ . وَ مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَ قَدْ دَعَا لِأَكْلِ
الشَّعِيرِ وَ بَارَكَ عَلَيْهِ . وَ مَا دَخَلَ جَوْفًا إِلَّا وَ أَخْرَجَ كُلَّ دَاءٍ فِيهِ . وَ هُوَ قُوْتُ الْأَنْبِيَاءِ
وَ طَعَامُ الْأَبْرَارِ ، أَبِي اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَجْعَلَ قُوْتَ أَنْبِيَائِهِ إِلَّا شَعِيرًا .

(۵۲)

بَابُ حُبْزِ الْأَرْزِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ
أَنَّهُ قَالَ :

مَا دَخَلَ جَوْفَ الْمَسْلُوقِ شَيْءٌ أَنْفَعُ لَهُ مِنْ حُبْزِ الْأَرْزِ .

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنِ الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ : قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

برتری نان جو بر نان گندم مانند برتری ما بر مردم است. هیچ پیامبری نبود مگر آن که
برای خورنده نان جو دعا نمود و برایش طلب برکت نمود. نان جو داخل هیچ شکمی
نمی‌شود مگر آن که هر نوع بیماری آن را بیرون می‌راند. نان جو خوراک پیامبران و غذای
نیکان است، خداوند تعالی امتناع دارد از این که خوراک پیامبرانش را جز جو قرار دهد.

بخش پنجاه و دوم

نان برنج

۱ - یونس گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در شکم شخصی که بیماری سل دارد، چیزی مفیدتر از نان برنج داخل نمی‌شود.

۲ - یکی از یاران ما گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

أَطْعِمُوا الْمَبْطُونَ خُبْزَ الْأَرْزُ؛ فَمَا دَخَلَ جَوْفَ الْمَبْطُونَ شَيْءٌ أَنْفَعَ مِنْهُ. أَمَّا إِنَّهُ
يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ وَ يَسْلُ الدَّاءَ سَلًّا.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ يُحْيَى بْنِ أَبِي رَافِعٍ
وغيره يَرْفَعُونَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
لَيْسَ يَبْقَى فِي الْجَوْفِ مِنْ عُدْوَةٍ إِلَى اللَّيْلِ إِلَّا خُبْزُ الْأَرْزُ.

(۵۳)

بَابُ الْأَسْوَقَةِ وَ فَضْلِ سَوِيْقِ الْحِنْطَةِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنْ أَبِي هَمَّامٍ عَنْ سُلَيْمَانَ
الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ:
نِعْمَ الْقُوْتُ السَّوِيْقُ! إِنْ كُنْتَ جَائِعًا أَمْسَكَ وَإِنْ كُنْتَ شَبَعَانًا ^(۱) هَضَمَ طَعَامَكَ.

به کسی که درد شکم دارد نان برنج بخورانید؛ زیرا در شکم کسی که درد شکم دارد
چیزی وارد نمی شود که برایش از نان برنج سودمندتر باشد.

۳ - یحیی بن ابی رافع و راوی دیگری در روایت مرفوعه ای گویند: امام صادق عليه السلام فرمود:
از صبح تا شب چیزی در شکم باقی نمی ماند مگر نان برنج.

بخش پنجاه و سوم

قاووت‌ها و ارزش قاووت گندم

۱ - سلیمان جعفری گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

چه خوراک خوبی است قاووت! اگر گرسنه باشی تو را از گرسنگی نکه می دارد و اگر
سیر باشی غذایت را هضم می کند.

۱ - والظاهر: شَبَعَانٌ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ السَّوِيقُ. فَقَالَ: إِنَّمَا عَمِلَ بِالْوَحْيِ.

۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

السَّوِيقُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَ يَشُدُّ الْعَظْمَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

السَّوِيقُ طَعَامُ الْمُرْسَلِينَ - أَوْ قَالَ: النَّبِيِّينَ - .

۵ - عَنْهُ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَيَّابَةَ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّمَا أَنْزَلَ السَّوِيقُ بِالْوَحْيِ مِنَ السَّمَاءِ.

۲ - راوی گوید: خدمت امام صادق علیه السلام سخن از قاووت به میان آمد، حضرت فرمود: همانا قاووت توسط وحی تهیه شده است.

۳ - بکر بن محمد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: قاووت، گوشت را می‌رویاند و استخوان را محکم می‌کند.

۴ - خالد بن نجیح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: قاووت غذای رسولان است. و یا فرمود: غذای پیامبران است.

۵ - جندب بن عبدالله گوید: از امام کاظم علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: همانا قاووت توسط وحی آسمانی نازل شده است.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: السَّوِيقُ الْجَافُ يَذْهَبُ بِالْبَيَاضِ.

۷ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَغَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: شَرِبُ السَّوِيقِ بِالزَّيْتِ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَ يَشُدُّ الْعَظْمَ وَ يُرِقُّ الْبَشْرَةَ وَ يَزِيدُ فِي الْبَاهِ.

۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ قُتَيْبَةَ الْأَعَشَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ثَلَاثُ رَاحَاتِ سَوِيقٍ جَافٍ عَلَى الرَّيْقِ يُنَشِّفُ الْبَلْغَمَ وَ الْمِرَّةَ حَتَّى لَا يَكَادَ يَدْعُ شَيْئًا.

۶ - اسحاق بن عمّار گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

قاووت خشک بیماری برص را از بین می برد.

۷ - عبدالله بن مسکان گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

نوشیدن قاووت با روغن زیتون، گوشت را می رویاند، استخوان را محکم می سازد، پوست را نازک و رقیق می کند و قدرت جنسی را افزایش می دهد.

۸ - قتیبه اعشی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خوردن سه دست قاووت خشک در حالت ناشتا، بلغم و صفرا را فرو می برد به گونه ای که گویا چیزی بر جای نمی گذارد.

- ۹ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ قِرْوَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ:
السَّوِيْقُ إِذَا غَسَلْتَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَ قَلَّبْتَهُ مِنْ إِنَاءٍ إِلَى إِنَاءٍ آخَرَ، فَهُوَ يَذْهَبُ بِالْحَمَى وَ يُنْزِلُ الْقُوَّةَ فِي السَّاقَيْنِ وَ الْقَدَمَيْنِ .
- ۱۰ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَضْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
السَّوِيْقُ يَهْضِمُ الرُّءُوسَ .
- ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ يَحْيَى بْنِ مُسَاوِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
السَّوِيْقُ يَجْرُدُ الْمِرَّةَ وَ الْبَلْغَمَ مِنَ الْمَعِدَةِ جَرْدًا وَ يَدْفَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ .

۹ - نضر بن قرواش گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرگاه قاووت را هفت مرتبه شستی و آن را از یک ظرف به ظرف دیگری ریختی و آن‌گاه از آن خوردی تب را از بین می‌برد و نیرو و توان ساق پا و پاها را زیاد می‌کند.

۱۰ - محمد بن سوقة گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

قاووت پس از خوردن کله موجب هضم آن می‌شود.

۱۱ - یحیی بن مساور گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

قاووت، صفرا و بلغم را به طور کامل از معده می‌زداید و هفتاد نوع بلاء را دفع می‌کند.

۱۲ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

مَنْ شَرِبَ السَّوِيقَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا امْتَلَأَ كِتْفَاهُ قُوَّةً.

۱۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَتَبَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام مِنْ خُرَاسَانَ إِلَى الْمَدِينَةِ:

لَا تَسْقُوا أَبَا جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام السَّوِيقَ بِالسُّكَّرِ؛ فَإِنَّهُ رَدِيٌّ لِلرِّجَالِ.

وَ فَسَّرَهُ السَّيَّارِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ: أَنَّهُ يُكْرَهُ لِلرِّجَالِ؛ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ النِّكَاحَ مِنْ شِدَّةِ بَرْدِهِ مَعَ السُّكَّرِ.

۱۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَيْفِ التَّمَارِ قَالَ: مَرِضٌ بَعْضُ رُقَقَائِنَا بِمَكَّةَ وَ بُرْسِمَ، فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَعْلَمْتُهُ. فَقَالَ لِي:

۱۲ - خيثمه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس چهل روز بامدادان قاووت بنوشد، کتف هایش پر توان می شوند.

۱۳ - عبیدالله بن ابی عبدالله گوید:

امام رضا عليه السلام در نامه‌ای از خراسان به مدینه نوشت:

به امام جواد عليه السلام قاووت را با شکر ننوشانید؛ زیرا آن برای مردان ضرر دارد.

سیاری تفسیر این سخن را از عبیدالله چنین نقل کرد که چنین قاووتی برای مردان ضرر

دارد؛ زیرا به جهت طبع سردی که قاووت با شکر دارد، نیروی جنسی را قطع می‌کند.

۱۴ - سیف تمار گوید:

یکی از دوستان ما در مکه بیماری برسام گرفت. من خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب

شدم و ایشان را از این ماجرا با خبر نمودم. حضرتش به من فرمود:

اسْقِهِ سَوِيقَ الشَّعِيرِ؛ فَإِنَّهُ يُعَافِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ. وَهُوَ غِذَاءٌ فِي جَوْفِ الْمَرِيضِ.
قَالَ: فَمَا سَقَيْنَاهُ السَّوِيقَ إِلَّا يَوْمَيْنِ - أَوْ قَالَ: مَرَّتَيْنِ - حَتَّى عُوْفِي صَاحِبًا.

(۵۴)

بَابُ سَوِيقِ الْعَدَسِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:
سَوِيقُ الْعَدَسِ يَقْطَعُ الْعَطَشَ وَ يُقَوِّي الْمَعِدَةَ وَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً
وَ يُطْفِئُ الصَّفْرَاءَ وَ يُبْرِدُ الْجَوْفَ وَ كَانَ إِذَا سَافَرَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يُفَارِقُهُ.
وَ كَانَ يَقُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا هَاجَ الدَّمُ بِأَحَدٍ مِنْ حَشَمِهِ قَالَ لَهُ: اشْرَبْ مِنْ سَوِيقِ
الْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ يُسَكِّنُ هَيْجَانَ الدَّمِ وَ يُطْفِئُ الْحَرَارَةَ.
۲ - وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ قَالَ:
إِنَّ جَارِيَةً لَنَا أَصَابَهَا الْحَيْضُ وَ كَانَ لَا يَنْقَطِعُ عَنْهَا حَتَّى أَشْرَفَتْ عَلَيَّ الْمَوْتِ.
فَأَمَرَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ تُسْقَى سَوِيقَ الْعَدَسِ. فَسُقِيتُ فَأَنْقَطَعَ عَنْهَا وَ عُوْفِيتُ.

به او قاووت جو بنوشان که - ان شاء الله - عافیت خواهد یافت و آن در شکم بیمار، غذا خواهد بود.
سیف گوید: ما فقط به او دو روز - یا دو مرتبه - قاووت نوشانیدیم و دوستان عافیت یافت.

بخش پنجاه و چهارم قاووت عدس

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
قاووت عدس، تشنگی را برطرف می‌کند، معده را قوی می‌سازد، در آن شافی از هفتاد
بیماری است، صفرا را خاموش می‌سازد و شکم را خنک می‌گرداند.
راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به هنگام مسافرت نیز قاووت عدس را همراه می‌برد
و هرگاه خون بر یکی از خدمت کاران ایشان غلبه می‌کرد، به او می‌فرمود: قاووت عدس
بنوش؛ زیرا غلبه خون را آرام می‌کند و گرما را خاموش می‌سازد.
۲ - علی بن مهزیار گوید:
روزی کنیزی از ما حیض شد و خونش قطع نمی‌شد به حدی که مرگ در پیش روی او
بود. امام جواد عَلَيْهِ السَّلَامُ دستور فرمود که او قاووت عدس بنوشد، او مقداری قاووت نوشید
خونش بند آمد و عافیت یافت.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ بِسْطَامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مَرْوٍ قَالَ: بَعَثَ إِلَيْنَا الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ عِنْدَنَا يَطْلُبُ السَّوِيْقَ. فَبَعَثْنَا إِلَيْهِ بِسَّوِيْقٍ مَلْتُوتٍ.
فَرَدَّهُ وَبَعَثَ إِلَيَّ: أَنَّ السَّوِيْقَ إِذَا شُرِبَ عَلَى الرَّيْقِ وَهُوَ جَافٌ أَطْفَأَ الْحَرَارَةَ وَ سَكَّنَ الْمِرَّةَ وَإِذَا لَتَّ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ.

(۵۵)

بَابُ فَضْلِ اللَّحْمِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَائِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ سَيِّدِ الْآدَامِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.
فَقَالَ: اللَّحْمُ. أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿ وَ لَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴾!؟

۳ - شخصی از مردم مرو گوید: هنگامی که امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ نزد ما بود کسی را به سوی ما فرستاد و قاووت درخواست نمود. ما برای حضرتش قاووت مخلوط با روغن فرستادیم.
امام عَلَيْهِ السَّلَامُ آن را برگرداند و برای من پیام فرستاد: هرگاه قاووت خشک در حالت ناشتا نوشیده شود، گرما را خاموش می کند و صفرا را ساکن و آرام می سازد و هرگاه مخلوط شود، چنین عملی انجام نمی دهد.

بخش پنجاه و پنجم

ارزش گوشت

۱ - عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: سرآمد خورش ها در زندگی دنیا و جهان آخرت کدام است؟
فرمود: گوشت است، آیا نشنیده ای که خدای متعال می فرماید: «و گوشت پرنده، از هر نوع که بخوانند»؟

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَوِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
اللَّحْمُ سَيِّدُ الطَّعَامِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.
- ۳ - وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الرِّيَّانِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
سَيِّدُ آدَامِ الْجَنَّةِ اللَّحْمُ.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
سَيِّدُ الطَّعَامِ اللَّحْمُ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ يُوسُفَ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيِّ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى
آلِ سَامٍ قَالَ:

۲ - پدر بزرگ عیسی بن عبدالله علوی گوید: حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: گوشت سرآمد غذاها در دنیا و جهان آخرت است.

۳ - علی بن ریان در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آقای خورش‌های بهشت، گوشت است.

۴ - یکی از اصحاب ما گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

سرآمد غذاها گوشت است.

۵ - عبدالاعلی، غلام آل سام گوید:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّا نُزَوَى عِنْدَنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُبْغِضُ الْبَيْتَ اللَّحْمِ.

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَذَبُوا؛ إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «الْبَيْتَ الَّذِي يَعْتَابُونَ فِيهِ النَّاسَ وَ يَأْكُلُونَ لُحُومَهُمْ». وَ قَدْ كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ لَحِمًا وَ لَقَدْ مَاتَ يَوْمَ مَاتَ وَ فِي كُمَّ أُمِّ وَ لَدِيهِ ثَلَاثُونَ دِرْهَمًا لِلَّحْمِ.

۶ - وَ عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مِسْمَعِ أَبِي سَيَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ: إِنَّ مَنْ قَبَلْنَا يَزُورُونَ أَنَّ اللَّهَ ﷻ يُبْغِضُ بَيْتَ اللَّحْمِ.

فَقَالَ: صَدَقُوا وَ لَيْسَ حَيْثُ ذَهَبُوا، إِنَّ اللَّهَ ﷻ يُبْغِضُ الْبَيْتَ الَّذِي تُؤْكَلُ فِيهِ لُحُومُ النَّاسِ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَحِمًا يُحِبُّ اللَّحْمَ.

به امام صادق علیه السلام عرض کردم: نزد ما از پیامبر خدا ﷺ روایت می‌شود که ایشان فرمود: «خداوند خانه‌ای را که از گوشت پر است دشمن می‌دارد».

فرمود: دروغ گفته‌اند، همانا پیامبر خدا ﷺ فرمود: «خانه‌ای که در آن غیبت مردم را می‌کنند و گوشت آنان را می‌خورند دشمن می‌دارد».

آن‌گاه فرمود: به راستی که پدرم علیه السلام گوشت بسیاری میل می‌کرد و در روزی که از دنیا رفت در آستین کنیزش سی درهم برای خرید گوشت بود.

۶ - مسمع ابو سیار گوید: شخصی به امام صادق علیه السلام گفت: نزد ما روایت می‌کنند که خداوند متعال خانه‌ای را که از گوشت پر باشد دشمن می‌دارد.

فرمود: راست گفته‌اند، اما مورد آن، چنان نیست؛ به راستی که خداوند خانه‌ای را دشمن می‌دارد که در آن گوشت‌های مردم خورده می‌شود.

۷ - حسین بن ابو علاء گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا ﷺ گوشت بسیار می‌خورد و گوشت را دوست می‌داشت.

- ۸ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ هَارُونَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- تَرَكَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا لِلْحَمِّ يَوْمَ تُوفِّيَ وَكَانَ رَجُلًا لَجِمًا.
- ۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
- إِنَّا مَعَاشِرَ قُرَيْشٍ قَوْمٌ لَجِمُونَ.

(۵۶)

بَابُ أَنْ مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا تَغَيَّرَ خُلُقُهُ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

-
- ۸ - حسن بن هارون گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ در روزی که از دنیا رفت، سی درهم برای خرید گوشت بر جای گذاشت و آن حضرت دوست‌دار گوشت بود.
- ۹ - ابن قداح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- پیامبر خدا ﷺ فرمود: ما گروه قریش قومی دوست‌دار گوشت هستیم.

بخش پنجاه و ششم

کسی که چهل روز گوشت نخورد اخلاقش دگرگون می‌شود

- ۱ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ. وَ مَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ وَ مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَادَّبُوا فِي أُذُنِهِ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ: إِنَّ مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ سَاءَ خُلُقُهُ.

فَقَالَ: كَذَبُوا، وَ لَكِنْ مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا تَغَيَّرَ خُلُقُهُ وَ بَدَنُهُ، وَ ذَلِكَ لِإِنْتِقَالِ النُّطْفَةِ فِي مِقْدَارِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.

۳ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُنْدَارٍ وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدِ الشَّحَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ أَنَى عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ يَوْمًا وَ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ فَلَيْسَتْ فَرِيضَةٌ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لِيَأْكُلَهُ.

گوشت، گوشت می‌رویاند، و هر کس چهل روز خوردن گوشت را ترک کند بد اخلاق می‌شود و هر کس بد اخلاق شود در گوشش اذان بگوید.

۲ - حسین بن خالد گوید: به امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: اهل سنت می‌گویند: «هر کس سه روز گوشت نخورد بد اخلاق می‌شود».

فرمود: دروغ گفته‌اند، اما هر کس چهل روز گوشت نخورد اخلاق و بدنش دگرگون شود و این به جهت انتقال نطفه در مدت چهل روز است.

۳ - ابو اسامه، زید شحام گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر کس چهل روز گوشت نخورد باید به حساب خداوند متعال قرض بگیرد و گوشت بخورد.

(۵۷)

بَابُ فَضْلِ لَحْمِ الضَّانِ عَلَى الْمَعِزِّ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ أَظْنُهُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: ذَكَرَ بَعْضُنَا اللَّحْمَانَ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام: فَقَالَ مَا لَحْمٌ بِأَطْيَبَ مِنْ لَحْمِ الْمَاعِزِ؟
قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام وَقَالَ:
لَوْ خَلَقَ اللَّهُ تعالى مَضْعَةً هِيَ أَطْيَبُ مِنَ الضَّانِ لَفَدَى بِهَا إِسْمَاعِيلَ عليه السلام.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي لَا يَأْكُلُونَ لَحْمَ الضَّانِ.
قَالَ: فَقَالَ: وَ لِمَ؟

بخش پنجاه و هفتم

بر تری گوشت گوسفند بر گوشت بز

- ۱ - راوی - به گمانم محمد بن اسماعیل - گوید: یکی از ما درباره انواع گوشت در خدمت امام رضا عليه السلام سخن به میان آورد و عرضه داشت: چه گوشتی پاکیزه‌تر از گوشت بز است؟
پس امام عليه السلام به او نگاهی نمود و فرمود: اگر خداوند متعال گوشتی پاکیزه‌تر از گوسفند آفریده بود، آن را فدای اسماعیل عليه السلام می‌نمود.
- ۲ - سعد بن سعد گوید: به امام رضا عليه السلام گفتم: خانواده من گوشت گوسفند تناول نمی‌کنند.
امام رضا عليه السلام فرمود: چرا؟

قَالَ: قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ: إِنَّهُ يُهَيِّجُ بِهِمُ الْمِرَّةَ السَّوْدَاءَ وَالصُّدَاعَ وَالْأَوْجَاعَ.
فَقَالَ لِي: يَا سَعْدُ!
فَقُلْتُ: لَبَّيْكَ.

قَالَ: لَوْ عَلِمَ اللَّهُ ﷻ شَيْئاً أَكْرَمَ مِنَ الضَّانِ لَفَدَى بِهِ إِسْمَاعِيلَ ﷺ.
۳- بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا ﷺ: إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي يَأْكُلُونَ لَحْمَ الْمَاعِزِ وَلَا يَأْكُلُونَ لَحْمَ
الضَّانِ.

قَالَ: وَ لِمَ؟
قُلْتُ: يَقُولُونَ: إِنَّهُ لَحْمٌ يُهَيِّجُ الْمِرَارَ.
فَقَالَ ﷺ: لَوْ عَلِمَ اللَّهُ ﷻ خَيْراً مِنَ الضَّانِ لَفَدَى بِهِ؛ يَعْنِي إِسْحَاقَ.
هَكَذَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ.

گفتم: تصور می‌کنند که گوشت گوسفند سودا را تحریک می‌کند و مایه سر درد
و دردهای مفاصل می‌شود.

امام رضا ﷺ به من فرمود: ای سعد!

عرض کردم: بلی!

فرمود: اگر دامی از گوسفند گرامی‌تر بود، خداوند متعال آن دام را فدای اسماعیل ﷺ
می‌کرد.

۳- سعد بن سعد گوید: به امام رضا ﷺ عرض کردم: خانواده من گوشت بز می‌خورند
اما گوشت گوسفند نمی‌خورند.

فرمود: چرا؟

گفتم: می‌گویند: گوشت گوسفند، صفرا را تحریک می‌کند.

فرمود: اگر خداوند متعال بهتر از گوسفند سراغ داشت، آن را فدای او - یعنی
اسحاق ﷺ که این گونه در روایت آمده است - قرار می‌داد.

(۵۸)

بَابُ لَحْمِ الْبَقَرِ وَ شُحُومِهَا

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبَّادٍ عَنْ عَيْسَى بْنِ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ شَكَّوْا إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا يَلْقَوْنَ مِنَ الْبَيَاضِ . فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَيْهِ: مُرْهُمْ يَاكُلُوا لَحْمَ الْبَقَرِ بِالسُّلْقِ .
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ أَرَاهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَرَّقَ لَحْمَ الْبَقَرِ يَذْهَبُ بِالْبَيَاضِ .

بخش پنجاه و هشتم**گوشت گاو و پیه‌های آن**

- ۱ - محمد بن قیس گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: بنی اسرائیل از بیماری برصی که به آن دچار شده بودند به حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ شکایت نمودند. موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ این شکوه را به خداوند رساند خداوند متعال به او وحی نمود: به آنان دستور ده گوشت گاو را با چغندر بخورند.
- ۲ - ابو صباح کنانی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خورش گوشت گاو، بیماری برص را از بین می‌برد.

- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 الْبَابُ الْبَقَرِ دَوَاءٌ وَ سُمُّونَهَا شِفَاءٌ وَ لُحُومُهَا دَاءٌ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ:
 اللَّحْمُ يَنْبُتُ اللَّحْمَ. وَ مَنْ أَدْخَلَ فِي جَوْفِهِ لُقْمَةً شَحْمٍ أَخْرَجَتْ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً شَحْمٍ أَخْرَجَتْ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ.
- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ بَلَغَ بِهِ زُرَّارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: جُعِلْتُ فِدَاكَ! الشَّحْمَةُ الَّتِي تُخْرَجُ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ، أَيُّ شَحْمَةٍ هِيَ؟

۳ - اسماعیل بن ابی زیاد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شیر گاو دارو است و روغن گاو شفا از بیماری و گوشت آن بیماری است.

۴ - موسی بن بکر گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

گوشت، گوشت می رویند و هر کس لقمه‌ای پیه در شکمش داخل کند آن لقمه به اندازه خود بیماری‌ها را خارج می‌کند.

۵ - محمد بن سوقة این حدیث را از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند.

۶ - زراره گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: فدایت گردم! آن پیه‌ای که به اندازه

خود، بیماری‌ها را بیرون می‌کند کدام است؟

قَالَ: هِيَ شَحْمَةُ الْبَقْرِ. وَ مَا سَأَلَنِي يَا زُرَّارَةَ عَنْهَا أَحَدٌ قَبْلَكَ!
 ۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ
 يَحْيَى بْنِ مُسَاوِرٍ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 السَّوِيْقُ وَ مَرَقٌ لَحْمِ الْبَقْرِ يَذْهَبَانِ بِالْوَضَحِ.

(۵۹)

بَابُ لُحُومِ الْجَزُورِ وَ الْبُخْتِ

۱ - مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ
 الرَّقِّيِّ قَالَ:
 كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ عَنْ لُحُومِ الْبُخْتِ وَ الْبَانِهِنَّ.
 فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

فرمود: آن پیه گاو است، ای زراره! پیش از تو هیچ کس در این خصوص از من نپرسیده
 بود.

۷ - یحیی بن مساور گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
 قاووت و خورش گوشت گاو، بیماری برص را از بین می‌برد.

بخش پنجاه و نهم

گوشت شتر و شتر خراسانی

۱ - داوود رقی گوید: نامه‌ای به امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ نوشتم و از آن حضرت درباره گوشت
 و شیر شتر خراسانی پرسیدم.
 فرمود: ایرادی ندارد.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ دَاوُدَ الرَّقِيِّ
 قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ أَبِي الْخَطَّابِ نَهَى عَنْ أَكْلِ الْبُخْتِ وَ عَنِ
 أَكْلِ لُحُومِ الْحَمَامِ الْمَسْرُورَةِ.
 فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 لَا بَأْسَ بِرُكُوبِ الْبُخْتِ وَ شُرْبِ الْبَانِيهِنَّ وَ أَكْلِ لُحُومِ الْحَمَامِ الْمَسْرُورِ.

(۶۰)

بَابُ لُحُومِ الطَّيْرِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ رَفَعَهُ
 قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
 الْأَوْزُ جَامُوسُ الطَّيْرِ وَ الدَّجَاجُ خِنْزِيرُ الطَّيْرِ وَ الدَّرَاجُ حَبَشُ الطَّيْرِ؛ وَ أَيْسَ أَنْتَ
 عَنْ فَرْخَيْنِ نَاهِضَيْنِ رَبَّتَهُمَا امْرَأَةٌ مِنْ رَبِيعَةَ بِفَضْلِ قُوَّتِهَا!؟

۲ - داوود رقی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: فدایت شوم! یکی از یاران ابو
 خطاب از خوردن گوشت شتر خراسانی و گوشت کبوتر پا پر نهی نمود.
 فرمود: سوار شدن بر شتر خراسانی و نوشیدن شیر آن و خوردن گوشت کبوتر پا پر
 ایرادی ندارد.

بخش شصتم گوشت پرندگان

۱ - عمرو بن عثمان در روایت مرفوعه ای گوید: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
 مرغابی، گاو میش پرندگان است و مرغ، خوک پرندگان است و مرغ دراج، بوقلمون
 پرندگان است. تو چرا از دو جوجه ای که بال درآورده اند که زنی از قبیله ربیعه آنان را با
 زیادی غذایش پرورش داده، غافل هستی؟

- ۲ - عَنْهُ عَنِ السِّيَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: إِنَّهُ ذُكِرَتْ اللَّحْمَانُ بَيْنَ يَدَيْ عُمَرَ، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ أَطْيَبَ اللَّحْمَانِ لَحْمُ الدَّجَاجِ.
- فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: كَلَّا، إِنَّ ذَلِكَ خَنَازِيرُ الطَّيْرِ وَإِنَّ أَطْيَبَ اللَّحْمَانِ لَحْمُ فَرُخٍ قَدْ نَهَضَ أَوْ كَادَ أَنْ يَنْهَضَ.
- ۳ - السِّيَّارِيُّ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَقِلَّ غَيْظُهُ فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ الدَّرَاجِ.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام قَالَ: أَطْعِمُوا الْمَحْمُومَ لَحْمَ الْقَبَاجِ؛ فَإِنَّهُ يُقْوِي السَّاقَيْنِ وَ يَطْرُدُ الْحُمَّى طَرْدًا.
- ۵ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ قَالَ: تَعَدَّيْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَأَتَى بِقِطَاةٍ. فَقَالَ:

- ۲ - سیاری در روایت مرفوعه‌ای گوید: نزد عمر سخن از انواع گوشت شد. عمر گفت: پاکیزه‌ترین گوشت، گوشت مرغ است. امیرمؤمنان عليه السلام فرمود: هرگز! همانا مرغ، خوک پرنندگان است. به راستی که پاکیزه‌ترین گوشت، گوشت جوجه‌ای است که بال درآورده و یا نزدیک است که بال درآورد.
- ۳ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هر کس دوست دارد که خشم او خاموش شود باید گوشت درآج بخورد.
- ۴ - محمد بن حکیم گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:
- به بیمار تب دار گوشت کبک بخورانید؛ زیرا ساق‌ها را نیرومند و به طور کامل تب را دور می‌کند.
- ۵ - علی بن مهزیار گوید: خدمت امام جواد عليه السلام صبحانه خوردم. پس مرغ سنگخوار آورد و فرمود:

إِنَّهُ مُبَارَكٌ! وَكَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعْجِبُهُ وَكَانَ يَأْمُرُ أَنْ يُطْعَمَ صَاحِبُ الْبِرْقَانِ يُشْوَى لَهُ؛ فَإِنَّهُ يَنْفَعُهُ.

۶- عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مَرْوَلِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ نَشِيطِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
لَا أَرَى بِأَكْلِ الْحُبَارَى بَأْسًا وَإِنَّهُ جَيِّدٌ لِلْبَوَاسِيرِ وَوَجَعَ الظَّهْرَ، وَهُوَ مِمَّا يُعِينُ عَلَى كَثْرَةِ الْجَمَاعِ.

(۶۱)

بَابُ لُحُومِ الظَّبَّاءِ وَ الْحُمْرِ الْوَحْشِيَّةِ

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ نَصْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ عَنْ لُحُومِ حُمْرِ الْوَحْشِ.
فَكَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَجُوزُ أَكْلُهُ لَوْحَشْتِهِ وَ تَرْكُهُ عِنْدِي أَفْضَلُ.

این مبارک است. پدرم به آن علاقه داشت و دستور می داد که آن را برای بیمار یرقان سرخ کنند و به او بخوراند؛ زیرا برایش فایده دارد.
۶- نشیط بن صالح گوید: از امام کاظم علیه السلام شنیدم که می فرمود:
من ایرادی به خوردن پرندۀ حُبارا نمی بینم و گوشت آن برای بواسیر و کمر درد خوب است و آن از چیزهایی است که بر فراوانی آمیزش یاری می کند.

بخش شصت و یکم

گوشت آهو و گور خر

۱- نصر بن محمد گوید: نامه ای به امام کاظم علیه السلام نوشتم و از حضرتش درباره گوشت گورخر پرسیدم.
حضرتش نوشت: خوردن گوشت آن به دلیل وحشی بودنش جایز است و به نظر من خودداری از خوردن آن بهتر است.

(۶۲)

بَابُ لُحُومِ الْجَوَامِيسِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ
عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا
الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ:

لَا بَأْسَ بِأَكْلِ لُحُومِ الْجَوَامِيسِ وَ شُرْبِ أَلْبَانِهَا وَ أَكْلِ سُمُونِهَا.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ
قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ لُحُومِ الْجَوَامِيسِ وَ أَلْبَانِهَا.
فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِمَا.

بخش شصت و دوم

گوشت گاو میش

۱ - عبدالله بن جندب گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

تناول گوشت گاو میش و آشامیدن شیر آن و خوردن روغن آن، مانعی ندارد.

۲ - عبدالله بن جندب گوید: از امام کاظم عليه السلام درباره گوشت گاو میش و شیر آن پرسیدم.

فرمود: ایرادی ندارند.

(۶۳)

بَابُ كَرَاهِيَةِ أَكْلِ لَحْمِ الْغَرِيضِ يُعْنَى النَّيِّءُ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيْزٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله نَهَى أَنْ يُؤْكَلَ اللَّحْمُ غَرِيضًا وَقَالَ: إِنَّمَا تَأْكُلُهُ السَّبَاعُ، وَ لَكِنْ حَتَّى تُغَيِّرَهُ الشَّمْسُ أَوْ النَّارُ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ أَكْلِ لَحْمِ النَّيِّءِ. فَقَالَ: هَذَا طَعَامُ السَّبَاعِ.

بخش شصت و سوم**کراهت خوردن گوشت ناپخته**

۱ - زراره گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: به راستی که رسول خدا صلى الله عليه وآله از خوردن گوشت ناپخته منع کرد و فرمود: گوشت ناپخته خوراک درندگان است، ولی اگر با تابش خورشید و یا با حرارت آتش کباب شود، کافی است.

۲ - هشام بن سالم گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: خوردن گوشت ناپخته چه صورت دارد؟

فرمود: گوشت ناپخته خوراک درندگان است.

(٦٤)

بَابُ الْقَدِيدِ

- ١ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَطِيَّةِ أَخِي أَبِي الْمَغْرَاءِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَصْحَابَ الْمُغِيرَةِ يَنْهَوْنَ عَنْ أَكْلِ الْقَدِيدِ الَّتِي لَمْ تَمَسَّهُ النَّارُ. فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِأَكْلِهِ.
- ٢ - عَنْهُ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: إِنَّ اللَّحْمَ يُقَدَّدُ وَ يُذَرُّ عَلَيْهِ الْمِلْحُ وَ يُجَفَّفُ فِي الظِّلِّ. فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِأَكْلِهِ؛ لِأَنَّ الْمِلْحَ قَدْ غَيَّرَهُ.
- ٣ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّلَاثِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ يَقُولُ:

بخش شصت و چهارم

گوشت « قديد »^(١)

- ١ - عطيه، برادر ابو مغرا گوید: به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: یاران مغیره از خوردن گوشت قديد - که با آتش پخته نشده - نهی می کنند. فرمود: خوردن آن ایرادی ندارد.
- ٢ - راوی گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم: گوشت را پهن می کنند و بر آن نمک می پاشند و در سایه خشکش می کنند (خوردن آن چه صورت دارد؟) فرمود: خوردن آن ایرادی ندارد؛ زیرا نمک، آن را تغییر داده است.
- ٣ - محمد بن عیسی گوید: امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

١ - گوشتی که روی سنگ پهن می شود و خشک می گردد.

مَا أَكَلْتُ طَعَامًا أَبْقَى وَ لَا أَهْيَجَ لِلدَّاءِ مِنَ اللَّحْمِ الْيَابِسِ، يَعْنِي الْقَدِيدَ.

۴ - عَنْهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ:

الْقَدِيدُ لَحْمٌ سَوْءٌ؛ لِأَنَّهُ يَسْتَرْخِي فِي الْمَعِدَةِ وَ يَهْيِجُ كُلَّ دَاءٍ وَ لَا يَنْفَعُ مِنْ شَيْءٍ بَلْ يَضُرُّهُ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ

قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

شَيْئَانِ صَالِحَانِ لَمْ يَدْخُلَا جَوْفَ وَاحِدٍ قَطُّ فَاسِدًا إِلَّا أَصْلَحَاهُ، وَ شَيْئَانِ فَاسِدَانِ لَمْ يَدْخُلَا جَوْفًا قَطُّ صَالِحًا إِلَّا أَفْسَدَاهُ؛ فَالصَّالِحَانِ الرُّمَّانُ وَ الْمَاءُ الْفَاتِرُ، وَ الْفَاسِدَانِ الْجُبْنُ وَ الْقَدِيدُ.

۶ - قَالَ: وَ رَوَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

ثَلَاثَةٌ يَهْدِمْنَ الْبَدَنَ وَ رُبَّمَا قَتَلْنَ: أَكْلُ الْقَدِيدِ الْعَاقِبُ وَ دُحُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبَطْنَةِ وَ نِكَاحُ الْعَجَائِزِ.

هیچ غذایی همانند گوشت خشک نخوردم که بیماری را ماندگارتر و آن را تهییج کند.

۴ - محمد بن عیسی گوید: امام هادی عليه السلام همواره می فرمود:

گوشت قدید، گوشت بدی است؛ زیرا در معده شل و نرم می شود و همه بیماری ها را تحریک می کند و برای هیچ چیزی سودمند نیست، بلکه به همه چیزها مضر است.

۵ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

دو چیز برای بدن سودمند هستند که هرگز داخل شکم بیمار نمی شوند مگر آن که آن را بهبود می کنند و دو چیز فاسد هستند که هیچ گاه داخل شکم سالم نمی شوند مگر آن که آن را فاسد می کنند؛ آن دو چیز سودمند: انار و آب نیم گرم و آن دو چیز فاسد: پنیر و گوشت قدید هستند.

۶ - در روایتی آمده است: امام صادق عليه السلام فرمود:

سه چیزند که بدن را نابود می کنند و چه بسا باعث مرگ انسان می شوند: گوشت قدید فاسد، داخل شدن به حمام در حالت پُر بودن شکم و آمیزش با پیر زنان.

قَالَ: وَ زَادَ فِيهِ أَبُو إِسْحَاقَ النَّهَّائِي: وَ غَشِيَانُ النَّسَاءِ عَلَى الْإِمْتِلَاءِ.

۷- عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

ثَلَاثٌ لَا يُؤْكَلْنَ وَ هُنَّ يُسْمِنَنَّ، وَ ثَلَاثٌ يُؤْكَلْنَ وَ هُنَّ يَهْزِلْنَ وَ اثْنَانِ يَنْفَعَانِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَضُرَّانِ مِنْ شَيْءٍ، وَ اثْنَانِ يَضُرَّانِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ؛ وَ لَا يَنْفَعَانِ مِنْ شَيْءٍ. فَأَمَّا اللَّوَاتِي لَا يُؤْكَلْنَ وَ يُسْمِنَنَّ: اسْتِشْعَارُ الْكَتَّانِ وَ الطَّيْبُ وَ النَّوْرَةُ، وَ أَمَّا اللَّوَاتِي يُؤْكَلْنَ وَ يَهْزِلْنَ فَهَوَ: اللَّحْمُ الْيَابِسُ وَ الْجُبْنُ وَ الطَّلْعُ وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ: الْجَرَزُ وَ الْكُسْبُ - وَ اللَّذَانِ يَنْفَعَانِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَضُرَّانِ مِنْ شَيْءٍ: فَالْمَاءُ الْفَاتِرُ وَ الرَّمَامُ، وَ اللَّذَانِ يَضُرَّانِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَنْفَعَانِ مِنْ شَيْءٍ: فَاللَّحْمُ الْيَابِسُ وَ الْجُبْنُ.

ابو اسحاق نهاوندی می‌افزاید: هم چنین امام عليه السلام فرمود: و آمیزش با زنان با شکم پُر.

۷- راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سه چیزند که خوردنی نیستند و باعث چاقی می‌شوند، سه چیزند که خوردنی هستند و باعث لاغری‌اند و دو چیزند که برای همه چیز سودمند هستند و به هیچ چیز ضرر نمی‌زنند و دو چیزند که همه چیز ضرر می‌زنند و برای هیچ چیزی فایده ندارند. اما چیزهایی که خوردنی نیستند و چاق می‌کنند عبارتند از: پوشیدن کتان، عطر زدن و نوره کشیدن. چیزهایی که خورده می‌شوند و لاغر می‌کنند عبارتند از: گوشت خشک، پنیر و شکوفه خرما.

در حدیثی دیگر آمده: گردو و عصاره روغن.

آن دو چیزی که برای همه چیز فایده دارند و به هیچ چیز ضرر نمی‌زنند، عبارتند از: آب نیم گرم و انار.

و آن دو چیزی که برای همه چیز مضرند و هیچ سودی ندارند عبارتند از: گوشت خشک و پنیر.

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! نَمَّ قُلْتُ يَهْزِلُنَّ وَ قُلْتُ هَاهُنَا يَضْرِبَانِ!
فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْهَزَالَ مِنَ الْمَضَرَّةِ!؟

(۶۵)

بَابُ فَضْلِ الذَّرَاعِ عَلَى سَائِرِ الْأَعْضَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ رَفَعَهُ قَالَ: قُلْتُ
لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِمَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الذَّرَاعَ أَكْثَرَ مِنْ حُبِّهِ لِسَائِرِ أَعْضَاءِ
الشَّاةِ؟

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِأَنَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَرَّبَ قُرْبَانًا عَنِ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ، فَسَمَّى لِكُلِّ نَبِيٍّ مِنْ
ذُرِّيَّتِهِ عَضْوًا عَضْوًا وَ سَمَّى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الذَّرَاعَ؛ فَمِنْ نَمَّ كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّهَا
وَيَشْتَهِيهَا وَ يُفَضِّلُهَا.

عرض کردم: قربانت گردم! آن جا فرمودید: «آنها لاغری می کنند» واین جا فرمودید:
«ضرر می زنند».

فرمود: مگر نمی دانی که لاغری از ضرر و آسیب است!؟

بخش شصت و پنجم

برتری گوشت سردست بر گوشت دیگر اعضا

۱ - علی بن ریان در روایت مرفوعه ای گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: چرا پیامبر
خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سردست را بیشتر از اعضای دیگر گوسفند دوست می داشت؟
فرمود: زیرا آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ از جانب پیامبرانی که در ذریه اش بودند گوسفندی قربانی نمود
و برای هر پیامبری از نسل خود عضوی را نام برد و برای پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سردست را نام
برد. به همین دلیل پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آن را دوست می داشت و به آن علاقه داشت و آن را بر دیگر
اعضا برتری می داد.

- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الذَّرَاعُ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمَّتِ الْيَهُودِيَّةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِرَاعٍ؛ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الذَّرَاعَ وَ الْكَتِفَ، وَيَكْرَهُ الْوَرِكَ لِقُرْبِهَا مِنَ الْمَبَالِ.

(٦٦)

بَابُ الطَّبِيخِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

- ۲ - زراره گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از گوشت سردست، اظهار شگفتی می نمود و آن را دوست می داشت.
- ۳ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: زن یهودی در گوشت سردست به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زهر خوراند و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همواره گوشت سردست و کتف را دوست می داشت و آن را به خاطر نزدیک بودنش به جای ادرار گوسفند مکروه می داشت.

بخش شصت و ششم**غذای پخته شده**

- ۱ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

اللَّحْمُ بِاللَّبَنِ مَرَقُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِذَا ضَعُفَ الْمُسْلِمُ فَلْيَأْكُلِ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ.

۳ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْحَلَّالِ قَالَ:

تَعَشَيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِلَحْمٍ بِلَبَنِ فَقَالَ: هَذَا مَرَقُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ

بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

شَكَأ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ ﷻ الضَّعْفَ.

فَقِيلَ لَهُ: اطْبُخِ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ؛ فَإِنَّهُمَا يَشُدُّانِ الْجِسْمَ.

قَالَ: فَقُلْتُ: هِيَ الْمَضِيرَةُ؟

گوشت پخته شده با شیر خورش پیامبران عليهم السلام است.

۲ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

هرگاه مسلمانی ناتوان شود باید گوشت با شیر بخورد.

۳ - زیاد بن ابی حلال گوید: با امام صادق عليه السلام هنگام شام، گوشت با شیر خوردم،

حضرتش فرمود: این خورش پیامبران عليهم السلام است.

۴ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

یکی از پیامبران عليهم السلام از ناتوانی بدن به خداوند متعال شکایت نمود.

به او وحی شد: گوشت را با شیر بپز؛ چرا که بدن را نیرومند می‌کند.

عبدالله گوید: عرض کردم: آن همان «مضیره»^(۱) است؟

۱ - آشپزی که با شیر ترش تهیه می‌شود.

قَالَ: لَا، وَ لَكِنَّ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ الْحَلِيبِ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: إِنَّ أَحَبَّ الطَّعَامِ كَانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ النَّارُ بَاجَةً.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: أَرْسَلْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِقُدَيْرَةٍ فِيهَا نَارِبَاجُ؛ فَأَكَلَ مِنْهَا وَ قَالَ: احْبِسُوا بِقِيَّتِهَا عَلَيَّ. فَأَتَيْتِ بِهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. ثُمَّ إِنَّ الْعُلَامَ صَبَّ فِيهَا مَاءً فَأَتَاهُ بِهَا فَقَالَ لَهُ: وَيْحَكَ أَفَسَدَتْهَا عَلَيَّ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ تُعْجِبُهُ الرَّبِيبِيَّةُ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَلْوَانُ يُعْظَمَنَّ الْبَطْنُ وَ يُحَدَّرَنَّ الْأَلْيَتَيْنِ.

فرمود: نه، بلکه گوشتی که با شیر تازه پخته می شود.

۵ - یونس بن یعقوب گوید: محبوب ترین غذا نزد پیامبر خدا ﷺ آش انار بود.

۶ - یونس بن یعقوب گوید: دیگ کوچکی برای امام صادق علیه السلام فرستادم که در آن آش انار بود، حضرتش علیه السلام از آن میل نمود و فرمود: بقیه آن را برایم نگه دارید. این غذا را دو و یا سه مرتبه برای حضرتش آوردند. سپس خدمتکار حضرت در آن آب ریخت و آن را نزد حضرتش آورد. آن بزرگوار به او فرمود: وای بر تو! آن را برای من فاسد نمودی.

۷ - ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام همواره خورش مویز را دوست می داشت.

۸ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: خوردن غذاهای رنگارنگ، شکم را فربه می کند و باسن را سست می سازد.

(۶۷)

بَابُ الثَّرِيدِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: أَكَلْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأُتِيَ بِلَوْنٍ فَقَالَ: كُلْ مِنْ هَذَا؛ فَأَمَّا أَنَا، فَمَا شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الثَّرِيدِ. وَ لَوَدِدْتُ أَنَّ الْأِسْفَانَاجَاتِ حُرِّمَتْ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
أَوَّلُ مَنْ لَوَّنَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَوَّلُ مَنْ هَشَّمَ الثَّرِيدَ هَاشِمٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

بخش شصت و هفتم**ترید**

- ۱ - مفضل بن عمر گوید: در حضور امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ غذا می خوردم که غذایی آوردند حضرت فرمود:
از این غذا بخور؛ هیچ چیز نزد من از ترید محبوب تر نیست و دوست داشتم که اسفناجها ^(۱) حرام می شدند.
- ۲ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: نخستین کسی که غذاها را رنگارنگ ساخت، ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ بود و اولین کسی که ترید را خرد نمود، هاشم عَلَيْهِ السَّلَامُ بود.

۱ - خورش سفید بی ترشی است.

- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي الثَّرْدِ وَالثَّرِيدِ.
قَالَ جَعْفَرٌ: الثَّرْدُ مَا صَعُرَ وَالثَّرِيدُ مَا كَبُرَ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
الثَّرِيدُ طَعَامُ الْعَرَبِ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ مَحْرُزٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
عَلَيْكَ بِالثَّرِيدِ؛ فَإِنِّي لَمْ أَجِدْ شَيْئاً أَوْفَقَ مِنْهُ.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يَأْكُلُ سِكَبَاجاً بِلَحْمِ الْبَقْرِ.

۳ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: خداوندا! برای امتم در «ثرد» و «ثرید» برکت قرار ده.
جعفر (یکی از راویان حدیث) گوید: ثرد، ترید کوچک است و ثرید، ترید بزرگ.

۴ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ثرید غذای عرب‌ها است.

۵ - سلمه بن محرز گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود:

بر تو باد ثرید؛ زیرا که من چیزی موافق تر از آن نیافته‌ام.

۶ - ابو اسامه زید شحّام گوید: خدمت آقا امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شرفیاب شدم در حالی

آن حضرت خورش سرکه همراه گوشت گاو تناول می‌فرمود.

۷ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ:
 كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَعَا بِالْمَائِدَةِ، فَأَتَيْتُ بِثَرِيدٍ وَ لَحْمٍ وَ دَعَا بِزَيْتٍ وَ صَبَّهُ
 عَلَى اللَّحْمِ فَأَكَلْتُ مَعَهُ.
 ۸ - وَ رَوَاهُ زُرَّارَةُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 الثَّرِيدُ بَرَكَةٌ.

۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ
 إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 لَا تَأْكُلُوا مِنْ رَأْسِ الثَّرِيدِ وَ كُلُّوا مِنْ جَوَانِبِهِ؛ فَإِنَّ الْبَرَكَةَ فِي رَأْسِهِ.
 ۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أُمَيَّةَ بْنِ عَمْرٍو
 عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 أَطْفِئُوا نَائِرَةَ الضَّعَائِنِ بِاللَّحْمِ وَ الثَّرِيدِ.

۷ - اسماعیل بن جابر گوید: خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم، حضرت خواست که سفره
 آورند، آن گاه ترید و گوشت آوردند، حضرتش درخواست روغن زیتون نمود و آن را روی
 گوشت ریخت، پس من همراه آن حضرت غذا خوردم.

۸ - زراره از یکی از یارانش روایت مرفوعه‌ای را نقل کرده است که پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
 ترید برکت است.

۹ - غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: از روی ترید نخورید؛ بلکه از اطراف آن بخورید، زیرا
 برکت در روی آن قرار دارد.

۱۰ - شعیری گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

آتش کینه‌ها را با گوشت و ترید خاموش کنید.

(۶۸)

بَابُ الشُّوَاءِ وَ الْكَبَابِ وَ الرُّءُوسِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ بَيْنَ يَدَيْهِ شِوَاءٌ، فَقَالَ لِي: اذْنُ فَكُلْ. فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! هَذَا لِي ضَارٌّ. فَقَالَ لِي: اذْنُ أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ لَا يَضُرُّكَ مَعَهُنَّ شَيْءٌ مِمَّا تَخَافُ. قُلْ: «بِسْمِ اللَّهِ خَيْرَ الْأَسْمَاءِ مِلءَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ وَ لَا دَاءٌ»؛ تَعَدَّ مَعَنَا.

بخش شصت و هشتم**گوشت بریان ، کباب و کله**

۱ - اصبع بن نباته گوید: خدمت امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ شرفیاب شدم در برابر آن حضرت گوشت بریانی قرار داشت، پس به من فرمود: نزدیک بیا و بخور. عرض کردم: ای امیرمؤمنان! این غذا برای من ضرر دارد. حضرت به من فرمود: نزدیک بیا تا کلماتی به تو بیاموزم که با آنها هیچ چیز که از آن بیمناکی، به تو ضرر نمی‌زنند. بگو «بِسْمِ اللَّهِ خَيْرَ الْأَسْمَاءِ مِلءَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ وَ لَا دَاءٌ» با ما صبحانه بخور.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ
 قَالَ: اشْتَكَيْتُ بِالْمَدِينَةِ شَكَاةً ضَعُفْتُ مَعَهَا. فَأَتَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام. فَقَالَ لِي: أَرَاكَ
 ضَعِيفًا؟!

قُلْتُ: نَعَمْ.

فَقَالَ لِي: كُلِّ الْكَبَابَ.

فَأَكَلْتُهُ فَبَرَأْتُ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
 مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ:

قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ - يَعْنِي الْأَوَّلَ - عليه السلام: مَا لِي أَرَاكَ مُضْفَرًا؟!

فَقُلْتُ لَهُ: وَعَكَ أَصَابِنِي.

فَقَالَ لِي: كُلِّ اللَّحْمَ.

فَأَكَلْتُهُ، ثُمَّ رَأَيْتُ بَعْدَ جُمُعَةٍ وَأَنَا عَلَى حَالِي مُضْفَرًا، فَقَالَ لِي:

۲ - موسی بن بکر گوید: در مدینه بیمار شدم که در اثر آن ناتوان شدم، پس خدمت امام
 کاظم عليه السلام شرف یاب شدم، امام به من فرمود: تو را ضعیف و ناتوان می بینم؟
 گفتم: آری.

فرمود: کباب بخور.

من نیز کباب خوردم و خوب شدم.

۳ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم عليه السلام به من فرمود: چرا رنگ چهره تو زرد شده
 است؟

گفتم: دچار تب شده ام.

فرمود: گوشت بخور.

من طبق دستور آقا گوشت خوردم، بعد از یک هفته حضرتش مرا دید در حالی که من
 همان حالت زردی را داشتم.

أَلَمْ أَمُرْكَ بِأَكْلِ اللَّحْمِ؟!
قُلْتُ: مَا أَكَلْتُ غَيْرَهُ مُنْذُ أَمَرْتَنِي.

فَقَالَ: وَكَيْفَ تَأْكُلُهُ؟

قُلْتُ: طَيِّحًا.

فَقَالَ: لَا، كُلَّهُ كَبَابًا.

فَأَكَلْتُهُ، ثُمَّ أَرْسَلْتُ إِلَيَّ فَدَعَانِي بَعْدَ جُمُعَةٍ وَإِذَا الدَّمُ قَدْ عَادَ فِي وَجْهِ، فَقَالَ لِي: الْآنَ نَعَمْ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الشَّامِيِّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:
أَكَلُ الْكَبَابِ يَذْهَبُ بِالْحُمَى.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرِّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ وَاصِلِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذَكَرْنَا الرُّءُوسَ مِنَ الشَّاةِ، فَقَالَ:

به من فرمود: مگر تو را به خوردن گوشت دستور ندادم؟

گفتم: از هنگامی که به من امر فرمودید فقط گوشت خوردم.

فرمود: چگونه آن را می‌خوری؟

گفتم: به صورت پخته شده.

فرمود: نه؛ آن را به صورت کباب بخور.

من نیز چنین کردم، سپس بعد از هفته‌ای کسی را فرستاد و مرا خواست و در آن هنگام

خون به صورتم بازگشته بود. به من فرمود: اکنون خوب شد.

۴ - حسین بن حنظله گوید: امام (باقر و یا امام صادق عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) فرمود:

خوردن کباب تب را از بین می‌برد.

۵ - دُرُست گوید: درباره کله گوسفند سخن به میان آمد، امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الرَّأْسُ مَوْضِعُ الذَّكَاةِ وَ أَقْرَبُ مِنَ الْمَرْعَى وَ أْبَعَدُ مِنَ الْأَذَى .

(۶۹)

بَابُ الْهَرِيسَةِ

۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بِسْطَامِ بْنِ مُرَّةَ الْفَارِسِيِّ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَانَ بْنُ يَزِيدَ الْفَارِسِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِالْهَرِيسَةِ! فَإِنَّهَا تُنْشِطُ لِلْعِبَادَةِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. وَ هِيَ مِنَ الْمَائِدَةِ الَّتِي أَنْزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ شَكَأَ إِلَى اللَّهِ صلى الله عليه وآله الضَّعْفَ وَ قِلَّةَ الْجَمَاعِ؛ فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْهَرِيسَةِ.

کله جای تذکیه، و به چراگاه نزدیک واز پلیدی دور است.

بخش شصت و نهم

حلیم

۱ - صالح بن رزین گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: بر شما باد به حلیم! زیرا حلیم تا چهل روز برای عبادت نشاط می آورد و آن از غذاهای سفره‌ای است که بر پیامبر خدا صلى الله عليه وآله نازل شد.

۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

یکی از پیامبران از ضعف بدن و کمبود نیروی آمیزش به پروردگارش گلایه نمود. خداوند او را به خوردن حلیم فرمان داد.

۳- وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَأَ إِلَى رَبِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعَ الظَّهْرِ؛ فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْحَبِّ بِاللَّحْمِ، يَعْنِي الْهَرِيْسَةَ.

۴- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مَنْصُورِ الصَّيْقَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَهْدَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَرِيْسَةً مِنْ هَرَائِسِ الْجَنَّةِ، غُرِسَتْ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَفَرَكَهَا الْحُورُ الْعَيْنُ؛ فَأَكَلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَزَادَ فِي قُوَّتِهِ بَضْعَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا وَذَلِكَ شَيْءٌ أَرَادَ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَسُرَّ بِهِ نَبِيَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

(۷۰)

بَابُ الْمُنْتَلَةِ وَالْإِحْسَاءِ

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

۳- در حدیث مرفوعه دیگر امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ از درد کمر به خداوند متعال شکایت کرد؛ پس خداوند او را به خوردن دانه با گوشت - یعنی حلیم - دستور داد.

۴- ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند تبارک و تعالی به پیامبر خدا ﷺ حلیمی از حلیم‌های بهشتی هدیه داد که دانه‌های آن در باغ‌های بهشت کاشته شده بود و حوریان بهشتی آن را خلال کرده بودند. پس پیامبر خدا ﷺ آن را تناول نمود، پس نیروی آن حضرت به اندازه نیروی جنسی چهل مرد افزایش یافت و آن چیزی بود که خداوند اراده نمود که پیامبرش محمد ﷺ را خوشحال سازد.

بخش هفتم

غذای مثلته و احساء

۱- ولید بن صبیح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

أَيَّ شَيْءٍ تُطْعِمُ عِيَالَكَ فِي الشِّتَاءِ؟
 قُلْتُ: اللَّحْمَ؛ فَإِذَا لَمْ يَكُنِ اللَّحْمُ فَالزَّيْتُ وَ السَّمْنُ.
 قَالَ: فَمَا يَمْنَعُكَ عَنْ هَذَا الْكَرْكُورِ؟! فَإِنَّهُ أَمْرٌ شَيْءٌ فِي الْجَسَدِ، يَعْنِي الْمَثَلَةَ.
 قَالَ: وَ أَخْبَرَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَنَّ الْمَثَلَةَ يُؤْخَذُ قَفِيزٌ أَرْزٌ وَ قَفِيزٌ حِمَصٍ وَ قَفِيزٌ
 بَاقِلَى أَوْ غَيْرِهِ مِنَ الْحُبُوبِ، ثُمَّ يُرَضُّ جَمِيعاً وَ يُطْبَخُ.
 ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ
 بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 إِنَّ التَّلْبِينَ يَجْلُو الْقَلْبَ الْحَزِينَ كَمَا تَجْلُو الْأَصَابِعُ الْعَرَقَ مِنَ الْجَبِينِ.
 ۳ - وَ رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله: لَوْ أَعْنَى عَنِ الْمَوْتِ شَيْءٌ
 لَأَعْنَتِ التَّلْبِينَةُ.
 فقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ مَا التَّلْبِينَةُ؟

در زمستان، چه چیزی به خانواده‌ات می‌خورانی؟
 گفتم: گوشت، هرگاه گوشت نباشد، روغن زیتون و روغن.
 فرمود: چه چیزی تو را از غذای «کرکور» - یعنی «سه تایی» - باز می‌دارد؟! زیرا آن
 گواراترین غذا در بدن است.
 ولید گوید: یکی از یاران به من خبر داد که غذای «سه تایی» غذایی است که از یک
 پیمانه برنج، یک پیمانه نخود و یک پیمانه باقلا - و یا غیر باقلا از حبوبات دیگر - تهیه
 می‌شود که همگی را می‌کوبند و می‌پزند.
 ۲ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 غذای تلبین^(۱) قلب اندوهگین را از اندوه پاک می‌کند؛ همان طور که انگشتان، عرق را
 از پیشانی پاک می‌کنند.
 ۳ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: اگر چیزی از مرگ کفایت می‌نمود، به طور قطع غذای تلبینه بود.
 عرض شد: ای پیامبر! غذای تلبینه چیست؟

۱ - غذای تلبین آشی است که با سبوس، شیر و شکر تهیه می‌شود.

قَالَ: الْحَسُوُّ بِاللَّبَنِ! الْحَسُوُّ بِاللَّبَنِ! - وَكَرَّرَهَا ثَلَاثًا..
 وَرَوَاهُ سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ
 عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ.

(۷۱)

بَابُ الْحَلَوَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوَفَّقِ الْمَدِينِيِّ
 عَنْ أَبِيهِ قَالَ: بَعَثَ إِلَيَّ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمًا؛ فَأَكَلْتُ عِنْدَهُ وَ أَكْثَرَ مِنَ الْحَلَوَاءِ. فَقُلْتُ:
 مَا أَكْثَرَ هَذِهِ الْحَلَوَاءِ؟!
 فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّا وَ شِيعَتُنَا خُلِقْنَا مِنَ الْحَلَاوَةِ؛ فَنَحْنُ نُحِبُّ الْحَلَوَاءَ.
 ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
 عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

حضرت سه بار فرمود: «حسو»^(۱) با شیر.

نظیر این روایت را مسمع بن عبدالملک از امام صادق علیه السلام نقل نموده است.

بخش هفتاد و یکم

حلواء

۱ - هارون بن موفق مدینی گوید:
 روزی امام هادی علیه السلام کسی را در پی من فرستاد، من خدمت آن حضرت شرفیاب شدم
 و غذا خوردم و حلوای فراوانی در آن جا بود، عرض کردم: چرا حلوا این قدر زیاد است؟
 فرمود: ما و شیعیان ما از شیرینی آفریده شدیم، بنابراین حلوا را دوست داریم.
 ۲ - ابو بصیر گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

۱ - غذای پخته شده رقیق و مایعی است که با آرد، آب و روغن تهیه می‌شود.

مَنْ لَمْ يُرِدْ مِنَّا الْحَلْوَاءَ أَرَادَ الشَّرَابَ.

۳- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ:
أَكَلْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَوْمًا؛ فَأَتَيْتُ بِدَجَاجَةٍ مَحْشُوءَةٍ خَبِيصًا؛ فَفَكَكْنَاهَا
وَأَكَلْنَاهَا.

[ابن فضال عن يونس بن يعقوب عن عبد الأعلى قال: أكلت مع أبي
عبد الله عليه السلام ... مثل الخبر الأول.]

۴- ابْنُ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كُنَّا بِالْمَدِينَةِ
فَأَرْسَلْنَا إِلَيْنَا: اصْنَعُوا لَنَا فَالْوُدْجَ وَأَقْلُوا.
فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِ فِي قَصْعَةٍ صَغِيرَةٍ.

هر کس از ما اراده حلوا نکند، اراده شراب می کند.

۳- عبد الاعلی گوید: روزی با امام صادق عليه السلام غذا می خوردم، مرغ شکم پُری آوردند
که درون آن پر از حلوا بود، ما آن را جدا کردیم و خوردیم.

۴- یونس بن یعقوب گوید: ما در مدینه بودیم امام صادق عليه السلام برای ما پیام فرستاد که
برای ما اندکی فالوده ای بسازید.

پس ما آن را در کاسه کوچکی برای ایشان فرستادیم.

(۷۲)

بَابُ الطَّعَامِ الْحَارِّ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَقْرِؤُوا الْحَارَّ حَتَّى يَبْرُدَ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرِبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ حَارٌّ فَقَالَ: أَقْرِؤْهُ حَتَّى يَبْرُدَ. مَا كَانَ اللَّهُ يُطْعِمُنَا النَّارَ، وَ الْبَرَكَةُ فِي الْبَارِدِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِطَعَامٍ حَارٍّ جَدًّا فَقَالَ: مَا كَانَ اللَّهُ يُطْعِمُنَا النَّارَ. أَقْرِؤْهُ حَتَّى يَبْرُدَ وَ يُمَكِّنَ؛ فَإِنَّهُ طَعَامٌ مَمْحُوقٌ الْبَرَكَةِ وَ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبٌ.

بخش هفتاد و دوم

غذای داغ

- ۱ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: غذای داغ را بگذارید تا خنک شود؛ همانا غذای داغی خدمت پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آوردند، پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آن را بگذارید تا خنک شود، خداوند متعال نخواستہ است که آتش به ما بخوراند و برکت در غذای خنک است.
- ۲ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: غذای بسیار داغی برای پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آوردند حضرت فرمود: خداوند نخواستہ است که آتش به ما بخوراند، آن را بگذارید تا خنک شود و بتوان آن را خورد؛ زیرا آن غذایی بی برکت است و در آن سهمی برای شیطان است.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الطَّعَامُ الْحَارُّ غَيْرُ ذِي بَرَكَةٍ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ بِطَعَامٍ حَارٍّ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ لَمْ يُطْعِمْنَا النَّارَ. نَحْوَهُ حَتَّى يَبْرُدَ؛ فَتَرِكَ حَتَّى يَبْرُدَ.

۵ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ:

حَضَرْتُ عَشَاءَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الصَّيْفِ؛ فَأَتَيْتُ بِخِوَانٍ عَلَيْهِ خُبْزٌ وَأُتِيَ بِقِضْعَةٍ تَرِيدٍ وَ لَحْمٍ، فَقَالَ: هَلُمَّ إِلَيَّ هَذَا الطَّعَامَ. فَدَنَوْتُ فَوَضَعَ يَدَهُ فِيهِ وَ رَفَعَهَا وَ هُوَ يَقُولُ:

۳ - محمد بن حکیم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

غذای داغ بی برکت است.

۴ - ابن قداح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: برای پیامبر صلی الله علیه و آله غذای داغی آوردند، حضرت فرمود: خداوند متعال به ما آتش نخورانده است، آن را دور کنید تا خنک شود. پس آن را واگذاشتند تا خنک شد.

۵ - سلیمان بن خالد گوید: در تابستان هنگام شام خدمت امام صادق علیه السلام حضور یافتم در این هنگام سفره غذا آوردند که بر آن نان بود و یک کاسه ترید و گوشت نیز آوردند. فرمود: این غذا را نزد من بیاور! پس آن را نزد حضرت بردم، پس دستان خود را در آن نهاد و بالا برد در حالی که می فرمود:

أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ. أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ. أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ. هَذَا مَا لَا نَصْبِرُ عَلَيْهِ، فَكَيْفَ النَّارُ؟! هَذَا مَا لَا نُقْوَى عَلَيْهِ، فَكَيْفَ النَّارُ؟! هَذَا مَا لَا نُطِيقُهُ، فَكَيْفَ النَّارُ؟! قَالَ: وَكَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُكْرِرُ ذَلِكَ حَتَّى أُمَكِّنَ الطَّعَامَ فَأَكَلَ وَ أَكَلْنَا مَعَهُ.

(۷۳)

بَابُ نَهْكَ الْعِظَامِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: صَنَعَ لَنَا أَبُو حَمْزَةَ طَعَامًا وَ نَحْنُ جَمَاعَةٌ؛ فَلَمَّا حَضَرْنَا رَأَى رَجُلًا يَنْهَكُ عَظْمًا، فَصَاحَ بِهِ فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ! فَإِنِّي سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: لَا تَنْهَكُوا الْعِظَامَ! فَإِنَّ فِيهَا لِلْجَنِّ نَصِيبًا، وَإِنْ فَعَلْتُمْ ذَهَبَ مِنَ الْبَيْتِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ.

امان می‌خواهم از خداوند از آتش! پناه می‌برم به خداوند از آتش! این چیزی است که بر آن صبر و تحمل نداریم، پس آتش (دوزخ) چگونه است؟! این، چیزی است که بر آن توانایی نداریم، پس آن آتش چگونه است؟! این چیزی است که توان آن را نداریم، پس آن آتش چگونه است؟.

سلیمان گوید: امام علی علیه السلام همچنان سخن خویش را تکرار می‌نمود تا این که غذا خوردنی و خنک شد. پس آن حضرت میل نمود و ما نیز با آن بزرگوار غذا خوردیم.

بخش هفتاد و سوم

پاک کردن استخوان

۱ - هیشم گوید: ابو حمزه برای گروهی از ما غذایی تهیه نمود، هنگامی که کنار سفره حاضر شدیم، ابو حمزه دید یکی از حاضران استخوان را پاک می‌کند و می‌خورد، بر او فریاد زد و گفت: استخوان‌ها را پاک نکن؛ زیرا از امام سجاد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: استخوان‌ها را پاک نکنید؛ چرا که در آن برای جنیان سهمی است و اگر چنین کنید، چیزی از خانه شما خواهد رفت که بهتر از آن (استخوان) است.

(۷۴)

بَابُ السَّمَكِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ مَوْلَى لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دَعَا بِتَمْرٍ؛ فَأَكَلَهُ، ثُمَّ قَالَ: مَا بِي شَهْوَةٌ وَ لَكِنِّي أَكَلْتُ سَمَكًا. ثُمَّ قَالَ: مَنْ بَاتَ وَ فِي جَوْفِهِ سَمَكٌ لَمْ يُتْبِعْهُ بِتَمْرَاتٍ أَوْ عَسَلٍ لَمْ يَزَلْ عِرْقُ الْفَالِجِ يَضْرِبُ عَلَيْهِ حَتَّى يُصْبِحَ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَكَلَ السَّمَكَ قَالَ: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَ أَبْدِلْنَا بِهِ خَيْرًا مِنْهُ.

بخش هفتاد و چهارم

ماهی

- ۱ - یکی از غلامان امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گوید: حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ خرمایی خواست پس آن را میل نمود، سپس فرمود: من اشتهایی نداشتم، اما چون ماهی خورده بودم (خرما را خواستم).
- سپس فرمود: هر کس بخوابد در حالی که در شکمش ماهی باشد و در پی آن چند خرما و یا عسل نخورده باشد، پیوسته رگ فلج بر او می زند تا این که صبح شود.
- ۲ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: هرگاه پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ماهی میل کرد، می فرمود: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَ أَبْدِلْنَا بِهِ خَيْرًا مِنْهُ.

- ۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ مُعْتَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَوْ قَالَ: عَنْ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ: يَوْمًا يَا مُعْتَبُ! اطْلُبْ لَنَا حَيْثَانًا طَرِيَّةً؛ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَحْتَجِمَ. فَطَلَبْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ لِي: يَا مُعْتَبُ! سَكَبِجْ لَنَا شَطْرَهَا وَاشْوِ لَنَا شَطْرَهَا. فَتَعَدَّى مِنْهَا وَتَعَشَّى أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام.
- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَحْمَدَ بْنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعًا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ مِثْلَهُ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ: عَلَيْنَكُمْ بِالسَّمَكِ! فَإِنَّكَ إِذَا أَكَلْتَهُ بِغَيْرِ خُبْزٍ أَجْرَاكَ وَإِنْ أَكَلْتَهُ بِخُبْزٍ أَمْرَاكَ.

- ۳ - معتب گوید: روزی امام صادق عليه السلام (یا امام کاظم عليه السلام) فرمود: ای معتب! برای ما ماهی‌های تازه‌ای تهیه کنی؛ زیرا که می‌خواهم حجامت کنم. پس من در پی ماهی رفتم، آن را نزد حضرتش آوردم، به من فرمود: ای معتب! نیمی از آن را برای ما آش سرکه تهیه و نیمی دیگر را برای ما سرخ کن. (من غذا را آماده کردم و) امام کاظم عليه السلام آن را در صبحانه و شام میل نمود.
- ۴ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می‌فرمود: بر شما باد به ماهی! چرا که اگر آن را بدون نان بخوری، تو را کفایت می‌کند و اگر با نان بخوری برای تو گواراتر است.

- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنِ ابْنِ الْيَسَعِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: لَا تُدْمِنُوا أَكْلَ السَّمَكِ؛ فَإِنَّهُ يُذِيبُ الْجَسَدَ.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: أَكَلُ الْحَيْتَانِ يُذِيبُ الْجِسْمَ.
- ۷ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: السَّمَكُ الطَّرِيُّ يُذِيبُ الْجَسَدَ.
- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى رَفَعَهُ قَالَ: السَّمَكُ الطَّرِيُّ يُذِيبُ شَحْمَ الْعَيْنِ.

۵ - ابن یسع گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

بر خوردن ماهی مداومت نکنید؛ زیرا بدن را آب می‌کند.

۶ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خوردن ماهی بدن را آب می‌کند.

۷ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

ماهی تازه، بدن را ذوب می‌کند.

۸ - عثمان بن عیسی در روایت مرفوعه‌ای گوید: حضرتش فرمود:

ماهی تازه، پیه چشم را آب می‌نماید.

- ۹- سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: السَّمَكُ الطَّرِيُّ يُذِيبُ شَحْمَ الْعَيْنَيْنِ.
- ۱۰- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى قَالَ: كَتَبَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ عليه السلام، يَشْكُو إِلَيْهِ دَمًا وَ صَفْرَاءَ فَقَالَ: إِذَا احْتَجَمْتَ هَاجَتِ الصَّفْرَاءُ وَإِذَا أَخْرَتُ الْحِجَامَةَ أَضْرَبَنِي الدَّمُ؛ فَمَا تَرَى فِي ذَلِكَ؟
- فَكَتَبَ عليه السلام: احْتَجِمِ وَ كُلْ عَلَى أَثْرِ الْحِجَامَةِ سَمَكًا طَرِيًّا كَبَابًا.
- قَالَ: فَأَعَدْتُ عَلَيْهِ الْمَسْأَلَةَ بَعَيْنِهَا.
- فَكَتَبَ عليه السلام: احْتَجِمِ وَ كُلْ عَلَى أَثْرِ الْحِجَامَةِ سَمَكًا طَرِيًّا كَبَابًا بِمَاءٍ وَ مِلْحٍ.
- قَالَ: فَاسْتَعْمَلْتُ ذَلِكَ، فَكُنْتُ فِي عَافِيَةٍ وَ صَارَ غِذَايَ.

۹- موسی بن بکر نظیر این روایت را از امام کاظم عليه السلام نقل می‌کند.

۱۰- محمد بن یحیی گوید: یکی از یاران ما نامه‌ای به امام عسکری عليه السلام نوشت و در آن از مشکل خون و صفرا به آن حضرت شکایت نمود و گفت: هرگاه حجامت می‌کنم صفرا تحریک می‌شود و هرگاه حجامت را به تأخیر بیندازم خون به من ضرر می‌رساند، نظر شما در این مورد چیست؟

امام عليه السلام نوشت: حجامت کن و بعد از حجامت ماهی تازه کباب شده بخور.

آن شخص گوید: مسأله را دوباره همان‌گونه برای امام عليه السلام تکرار نمودم.

امام عليه السلام نوشت: حجامت کن و بعد از حجامت ماهی تازه کباب شده را با آب و نمک بخور.

پس من طبق فرموده آن حضرت آن غذا را تهیه کردم و خوردم و عافیت یافتم و آن

غذای من گردید.

(۷۵)

بَابُ بَيْضِ الدَّجَاجِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَيْضَ فَقَالَ: أَمَّا إِنَّهُ خَفِيفٌ يَذْهَبُ بِقَرَمِ اللَّحْمِ.
- قَالَ: وَ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ مُرَازِمٍ أَنَّهُ زَادَ فِيهِ: وَ لَيْسَتْ لَهُ عَائِلَةٌ اللَّحْمِ.
- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي حَسَنَةَ الْجَمَّالِ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قِلَّةَ الْوَلَدِ. فَقَالَ لِي: اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَ كُلِّ الْبَيْضَ بِالْبَصْلِ.

بخش هفتاد و پنجم

تخم مرغ

- ۱ - مرزم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره تخم مرغ سخن به میان آورد و فرمود: آگاه باشید! آن غذای سبکی است که شدت اشتهاى به گوشت را از بین می برد. در حدیث دیگری چنین می افزاید: و در آن سنگینی و فساد گوشت نیست.
- ۲ - عمر بن ابو حسنہ جمال گوید: به امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ از کم بودن فرزندان شکایت نمودم. به من فرمود: استغفار کن و تخم مرغ را با پیاز بخور.

- ۳- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: شَكَأ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَلَّةَ النَّسْلِ. فَقَالَ: كُلِ اللَّحْمَ بِالْبَيْضِ.
- ۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ تَزِيدُ فِي الْوَلَدِ.
- ۵- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ وَ قَيْسِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مُخُّ الْبَيْضِ خَفِيفٌ وَ الْبَيَاضُ ثَقِيلٌ.

۳- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

یکی از پیامبران از اندک بودن نسلش به خداوند متعال گلایه نمود.

خداوند فرمود: گوشت با تخم مرغ بخور.

۴- موسی بن بکر گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

خوردن تخم مرغ فرزند را زیاد می کند.

۵- پدر بزرگ محمد بن عیسی و قیس بن عبدالعزیز گویند: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

زرده تخم مرغ سبک است و سفیدی آن سنگین.

۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ الدَّجَاجَةَ تَكُونُ فِي الْمَنْزِلِ وَ لَيْسَ مَعَهَا دِيكٌ نَعْتَلِفُ مِنْ الْكُنَاسَةِ وَ غَيْرِهَا. وَ تَبْيِضُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَرْكَبَهَا الدِّيكَ؛ فَمَا تَقُولُ فِي أَكْلِ ذَلِكَ الْبَيْضِ؟

فَقَالَ لِي: إِنَّ الْبَيْضَ إِذَا كَانَ مِمَّا يُؤْكَلُ لَحْمُهُ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَ بِأَكْلِهِ، وَ هُوَ حَلَالٌ.
 ۷- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الشَّاةِ وَ الْبَقْرَةِ رَبَّمَا دَرَّتِ اللَّبَنَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَضْرِبَهَا الْفَحْلُ، وَ الدَّجَاجَةَ رَبَّمَا بَاضَتْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَرْكَبَهَا الدِّيكَ.
 قَالَ: فَقَالَ عليه السلام: كُلُّ هَذَا حَلَالٌ طَيِّبٌ لَكَ. كُلُّ شَيْءٍ يُؤْكَلُ لَحْمُهُ فَجَمِيعُ مَا كَانَ مِنْهُ مِنْ لَبَنٍ أَوْ بَيْضٍ أَوْ إِنْفَحَةٍ فَكُلُّ هَذَا حَلَالٌ طَيِّبٌ. وَ رَبَّمَا يَكُونُ هَذَا قَدْ ضَرَبَهُ الْفَحْلُ وَ يُبْطِئُ؛ وَ كُلُّ هَذَا حَلَالٌ.

۶- ابن ابی یعفور گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: مرغی بدون خروس در خانه ای نگاه داری می شود، مرغ از زباله دان و غیر آن غذا می خورد و بدون آن که خروسی با او نزدیکی کند تخم می گذارد، درباره این تخم مرغ چه می فرمایید؟
 فرمود: هرگاه تخم از حیوانی باشد که خوردنش جایز است، ایرادی به آن و به خوردن آن نیست و آن تخم حلال است.

۷- داوود بن فرقد گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: اگر گوسفند و گاو بدون آن که حیوان نر با آنها نزدیکی کند، شیر دهند و مرغ بدون آن که خروس با آن نزدیکی نماید، تخم گذارد، (چه حکمی دارد؟)

فرمود: همه اینها برای تو حلال و پاکیزه است. همه حیواناتی که گوشتش را بتوان خورد، شیر، تخم مرغ و انفحه آنها حلال و پاکیزه است و چه بسا حیوان نر با آن آمیزش کرده است، اما ماده درنگ و تأخیر می کند و همه اینها حلال است.

(۷۶)

بَابُ فَضْلِ الْمِلْحِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ! افْتَتِحْ بِالْمِلْحِ فِي طَعَامِكَ وَ اخْتِمِ بِالْمِلْحِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ افْتَتَحَ طَعَامَهُ بِالْمِلْحِ وَ خَتَمَهُ بِالْمِلْحِ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهَا الْجُدَامُ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ! افْتَتِحْ طَعَامَكَ بِالْمِلْحِ وَ اخْتِمِ بِالْمِلْحِ؛ فَإِنَّ مَنْ افْتَتَحَ طَعَامَهُ بِالْمِلْحِ وَ خَتَمَ بِالْمِلْحِ عُوْفِي مِنْ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ؛ مِنْهُ الْجُدَامُ وَ الْجُنُونُ وَ الْبَرَصُ.

بخش هفتاد و ششم

ارزش نمک

- ۱ - زراره گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: ای علی! غذایت را با نمک آغاز کن و با نمک به پایان ببر؛ زیرا هر کس غذایش را با نمک آغاز و با نمک به پایان برساند خداوند هفتاد نوع از انواع بلا را از او دفع می‌کند که آسان‌ترین آنها جذام است.
- ۲ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: ای علی! غذای خود را با نمک آغاز کن و با آن تمام نما؛ زیرا به راستی که هر کس غذایش را با نمک آغاز کند و با آن به پایان ببرد از هفتاد و دو نوع از انواع بلا عافیت می‌یابد که جذام، دیوانگی و برص از آنهاست.

- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَعْدِ
الْإِسْكَافِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:
إِنَّ فِي الْمِلْحِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً - أَوْ قَالَ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْأَوْجَاعِ - .
ثُمَّ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا تَدَاوَوْا إِلَّا بِهِ .
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ:
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
ابْدَأُوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ؛ فَلَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ لَأَخْتَارُوهُ عَلَى
الدَّرِّيَاقِ الْمُجَرَّبِ .
- ۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ
أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام قَالَ:
لَا يُخْصَبُ خِوَانٌ لَا مِلْحَ عَلَيْهَا. وَ أَصْحُ لِلْبَدَنِ أَنْ يُبَدَأَ بِهِ فِي أَوَّلِ الطَّعَامِ .

۳ - سعد اسکاف گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

همانا که در نمک شفا و بهبودی از هفتاد بیماری است. یا فرمود: شفاى از هفتاد نوع از انواع دردهاست.

سپس فرمود: اگر مردم می دانستند نمک چه خواصی دارد، جز با آن مداوا نمی نمودند.

۴ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: غذای تان را با نمک شروع کنید؛ زیرا اگر مردم می دانستند چه چیزی در نمک است، آن را بر تریاک تجربه شده، ترجیح می دادند.

۵ - جعفری گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

سفره‌ای که نمک بر روی آن نیست برکت ندارد و برای سلامتی بدن است که در ابتدای غذا با نمک شروع شود.

- ۶ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثَمِيِّ عَنْ سُكَيْنِ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ فَضِيلِ الرَّسَّانِ عَنْ فَرْوَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: أَوْحَى اللَّهُ عز وجل إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عليه السلام:
 أَنْ مَرُّ قَوْمِكَ يَفْتَتِحُوا بِالْمِلْحِ وَيَخْتَتِمُوا بِهِ وَإِلَّا فَلَا يَلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَهُمْ.
- ۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَالَ: قَالَ لَنَا الرِّضَا عليه السلام: أَيُّ الْإِدَامِ أَحْرَى؟
 فَقَالَ بَعْضُنَا: اللَّحْمُ، وَ قَالَ بَعْضُنَا: الزَّيْتُ، وَ قَالَ بَعْضُنَا: اللَّبَنُ.
 فَقَالَ هُوَ عليه السلام: لَا؛ بَلِ الْمِلْحُ.
 وَ لَقَدْ خَرَجْنَا إِلَى نُزْهَةٍ لَنَا وَ نَسِيَ بَعْضُ الْعِلْمَانِ الْمِلْحَ. فَذَبَحُوا لَنَا شَاءً مِنْ أَسْمَنِ مَا يَكُونُ؛ فَمَا انْتَفَعْنَا بِشَيْءٍ حَتَّى انْصَرَفْنَا.
- ۸ - عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 مَنْ ذَرَّ عَلَى أَوَّلِ لُقْمَةٍ مِنْ طَعَامِهِ الْمِلْحَ ذَهَبَ عَنْهُ بِنَمَشِ الْوَجْهِ.

۶ - فروه گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

خداوند متعال به موسی بن عمران عليه السلام وحی نمود که به قوم خود دستور ده که غذا را با نمک آغاز نمایند و با آن به پایان برند وگرنه جز خودشان را سرزنش نکنند.

۷ - ابراهیم بن ابو محمود گوید: امام رضا عليه السلام به ما فرمود:

چه خورشی گوارتر است؟

بعضی از ما گفتند: گوشت، بعضی دیگر گفتند: روغن زیتون و بعضی گفتند: شیر.

امام عليه السلام فرمود: نه، بلکه نمک است. روزی ما به استراحتگاهی رفته بودیم، بعضی از خدمتکاران نمک را فراموش کردند، آنان گوسفند چاقی را برای ما ذبح کردند، ولی ما از چیزی لذت نبردیم تا این که برگشتیم.

۸ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کسی بر نخستین لقمه غذایی نمک بپاشد، نقطه‌های سفید و سیاه صورتش را از

بین می‌برد.

۹- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ:

إِنَّ الْعُقْرَبَ لَسَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: لَعْنِكَ اللَّهُ! فَمَا تُبَالِغِينَ مُؤْمِنًا أَذَيْتِ أُمَّ كَافِرًا.

ثُمَّ دَعَا بِالْمِلْحِ، فَذَكَرَهُ فَهَدَتْ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا بَعَوْا مَعَهُ دِرْيَاقًا.

۱۰- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ وَ عَمْرٍو بْنِ إِبْرَاهِيمَ جَمِيعًا عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَدَغَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عُقْرَبٌ؛ فَفَضَّهَا وَ قَالَ: لَعْنِكَ اللَّهُ! فَمَا يَسْلَمُ مِنْكَ مُؤْمِنٌ وَلَا كَافِرٌ.

ثُمَّ دَعَا بِالْمِلْحِ، فَوَضَعَهُ عَلَى مَوْضِعِ اللَّدْغَةِ ثُمَّ عَصَرَهُ بِإِبْهَامِهِ حَتَّى ذَابَ.

ثُمَّ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا احْتَا جُؤَا مَعَهُ إِلَى دِرْيَاقٍ.

۹- محمد بن مسلم گوید: عقربی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را نیش زد، حضرت فرمود: خداوند تو را لعنت کند! اهمیت نمی دهی که مؤمنی را اذیت کنی یا کافری را، سپس نمک خواست و آن را جای نیش زدگی مالید و دردش آرام شد.

سپس امام باقر علیه السلام فرمود: اگر مردم می دانستند نمک چه خاصیتی دارد دیگر تریاک و پادزهری نمی خواستند.

۱۰- یعقوب بن شعیب گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

عقربی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را گزید، آن حضرت آن را کنار زد و فرمود: خداوند تو را لعنت نماید! هیچ مسلمان و کافری از تو ایمنی ندارد.

سپس نمک درخواست نمود و آن را بر مکان گزیدگی نهاد، سپس آن را با انگشت شست خود فشرد تا این که آب شد آن گاه فرمود: اگر مردم می دانستند چه چیزی در نمک است دیگر به تریاک و پادزهر محتاج نمی شدند.

(۷۷)

بَابُ الْحَلِّ وَ الزَّيْتِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ قَالَ: كُنْتُ أَفْطِرُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام فِي شَهْرِ رَمَضَانَ؛ فَكَانَ أَوَّلُ مَا يُؤْتَى بِهِ قَصْعَةٌ مِنْ تَرِيدٍ حَلٍّ وَ زَيْتٍ، فَكَانَ أَوَّلُ مَا يَتَنَاوَلُ مِنْهَا ثَلَاثَ لُقْمٍ ثُمَّ يُؤْتَى بِالْجَفْنَةِ.

۲ - عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ سَلَامَةَ الْقَلَانِسِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام، فَلَمَّا تَكَلَّمْتُ قَالَ لِي: مَا لِي أَسْمَعُ كَلَامَكَ قَدْ ضَعُفَ!؟

قُلْتُ: قَدْ سَقَطَ فَمِي.

قَالَ: فَكَأَنَّهُ شَقَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ.

ثُمَّ قَالَ: فَأَيُّ شَيْءٍ تَأْكُلُ؟

بخش هفتاد و هفتم

سرکه و روغن زیتون

۱ - خالد بن نجیح گوید: در ماه مبارک رمضان با امام صادق عليه السلام و امام کاظم عليه السلام افطار می‌کردم و نخستین چیزی که می‌آوردند کاسه‌ای ترید سرکه و روغن زیتون بود و اولین مقداری که از آن تناول فرمود، سه لقمه بود، سپس کاسه بزرگی از غذا می‌آوردند.

۲ - سلامه قلانسی گوید:

خدمت امام صادق عليه السلام شرف‌یاب شدم، هنگامی که سخن گفتم به من فرمود: چه شده است که سخنت را ضعیف می‌شنوم!؟

عرض کردم: دندان‌هایم ریخته است. گویی این سخن بر آن حضرت گران آمد.

سپس فرمود: چه چیزی می‌خوری؟

قُلْتُ: أَكُلُ مَا كَانَ فِي الْبَيْتِ .

فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالْتَّرِيدِ؛ فَإِنَّ فِيهِ بَرَكَةً. فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَحْمٌ فَالْخَلُّ وَالزَّيْتُ .

۳ - عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهَ النَّاسَ طَعْمَةَ بَرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ يَأْكُلُ الْخُبْزَ وَالْخَلَّ وَالزَّيْتُ وَيُطْعِمُ النَّاسَ الْخُبْزَ وَاللَّحْمَ .

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عُبَيْدَةَ الْوَاسِطِيِّ عَنْ عَجَلَانَ قَالَ:

تَعَشَيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ عَتَمَةِ وَكَانَ يَتَعَشَّى بَعْدَ عَتَمَةِ، فَأَتَيْتُ بِخَلٍّ وَزَيْتٍ وَ لَحْمٍ بَارِدٍ فَجَعَلَ يَنْتَفِ اللَّحْمَ فَيُطْعِمُنِيهِ، وَيَأْكُلُ هُوَ الْخَلَّ وَالزَّيْتُ وَيَدْعُ اللَّحْمَ .

فَقَالَ: إِنَّ هَذَا طَعَامُنَا وَ طَعَامُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

عرض کردم: هر چه که در خانه باشد می خورم.

فرمود: بر تو باد به ترید! زیرا در آن برکت است پس اگر گوشت نبود، سرکه و روغن زیتون را ترید کن.

۳ - زید بن حسن گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ شبیه ترین مردم به پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از نظر روش و نوع غذا، آن حضرت خود نان، سرکه و روغن زیتون تناول می نمود و به مردم نان و گوشت می داد.

۴ - عجلان گوید: یک سوّم از شب سپری شده بود که با امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شام خوردم، حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ همیشه بعد از ثلث اول شب شام می خورد، پس سرکه، روغن زیتون و گوشت خنک آوردند. حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ با انگشت خود گوشت را می کند و به من می خوراند و خود حضرتش سرکه و روغن زیتون می خورد و گوشت میل نمی کرد. آن گاه فرمود: به راستی که این غذای ما و غذای پیامبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است.

- ۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَصَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ:
- أَكَلْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: يَا جَارِيَّةُ! اثْنَيْنَا بَطْعَامِنَا الْمَعْرُوفِ. فَأَتَيْتِ بِقِضْعَةٍ فِيهَا حَلٌّ وَ زَيْتٌ فَأَكَلْنَا.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- كَانَ أَحَبَّ الْأَصْبَاغِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْحَلُّ وَ الزَّيْتُ.
- وَ قَالَ: هُوَ طَعَامُ الْأَنْبِيَاءِ عليهم السلام.
- ۷ - وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: مَا افْتَقَرَ أَهْلُ بَيْتِ يَأْتِدْمُونَ بِالْحَلِّ وَ الزَّيْتِ، وَ ذَلِكَ أَدْمُ الْأَنْبِيَاءِ عليهم السلام.
- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلْبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الطَّعَامِ.

۵ - عبدالاعلی گوید: با امام صادق عليه السلام غذا می‌خوردم، حضرت فرمود: ای کنیز! آن غذای مشخص ما را برایمان بیاور. پس کاسه‌ای آوردند که در آن سرکه و روغن زیتون بود و ما آن را خوردیم.

۶ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

محبوب‌ترین غذاها در نزد پیامبر خدا صلى الله عليه وآله سرکه و روغن زیتون بود.

هم‌چنین امام عليه السلام فرمود: آن، غذای پیامبران عليهم السلام است.

۷ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

خانواده‌ای که بر خوردن سرکه و روغن زیتون مداومت می‌کنند فقیر نمی‌شوند و آن خورش پیامبران عليهم السلام است.

۸ - محمد بن علی حلبی گوید: از امام صادق عليه السلام درباره غذا پرسیدم.

فَقَالَ: عَلَيْنِكَ بِالْخَلِّ وَالزَّيْتِ! فَإِنَّهُ مَرِيءٌ؛ فَإِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يُكْثِرُ أَكْلَهُ وَإِنِّي أَكْثَرُ أَكْلَهُ وَإِنَّهُ مَرِيءٌ.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْكُلُ الْخَلَّ وَالزَّيْتِ، وَيَجْعَلُ نَفَقَتَهُ تَحْتَ طِنْفِسَتِهِ.

(۷۸)

بَابُ الْخَلِّ

۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَائِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَرَّبَتْ إِلَيْهِ كِسْرًا فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكَ إِدَامٌ؟

فرمود: بر تو باد به سرکه و روغن زیتون! زیرا آن گوارا است؛ زیرا که حضرت علی علیه السلام فراوان آن را تناول می نمود و من نیز بسیار آن را می خورم و به راستی که آن گوارا است.
۹ - یعقوب بن سالم گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:
امیرمؤمنان علی علیه السلام سرکه و روغن زیتون میل می کرد و پول آن را زیر طنفسه^(۱) خود قرار می داد.

بخش هفتاد و هشتم

سرکه

۱ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
روزی پیامبر خدا ﷺ نزد ام سلمه رضی الله عنها آمد، ام سلمه پاره نانانی نزد آن حضرت آورد، پیامبر ﷺ به او فرمود: آیا نزد تو خورشتی هست؟

۱ - طنفسه، نوعی گسترده را گویند.

فَقَالَتْ: لَا، يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا عِنْدِي إِلَّا خَلٌّ.

فَقَالَ ﷺ: نِعْمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ! مَا أَقْفَرَبَيْتُ فِيهِ الْخَلُّ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
الْخَلُّ يَشُدُّ الْعُقْلَ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:
مَا أَقْفَرَبَيْتُ فِيهِ خَلٌّ. وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَلِكَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ: أَنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِخُرَاسَانَ. فَقَدِمَتْ إِلَيْهِ مَائِدَةٌ عَلَيْهَا خَلٌّ وَ مِلْحٌ؛ فَافْتَتَحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْخَلِّ. فَقَالَ الرَّجُلُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَمَرْتَنَا أَنْ نَفْتَتِحَ بِالْمِلْحِ!

عرض کرد: نه، ای پیامبر! نزد من چیزی جز سرکه نیست.

فرمود: بهترین خورش‌ها سرکه است، خانه‌ای که در آن سرکه است از خورش خالی نیست.

۲ - سلیمان بن خالد گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

سرکه، عقل را محکم و استوار می‌کند.

۳ - علی بن ابی حمزه گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می‌فرمود:

از خورش خالی نیست، خانه‌ای که سرکه در آن است و به درستی که پیامبر خدا ﷺ چنین فرموده است.

۴ - محمد بن علی همدانی گوید: مردی در خراسان نزد امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ بود، پس سفره‌ای برای آن حضرت آوردند که در آن سرکه و نمک بود، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ با سرکه آغاز نمود. آن شخص عرض کرد: قربانت گردم! به ما دستور فرموده‌اید که با نمک آغاز کنیم!

- فَقَالَ: هَذَا مِثْلُ هَذَا يَعْنِي الْخَلَّ؛ وَإِنَّ الْخَلَّ يَشُدُّ الذَّهْنَ وَ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ .
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- إِنَّا لَنَبْدَأُ بِالْخَلِّ عِنْدَنَا كَمَا تَبْدَأُونَ بِالْمِلْحِ عِنْدَكُمْ؛ فَإِنَّ الْخَلَّ لَيَشُدُّ الْعَقْلَ .
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- كَانَ أَحَبَّ الْأَصْبَاغِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَلُّ .
- ۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ الْأَصَمِّ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
- نِعْمَ الْأِدَامُ الْخَلُّ! يَكْسِرُ الْمِرَّةَ وَيُطْفِئُ الصَّفْرَاءَ وَيُحْيِي الْقَلْبَ .
- ۸ - عَلِيُّ بْنُ أَبِيهِ عَنْ حَنَّانٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَهُ خَلُّ الْخَمْرِ .
- فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّهُ لَيَقْتُلُ دَوَابَّ الْبَطْنِ وَيَشُدُّ الْقَمَمَ .

فرمود: این نیز مانند سرکه است؛ چرا که سرکه ذهن را قوی می کند و در عقل می افزاید.

۵ - اسماعیل بن جابر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ما، در نزد خود غذا را با سرکه آغاز می کنیم همان طور که شما در نزد خودتان غذا را با نمک آغاز می کنید؛ زیرا سرکه عقل را محکم می کند.

۶ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

محبوب ترین غذاها در نزد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سرکه بود.

۷ - ابو بصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: بهترین خورش ها سرکه است. سودا را می شکند، صفرا را خاموش می سازد و قلب را زنده می کند.

۸ - پدر حنّان گوید: نزد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ سخن از سرکه شرابی به میان آمد، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

آن، جنبندگان در شکم را می کشد و لثه را محکم می کند.

- ۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: حَلَّ الْخَمْرُ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَيَقْتُلُ دَوَابَّ الْبَطْنِ وَيَشُدُّ الْعَقْلَ.
- ۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدٍ وَأَحْمَدَ ابْنَيْ عُمَرَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِمَا رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْإِضْطِبَاعُ بِالْخَلِّ يَقْطَعُ شَهْوَةَ الزَّوْنِ.
- ۱۱ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَبِيعِ الْمُسَلِّيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ رَزِينٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: عَلَيْكَ بِحَلِّ الْخَمْرِ! فَاغْمَسْ فِيهِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَبْقَى فِي جَوْفِكَ دَابَّةٌ إِلَّا قَتَلَهَا.
- ۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الدِّيَلَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۹ - سماعه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

سرکه شرابی، لثه را محکم می‌کند، جنبندگان شکم را می‌کشد و عقل را محکم و استوار می‌سازد.

۱۰ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خورش قرار دادن سرکه، شهوت زنا را قطع می‌کند.

۱۱ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

بر تو باد به سرکه شرابی، پس در آن فرو رو. زیرا جنبنده‌ای در شکمت نمی‌ماند مگر آن که آن را می‌کشد.

۱۲ - سلیمان دیلمی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانُوا يُسْتَفْتِحُونَ بِالْحَلِّ وَ يَخْتِمُونَ بِهِ؛ وَ نَحْنُ نَسْتَفْتِحُ بِالْمِلْحِ وَ نَخْتِمُ بِالْحَلِّ .

(۷۹)

بَابُ الْمُرِّيِّ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 إِنَّ يُونُسَ عليه السلام لَمَّا كَانَ فِي السِّجْنِ شَكَأَ إِلَى رَبِّهِ ﷻ أَكَلَ الْخُبْزَ وَحَدَهُ وَ سَأَلَ إِذَا مَا يَأْتِدُم بِهِ؛ وَ قَدْ كَانَ كَثُرَ عِنْدَهُ قِطْعُ الْخُبْزِ الْيَابِسِ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ الْخُبْزَ وَ يَجْعَلَهُ فِي إِجَانَةٍ وَ يَصُبَّ عَلَيْهِ الْمَاءَ وَ الْمِلْحَ فَصَارَ مُرِّيًّا؛ فَجَعَلَ يَأْتِدُم بِهِ عليه السلام.

بنی اسرائیل غذای خود را با سرکه شروع می کردند و با آن به پایان می رساندند و ما با نمک آغاز می کنیم و با سرکه تمام می نماییم.

بخش هفتاد و نهم

مری^(۱)

۱ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هنگامی که حضرت یوسف عليه السلام در زندان بود، از خوردن نان خالی به خداوند شکایت نمود و درخواست خورشی نمود. نزد حضرت یوسف عليه السلام تکه نانهای خشک فراوانی بود. خداوند به او دستور داد که نانهای خشک را در پیاله ای قرار دهد و آب و نمک بر روی آن بریزد. پس «مری» به وجود آمد و حضرت یوسف عليه السلام آن را خورش خود قرار می داد.

۱ - مَرِيٌّ به خورشتی مانند آبکامه گویند.

(۸۰)

بَابُ الزَّيْتِ وَ الزَّيْتُونِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
كُلُوا الزَّيْتَ وَ ادَّهِنُوا بِالزَّيْتِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ.
مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَصَّالٍ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ.
- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
كَانَ مِمَّا أَوْصَى بِهِ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى هَيْبَةِ اللَّهِ ابْنِهِ: أَنْ كُلِ الزَّيْتُونَ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ.

بخش هشتادم**روغن زیتون و زیتون**

- ۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: روغن زیتون بخورید و با آن روغن مالی نمایید؛ زیرا آن از درخت با برکتی است.
- ۲ - ابراهیم بن عبدالحمید گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
از چیزهایی که حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ به پسرش هبته الله وصیت نمود این بود که زیتون بخور؛ زیرا آن درخت با برکتی است.

- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ أَوْ غَيْرِهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ: الزَّيْتُونُ يَهَيِّجُ الرِّيَّاحَ. فَقَالَ: إِنَّ الزَّيْتُونُ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ.
- ۴ - عَنْهُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَاسِعٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي دَاوُدَ النَّخَعِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
 ادَّهِنُوا بِالزَّيْتِ وَ اتَّدِمُوا بِهِ؛ فَإِنَّهُ دُهْنَةُ الْأَخْيَارِ وَ إِدَامُ الْمُصْطَفَيْنِ، مُسِحَتْ بِالْقُدْسِ مَرَّتَيْنِ، بُورِكَتْ مُقْبَلَةً وَ بُورِكَتْ مُدْبِرَةً، لَا يَضُرُّ مَعَهَا دَاءٌ.
- ۵ - مَنْصُورُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الزَّارِعِ الْبَصْرِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ذَكَرْنَا عِنْدَهُ الزَّيْتُونُ، فَقَالَ الرَّجُلُ: يَجْلِبُ الرِّيَّاحُ؟ فَقَالَ: لَا، بَلْ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ.

- ۳ - اسحاق بن عمار و یا شخص دیگری گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: اهل سنت می گویند: زیتون باد بدن را تحریک می کند.
 فرمود: به راستی که زیتون باد بدن را دور می کند.
- ۴ - ابو داوود نخعی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: با روغن زیتون روغن مالی کنید و آن را خورش قرار دهید؛ زیرا آن، روغن نیکان و خورش برگزیدگان است، دوبار به وسیله قدس مسح شده است. با برکت فصل خود را آغاز می کند و با برکت تمام می شود، با آن هیچ بیماری ضرر نمی زند.
- ۵ - راوی گوید: نزد امام صادق عليه السلام از زیتون یاد کردیم. مردی گفت: زیتون، بادآور است.
 امام عليه السلام فرمود: نه، بلکه باد را دور می کند.

- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْجَرِيرِيِّ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
الزَّيْتُ دُهْنُ الْأَبْرَارِ وَإِدَامُ الْأَخْيَارِ، بُورِكَ فِيهِ مُقْبَلًا وَبُورِكَ فِيهِ مُدْبِرًا، أَنْعَمَسَ بِالْقُدْسِ مَرَّتَيْنِ.
- ۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
الزَّيْتُونُ يَزِيدُ فِي الْمَاءِ.

(۸۱)

بَابُ الْعَسَلِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مَا اسْتَشْفَى النَّاسُ بِمِثْلِ الْعَسَلِ.

- ۶ - نظیر روایت چهارم را عبدالمؤمن انصاری از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ و آن حضرت از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل می‌کند.
- ۷ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
زیتون، آب کمر را زیاد می‌کند.

بخش هشتم و یکم

عسل

- ۱ - محمد بن سوقه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
مردم با هیچ چیزی مانند عسل طلب شفا نکرده‌اند.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَعَقُ الْعَسَلِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ؛ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ﴾ وَ هُوَ مَعَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَ مَضْعُ اللَّبَانِ يُذِيبُ الْبَلْغَمَ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الْعَسَلُ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سُكَيْنٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الْعَسَلُ وَيَقُولُ: آيَاتٌ مِنَ الْقُرْآنِ وَ مَضْعُ اللَّبَانِ يُذِيبُ الْبَلْغَمَ.

۲ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: لیسیدن عسل، شفای از هر بیماری است. خداوند متعال می‌فرماید: «از درون شکم آنها نوشیدنی با رنگ‌های گوناگون بیرون می‌آید که در آن، شفا و بهبودی برای مردم است». خوردن عسل، همراه قرائت قرآن و جویدن کندر، بلغم را ذوب می‌کند.

۳ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همواره به عسل علاقه داشت.

۴ - سکین گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همواره عسل میل می‌نمود و می‌فرمود: (قرائت) آیاتی از قرآن و جویدن کندر، بلغم را آب می‌کند.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا اسْتَشْفَى مَرِيضٌ بِمِثْلِ الْعَسَلِ.

(۸۲)

بَابُ السُّكَّرِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ الْأَوَّلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَثِيرًا مَا يَأْكُلُ السُّكَّرَ عِنْدَ النَّوْمِ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَئِنْ كَانَ الْجُبْنُ يَضُرُّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَنْفَعُ، فَإِنَّ السُّكَّرَ يَنْفَعُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَضُرُّ مِنْ شَيْءٍ.

۵ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

هیچ بیماری با هیچ چیزی به سان عسل بهبود نیافته است.

بخش هشتماد و دوم

شکر

۱ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم علیه السلام بارها هنگام خواب، شکر میل می نمود.

۲ - عبدالعزیز عبدی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر پنیر به همه چیز ضرر می زند و به هیچ چیز فایده نمی رساند، به راستی که شکر به

همه چیز فایده می رساند و به هیچ چیز ضرر نمی زند.

- ۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْأَزْدِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ: شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: إِنِّي رَجُلٌ شَاكِي. فَقَالَ: أَيْنَ هُوَ عَنِ الْمُبَارَكِ؟ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! وَمَا الْمُبَارَكُ؟ قَالَ: السُّكَّرُ. قُلْتُ: أَيُّ السُّكَّرِ؟ جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَالَ: سُلَيْمَانِيَّتُكُمْ هَذَا.
- ۴- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلٍ عَنِ الرَّضَا عليه السلام أَوْ قَالَ: بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: السُّكَّرُ الطَّبْرَزْدُ يَأْكُلُ الْبَلْغَمَ أَكْلًا.
- ۵- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْوَجَعَ. فَقَالَ لِي: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَكُلْ سَكَّرَتَيْنِ.

۳- راوی گوید: شخصی نزد امام صادق عليه السلام شکایت نمود و گفت: من مردی شکاک هستم.

امام عليه السلام فرمود: تو چه رابطه‌ای با «مبارک» داری؟

عرض کردم: قربانت گردم؛ مبارک چیست؟

فرمود: شکر.

عرض کردم: شکر چیست؟

فرمود: همین «شکر سلیمانی» شما.

۴- محمد بن سهل - و یا یکی از اصحاب ما - گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

شکر طبرزد، بلغم را از بین می‌برد.

۵- یکی از اصحاب ما گوید: به امام صادق عليه السلام از درد شکایت نمودم.

فرمود: هرگاه به بستر رفتی، دو تکه شکر بخور.

قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَبَرَأْتُ. فَخَبِرْتُ بَعْضَ الْمُتَطَبِّبِينَ وَكَانَ أَهْلَ بِلَادِنَا،
فَقَالَ: مِنْ أَيْنَ عَرَفَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَذَا؟ هَذَا مِنْ مَخْزُونِ عِلْمِنَا. أَمَا إِنَّهُ صَاحِبُ
كُتُبٍ فَيَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ أَصَابَهُ فِي بَعْضِ كُتُبِهِ.
٦ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
مُعْتَبٍ قَالَ:

لَمَّا تَعَشَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِي: إِذَا دَخَلْتَ الْخِزَانَةَ فَاطْلُبْ لِي سُكَّرَتَيْنِ.
فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! لَيْسَ نَمَّ شَيْءٌ.

فَقَالَ: ادْخُلْ! وَيْحَكَ!

قَالَ: فَدَخَلْتُ فَوَجَدْتُ سُكَّرَتَيْنِ؛ فَأَتَيْتُهُ بِهِمَا.

٧ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
شَكَأ إِلَيْهِ رَجُلٌ الْوَبَاءَ.

فَقَالَ لَهُ: وَ أَيْنَ أَنْتَ عَنِ الطَّيِّبِ الْمُبَارَكِ؟

پس من آن را انجام دادم و خوب شدم. این نوع درمان را به زیرک‌ترین پزشک شهرمان
خبر دادم، او گفت: امام صادق علیه السلام آن را از کجا دانست؟! آن، از دانش‌های پنهان ماست.
آگاه باش! او کتاب‌هایی دارد که شاید در یکی از آن کتاب‌ها آن دستور را یافته است.

٦ - معتب گوید: هنگامی که امام صادق علیه السلام شام خورد به من فرمود: هنگامی که داخل
انبار شدی، دو تکه شکر برای من جست و جو کن.

عرض کردم: فدایت شوم! آن جا چیزی نیست.

فرمود: وای بر تو! داخل شو.

من به انبار وارد شدم و دو تکه شکر یافتم و آن را نزد امام علیه السلام آوردم.

٧ - ابن ابی عمیر در روایت مرفوعه‌ای گوید: شخصی از و با به امام صادق علیه السلام شکایت نمود.

امام علیه السلام به او فرمود: چرا از پاکیزه با برکت غافل؟!

قَالَ: قُلْتُ: وَ مَا الطَّيِّبُ الْمُبَارَكُ؟

فَقَالَ: سُلَيْمَانِيَّتُكُمْ هَذَا.

قَالَ: فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ اتَّخَذَ السُّكَّرَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عليه السلام.

۸- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عُبَيْدِ الْخَيَّاطِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
لَوْ أَنَّ رَجُلًا عِنْدَهُ أَلْفٌ دِرْهَمٍ لَيْسَ عِنْدَهُ غَيْرُهَا، ثُمَّ اشْتَرَى بِهَا سُكَّرًا لَمْ يَكُنْ مُسْرِفًا.

۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ بَشِيرٍ النَّبَالِ قَالَ:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِأَبِي: يَا بَشِيرُ! بَأَيِّ شَيْءٍ تُدَاوُونَ مَرَضَاكُمْ؟

فَقَالَ: بِهَذِهِ الْأَدْوِيَةِ الْمِرَارِ.

فَقَالَ لَهُ: لَا، إِذَا مَرَضَ أَحَدُكُمْ فَخُذِ السُّكَّرَ الْأَبْيَضَ، فَدُقُّهُ وَ صَبِّ عَلَيْهِ الْمَاءَ الْبَارِدَ وَ اسْقِهِ إِيَّاهُ؛ فَإِنَّ الَّذِي جَعَلَ الشُّفَاءَ فِي الْمِرَارَةِ قَادِرٌ أَنْ يَجْعَلَهُ فِي الْحَلَاوَةِ.

راوی گوید: من گفتم: پاکیزه با برکت چیست؟

فرمود: همین شکر سلیمانی شما.

آن گاه امام صادق عليه السلام فرمود: نخستین کسی که شکر تهیه نمود، سلیمان بن داود عليه السلام بود.

۸- راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

اگر کسی هزار درهم داشته باشد و جز آن پول دیگری نداشته باشد، آن گاه با همه پولش شکر بخرد اسراف نکرده است.

۹- یحیی بن بشیر نبال گوید: امام صادق عليه السلام به پدرم فرمود: ای بشیر! بیماران خود را

با چه چیزی مداوا می کنید؟

پدرم گفت: با این دواهای تلخ.

حضرت به پدرم فرمود: نه، هرگاه یکی از شما بیمار شود، تکه ای شکر سفید را

آسیاب کن و روی آن آب سرد بریز و آن را به بیمار بنوشان؛ به راستی که آن کسی که شفا را

در تلخی قرار داد، توانایی آن را دارد که شفا را در شیرینی نیز قرار دهد.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَاسِرٍ عَنِ الرَّضَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
السُّكَّرُ الطَّبْرُزْدِيُّ يَأْكُلُ الْبَلْغَمَ أَكْلًا.

۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْتَمِ عَنْ بَعْضِ
أَصْحَابِنَا قَالَ:

حُمٌّ بَعْضُ أَهْلِنَا فَوَصَفَ لَهُ الْمُتَطَبِّبُونَ الْعَافِيَةَ؛ فَسَقَيْنَاهُ فَلَمْ يَنْتَفِعْ بِهِ؛
فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْمُرِّ شِفَاءً. خُذْ سُكَّرَةً وَنِصْفًا فَصَيِّرْهَا فِي إِنَاءٍ وَصَبَّ
عَلَيْهَا الْمَاءَ حَتَّى يَغْمُرَهَا وَضَعْ عَلَيْهَا حَدِيدَةً وَنَجِّمَهَا مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ؛ فَإِذَا
أَصْبَحْتَ فَأَمْرِسْهَا بِيَدِكَ وَاسْقِهِ؛ فَإِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةَ فَصَيِّرْهَا سُكَّرَتَيْنِ وَنِصْفًا
وَنَجِّمَهَا كَمَا فَعَلْتَ وَاسْقِهِ؛ وَإِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةَ فَخُذْ ثَلَاثَ سُكَّرَاتٍ وَنِصْفًا
وَنَجِّمُهُنَّ مِثْلَ ذَلِكَ.

قَالَ: فَفَعَلْتُ فَشَفَى اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرِيضَنَا.

۱۰ - یاسر گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: شکر طبرزد به طور کامل بلغم را از بین می‌برد.

۱۱ - یکی از اصحاب ما گوید: یکی از افراد خانواده ما دچار تب شد، پزشکان گیاه
«غافث» را به او توصیه کردند. ما آن را به او نوشاندیم، اما فایده نبخشید، من از این
بیماری به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شکایت و گلایه نمودم.

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خداوند شفا را در هیچ چیز تلخی قرار نداده است. یک ونیم پیمانه
شکر را در ظرفی بریز و بر روی آن آب بریز تا این که شکر به آب آغشته شود. آن گاه
سرپوش آهنی بر روی ظرف بگذار و آن را از اول شب در زیر ستارگان قرار ده، هنگامی که
صبح شد با دست خود آن را هم بزنی تا حل شود و آن را به بیمار بنوشان. هنگامی که شب
دوم فرا رسید، دو پیمانه ونیم شکر در ظرف بریز و همان طور که شب قبل انجام دادی،
آن را در زیر ستارگان بگذار و به بیمار بنوشان و هرگاه شب سوم شد، سه پیمانه ونیم شکر
را مانند شب‌های قبل، در زیر ستارگان قرار ده.

راوی گوید: من طبق دستور حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ انجام دادم. خداوند متعال بیمار ما را شفا داد.

(۸۳)

بَابُ السَّمَنِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سُمُّونُ الْبَقَرَ شِفَاءً.
- ۲ - عَنْهُ عَنِ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: السَّمْنُ دَوَاءٌ، وَهُوَ فِي الصَّيْفِ خَيْرٌ مِنْهُ فِي الشِّتَاءِ، وَ مَا دَخَلَ جَوْفًا مِثْلَهُ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نِعْمَ الْأَدَامُ السَّمْنُ!

بخش هشتاد و سوم

روغن حیوانی

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روغن‌هایی که از گاو به دست می‌آید، شفا است.
- ۲ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روغن حیوانی دارو است. هم چنین مصرف روغن در تابستان بهتر از مصرف آن در زمستان است. چیز مفیدی همانند آن وارد هیچ شکمی نشده است.
- ۳ - مطلب بن زیاد گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روغن حیوانی چه خورشی با ارزش است!

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِذَا بَلَغَ الرَّجُلُ خَمْسِينَ سَنَةً فَلَا يَبِيْتَنَّ وَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ السَّمَنِ .

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَكَلَّمَهُ شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَقَالَ لَهُ: مَا لِي أَرَى كَلَامَكَ مُتَغَيَّرًا؟!

فَقَالَ لَهُ: سَقَطَتْ مَقَادِيمُ فَمِي فَتَقَصَّ كَلَامِي .

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَ أَنَا أَيْضًا قَدْ سَقَطَ بَعْضُ أَسْنَانِي حَتَّى إِنَّهُ لَيُوسِسُ إِلَيَّ الشَّيْطَانُ فَيَقُولُ لِي: إِذَا ذَهَبَتِ الْبَقِيَّةُ فَبَائِي شَيْءٌ تَأْكُلُ؟ فَأَقُولُ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

ثُمَّ قَالَ لِي: عَلَيْكَ بِالْثَرِيدِ؛ فَإِنَّهُ صَالِحٌ وَ اجْتَنِبِ السَّمْنَ؛ فَإِنَّهُ لَا يُلَايِمُ الشَّيْخَ .

۴ - حماد بن عثمان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرگاه انسانی به سن ۵۰ سالگی رسید نباید شب هنگام که در شکمش چیزی از روغن باشد بخوابد.

۵ - حماد بن عثمان گوید: من در حضور امام صادق عليه السلام بودم که پیرمردی عراقی با آن حضرت سخن می‌گفت.

امام عليه السلام به او فرمود: چرا سخنت را متغییر می‌شنوم؟

گفت: دندان‌های پیشینم افتاده از این رو نمی‌توانم خوب حرف بزنم.

فرمود: تعدادی از دندان‌های من نیز افتاده است، به گونه‌ای که شیطان مرا وسوسه می‌کند و می‌گوید: «هرگاه باقی دندان‌هایت از بین رفت، با چه چیزی غذا می‌خوری؟» ولی من می‌گویم: «لا حول ولا قوّة إلا بالله».

آن‌گاه به من فرمود: بر تو باد به ترید! ترید مفید است، هم چنین از روغن دوری کن؛ زیرا روغن با بدن اشخاص پیر سازگاری ندارد.

۶- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي حَفْصِ الْأَبَارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: السَّمْنُ مَا دَخَلَ جَوْفًا مِثْلَهُ وَإِنِّي لَأَكْرَهُهُ لِلشَّيْخِ.

(۸۴)

بَابُ الْأَلْبَانِ

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسْلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ طَعَامًا وَلَا يَشْرَبُ شَرَابًا إِلَّا قَالَ: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَابْدُلْنَا بِهِ خَيْرًا مِنْهُ» إِلَّا اللَّبَنَ؛ فَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ».

۶- ابو حفص ابار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روغن حیوانی همان چیز مفیدی است که همانند آن وارد هیچ شکمی نمی شود؛ ولی من آن را برای اشخاص پیر و سالخورده مکروه می دارم.

بخش هشتاد و چهارم

شیر حیوانات

۱- عبدالله بن سلیمان گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هیچ غذایی را میل نمی نمود و هیچ آشامیدنی نمی آشامید؛ مگر آن که می فرمود: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَابْدُلْنَا بِهِ خَيْرًا مِنْهُ». جز برای شیر، چرا که وقتی آن حضرت شیر می نوشید می فرمود: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ».

- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَبَنُ الشَّاةِ السُّودَاءِ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ حَمْرَاوَيْنِ وَ لَبَنُ الْبَقَرِ الْحَمْرَاءِ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ سَوْدَاوَيْنِ .
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله إِذَا شَرِبَ اللَّبْنَ قَالَ: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَ زِدْنَا مِنْهُ» .
- ۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْفَارِسِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ لَهُ رَجُلٌ: إِنِّي أَكَلْتُ لَبَنًا فَضَرَّنِي . قَالَ: فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: لَا وَ اللَّهُ! مَا يَضُرُّ لَبَنٌ قَطُّ وَ لَكِنَّكَ أَكَلْتَهُ مَعَ غَيْرِهِ فَضَرَّكَ الَّذِي أَكَلْتَهُ، فَظَنَنْتَ أَنَّ ذَلِكَ مِنَ اللَّبَنِ .

۲ - محمد بن قیس گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

شیر گوسفند سیاه از شیر گوسفند سرخ بهتر است، هم چنین شیرگاو سرخ از شیر گاو سیاه بهتر است.

۳ - ابن قداح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرگاه پیامبر صلى الله عليه وآله شیر می نوشید، می فرمود: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَ زِدْنَا مِنْهُ» .

۴ - راوی گوید: شخصی به امام صادق عليه السلام عرضه داشت: من شیر نوشیدم ولی شیر به

من ضرر کرد.

امام عليه السلام به او فرمود: نه، به خدا سوگند! شیر هیچ گاه ضرر نمی‌کند؛ چرا که تو آن را با چیز دیگری خوردی و آن چیز که خوردی به تو ضرر کرده است و تو گمان کردی که شیر به تو ضرر کرده است.

- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
- لَيْسَ أَحَدٌ يَعْصُ بِشُرْبِ اللَّبَنِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: ﴿لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ﴾.
- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- اللَّبَنُ طَعَامُ الْمُرْسَلِينَ.
- ۷ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَغَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ - وَأَنَا أَسْمَعُ - : جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنِّي أَجِدُ الضَّعْفَ فِي بَدَنِي.
- فَقَالَ لَهُ: عَلَيْكَ بِاللَّبَنِ! فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَيَشُدُّ الْعَظْمَ.
- ۸ - عَنْهُ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- مَنْ تَغَيَّرَ عَلَيْهِ مَاءُ الظُّهْرِ؛ فَإِنَّهُ يَنْفَعُ لَهُ اللَّبَنُ الْحَلِيبُ وَالْعَسَلُ.

۵ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ فرمود: شیر به گوارش کسی آسیب نمی زند؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «شیر خالصی که برای نوشندگان گواراست».

۶ - خالد بن نجیح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

شیر غذای پیامبران است.

۷ - ابو الحسن اصفهانی گوید: من در حضور امام صادق علیه السلام بودم و می شنیدم که

شخصی به آن حضرت عرض کرد: فدایت شوم! بدنم سست و ضعیف شده است.

فرمود: بر تو باد به شیر! زیرا شیر، گوشت بدن را می رویاند و استخوانها را محکم می کند.

۸ - راوی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

شیر تازه با عسل برای کسی که آب کمرش دگرگون شود، مفید است.

۹ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
 بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ: أَكَلْنَا مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَتَيْنَا بِلَحْمٍ جَزُورٍ،
 فَظَنَنْتُ أَنَّهُ مِنْ بَيْتِهِ؛ فَأَكَلْنَا ثُمَّ أُتِينَا بِعُسٍّ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَ مِنْهُ.
 ثُمَّ قَالَ لِي: اشْرَبْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ!
 فَذُقْتُهُ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! لَبَنٌ؟
 فَقَالَ: إِنَّهَا الْفِطْرَةُ.
 ثُمَّ أُتِينَا بِتَمْرٍ فَأَكَلْنَاهُ.

(۸۵)

بَابُ الْأَبَانِ الْبَقَرِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: الْأَبَانُ الْبَقَرِ دَوَاءٌ.

۹ - ابو بصیر گوید: در خدمت امام صادق عليه السلام غذا می خوردیم، گوشت شتر آوردند
 و میل کردیم. گمان می کنم آن گوشت در خانه حضرت عليه السلام طبخ شده بود. آن گاه کاسه
 بزرگی آوردند که شیر داشت. حضرت عليه السلام از آن نوشید، سپس به من فرمود:
 ای ابا محمد! بنوش.

من نیز از آن نوشیدم و گفتم: فدایت شوم! شیر است؟
 فرمود: همانا آن «فطرت»^(۱) است.
 آن گاه خرما آوردند و ما از آن خوردیم.

بخش هشتاد و پنجم

شیر گاو

۱ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود: شیر گاو همانند
 داروست.

۱ - اشاره به جریانی از پیامبر صلی الله علیه و آله در شب معراج دارد.

- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام ذَرْباً وَجَدْتُهُ. فَقَالَ لِي: مَا يَمْنَعُكَ مِنْ شُرْبِ الْبَقْرِ؟! فَقَالَ لِي: أَشَرِبْتَهَا قَطُّ؟ فَقُلْتُ لَهُ: نَعَمْ؛ مِرَاراً. فَقَالَ: كَيْفَ وَجَدْتَهَا؟ فَقُلْتُ: وَجَدْتُهَا تَدْبِعُ الْمَعِدَةَ وَتَكْسُو الْكُلَيْتَيْنِ الشَّحْمَ وَتُشْهِي الطَّعَامَ. فَقَالَ لِي: لَوْ كَانَتْ أَيَّامُهُ لَخَرَجْتُ أَنَا وَأَنْتَ إِلَى يَنْبَعٍ حَتَّى نَشْرِبَهُ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ ابْنِ بَنِي عُثْمَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: عَلَيْكُمْ بِالْبَقْرِ! فَإِنَّهَا تُخْلَطُ مَعَ كُلِّ الشَّجَرِ.

- ۲ - ابو بلاد گوید: از بیماری معده‌ام به امام باقر عليه السلام شکایت نمودم، حضرتش فرمود: چرا شیر گاو نمی نوشی؟ و فرمود: آیا آن را آشامیده‌ای؟ عرض کردم: آری؛ بارها نوشیده‌ام. فرمود: آن را چگونه یافتی؟ عرض کردم: آن را این گونه یافته‌ام که معده را دباغی می‌کند، کلیه‌ها را با چربی می‌پوشاند و اشتها آور است. آن‌گاه به من فرمود: اگر فصل آن بود با هم به روستای «ینبع»^(۱) می‌رفتیم، و از شیر گاو آن روستا می‌نوشیدیم.
- ۳ - زراره گوید: امام (باقر یا امام صادق عليه السلام) فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: بر شما باد به شیر گاو! زیرا گاو از برگ هر درختی تغذیه می‌کند.

۱ - ینبع: روستایی در حومه مدینه.

(۸۶)

بَابُ الْمَاسِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى رَفَعَهُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 مَنْ أَرَادَ أَكْلَ الْمَاسِ وَ لَا يَضُرُّهُ فَلْيَصُبَّ عَلَيْهِ الْهَاضُومَ.
 قُلْتُ لَهُ: وَ مَا الْهَاضُومُ؟
 قَالَ: النَّانُخَوَاهُ.

(۸۷)

بَابُ الْبَنِّ الْإِبِلِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ
 الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

بخش هشتاد و ششم**ماست**

۱ - محمد بن یحیی در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
 هر کس خواست ماست بخورد و آن به گوارش او آسیب نرساند باید بر روی آن «هضم
 کننده» بریزد.

عرض کردم: «هضم کننده» چیست؟

فرمود: نان خواه.

بخش هشتاد و هفتم**شیر شتر**

۱ - جعفری گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

أَبْوَالِ الْإِبِلِ خَيْرٌ مِنَ الْبَانِهَا وَ يَجْعَلُ اللَّهُ ﷻ الشُّفَاءَ فِي الْبَانِهَا.
 ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ بَعْضِ
 أَصْحَابِنَا عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: سَمِعْتُ أَشْيَاخَنَا يَقُولُونَ:
 الْبَانُ اللَّقَاحِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ عَاهَةٍ وَ لِصَاحِبِ الْبَطْنِ أَبْوَالُهَا.

(۸۸)

بَابُ الْبَانِ الْأُتْنِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي
 نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
 تَغْدَيْتُ مَعَهُ، فَقَالَ لِي: أَ تَدْرِي مَا هَذَا؟
 قُلْتُ: لَا.

ادرار شتر، بهتر از شیر آن است. خداوند متعال شفا را در شیر آن قرار داده است.
 ۲ - موسی بن عبدالله بن حسین گوید: از بزرگانمان شنیدم که می گفتند:
 شیر شتر ماده، شفای از هر بیماری و آفتی است و ادرار آن، برای کسی که دل درد دارد
 مفید است.

بخش هشتاد و هشتم

شیر الاغ

۱ - عیسی بن قاسم گوید: خدمت امام صادق ﷺ صبحانه خوردم، حضرتش به من
 فرمود:
 می دانی این چه غذایی است؟
 گفتم: نه.

قَالَ: هَذَا شِيرَازُ الْأُتْنِ؛ اتَّخَذْنَاهُ لِمَرِيضٍ لَنَا، فَإِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَأْكُلَ مِنْهُ فَكُلْ.
 ۲ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَتَيْنَا بِسُكَّرِجَاتٍ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ وَقَالَ:

هَذَا شِيرَازُ الْأُتْنِ؛ اتَّخَذْنَاهُ لِعَلِيلٍ عِنْدَنَا، وَمَنْ شَاءَ فَلْيَأْكُلْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَدَعُ.
 ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَيْصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ شُرْبِ الْأُبَانِ الْأُتْنِ. فَقَالَ: اشْرَبْهَا.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ شُرْبِ الْأُبَانِ الْأُتْنِ. فَقَالَ لِي: لَا بَأْسَ بِهَا.

فرمود: این «شیراز»^(۱) الاغ است. ما آن را برای بیمارمان تهیه کرده‌ایم، پس اگر می‌خواهی از آن بخوری، بخور.

۲ - یحیی بن عبدالله گوید: من در حضور امام صادق عليه السلام بودم، ظرف‌های کوچکی آوردند، حضرت عليه السلام به یکی از آنها اشاره نمود و فرمود:

این «شیراز» الاغ است، ما آن را برای بیمار خودمان تهیه کرده‌ایم، هر کس می‌خواهد، از آن بخورد و هر کس نمی‌خواهد نخورد.

۳ - عیص بن قاسم گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: نوشیدن شیر الاغ چه صورت دارد؟ امام صادق عليه السلام فرمود: می‌توانی بنوشی.

۴ - ابو مریم انصاری گوید: از امام باقر عليه السلام در مورد نوشیدن شیر الاغ پرسیدم. فرمود: ایرادی ندارد.

۱ - شیراز: شیری که آب آن گرفته شده و سفت و غلیظ شده است.

(۸۹)

بَابُ الْجُبْنِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ قُيُوحٍ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الْجُبْنِ. فَقَالَ لِي: لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ طَعَامٍ يُعْجِبُنِي. ثُمَّ أَعْطَى الْعُلَامَ دِرْهَمًا فَقَالَ: يَا غُلَامُ! ابْتِعْ لَنَا جُبْنًا. وَدَعَا بِالْعَدَاءِ فَتَعَدَّيْنَا مَعَهُ. وَآتَيْتِي بِالْجُبْنِ فَأَكَلْتُ وَأَكَلْنَا مَعَهُ. فَلَمَّا فَرَغْنَا مِنَ الْعَدَاءِ قُلْتُ لَهُ: مَا تَقُولُ فِي الْجُبْنِ؟ فَقَالَ لِي: أَوْ لَمْ تَرْنِي أَكَلْتُهُ؟ قُلْتُ: بَلَى؛ وَ لَكِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْكَ.

بخش هشتماد و نهم

پنیر

۱ - عبدالله بن سلیمان گوید:
از امام باقر عليه السلام درباره پنیر سؤال کردم.
به من فرمود: از غذایی که من به آن علاقه دارم پرسیدی.
آن‌گاه به خدمتکار خود درهمی داد و فرمود:
ای غلام! برای ما پنیر بخر.
هم چنین حضرتش صبحانه خواستند و ما با ایشان صبحانه خوردیم، آن‌گاه پنیر آوردند
و حضرت عليه السلام از آن خوردند و ما نیز همراه آن حضرت پنیر خوردیم.
زمانی که صبحانه تمام شد به آن بزرگوار عرض کردم: درباره پنیر چه می‌فرماید؟
فرمود: مگر ندیدی که از آن خوردم؟!
عرض کردم: آری؛ ولی دوست دارم که آن را از خود شما بشنوم.

فَقَالَ: سَأُخْبِرُكَ عَنِ الْجُبْنِ وَغَيْرِهِ، كُلُّ مَا كَانَ فِيهِ حَلَالٌ وَحَرَامٌ فَهُوَ لَكَ حَلَالٌ حَتَّى تَعْرِفَ الْحَرَامَ بِعَيْنِهِ فَتَدَعَهُ.

۲- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ أَبِي بَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي الْجُبْنِ قَالَ: كُلُّ شَيْءٍ لَكَ حَلَالٌ حَتَّى يَجِيئَكَ شَاهِدَانِ يَشْهَدَانِ عِنْدَكَ أَنْ فِيهِ مَيْتَةٌ.

۳- مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْجُبْنِ. فَقَالَ: دَاءٌ لَا دَوَاءَ فِيهِ.

فَلَمَّا كَانَ بِالْعَشِيِّ دَخَلَ الرَّجُلُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَانظَرَ إِلَى الْجُبْنِ عَلَى الْخِوَانِ، فَقَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! سَأَلْتُكَ بِالْغَدَاةِ عَنِ الْجُبْنِ فَقُلْتَ لِي: إِنَّهُ هُوَ الدَّاءُ الَّذِي لَا دَوَاءَ لَهُ، وَ السَّاعَةَ أَرَاهُ عَلَى الْخِوَانِ!

فرمود: به زودی تو را از پنیر و غیر آن با خبر خواهم ساخت. هر چه که در آن حلال و حرام [مشتبه] است،، برای حلال است؛ تا زمانی که عیناً حرام را بشناسی، در این صورت باید آن را رها کنی.

۲- عبدالله بن سلیمان گوید: امام صادق عليه السلام درباره پنیر فرمود:

هر چیزی برای تو حلال است تا این که دو شاهد نزد تو بیایند و شهادت دهند که در آن مردار است.

۳- راوی گوید: شخصی از امام صادق عليه السلام درباره پنیر سؤال کرد.

فرمود: نوعی بیماری است که دارویی در آن وجود ندارد.

وقت شام فرا رسید، آن شخص نزد امام عليه السلام وارد شد و نگاهش به پنیری که روی سفره بود، افتاد، آن‌گاه عرضه داشت: فدایت شوم! صبح از شما درباره پنیر پرسیدم، شما به من فرمودید: «پنیر مرضی است که دوايي ندارد» اکنون آن را روی سفره مشاهده می‌کنم!

قَالَ: فَقَالَ لِي: هُوَ ضَارٌّ بِالْعَدَاةِ نَافِعٌ بِالْعَشْيِ. وَ يَزِيدُ فِي مَاءِ الظَّهْرِ.
وَرُوي: أَنَّ مَضْرَةَ الجُبْنِ فِي قَشْرِهِ.

(۹۰)

بَابُ الجُبْنِ وَ الجَوْزِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
أَكَلُ الجَوْزِ فِي شِدَّةِ الحَرِّ يُهَيِّجُ الحَرَّ فِي الجَوْفِ وَ يُهَيِّجُ القُرُوحَ عَلَى الجَسَدِ؛
وَ أَكَلُهُ فِي الشِّتَاءِ يُسَخِّنُ الكُلَيْتَيْنِ وَ يَدْفَعُ البَرْدَ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ العَزِيزِ
العَبْدِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

حضرت فرمود: هنگام صبحانه پنیر ضرر می‌رساند و هنگام شام، سودمند است و آب
کمر را زیاد می‌کند.
هم چنین روایت شده است: ضرر پنیر، در پوست آن است.

بخش نودم

پنیر و گردو

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
خوردن گردو در گرمای زیاد، حرارت شکم را تهییج و آبله‌های بدن را تحریک می‌کند
و خوردن آن در زمستان کلیه‌ها را گرم می‌کند و سرما را می‌راند.
- ۲ - عبدالعزیز عبدی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

الْجُبْنُ وَ الْجَوْزُ إِذَا اجْتَمَعَا فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا شِفَاءٌ وَ إِنِ افْتَرَقَا كَانَ فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَاءٌ .

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
 إِنَّ الْجَوْزَ وَ الْجُبْنَ إِذَا اجْتَمَعَا كَانَا دَوَاءً وَ إِذَا افْتَرَقَا كَانَا دَاءً .

أَبْوَابُ الْحُبُوبِ

(۹۱)

بَابُ الْأَرْزِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
 بْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ : قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

هرگاه پنیر و گردو با هم جمع شوند، در هر کدام از آنها شفایی است و اگر جدا باشند، در هر کدامشان مرضی است.

۳ - نظیر این روایت را زراره از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می‌کند.

بخش‌هایی درباره حبوبات

بخش نود و یکم

برنج

۱ - یونس بن یعقوب گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَا يَأْتِينَا مِنْ نَاحِيَّتِكُمْ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْأُرْزِّ وَ الْبَنْفَسِجِ؛ إِنِّي اشْتَكَيْتُ وَ جَعِي
ذَلِكَ الشَّدِيدَ فَأَلْهَمْتُ أَكْلَ الْأُرْزِّ، فَأَمَرْتُ بِهِ فَعُغِّلَ وَ جُفِّفَ ثُمَّ قُلِي وَ طَحْنِ،
فَجُعِلَ لِي مِنْهُ سَفُوفٌ بِزَيْتٍ وَ طَبِيخٌ أَحْسَنَاهُ، فَأَذْهَبَ اللَّهُ ﷻ عَنِّي بِذَلِكَ الْوَجَعِ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ
الْحَكَمِ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَتْ: رَأَيْتُ دَايَةَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ﷺ تُلْقِمُهُ الْأُرْزَّ وَ تَضْرِبُهُ
عَلَيْهِ؛ فَعَمَّيْنِي مَا رَأَيْتُهُ.

فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لِي: أَحْسَبُكَ عَمَّكَ مَا رَأَيْتَ مِنْ دَايَةِ أَبِي
الْحَسَنِ مُوسَى؟

قُلْتُ لَهُ: نَعَمْ، جُعِلْتُ فِدَاكَ!

فَقَالَ لِي: نِعْمَ الطَّعَامُ الْأُرْزُّ! يُوسِّعُ الْأَمْعَاءَ وَ يَقْطَعُ الْبَوَاسِيرَ؛ وَ إِنَّا لَنَعْبِطُ أَهْلَ
الْعِرَاقِ بِأَكْلِهِمُ الْأُرْزَّ وَ الْبُسْرَ؛ فَإِنَّهُمَا يُوسِّعَانِ الْأَمْعَاءَ وَ يَقْطَعَانِ الْبَوَاسِيرَ.

از سرزمین شما چیزی که نزد من از برنج و بنفشه محبوب تر باشد به ما نرسیده است؛
من به بیماری شدیدی مبتلا شدم، به من الهام شد که برنج بخورم. پس به خدمتکاران امر
کردم مقداری برنج را شستند و خشک نمودند. آن گاه آن را جوشاندند و آرد کردند. سپس
آن را با روغن زیتون و «طبیخ»^(۱) به صورت مخلوط نشده برای من آماده نمودند. من آن
را جرعه جرعه نوشیدم و خداوند متعال به وسیله آن، درد را از من دور نمود.

۲ - زراره گوید: روزی دایه امام کاظم ﷺ را دیدم که به آن حضرت به زور لقمه برنج
می خوراند و حضرتش را می زند. من از این موضوع اندوهگین شدم. به حضور امام
صادق ﷺ وارد شدم.

ایشان به من فرمود: به نظرم آن چه را که از دایه موسی مشاهده نمودی تو را غمگین
نموده است؟

عرض کردم: آری؛ فدایت شوم!

حضرتش فرمود: برنج چه خوب غذایی است! معده و روده ها را می گشاید و بواسیر را قطع
می کند. به راستی که ما به اهل عراق به خاطر این که برنج و غوره خرما می خورند غبطه
می خوریم؛ زیرا آن دو، معده و روده ها را می گشاید و بواسیر را قطع می نمایند.

۱ - طبیخ: شرابی که نصف آن، با جوشیدن بخار شده است.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ الْحَذَائِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ: إِنَّ ابْنَتِي قَدْ ذَبَلَتْ وَبِهَا الْبَطْنُ. فَقَالَ: مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْأُرْزِيِّ بِالشَّحْمِ؟ خُذْ حِجَارًا أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا فَاطْرَحْهَا بِجَنْبِ النَّارِ وَاجْعَلِ الْأُرْزِيَّ فِي الْقَدْرِ وَاطْبُخْهُ حَتَّى يُدْرِكَ. وَخُذْ شَحْمَ كُلِّي طَرِيًّا، فَإِذَا بَلَغَ الْأُرْزِيُّ فَاطْرَحِ الشَّحْمَ فِي قِصْعَةٍ مَعَ الْحِجَارَةِ وَكُبِّ عَلَيْهَا قِصْعَةٌ أُخْرَى، ثُمَّ حَرِّكْهَا تَحْرِيكًا جَيِّدًا وَاضْبِطْهَا كَيْ لَا يَخْرُجَ بُخَارُهُ؛ فَإِذَا ذَابَ الشَّحْمُ فَاجْعَلْهُ فِي الْأُرْزِيِّ ثُمَّ تَحَسَّاهُ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: نِعْمَ الطَّعَامُ الْأُرْزِيُّ! وَإِنَّا لَنَدَّخِرُهُ لِمَرَضَانَا.

۵ - عَنْهُ عَنْ يَحْيَى بْنِ عِيسَى عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: نِعْمَ الطَّعَامُ الْأُرْزِيُّ! وَإِنَّا لَنَدَاوِي بِهِ مَرَضَانَا.

۳ - محمد بن فیض گوید: در حضور امام صادق عليه السلام بودم، شخصی آمد و به آن حضرت عليه السلام گفت: دخترم دل درد دارد و لاغر و نحیف شده است.

حضرت عليه السلام فرمود: چرا برنج با پیه به او نمی‌دهی؟! چهار و یا پنج سنگ را کنار آتش قرار ده و برنج را در دیگ بریز و آن را بپز تا خوب پخته شود. آن‌گاه پیه کلیه تازه‌ای را آماده کن، و هنگامی که برنج آماده شد پیه را در کاسه قرار ده و کاسه دیگری را وارونه روی آن کاسه بگذار، سپس آن را به خوبی تکان بده و آن را محکم نگه دار تا بخارش خارج نشود، هنگامی که پیه، آب شد، آن را روی برنج بریز. آن‌گاه آن را به تدریج به دخترت بخوران.

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

برنج چه خوب غذایی است. ما آن را برای درمان بیماران خود ذخیره می‌کنیم.

۵ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

برنج چه خوب غذایی است! ما بیماران خود را با آن مداوا می‌نماییم.

۶ - عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ قَالَ: شَكَّوتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَجَعَ بَطْنِي.

فَقَالَ لِي: خُذِ الْأَرُزَّ فَاغْسِلْهُ ثُمَّ جَفِّفْهُ فِي الظِّلِّ ثُمَّ رُضِّهِ وَخُذْ مِنْهُ فِي كُلِّ غَدَاةٍ مِائَةَ رَاحَتِكَ.

وَ زَادَ فِيهِ إِسْحَاقُ الْجَرِيرِيُّ: تَقْلِيهِ قَلِيلاً وَزَنْ أَوْقِيَّةً وَ اشْرَبْهُ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ:

كَانَ بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَجَعُ البَطْنِ. فَأَمَرَ أَنْ يُطَبَّخَ لَهُ الْأَرُزُّ وَ يُجْعَلَ عَلَيْهِ السَّمَّاقُ، فَأَكَلَهُ فَبَرَأَ.

۶ - خالد بن نجیح گوید: از دل درد خود به امام صادق عليه السلام شکایت نمودم.

حضرتش به من فرمود: مقداری برنج را بشوی آن‌گاه آن را در سایه خشک کن. سپس آن را آسیاب کن و به هنگام صبحانه، به اندازه یک کف دست از آن بخور.

اسحاق جریری می‌افزاید: مقداری از آن را به اندازه وزن «اوقیه» برشته کن و بخور.

۷ - حمران گوید: امام صادق عليه السلام شکم درد داشت، دستور نمود که برای حضرتش برنج بپزند و روی آن سماق بپاشند، آن‌گاه امام عليه السلام آن را میل نمود و بهبود یافت.

(۹۲)

بَابُ الْجِمِّصِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَادِرِ الْخَادِمِ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام يَأْكُلُ الْجِمِّصَ الْمَطْبُوحَ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
- إِنَّ النَّاسَ يَرُؤُونَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله قَالَ: إِنَّ الْعَدَسَ بَارَكَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا. فَقَالَ: هُوَ الَّذِي يُسَمُّونَهُ عِنْدَكُمْ الْجِمِّصَ وَنَحْنُ نُسَمِّيهِ الْعَدَسَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:

بخش نود و دوم

نخود

- ۱ - نادر خادم گوید: امام کاظم عليه السلام قبل وبعد از غذا نخود پخته شده میل می فرمود.
- ۲ - معاویه بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: اهل سنت روایت می کنند که پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: «هفتاد پیامبر برای عدس طلب برکت نمودند».
- فرمود: آن، همان چیزی است که نزد شما «نخود» نامیده می شود و ما آن را «عدس» می نامیم.
- ۳ - رفاعه گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَّا عَافَى أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَظَرَ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدِ ازْدَرَعَتْ؛
 فَرَفَعَ طَرْفَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ:
 إِلَهِي وَ سَيِّدِي! عَبْدُكَ أَيُّوبُ الْمُبْتَلَى عَافَيْتَهُ وَ لَمْ يَزِدْ رُغْ شَيْئاً، وَ هَذَا لِبَنِي
 إِسْرَائِيلَ زَرْعٌ.
 فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ: يَا أَيُّوبُ! خُذْ مِنْ سُبْحَتِكَ كَفًّا فَابْذُرْهُ.
 وَ كَانَتْ سُبْحَتُهُ فِيهَا مِلْحٌ. فَأَخَذَ أَيُّوبُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَفًّا مِنْهَا فَبَذَرَهُ فَخَرَجَ هَذَا الْعَدَسُ.
 وَ أَنْتُمْ تُسَمُّونَهُ الْجِمُّصَ وَ نَحْنُ نُسَمِّيهِ الْعَدَسَ.
 ۴ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْجِمُّصُ جَيِّدٌ
 لِيُوجَعَ الظَّهْرَ.
 وَ كَانَ يَدْعُو بِهِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَ بَعْدَهُ.

هنگامی که خداوند به ایوب علیه السلام تندرستی و عافیت داد، دید بنی اسرائیل بذر
 می‌کارند. او به آسمان نگاه کرد و عرضه داشت:
 ای خدای من! وای آقای من! بندهات ایوب مبتلا را عافیت دادی در حالی که بذری
 نگاشته است و این بنی اسرائیل است که بذر می‌کارند.
 ایوب علیه السلام کیسه‌ای داشت که در آن نمک بود، خداوند متعال به او وحی نمود: «ای
 ایوب! مشتی از کیسه را بردار و در زمین بکار» ایوب علیه السلام مشتی از آن را برداشت و در زمین
 کاشت و از آن عدس خارج شد. شما آن را نخود می‌نامید و ما عدس می‌گوییم.
 ۴ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:
 نخود برای کمر درد خوب است.
 احمد گوید: امام علیه السلام قبل و بعد از غذا درخواست نخود می‌نمود.

(۹۳)

بَابُ الْعَدَسِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَكَلُ الْعَدَسِ يُرِقُّ الْقَلْبَ وَ يُكَثِّرُ الدَّمْعَةَ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفَ: أَنَّ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ شَكَأَ إِلَى اللَّهِ ﷻ قَسْوَةَ الْقَلْبِ وَ قِلَّةَ الدَّمْعَةِ، فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ: أَنْ كُلِّ الْعَدَسِ. فَأَكَلَ الْعَدَسَ فَرَقَّ قَلْبُهُ وَ جَرَتْ دَمْعَتُهُ.
- ۳ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ. فَقَالَ لَهُ: عَلَيْكَ بِالْعَدَسِ! فَإِنَّهُ يُرِقُّ الْقَلْبَ وَ يُسْرِعُ الدَّمْعَةَ.

بخش نود و سوم

عدس

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: خوردن عدس، قلب را نازک و اشک را فراوان می‌کند.
- ۲ - فرات بن احنف گوید: یکی از بنی اسرائیل از قساوت قلب و کم بود اشکش به خداوند شکایت نمود.
- خداوند به او وحی نمود که: عدس بخور.
- آن شخص عدس خورد و قلبش نازک و اشکش جاری شد.
- ۳ - عبدالرحمان بن زید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: شخصی از قساوت قلب به پیامبر خدا ﷺ شکایت نمود.
- پیامبر ﷺ به او فرمود: بر تو باد به عدس! زیرا عدس قلب را نازک می‌کند و اشک را سرعت و شتاب می‌بخشد.

۴ - عَنْهُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ إِسْحَاقَ الْحَذَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ: أَكَلْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرْقَةَ بَعْدَسٍ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنَّ هَؤُلَاءِ يَقُولُونَ: إِنَّ الْعَدَسَ قَدَسٌ عَلَيْهِ تَمَانُونَ نَبِيًّا.

قَالَ: كَذَبُوا! لَا وَاللَّهِ! وَلَا عَشْرُونَ نَبِيًّا.
وَرُوِيَ: أَنَّهُ يُرْقُ الْقَلْبَ وَ يُسْرِعُ الدَّمْعَةَ.

(۹۴)

بَابُ الْبَاقِلِيِّ وَاللُّوبِيَاءِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَكَلُ الْبَاقِلِيِّ يُمَخِّحُ السَّاقَيْنِ وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَيُولِّدُ الدَّمَ الطَّرِيَّ.

۴ - محمد بن فیض گوید:

خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ خورشفت عدس خوردم. گفتم: فدایت شوم! اهل سنت می گویند: «هشتاد پیامبر عدس را تقدیس نموده اند». فرمود: دروغ گفته اند، نه، به خدا سوگند! این طور نیست، حتی بیست پیامبر (نیز آن را تقدیس نموده اند).

هم چنین روایت شده است که عدس، قلب را نازک می کند و به ریزش اشک سرعت می بخشد.

بخش نود و چهارم

باقلا و لوبیا

۱ - محمد بن عبدالله گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خوردن باقلا ساق پاها را نیرو می بخشد، عقل را زیاد می کند و در بدن خون تازه تولید می نماید.

۲ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَكُلُ الْبَاقِلَى يُمَخِّخُ السَّاقِينَ وَيُولِّدُ الدَّمَ الطَّرِيَّ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

كُلُوا الْبَاقِلَى بِقَشْرِهِ؛ فَإِنَّهُ يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

اللُّوبِيَاءُ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ الْمُسْتَبْطِنَةَ.

۲ - نظیر این روایت را احمد بن محمد بن ابی نصر از امام رضا علیه السلام نقل می‌کند.

۳ - صالح بن عقبه گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمود:

باقلا را با پوستش بخورید؛ زیرا معده را دباغی می‌کند.

۴ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: لوبیا بادهای پنهان را از بدن دور می‌کند.

(۹۵)

بَابُ الْمَاشِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْجَلَّابِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَهَقَ؛ فَأَمَرَهُ أَنْ يَطْبُخَ الْمَاشَ وَ يَتَحَسَّاهُ وَ يَجْعَلَهُ فِي طَعَامِهِ.

(۹۶)

بَابُ الْجَاوَرِسِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ أَكَلَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَرِيَسَةً بِالْجَاوَرِسِ وَ قَالَ: أَمَا إِنَّهُ طَعَامٌ لَيْسَ فِيهِ ثِقَلٌ وَ لَا لَهُ غَائِلَةٌ، وَ إِنَّهُ أَعْجَبَنِي؛ فَأَمَرْتُ أَنْ يُتَّخَذَ لِي. وَ هُوَ بِاللَّبَنِ أَنْفَعُ وَ الْبَيْنُ فِي الْمَعِدَةِ.

بخش نود و پنجم

ماش

۱ - راوی گوید: شخصی از بیماری «بَهَق»^(۱) به امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شکایت نمود. امام عَلَيْهِ السَّلَامُ به او دستور نمود که ماش را بپزد و آن را به تدریج بخورد و هم چنین با غذایش از آن بخورد.

بخش نود و ششم

کاورس^(۲)

۱ - ایوب بن نوح گوید: شخصی که با امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ حلیم کاورس خورده بود گوید: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: آگاه باشید! حلیم کاورس، غذایی است که نه سنگینی دارد و نه گرفتاری، من آن را دوست می دارم. دستور دادم که برای من مقداری از آن تهیه کنند و خوردن آن با شیر، سودمندتر و در معده نرم تر است.

۱ - بَهَق: همان بیماری پوستی سفیدشدن پوست بدن، غیر از بیماری پیسی و برص است.

۲ - نوعی از زن.

۲- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: مَرَضْتُ بِالْمَدِينَةِ فَأَنْطَلَقَ بَطْنِي، فَوَصَفَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام سَوِيقَ الْجَاوَرِسِ وَأَمَرَنِي أَنْ أَخُذَ سَوِيقَ الْجَاوَرِسِ وَأَشْرَبَهُ بِمَاءِ الْكُمُونِ؛ فَفَعَلْتُ فَأَمْسَكَ بَطْنِي وَعُوفِيْتُ.

(۹۷)

بَابُ التَّمْرِ

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُيَسَّرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَوْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تعالى: ﴿فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ﴾. قَالَ: أَزْكَى طَعَامًا التَّمْرُ.

۲- عبدالرحمان بن كثير گوید:

من در مدینه بیمار شدم و شکمم روان شده بودم. امام صادق عليه السلام قاووت کاورس را برای من توصیه نمود و به من دستور داد که قاووت کاورس بگیرم و با آب زیره بخورم، من آن را انجام دادم در نتیجه شکمم سفت شد و عافیت یافتم.

بخش نود و هفتم

خرما

۱- عبدالعزيز گوید: امام باقر یا امام صادق عليه السلام درباره آیه‌ای که می‌فرماید: «بایستی بنگرد کدام یک از آنها غذای پاکیزه‌تری دارند؛ مقداری از آن برای روزی شما بیاورد» فرمود: «پاکیزه‌ترین غذا» همان خرما است.

- ۲ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنْ عَنَبَسَةَ بِنِ بَجَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- مَا قُدِّمَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ طَعَامٌ فِيهِ تَمْرٌ إِلَّا بَدَأَ بِالتَّمْرِ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُحِبُّ أَنْ يَرَى الرَّجُلَ تَمْرِيًّا لِحُبِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ التَّمْرِ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- دَخَلْنَا عَلَيْهِ فَاسْتَدَعَى بِتَمْرٍ؛ فَأَكَلْنَا ثُمَّ أزدَدْنَا مِنْهُ.
- ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنِّي أَحِبُّ الرَّجُلَ - أَوْ قَالَ: يُعْجِبُنِي الرَّجُلُ - إِذَا كَانَ تَمْرِيًّا.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۲ - عنبسه بن بجاد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ غذایی برای پیامبر خدا ﷺ نیاوردند که در آن خرما باشد، مگر آن که آن حضرت با خرما شروع می نمود.

۲ - سدیر گوید: امام سجّاد علیه السلام به خاطر علاقه پیامبر خدا ﷺ به خرما دوست داشتند که ببینند شخص، خرما دوست است.

۴ - عقبه بن بشیر گوید: روزی خدمت امام باقر علیه السلام شرف یاب شدیم. حضرت خرما خواست، به حضورش آوردند ما هم خوردیم وقتی تمام شد حضرت باز هم خرما خواستند. آن گاه فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود: من شخصی را دوست دارم - یا فرمود: به شخصی علاقه مندم - که خرما دوست باشد.

۵ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

خَيْرٌ تُمُورِكُمْ الْبَرْنِيُّ؛ يَذْهَبُ بِالذَّاءِ وَلَا دَاءَ فِيهِ، وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَلَا ضَرَرَ لَهُ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ. وَمَعَ كُلِّ تَمْرَةٍ حَسَنَةٌ.

وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: يَهْنَأُ وَيَمْرَأُ وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَيُشْبِعُ.

٦ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الرَّازِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام وَ بَيْنَ يَدَيْهِ تَمْرٌ بَرْنِيٌّ، وَ هُوَ مُجِدٌّ فِي أَكْلِهِ يَأْكُلُهُ بِشَهْوَةٍ، فَقَالَ لِي: يَا سُلَيْمَانُ! اذْنُ فَكُلْ.

قَالَ: فَذَنُوتُ مِنْهُ فَأَكَلْتُ مَعَهُ وَ أَنَا أَقُولُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنِّي أَرَاكَ تَأْكُلُ هَذَا التَّمْرَ بِشَهْوَةٍ!؟

فَقَالَ: نَعَمْ؛ إِنِّي لِأُحِبُّهُ.

قَالَ: قُلْتُ: وَ لِمَ ذَاكَ؟

بهترین خرما، خرماي «برنی» است. بیماری‌ها را از بین می‌برد، هیچ ضرری در آن وجود ندارد، درماندگی (از کار و سخن گفتن) را از بین می‌برد. هیچ ضرری ندارد و بلغم را می‌زداید و همراه هر دانه خرما یک حسنه است.

در روایت دیگر چنین آمده است: خرما غذا را گوارا می‌سازد، درماندگی را از بین می‌برد و سیری می‌آورد.

٦ - سلیمان بن جعفر جعفری گوید: به حضور امام رضا عليه السلام شرف‌یاب شدم در مقابل حضرت خرماي برنی بود، آن حضرت با اشتها از آن می‌خورد، به من فرمود: ای سلیمان! نزدیک بیا و بخور.

من نزدیک شدم و با آن حضرت از آن خرما خوردم و به حضرتش گفتم: فدایت شوم! می‌بینم که این خرما را با علاقه میل می‌کنید.

فرمود: آری، من خرما را دوست دارم.

گفتم: چرا؟

قَالَ: لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ تَمْرِيًّا وَكَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَكَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَكَانَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَكَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَكَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَكَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمْرِيًّا وَأَنَا تَمْرِيٌّ، وَشِيعَتُنَا يُحِبُّونَ التَّمْرَ؛ لِأَنَّهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَتِنَا وَاعْدَاؤُنَا يَا سَلِيمَانُ! يُحِبُّونَ الْمُسْكِرَ؛ لِأَنَّهُمْ خُلِقُوا مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ.

۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: التَّمْرُ الْبَرْزَنِيُّ يُشْبِعُ وَ يَهْنَأُ وَ يَمْرَأُ وَ هُوَ الدَّوَاءُ وَ لَا دَاءَ لَهُ، يَذْهَبُ بِالْعِيَاءِ؛ وَ مَعَ كُلِّ تَمْرَةٍ حَسَنَةٌ.

۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَطَّابِ الْحَلَّالِ عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلَاءُ! هَلْ تَدْرِي مَا أَوَّلُ شَجَرَةٍ نَبَتَتْ عَلَيَّ وَجْهَ الْأَرْضِ؟

فرمود: زیرا پیامبر خدا ﷺ بسیار خرما را دوست می داشت، حضرت علی علیه السلام نیز، چنین بود. امام حسن علیه السلام نیز، چنین بود. امام حسین علیه السلام نیز، چنین بود. امام سجاد علیه السلام نیز، چنین بود. امام باقر علیه السلام نیز، چنین بود. امام صادق علیه السلام نیز، چنین بود. پدرم علیه السلام نیز، چنین بود و من نیز خرما را بسیار دوست می دارم، شیعیان ما نیز خرما را دوست می دارند؛ زیرا آنان از سرشت ما خلق شده اند و ای سلیمان! دشمنان ما به شراب علاقه دارند؛ زیرا آنان از آتشی بدون دود خلق شده اند.

۷- زراره نظیر روایت پنجم را از امام صادق علیه السلام نقل می کند.

۸- علاء بن رزین گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود:

ای علاء! آیا می دانی نخستین درختی که بر روی زمین روید، چه درختی بود؟

قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَابْنُ رَسُولِهِ أَعْلَمُ.
 قَالَ: إِنَّهَا الْعَجْوَةُ؛ فَمَا خَلَصَ فَهُوَ الْعَجْوَةُ وَ مَا كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ
 الْأَشْبَاهِ.

۹- عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي
 جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَنْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَكَ الْعَجْوَةَ وَالْعَتِيقَ مِنَ السَّمَاءِ.
 قُلْتُ: وَمَا الْعَتِيقُ؟
 قَالَ: الْفَحْلُ.

۱۰- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ
 أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 الْعَجْوَةُ هِيَ أُمُّ التَّمْرِ الَّتِي أَنْزَلَهَا اللَّهُ سُبْحَانَكَ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْجَنَّةِ.

عرض کردم: خدا، پیامبر او و پسر پیامبرش داناترند.

فرمود آن «عجوه»^(۱) بود، در نتیجه هر خرمايي که خالص باشد، عجوه است و جز آن
 نظیر عجوه است.

۹- فضیل گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خداوند، عجوه و عتیق را از آسمان نازل نموده است.

عرض کردم: عتیق چیست؟

فرمود: خرماي نر است.

۱۰- ابو خدیجه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

عجوه، مادر خرماهاست، که خداوند آن را از بهشت برای حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرو فرستاد.

۱- عجوه نام یکی از بهترین خرماهای مدینه است.

۱۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْعَجْوَةُ أُمُّ التَّمْرِ؛ وَ هِيَ الَّتِي أَنْزَلَهَا اللَّهُ ﷻ مِنَ الْجَنَّةِ لِأَدَمَ عليه السلام. وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ ﷻ: ﴿ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا ﴾ قَالَ: يَعْنِي الْعَجْوَةَ.

۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ:

كَانَتْ نَخْلَةً مَرِيَمَ عليها السلام الْعَجْوَةَ، وَ نَزَلَتْ فِي كَانُونَ. وَ نَزَلَ مَعَ آدَمَ عليه السلام الْعَتِيقُ وَالْعَجْوَةُ؛ وَ مِنْهَا تَفَرَّقَ أَنْوَاعُ النَّخْلِ.

۱۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ:

أَخَذْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ نَوَى الْعَجْوَةَ. فَعَرَسَهُ صَاحِبٌ لَنَا فِي بُسْتَانٍ، فَخَرَجَ مِنْهُ السُّكَّرُ وَ الْهَيْرُونَ وَ الشُّهْرِيْزُ وَ الصَّرْفَانُ وَ كُلُّ ضَرْبٍ مِنَ التَّمْرِ.

۱۱ - ابو خديجه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

عجوه، مادر خرماها همان خرمایی است که خداوند از بهشت برای حضرت آدم عليه السلام فرو فرستاد و آن فرموده خداوند متعال است که می فرماید: «هر درخت ارزشمند نخل را بریديد يا آن را به حال خود وا گذاشتيد».

امام عليه السلام فرمود: منظور از درخت، عجوه است.

۱۲ معمر بن خلاد گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

درخت خرمایی که به مریم عليها السلام خرما داد، درخت عجوه بود که آن در ماه کانون^(۱) نازل شده است و همراه حضرت آدم عليه السلام عتیق و عجوه نازل شدند و همه درخت خرما از آن دو پدید آمده اند.

۱۳ - ابو خديجه گوید:

ما از مدینه مقداری هسته خرماي عجوه آوردیم، یکی از دوستان، آن را در باغي کاشت و از آن هسته خرما، شکر، خرماي «هيرون»، خرماي «شهريز»، خرماي «صرفان» و هر نوع خرمایی به وجود آمد.

۱ - کانون از ماههای زمستان است.

۱۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

الصَّرْفَانُ سَيِّدُ تُمُورِكُمْ.

۱۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ جَمِيعاً عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: لَمَّا قَدِمَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحَجِيرَةَ رَكِبَ دَابَّتَهُ وَ مَضَى إِلَى الْخَوَزَنَةِ، فَنَزَلَ فَاسْتَظَلَّ بِظِلِّ دَابَّتِهِ. وَ مَعَهُ غُلَامٌ لَهُ أَسْوَدٌ؛ فَرَأَى رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَدِ اشْتَرَى نَخْلًا، فَقَالَ لِلْغُلَامِ: مَنْ هَذَا؟

فَقَالَ لَهُ: هَذَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام. فَجَاءَ بِطَبَقٍ ضَخْمٍ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ.

فَقَالَ لِلرَّجُلِ: مَا هَذَا؟

فَقَالَ: هَذَا الْبَرْنِيُّ.

فَقَالَ: فِيهِ شِفَاءٌ.

۱۴ - هشام بن حکم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خرمای صرّفان، آقای خرماهای شماست.

۱۵ - راوی گوید: هنگامی که امام صادق عليه السلام به شهر حیره آمد با مرکب خود به خورنق رفت، آن جا از مرکب پایین آمد و در سایه آن پناه گرفت، همراه حضرت عليه السلام غلام سیاه ایشان نیز بود، حضرت مشاهده نمود که مردی از اهل کوفه درخت خرمایی خریده است.

مرد کوفی به غلام حضرت گفت: این شخص کیست؟

غلام گفت: جعفر بن محمد عليه السلام است.

مرد کوفی طبق بزرگی آورد و آن را مقابل حضرت نهاد.

امام عليه السلام به مرد کوفی فرمود: این چیست؟

عرض کرد: خرمای برنی است.

فرمود: در آن شفای بیماری‌ها است.

وَ نَظَرَ إِلَى السَّابِرِيِّ فَقَالَ: مَا هَذَا؟

فَقَالَ: السَّابِرِيُّ.

فَقَالَ: هَذَا عِنْدَنَا الْبَيْضُ.

وَ قَالَ لِلْمُشَانِ: مَا هَذَا؟

فَقَالَ الرَّجُلُ: الْمُشَانُ.

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَذَا عِنْدَنَا أُمَّ جِرْذَانَ.

وَ نَظَرَ إِلَى الصَّرْفَانِ فَقَالَ: مَا هَذَا؟

فَقَالَ الرَّجُلُ: الصَّرْفَانُ.

فَقَالَ: هُوَ عِنْدَنَا الْعَجْوَةُ؛ وَ فِيهِ شِفَاءٌ.

۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذُكِرَتِ التَّمُورُ عِنْدَهُ، فَقَالَ:

وبه خرماى سابرى نگاه نمود و فرمود: این چیست؟

عرض کرد: سابرى است.

فرمود: این نزد ما بيض نام دارد.

و برای خرماى مُشان فرمود: این چیست؟

عرض کرد: مُشان است.

فرمود: این نزد ما امّ جِرذان نام دارد.

وبه خرماى صَرَفان نظر کرد و فرمود: این چیست؟

عرض کرد: صَرَفان است.

فرمود: این نزد ما عجوه نام دارد و شفای بیماری‌ها در آن است.

۱۶ - هشام بن حکم گوید: در حضور امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ سخن از انواع خرما مطرح شد،

حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الْوَّاحِدُ عِنْدَكُمْ أَطْيَبُ مِنَ الْوَّاحِدِ عِنْدَنَا، وَالْجَمِيعُ عِنْدَنَا أَطْيَبُ مِنَ الْجَمِيعِ عِنْدَكُمْ.

۱۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَجَّالِ عَنْ أَبِي سَلِيمَانَ الْحَمَّارِ قَالَ:

كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَجَاءَنَا بِمَضِيرَةٍ وَطَعَامٍ بَعْدَهَا، ثُمَّ أَتَى بِقِنَاعٍ مِنْ رُطَبٍ عَلَيْهِ الْوَأْنُ؛ فَجَعَلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْخُذُ بِيَدِهِ الْوَاحِدَةَ بَعْدَ الْوَاحِدَةِ فَيَقُولُ: أَيُّ شَيْءٍ تُسَمُّونَ هَذَا؟

فَنَقُولُ: كَذَا وَكَذَا.

حَتَّى أَخَذَ وَاحِدَةً فَقَالَ: مَا تُسَمُّونَ هَذِهِ؟

فَقُلْنَا: الْمُشَانَ.

فَقَالَ: نَحْنُ نُسَمِّيهَا أُمَّ جِرْدَانَ. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِشَيْءٍ مِنْهَا فَأَكَلَ مِنْهَا وَدَعَا لَهَا؛ فَلَيْسَ شَيْءٌ مِنْ نَخْلِ أَحْمَلٍ مِنْهَا.

یکی از خرماهای شما پاکیزه‌تر از خرماهای ماست و همه خرماهای ما، پاکیزه‌تر از خرماهای شماست.

۱۷ - ابو سلیمان حمّار گوید: در حضور امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودیم، برایمان «مضیره»^(۱) و بعد از آن غذای دیگری آوردند آن‌گاه طبق خرمایی آوردند که در آن، خرماهای مختلفی بود. حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ با دست خود خرماها را یکی پس از دیگری برمی‌داشت و می‌فرمود: این خرما را چه می‌نامید؟

ما می‌گفتیم: فلان و فلان.

تا این که خرمایی را برداشت و فرمود: این را چه می‌نامید؟

گفتیم: ما آن را مُشَان می‌نامیم.

فرمود: ما آن را امّ جردان می‌نامیم، همانا برای پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مقداری از این خرما را آوردند، آن بزرگوار از آن میل نمود و برای آن دعا کرد؛ پس هیچ درختی از این درخت خرما پُر بارتر نیست.

۱ - مضیره: غذایی است که با شیر ترش پخته می‌شود.

۱۸ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ نَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَمَّارِ السَّاباطِيِّ قَالَ:

كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَتَيْتِي بِرُطَبٍ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُ وَ يَشْرَبُ الْمَاءَ وَيُنَاوِلُنِي الْإِنَاءَ؛ فَأَكْرَهُ أَنْ أُرَدَّهُ فَأَشْرَبُ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ مِرَارًا.

قَالَ: فَقُلْتُ: إِنِّي كُنْتُ صَاحِبَ بَلْغَمٍ، فَشَكَّوْتُ إِلَى أَهْرَنَ طَبِيبِ الْحَجَّاجِ. فَقَالَ لِي: أَلَا نَخْلٌ فِي بُسْتَانٍ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: فِيهِ نَخْلٌ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

فَقَالَ لِي: عُدَّ عَلَيَّ مَا فِيهِ.

فَعَدَدْتُ حَتَّى بَلَغْتُ الْهَيْرُونَ، فَقَالَ لِي: كُلْ مِنْهُ سَبْعَ تَمْرَاتٍ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تَنَامَ وَلَا تَشْرَبِ الْمَاءَ.

۱۸ - عمّار ساباطی گوید: در حضور امام صادق عليه السلام بودم مقداری رطب آوردند. امام عليه السلام از آن رطب می خورد. پس از آن آب می نوشید و ظرف آب را به من می داد و من کراهت داشتم که آن را رد کنم و آن را می نوشیدم. امام عليه السلام چندین بار این عمل را انجام داد. در این هنگام عرض کردم: من مبتلا به بیماری بلغم هستم و به «أهْرَن» طبیب حجّاج، مراجعه کردم، اهرن به من گفت: آیا در باغ خود درخت خرما داری؟

گفتم: آری.

گفت: درخت خرما دارد؟

گفتم: آری.

گفت: درخت های باغت را برای من نام ببر.

من درختان را نام بردم تا به درخت خرما هیرون رسیدم.

اهرن به من گفت: هنگامی که می خواهی بخوابی هفت دانه خرما می هیرون بخور، اما پس از آن آب نخور.

فَفَعَلْتُ وَ كُنْتُ أُرِيدُ أَنْ أُبْصِقَ فَلَا أَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ .
 فَشَكَوْتُ إِلَيْهِ ذَلِكَ ، فَقَالَ لِي : اشْرَبِ الْمَاءَ قَلِيلًا وَ أَمْسِكْ حَتَّى يَعْتَدِلَ طَبْعُكَ .
 فَفَعَلْتُ .

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام : أَمَا أَنَا ، فَلَوْ لَا الْمَاءُ مَا بَالَيْتُ إِلَّا أذُوقَهُ .

۱۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
 الدَّهْقَانَ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ :
 مَنْ أَكَلَ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعَ تَمْرَاتٍ عَجْوَةٍ عَلَى الرَّيْقِ مِنْ تَمْرِ الْعَالِيَةِ لَمْ يَضُرَّهُ سَمٌّ
 وَلَا سِحْرٌ وَلَا شَيْطَانٌ .

۲۰ - عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ زِيَادِ بْنِ مَرْوَانَ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ
 عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ :
 مَنْ أَكَلَ سَبْعَ تَمْرَاتٍ عَجْوَةٍ عِنْدَ مَنَامِهِ قَتَلَنَ الدِّيْدَانَ مِنْ بَطْنِهِ .

من آن چه او گفت انجام دادم، می خواستم آب دهانم را بیندازم، اما نمی توانستم. از
 این رو به اهرن طیب گفتم.

گفت: کم آب بخور و صبر کن تا مزاجت معتدل شود.

من نیز چنین نمودم.

امام عليه السلام فرمود: ولی من اگر آب نباشد اهمیت نمی دهم و خرما می خورم.

۱۹ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس هر روز در حالت ناشتا، هفت خرماى عجوه بخورد، هیچ زهر، جادو
 و شیطانی به او آسیب نخواهد زد.

۲۰ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس به هنگام خواب، هفت دانه خرماى عجوه بخورد، آن خرماها انگل‌های
 شکمش را از بین خواهند برد.

(۹۸)

أَبْوَابُ الْفَوَاكِهِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى الطَّحَّانِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: حَمْسٌ مِنْ فَوَاكِهِ الْجَنَّةِ فِي الدُّنْيَا: الرُّمَّانُ الْإِمْلِسِيُّ وَالتُّفَّاحُ الشَّيْثَقَانُ وَالسَّفَرَجَلُ وَالْعِنَبُ الرَّازِقِيُّ وَالرُّطْبُ الْمُشَانُ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ زَكَرِيَّا اللُّؤْلُؤِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْجَارُودِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَرْبَعَةٌ نَزَلَتْ مِنَ الْجَنَّةِ: الْعِنَبُ الرَّازِقِيُّ وَالرُّطْبُ الْمُشَانُ وَالرُّمَّانُ الْإِمْلِسِيُّ وَالتُّفَّاحُ الشَّيْثَقَانُ.

بخش نود و هشتم

میوه های مختلف

- ۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پنج میوه بهشتی در دنیا وجود دارند: انار دشتی، سیب شیسقان، به، انگور رازقی، و رطب مُشان.
- ۲ - سلیمان بن مفضل گوید: از ابو جارود شنیدم که از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کرد که آن حضرت فرمود: چهار میوه از بهشت نازل شده اند: انگور رازقی، رطب مُشان، انار دشتی و سیب شیسقان.

- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ يَكْرَهُ تَفْشِيرَ التَّمْرَةِ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُنْذِرِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 إِنَّ لِكُلِّ تَمْرَةٍ سَمًّا؛ فَإِذَا أَتَيْتُمْ بِهَا فَمَسُّوْهَا بِالْمَاءِ أَوْ اغْمِسُّوْهَا فِي الْمَاءِ؛ يَعْغِي اِغْسِلُوهَا.

(۹۹)

بَابُ الْعِنَبِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الرَّبِيعِ الْمُسَلِّيِّ عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُودٍ عَمَّنْ رَأَى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَأْكُلُ الْخُبْزَ بِالْعِنَبِ.

- ۳ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام پوست کندن میوه را دوست نمی داشت.
- ۴ - فرات بن احنف گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 هر میوه ای سم دارد؛ هرگاه خواستید میوه بخورید آن را با آب پاک کنید یا با آب بشویید.

بخش نود و نهم

انگور

- ۱ - معروف بن خربوذ گوید: کسی که امیرمؤمنان علی عليه السلام را دیده بود گوید: آن حضرت نان را با انگور میل می نمود.

۲ - عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ الزِّيَّاتِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَمَّا حَسَرَ الْمَاءُ عَنْ عِظَامِ الْمَوْتَى، فَرَأَى ذَلِكَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَزَعًا شَدِيدًا وَاعْتَمَّ لِذَلِكَ.

فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ: هَذَا عَمَلُكَ بِنَفْسِكَ أَنْتَ دَعَوْتَ عَلَيْهِمْ.

فَقَالَ: يَا رَبِّ! إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ أَنْ كُلَّ الْعِنَبِ الْأَسْوَدِ لِيَذْهَبَ عَمُّكَ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعْجِبُهُ الْعِنَبُ. فَكَانَ يَوْمًا صَائِمًا؛ فَلَمَّا أَفْطَرَ كَانَ أَوَّلَ مَا جَاءَ، الْعِنَبُ؛ أَتَتْهُ أُمُّ وَلَدٍ لَهُ بِعُنُقُودٍ عِنَبٍ، فَوَضَعَتْهُ بَيْنَ يَدَيْهِ. فَجَاءَ سَائِلٌ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ. فَدَسَّتْ أُمُّ وَلَدِهِ إِلَى السَّائِلِ فَاشْتَرَتْهُ مِنْهُ ثُمَّ أَتَتْهُ بِهِ، فَوَضَعَتْهُ بَيْنَ يَدَيْهِ. فَجَاءَ سَائِلٌ آخَرَ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ. فَفَعَلَتْ أُمُّ الْوَلَدِ كَذَلِكَ ثُمَّ أَتَتْهُ بِهِ، فَوَضَعَتْهُ بَيْنَ يَدَيْهِ. فَجَاءَ سَائِلٌ آخَرَ فَأَعْطَاهُ. فَفَعَلَتْ أُمُّ الْوَلَدِ مِثْلَ ذَلِكَ؛ فَلَمَّا كَانَ فِي الْمَرَّةِ الرَّابِعَةِ أَكَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۲ - موسی بن علاء گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که کشتی نوح به ساحل رسید و نوح استخوان‌های مردگان قومش را دید، فریاد سختی کشید و به این خاطر اندوهگین شد.

خداوند به او وحی نمود که این کردار خود توست؛ تو بر آنان نفرین نمودی.

نوح علیه السلام عرض کرد: پروردگارا! من استغفار می‌کنم و به سوی تو، توبه می‌نمایم.

خداوند به او وحی نمود که انگور سیاه بخور تا اندوه و غمت از بین برود.

۳ - هشام بن سالم گوید: امام سجاد علیه السلام به انگور علاقه داشت. روزی حضرت روزه بود، هنگام افطار یکی از کنیزان فرزنددار خوشه انگوری آورد و مقابل حضرت علیه السلام نهاد، در این هنگام مسکینی آمد و سؤال نمود. حضرت خوشه انگور را به او داد، آن کنیز پنهانی خوشه انگور را از آن مسکین خرید. سپس آن را آورد و در مقابل حضرت نهاد.

مسکین دیگری آمد و حضرت خوشه انگور را به او عطا کرد، آن کنیز همان کار را دوباره انجام داد، برای مرتبه سوم باز مسکین دیگری آمد و امام خوشه انگور را به او داد، کنیز کار خود را تکرار کرد و در مرتبه چهارم حضرت خوشه انگور را میل نمود.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

شَكَأَ نَبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ تعالى الْغَمَّ . فَأَمَرَهُ اللَّهُ تعالى بِأَكْلِ الْعِنَبِ .

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرَّسَّانِ قَالَ:

كُنْتُ أُرْعَى جَمَالِي فِي طَرِيقِ الْخَوَزَنْقِ؛ فَبَصُرْتُ بِقَوْمٍ قَادِمِينَ؛ فَمِلْتُ إِلَى بَعْضٍ مِنْ مَعَهُمْ فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ؟

فَقَالَ: جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ؛ قُدِّمَ بِهِمَا عَلَى الْمَنْصُورِ .

قَالَ: فَسَأَلْتُ عَنْهُمْ مِنْ بَعْدِ .

فَقِيلَ لِي: إِنَّهُمْ نَزَلُوا بِالْحَيْرَةِ .

فَبَكَرْتُ لِاسْتَلْمِ عَلَيْهِمْ . فَدَخَلْتُ فَإِذَا قُدَّامَهُمْ سِلَالٌ فِيهَا رُطْبٌ قَدْ أُهْدِيَتْ إِلَيْهِمْ مِنْ الْكُوفَةِ . فَكَشَفْتُ قُدَّامَهُمْ، فَمَدَّ يَدَهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَأَكَلَ وَ قَالَ لِي: كُلْ .

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

یکی از پیامبران از غم و اندوه به خداوند شکایت نمود، خداوند او را به خوردن انگور فرمان داد.

۵ - ابو الحسن رسّان گوید: من شتران خود را در راه خوزنق می‌چرانیدم که گروهی را

دیدم که می‌آیند، نزد یکی از آنان رفتم و گفتم: اینان کیانند؟

گفت: امام صادق عليه السلام و عبدالله بن حسن؛ ایشان را نزد منصور دوانیقی می‌برند.

پس از مدتی دربارهٔ آنان پرس و جو کردم، به من گفتند: آنان در حیره فرود آمده‌اند.

بامدادان به آن جا رفتم تا به آنان سلام کنم، به حضور ایشان شرف‌یاب شدم، در

حضور آنان ظرف رطبی بود که از کوفه به آنان هدیه شده بود، سرپوش ظرف را برداشتند،

امام عليه السلام از آن میل نمود و به من فرمود: بخور.

ثُمَّ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! مَا تَرَى مَا أَحْسَنَ هَذَا الرُّطْبَ!
ثُمَّ التَفَتَ إِلَيَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: يَا أَهْلَ الْكُوفَةِ! فَضَّلْتُمْ عَلَيَّ النَّاسَ
فِي الْمَطْعَمِ بِثَلَاثٍ: سَمَكِكُمْ هَذَا الْبَنَانِيُّ وَ عَيْنِكُمْ هَذَا الرَّازِقِيُّ وَ رُطْبِكُمْ هَذَا
الْمُشَانِ.

۶- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السُّنْدِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي
عَيْسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: دَخَلَ أَبُو عُرْكَاشَةَ بْنُ مِحْصَنٍ
الْأَسَدِيُّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ عِنَبًا وَقَالَ لَهُ:
حَبَّةٌ حَبَّةٌ يَأْكُلُ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَ الصَّبِيُّ الصَّغِيرُ، وَ ثَلَاثَةٌ وَ أَرْبَعَةٌ يَأْكُلُ مَنْ يَظُنُّ
أَنَّهُ لَا يَشْبَعُ، وَ كُلُّهُ حَبَّتَيْنِ حَبَّتَيْنِ؛ فَإِنَّهُ مُسْتَحَبٌّ.

آن‌گاه به عبدالله بن حسن فرمود: ای ابا محمد! می‌بینی این رطب چه قدر نیکوست!
سپس به من رو نمود و فرمود: ای اهل کوفه! شما در غذا با سه چیز بر مردم دیگر
برتری دارید: یکی ماهی لبنانی شماست، و دیگری انگور رزاقی و این رطب مشان
شماست.

۶- پدر بزرگ عیسی بن عبدالرحمان گوید:

ابو عُرْكَاشَةَ بْنُ مِحْصَنٍ اسدی به حضور امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ شرف‌یاب شد. امام عَلَيْهِ السَّلَامُ برای او
انگور آورد و فرمود: پیرمرد بزرگسال و پسر بچه کوچک، انگور را دانه دانه می‌خورند
و کسی که گمان می‌کند انگور شکم را سیر نمی‌کند به صورت سه دانه و چهار دانه
می‌خورد و تو آن را به صورت دو دانه دو دانه بخور، چرا که مستحب است.

(۱۰۰)

بَابُ الزَّبِيبِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَنْ اضْطَبَّحَ بِإِحْدَى وَ عِشْرِينَ زَبِيبَةً حَمْرَاءَ لَمْ يَمْرُضْ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِحْدَى وَ عِشْرُونَ زَبِيبَةً حَمْرَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَلَى الرَّيْقِ تَدْفَعُ جَمِيعَ الْأَمْرَاضِ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش صدم

مویز

۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: هر کس با بیست و یک دانه مویز سرخ صبحانه بخورد، إن شاء الله به هیچ بیماری جز مرگ دچار نخواهد شد.

۲ - ابو بصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خوردن بیست و یک مویز سرخ در حالت ناشتا، همه بیماری‌ها جز مرگ را دفع می‌کند.

۳ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: مردی مصری به من گفت: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ

فرمود:

الزَّيْبُ يَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ .
 ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
 مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ فُلَانِ الْمِصْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 الزَّيْبُ الطَّائِفِيُّ يَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ .

(۱۰۱)

بَابُ الرُّمَانِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنِ ابْنِ
 أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
 عَلَيْكُمْ بِالرُّمَانِ! فَإِنَّهُ لَمْ يَأْكُلْهُ جَائِعٌ إِلَّا أَجْزَأَهُ وَ لَا شَبَعَانٌ إِلَّا أَمْرَأَهُ.
 ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
 قَالَ:

مویز، رگهای بدن را تقویت می کند، بیماری ها را از بین می برد و روح و روان را پاکیزه
 می کند.

۴ - راوی مصری گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

مویز طائف، رگهای بدن را تقویت می کند، بیماری ها را از بین می برد و روح و روان را
 پاکیزه می کند.

بخش صد و یکم**انار**

۱ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:
 بر شما باد به انار! زیرا هیچ گرسنه ای انار نمی خورد مگر آن که او را سیر می کند و هیچ
 سیری آن را نمی خورد مگر آن که غذایش را گوارا می کند.
 ۲ - مسعدة بن زیاد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

الْفَاكِهَةُ مِائَةٌ وَعِشْرُونَ لُونًا سَيِّدُهَا الرُّمَّانُ .

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَصَّالَةَ بِنِ أَيْوَبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ وَأَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليهما السلام يَقُولَانِ:

مَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ ثَمَرَةٌ كَانَتْ أَحَبَّ إِلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مِنَ الرُّمَّانِ؛ وَكَانَ وَاللَّهِ! إِذَا أَكَلَهَا أَحَبَّ أَنْ لَا يَشْرَكَهُ فِيهَا أَحَدٌ .

۴ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ:

مِمَّا أَوْصَى بِهِ آدَمُ عليه السلام هِبَةَ اللَّهِ أَنْ قَالَ لَهُ:

عَلَيْكَ بِالرُّمَّانِ! فَإِنَّكَ إِنْ أَكَلْتَهُ وَأَنْتَ جَائِعٌ أَجْزَأَكَ وَإِنْ أَكَلْتَهُ وَأَنْتَ شَبَعَانٌ أَمْرَأَكَ .

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي

عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

صد و بیست رنگ و نوع میوه وجود دارد که آقا و با ارزش ترین آنان انار است.

۳ - عمر بن ابان کلبی گوید: از امام باقر عليه السلام و امام صادق عليهما السلام شنیدم که می فرمودند:

بر روی زمین هیچ درختی نزد پیامبر خدا صلى الله عليه وآله محبوب تر از انار نبود. به خدا سوگند!

هرگاه انار میل می فرمود دوست داشت که کسی با او شریک نشود.

۴ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

از وصیت هایی که حضرت آدم عليه السلام به هبه الله نمود این بود که به او فرمود:

بر تو باد به انار! زیرا اگر آن را در حال گرسنگی بخوری برای تو کفایت می کند و اگر در

حال سیری بخوری غذایت را گوارا می نماید.

۵ - حماد بن عثمان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

مَا مِنْ شَيْءٍ أَشَارَكَ فِيهِ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنَ الرُّمَّانِ؛ وَ مَا مِنْ رُْمَانَةٍ إِلَّا وَ فِيهَا حَبَّةٌ مِنَ الْجَنَّةِ، فَإِذَا أَكَلَهَا الْكَافِرُ بَعَثَ اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ مَلَكًا فَانْتَزَعَهَا مِنْهُ.

۶- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ مُفَضَّلٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:

مَا مِنْ طَعَامٍ أَكَلَهُ إِلَّا وَ أَنَا أَشْتَهِي أَنْ أَشَارَكَ فِيهِ - أَوْ قَالَ: يَشْرِكُنِي فِيهِ - إِنْسَانٌ إِلَّا الرُّمَّانَ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ رُْمَانَةٍ إِلَّا وَ فِيهَا حَبَّةٌ مِنَ الْجَنَّةِ.

۷- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِذَا أَكَلَ الرُّمَّانَ بَسَطَ تَحْتَهُ مِئْدِيلاً. فَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: إِنَّ فِيهِ حَبَّاتٍ مِنَ الْجَنَّةِ.

فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى وَ مَنْ سِوَاهُمْ يَأْكُلُونَهُ.

فَقَالَ: إِذَا كَانَ ذَلِكَ بَعَثَ اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ مَلَكًا فَانْتَزَعَهَا مِنْهُ لِكَيْلَا يَأْكُلَهَا.

هیچ شراکتی نزد من از شراکت در خوردن انار، مبعوض تر نیست و هیچ اناری نیست مگر آن که در آن دانه‌ای از بهشت است؛ اگر کافر بخوهد آن را بخورد، خداوند فرشته‌ای می‌فرستد تا آن دانه بهشتی را از او بگیرد.

۶- مفصل گوید: از امام صادق ﷺ شنیدم که می‌فرمود:

غذایی نمی‌خوردم مگر آن که دوست دارم در آن با کسی شریک شوم - یا فرمود: کسی در آن با من شریک شود - جز انار؛ زیرا هیچ اناری نیست مگر این که در آن دانه‌ای بهشتی است.

۷- سماعه گوید: امام صادق ﷺ فرمود:

هرگاه امیرمؤمنان علی ﷺ انار می‌می‌کرد، حوله‌ای در زیر آن می‌گستراند، در این خصوص از ایشان سؤال کردند، فرمود: زیرا انار دانه‌های بهشتی دارد.

عرض کردند: یهودیان، مسیحیان و دیگران آن را می‌خورند؟

فرمود: هرگاه یکی از آنان انار بخورد خداوند فرشته‌ای را به سوی او می‌فرستد که آن دانه را از او بگیرد تا آن شخص آن دانه بهشتی را نخورد.

۸- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَكَلَ حَبَّةً مِنْ رُمَانٍ أَمْرَضَتْ شَيْطَانَ الْوَسْوَسةِ أَرْبَعِينَ يَوْماً.

۹- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ النَّوْفَلِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ فِي يَدِهِ رُمَانَةٌ، فَقَالَ: يَا مَعْتَبُ! أَعْطِهِ رُمَانَةٌ؛ فَإِنِّي لَمْ أُشْرِكْ فِي شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُشْرِكَ فِي رُمَانَةٍ. ثُمَّ احْتَجَمَ وَ أَمَرَنِي أَنْ أُحْتَجِمَ؛ فَاحْتَجَمْتُ. ثُمَّ دَعَا بِرُمَانَةٍ أُخْرَى ثُمَّ قَالَ: يَا يَزِيدُ! أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَكَلَ رُمَانَةً حَتَّى يَسْتَوْفِيَهَا أَذْهَبَ اللَّهُ تعالى الشَّيْطَانَ عَنْ إِنْارَةِ قَلْبِهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحاً، وَ مَنْ أَكَلَ اثْنَتَيْنِ أَذْهَبَ اللَّهُ تعالى الشَّيْطَانَ عَنْ إِنْارَةِ قَلْبِهِ مِائَةَ يَوْمٍ، وَ مَنْ أَكَلَ ثَلَاثًا حَتَّى يَسْتَوْفِيَهَا أَذْهَبَ اللَّهُ تعالى الشَّيْطَانَ عَنْ إِنْارَةِ قَلْبِهِ سَنَةً، وَ مَنْ أَذْهَبَ اللَّهُ تعالى الشَّيْطَانَ عَنْ إِنْارَةِ قَلْبِهِ سَنَةً لَمْ يُذْنِبْ وَ مَنْ لَمْ يُذْنِبْ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

۸- منصور بن حازم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس یک دانه انار بخورد شیطان و سوسه گر تا چهل روز بیمار می شود.

۹- یزید بن عبدالمکک نوفلی گوید: به حضور امام صادق عليه السلام شرفیاب شدم، در

دست حضرت یک عدد انار بود.

فرمود: ای معتب! به او یک عدد انار بده؛ چرا که شراکت در خوردن چیزی جز

خوردن انار نزد من مبعوض تر نیست.

آن‌گاه حضرت عليه السلام حجامت نمود و به من دستور داد که حجامت کنم، من حجامت

کردم، سپس انار دیگری خواست و فرمود: ای یزید! هر مؤمنی یک انار کامل بخورد

خداوند متعال تا چهل صبح شیطان را از روشنایی قلبش دور می‌کند، هر کس دو انار کامل

بخورد، خداوند شیطان را تا صد روز از روشنایی قلبش دور خواهد کرد، هر کس سه انار

کامل بخورد خداوند شیطان را تا یک سال از روشنایی قلبش دور خواهد نمود و هر کس که

خداوند شیطان را تا یک سال از روشنایی قلبش دور کند، گناه نخواهد کرد و هر کس که

گناه نکند، داخل بهشت می‌شود.

- ۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
عَلَيْكُمْ بِالرُّمَّانِ الْحُلُوفِ! فَكُلُّوهُ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَتْ مِنْ حَبَّةٍ تَقَعُ فِي مَعِدَةِ مُؤْمِنٍ إِلَّا أَبَادَتْ دَاءً وَ أَطْفَأَتْ شَيْطَانَ الْوَسْوَسةِ عَنْهُ.
- ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:
مَنْ أَكَلَ رُمَّانَةً عَلَى الرَّبِيقِ أَنْارَتْ قَلْبَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
- ۱۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الرَّقَامِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
كُلُوا الرُّمَّانَ بِشَحْمِهِ؛ فَإِنَّهُ يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ وَ يَزِيدُ فِي الدُّهْنِ.
- ۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كُلُوا الرُّمَّانَ الْمُرَّ بِشَحْمِهِ؛ فَإِنَّهُ دِبَاغٌ لِلْمَعِدَةِ.

۱۰ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

بر شما باد به انار شیرین! چرا که هیچ اناری نیست که در معده شخص با ایمانی قرار گیرد مگر آن که بیماری را نابود می کند و هیجان شیطان و وسوسه گر را، خاموش می سازد.

۱۱ - هشام بن سالم گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

کسی که در حالت ناشتا یک انار بخورد تا چهل روز قلبش روشن خواهد بود.

۱۲ - صالح بن عقبه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

انار را با پیه اش بخورید، زیرا معده را دباغی می کند و عقل را افزون می سازد.

انار ملس (ترش و شیرین) را با پیه اش بخورید؛ چرا که معده را دباغی می کند.

- ۱۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ذَكَرَ الرُّمَّانُ الْحُلُوَّ، فَقَالَ: الْمُرُّ أَصْلَحُ فِي الْبَطْنِ.
- مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مِثْلَهُ.
- ۱۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ الْخَيَّاطِ أَوْ الْقَمَّاطِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: مَنْ أَكَلَ رُمَّانَةً أَنْارَتْ قَلْبَهُ، وَ مَنْ أَنْارَ اللَّهُ قَلْبَهُ بَعَدَ الشَّيْطَانُ عَنْهُ. قُلْتُ: أَيُّ الرُّمَّانِ؟ جُعِلَتْ فِدَاكَ! فَقَالَ: سُورَائِيكُمْ هَذَا.
- ۱۶ - عَنْهُ عَنِ النَّهَيْكِيِّ عَنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ زِيَادِ بْنِ مَرْوَانَ الْقَنْدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام - يَعْنِي الْأَوَّلَ - يَقُولُ:

- ۱۴ - ولید بن صبیح گوید: نزد امام صادق عليه السلام سخن از انار شیرین به میان آمد، حضرت فرمود:
- انار ملس، برای شکم سازگارتر است.
- ۱۵ - یزید بن عبدالمکک گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- هر کس یک انار کامل بخورد، خداوند قلبش را روشن می‌کند و کسی که خداوند قلبش را روشن کند، شیطان از او دور خواهد شد.
- عرض کردم: قربانت گردم! کدام انار است؟
- فرمود: همین انار «سورانی» شما.
- ۱۶ - زیاد بن مروان قندی گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

مَنْ أَكَلَ رُمَانَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الرَّيْقِ نَوَّرَتْ قَلْبَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛ فَإِنْ أَكَلَ رُمَانَتَيْنِ فَنَمَانِينَ يَوْمًا؛ فَإِنْ أَكَلَ ثَلَاثًا فَمِائَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا وَ طُرِدَتْ عَنْهُ وَسْوَسةُ الشَّيْطَانِ وَ مَنْ طُرِدَتْ عَنْهُ وَسْوَسةُ الشَّيْطَانِ لَمْ يَعِصِ اللَّهَ ﷻ وَ مَنْ لَمْ يَعِصِ اللَّهَ أَذْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

۱۷ - عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْخُرَّاسَانِيِّ قَالَ:

أَكَلَ الرُّمَانَ الْحُلُوَّ يَزِيدُ فِي مَاءِ الرَّجُلِ وَ يُحَسِّنُ الْوَلَدَ.

۱۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ زِيَادٍ

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

دُخَانُ شَجَرِ الرُّمَانِ يَنْفِي الْهَوَامَّ.

هر کس روز جمعه در حالت ناشتا یک عدد انار بخورد، قلبش تا چهل روز روشن و نورانی خواهد شد. و اگر دو انار بخورد، هشتاد روز و اگر سه انار بخورد، صد و بیست روز قلبش روشن می شود و وسوسه شیطان از او دور می شود و هر کس وسوسه شیطان از او دور شود، خداوند متعال را عصیان نمی کند و هر کس خداوند را عصیان نکند، خداوند او را وارد بهشت می کند.

۱۷ - خراسانی گوید:

خوردن انار شیرین، آب کمر مرد را زیاد می کند و فرزند را زیبا می سازد.

۱۸ - زیاد گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

دود درخت انار، خزندگان زهر دار را دور می کند.

(۱۰۲)

بَابُ التُّفَّاحِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: التُّفَّاحُ نَضُوحُ الْمَعِدَةِ.
- ۲ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: التُّفَّاحُ يَنْفَعُ مِنْ خِصَالٍ عِدَّةٍ مِنَ السَّمِّ وَالسُّخْرِ وَاللَّمَمِ يَعْرِضُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ وَالبَلْغَمِ الْغَالِبِ؛ وَ لَيْسَ شَيْءٌ أَسْرَعَ مِنْهُ مَنفَعَةً.

بخش صد و دوم

سیب

- ۱ - اسماعیل بن جابر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: سیب، شست و شو دهنده معده است.
- ۲ - جعفری گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: سیب، برای چند چیز فایده می‌دهد: برای زهر، جادو، «لمم»^(۱) - که از جنیان حاصل می‌شود - و بلغم و چیزی در نفع رساندن، سریع‌تر از سیب نیست.

۱ - لمم نوعی جنون را گویند.

۳- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ قَالَ: بَعَثَنِي الْمَفْضَلُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالطَّفِيفِ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ وَ قَدَامَهُ طَبَقٌ فِيهِ تَفَّاحٌ أَخْضَرٌ. فَوَاللَّهِ! إِنْ صَبَرْتُ أَنْ قُلْتُ لَهُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ! أَتَأْكُلُ مِنْ هَذَا وَالنَّاسُ يَكْرَهُونَهُ؟
فَقَالَ لِي كَأَنَّهُ لَمْ يَزَلْ يَعْرِفُنِي: وَعِكَتُ فِي لَيْلَتِي هَذِهِ؛ فَبَعَثْتُ فَأْتَيْتُ بِهِ فَأَكَلْتُهُ.
وَهُوَ يَقْلَعُ الْحُمَّى وَيُسْكِنُ الْحَرَارَةَ.

فَقَدِمْتُ فَأَصَبْتُ أَهْلِي مَحْمُومِينَ؛ فَأَطَعَمْتُهُمْ فَأَقْلَعَتِ الْحُمَّى عَنْهُمْ.

۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ وَ مَعِيَ أَخِي سَيْفٌ؛ فَأَصَابَ النَّاسَ بِرِعَافٍ، فَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا رَعَفَ يَوْمِينَ مَاتَ. فَرَجَعْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ فَإِذَا سَيْفٌ يَرْعُفُ رُعَافًا شَدِيدًا.
فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا زِيَادُ! أَطَعِمَ سَيْفًا التَّفَّاحَ.

۳- دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ گوید: مفضل بن عمر مرا با هدیایی به حضور امام صادق علیه السلام فرستاد، من در روزی گرم به حضور ایشان شرفیاب شدم، دیدم که در مقابل آن حضرت طبقی از سیب سبز بود. پس به خدا سوگند! بدون درنگ عرض کردم: فدایت شوم! آیا این سیب را میل می‌کنید در حالی که مردم از آن کراحت دارند؟!
حضرتش گویی با من آشنا بود به من فرمود: امشب گرما زده شدم، فرستادم این سیب را برای من آوردند و از آن خوردم. این سیب تب را می‌زداید و گرما را آرام می‌کند.
مفضل گوید: من به خانه برگشتم، دیدم دو تن از خانواده‌ام تب کرده‌اند، به آنان سیب سبز خوراندم، تبشان فرو نشست.

۴- زیاد قندی گوید: با برادرم سیف وارد مدینه شدم، مردم به بیماری خون دماغ گرفتار شده بودند و هرگاه شخصی دو روز متوالی خون دماغ می‌شد، می‌مرد. به خانه برگشتم دیدم سیف به خون دماغ شدیدی مبتلا شده است به حضور امام کاظم علیه السلام شرفیاب شدم، حضرت علیه السلام فرمود: ای زیاد! به سیف، سیب بخوران.

فَاطَمَتُهُ إِيَّاهُ فَبِرًّا.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ زِيَادِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: أَصَابَ النَّاسَ وَبَاءٌ بِمَكَّةَ؛ فَكَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام.

فَكَتَبَ إِلَيَّ: كُلُّ التُّفَّاحِ.

۶ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَصَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: رَعَفْتُ سَنَةً بِالْمَدِينَةِ؛ فَسَأَلْتُ أَصْحَابَنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ شَيْءٍ يُمَسِّكُ الرَّعَافَ. فَقَالَ لَهُمْ: اسْقُوهُ سَوِيْقَ التُّفَّاحِ.

فَسَقَوْنِي فَأَنْقَطَعَ عَنِّي الرَّعَافُ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

مَا أَعْرِفُ لِلسُّمُومِ دَوَاءً أَنْفَعَ مِنْ سَوِيْقِ التُّفَّاحِ.

من به او سیب خوراندم و او خوب شد.

۵ - زیاد بن مروان گوید: مردم مکه به بیماری وبا دچار شدند، نامه‌ای در این خصوص به امام کاظم عليه السلام نوشتم. حضرتش در پاسخ نامه نوشت: سیب بخور.

۶ - ابن بکیر گوید: سالی در مدینه به خون دماغ مبتلا شدم، دوستانم درباره چیزی که خون دماغ را برطرف کند، از امام صادق عليه السلام پرسیدند.

حضرت به آنان فرمود: به او قاووت سیب بنوشانید.

آنان به من قاووت سیب نوشاندند و خون دماغم بند آمد.

۷ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

دوایی نمی‌شناسم که از قاووت سیب برای سموم و زهرها مفیدتر باشد.

۸- عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: كَانَ إِذَا لَسَعَ إِنْسَانًا مِنْ أَهْلِ الدَّارِ حَيَّةٌ أَوْ عَقْرَبٌ قَالَ: اسْقُوهُ سَوِيْقَ التُّفَّاحِ.

۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَنْدِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ذُكِرَ لَهُ الْحُمَّى. فَقَالَ عليه السلام: إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ لَا نَتَدَاوَى إِلَّا بِإِفَاضَةِ الْمَاءِ الْبَارِدِ يُصَبُّ عَلَيْنَا وَ أَكُلِ التُّفَّاحِ.

۱۰- عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التُّفَّاحِ مَا دَاوَوْا مَرَضَاهُمْ إِلَّا بِهِ. قَالَ: وَ رَوَى بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

۸- احمد بن محمد بن يزيد گوید: هرگاه مار یا عقرب یکی از افراد خانه را می‌گزید، امام صادق عليه السلام می‌فرمود:
به او قاووت سیب بخورانید.
۹- مفضل بن عمر گوید:
در حضور امام کاظم عليه السلام سخن از تب به میان آمد، حضرتش فرمود:
ما خاندانی هستیم که تب را جز با ریختن آب سرد بر روی بدنمان و خوردن سیب مداوا نمی‌کنیم.

۱۰- راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
اگر مردم از خواص سیب آگاه بودند، بیماران خود را جز با آن درمان نمی‌کردند.
هم چنین روایت شده است که امام صادق عليه السلام فرمود:

أَطْعِمُوا مَحْمُومِيكُمْ التُّفَّاحَ؛ فَمَا مِنْ شَيْءٍ أَنْفَعَ مِنَ التُّفَّاحِ.
 ۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ
 عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ:
 كُلُوا التُّفَّاحَ؛ فَإِنَّهُ يَدْبُعُ الْمَعِدَةَ.

(۱۰۳)

بَابُ السَّفَرَجَلِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ
 بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
 أَكَلُ السَّفَرَجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ وَ يُطَيِّبُ الْمَعِدَةَ وَ يُذَكِّي الْفُؤَادَ وَ يُشَجِّعُ
 الْجَبَانَ.

به بیماران تبادار خود سیب بخورانید؛ چرا که برای تبادار هیچ چیزی از سیب
 مفیدتر نیست.

۱۱ - مسمع بن عبدالمکک گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
 سیب بخورید؛ چرا که معده را دباغی می‌کند.

بخش صد و سوم

به

۱ - حسن بن راشد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: خوردن به، قلب ضعیف و ناتوان را نیرو می‌بخشد، معده
 را پاکیزه می‌کند، دل را تذکیه می‌نماید و ترسو را دلیر می‌کند.

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ، فَأُهْدِيَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ سَفْرَجَلٌ فَقَطَعَ مِنْهُ النَّبِيُّ ﷺ قِطْعَةً وَنَاوَلَهَا جَعْفَرًا؛ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَهَا. فَقَالَ: خُذْهَا وَكُلْهَا؛ فَإِنَّهَا تُدَكِّي الْقَلْبَ وَتُشَجِّعُ الْجَبَانَ. وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: كُلْ؛ فَإِنَّهُ يُصْفِي اللَّوْنَ وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ.
- ۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ أَكَلَ سَفْرَجَلَةً عَلَى الرَّيْقِ طَابَ مَاؤُهُ وَحَسُنَ وَلَدُهُ.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَمِّهِ حَمْزَةَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيَجْعَفَرُ: يَا جَعْفَرُ! كُلِ السَّفْرَجَلَ؛ فَإِنَّهُ يُقْوِي الْقَلْبَ وَيُشَجِّعُ الْجَبَانَ.
- ۵ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

- ۲ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: جعفر بن ابی طالب در حضور پیامبر ﷺ بود، برای پیامبر یک عدد به هدیه آورده بودند. پیامبر تکه‌ای از آن را بُرید و به جعفر داد. اما جعفر خودداری کرد که آن را بخورد. پیامبر ﷺ فرمود: بگیر و بخور؛ زیرا به، قلب را تذکیر و ترسو را شجاع می‌کند. در روایتی دیگر چنین آمده است: پیامبر ﷺ فرمود: بخور؛ زیرا به، رنگ پوست را روشن می‌کند و فرزند را زیبا روی می‌سازد.
- ۳ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس ناشتا یک عدد به بخورد، آب کمرش پاکیزه و فرزندش زیبا خواهد شد.
- ۴ - حمزه بن بزيع گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ به جعفر فرمود: ای جعفر! به بخور؛ زیرا قلب را نیرومند و ترسو را شجاع می‌کند.
- ۵ - جمیل بن دراج گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

مَنْ أَكَلَ سَفْرَجَلَةً أَنْطَقَ اللَّهُ ﷻ الْحِكْمَةَ عَلَى لِسَانِهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عَبْدِ عَمْرِو بْنِ ذَكَرَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷻ قَالَ: مَا بَعَثَ اللَّهُ ﷻ نَبِيًّا إِلَّا وَ مَعَهُ رَائِحَةُ السَّفْرَجَلِ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ: سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ﷻ يَقُولُ: السَّفْرَجَلُ يَذْهَبُ بِهِمُ الْحَزِينَ كَمَا تَذْهَبُ الْيَدُ بِعَرَقِ الْجَبِينِ.

(۱۰۴)

بَابُ النَّيْنِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا ﷻ قَالَ:

هر کس یک عدد به بخورد خداوند متعال تا چهل صبح، حکمت را بر زبانش جاری می‌سازد.

۶ - راوی گوید: امام صادق ﷻ فرمود:

خداوند هیچ پیامبری را مبعوث نفرمود جز این که بوی به همراهش بود.

۷ - سفیان بن عیینه گوید: از امام صادق ﷻ شنیدم که می‌فرمود:

به، غم و اندوه شخص اندوهگین را می‌زداید؛ آن سان که دست، عرق پیشانی را می‌زداید.

بخش صد و چهارم

انجیر

۱ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا ﷻ فرمود:

التَّيْنُ يَذْهَبُ بِالْبَحْرِ وَ يَشُدُّ الْفَمَ وَ الْعِظْمَ وَ يُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ يَذْهَبُ بِالذَّاءِ، وَ لَا يُحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ.
 وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّيْنُ أَشْبَهُ شَيْءٍ بِنَبَاتِ الْجَنَّةِ.
 وَ رَوَاهُ سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ
 أَيْضاً مِثْلَهُ.

(۱۰۵)

بَابُ الْكُمَّثْرَى

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
 الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 كُلُوا الْكُمَّثْرَى؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْقَلْبَ وَ يُسَكِّنُ أَوْجَاعَ الْجَوْفِ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى.

انجیر، بوی بد دهان را از بین می برد، لثه را محکم می کند، موی می رویاند، بیماری ها
 را معالجه می کند و با آن به هیچ داروی دیگری احتیاج نیست.
 هم چنین فرمود: شبیه ترین چیز به گیاهان بهشت، انجیر است.

بخش صد و پنجم

گلابی

۱ - ابو بصیر گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:
 گلابی بخورید؛ زیرا گلابی قلب را جلا می دهد و به اذن خداوند، دردهای شکم را
 برطرف می سازد.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْكُمَثْرَى يَدْبُعُ الْمَعِدَةَ وَيَقْوِيهَا. هُوَ وَالسَّفْرَجَلُ سَوَاءٌ وَهُوَ عَلَى الشَّبَعِ أَنْفَعُ مِنْهُ عَلَى الرَّيْقِ. وَ مَنْ أَصَابَهُ طَحَاءٌ فَلْيَأْكُلْهُ، يَعْنِي عَلَى الطَّعَامِ.

(۱۰۶)

بَابُ الْإِجَاصِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام وَ بَيْنَ يَدَيْهِ تَوْرٌ مَاءٍ فِيهِ إِجَاصٌ أَسْوَدٌ فِيهِ إِبَانِهِ فَقَالَ:
إِنَّهُ هَاجَتْ بِي حَرَارَةٌ؛ وَإِنَّ الْإِجَاصَ الطَّرِيَّ يُطْفِئُ الْحَرَارَةَ وَ يُسَكِّنُ الصَّفْرَاءَ وَإِنَّ الْيَابِسَ مِنْهُ يُسَكِّنُ الدَّمَ وَ يَسْلُ الدَّاءَ الدَّوِيَّ.

۲ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

گلابی، معده را دباغی و آن را نیرومند می‌کند، گلابی و به یکسان‌اند، خوردن آن در حالت سیری مفیدتر از خوردن آن در حالت ناشتا است و هر کس به غم و اندوه دچار شود باید پس از غذا آن را بخورد.

بخش صد و ششم

آلو

۱ - زیاد قندی گوید: خدمت امام کاظم عليه السلام شرف‌یاب شدم، مقابل آن حضرت ظرف آبی بود که در آن آلوی سیاه - که فصلش بود - قرار داشت، حضرت عليه السلام فرمود:
گرما بر من غلبه کرده است و به راستی که آلوی تازه گرما را خاموش و زرد آب را ساکن می‌کند و آلوی خشک، خون را آرام می‌کند و بیماری سخت را جدا و خارج می‌کند.

(۱۰۷)

بَابُ الْأُتْرُجِّ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَالْوَشَاءِ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كَانَ عِنْدِي ضَيْفٌ فَتَشَهَّى أُتْرُجًا بِعَسَلٍ فَأَطَعْمْتُهُ وَأَكَلْتُ مَعَهُ.

ثُمَّ مَضَيْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَإِذَا الْمَائِدَةُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي: اذُنُ فَكُلْ. فَقُلْتُ: إِنِّي أَكَلْتُ قَبْلَ أَنْ آتِيكَ أُتْرُجًا بِعَسَلٍ وَأَنَا أَجِدُ ثِقْلَهُ لِأَنِّي أَكْثَرْتُ مِنْهُ. فَقَالَ: يَا غَلَامُ! انْطَلِقْ إِلَى الْجَارِيَةِ فَقُلْ لَهَا: ابْعَثِي إِلَيْنَا بِحَرْفٍ رَغِيفٍ يَابِسٍ مِنَ الَّذِي تُجَفِّفُهُ فِي التَّنُورِ. فَأَتَيْتُ بِهِ فَقَالَ لِي: كُلْ مِنْ هَذَا الْخُبْزِ الْيَابِسِ؛ فَإِنَّهُ يَهْضُمُ الْأُتْرُجَّ.

بخش صد و هفتم

نارنج

۱ - ابو بصیر گوید: مهمانی داشتم که نارنج با عسل خواست، برای او تهیه کردم و خودم نیز با او از آن میل کردم، بعد از آن به حضور امام صادق عليه السلام رفتم، در این هنگام مقابل ایشان سفره‌ای پهن بود، به من فرمود: نزدیک شو و بخور. عرض کردم: پیش از آن که خدمت شما بیایم، نارنج با عسل خوردم و چون زیاد خوردم، سنگینی آن را در معده‌ام احساس می‌کنم. فرمود: ای غلام! نزد کنیز برو و بگو: تکه‌ای از آن نانی که در تنور خشکش کردی بیاور! آن را آوردند.

حضرت عليه السلام فرمود: از این نان خشک بخور؛ چرا که نارنج را هضم می‌کند.

فَأَكَلْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ فَكَأَنِّي لَمْ أَكُلْ شَيْئًا.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: بِأَيِّ شَيْءٍ يَأْمُرُكُمْ أَطِبَّاءُكُمْ فِي الْأُتْرُجِ؟ فَقُلْتُ: يَا مُرُونَنَا أَنْ نَأْكُلَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ. فَقَالَ: إِنِّي أَمُرُّكُمْ بِهِ بَعْدَ الطَّعَامِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كُلُوا الْأُتْرُجَ بَعْدَ الطَّعَامِ؛ فَإِنَّ آلَ مُحَمَّدٍ عليهم السلام يَفْعَلُونَ ذَلِكَ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ: الْحُبْزُ الْيَابِسُ يَهْضِمُ الْأُتْرُجَ.

من نیز آن را خوردم، آن‌گاه برخاستم و گویا اصلاً چیزی نخورده بودم.

۲ - عبدالله بن ابراهیم جعفری گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پزشکان شما در باره نارنج چه دستوری می‌دهند؟

گفتم: می‌گویند قبل از غذا آن را بخوریم.

فرمود: ولی من به شما می‌گویم که آن را پس از غذا بخورید.

۳ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

نارنج را بعد از غذا بخورید؛ چرا که آل محمد عليهم السلام چنین می‌کنند.

۴ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

نان خشک، نارنج را هضم می‌کند.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ قَالَ:
 قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ الْأُنْجُجَ عَلَى الرَّيْقِ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ.
 فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنْ كَانَ قَبْلَ الطَّعَامِ خَيْرٌ فَهُوَ بَعْدَ الطَّعَامِ خَيْرٌ وَ خَيْرٌ وَأَجْوَدُ.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْمَدِينِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام:
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَانَ يُعْجِبُهُ النَّظْرُ إِلَى الْأُنْجُجِ الْأَخْضَرِ وَ التُّفَّاحِ الْأَحْمَرِ.

۵ - ابراهیم بن عمر یمانی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: اهل سنت گمان می‌کنند که خوردن نارنج در حالت ناشتا، بهترین زمان خوردن آن است.
 فرمود: اگر پیش از غذا خوب است، بنابراین پس از غذا خوب‌تر و بهتر خواهد بود.
 ۶ - سلیمان بن جعفر جعفری گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:
 پیامبر خدا صلى الله عليه وآله نگاه کردن به نارنج سبز و سیب قرمز را دوست می‌داشت.

(۱۰۸)

بَابُ الْمَوْزِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ مُوسَى الصَّنَعَانِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام بِمِنَى وَ أَبُو جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام عَلَى فَخْدِهِ وَ هُوَ يُقَشِّرُ لَهُ مَوْزاً وَ يُطْعِمُهُ.
- ۲ - أَبُو عَلِيِّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَرَّبَ إِلَيَّ مَوْزاً فَأَكَلْتُهُ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أُسْبَاطٍ عَنْ يَحْيَى الصَّنَعَانِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام وَ هُوَ بِمَكَّةَ وَ هُوَ يُقَشِّرُ مَوْزاً وَ يُطْعِمُهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام. فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَذَا الْمَوْلُودُ الْمُبَارَكُ!؟

بخش صد و هشتم

موز

- ۱ - یحیی بن موسی صنعانی گوید: در منا به حضور امام رضا عليه السلام شرف‌یاب شدم، دیدم امام جواد عليه السلام روی پای حضرت بود و حضرت برای او موز پوست می‌کند و به او می‌خوراند.
- ۲ - ابو اسامه گوید: به حضور امام صادق عليه السلام شرف‌یاب شدم، ایشان موزی نزد من آورد و من آن را خوردم.
- ۳ - یحیی صنعانی گوید: در مکه به حضور امام رضا عليه السلام شرف‌یاب شدم، دیدم که موز پوست می‌کند و به امام جواد عليه السلام می‌خوراند.
- عرض کردم: فدایت شوم! این همان مولود با برکت است؟

قَالَ: نَعَمْ يَا يَحْيَى! هَذَا الْمَوْلُودُ الَّذِي لَمْ يُولَدْ فِي الْإِسْلَامِ مِثْلُهُ مَوْلُودٌ أَعْظَمُ
بِرَكَّةٍ عَلَى شِيعَتِنَا مِنْهُ.

(۱۰۹)

بَابُ الْغُبَيْرَاءِ

۱- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ: أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
الْغُبَيْرَاءُ لَحْمُهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَ عَظْمُهُ يُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ يُنْبِتُ الْجِلْدَ وَ مَعَ
ذَلِكَ [فَإِنَّهُ] يُسَخِّنُ الْكُلَيْبَيْنِ وَ يَدْبُعُ الْمَعِدَةَ وَ هُوَ أَمَانٌ مِنَ الْبَوَاسِيرِ وَ التَّفْتِيرِ
وَ يَقْوِي السَّاقَيْنِ وَ يَقْمَعُ عِرْقَ الْجَذَامِ.

فرمود: آری ای یحیی! این، مولودی است که در اسلام مانند او متولد نشده است که
برکتش بر شیعیان ما بیشتر و بزرگتر از او باشد.

بخش صد و نهم

سنجد

۱- ابن بکیر از امام صادق عليه السلام شنید که می فرمود:
گوشت سنجد، گوشت می رویاند، استخوان آن، استخوان می رویاند و پوست آن
پوست می رویاند، علاوه بر آن معده را گرم و دباغی می کند، سنجد امان از بواسیر
و ضعف و سستی است، به ساقها نیرو می بخشد و رگ جذام را دفع می کند.

(۱۱۰)

بَابُ الْبَطِيخِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
الْبَطِيخُ عَلَى الرَّيْقِ يُورِثُ الْفَالَجَ؛ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْهُ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْخَرْبِزِ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الْبَطِيخَ بِالتَّمْرِ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ
الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش صد و دهم

خربزه

- ۱ - یاسر خادم گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:
خوردن خربزه در حالت ناشتا باعث بیماری فالج^(۱) می‌شود، از آن به خداوند پناه
می‌بریم.
- ۲ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
پیامبر خدا ﷺ خربزه را با رطب میل می‌نمود.
- ۳ - سکونی نظیر این روایت را از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند.
- ۴ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

۱ - بیماری فالج: رعشه، لرزه و سکنه ناقص را گویند.

كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الرُّطْبُ بِالْخَرْبِزِ .
 ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ
 بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدُّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
 الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 أَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَطِيخَ بِالسُّكَّرِ وَ أَكَلَ الْبَطِيخَ بِالرُّطْبِ .

(۱۱۱)

بَابُ الْبُقُولِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ عَنْ مُوَفَّقِ الْمَدِينِيِّ
 عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: بَعَثْتُ إِلَيَّ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمًا فَأَجْلَسَنِي لِغَدَاءٍ فَلَمَّا جَاءُوا
 بِالْمَائِدَةِ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا بَقْلٌ فَأَمْسَكَ يَدَهُ ثُمَّ قَالَ لِلْغُلَامِ:
 أَمَا عَلِمْتَ أَنِّي لَا أَكُلُ عَلَى مَائِدَةٍ لَيْسَ فِيهَا خُضْرَةٌ؟! فَأْتِنِي بِالْخُضْرَةِ .

پیامبر ﷺ همواره به خوردن رطب با خربزه علاقه داشت .
 ۵ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:
 پیامبر ﷺ همواره خربزه را با شکر و خرما میل می کرد .

بخش صد و یازدهم

سبزیجات

۱ - پدر بزرگ موفق مدینی گوید:
 روزی امام هادی علیه السلام مرا به حضور طلبید هنگامی که سفره را آوردند، سبزی در آن
 نبود، حضرت به غلام فرمود: مگر نمی دانی که من بر سفره ای که سبزی در آن نیست، غذا
 نمی خورم؟! برایم سبزی بیاور!

قَالَ: فَذَهَبَ الْغُلَامُ فَجَاءَ بِالْبَقْلِ فَأَلْقَاهُ عَلَى الْمَائِدَةِ فَمَدَّ يَدَهُ عَلَيْهِ حِينَئِذٍ وَ أَكَلَ .
 ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَانٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الْمَائِدَةِ
 فَمَالَ عَلَى الْبَقْلِ وَامْتَنَعْتُ أَنَا مِنْهُ لِعِلَّةٍ كَانَتْ بِي . فَالْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ:
 يَا حَنَانُ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يُوتَ بِطَبَقٍ إِلَّا وَ عَلَيْهِ بَقْلٌ!
 قُلْتُ: وَ لِمَ؟ جُعِلْتُ فِدَاكَ!
 فَقَالَ: لِأَنَّ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ خَضِرَةٌ وَ هِيَ تَجْنُ إِلَى أَشْكَالِهَا.

(۱۱۲)

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْهِنْدَبَاءِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ
 الْوَلِيدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 مَنْ بَاتَ وَ فِي جَوْفِهِ سَبْعُ طَاقَاتٍ مِنَ الْهِنْدَبَاءِ أَمِنَ مِنَ الْقَوْلَجِ لَيْلَتَهُ تِلْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

غلام رفت و سبزی آورد و در سفره گذاشت و حضرت از آن خوردند.
 ۲ - حنان گوید: با امام صادق علیه السلام بر سر یک سفره غذا می خوردیم، حضرت علیه السلام به
 سبزی علاقه داشت و از آن می خورد و من به خاطر بیماری که داشتم، نمی خوردم. آن
 حضرت به من رو نمود و فرمود:
 ای حنان! مگر نمی دانی که برای امیرمؤمنان علی علیه السلام ظرف غذایی نمی آوردند مگر آن
 که روی آن سبزی بود؟!
 عرض کردم: فدایت شوم! چرا چنین بود؟
 فرمود: چرا که قلب‌های مؤمنان سبز است و به امثال خود تمایل دارند.

بخش صد و دوازدهم روایاتی درباره کاسنی

۱ - مثنی بن ولید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
 هر کس در حالی که در شکمش هفت برگ کاسنی باشد، بخوابد، إن شاء الله آن شب از
 قولنج در امان خواهد بود.

- ۲ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَدِّهِ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكْتُمَ مَاؤُهُ وَوُلْدُهُ فَلْيُدْمِنْ أَكْلَ الْهِنْدَبَاءِ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكْتُمَ مَاؤُهُ وَوُلْدُهُ فَلْيُكْتُمْ أَكْلَ الْهِنْدَبَاءِ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: نِعْمَ الْبُقْلُ الْهِنْدَبَاءُ! وَ لَيْسَ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا وَ عَلَيْهَا قَطْرَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ؛ فَكُلُوهَا وَلَا تَنْفُضُوهَا عِنْدَ أَكْلِهَا.
- قَالَ: وَ كَانَ أَبِي عليه السلام يَنْهَانَا أَنْ نَنْفُضَهُ إِذَا أَكَلْنَاهُ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ زِيَادِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْهِنْدَبَاءُ سَيِّدُ الْبُقُولِ.

۲ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس دوست دارد آب کمر و نسل او فراوان گردد، باید بر خوردن کاسنی مداومت کند.

۳ - نظیر این روایت را سکونی از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند.

۴ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

کاسنی چه سبزی خوبی است! هیچ برگ کاسنی نیست، مگر آن که روی آن قطره‌ای از بهشت است. آن را بخورید و هنگام خوردن آن را نتکانید.

فرمود: هنگامی که برگ کاسنی می‌خوریم پدرم ما را نهی می‌کرد که آن را بتکانیم.

۵ - مسعدة بن صدقة بن زیاد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

کاسنی، آقای سبزی‌هاست.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: عَلَيْكَ بِالْهَنْدَبَاءِ! فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَ يُحَسِّنُ الْوَلَدَ وَ هُوَ حَارٌّ لَيْنٌ يَزِيدُ فِي الْوَلَدِ الذُّكُورَةَ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ الْحَذَّاءِ الْجَبَلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ: تَعَدَّيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلَى الْخِوَانِ بَقُلٌّ وَ مَعَنَا شَيْخٌ فَجَعَلَ يَتَنَكَّبُ الْهَنْدَبَاءَ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَمَا أَنْتُمْ فَتَزْعُمُونَ أَنَّ الْهَنْدَبَاءَ بَارِدَةٌ وَ لَيْسَتْ كَذَلِكَ وَ لَكِنَّهَا مُعْتَدِلَةٌ وَ فَضْلُهَا عَلَى الْبُقُولِ كَفَضْلِنَا عَلَى النَّاسِ.

۸ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

۶ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

بر تو باد به کاسنی! زیرا آب کمر را زیاد و فرزند را زیبا رو می‌سازد خاصیت آن گرم، نرم و روان است و موجب تولد فرزند پسر می‌شود.

۷ - محمد بن فیض گوید: با امام صادق عليه السلام و پیرمردی صبحانه می‌خوردم و بر سر سفره سبزی بود، پیر مرد از کاسنی نخورد. امام صادق عليه السلام فرمود: به پندار شما خاصیت کاسنی سرد است، چنین نیست، کاسنی خاصیت معتدلی دارد و برتری آن بر دیگر سبزی‌ها، مانند برتری ما بر مردم است.

۸ - ابو بصیر گوید امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود.

كُلُوا الْهِنْدَبَاءَ؛ فَمَا مِنْ صَبَاحٍ إِلَّا وَتَنْزِلُ عَلَيْهَا قَطْرَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ. فَإِذَا أَكَلْتُمُوهَا فَلَا تَنْفُصُوهَا.

قَالَ: وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: كَانَ أَبِي عليه السلام يَنْهَانَا أَنْ نَنْفُضَهَا إِذَا أَكَلْنَاهَا.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: سَمِعْتُ الرَّضَا عليه السلام يَقُولُ:

الْهِنْدَبَاءُ شِفَاءٌ مِنْ أَلْفِ دَاءٍ. مَا مِنْ دَاءٍ فِي جَوْفِ ابْنِ آدَمَ إِلَّا قَمَعَهُ الْهِنْدَبَاءُ.

قَالَ: وَ دَعَا بِهِ يَوْمًا لِبَعْضِ الْحَشَمِ وَ كَانَ تَأْخُذُهُ الْحُمَّى وَ الصُّدَاعُ فَأَمَرَ أَنْ يُدَقَّ وَ صَيَّرَهُ عَلَى قِرْطَاسٍ وَ صَبَّ عَلَيْهِ دُهْنَ الْبَنْفَسَجِ وَ وَضَعَهُ عَلَى جَبِينِهِ.

ثُمَّ قَالَ: أَمَا إِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْحُمَّى وَ يَنْفَعُ مِنَ الصُّدَاعِ وَ يَذْهَبُ بِهِ.

۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

کاسنی بخورید؛ هر بامدادی قطره‌ای بهشتی روی برگ آن می‌چکد، هرگاه برگ کاسنی میل می‌کنید آن را نتکانید.

امام صادق عليه السلام فرمود: آن‌گاه که ما برگ کاسنی می‌خوریم پدرم ما را از تکان دادن برگ آن باز می‌داشت.

۹ - محمد بن اسماعیل گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

کاسنی، شفای هر بیماری است. هیچ بیماری نیست مگر آن که کاسنی آن را بهبود می‌دهد.

محمد گوید: روزی امام رضا عليه السلام برای یکی از وابستگان خود که دچار تب و سردرد شده بود، کاسنی خواست و دستور فرمود که آن را بکوبند، در کاغذ قرار دهند و روی آن روغن بنفشه بریزند، آن‌گاه روی پیشانی بیمار قرار دهند.

سپس فرمود: آگاه باشید! کاسنی تب را از بین می‌برد، برای سردرد سودمند است و آن را از بین می‌برد.

۱۰ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

بَقْلَةٌ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْهِنْدَبَاءُ وَ بَقْلَةٌ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ الْبَادَرُوجُ وَ بَقْلَةٌ فَاطِمَةَ عَلِيٍّ الْفَرْفَخُ.

(۱۱۳)

بَابُ الْبَادَرُوجِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ: كَانَ يُعْجَبُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْبُقُولِ الْحَوْكُ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيٍّ قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ يُعْجِبُهُ الْبَادَرُوجُ.

سبزی پیامبر خدا ﷺ کاسنی، سبزی امیرمؤمنان علی ﷺ ریحان کوهی و سبزی حضرت فاطمه ﷺ خرفه است.

بخش صد و سیزدهم

ریحان کوهی

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق ﷺ فرمود: امیرمؤمنان علی ﷺ فرمود: پیامبر خدا ﷺ در میان سبزی‌ها به ریحان کوهی علاقه داشت.
- ۲ - حمّاد بن عثمان گوید: امام صادق ﷺ فرمود: امیرمؤمنان علی ﷺ همواره به ریحان کوهی علاقه داشت.

۳- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ حَضَرَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَائِدَةَ فَدَعَا بِالْبَادِرِ زُوجٍ وَقَالَ:

إِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْتَفْتِحَ بِهِ الطَّعَامَ؛ فَإِنَّهُ يَفْتَحُ السُّدَدَ وَيَشْهِي الطَّعَامَ وَيَذْهَبُ بِالسُّبُلِ وَمَا أَبَالِي إِذَا أَنَا افْتَتَحْتُ بِهِ مَا أَكَلْتُ بَعْدَهُ مِنَ الطَّعَامِ. فَإِنِّي لَا أَخَافُ دَاءً وَلَا عَائِلَةً.

فَلَمَّا فَرَعْنَا مِنَ الْعَدَاءِ دَعَا بِهِ أَيْضًا وَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ وَرَقَهُ عَلَى الْمَائِدَةِ وَيَأْكُلُهُ وَيَنَاولُنِي مِنْهُ وَهُوَ يَقُولُ:

اخْتِمِ طَعَامَكَ بِهِ؛ فَإِنَّهُ يُمَرِّئُ مَا قَبْلُ كَمَا يُشْهِي مَا بَعْدُ وَيَذْهَبُ بِالثَّقَلِ وَيُطَيِّبُ الْجُشَاءَ وَالنَّكْهَةَ.

۴- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ إِشْكِيْبِ بْنِ عَبْدِ الْهَمْدَانِيِّ بِإِسْنَادٍ لَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:

۳- ایوب بن نوح گوید: کسی که همراه امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ در کنار سفره غذا حضور داشت به من گفت: حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ ریحان کوهی طلب نمود و فرمود:

من دوست دارم که با ریحان کوهی غذا را شروع کنم؛ زیرا آن گرفتگی بینی را می‌گشاید، اشتها می‌آورد و تاری چشم را از بین می‌برد و آن‌گاه که با ریحان کوهی غذایم را شروع می‌کنم، اهمیت نمی‌دهم که پس از آن چه غذایی می‌خورم؛ زیرا در این صورت از هیچ بیماری و بلایی واهمه ندارم.

راوی گوید: هنگامی که از خوردن صبحانه فارغ شدیم، حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ باز هم ریحان کوهی خواست. دیدم که حضرت برگ آن را که روی سفره ریخته بود، جمع می‌کرد و میل می‌نمود و به من نیز می‌داد و می‌فرمود:

غذایت را با ریحان کوهی به پایان ببر؛ چرا که غذایی را که خورده‌ای گوارا می‌کند، اشتها آور است، سنگینی غذا را از بین می‌برد و آروغ و بوی دهان را خوش بو می‌سازد.

۴- راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الْحَوْكُ بَقْلَةٌ الْأَنْبِيَاءِ؛ أَمَا إِنَّ فِيهِ تَمَامَ خِصَالِ: يُمْرِئُ وَيَفْتَحُ السُّدَدَ وَيُطَيِّبُ الْجِشَاءَ وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيُشْهِي الطَّعَامَ وَيَسُلُّ الدَّاءَ وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْجَذَامِ إِذَا اسْتَقَرَّ فِي جَوْفِ الْإِنْسَانِ قَمَعَ الدَّاءَ كُلَّهُ.

(۱۱۴)

بَابُ الْكُرَّاتِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ: اسْتَكَيْتُ عَلَامًا لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فَسَأَلْتُهُ عَنْهُ فَقِيلَ: بِهِ طَحَالٌ. فَقَالَ: أَطْعِمُوهُ الْكُرَّاتَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ. فَأَطْعَمْنَاهُ فَقَعَدَ الدَّمُ ثُمَّ بَرَأَ.
- ۲ - عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ رَأَى أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَأْكُلُ الْكُرَّاتَ فِي الْمَشَارَةِ وَ يَغْسِلُهُ بِالْمَاءِ وَيَأْكُلُهُ.

ریحان کوهی، سبزی پیامبران علیهم السلام است. آگاه باشید! که آن دارای هشت خصوصیت است:

غذا را گوارا می‌کند، گرفتگی بینی را می‌گشاید، آروغ را خوش بو می‌کند، بوی دهان را خوش بو می‌سازد، اشتها آور است، بیماری را بهبود می‌دهد، پیشگیری کننده از جذام است و هرگاه در شکم انسان قرار گیرد، همه بیماری‌ها را بهبود می‌دهد.

بخش صدو چهاردهم

تره

- ۱ - موسی بن بکر گوید: یکی از خدمتکاران امام کاظم عليه السلام بیمار شد، حضرت عليه السلام از حال او پرسیدند، عرض شد: بیماری طحال دارد. فرمود: سه روز به او تره بخورانید. ما به او تره خوراندیم آن‌گاه خون قطع شد و بهبود یافت.
- ۲ - موسی بن بکر گوید: کسی که به حضور امام کاظم عليه السلام رسیده بود به من گفت: آن حضرت در گوشه‌ای از مزرعه تره را با آب می‌شست و میل می‌نمود.

- ۳ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَفْطَعُ الْكُرَاتَ بِأُصُولِهِ فَيَغْسِلُهُ بِالْمَاءِ وَيَأْكُلُهُ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَيْسَى عَنْ فَرَاتِ بْنِ أَحْنَفٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْكُرَاتِ. فَقَالَ: كُلُّهُ؛ فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعَ خِصَالٍ: يُطَيَّبُ النَّكْهَةَ وَيَطْرُدُ الرِّيحَ وَيَقْطَعُ الْبَوَاسِيرَ. وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْجَذَامِ لِمَنْ أَدْمَنَ عَلَيْهِ.
- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى أَوْ غَيْرِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ حَمَّادِ بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذُكِرَتِ الْبُقُولُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: كُلُوا الْكُرَاتَ؛ فَإِنَّ مَثْلَهُ فِي الْبُقُولِ كَمَثَلِ الْخُبْزِ فِي سَائِرِ الطَّعَامِ. أَوْ قَالَ: الْإِدَامُ. الشُّكُّ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ.

۳ - یونس بن یعقوب گوید:

امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که تره را از ریشه بر می‌کند و با آب می‌شوید و تناول می‌فرماید.

۴ - فرات بن احنف گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره تره سؤال شد، فرمود:

آن را بخور؛ زیرا چهار خاصیت دارد: بوی دهان را خوش بو می‌کند، بادهای بدن را دور می‌نماید، بواسیر را بهبود می‌دهد و برای کسی که بر خوردن آن مداومت کند جلوگیری کننده از جذام است.

۵ - حماد بن عثمان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

نزد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سخن از سبزی‌ها به میان آمد، حضرت فرمود: تره بخورید؛ زیرا که مثل آن در سبزی‌ها همانند مثل نان در بین غذاهای دیگر است - یا فرمود: در بین خورش‌های دیگر است. تردید از محمد بن یعقوب است.

۶ - عَنْهُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ عَنْ رَجُلٍ رَأَى أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِخُرَّاسَانَ يَأْكُلُ الْكُرَّاتَ مِنَ الْبُسْتَانِ كَمَا هُوَ فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ فِيهِ السَّمَادَ.
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَعَلَّقْ بِهِ مِنْهُ شَيْءٌ وَهُوَ جَيِّدٌ لِلْبَوَاسِيرِ.

۷ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ حَنَّانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الْمَائِدَةِ فَمِلْتُ عَلَى الْهِنْدَبَاءِ.
فَقَالَ لِي: يَا حَنَّانُ! لِمَ لَا تَأْكُلُ الْكُرَّاتَ؟
قُلْتُ: لِمَا جَاءَ عَنْكُمْ مِنَ الرَّوَايَةِ فِي الْهِنْدَبَاءِ.
فَقَالَ: وَمَا الَّذِي جَاءَ عَنَّا؟
قُلْتُ: إِنَّهُ قِيلَ عَنْكُمْ إِنَّكُمْ قُلْتُمْ: إِنَّهُ يُقَطَّرُ عَلَيْهِ مِنَ الْجَنَّةِ فِي كُلِّ يَوْمٍ قَطْرَةٌ.
قَالَ: فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَعَلَى الْكُرَّاتِ إِذْ سَبَعُ قَطْرَاتٍ.
قُلْتُ: فَكَيْفَ آكُلُهُ؟
قَالَ: افْطَعْ أَصُولَهُ وَاقْذِفْ بَرءُوسِهِ.

۶ - داوود بن ابی داوود از شخصی که امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ را در خراسان مشاهده نموده بود، روایت می‌کند که امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ تره را در بستان میل می‌نمود. به ایشان گفتند: در آن، سرگین و خاکستر است.

فرمود: چیزی از سرگین و خاکستر به آن نمی‌چسبد. هم چنین تره برای بواسیر خوب است.

۷ - حنان بن سدید گوید: با امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در کنار سفره غذایی بودم من کاسنی میل نمودم.

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود: ای حنان! چرا تره نمی‌خوری؟

عرض کردم: به خاطر روایتی که از شما درباره کاسنی وارد شده است.

فرمود: چه روایتی از ما صادر شده است؟

عرض کردم: از جانب شما گفته می‌شود که فرمودید: «هر روز یک قطره بهشتی بر روی برگ کاسنی می‌چکد».

فرمود: بنابراین بر روی تره، هفت قطره می‌چکد.

عرض کردم: آن را چگونه بخورم؟

فرمود: ریشه‌اش را قطع کن و سر آن را دور بینداز.

۸ - عَنْهُ عَنِ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ:
كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْكُلُ الْكُرَّاتَ بِالْمِلْحِ الْجَرِيشِ .

(۱۱۵)

بَابُ الْكَرْفَسِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى أَوْ غَيْرِهِ عَنْ قَتِيبَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَلَيْكُمْ بِالْكَرْفَسِ! فَإِنَّهُ طَعَامُ الْيَاسِ وَالْيَسَعِ وَ يُوشَعِ بْنِ نُونٍ .
- ۲ - عَنْهُ عَنِ نُوحِ بْنِ شُعَيْبِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَعْطِينٍ فِيمَا أَعْلَمُ عَنْ نَادِرِ الْخَادِمِ قَالَ: ذَكَرَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْكَرْفَسَ فَقَالَ: أَنْتُمْ تَشْتَهُونَهُ وَ لَيْسَ مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا وَ هِيَ تَحْتَكُ بِهِ .

۸ - راوی گوید: امیرمؤمنان علی علیه السلام همواره تره را با نمک نرم ساییده نشده یا نیم کوفته میل می نمود.

بخش صدو پانزدهم

کرفس

- ۱ - حَمَّادُ بْنُ زَكَرِيَّاٍ گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
پیامبر خدا ﷺ فرمود: بر شما باد به کرفس؛ چرا که آن غذای حضرت الیاس، یسع و یوشع بن نون علیهم السلام بود.
- ۲ - نادر خادم گوید: امام کاظم علیه السلام سخن از کرفس به میان آورد و فرمود:
شما به آن اشتها دارید در حالی که هیچ جنبنده ای نیست، مگر آن که با کرفس خود را مداوا می کند.

(۱۱۶)

بَابُ الْكُزْبِرَةِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ إِبرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَكَلُ التُّفَّاحِ وَ الْكُزْبِرَةِ يُورِثُ النَّسِيَانَ.

(۱۱۷)

بَابُ الْفَرْفَخِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

بخش صد و شانزدهم**گشنیز**

۱ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خوردن سیب و گشنیز، فراموشی می آورد.

بخش صد و هفدهم**خُرفه**

۱ - فرات بن احنف گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

لَيْسَ عَلَيَّ وَجْهِ الْأَرْضِ بَقْلَةً أَشْرَفُ وَلَا أَنْفَعُ مِنَ الْفَرْخِ وَ هُوَ بَقْلَةٌ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ.
 ثُمَّ قَالَ: لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمَيَّةَ! هُمْ سَمَّوْهَا بَقْلَةَ الْحَمَقَاءِ بُغْضًا لَنَا وَ عَدَاوَةً
 لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

وَ طِئِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّمْضَاءَ فَأَحْرَقْتَهُ؛ فَوَطِئِي عَلَيَّ الرَّجُلَةَ وَ هِيَ الْبَقْلَةُ الْحَمَقَاءُ
 فَسَكَنَ عَنْهُ حَرُّ الرَّمْضَاءِ، فَدَعَا لَهَا وَ كَانَ يُحِبُّهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ يَقُولُ: مِنْ بَقْلَةٍ مَا أَبْرَكَهَا.

(۱۱۸)

بَابُ الْخَسِّ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي
 حَفْصِ الْأَبَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بر روی زمین هیچ سبزی ارزشمندتر و سودمندتر از خرفه، وجود ندارد و آن، سبزی
 حضرت فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ است.

آن‌گاه فرمود: خداوند بنو امیه را لعنت کند! آنان به خاطر کینه با ما و دشمنی با
 فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ خرفه را سبزی نادان نامیدند.

۲ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روزی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر روی زمین داغ پای گذاشت و پای ایشان سوخت، آن‌گاه بر
 روی خرفه - سبزی نادان - پای نهاد و سوزش پایش آرام شد، سپس پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برای
 خرفه دعا نمود و آن را دوست می‌داشت و هم چنین می‌فرمود: چه سبزی با برکتی است.

بخش صد و هیجدهم

کاهو

۱ - ابو حفص اَبَّار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

عَلَيْكُمْ بِالْحَسِّ! فَإِنَّهُ يُصَفِّي الدَّمَ.

(۱۱۹)

بَابُ السَّدَابِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: السَّدَابُ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ.
- ۲ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ أَوْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام - الْوَهْمُ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى - قَالَ: ذَكَرَ السَّدَابُ فَقَالَ: أَمَا إِنَّ فِيهِ مَنَافِعَ زِيَادَةً فِي الْعَقْلِ وَ تَوْفِيرًا فِي الدِّمَاغِ غَيْرَ أَنَّهُ يُنْتِنُ مَاءَ الظَّهْرِ. وَ رُوِيَ: أَنَّهُ جَيِّدٌ لَوْجَعِ الأُذُنِ.

بر شما باد به خوردن کاهو! زیرا که آن خون را تصفیه می‌کند.

بخش صد و نوزدهم

سداب

- ۱ - راوی گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود: سداب عقل را زیاد می‌کند.
- ۲ - محمد بن عمرو بن ابراهیم گوید: امام باقر عليه السلام یا امام کاظم عليه السلام - تردید از محمد بن موسی است - سخن از سداب به میان آورد و فرمود: آگاه باشید! در آن منافع‌هایی است که باعث فزونی عقل مغز می‌گردد، جز این که آب کمر را بدبو می‌کند.
- و روایت شده است که سداب برای درد گوش خوب است.

(۱۲۰)

بَابُ الْجَرَجِيرِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى وَغَيْرِهِ عَنْ قُتَيْبَةَ الْأَعَشَى أَوْ قَالَ: قُتَيْبَةَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا تَضَلَّ الرَّجُلُ مِنَ الْجَرَجِيرِ بَعْدَ أَنْ يُصَلِّيَ الْعِشَاءَ الْأَخْرَةَ فَبَاتَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ إِلَّا وَنَفْسُهُ تُنَازِعُهُ إِلَى الْجُدَامِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ أَكَلَ الْجَرَجِيرَ بِاللَّيْلِ ضَرَبَ عَلَيْهِ عِرْقُ الْجُدَامِ مِنْ أَنْفِهِ وَبَاتَ يُنَزِفُ الدَّمَ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْبَقْلِ الْهِنْدَبَاءِ وَالْبَادِرُوجِ وَالْجَرَجِيرِ فَقَالَ:

بخش صد و بیستم**شاهی**

- ۱ - حمّاد بن زکریا گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: هر کس بعد از نماز عشاء شاهی بخورد و بخوابد، در آن شب روح و روانش را با جذام درگیر می کند.
- ۳ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: هر کس شب شاهی بخورد، رگ جذام از درون بینی اش به او ضربه می زند و شب را در حالی به پایان می رساند که خون بسیاری از او می رود به حدی که ضعیف می شود.
- ۳ - ابو بصیر گوید: شخصی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره سبزی کاسنی، ریحان کوهی و شاهی سؤال کرد، فرمود:

الْهِنْدَبَاءُ وَ الْبَادِرُوجُ لَنَا وَ الْجِرْجِيرُ لِبَنِي أُمِّيَّةَ .

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نُصَيْرِ مَوْلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ مُوَفَّقِ مَوْلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ مَوْلَايَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَمَرَ بِشِرَاءِ الْبَقْلِ يَأْمُرُ بِالْإِكْثَارِ مِنْهُ وَ مِنَ الْجِرْجِيرِ فَيُشْتَرَى لَهُ وَ كَانَ يَقُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَا أَحْمَقَ بَعْضَ النَّاسِ يَقُولُونَ: إِنَّهُ يَنْبُتُ فِي وَادٍ فِي جَهَنَّمَ؛ وَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: ﴿ وَ قُوْدُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ ﴾ فَكَيْفَ تَنْبُتُ الْبَقْلُ؟!!

(۱۲۱)

بَابُ السَّلْقِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي عَثْمَانَ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

کاسنی وریحان کوهی برای ما و شاهی از آن بنو امیه است.

۴ - موفق غلام امام کاظم علیه السلام گوید:

هرگاه مولایم امام کاظم علیه السلام به خرید سبزی دستور می‌داد امر می‌فرمود که سبزی و شاهی بسیار باشد.

هم چنین می‌فرمود: چه قدر بعضی از مردم نادانند! می‌گویند: «شاهی در بیابانی در دوزخ می‌روید» در حالی که خداوند می‌فرماید: «آتش‌گیره دوزخ، مردم و سنگ است» بنابراین چگونه شاهی در دوزخ می‌روید؟!!

بخش صد و بیست و یکم

چغندر

۱ - ابو عثمان در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَفَعَ عَنِ الْيَهُودِ الْجَذَامَ بِأَكْلِهِمُ السُّلْقَ وَقَلَعِهِمُ الْعُرُوقَ .
 ۲ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 قَالَ :

نِعْمَ الْبَقْلَةُ السُّلْقُ !

۳ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبَّادٍ عَنْ عِيسَى بْنِ أَبِي الْوَرْدِ
 عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ شَكَّوْا إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا يَلْقَوْنَ مِنَ الْبِيَاضِ . فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ
 سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ مَرَّهُمْ بِأَكْلِ لَحْمِ الْبَقْرِ بِالسُّلْقِ .

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
 الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ :

أَطْعِمُوا مَرَضَاكُمْ السُّلْقَ ؛ يَعْنِي وَرَقَهُ ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً وَ لَا دَاءَ مَعَهُ وَ لَا غَائِلَةَ لَهُ
 وَ يُهْدِي نَوْمَ الْمَرِيضِ وَ اجْتَنِبُوا أَضْلَهُ ؛ فَإِنَّهُ يُهَيِّجُ السَّوْدَاءَ .

خداوند متعال از یهودیان به خاطر خوردن چغندر و کندن رگ‌های آن بیماری جذام را
 برداشت.

۲ - صفوان بن یحیی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

چغندر چه سبزی خوبی است!

۳ - محمد بن قیس گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

بنی اسرائیل به بیماری سفیدی پوست دچار شده بودند. از این رو به حضرت
 موسی علیه السلام شکایت نمودند. حضرت موسی علیه السلام آن را به خداوند سبحان عرض کرد.

خداوند به او وحی نمود: به بنی اسرائیل دستور ده که گوشت گاو با چغندر بخورند.

۴ - محمد بن عیسی گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:

به بیماران خود چغندر - یعنی برگ آن را - بخورانید؛ زیرا در آن شفاء است، هیچ
 بیماری و هیچ گونه گرفتاری و بلائی با آن نیست و خواب بیمار را راحت می‌کند. البته از
 ریشه آن دوری کنید؛ چرا که سوداء را تحریک می‌کند.

۵ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ بَعْضِ الْحَصِينِيِّينَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
أَنَّ السَّلْقَ يَفْمَعُ عِرْقَ الْجُدَامِ وَ مَا دَخَلَ جَوْفَ الْمُبْرَسَمِ مِثْلَ وَرَقِ السَّلْقِ .

(۱۲۲)

بَابُ الْكَمَاءِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ عَلِيٍّ عَنْ أُمَامَةَ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ وَأُمُّهَا زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: أَتَانِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ؛ فَأَتَيْتِي بِعَشَاءٍ وَ تَمْرٍ وَ كَمَاءٍ فَأَكَلْتُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَانَ يُحِبُّ الْكَمَاءَ .
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُضَيْلِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْكَمَاءُ مِنَ الْمَنِّ وَ الْمَنُّ مِنَ الْجَنَّةِ وَ مَا وَهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ .

۵ - راوی گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

چغندر، رگ جذام را ریشه کن می‌کند و همانند برگ آن در شکم بیمار برسام وارد نشده است.

بخش صد و بیست و دوم

قارچ

- ۱ - امامه - که پدرش ابی العاص بن ربیع و مادرش زینب دختر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است - می‌گوید:
امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ در ماه رمضان نزد من تشریف آورد برای شام، خرما و قارچ آوردند، حضرت میل فرمود و همواره قارچ را دوست می‌داشت.
۲ - عبدالرحمان بن زید گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرود:
قارچ از انگبین و انگبین از بهشت است و آب آن درمانی برای چشم است.

(۱۲۳)

بَابُ الْقَرْعِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُئِلَ عَنِ الْقَرْعِ يُذْبَحُ. فَقَالَ: الْقَرْعُ لَيْسَ يُدَكَّى فَكُلُوهُ وَلَا تَذْبُحُوهُ وَلَا يَسْتَهْوِيَنَّكُمْ الشَّيْطَانُ لَعْنَهُ اللَّهُ.

۲ - وَبِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الدُّبَاءُ فِي الْقُدُورِ وَهُوَ الْقَرْعُ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الدُّبَاءُ وَیَلْتَقِطُهُ مِنَ الصَّحْفَةِ.

بخش صد و بیست و سوم

کدو حلوايي

۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: از امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره کدویی که سر آن را می‌برند، سؤال شد، فرمود: کدو را سر نمی‌برند. پس آن را بخورید و سرش را نبرید و شیطان - که لعنت خدا بر او باد - هوای نفس و عقل شما را نبرد.

۲ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر ﷺ به کدویی که در دیگ پخته می‌شد علاقه داشت و آن همان کدو حلوايي است.

۳ - عبدالله بن میمون قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر ﷺ به کدو علاقه داشت و آن را از کاسه بزرگ با علاقه برمی‌داشت (و میل می‌فرمود).

- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الشَّامِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ: الدُّبَاءُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ.
- ۵ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: الدُّبَاءُ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ.
- ۶ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ السِّيَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الدُّبَاءُ وَكَانَ يَأْمُرُ نِسَاءَهُ إِذَا طَبَخْنَ قِدْرًا يُكْثِرُونَ مِنَ الدُّبَاءِ وَهُوَ الْقَرْعُ.
- ۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لَهُ:

۴ - حسین بن حنظله گوید: امام (باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ یا امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرمود:

کدو، نیروی مغز را زیاد می‌کند.

۵ - موسی بن بکر گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می‌فرمود: کدو، عقل را زیاد

می‌کند.

۶ - سیاری در روایت مرفوعه‌ای گوید: پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به کدو علاقه داشت و به همسران

خود دستور می‌فرمود که هرگاه دیگ را بار می‌گذارند، کدوی آن را زیاد نمایند و آن همان

کدو حلوایی است.

۷ - راوی گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

از وصیت‌های پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ این بود که فرمود:

يَا عَلِيُّ! عَلَيْكَ بِالذُّبَاءِ! فَكُلْهُ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَالْعَقْلِ.

(۱۲۴)

بَابُ الْفُجْلِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ حَنَانٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَكُنْتُ مَعَهُ عَلَى الْمَائِدَةِ فَنَاوَلَنِي فُجْلَةً وَقَالَ: يَا حَنَانُ! كُلِّ الْفُجْلَ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ: وَرَقُهُ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ وَ لُبُّهُ يُسْرِبِلُ الْبَوْلَ وَأَصْلُهُ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ.
- و فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: وَرَقُهُ يُمْرِئُ.
- ۲ - عَنْهُ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْفُجْلُ أَصْلُهُ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ لُبُّهُ يَهْضِمُ وَ وَرَقُهُ يَحْدِرُ الْبَوْلَ حَذْرًا.

ای علی! بر تو باد به کدو! آن را بخور؛ چرا که آن نیروی مغز را زیاد و عقل را فزون می بخشد.

بخش صد و بیست و چهارم

تُرْبُ

- ۱ - حنان گوید: از امام صادق عليه السلام - در حالی که با ایشان در کنار سفره بودم و ایشان تربی به من داد - شنیدم که فرمود:
- ای حنان! ترب بخور؛ زیرا در آن سه ویژگی است: برگ آن بادهای بدن را دور می کند، مغز آن، ادرار آور است و ریشه آن بلغم را از بین می برد.
- و در روایت دیگر چنین است: برگ آن، غذا را گوارا می نماید.
- ۲ - درست گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- ریشه ترب، بلغم را از بین می برد، مغز آن غذا را هضم می کند و برگ آن ادرار را روان می کند؛ چه روان کردنی!

(۱۲۵)

بَابُ الْجَزْرِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَزَقِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: أَكَلُ الْجَزْرِ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ وَيُقِيمُ الذَّكَرَ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْجَلَّابِ عَنْ مُوسَى بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الْجَزْرُ أَمَانٌ مِنَ الْقَوْلَجِ وَ الْبَوَاسِيرِ وَ يُعِينُ عَلَى الْجِمَاعِ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَزَقِدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ:

بخش صد و بیست و پنجم

هویج

- ۱ - داوود بن فرقد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: خوردن هویج کلیه‌ها را گرم می‌کند و باعث نعوظ آلت می‌شود.
- ۲ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هویج امان از قولنج و بواسیر است و بر نیروی آمیزش یاری می‌کند.
- ۳ - داوود بن فرقد گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

أَكَلُ الْجَزْرِ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ وَيَنْصِبُ الذَّكَرَ.
 قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! كَيْفَ أَكُلُهُ وَ لَيْسَ لِي أَسْنَانٌ؟
 قَالَ: فَقَالَ لِي: مَرِ الْجَارِيَةَ تَسْلُقُهُ وَ كُلَّهُ.

(۱۲۶)

بَابُ السَّلْجَمِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ
 الْمُسَيَّبِ قَالَ: قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ عليه السلام:
 عَلَيْكَ بِاللُّفْتِ! فَكُلَّهُ؛ يَعْنِي السَّلْجَمَ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَ لَهُ عِرْقٌ مِنْ
 الْجَذَامِ وَ اللَّفْتُ يُذِيبُهُ.

خوردن هویج کلیه‌ها را گرم می‌کند و باعث نعوظ آلت می‌شود.

به ایشان عرض کردم: فدایت شوم! من آن را چگونه بخورم در حالی که دندان ندارم؟
 به من فرمود: به کنیزت دستور ده آن را کمی با آب بجوشاند و آن‌گاه از آن بخور.

بخش صد و بیست و ششم

شلغم

۱ - علی بن مسیب گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:
 بر تو باد به «لِفت» یعنی شلغم؛ زیرا هیچ کس نیست مگر آن که یک رگ جذام دارد
 و شلغم آن را از بین می‌برد.

- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْمُهْتَدِيِّ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَفِيهِ عِرْقٌ مِنَ الْجَذَامِ فَأَذِيبُوهُ بِالسَّلْجَمِ.
- ۳ - عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ [عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ] عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - أَوْ قَالَ: عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - قَالَ:
مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجَذَامِ فَأَذِيبُوهُ بِأَكْلِ السَّلْجَمِ.
- ۴ - عَنْهُ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
عَلَيْكُمْ بِالسَّلْجَمِ! فَكُلُّوهُ وَادِيمُوا أَكْلَهُ وَ اكْتُمُوهُ إِلَّا عَنْ أَهْلِهِ فَمَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجَذَامِ فَأَذِيبُوهُ بِأَكْلِهِ.

۲ - عبدالعزیز مهتدی در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ کسی نیست مگر آن که یک رگ جذام در اوست پس آن را با شلغم از بین ببرید.

۳ - نظیر این روایت را علی بن ابی حمزه از امام کاظم علیه السلام - یا از امام صادق علیه السلام - نقل می‌کند.

۴ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

بر شما باد به شلغم! آن را بخورید و بر خوردن آن مداومت کنید و آن را از همه پنهان نمایید جز کسانی که شایستگی آن را دارند؛ چرا که هیچ کسی نیست مگر آن که رگی از جذام دارد و شما آن را با خوردن شلغم از بین ببرید.

(۱۲۷)

بَابُ الْفِثَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الْفِثَاءَ بِالْمِلْحِ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدُّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَكَلْتُمُ الْفِثَاءَ فَكُلُوهُ مِنْ أَسْفَلِهِ؛ فَإِنَّهُ أَكْبَرُ لِبَرَكَتِهِ.

بخش صد و بیست و هفتم

خیار

۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ همواره خیار را با نمک میل می نمود.

۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هرگاه خیار می خورید از پایین آن بخورید؛ زیرا برکتش را بیشتر می کند.

(۱۲۸)

بَابُ الْبَادَنْجَانِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَامِرٍ عَنْ
 إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 كُلُوا الْبَادَنْجَانَ؛ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الدَّاءَ وَلَا دَاءَ لَهُ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ
 الثَّالِثُ عليه السلام لِبَعْضِ قَهَّارِمَتَيْهِ:
 اسْتَكْثِرُوا لَنَا مِنَ الْبَادَنْجَانِ؛ فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْحَرَارَةِ وَبَارِدٌ فِي وَقْتِ الْبُرُودَةِ
 مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا جَيِّدٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ.
- ۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: قَالَ لِبَعْضِ مَوَالِيهِ.

بخش صد و بیست و هشتم

بادمجان

- ۱ - یحیی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 بادمجان بخورید؛ زیرا بیماری را از بین می‌برد و هیچ بیماری در آن نیست.
- ۲ - یکی از اصحاب ما گوید: امام هادی عليه السلام به یکی از پیشکاران خود فرمود:
 برای ما زیاد بادمجان تهیه نما؛ زیرا در هنگام گرما، گرم است و در هنگام سرما، سرد.
 در همه اوقات معتدل و در هر حال و حالتی خوب است.
- ۳ - عبدالرحمان هاشمی گوید: امام عليه السلام به یکی از غلامان خود فرمود:

أَقْلِلْ لَنَا مِنَ الْبَصْلِ وَ أَكْثِرْ لَنَا مِنَ الْبَادَنْجَانِ .

فَقَالَ لَهُ مُسْتَفْهِمًا: الْبَادَنْجَانِ؟

قَالَ: نَعَمْ الْبَادَنْجَانُ جَامِعُ الطَّعْمِ مَنْفِيٍّ الدَّاءِ صَالِحٌ لِلطَّبِيعَةِ مُنْصَفٌ فِي أَحْوَالِهِ
صَالِحٌ لِلشَّيْخِ وَ الشَّابِّ مُعْتَدِلٌ فِي حَرَارَتِهِ وَ بُرُودَتِهِ حَارٌّ فِي مَكَانِ الْحَرَارَةِ وَ بَارِدٌ
فِي مَكَانِ الْبُرُودَةِ .

(۱۲۹)

بَابُ الْبَصْلِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ
حَسَّانَ الْبُعْدَاذِيِّ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ قَالَ: ذَكَرَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْبَصْلَ فَقَالَ: يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ يَزِيدُ فِي الْجِمَاعِ .

برای ما پیاز کم و بادمجان فراوان تهیه کن .
غلام به صورت استفهامی عرض کرد: بادمجان؟
فرمود: آری، بادمجان در بردانده همه مزه‌ها دور کننده بیماری و برای مزاج شایسته
است. در همه حالت‌ها معتدل، برای پیرمرد و جوان سازگار و در گرما و سرما معتدل
است؛ چرا که در هنگام گرما، گرم است و هنگام سرما، سرد.

بخش صد و بیست و نهم

پیاز

۱ - عبدالله بن محمد جعفی گوید: امام صادق عليه السلام سخن از پیاز به میان آورد و فرمود:
پیاز بوی دهان را پاکیزه می‌کند^(۱)، بلغم را از بین می‌برد و بر نیروی آمیزش می‌افزاید.

۱ - به نظر می‌رسد منظور این است که پیاز بوی آلوده و میکربی دهان را ضد عفونی و پاکیزه می‌کند.

- ۲- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
الْبَصْلُ يَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَزِيدُ فِي الْخُطَى وَيَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَيَذْهَبُ بِالْحَمَى.
- ۳- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْكَسَلَانِ عَنْ مَيْسَرِ بَيْاعِ الزُّطِيِّ وَكَانَ خَالَهٗ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
كُلُّوا الْبَصْلَ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ: يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَشُدُّ اللَّثَّةَ وَيَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَالْجَمَاعِ.
- ۴- عَنْهُ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْمُبَارَكِ الدِّينَوْرِيِّ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
الْبَصْلُ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَشُدُّ الظَّهْرَ وَيُرِقُّ الْبَشْرَةَ.

۲- جابر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

پياز، رنج و سختی را از بين می‌برد، عصب را محکم می‌نماید، قدرت راه رفتن را افزایش می‌دهد، آب کمر را می‌افزاید و تب را از بين می‌برد.

۳- ميسر بیاع الزطی گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

پياز بخورید؛ چرا که در آن سه ویژگی است: بوی دهان را پاکیزه می‌کند، لثه را قوی می‌سازد و آب کمر و قدرت جماع را افزایش می‌دهد.

۴- دُرُست گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

پياز، بوی دهان را پاکیزه می‌کند، کمر را محکم می‌نماید و پوست را نازک و شفاف می‌سازد.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دَخَلْتُمْ بِلَادًا فَكُلُوا مِنْ بَصْلِهَا يَطْرُدُ عَنْكُمْ وَبَاءَهَا.

(۱۳۰)

بَابُ الثُّومِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ. فَقَالَ: إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ لِرِيحِهِ؛ فَقَالَ: مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الْبَقْلَةَ الْخَبِيثَةَ فَلَا يَقْرُبَ مَسْجِدَنَا؛ فَأَمَّا مَنْ أَكَلَهُ وَ لَمْ يَأْتِ الْمَسْجِدَ فَلَا بَأْسَ.

۵ - عبدالرحمان بن زید بن اسلم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هرگاه به شهری وارد شدید، از پیاز آن بخورید تا بیماری وبای آن شهر را از شما دفع کند.

بخش صد و سی ام

سیر

۱ - محمد بن مسلم گوید: از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره سیر پرسیدم.

فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقط به جهت بوی سیر از خوردن آن بازداشت و فرمود: هرکه از این گیاه بدبو بخورد به مسجد ما نزدیک نشود، اما کسی که سیر بخورد و به مسجد وارد نشود، ایرادی ندارد.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سُئِلَ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ وَ الْبَصْلِ وَالْكَرَّاثِ فَقَالَ:

لَا بَأْسَ بِأَكْلِهِ نِيًّا وَ فِي الْقُدُورِ وَ لَا بَأْسَ بِأَنْ يُتَدَاوَى بِالثُّومِ وَ لَكِنْ إِذَا أَكَلَ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَخْرُجْ إِلَى الْمَسْجِدِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الزِّيَّاتِ قَالَ: لَمَّا أَنْ قَضَيْتُ نُسُكِي مَرَزْتُ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلْتُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام.

فَقَالَ: هُوَ يَنْبُعُ.

فَأَتَيْتُ يَنْبُعَ فَقَالَ لِي: يَا حَسَنُ! مَشَيْتَ إِلَى هَاهُنَا؟
قُلْتُ: نَعَمْ جَعِلْتُ فِدَاكَ! كَرِهْتُ أَنْ أَخْرُجَ وَ لَا أَرَكَ.

۲ - ابو بصير گوید: از امام صادق عليه السلام درباره خوردن سیر، پیاز و تره پرسیدم.

فرمود: اگر به صورت پخته باشند ایرادی ندارد و درمان به وسیله سیر خام نیز ایرادی ندارد، ولی اگر یکی از شما سیر خام بخورد نباید به مسجد وارد شود.

۳ - حسن زیات گوید:

هنگامی که مناسک حج را به جا آوردم به مدینه آمدم و در باره امام باقر عليه السلام پرس و جو نمودم. گفتند: ایشان در روستای «ینبع» است.

من نیز به ینبع رفتم.

حضرت عليه السلام به من فرمود: ای حسن! به اینجا آمدی؟!

عرض کردم: آری فدایت شوم! کراهت داشتم که از مدینه خارج شوم و شما را نبینم.

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي أَكَلْتُ مِنْ هَذِهِ الْبُقْلَةِ يَعْنِي الثُّومَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَنَحَّى عَنْ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

(۱۳۱)

بَابُ السَّعْتَرِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ دَوَاءً أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّعْتَرُ وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّهُ يَصِيرُ لِلْمَعِدَةِ خَمَلًا كَخَمَلِ الْقَطِيفَةِ.
- ۲ - عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ بَعْضِ الْوَاسِطِيِّينَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّهُ شَكَا إِلَيْهِ رُطُوبَةً فَأَمَرَهُ أَنْ يَسْتَفَّ السَّعْتَرَ عَلَى الرَّيْقِ.

فرمود: من از این سبزی - یعنی سیر - خورده‌ام. به همین دلیل خواستم که از مسجد پیامبر خدا ﷺ دوری کنم.

بخش صد و سی و یکم

آویشن

- ۱ - زیاد قندی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود: داروی امیرمؤمنان علی علیه السلام آویشن بود و می‌فرمود: آویشن، معده را مانند پارچهٔ مخملی نرم می‌کند.
 - ۲ - علی بن سلیمان از یکی از اهالی واسط نقل می‌کند که به امام کاظم علیه السلام از رطوبت معده شکایت نمود.
- امام علیه السلام به او امر فرمود که در حالت ناشتا آویشن را به صورت گرد بخورد.

(۱۳۲)

بَابُ الْخِلَالِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيَّ بِالْخِلَالِ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسُّوَاكِ وَالْخِلَالِ وَالْحِجَامَةِ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَخَلَّلُ. فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَخَلَّلُ وَهُوَ يُطَيَّبُ الْفَمَ.

بخش صد و سی و دوم

خلال کردن

- ۱ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ با فرمان خلال کردن بر من نازل شد.
- ۲ - ابو جمیل گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود: جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ با دستور مسواک زدن، خلال کردن و حجامت نمودن بر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل شد.
- ۳ - وهب بن عبد ربّه گوید: روزی امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که خلال می‌نماید، من به حضرتش نگاه کردم، فرمود: همانا پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همواره خلال می‌کرد با این که دهان خوشبویی داشت.

- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْحَدَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَأْوَلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ خِلَالاً فَقَالَ لَهُ: يَا جَعْفَرُ! تَخَلَّلْ؛ فَإِنَّهُ مَصْلَحَةٌ لِلْفَمِ - أَوْ قَالَ: - لِلثَّوْبِ وَ مَجْلَبَةٌ لِلرِّزْقِ.
- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَخَلَّلُوا؛ فَإِنَّهُ مَصْلَحَةٌ لِلثَّوْبِ وَ النَّوَاجِدِ.
- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَخَلَّلُوا؛ فَإِنَّهُ يُنْقِي الْفَمَ وَ مَصْلَحَةٌ لِلثَّوْبِ.
- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شَعِيبٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ: أَنَّ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَى بِخِلَالٍ مِنَ الْأَخِلَّةِ الْمُهَيَّأَةِ وَهُوَ فِي مَنْزِلِ فَضْلِ بْنِ يُونُسَ فَأَخَذَ مِنْهَا شِطِيَّةً وَ رَمَى الْبَاقِي.

۴ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر ﷺ به جعفر بن ابی طالب علیه السلام خلالی داد و فرمود: ای جعفر! خلال کن؛ زیرا خلال، دهان - و یا فرمود لثه - را اصلاح می کند و روزی می آورد.

۵ - ابن قداح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر ﷺ فرمود: خلال نمایند؛ زیرا لثه و دندان های عقل را اصلاح می کند.

هم چنین ابن قداح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر ﷺ فرمود: خلال کنید؛ زیرا دهان را پاکیزه و لثه را اصلاح می نماید.

۶ - راوی گوید:

برای امام کاظم علیه السلام خلالی از خلال های آماده آوردند. حضرت علیه السلام در منزل فضل بن یونس بود، تکه ای از آن را برداشت و بقیه اش را انداخت.

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا تَخَلُّوا بِعُودِ الرَّيْحَانِ وَلَا بِقَصِيبِ الرُّمَانِ؛ فَإِنَّهُمَا يُهَيِّجَانِ عِرْقَ الْجَذَامِ.

۸- عَلِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ تَخَلَّلَ بِالْقَصَبِ لَمْ تُفَضَّ لَهُ حَاجَةٌ سِتَّةَ أَيَّامٍ.

۹- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُتَخَلَّلَ بِالْقَصَبِ وَ الرَّيْحَانِ.

۱۰- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ

الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَخَلَّلُ بِكُلِّ مَا أَصَابَ مَا خَلَا الْخُوصَ وَالْقَصَبَ.

۷- ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

با ساقه گل و شاخه درخت انار خلال نکنید؛ زیرا که آن دو رگ جذام را تحریک می‌کنند.

۸- راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس با نی خلال کند، تا شش روز هیچ حاجتی برایش برآورده و انجام نخواهد شد.

۹- سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نهی نمود که با نی و ساقه گل خلال شود.

۱۰- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر صلی الله علیه و آله همواره با هر چه که به دست می‌آورد - جز برگ نخل و نی - خلال می‌نمود.

۱۱ - عَنْهُ عَنِ بَعْضِ مَنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ التَّحَلُّلِ بِالرُّمَانِ وَالْأَسِ وَالْقَصَبِ وَقَالَ ﷺ: إِنَّهُنَّ يُحَرِّكْنَ عِرْقَ الْأَكَلَةِ.

(۱۳۳)

بَابُ رَمِي مَا يَدْخُلُ بَيْنَ الْأَسْنَانِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَرِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ اللَّحْمِ الَّذِي يَكُونُ فِي الْأَسْنَانِ. فَقَالَ: أَمَّا مَا كَانَ فِي مَقَدِّمِ الْفَمِ فَكُلْهُ وَ مَا كَانَ فِي الْأَضْرَاسِ فَاطْرَحْهُ.

۲ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَمَّا مَا يَكُونُ عَلَى اللَّثَّةِ فَكُلْهُ وَ اَزْدِرِدْهُ وَ مَا كَانَ بَيْنَ الْأَسْنَانِ فَارْزَمْ بِهِ.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ از خلال کردن با چوب درخت انار و درخت مورد و نی نهی نمود و فرمود: اینها، رگ جذام را تحریک می کنند.

بخش صد و سی و سوم

تفاله های لای دندان

۱ - اسحاق بن جریر گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: گوشتی را که با چوب خلال، از لای دندانها خارج شود، می توان تناول کرد؟
فرمود: اگر از لای دندانهای پیشین باشد، بخور، ولی اگر از لای دندانهای کرسی باشد، بیرون بینداز.

۲ - ابن سنان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

آن چه بر روی لثه باشد تناول کن، ولی آن چه در لای دندانها باشد، بیرون بینداز.

۳ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يُونُسَ قَالَ: تَعَدَّى عِنْدِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَلَمَّا فَرَغَ مِنَ الطَّعَامِ أُتِيَ بِالْخِلَالِ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! مَا حَدُّ هَذَا الْخِلَالِ؟

فَقَالَ: يَا فَضْلُ! كُلُّ مَا بَقِيَ فِي فَمِكَ فَمَا أَذْرَتْ عَلَيْهِ لِسَانَكَ فَكُلَّهُ وَ مَا اسْتَكَنَّ فَأَخْرِجْهُ بِالْخِلَالِ فَأَنْتَ فِيهِ بِالْخِيَارِ إِنْ شِئْتَ أَكَلْتَهُ وَإِنْ شِئْتَ طَرَحْتَهُ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: لَا يَزْدَرِدَنَّ أَحَدُكُمْ مَا يَتَخَلَّلُ بِهِ؛ فَإِنَّهُ يَكُونُ مِنْهُ الدُّبَيْلَةُ.

(۱۳۴)

بَابُ الْأُشْنَانِ وَالسُّعْدِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام قَالَ:

۳ - فضل بن یونس گوید: امام کاظم عليه السلام نزد من صبحانه میل نمود. هنگامی که از غذا فارغ شد، خلال آوردند.

عرض کردم: فدایت شوم! حد و مرز این خلال چیست؟
فرمود: ای فضل! هر چه که در دهانت مانده و می‌توانی زبانت را بر آن بگردانی، بخور و آن باقی مانده‌ای که مخفی شده، با خلال بیرون بیاور. تو در مورد آن حق انتخاب داری؛ اگر خواستی آن را می‌خوری و اگر خواستی آن را دور می‌اندازی.

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
هیچ کدامتان آن چه را که خلال نموده، نخورد؛ زیرا از آن «دبیله»^(۱) به وجود می‌آید.

بخش صد و سی و چهارم

شویندهٔ اُشنان و سُعد

۱ - احمد بن یزید گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

۱ - دبیله: دملی است که در شکم به وجود می‌آید و غالباً شخص را می‌کشد.

أَكَلَ الْأُشْنَانَ يُبْخِرُ الْفَمَ.

۲- بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: إِنَّا نَأْكُلُ الْأُشْنَانَ.
فَقَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِذَا تَوَضَّأَ ضَمَّ شَفْتَيْهِ وَفِيهِ خِصَالٌ تُكْرَهُ إِنَّهُ يُورِثُ السَّلَّ وَ يَذْهَبُ بِمَاءِ الظُّهْرِ وَ يُوهِي الرُّكْبَتَيْنِ.
فَقُلْتُ: فَالطِّينُ؟

فَقَالَ: كُلُّ طِينٍ حَرَامٌ مِثْلُ الْمَيْتَةِ وَ الدَّمِ وَ لَحْمِ الْخِنْزِيرِ إِلَّا طِينَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عليه السلام؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ لَكِنْ لَا يُكَثَّرُ مِنْهُ وَ فِيهِ أَمَانٌ مِنْ كُلِّ خَوْفٍ.
۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام قَالَ:
مَنْ اسْتَنْجَى بِالسُّعْدِ بَعْدَ الْعَائِطِ وَ غَسَلَ بِهِ فَمَهُ بَعْدَ الطَّعَامِ لَمْ تُصِبْهُ عِلَّةٌ فِي فَمِهِ وَ لَمْ يَخَفْ شَيْئاً مِنْ أَرْيَاحِ الْبَوَاسِيرِ.

خوردن اشنان، دهان را بدبو می کند.

۲- سعد بن سعد گوید: به امام رضا عليه السلام گفتم: ما اشنان می خوریم. فرمود: هرگاه امام کاظم عليه السلام با اشنان صورت خود را می شست، لب های خود را می بست، تا وارد دهانش نشود.

در اشنان ویژگی های ناپسندی است؛ خوردن اشنان بیماری سل می آورد، آب کمر را از بین می برد و زانو ها را سست و ناتوان می کند.
عرض کردم: خوردن خاک چطور؟

فرمود: خوردن همه خاک ها همانند مردار، خون و گوشت خوک حرام است، جز خاک قبر امام حسین عليه السلام؛ چرا که در آن شفای از هر بیماری است. اما به شرط آن که خوردن آن زیاد نباشد، و در آن، امان از هر بیم و ترسی است.

۳- راوی گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

هر کس پس از دفع مدفوع، خود را با سعد بشوید، و پس از غذا با سعد دهانش را بشوید، به هیچ بیماری دهانی گرفتار نخواهد شد و به هیچ وجه از بادهای بیماری بواسیر نخواهد ترسید.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْخَزْرَجِ الْحَسَنِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَانَ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَزِيزٍ الْمُرَادِيِّ قَالَ: - وَهُوَ خَالَ أُمِّي قَالَ: - سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:

اتَّخِذُوا فِي أَسْنَانِكُمُ السُّعْدَ؛ فَإِنَّهُ يُطَيِّبُ الْفَمَ وَيَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ قَالَ: أَخَذَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ مُوسَى فَأَمَرَ فَوْجِيَّ فَمَيَّ فَتَزَعَزَعَتْ أَسْنَانِي فَلَا أَقْدِرُ أَنْ أَمْضِعَ الطَّعَامَ فَرَأَيْتُ أَبِي فِي الْمَنَامِ وَمَعَهُ شَيْخٌ لَا أَعْرِفُهُ فَقَالَ أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ: سَلِّمْ عَلَيْهِ.

فَقُلْتُ: يَا أَبَه! مَنْ هُوَ؟

فَقَالَ: هَذَا أَبُو شَيْبَةَ الْخُرَّاسَانِيُّ.

قَالَ: فَسَلِّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ: مَا لِي أَرَاكَ هَكَذَا؟

۴ - ابو عزیز مرادی گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

برای دندان‌های خود، سُعد را برگزینید؛ زیرا دهان را خوش بو می‌کند و بر نیروی جنسی می‌افزاید.

۵ - ابراهیم بن ابی بلاد گوید: عباس بن موسی مرا دست‌گیر کرد. و دستور داد دهانم را فشرند، دندان‌هایم لرزش گرفت و لقمه شد و نمی‌توانستم غذا بجوم. در خواب پدرم را مشاهده نمودم و دیدم همراه پدرم پیرمردی بود که او را نمی‌شناختم. پدرم - که خداوند رحمتش کند - گفت: به این شخص سلام کن.

گفتم: ای پدر! او کیست؟

گفت: او، ابو شیبہ خراسانی است.

من به او سلام کردم. ابو شیبہ گفت: چه شده است که تو را این گونه می‌بینم؟!

قَالَ: قُلْتُ: إِنَّ الْفَاسِقَ الْعَبَّاسَ بْنَ مُوسَى أَمَرَنِي فَوَجِئَ فِيمِي فَتَزَعَزَعْتُ
أَسْنَانِي.

فَقَالَ لِي: شُدَّهَا بِالسُّعْدِ.

فَأَصْبَحْتُ فَتَمَضَّمْتُ بِالسُّعْدِ فَسَكَنْتُ أَسْنَانِي.

۶ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَوَلَادٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي
الْحِجْرِ وَهُوَ قَاعِدٌ وَمَعَهُ عِدَّةٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ:
ضَرَبْتُ عَلَيَّ أَسْنَانِي فَأَخَذْتُ السُّعْدَ فَدَلَكْتُ بِهِ أَسْنَانِي فَفَنَعَنِي ذَلِكَ وَ سَكَنْتُ
عَنِّي.

تَمَّ كِتَابُ الْأَطْعِمَةِ وَ يَتْلُوهُ كِتَابُ الْأَشْرِبَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ وَحْدَهُ وَ
الصَّلَاةُ عَلَيَّ مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ.

گفتم: عباس بن موسی فاسق دستور داد، دهانم را فشردند. و دندان‌هایم لرزش گرفت.

او به من گفت: دندان‌هایت را با سُعد محکم کن.

ابراهیم گوید: صبح با سُعد مضمضه کردم و دندان‌هایم آرام شدند.

۶ - ابو ولاد گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ را در حجر اسماعیل دیدم در حالی که نشسته بود.

همراه ایشان عده‌ای از خانواده ایشان بودند. شنیدم که می‌فرمود:

دندان‌هایم درد گرفتند. با سُعد دندان‌هایم را مالیدم و این کار برایم مفید واقع شد

و دندان‌هایم آرام شدند.

پایان کتاب خوراکی‌ها و اینک کتاب آشامیدنی‌ها آغاز می‌شود، ان شاء الله و تمام سپاس از

آن خدای یگانه است و درود بر پیامبری که پس از او پیامبری نیست.

كِتَابُ الْأَشْرِبَةِ

كتاب

آشامیدنى ها

(۱)

بَابُ فَضْلِ الْمَاءِ

- ۱- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمَاءُ سَيِّدُ الشَّرَابِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.
- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ.
- ۲- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: وَ ذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

بخش یکم

فضیلت و ارزش آب

- ۱- محمد بن عمر بن علی گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: آب، آقای نوشیدنی‌ها در دنیا و آخرت است.
- ۲- عبید بن زرارہ گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یاد کرد و فرمود:

- اللَّهُمَّ إِنَّكَ نَعْلَمُ أَنَّهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنَ الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ.
- ۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- أَوَّلُ مَا يَسْأَلُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ الْعَبْدَ أَنْ يَقُولَ لَهُ: أَوْ لَمْ أُزَوِّكْ مِنْ عَذَابِ الْفُرَاتِ؟
- ۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرِّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ يَرْفَعُهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
- سَيِّدُ شَرَابِ الْجَنَّةِ الْمَاءُ.
- ۵- عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ عِيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
- الْمَاءُ سَيِّدُ الشَّرَابِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.
- ۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ فَصَّالٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:

خداوند! تو می دانی که آن بزرگوار نزد ما از پدران، مادران و آب سرد و خنک محبوب تر است.

- ۳- عبدالرحمان بن حججاج گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- نخستین سؤالی که خداوند از بنده می پرسد این است که به او می گوید: آیا تو را با آب گوارا و پاکیزه سیراب ننمودم؟!
- ۴- علی بن ریّان بن صلت در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آقای نوشیدنی های بهشت، آب است.
- ۵- محمد بن عمر بن علی نظیر روایت یکم این بخش را با سند دیگری از امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کند.
- ۶- راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَنْ تَلَدَّ بِالْمَاءِ فِي الدُّنْيَا لَذَّةَ اللَّهِ ﷻ مِنْ أَشْرِيَةِ الْجَنَّةِ .
 ۷ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الْمِيثَمِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ
 عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بُنْدَارٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنْ
 طَعْمِ الْمَاءِ فَقَالَ:
 سَلْ تَفْقَهُا وَلَا تَسْأَلْ تَعْتَبُهَا! طَعْمُ الْمَاءِ طَعْمُ الْحَيَاةِ.

(۲)

بَابُ آخِرُ مِنْهُ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ
 الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
 مَصُّوا الْمَاءَ مَصًّا وَلَا تَعْبُوهُ؛ عَبًّا فَإِنَّهُ يُوجَدُ مِنْهُ الْكُبَادُ.

هر کس در این دنیا با آب لذت ببرد، خداوند متعال او را با نوشیدنی‌های بهشت،
 ملتنذ و بهره‌مند خواهند نمود.
 ۷ - حسین بن علوان گوید:
 شخصی از امام صادق ﷺ در باره طعم و مزه آب سؤال کرد.
 فرمود: به خاطر فهمیدن سؤال کن و نه به خاطر آزار رساندن! طعم آب، طعم زندگی
 است.

بخش دوم

روایاتی دیگر درباره آب

۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق ﷺ فرمود:
 پیامبر خدا ﷺ فرمود:
 به هنگام خوردن، آب را چند بار بمکید و آن را نبلعید؛ زیرا از آن، درد کبد به وجود
 می‌آید.

۲ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي طَيْفُورٍ الْمُتَطَبِّبِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عليه السلام فَنَهَيْتُهُ عَنْ شُرْبِ الْمَاءِ. فَقَالَ عليه السلام: وَ مَا بَأْسٌ بِالْمَاءِ وَ هُوَ يُدِيرُ الطَّعَامَ فِي الْمَعِدَةِ وَ يُسَكِّنُ الْغَضَبَ وَ يَزِيدُ فِي اللَّبِّ وَ يُطْفِئُ الْمِرَارَ.

۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَعَا بِتَمْرٍ فَأَكَلَ وَ أَقْبَلَ يَشْرَبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! لَوْ أَمْسَكْتَ عَنِ الْمَاءِ! فَقَالَ: إِنَّمَا أَكَلُ التَّمَرَ لِاسْتِطْبَابِ عَلَيْهِ الْمَاءِ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ يَاسِرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام: عَجَبًا لِمَنْ أَكَلَ مِثْلَ ذَا - وَ أَشَارَ بِيَدِهِ - وَ لَمْ يَشْرَبْ عَلَيْهِ الْمَاءَ كَيْفَ لَا تَنْشَقُّ مَعِدَتُهُ؟!

۲ - ابو طیفور متطبیب گوید: به حضور امام کاظم عليه السلام شرفیاب شدم و ایشان را از آشامیدن آب نهی کردم.

فرمود: آب، چه ایرادی دارد در حالی که غذا را در معده می‌گرداند، خشم و غضب را فرومی‌نشانند، نیروی مغز را می‌افزاید و صفرا را خاموش می‌سازد.

۳ - راوی گوید: نزد امام صادق عليه السلام بودم. حضرت عليه السلام خرما خواست، آن را میل نمود، می‌خواست پس از آن آب بنوشد که من گفتم: فدایت شوم! کاش از آب خودداری می‌نمودی.

فرمود: به راستی که من خرما را می‌خورم تا با آن، آب را گوار گردانم.

۴ - یاسر گوید: امام کاظم عليه السلام با دستش اشاره نمود و فرمود:

جای تعجب است برای کسی که مانند این این اندازه بخورد و پس از آن آب ننوشد، چگونه معده‌اش ترک نمی‌خورد؟

(۳)

بَابُ كَثْرَةِ شُرْبِ الْمَاءِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ شُرْبَ الْمَاءِ الْبَارِدِ أَكْثَرُ تَلَذُّدًا.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَبِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يُوصِي رَجُلًا - فَقَالَ لَهُ: أَقَلُّلْ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ يَمُدُّ كُلَّ دَاءٍ وَاجْتَنِبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدَنُكَ الدَّاءَ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ يَاسِرِ الْخَادِمِ عَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا بَأْسَ بِكَثْرَةِ شُرْبِ الْمَاءِ عَلَى الطَّعَامِ وَلَا تُكْثِرْ مِنْهُ عَلَى غَيْرِهِ.

بخش سوم

آب فراوان آشامیدن

- ۱ - هشام بن حکم گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود: به راستی که آشامیدن آب خنک، بیشترین لذت را دارد.
- ۲ - احمد بن عمر حلبی گوید: امام صادق علیه السلام در حالی که به شخصی توصیه می نمود، فرمود: کمتر آب بیاشام؛ زیرا آشامیدن فراوان آب مدت بیماری را طولانی می کند و تا جایی که بدنت تحمل بیماری را دارد از مصرف دارو خودداری کن.
- ۳ - یاسر خادم گوید: امام رضا علیه السلام فرمود: آب فراوان آشامیدن بر روی غذا ایرادی ندارد؛ اما پس از خوردن غیر غذا، آب زیاد نخور.

و قَالَ: أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ مِثْلَ ذَا - وَ جَمَعَ يَدَيْهِ كِلْتَيْهِمَا لَمْ يَضُمَّهُمَا وَ لَمْ يُعْرِفْهُمَا - ثُمَّ لَمْ يَشْرَبْ عَلَيْهِ الْمَاءَ كَانَ يَنْشَقُّ مَعْدَتَهُ؟!
 ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا تُكْثِرْ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ مَادَّةٌ لِكُلِّ دَاءٍ.

(۴)

بَابُ شُرْبِ الْمَاءِ مِنْ قِيَامٍ وَ الشُّرْبِ فِي نَفْسٍ وَاحِدٍ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: شُرْبُ الْمَاءِ مِنْ قِيَامٍ بِالنَّهَارِ أَقْوَى وَ أَصَحُّ لِلْبَدَنِ.
 ۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

حضرتش دو دست خود را جمع نمود؛ آنها را به هم نجسباند و فاصله نیز نینداخت و فرمود: آیا دیده‌ای اگر کسی این اندازه غذا بخورد و پس از آن آب ننوشد معده‌اش از هم باز شود؟!
 ۴ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

زیاد آب ننوش؛ زیرا آب ریشه هر بیماری است.

بخش چهارم

ایستاده و یک نفس آشامیدن آب

۱ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 آشامیدن آب در روز و در حالت ایستاده، نیرو بخش و موجب تندرستی است.
 ۲ - محمد بن احمد بن ابو محمود در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شُرِبَ الْمَاءِ مِنْ قِيَامٍ بِالنَّهَارِ يُمَرِّئُ الطَّعَامَ وَ شُرِبَ الْمَاءِ مِنْ قِيَامٍ بِاللَّيْلِ يُورِثُ الْمَاءَ الْأَضْفَرَ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ بْنِ يَحْيَى الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَامَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَى إِدَاوَةٍ فَشَرِبَ مِنْهَا وَ هُوَ قَائِمٌ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ الْمَلِكِ الْقُمِّيُّ فَقَالَ لَهُ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! أَشَرِبَ الْمَاءَ وَ أَنَا قَائِمٌ.

فَقَالَ لَهُ: إِنْ شِئْتَ!

قَالَ: أَفَأَشَرِبُ بِنَفْسِي وَاحِدٍ حَتَّى أَرَوِي؟

آشامیدن آب در روز و در حالت ایستاده، غذا را گوارا می‌کند و نوشیدن آب در حالت ایستاده در شب، زرد آب می‌آورد.

۳ - ابو هاشم بن یحیی مدائنی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام ایستاده به سوی ظرف آب برخاست و از آن آب نوشید.

۴ - عبدالرحمان بن حججاج گوید:

من در حضور امام صادق عليه السلام بودم که عبدالملک قومی وارد شد و گفت: خداوند

کارهای شما را اصلاح کند! می‌توانم ایستاده آب بیاشامم؟

امام صادق عليه السلام فرمود: اگر خواسته باشی، چه مانعی دارد.

عبدالملک گفت: آیا می‌توانم با یک نفس خود را سیراب کنم؟

قَالَ: إِنْ شِئْتَ!

قَالَ: فَأَسْجُدُ وَ يَدِي فِي ثَوْبِي؟

قَالَ: إِنْ شِئْتَ!

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنِّي وَاللَّهِ مَا مِنْ هَذَا وَ شِبْهِهِ أَخَافُ عَلَيْكُمْ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَا وَ أَبِي فَأُتِيَ بِقَدَحٍ مِنْ خَزَفٍ فِيهِ مَاءٌ فَشَرِبَ وَ هُوَ قَائِمٌ ثُمَّ نَاولَهُ أَبِي فَشَرِبَ مِنْهُ وَ هُوَ قَائِمٌ ثُمَّ نَاولَنِيهِ فَشَرِبْتُ مِنْهُ وَ أَنَا قَائِمٌ.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ الْعُرْزَمِيِّ عَنْ حَاتِمِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْمَدِينِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام كَانَ يَشْرَبُ الْمَاءَ وَ هُوَ قَائِمٌ ثُمَّ يَشْرَبُ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ قَائِمًا ثُمَّ التَفَّتْ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ! إِنِّي رَأَيْتُ جَدَّكَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله صَنَعَ هَكَذَا.

فرمود: اگر خواسته باشی، چه مانعی دارد!

عبدالمملک گفت: می توانم سجده کنم و دست هایم داخل لباسم باشد؟

فرمود: اگر خواسته باشی، چه مانعی دارد؟

آن گاه امام صادق عليه السلام فرمود: به خدا سوگند! من از این مسئله و نظیر آن برای شما بیم ندارم.

۵ - عمرو بن ابی مقدم گوید:

من و پدرم نزد امام باقر عليه السلام بودیم. کاسه ای سفالین پر از آب آوردند و حضرت عليه السلام در حالی که ایستاده بود، آب نوشید. آن گاه کاسه را به پدرم داد و پدرم به حالت ایستاده از آب نوشید. سپس آن را به من داد و من در حالی که ایستاده بودم، از آن آشامیدم.

۶ - حاتم بن اسماعیل مدینی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام از باقی مانده آب وضوی خود در حال ایستاده می نوشید. آن گاه به امام حسین عليه السلام رو نمود و فرمود: پسر من! من جد تو، پیامبر خدا صلى الله عليه وآله را دیدم که چنین نمود.

۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَادٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

ثَلَاثَةٌ أَنْفَاسٍ فِي الشُّرْبِ أَفْضَلُ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدٍ.

۸ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَلَّى أَبِي عَثْمَانَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

ثَلَاثَةٌ أَنْفَاسٍ أَفْضَلُ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدٍ.

۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ شَيْخٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَشْرَبُ الْمَاءَ فَلَا يَقْطَعُ نَفْسَهُ حَتَّى يَرَوِي.

قَالَ: فَقَالَ عليه السلام: وَهَلِ اللَّذَّةُ إِلَّا ذَاكَ؟!

قُلْتُ: فَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ: إِنَّهُ شُرْبُ الْهَيْمِ.

قَالَ: فَقَالَ: كَذَبُوا؛ إِنَّمَا شُرْبُ الْهَيْمِ مَا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ تعالى عَلَيْهِ.

۷ - حلبی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سه نفس آشامیدن، بهتر از یک نفس آشامیدن است.

۸ - نظیر این روایت را معلی بن خنیس از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند.

۹ - پیرمردی از اهالی مدینه گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: مردی یک نفس آب

می‌خورد تا سیراب شود.

فرمود: آیا لذتی جز این وجود دارد؟

عرض کردم: اهل سنت می‌گویند: «این گونه آشامیدن، آشامیدن شتر تشنه است».

فرمود: دروغ گفته‌اند. همانا آشامیدن شتر تشنه، آشامیدنی است که نام خداوند بر آن

ذکر نشده باشد.

(۵)

بَابُ الْقَوْلِ عَلَى شُرْبِ الْمَاءِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
 إِنَّ الرَّجُلَ يَشْرَبُ الشَّرْبَةَ مِنَ الْمَاءِ فَيَدْخُلُهُ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِهَا الْجَنَّةَ.
 قُلْتُ: وَكَيْفَ ذَلِكَ؟ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ!
 قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ يَشْرَبُ الْمَاءَ فَيَقْطَعُهُ ثُمَّ يُنْحِي الْإِنَاءَ وَهُوَ يَشْتَهِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يَعُودُ فِيهِ وَ يَشْرَبُ ثُمَّ يُنْحِيهِ وَ هُوَ يَشْتَهِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يَعُودُ فَيَشْرَبُ فَيُوجِبُ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش پنجم**دعا به هنگام آشامیدن آب**

- ۱ - عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود: انسان شربت آبی می نوشد و بدین سبب خداوند متعال او را به بهشت وارد می کند.
 گفتم: ای پسر رسول خدا! چگونه چنین چیزی امکان دارد؟
 فرمود: به این صورت که انسان از ظرف آب می آشامد و هنوز سیراب نشده، ظرف را از لبها دور می کند و خدا را بر این نعمت گوارا ستایش می کند. باز ظرف را به لب نزدیک می کند و می نوشد و هنوز سیراب نشده باز ظرف را از لبها دور می کند و به ستایش حق زبان می گشاید و در نوبت سوم که سیراب می شود و خدا را حمد و ثنا می گوید، خداوند متعال بهشت را بر او واجب می کند.
- ۲ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا شَرِبَ الْمَاءَ قَالَ:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا زُلَالًا وَ لَمْ يَسْقِنَا مِلْحًا أَجَابًا وَ لَمْ يُؤَاخِذْنَا بِذُنُوبِنَا».

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ عَمِّ لِعُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ بِنْتِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:

إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ الْمَاءَ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ ثُمَّ شَرِبَ ثُمَّ قَطَعَهُ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ شَرِبَ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ ثُمَّ قَطَعَهُ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ شَرِبَ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ قَطَعَهُ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ سَبَّحَ ذَلِكَ الْمَاءُ لَهُ مَا دَامَ فِي بَطْنِهِ إِلَى أَنْ يَخْرُجَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ:

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْرَبَ الْمَاءَ بِاللَّيْلِ فَحَرِّكِ الْمَاءَ وَ قُلْ يَا مَاءُ مَاءُ زَمْزَمَ وَ مَاءُ فِرَاتٍ يُقْرَأُ نِكَالُ السَّلَامِ.

هرگاه پیامبر خدا ﷺ آب می نوشید، می فرمود:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا زُلَالًا وَ لَمْ يَسْقِنَا مِلْحًا أَجَابًا وَ لَمْ يُؤَاخِذْنَا بِذُنُوبِنَا».

۳ - عمر بن یزید گوید: امام صادق ﷺ فرمود:

هرگاه یکی از شما «بسم الله» بگوید و آب بنوشد. آن گاه نیاشامد و بگوید: «الحمد لله» سپس بنوشد و بگوید: «بسم الله» آن گاه دیگر نیاشامد و بگوید: «الحمد لله» سپس بنوشد و بگوید: «بسم الله» سپس باز هم نیاشامد و بگوید: «الحمد لله»؛ این آب تا زمانی که در شکم اوست، برایش تسبیح خداوند می گوید؛ تا این که از شکمش خارج شود.

۴ - علی بن محمد در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق ﷺ فرمود:

هرگاه در هنگام شب خواستی آب بنوشی، آب را تکان بده و بگو: ای آب! آب زمزم و آب فرات به تو سلام می‌رسانند.

(۶)

بَابُ الْأَوَانِي

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْخِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرَبُ فِي الْأَفْدَاحِ الشَّامِيَّةِ يُجَاءُ بِهَا مِنَ الشَّامِ وَ تُهْدَى إِلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.
- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمُقَدَّامِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ يَشْرَبُ فِي قَدَحٍ مِنْ خَزَفٍ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش ششم**ظرفها**

- ۱ - طلحة بن زید گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در کاسه‌های شامی - که آنها را از شام آورده بودند و به ایشان هدیه نموده بودند - آب می‌آشامید.
- ۲ - عمرو بن ابی مقدم گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ را در حالی دیدم که در کاسه سفالین آب می‌نوشید.
- ۳ - سماعة بن مهران گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

لَا يَنْبَغِي الشُّرْبُ فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَلَا الْفِضَّةِ .

۴ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَخِيهِ يُوسُفَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالْحَجْرِ فَاسْتَسْقَى مَاءً فَأُتِيَ بِقَدَحٍ مِنْ صُفْرِ فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ عَبَادَ بَنٍ كَثِيرٍ يَكْرَهُ الشُّرْبَ فِي الصُّفْرِ .
فَقَالَ: لَا بَأْسَ .

وَ قَالَ عليه السلام لِلرَّجُلِ: أَلَا سَأَلْتَهُ أَ ذَهَبٌ هُوَ أَمْ فِضَّةٌ؟

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
لَا تَشْرَبُوا الْمَاءَ مِنْ ثُلْمَةِ الْإِنَاءِ وَلَا مِنْ عُرْوَتِهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَقْعُدُ عَلَى الْعُرْوَةِ
وَالثُّلْمَةِ .

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ مَكْرَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

آشامیدن در کاسه طلائی و نقره‌ای شایسته نیست.

۴ - یوسف بن یعقوب گوید:

با امام صادق عليه السلام در کنار حجر الاسود بودم. حضرت عليه السلام آب خواست. کاسه آبی از روی، برای ایشان آوردند.

در این هنگام شخصی گفت: عبّاد بن کثیر، آشامیدن در کاسه رویین را مکروه می‌داند.

حضرت عليه السلام فرمود: نوشیدن در آن ایرادی ندارد.

و به آن مرد فرمود: آیا از عبّاد نپرسیدی که آن، طلا است یا نقره؟!

۵ - غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

از محل ترک ظرف و از جای دستگیره سبوا آب نیاشامید که جایگاه شیطان است.

۶ - سالم بن مکرم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

- قَالَ أَبِي لَعْمَرٍ وَبْنِ عُبَيْدٍ وَبَشِيرِ الرَّحَّالِ وَوَاصِلِ فِي حَدِيثٍ: وَلَا يُشْرَبُ مِنْ أُذُنِ الْكُوزِ وَلَا مِنْ كَسْرِهِ إِنْ كَانَ فِيهِ؛ فَإِنَّهُ مَشْرَبُ الشَّيَاطِينِ.
- ۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَوْمٍ يَشْرَبُونَ الْمَاءَ بِأَفْوَاهِهِمْ فِي عَزْوَةِ تَبُوكَ، فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اشْرَبُوا بِأَيْدِيكُمْ؛ فَإِنَّهَا خَيْرٌ أَوْ أَيْدِيكُمْ.
- ۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَشْرَبَ فِي الْإِنَاءِ الشَّامِيِّ وَكَانَ يَقُولُ: هُوَ أَنْظَفُ أَيْدِيكُمْ.
- ۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَالحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: - وَذَكَرَ مِصْرَ - فَقَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

پدرم در حدیثی به عمرو بن عبید، بشیر رحال و واصل فرمود:
از گوشه کوزه و محل شکستگی آن - در صورتی که شکسته باشد - نباید نوشید؛ زیرا
محل نوشیدن شیطان‌ها است.

۷- ابن قداح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در غزوه تبوک پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به گروهی برخورد نمود که با دهان آب می نوشیدند، به آنان
فرمود: با دست‌های خود آب بنوشید؛ زیرا آن، بهترین ظرف شاماست.

۸- طلحه بن زید گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علاقه داشت که در ظرف شامی آب بنوشد و می فرمود: آن، پاکیزه‌ترین
ظرف شاماست.

۹- علی بن اسباط گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ از مصر یاد نمود و فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

لَا تَأْكُلُوا فِي فَحَارِهَا وَلَا تَعْسِلُوا رُءُوسَكُمْ بِطِينِهَا؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغَيْرَةِ وَيُورِثُ
الدِّيَاثَةَ.

(۷)

بَابُ فَضْلِ مَاءِ زَمْزَمَ وَ مَاءِ الْمِيْزَابِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَتْ زَمْزَمُ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَ كَانَتْ سَائِحَةً فَبَعَثَ عَلِيٌّ الْأُمَيَّاهُ فَأَغَارَهَا اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ وَ أَجْرَى عَلَيْهَا عَيْناً مِنْ صَبْرِ.
- ۲ - وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ: ذُكِرَتْ زَمْزَمُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: أُجْرِي إِلَيْهَا عَيْنٌ مِنْ تَحْتِ الْحَجْرِ فَإِذَا غَلَبَ مَاءُ الْعَيْنِ عَذْبَ مَاءِ زَمْزَمَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

در ظرف‌های سفالین مصر غذا نخورید و با گل آن، سر خود را نشویید؛ چرا که غیرت را از بین می‌برد و باعث دیوث شدن می‌شود.

بخش هفتم

فضیلت آب زمزم و آب ناودان کعبه

- ۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
در زمان‌های پیشین، زمزم سفیدتر از شیر و شیرین‌تر از غسل بود و بر روی زمین روان بود. پس بر آب‌های دیگر یاغی شد. بنابراین خداوند متعال آن را در زمین فرو برد و روی آن، چشمه‌ای از «صبر»^(۱) جاری نمود.
- ۲ - راوی گوید: نزد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ از زمزم صحبت شد.
فرمود: روی آن، چشمه‌ای از زیر حجر الاسود جاری شده است. پس هرگاه آب آن چشمه غلبه کند، آب زمزم شیرین و گوارا می‌شود.
- ۳ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

۱ - صبر: نوعی سَم.

- مَاءٌ زَمْزَمَ حَيْزُ مَاءٍ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ وَ شَرُّ مَاءٍ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مَاءُ بَرَهُوتَ الَّذِي بِحَضْرَمَوْتٍ تَرِدُهُ هَامُ الْكُفَّارِ بِاللَّيْلِ .
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: مَاءُ زَمْزَمَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَأَظُنُّهُ قَالَ: كَأَنَّ مَا كَانَ .
- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَاءُ زَمْزَمَ دَوَاءٌ مِمَّا شُرِبَ لَهُ .
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَ غَيْرِهِ وَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعاً عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُصَادِفٍ قَالَ: اشْتَكَى رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِنَا بِمَكَّةَ حَتَّى سَقَطَ لِلْمَوْتِ فَلَقِينَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ:

- بهترین آب روی زمین، آب زمزم است و بدترین آب روی زمین، آب برهوت است که در «حضر موت» قرار دارد و شب هنگام سرهای کافران وارد آن می شوند تا از آن بنوشید.
- ۴ - اسماعیل بن جابر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: آب زمزم، شفای از هر بیماری است.
- اسماعیل گوید: فکر می کنم فرمود: هر بیماری که باشد.
- ۵ - ابن قداح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیر مؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آب زمزم، دوی هر بیماری است که به خاطر شفای آن، آب زمزم را بیاشامند.
- ۶ - مصادف گوید: یکی از برادران ما در مکه بیمار شد به گونه ای که در بستر مرگ افتاد. ما در راه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ را ملاقات کردیم.

يَا مُصَادِفُ! مَا فَعَلَ فُلَانٌ؟
 قُلْتُ: تَرَكْتَهُ بِالْمَوْتِ جَعِلْتُ فِدَاكَ!
 فَقَالَ: أَمَا لَوْ كُنْتُ مَكَانَكُمْ لَسَقَيْتُهُ مِنْ مَاءِ الْمِيزَابِ.
 فَطَلَبْنَا عِنْدَ كُلِّ أَحَدٍ فَلَمْ نَجِدْهُ فَيَبِينَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذَا ارْتَفَعَتْ سَحَابَةٌ فَأَرْعَدَتْ
 وَأَبْرَقَتْ وَآمَطَرَتْ فَجِئْتُ إِلَى بَعْضِ مَنْ فِي الْمَسْجِدِ فَأَعْطَيْتُهُ دِرْهَمًا وَأَخَذْتُ
 قَدَحَهُ ثُمَّ أَخَذْتُ مِنْ مَاءِ الْمِيزَابِ فَأَتَيْتُهُ بِهِ وَسَقَيْتُهُ مِنْهُ وَ لَمْ أَبْرَحْ مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى
 شَرِبَ سَوِيقًا وَصَلَحَ وَبَرَأَ بَعْدَ ذَلِكَ.

(۸)

بَابُ مَاءِ السَّمَاءِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
 يَظِينِ عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ
 أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ:

حضرت فرمود: ای مصادف! فلانی چه شد؟
 عرض کردم: قربانت گردم، او را با مرگ وا گذاشتم.
 فرمود: اگر من به جای شما بودم، او را با آب ناودان کعبه سیراب می نمودم.
 مصادف گوید: ما از هر کسی آن را طلب نمودیم، اما نیافتیم. در چنین وضعیتی بودیم
 که ناگاه ابری برآمد و رعد و برقی زد و باران بارید. من نزد یکی از کسانی که در مسجد بود
 رفتم و درهمی به او دادم و کاسه‌اش را گرفتم. آب ناودان را با آن ظرف گرفتم و نزد بیمار
 آورده و به او نوشاندم و از کنار او نرفتم تا این که قاووتی نوشید و پس از آن حالش خوب
 شد و بهبود یافت.

بخش هشتم

آب آسمان

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ يَقُولُ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام شَرِبْتُ مِنْ مَاءِ السَّمَاءِ وَهُوَ أَحْسَنُ مَا شَرِبْتُ فِي حَيَاتِي.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿ وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا ﴾ قَالَ:
لَيْسَ مِنْ مَاءٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا وَ قَدْ خَالَطَهُ مَاءُ السَّمَاءِ .

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ
بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ؑ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ؑ:
اشْرَبُوا مَاءَ السَّمَاءِ؛ فَإِنَّهُ يُطَهِّرُ الْبَدَنَ وَ يَدْفَعُ الْأَسْقَامَ، قَالَ اللَّهُ ﷻ: ﴿ وَ يُنَزِّلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَ يُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَ لِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَ يُثَبِّتَ بِهِ
الْأَقْدَامَ ﴾ .

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ؑ قَالَ:
الْبَرْدُ لَا يُؤْكَلُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: ﴿ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ ﴾ .

پیامبر خدا ﷺ درباره آیه: «و از آسمان آبی پر برکت فرو فرستادیم» فرمود:

هیچ آبی در زمین نیست مگر آن که آب آسمان با آن مخلوط شده است.

۲- ابوبصیر گوید: امام صادق ؑ فرمود: امیرمؤمنان علی ؑ فرمود:

آب آسمان را بنوشید؛ زیرا بدن را پاکیزه و بیماری‌ها را دفع می‌کند. خداوند متعال
می‌فرماید: «و آبی از آسمان برای شما فرو فرستادیم تا شما را با آن پاک نماید و پلیدی
شیطان را از شما دور سازد و دل‌های شما را محکم و گام‌هایتان را استوار دارد».

۳- اسباط گوید: امام صادق ؑ فرمود:

نباید تگرگ را خورد؛ چرا که خداوند متعال می‌فرماید: «به وسیله آن، به هر کس که
بخواهد (در زراعت و محصولات) ضرر می‌رساند».

(۹)

بَابُ فَضْلِ مَاءِ الْفُرَاتِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَا إِحْسَالٌ أَحَدًا يُحَنِّكَ بِمَاءِ الْفُرَاتِ إِلَّا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ. وَقَالَ عليه السلام: مَا سَقِيَ أَهْلُ الْكُوفَةِ مَاءَ الْفُرَاتِ إِلَّا لِأَمْرٍ مَا. وَقَالَ: يُصَبُّ فِيهِ مِيزَابَانِ مِنَ الْجَنَّةِ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: يُدْفَقُ فِي الْفُرَاتِ كُلِّ يَوْمٍ دُفُوعَاتٌ مِنَ الْجَنَّةِ.

بخش نهم

فضیلت آب فرات

- ۱ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: گمان نمی‌کنم کام هر کسی از آب فرات برداشته شود جز آن که ما اهل بیت علیهم السلام را دوست خواهد داشت.
- هم چنین فرمود: اهل کوفه از آب فرات نمی‌نوشند؛ مگر به خاطر نفوذ ولایت ما در قلب‌های آنان.
- و فرمود: آب دو ناودان بهشتی در آب فرات ریخته می‌شود.
- ۲ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هر روز چند مرتبه از آب بهشتی به آب فرات ریخته می‌شود.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ أَوْرَمَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

نَهَرُكُمْ هَذَا يَعْنِي مَاءَ الْفُرَاتِ يَصُبُّ فِيهِ مِيزَابَانِ مِنْ مِيزَابِ الْجَنَّةِ.

قَالَ: فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: لَوْ كَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ أَمْيَالٌ لَأَتَيْنَاهُ وَنَسْتَسْقِي بِهِ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

كَمْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْفُرَاتِ؟

فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: لَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَأَحْبَبْتُ أَنْ آتِيَهُ طَرْفِي النَّهَارِ.

۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ

سَعْدَانَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ رَفَعُوهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ:

أَمَا إِنَّ أَهْلَ الْكُوفَةِ لَوْ حَنَكُوا أَوْلَادَهُمْ بِمَاءِ الْفُرَاتِ لَكَانُوا شِيعَةً لَنَا.

۳ - حسین بن سعید در روایت مرفوعه‌ای گوید: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

دو ناودان از ناودان‌های بهشتی به نهر شما، فرات فرو می‌ریزند.

امام صادق عليه السلام فرمود: اگر بین ما و فرات چند میل فاصله باشد، باز هم به آن جا

می‌رویم و از آب آن می‌نوشیم.

۴ - علی بن حسین در روایت مرفوعه‌ای گوید:

امام صادق عليه السلام فرمود: بین شما و فرات چه مقدار فاصله است؟

من این فاصله را به آن حضرت خبر دادم. امام صادق عليه السلام فرمود: اگر من کنار فرات

بودم، دوست داشتم که صبح و شام به کنار آن بروم.

۵ - راویان بسیاری در روایت مرفوعه‌ای گویند: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

ای اهل کوفه! آگاه باشید اگر فرزندان خود را با آب فرات کام‌گشایی نمایید، آنان از

شیعیان ما خواهند بود.

۶ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَصَّالٍ عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَيِّدَنَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَقُولُ:
 إِنَّ مَلَكًا يَهْبِطُ مِنَ السَّمَاءِ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مَعَهُ ثَلَاثَةُ مَتَاقِيلَ مِسْكَاً مِنْ مِسْكِ الْجَنَّةِ فَيَطْرَحُهَا فِي الْفُرَاتِ وَ مَا مِنْ نَهْرٍ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَلَا غَرْبِهَا أَعْظَمَ بَرَكَهً مِنْهُ.

(۱۰)

بَابُ الْمِيَاهِ الْمُنْهِيَّ عَنْهَا

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَنِ الْإِسْتِشْفَاءِ بِالْحَمِيَّاتِ؛ وَ هِيَ الْعَيْوُنُ الْحَارَّةُ الَّتِي تَكُونُ فِي الْجِبَالِ الَّتِي تُوجَدُ فِيهَا رَائِحَةُ الْكِبْرِيَّتِ وَ قِيلَ: إِنَّهَا مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

۶ - حکیم بن جبیر گوید: از آقای مان امام سجّاد عليه السلام شنیدم که می فرمود:
 به راستی که در هر شب فرشته‌ای از آسمان فرود می آید که همراهش سه مثقال مشک بهشتی است و آن را در رود فرات می ریزد و در شرق و غرب زمین، رودخانه‌ای با برکت‌تر از فرات نیست.

بخش دهم

آب‌هایی که از شُرب آنها نهی شده است

۱ - مسعدة بن صدقه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 پیامبر خدا صلى الله عليه وآله از استشفای با «حمیات» که همان چشمه‌های آب گرم کوه‌ها هستند و در آن بوی گوگرد استشمام می‌شود. نهی نمود. هم چنین گفته می‌شود: «آن، از جوشش دوزخ است».

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا كَانَ فِي أَيَّامِ الطُّوفَانِ دَعَا الْمِيَاهَ كُلَّهَا فَأَجَابَتْهُ إِلَّا مَاءَ الْكِبْرِيَّتِ
 وَالْمَاءَ الْمُرِّ فَلَعَنَهُمَا.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى
 عَنْ زَكَرِيَّا وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ
 بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَقِيصَا التَّمِيمِيِّ قَالَ: مَرَرْتُ بِالْحَسَنِ
 وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ هُمَا فِي الْفُرَاتِ مُسْتَنْفَعَانِ فِي إِزَارَيْنِ فَقُلْتُ لَهُمَا: يَا ابْنَيْ رَسُولِ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمَا! أَفَسَدْتُمَا الْإِزَارَيْنِ!
 فَقَالَ لِي: يَا أَبَا سَعِيدٍ! فَسَادْنَا لِلْإِزَارَيْنِ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ فَسَادِ الدِّينِ؛ إِنَّ لِلْمَاءِ
 أَهْلًا وَ سُكَّانًا كَسُكَّانِ الْأَرْضِ.
 ثُمَّ قَالَ: إِلَى أَيِّنِ تُرِيدُ؟

۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که حضرت نوح علیه السلام در روزهای طوفان قرار داشت، همه آبها را فرا خواند.
 پس همه آبها دعوت او را پذیرفتند، جز آب گوگرد و آب تلخ، بنابراین حضرت نوح علیه السلام
 آنان را لعن نمود.

۳ - ابو سعید عقیصا تیمی گوید: امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام را دیدم که ازار^(۱)
 پوشیده بودند و در فرات مشغول آب تنی بودند.
 به آنان عرض کردم: ای پسران پیامبر خدا! خداوند بر شما درود فرستد! ازارها را تباه
 کردید!

به من فرمودند: ای ابو سعید! تباه کردن ازارها نزد ما محبوبتر است از تباه نمودن
 دین. به راستی که آب، اهالی و ساکنانی دارد مانند ساکنان زمین.
 سپس فرمودند: به کجا می خواهی بروی؟

۱ - ازار: لباس پایین تنه.

فَقُلْتُ: إِلَىٰ هَذَا الْمَاءِ .
فَقَالَا: وَمَا هَذَا الْمَاءُ؟
فَقُلْتُ: أُرِيدُ دَوَاءَهُ أَشْرَبُ مِنْ هَذَا الْمُرِّ لِعِلَّةِ بِي أَرْجُو أَنْ يَخِفَّ لَهُ الْجَسَدُ
وَيُسَهِّلَ الْبَطْنَ .
فَقَالَا: مَا نَحْسَبُ أَنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ جَعَلَ فِي شَيْءٍ قَدْ لَعَنَهُ شِفَاءً .
قُلْتُ: وَلِمَ ذَاكَ؟
فَقَالَا: لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ لَمَّا آسَفَهُ قَوْمُ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَتَحَّ السَّمَاءَ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ
وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ الْأَرْضِ فَاسْتَعْصَمَتْ عَلَيْهِ عِيُونَُ مِنْهَا فَلَعَنَهَا وَ جَعَلَهَا مِلْحًا أَجَاجًا .
وَ فِي رِوَايَةِ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ أَنَّهُمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَا:
يَا أَبَا سَعِيدٍ! تَأْتِي مَاءٌ يُنْكِرُ وَ لَا يَتَنَا فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ إِنَّ اللَّهَ ﷻ عَرَضَ
وَ لَا يَتَنَا عَلَى الْمِيَاهِ فَمَا قَبْلَ وَ لَا يَتَنَا عَذْبٌ وَ طَابٌ وَ مَا جَحَدَ وَ لَا يَتَنَا جَعَلَهُ اللَّهُ ﷻ
مُرًّا أَوْ مِلْحًا أَجَاجًا .

عرض کردم: به سوی این آب.

فرمودند: این آب چیست؟

عرض کردم: من فایده دارویی این آب را می‌خواهم. به خاطر بیماری که دارم از این
آب تلخ می‌نوشم. امیدوارم که به وسیله آن، بدنم سبک و شکمم روان شود.
فرمودند: گمان نمی‌کنیم خداوند در چیزی که آن را لعنت نموده است، شفا قرار داده
باشد.

عرض کردم: چرا چنین است؟

فرمودند: زیرا هنگامی که قوم نوح، خداوند را به غضب آوردند، خداوند آسمان را به
آبی ریزان گشود و به زمین وحی نمود، بعضی از چشمه‌های زمین خداوند را نافرمانی
نمودند، آن‌گاه خداوند آنان را لعن نمود و آنها را شور گرداند.

در روایت حمدان بن سلیمان چنین است: امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام فرمودند:

ای ابو سعید! به سوی آبی می‌روی که ولایت ما را در هر روز، سه بار انکار می‌کند؟!
خداوند متعال ولایت ما را بر آب‌ها عرضه نمود؛ پس هر آبی که ولایت ما را پذیرفت
شیرین، گوارا و پاکیزه شد و هر آبی که ولایت ما را انکار کرد، خداوند آن را تلخ و شور گردانید.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي عليه السلام يَكْرَهُ أَنْ يَتَدَاوَى بِالْمَاءِ الْمُرِّ وَبِمَاءِ الْكِبْرِيتِ وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّ نُوحًا عليه السلام لَمَّا كَانَ الطُّوفَانَ دَعَا الْمِيَاءَ فَأَجَابَتْهُ كُلُّهَا إِلَّا الْمَاءَ الْمُرَّ وَالْمَاءَ الْكِبْرِيتَ فَدَعَا عَلَيْهِمَا وَلَعَنَهُمَا.

(۱۱)

بَابُ النَّوَادِرِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنِ الْعَرَزَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: تَفَجَّرَتِ الْعُيُونُ مِنْ تَحْتِ الْكَعْبَةِ.

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

پدرم کراحت داشت که با آب تلخ و آب گوگرد مداوا گردد، و همواره می فرمود: هنگامی که طوفان به وقوع پیوست نوح عليه السلام آبها را فرا خواند و همه آبها او را اجابت نمودند، جز آب تلخ و آب گوگرد. پس خداوند آن دو را نفرین نمود و بر آنان لعنت فرستاد.

بخش یازدهم

روایت های نکته دار

۱ - عرز می گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: چشمه ها از زیر کعبه جوشیده اند.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْمَكَارِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ حَوْضٍ زَمَزَمَ فَأَتَانِي رَجُلٌ فَقَالَ لِي: لَا تَشْرَبْ مِنْ هَذَا الْمَاءِ يَا أَبَا حَمْزَةَ! فَإِنَّ هَذَا يَشْتَرِكُ فِيهِ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ وَهَذَا لَا يَشْتَرِكُ فِيهِ إِلَّا الْإِنْسُ.

قَالَ: فَتَعَجَّبْتُ مِنْ قَوْلِهِ وَ قُلْتُ: مِنْ أَيْنَ عَلِمَ هَذَا؟

قَالَ: ثُمَّ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام مَا كَانَ مِنْ قَوْلِ الرَّجُلِ لِي.

فَقَالَ عليه السلام لِي: إِنَّ ذَلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْجِنِّ أَرَادَ إِرْشَادَكَ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: مَاءُ نَيْلٍ مِصْرَ يُمِيتُ الْقُلُوبَ.

۴ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْيَعْقُوبِيِّ عَنْ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عز وجل: ﴿ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴾ فَقَالَ:

۲- ابو حمزه ثمالی گوید:

من در کنار حوض زمزم بودم. شخصی نزد من آمد و به من گفت: ای ابا حمزه! از این آب ننوش؛ زیرا جنیان و آدمیان در آن شریک‌اند و در این آب (آب دیگری است) فقط آدمیان شریک هستند.

ابو حمزه گوید: من از سخن آن مرد شگفت زده شدم و گفتم: این را از کجا آموخته‌ای؟ سپس سخنی که آن مرد به من گفته بود به امام باقر عليه السلام عرض کردم.

فرمود: او، مردی از جنیان بود که می‌خواست تو را ارشاد و راهنمایی کند.

۳- یعقوب بن یزید در روایت مرفوعه‌ای گوید: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

آب رود نیل در مصر، دل‌ها را می‌میراند.

۴- سلیمان بن جعفر گوید: امام صادق عليه السلام در باره آیه: «و از آسمان آبی به اندازه معین

فروفرستادیم و آن را در زمین قرار دادیم و ما بر از بین بردن آن توانا هستیم» فرمود:

يَعْنِي مَاءَ الْعَقِيقِ .

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ :

نَهْرَانِ مُؤْمِنَانِ وَ نَهْرَانِ كَافِرَانِ ؛ فَأَمَّا الْمُؤْمِنَانِ فَالْفُرَاتُ وَ نَيْلُ مِصْرَ وَ أَمَّا الْكَافِرَانِ فَدِجْلَةُ وَ نَهْرُ بَلْخِ .

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَّانِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا اسْتَسْقَى الْمَاءَ فَلَمَّا شَرِبَهُ رَأَيْتُهُ قَدِ اسْتَعْبَرَ وَ اغْرُورَقَتْ عَيْنَاهُ بِدُمُوعِهِ ، ثُمَّ قَالَ لِي :

يَا دَاوُدُ ! لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَ الْحُسَيْنِ عليه السلام ! وَ مَا مِنْ عَبْدٍ شَرِبَ الْمَاءَ فَذَكَرَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ لَعَنَ قَاتِلَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ عنه لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ حَطَّ عَنْهُ مِائَةَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ كَانَمَا أَعْتَقَ مِائَةَ أَلْفِ نَسَمَةٍ وَ حَشَرَهُ اللَّهُ عنه يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَلِجَ الْفُؤَادِ .

منظور از آب مذکور در آیه، آب عقیق است (۱).

۵ - عبدالله بن ابراهیم مدائنی گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

دو رودخانه مؤمن اند و دو رودخانه کافر؛ دو رودخانه مؤمن: رودهای فرات و نیل مصر و دو رودخانه کافر رودهای دجله و رود بلخ هستند.

۶ - داوود رقی گوید: نزد امام صادق عليه السلام بودم. که حضرت عليه السلام آب خواست. هنگامی که آب نوشید، دیدم اشک حضرت عليه السلام جاری شده و چشمان ایشان در اشک غرق گشت. آن گاه به من فرمود:

ای داوود! خداوند قاتل حسین عليه السلام را لعنت کند! هر بنده ای که آب بنوشد و به یاد حسین عليه السلام و اهل بیتش بیفتد و قاتل او را لعنت کند، خداوند صد هزار حسنه برایش می نویسد، صد هزار گناه را از او برمی دارد، صد هزار درجه او را بالا می برد و مانند آن است که صد هزار برده آزاد کرده است. خداوند او را در روز قیامت با قلب آرام محشور می کند.

۱ - شاید مراد حضرت عليه السلام آب منطقه عقیق است.

(۱۲)

أَبْوَابُ الْأَنْبِذَةِ

بَابُ مَا يُتَّخَذُ مِنْهُ الْخَمْرُ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً
عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْخَمْرُ مِنْ خَمْسَةِ الْعَصِيرِ مِنَ الْكَرْمِ وَ النَّقِيعِ مِنَ الزَّيْبِ وَ السَّبْعِ مِنَ الْعَسَلِ
وَ الْمَزْرُ مِنَ الشَّعِيرِ وَ النَّبِيدُ مِنَ التَّمْرِ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ الْحَضْرَمِيِّ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:
الْخَمْرُ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ مِنَ التَّمْرِ وَ الزَّيْبِ وَ الْحِنْطَةِ وَ الشَّعِيرِ وَ الْعَسَلِ.

بخش دوازدهم

بخش‌هایی دربارهٔ نبیذها

مواد تهیهٔ شراب

۱ - عبدالرحمان بن حججاج گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
شراب از پنج چیز به دست می‌آید: عصیر از انگور، نقیع از مویز، بَتَع از عسل، مِزْر از
جو و نبید از خرما.

۲ - راوی گوید: امام سجّاد عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
شراب از پنج چیز حاصل می‌گردد: خرما، مویز، گندم، جو و عسل.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ
عَامِرِ بْنِ السَّمُطِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام مِثْلَهُ.

۳- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ
الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِسْحَاقَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

الْحَمْرُ مِنْ خَمْسَةِ الْعَصِيرِ مِنَ الْكَرْمِ وَالنَّقِيعِ مِنَ الزَّيْبِ وَالسَّبْعُ مِنَ الْعَسَلِ
وَالْمِزْرُ مِنَ الشَّعِيرِ وَالنَّبِيدُ مِنَ التَّمْرِ.

(۱۳)

بَابُ أَصْلِ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ

۱- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ
زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ:

۳- علی بن جعفر بن اسحاق هاشمی نظیر روایت یکم را از امام صادق عليه السلام از پیامبر
خدا صلى الله عليه وآله نقل می کند.

بخش سیزدهم

ریشه تحریم شراب

۱- ابو ربیع شامی گوید:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ أَصْلِ الْخَمْرِ: كَيْفَ كَانَ بَدْءَ حَلَالِهَا وَ حَرَامِهَا وَ مَتَى
أُتِخِذَ الْخَمْرُ؟

فَقَالَ: إِنَّ آدَمَ عليه السلام لَمَّا هَبَطَ مِنَ الْجَنَّةِ اشْتَهَى مِنْ ثِمَارِهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تعالى عَلَيْهِ
قَضِيبَيْنِ مِنْ عِنَبٍ فَعَرَسَهُمَا فَلَمَّا أَنْ أَوْرَقَا وَ أَثْمَرَا وَ بَلَغَا جَاءَ إِبْلِيسُ لَعَنَهُ اللَّهُ فَحَاطَ
عَلَيْهِمَا حَائِطًا فَقَالَ آدَمُ عليه السلام: مَا حَالُكَ؟ يَا مَلْعُونُ!

فَقَالَ إِبْلِيسُ: إِنَّهُمَا لِي.

فَقَالَ لَهُ: كَذَبْتَ!

فَرَضِيًا بَيْنَهُمَا بِرُوحِ الْقُدُسِ فَلَمَّا انْتَهَيَا إِلَيْهِ قَصَّ عَلَيْهِ آدَمُ عليه السلام قِصَّتَهُ وَ أَخَذَ
رُوحَ الْقُدُسِ ضِعْفًا مِنْ نَارٍ وَ رَمَى بِهِ عَلَيْهِمَا وَ الْعِنَبُ فِي أَغْصَانِهِمَا حَتَّى ظَنَّ
آدَمُ عليه السلام أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْهُمَا شَيْءٌ وَ ظَنَّ إِبْلِيسُ لَعَنَهُ اللَّهُ مِثْلَ ذَلِكَ.

از امام صادق عليه السلام پرسیدم: ابتدای حلال و حرام بودن شراب چگونه بود و چه زمانی
شراب تهیه شد؟

فرمود: به راستی زمانی که حضرت آدم عليه السلام از بهشت هبوط نمود، اشتهای میوه‌های
بهشتی به او دست داد. خداوند دو شاخه انگور برای او فرو فرستاد. آدم عليه السلام آنها را
کاشت. هنگامی که درختان برگ و میوه برآوردند و رسیدند. ابلیس، که خداوند لعنتش
کند - آمد و دور آن درخت‌ها دیواری ساخت.

آدم عليه السلام فرمود: ای لعنت شده! چه می‌کنی؟!

ابلیس گفت: این دو درخت از آن من هستند.

آدم عليه السلام به او فرمود: دروغ می‌گویی!

پس از چندی توافق کردند که روح القدس بین آنان قضاوت کند. هنگامی که به او
رسیدند، حضرت آدم عليه السلام داستان خود را برای او بازگفت. روح القدس مقدری آتش
برداشت و آن را بر درخت‌ها انداخت در حالی که در شاخه‌های درختان انگور بود، به
گونه‌ای که آدم عليه السلام گمان کرد چیزی از درخت‌ها نمانده است و ابلیس نیز همین‌گونه گمان کرد.

قَالَ: فَدَخَلَتِ النَّارُ حَيْثُ دَخَلَتْ وَ قَدْ ذَهَبَ مِنْهُمَا ثُلَاثُهُمَا وَ بَقِيَ الثُّلُثُ فَقَالَ
الرُّوحُ: أَمَا مَا ذَهَبَ مِنْهُمَا فَحَظُّ ابْنِيسَ لَعْنَهُ اللهُ وَ مَا بَقِيَ فَلَكَ يَا آدَمَ.
الْحَسَنُ بْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ.
۲- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي
حَمَزَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
إِنَّ اللهَ تَعَالَى لَمَّا أَهْبَطَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَرَهُ بِالْحَرْثِ وَ الزَّرْعِ وَ طَرَحَ إِلَيْهِ عَرَسًا مِنْ عَرُوسِ
الْجَنَّةِ فَأَعْطَاهُ النَّخْلَ وَ الْعِنَبَ وَ الزَّيْتُونَ وَ الرُّمَانَ فَعَرَسَهَا لِيَكُونَ لِعَقْبِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ
فَأَكَلَ هُوَ مِنْ ثَمَارِهَا.
فَقَالَ لَهُ إِبْنِيسَ لَعْنَهُ اللهُ: يَا آدَمُ! مَا هَذَا الْعَرَسُ الَّذِي لَمْ أَكُنْ أَعْرِفُهُ فِي الْأَرْضِ
وَ قَدْ كُنْتُ فِيهَا قَبْلَكَ؟ أَتَذُنُّ لِي أَكُلَ مِنْهَا شَيْئًا.
فَأَبَى آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَدَعَهُ، فَجَاءَ إِبْنِيسَ عِنْدَ آخِرِ عُمُرِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَ لِحَوَاءَ: إِنَّهُ
قَدْ أَجْهَدَنِي الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ.

پس آتش تا جایی که توانست آن درختها را سوزاند و دو سوم آنها از بین رفت و یک
سوم باقی ماند.
روح القدس گفت: آن مقداری که از بین رفته است بهره ابلیس و باقی مانده، از آن
توست، ای آدم!
۲- ابراهیم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
هنگامی که خداوند آدم علیه السلام را به زمین فرستاد، به او دستور داد که زراعت و کشاورزی
نماید و نهالهایی از نهالهای بهشت برایش فرستاد و درخت خرما، انگور، زیتون
و انار به او داد. آدم علیه السلام آنها را کاشت تا برای نسل و ذریه اش باشد. خودش نیز از میوه های
آن درختان میل نمود.
ابلیس - لعنت خدا بر او باد - به آدم علیه السلام گفت: ای آدم! این چه نهالی است که من قبلاً در
زمین آن را نمی شناختم در حالی که من پیش از تو در زمین بوده ام؟! به من اجازه ده که
مقداری از میوه آن را بخورم.
آدم علیه السلام امتناع کرد که او را آزاد گذارد.
ابلیس در اواخر زندگی آدم علیه السلام آمد و به حواء علیه السلام گفت: همانا که گرسنگی و تشنگی
مرا از پای درآورده است!

فَقَالَتْ لَهُ حَوَاءُ: فَمَا الَّذِي تُرِيدُ؟
 قَالَ: أُرِيدُ أَنْ تُذَيِّقِيَنِي مِنْ هَذِهِ الثَّمَارِ.
 فَقَالَتْ حَوَاءُ: إِنَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَهْدَ إِلَيَّ أَنْ لَا أُطْعِمَكَ شَيْئًا مِنْ هَذَا الْغَرَسِ؛ لِأَنَّهُ مِنْ
 الْجَنَّةِ وَلَا يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَأْكُلَ مِنْهُ شَيْئًا.
 فَقَالَ لَهَا: فَأَعْصِرِي فِي كَفِّي شَيْئًا مِنْهُ.
 فَأَبَتْ عَلَيْهِ فَقَالَ: ذَرِينِي أَمْصُهُ وَلَا آكُلُهُ.
 فَأَخَذَتْ عُنُقُودًا مِنْ عِنَبٍ فَأَعْطَتْهُ فَمَصَّهُ وَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ لِمَا كَانَتْ حَوَاءُ قَدْ
 أَكَدَّتْ عَلَيْهِ فَلَمَّا ذَهَبَ يَعْضُ عَلَيْهِ جَذَبَتْهُ حَوَاءُ مِنْ فِيهِ.
 فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ الْعِنَبَ قَدْ مَصَّهُ عَدُوِّي وَ عَدُوُّكَ
 إِبْلِيسُ وَ قَدْ حَرَمْتُ عَلَيْكَ مِنْ عَصِيرَةِ الْخَمْرِ مَا خَالَطَهُ نَفْسُ إِبْلِيسَ.

حواء عليها السلام به او فرمود: چه می خواهی؟
 گفت: می خواهم که از این میوه‌ها به من بچشانی.
 فرمود: آدم عليه السلام از من پیمان گرفته است که چیزی از این نهال را به تو ندهم؛ زیرا این
 نهال بهشتی است و برای تو روا نیست که چیزی از آن را بخوری.
 ابلیس گفت: مقداری از آن در کف دستم بفشار (تا آب آن را بخورم). اما حواء عليها السلام
 خودداری نمود.
 ابلیس به او گفت: مرا واگذار تا آن را بمکم، ولی آن را نمی خورم.
 پس حواء عليها السلام خوشه انگوری برداشت و به او داد. ابلیس آن را مکید، اما نخورد؛ زیرا
 حواء عليها السلام بر او سفت و سخت تأکید کرده بود. هنگامی که ابلیس خواست آن را گاز بزند،
 حواء عليها السلام آن را از دهانش کشید.
 خداوند به آدم عليه السلام وحی نمود که همانا دشمن من و دشمن تو؛ ابلیس آن انگور را
 مکیده است. به راستی که از فشرده شراب، آن چه را که نفس ابلیس با آن مخلوط شده بر
 تو حرام کردم.

فَحُرِّمَتِ الْخَمْرُ، لِأَنَّ عَدُوَّ اللَّهِ إِبْلِيسَ مَكَرَ بِحَوَاءَ حَتَّى مَصَّ الْعِنَبَ وَ لَوْ أَكَلَهَا
 لَحُرِّمَتِ الْكَرْمَةَ مِنْ أَوْلَاهَا إِلَى آخِرِهَا وَ جَمِيعَ ثَمَرِهَا وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا.
 ثُمَّ إِنَّهُ قَالَ لِحَوَاءَ: فَلَوْ أَمَصَّصْتِنِي شَيْئاً مِنْ هَذَا التَّمْرِ كَمَا أَمَصَّصْتِنِي مِنَ الْعِنَبِ.
 فَأَعْطَتْهُ تَمْرَةً فَمَصَّهَا وَ كَانَتِ الْعِنَبُ وَ التَّمْرَةُ أَشَدَّ رَائِحَةً وَ أَزْكَى مِنَ الْمِسْكِ
 الْأَذْفَرِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، فَلَمَّا مَصَّهَمَا عَدُوَّ اللَّهِ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ ذَهَبَتْ رَائِحَتُهُمَا
 وَانْتَقَصَتْ حَلَاوَتُهُمَا.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثُمَّ إِنَّ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ ذَهَبَ بَعْدَ وَفَاةِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَبَالَ فِي أَصْلِ
 الْكَرْمَةِ وَ النَّخْلَةِ فَجَرَى الْمَاءُ عَلَى عُرُوقِهِمَا مِنْ بَوْلِ عَدُوِّ اللَّهِ فَمِنْ ثَمَّ يَخْتَمِرُ
 الْعِنَبُ وَ التَّمْرُ فَحَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا عَلَى ذُرِّيَةِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُلِّ مُسْكِرٍ، لِأَنَّ الْمَاءَ جَرَى بِبَوْلِ
 عَدُوِّ اللَّهِ فِي النَّخْلَةِ وَ الْعِنَبِ وَ صَارَ كُلُّ مُخْتَمِرٍ خَمِراً، لِأَنَّ الْمَاءَ اخْتَمَرَ فِي
 النَّخْلَةِ وَ الْكَرْمَةِ مِنْ رَائِحَةِ بَوْلِ عَدُوِّ اللَّهِ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ.

از این رو شراب حرام شد، زیرا دشمن خداوند؛ ابلیس، حواء علیها السلام را نیرنگ زد، تا این
 که انگور را مکید، و اگر انگور را خورده بود، از اول تا آخرش و تمامی میوه‌هایش و آن چه
 که از انگور به دست می‌آید، حرام می‌شد.
 ابلیس پس از آن به حواء علیها السلام گفت: کاش مقداری از این خرما را می‌گذاشتی بمکم
 همان طور که گذاشتی مقداری از انگور را بمکم.
 حواء یک دانه خرما به او داد و او آن را مکید و پیش از آن، انگور و خرما خوش‌بوتر
 و پاکیزه‌تر از مُشکِ اذفر و شیرین‌تر از عسل بودند. هنگامی که دشمن خدا ابلیس - لعنت
 خدا بر او باد - آنان را مکید بوی آن دو از بین رفت و شیرینی آن دو ناقص شد.
 امام صادق علیه السلام فرمود: سپس ابلیس - که لعنت خدا بر او باد - بعد از وفات حضرت
 آدم علیه السلام در میان ریشه درخت انگور و خرما ادرار کرد، به جهت ادرار دشمن خداوند آب
 در رگ‌های درخت انگور و خرما جاری شد و به همین جهت انگور و خرما تبدیل به خمیره
 شراب می‌شود. پس خداوند هر مستی‌آوری را بر ذریه آدم علیه السلام حرام نمود؛ زیرا با ادرار
 دشمن خدا در درخت خرما و انگور آب جریان یافته است و هر خمیره شرابی تبدیل به
 شراب شد. زیرا آن آب در درخت خرما و انگور به خاطر بوی ادرار دشمن خدا ابلیس
 تبدیل به خمیره شراب شد (یعنی جوشید و تغییر کرد و بدبو شد).

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

لَمَّا هَبَطَ نُوحٌ عليه السلام مِنَ السَّفِينَةِ غَرَسَ غَرْسًا وَكَانَ فِيهَا غَرَسٌ عليه السلام الْحَبْلَةُ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ فَقَلَعَهَا، ثُمَّ إِنَّ نُوحًا عليه السلام عَادَ إِلَى غَرْسِهِ فَوَجَدَهُ عَلَى حَالِهِ وَ وَجَدَ الْحَبْلَةَ قَدْ قُلِعَتْ وَ وَجَدَ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ عِنْدَهَا، فَأَتَاهُ جَبْرَائِيلُ عليه السلام فَأَخْبَرَهُ أَنَّ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ قَلَعَهَا.

فَقَالَ نُوحٌ لِإِبْلِيسَ: مَا دَعَاكَ إِلَى قَلْعِهَا فَوَ اللَّهُ! مَا غَرَسْتُ غَرْسًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهَا وَ وَ اللَّهِ! لَا أَدْعُهَا حَتَّى أُعْرِسَهَا.

فَقَالَ إِبْلِيسُ: وَ أَنَا وَ اللَّهُ لَا أَدْعُهَا حَتَّى أَقْلَعَهَا.

فَقَالَ لَهُ: اجْعَلْ لِي مِنْهَا نَصِيبًا.

قَالَ: فَجَعَلَ لَهُ مِنْهَا التُّلْتَّ فَأَبَى أَنْ يَرْضَى فَجَعَلَ لَهُ النُّصْفَ فَأَبَى أَنْ يَرْضَى فَأَبَى نُوحٌ عليه السلام أَنْ يَزِيدَهُ.

۳ - زراره گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

هنگامی که نوح عليه السلام از کشتی پایین آمد، نهال‌هایی کاشت و در میان آنها شاخه انگور نیز بود. آن گاه نزد خانواده‌اش بازگشت. در آن هنگام ابلیس آمد و آن را کند. چندی بعد نوح عليه السلام نزد نهال‌های خود مراجعت نمود و آنها را بر همان حالت سابق مشاهده نمود که شاخه انگور کنده شده و ابلیس نزد آن است. جبرئیل عليه السلام نزد نوح عليه السلام آمد و به او خبر داد که ابلیس آن را کنده است.

نوح عليه السلام به ابلیس فرمود: چرا این درخت را کندی؟! به خدا سوگند من نهالی نکاشته بودم که نزد من محبوب‌تر از آن باشد! و به خدا قسم که آن را رها نمی‌کنم تا آن را بکارم!

ابلیس گفت: برای من بهره از آن قرار ده.

نوح عليه السلام یک سوم آن را برای او قرار داد، اما ابلیس رضایت نداد. پس نصف آن را برای او قرار داد، اما باز هم راضی نشد. پس نوح عليه السلام بیشتر از آن به او بهره‌ای قرار نداد.

فَقَالَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِنُوحٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَحْسِنُ فَإِنَّ مِنْكَ الْإِحْسَانَ.
 فَعَلِمَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَدْ جُعِلَ لَهُ عَلَيْهَا سُلْطَانًا، فَجَعَلَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ الثُّلُثَيْنِ.
 فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَإِذَا أَخَذْتَ عَصِيرًا فَاطْبُخْهُ حَتَّى يَذْهَبَ الثُّلُثَانِ وَكُلْ
 وَأَشْرَبْ فَذَلِكَ نَصِيبُ الشَّيْطَانِ.
 ۴- أَبُو عَلِيِّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ
 سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 إِنَّ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ نَزَعَ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْكَرْمِ فَأَتَاهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: إِنَّ لَهُ حَقًّا
 فَأَعْطِهِ.
 فَأَعْطَاهُ الثُّلُثَ فَلَمْ يَرْضَ إِبْلِيسُ ثُمَّ أَعْطَاهُ النُّصْفَ فَلَمْ يَرْضَ، فَطَرَحَ جَبْرَائِيلُ
 نَارًا فَأَحْرَقَتِ الثُّلُثَيْنِ وَبَقِيَ الثُّلُثُ.
 فَقَالَ: مَا أَحْرَقَتِ النَّارُ فَهُوَ نَصِيبُهُ وَ مَا بَقِيَ فَهُوَ لَكَ يَا نُوحُ! حَلَالٌ.

جبرئیل علیه السلام به نوح علیه السلام عرض کرد: ای پیامبر خدا! احسان کن که احسان از جانب توست.
 در این هنگام نوح علیه السلام دانست که برای ابلیس سهمی در آن قرار داده شده، از این رو دو
 سوم را برای ابلیس قرار داد.
 امام باقر علیه السلام فرمود: پس هر گاه فشرده انگور را گرفتی آن را طبخ کن تا دو سوم آن برود،
 سپس بنخور و بنوش، زیرا آن، بهره شیطان است.
 ۴- سعید بن یسار گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
 ابلیس در مورد انگور با نوح علیه السلام نزاع نمود. جبرئیل علیه السلام نزد نوح علیه السلام آمد و عرض کرد:
 او حقی دارد؛ بنابراین حقش را به او بده.
 پس نوح علیه السلام یک سوم را به او بخشید، اما ابلیس راضی نشد. سپس نصف را به او داد،
 اما باز هم راضی نشد. آن گاه جبرئیل علیه السلام آتشی انداخت و دو سوم آن سوخت و یک سوم
 باقی ماند.
 جبرئیل علیه السلام عرض کرد: ای نوح! آن چه را که آتش سوزانده، بهره ابلیس و آن چه که
 باقی مانده بر تو حلال است.

(۱۴)

بَابُ أَنَّ الْخَمْرَ لَمْ تَزَلْ مُحْرَمَةً

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

مَا بَعَثَ اللَّهُ ﷺ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا وَ فِي عِلْمِ اللَّهِ ﷻ أَنَّهُ إِذَا أَكْمَلَ لَهُ دِينَهُ كَانَ فِيهِ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَ لَمْ تَزَلِ الْخَمْرُ حَرَامًا إِنَّ الدِّينَ أَنَّمَا يُحَوَّلُ مِنْ خَصْلَةٍ إِلَى أُخْرَى فَلَوْ كَانَ ذَلِكَ جُمْلَةً قُطِعَ بِهِمْ دُونَ الدِّينِ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَصَّالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

مَا بَعَثَ اللَّهُ ﷺ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا وَ فِي عِلْمِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنَّهُ إِذَا أَكْمَلَ لَهُ دِينَهُ كَانَ فِيهِ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَ لَمْ تَزَلِ الْخَمْرُ حَرَامًا إِنََّّمَا الدِّينُ يُحَوَّلُ مِنْ خَصْلَةٍ إِلَى أُخْرَى وَ لَوْ كَانَ ذَلِكَ جُمْلَةً قُطِعَ بِهِمْ دُونَ الدِّينِ.

بخش چهاردهم

شراب همیشه حرام بوده است

۱ - ابراهیم بن عمر یمانی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خداوند هیچ‌گاه پیامبری را مبعوث ننمود، مگر آن که در علم خداوندی چنین بود که هنگامی دین را برای او کامل نمود، حرام بودن شراب در آن هنگام باشد و همیشه شراب حرام بوده است. به راستی که دین از یک حکم به حکم دیگر منتقل می‌شود و اگر (احکام) دین یکباره بیان می‌شد، مردم در مقابل دین درمانده می‌شدند.

۲ - نظیر این روایت را زراره از امام باقر عليه السلام نقل می‌نماید.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيرٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَا بَعَثَ اللَّهُ ﷺ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا وَ فِي عِلْمِ اللَّهِ أَنَّهُ إِذَا أَكْمَلَ دِينَهُ كَانَ فِيهِ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ
وَلَمْ تَزَلِ الْخَمْرُ حَرَامًا وَإِنَّمَا يُنْقَلُونَ مِنْ خِصْلَةٍ إِلَى خِصْلَةٍ وَ لَوْ حُمِلَ ذَلِكَ
عَلَيْهِمْ جُمْلَةً لَقُطِعَ بِهِمْ دُونَ الدِّينِ .
قَالَ: وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَيْسَ أَحَدٌ أَرْفَقَ مِنَ اللَّهِ ﷻ فَمِنْ رَفِقِهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
أَنَّهُ نَقَلَهُمْ مِنْ خِصْلَةٍ إِلَى خِصْلَةٍ وَ لَوْ حَمَلَ عَلَيْهِمْ جُمْلَةً لَهَلَكُوا.

(۱۵)

بَابُ شَرَابِ الْخَمْرِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ
أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي
الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخَمْرِ فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

۳ - زراره نظیر این روایت را از امام صادق علیه السلام نقل می کند و می گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:
هیچ کس مهربان تر از خداوند نیست و از مهربانی او این است که مردم را از یک حکم به
حکم دیگری منتقل می کند و اگر همه آن ویژگی ها را یکبارہ بر آنان بیان می نمود، به طور
قطع هلاک می شدند.

بخش پانزدهم

شراب خوار

۱ - ابو ربیع شامی گوید:

از امام صادق علیه السلام در باره شراب پرسیدند. حضرتش فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

إِنَّ اللَّهَ ﷻ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَ لِأَمْحَقِّ الْمَعَارِفِ وَ الْمَزَامِيرِ وَ أُمُورِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ الْأَوْتَانِ .

وَ قَالَ: أَقَسَمَ رَبِّي أَنْ لَا يَشْرَبَ عَبْدٌ لِي فِي الدُّنْيَا خَمْرًا إِلَّا سَقَيْتُهُ مِثْلَ مَا شَرِبَ مِنْهَا مِنَ الْحَمِيمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُعَذَّبًا أَوْ مَعْفُورًا لَهُ وَ لَا يَسْقِيهَا عَبْدٌ لِي صَبِيًّا صَغِيرًا أَوْ مَمْلُوكًا إِلَّا سَقَيْتُهُ مِثْلَ مَا سَقَاهُ مِنَ الْحَمِيمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُعَذَّبًا بَعْدُ أَوْ مَعْفُورًا لَهُ .

۲- ابنُ محبوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ بَعْدَ مَا حَرَّمَهَا اللَّهُ ﷻ عَلَيَّ لِسَانِي فَلَيْسَ بِأَهْلٍ أَنْ يُزَوَّجَ إِذَا خَطَبَ وَ لَا يُشْفَعَ إِذَا شَفَعَ وَ لَا يُصَدَّقَ إِذَا حَدَّثَ وَ لَا يُؤْتَمَنَ عَلَيَّ أَمَانَةً فَمَنْ ائْتَمَنَهُ بَعْدَ عِلْمِهِ فِيهِ فَلَيْسَ لِلَّذِي ائْتَمَنَهُ عَلَيَّ اللَّهُ ﷻ ضَمَانٌ وَ لَا لَهُ أَجْرٌ وَ لَا خَلْفٌ .

۳- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

به راستی که خداوند مرا رحمت برای جهانیان برانگیخت و به یقین آلات موسیقی، نی‌ها، امور دوران جاهلی و بت‌ها را نابود خواهم نمود.

هم چنین فرمود: پروردگرم سوگند یاد کرده است که هر مقداری که بنده من در دنیا شراب بنوشد، همان مقدار در روز قیامت او را از آب گرم و چرکین دوزخ می‌نوشانم، آن‌گاه به آتش دوزخ عذاب شود و یا مورد مغفرت قرار گیرد و هر مقدار از شراب را به کودک و یا برده‌ای بنوشاند در روز قیامت به همان مقدار از آب گرم و چرکین دوزخ به او می‌نوشانم، آن‌گاه عذاب شود، و یا آمرزیده شود.

۲- ابو ربیع شامی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس پس از تحریم الهی شراب توسط من، شراب بنوشد شایسته است که هنگام خواستگاری به او زن ندهند، به هنگام شفاعت، شفاعتش پذیرفته نشود و هرگاه سخنی گفت تصدیق نشود و بر امانتی امین قرار داده نشود. بنابر این هر کس که شراب‌خوار را پس از آگاهی از علم به شراب‌خواری او امین خود قرار دهد، ضمانت، پاداش و جایگزینی در جهان آخرت بر عهده خداوند ندارد.

۳- سدید گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

يُوتَى شَارِبُ الْخَمْرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُسْوَدًّا وَجْهُهُ مُدْلَعًا لِسَانُهُ يَسِيلُ لِعَابُهُ عَلَى صَدْرِهِ وَحَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ خَبَالٍ - أَوْ قَالَ: مِنْ بَثْرِ خَبَالٍ.

قَالَ: قُلْتُ: وَمَا بَثْرُ خَبَالٍ؟

قَالَ: بَثْرٌ يَسِيلُ فِيهَا صَدِيدُ الزُّنَاةِ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

شَارِبُ الْخَمْرِ لَا يُعَادُ إِذَا مَرَضَ وَلَا يُشْهَدُ لَهُ جَنَازَةٌ وَلَا تُزَكُّوهُ إِذَا شَهِدَ وَلَا تُزَوِّجُوهُ إِذَا خَطَبَ وَلَا تَأْتِمُونَهُ عَلَى أَمَانَةٍ.

۵ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ ع عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

شَارِبُ الْخَمْرِ إِنْ مَرَضَ فَلَا تَعُدُّوهُ وَإِنْ مَاتَ فَلَا تَحْضُرُوهُ وَإِنْ شَهِدَ فَلَا تُزَكُّوهُ وَإِنْ خَطَبَ فَلَا تُزَوِّجُوهُ وَإِنْ سَأَلَكُمُ أَمَانَةً فَلَا تَأْتِمُونَهُ.

شراب خوار را در روز رستاخیز با چهره سیاه می آورند، زبانش از دهانش بیرون افتاده، آب دهانش روی سینه اش می ریزد و بر خداوند رواست که او را از «طینت خبال» - یا فرمود: «چاه خبال» - سیراب کند.

عرض کردم: چاه خبال چیست؟

فرمود: چاهی است که خون و چرک زناکاران در آن می ریزد.

۴ - راوی گوید: امام صادق ع فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هرگاه شراب خوار بیمار شود نباید به عیادتش رفت و بر جنازه اش حاضر شد و هرگاه شهادت داد او را پاکیزه ندانید و هرگاه خواستگاری نمود به او همسر ندهید و او را بر امانت امین قرار ندهید.

۵ - نظیر این روایت را یکی از اصحاب ما از امام صادق ع از پیامبر خدا ﷺ نقل می کند.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَصَّالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ بَشِيرِ الْهَذَلِيِّ عَنْ عَجَلَانَ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الْمَوْلُودُ يُوَلَّدُ فَنَسْقِيهِ مِنَ الْخَمْرِ. فَقَالَ: مَنْ سَقَى مَوْلُودًا خَمْرًا - أَوْ قَالَ: - مُسْكِرًا - سَقَاهُ اللَّهُ عز وجل مِنَ الْحَمِيمِ وَإِنْ غَفَرَ لَهُ.

۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبُخْتَرِيِّ وَ دُرُسْتِ وَ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ جَمِيعاً عَنْ عَجَلَانَ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ عز وجل: مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا أَوْ سَقَاهُ صَبِيًّا لَا يَعْقِلُ سَقَيْتُهُ مِنْ مَاءِ الْحَمِيمِ مُعَذَّبًا أَوْ مَغْفُورًا لَهُ وَ مَنْ تَرَكَ الْمُسْكِرَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ سَقَيْتُهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ وَ فَعَلْتُ بِهِ مِنَ الْكِرَامَةِ مَا أَفَعَلُ بِأَوْلِيَائِي.

۶ - عبدالله بن ابو صالح گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: ما برای نوزاد شراب می نوشانیم.

فرمود: هر کس به نوزاد شراب - یا فرمود: ماده مستی آوری - بنوشاند، خداوند او را از آب گرم و چرکین دوزخ خواهد نوشاند؛ گرچه او را مورد مغفرت خود قرار داده باشد.

۷ - عجلان ابو صالح گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: خداوند متعال فرمود: هر کس ماده مستی آوری بیاشامد و یا آن را به کودکی که نمی فهمد بنوشاند، او را از آب گرم و چرکین دوزخ خواهم نوشاند؛ او را عذاب کنم یا ببخشایم و هر کس ماده مست کننده را به خاطر خشنودی من ترک کند، او را به بهشت وارد می نمایم و از «رحیق مختوم» سیراب می کنم و آن کرامتی که برای اولیای خود روا می دارم، با او انجام می دهم.

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

شَارِبُ الْخَمْرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَأْتِي مُسْوَدًّا وَجْهَهُ مَائِلًا شِقُّهُ مُدْلَعًا لِسَانُهُ يُنَادِي الْعَطَشَ الْعَطَشَ.

۹ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ بَعْدَ أَنْ حَرَّمَهَا اللَّهُ تَعَالَى عَلَى لِسَانِي فَلَيْسَ بِأَهْلٍ أَنْ يُزَوَّجَ إِذَا خَطَبَ وَلَا يُصَدَّقَ إِذَا حَدَّثَ وَلَا يُشْفَعُ إِذَا شَفَعَ وَلَا يُؤْتَمَنَ عَلَى أَمَانَةٍ فَمَنْ ائْتَمَنَهُ عَلَى أَمَانَةٍ فَأَكَلَهَا أَوْ ضَيَّعَهَا فَلَيْسَ لِلَّذِي ائْتَمَنَهُ عَلَى اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنْ يَأْجُرَهُ وَلَا يُخْلِفَ عَلَيْهِ.

وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنِّي أَرَدْتُ أَنْ أَسْتَبْضِعَ بِضَاعَةً إِلَى الْيَمَنِ فَأَتَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ:

۸ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شراب خوار را در روز قیامت با چهره سیاه، بدن فلج و زبان از دهان بیرون آمده می‌آورند و فریاد می‌زند: تشنه‌ام، تشنه‌ام.

۹ - حماد بن بشیر نظیر روایت دوم همین بخش را از امام صادق عليه السلام از پیامبر خدا صلى الله عليه وآله

نقل می‌کند و می‌افزاید: امام صادق عليه السلام فرمود:

می‌خواستم کالایی را برای تجارت به یمن بفرستم از این رو خدمت امام باقر عليه السلام رفتم و عرض کردم:

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْتَبْضِعَ فَلَانًا بِضَاعَةً .
 فَقَالَ لِي: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ يَشْرَبُ الْخَمْرَ؟
 فَقُلْتُ: قَدْ بَلَغَنِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ ذَلِكَ .
 فَقَالَ لِي: صَدُقْتَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ .
 ثُمَّ قَالَ: إِنَّكَ إِنْ اسْتَبْضَعْتَهُ فَهَلَكْتَ أَوْ ضَاعَتْ فَلَيْسَ لَكَ عَلَى اللَّهِ ﷻ أَنْ يَأْجُرَكَ
 وَلَا يُخْلِفَ عَلَيْكَ .
 فَاسْتَبْضَعْتَهُ فَضَيَّعَهَا فَدَعَوْتُ اللَّهَ ﷻ أَنْ يَأْجُرَنِي فَقَالَ:
 يَا بُنَيَّ! مَهْ! لَيْسَ لَكَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَأْجُرَكَ وَلَا يُخْلِفَ عَلَيْكَ .
 قَالَ: قُلْتُ لَهُ: وَ لِمَ؟
 فَقَالَ لِي: إِنَّ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا﴾ فَهَلْ
 تَعْرِفُ سَفِيهَاً أَسْفَهَةً مِنْ شَارِبِ الْخَمْرِ؟

من می‌خواهم که کالایی را برای تجارت به فلانی بدهم .
 فرمود: مگر نمی‌دانی که او شراب می‌نوشد؟
 عرض کردم: از برخی مؤمنان به من خیر رسیده است که نظر آنان درباره او چنین است .
 فرمود: سخن آنها را تصدیق کن؛ زیرا خداوند می‌فرماید: «سخن خدا و مؤمنان را
 تصدیق و باور می‌کند» .
 سپس فرمود: اگر تو او را به تجارت بفرستی و کالایت نابود شود، چیزی برای تو بر
 عهده خداوند نیست که به تو پاداش دهد و برای آینده در نظر نخواهد گرفت .
 پس من او را به تجارت فرستادم و او کالا را ضایع کرد . پس از خداوند خواستم که به من
 اجر و پاداش دهد .
 امام باقر علیه السلام فرمود: پسرم! آرام باش!
 عرض کردم: چرا؟
 فرمود: خداوند متعال می‌فرماید: «اموال خود را به سفیهان ندهید...» آیا تو سفیه
 و نادانی، نادان‌تر از شراب‌خوار می‌شناسی؟!

قَالَ: ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي فُسْحَةٍ مِنَ اللَّهِ ﷻ حَتَّى يَشْرَبَ الْخَمْرَ فَإِذَا شَرِبَهَا حَرَقَ اللَّهُ عَنْهُ سِرْبَالَهُ وَكَانَ وَلِيُّهُ وَ أَخُوهُ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ سَمِعُهُ وَ بَصْرُهُ وَ يَدُهُ وَ رِجْلُهُ يَسُوقُهُ إِلَى كُلِّ ضَلَالٍ وَ يَصْرِفُهُ عَنْ كُلِّ خَيْرٍ.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ آبَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْخَمْرَ وَ عَاصِرَهَا وَ مُعْتَصِرَهَا وَ بَائِعَهَا وَ مُشْتَرِيَهَا وَ سَاقِيَهَا وَ آكِلَ ثَمَرِهَا وَ شَارِبَهَا وَ حَامِلَهَا وَ الْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ.

۱۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ عَلِيِّ الصُّوفِيِّ عَنِ خَضِرِ الصَّيْرَفِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ شَرِبَ النَّبِيذَ عَلَى أَنَّهُ حَلَالٌ خُلِدَ فِي النَّارِ وَ مَنْ شَرِبَهُ عَلَى أَنَّهُ حَرَامٌ عَذَّبَ فِي النَّارِ.

سپس امام صادق علیه السلام فرمود: بنده همیشه از جانب خداوند در گشایش و آزادی است تا این که شراب بنوشد. هنگامی که شراب بنوشد، خداوند لباس خود را از بدنش می‌برد و ولی و برادرش ابلیس خواهد بود و گوش، چشم، دست و پایش او را به هر ضلالت و گمراهی سوق می‌دهند و از هر خیر و خوبی باز می‌دارند.

۱۰ - عمرو بن خالد گوید: زید پسر امام سجاد علیه السلام از پدران بزرگوارش علیه السلام این گونه نقل کرد که حضرتش فرمود:

پیامبر خدا ﷺ شراب، شراب‌ساز، سفارش دهنده، فروشنده و خریدار شراب مصرف کننده پول آن، شراب خوار، حمل کننده آن و کسی که شراب را برایش می‌آورند؛ همه را لعنت نمود.

۱۱ - خضر صیرفی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس نبیذ بنوشد با این اعتقاد که حلال است، همواره در آتش دوزخ خواهد ماند و هر کس نبیذ بنوشد با این عقیده بنوشد که حرام است، در آتش، عذاب خواهد شد.

۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ نَصْرِ بْنِ مُزَاهِمٍ وَدُرُسْتِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ زُرَّارَةَ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: شَارِبُ الْمُسْكِرِ لَا عِصْمَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ.

۱۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: مَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ وَمَاتَ وَفِي جَوْفِهِ مِنْهُ شَيْءٌ لَمْ يَتُبْ مِنْهُ بُعِثَ مِنْ قَبْرِهِ مُحَبَّلًا مَائِلًا شِدْقُهُ سَائِلًا لِعَابُهُ يَدْعُو بِالْوَيْلِ وَالتُّبُورِ.

۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تعالى أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ خَبَالٍ. قُلْتُ: وَ مَا طِينَةُ خَبَالٍ؟ فَقَالَ: صَدِيدُ فُرُوجِ الْبَغَايَا.

۱۲ - زراره و دیگران گویند: امام صادق عليه السلام فرمود:

کسی که ماده مست کننده می نوشد، هیچ ولایتی بین او و ما نیست.

۱۳ - یزید بن ابی زیاد گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

هر کس ماده مست کننده بنوشد و بمیرد و در شکمش مقداری از آن باشد توبه‌اش پذیرفته نمی شود و در حالی که عقلش فاسد، کناره دهانش کج و آب دهانش ریزان است از قبر برانگیخته می شود و ندای بدبختی و هلاکت سر می دهد.

۱۴ - عمر بن ابان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس ماده مستی آوری بنوشد، بر خداوند رواست که به او از «طینت خبال» بنوشاند.

عرض کردم: «طینت خبال» چیست؟

فرمود: چرک و خون عورت زناکاران است.

۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ مُحْرَزٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

لَا أُصَلِّي عَلَى غَرِيقٍ خَمْرٍ.

۱۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

يَا يُونُسَ بْنَ ظَبْيَانَ! أْبْلِغْ عَطِيَّةَ عَنِّي أَنَّهُ مَنْ شَرِبَ جُرْعَةً مِنْ خَمْرٍ لَعَنَهُ اللَّهُ تعالى وَ مَلَائِكَتُهُ وَ رُسُلُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ، فَإِنْ شَرِبَهَا حَتَّى يَسْكَرَ مِنْهَا نُزِعَ رُوحُ الْإِيمَانِ مِنْ جَسَدِهِ وَ رَكِبَتْ فِيهِ رُوحٌ سَخِيفَةٌ خَبِيثَةٌ مَلْعُونَةٌ فَيَتْرُكُ الصَّلَاةَ فَإِذَا تَرَكَ الصَّلَاةَ عَيَّرَتْهُ الْمَلَائِكَةُ.

وَ قَالَ اللَّهُ تعالى لَهُ: عَبْدِي! كَفَرْتَ وَ عَيَّرْتَكَ الْمَلَائِكَةُ سَوْأَةً لَكَ عَبْدِي.

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: سَوْأَةٌ سَوْأَةٌ كَمَا تَكُونُ السَّوْأَةُ وَ اللَّهُ لَتَوَيْخُ الْجَلِيلِ جَلَّ اسْمُهُ سَاعَةً وَاحِدَةً أَشَدُّ مِنْ عَذَابِ أَلْفِ عَامٍ.

۱۵ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

من برای کسی که همواره شراب می خورد نماز میت نمی خوانم.

۱۶ - یونس بن ظبیان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

ای یونس بن ظبیان! به عطیه از جانب من خبر ده که هر کس یک جرعه شراب بنوشد خداوند متعال، فرشتگان، پیامبران خدا و مؤمنان بر او لعن می فرستند. پس اگر به اندازه ای بنوشد که مست شود، روح ایمان از بدنش جدا می شود و روحی سخیف، و خبیث و ملعون در آن سوار می گردد. در این صورت نماز را ترک می کند که در این هنگام فرشتگان او را سرزنش می نمایند.

خداوند به او می فرماید: ای بنده من! کافر شدی و فرشتگان سرزنش نمودند؛

رسوایی بر تو باد ای بنده من!

سپس امام صادق عليه السلام فرمود: رسوایی! رسوایی! همان طور که رسوایی است؟ به خدا

سوگند! سرزنش یک ساعت خداوند از هزار سال عذاب سخت تر است.

قَالَ: ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا تَقْفُوا أَخَذُوا وَ قَتَلُوا تَقْتِيلًا.
ثُمَّ قَالَ: يَا يُونُسُ! مَلْعُونٌ! مَلْعُونٌ! مَنْ تَرَكَ أَمْرَ اللَّهِ تعالى إِنْ أَخَذَ بَرًّا دَمَرْتَهُ وَ إِنْ
أَخَذَ بَحْرًا عَرَفْتَهُ يُغْضَبُ لِغَضَبِ الْجَلِيلِ عَزَّ اسْمُهُ.

۱۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مَرْوَكٍ عَنْ
رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِنَّ أَهْلَ الرَّيِّ فِي الدُّنْيَا مِنَ الْمُسْكِرِ يَمُوتُونَ عِطَاشًا وَ يُحْشَرُونَ عِطَاشًا
وَ يَدْخُلُونَ النَّارَ عِطَاشًا.

۱۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مِثْلَهُ
وَ زَادَ فِيهِ:

وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا كَحَلَ عَيْنَهُ بِمِيلٍ مِنْ خَمْرٍ كَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْحُلَهُ بِمِيلٍ مِنْ
نَارٍ.

۱۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

سپس امام صادق عليه السلام فرمود: «آنان هر جا باشند، گرفته شوند و کشته شوند ملعون هستند».
سپس فرمود: ای یونس! ملعون است؛ ملعون است کسی که امر خداوند را ترک کند؛
اگر راه خشکی را در پیش گیرد خشکی او را هلاک می‌کند و اگر راه دریا را پیش گیرد، دریا
غرقش می‌کند. به خاطر خشم خداوند، مورد غضب قرار می‌گیرد.

۱۷ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

به راستی کسانی که در دنیا از ماده مست کننده سیراب شوند با تشنگی می‌میرند و با
تشنگی محشور می‌شوند و با تشنگی به آتش دوزخ وارد می‌گردند.

۱۸ - علی نظیر همین روایت را از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند و می‌افزاید: و اگر مردی با

یک میل از شراب سرمه بکشد بر خداوند رواست که با یک میل از آتش بر او سرمه بکشد.

۱۹ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

لَا يَنَالُ شَفَاعَتِي مَنِ اسْتَحَفَّ بِصَلَاتِهِ وَلَا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ لَا وَاللَّهِ لَا يَنَالُ
شَفَاعَتِي مَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ وَلَا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ لَا وَاللَّهِ!

(۱۶)

بَابُ آخِرُ مِنْهُ

- ۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَبِي بَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا انْحَبَسَتْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَإِنْ مَاتَ فِي الْأَرْبَعِينَ مَاتَ
مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ.
۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ دَاوُدَ
بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

کسی که نمازش را سبک بشمارد به شفاعت من نخواهد رسید و کنار حوض کوثر بر من
وارد نخواهد شد؛ نه به خدا سوگند! شفاعت من به کسی که ماده مستی آور بنوشد
نمی‌رسد و کنار حوض کوثر بر من وارد نمی‌گردد، نه، به خدا سوگند!

بخش شانزدهم

بخشی دیگر درباره شراب خوار

- ۱ - عبدالرحمان بن ابی عبدالله گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
هر کس ماده مست کننده‌ای بنوشد، تا چهل روز نمازش باز می‌ایستد و اگر در آن چهل
روز بمیرد به مرگ دوران جاهلی مرده است. پس اگر توبه کند، خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.
۲ - داوود بن حصین گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَإِنْ مَاتَ فِي الْأَرْبَعِينَ مَاتَ مَيْتَةً جَاهِلِيَّةً وَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

۳- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مِهْرَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَعْدِ الْإِسْكَافِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ :

مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَإِنْ عَادَ سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ طِينَةِ خَبَالٍ .

قَالَ : قُلْتُ : وَ مَا طِينَةُ خَبَالٍ ؟

فَقَالَ : مَاءٌ يَخْرُجُ مِنْ فُرُوجِ الزُّنَاةِ .

۴- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ :

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا .

هر کس ماده مست کننده‌ای بنوشد تا چهل روز نمازش پذیرفته نمی‌شود و اگر در این چهل روز بمیرد به مرگ دوران جاهلیت مرده است و اگر توبه کند خداوند توبه او را می‌پذیرد.

۳- سعد اسکاف گوید: امام باقر ع فرمود:

هر کس ماده مست کننده‌ای بنوشد تا چهل روز نمازش قبول نمی‌گردد و اگر تکرار کند خداوند به او از «طینت خبال» خواهد نوشتانید.

عرض کردم: «طینت خبال» چیست؟

فرمود: آبی است که از عورت زناکاران خارج می‌شود.

۴- عبدالرحمان بن حججاج گوید: امام صادق ع فرمود:

هر کس شراب بنوشد خداوند تا چهل روز هیچ نماز او را نخواهد پذیرفت.

- ۵ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ شَرِبَ مِنَ الْخَمْرِ شَرْبَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عِنْدَ فِطْرِ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ عَتَقَاءَ يُعْتَقُهُمْ مِنَ النَّارِ إِلَّا مَنْ أَفْطَرَ عَلَى مُسْكِرٍ وَ مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَمْ تُحْتَسَبْ لَهُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَإِنْ مَاتَ فِيهَا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.
- ۷ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّهُ لَمَّا احْتَضَرَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِي:

- ۵ - محمد بن مسلم نظیر این روایت را از امام (باقر علیه السلام) و یا امام صادق (علیه السلام) نقل می‌کند.
- ۶ - فضیل بن یسار گوید: امام باقر (علیه السلام) فرمود: به راستی که خداوند در هنگام افطار هر شب ماه رمضان، عده‌ای را از آتش آزاد می‌کند، مگر کسی که با ماده مست کننده افطار کند و هر کس ماده مست کننده بنوشد تا چهل روز نمازش محاسبه نخواهد شد. پس اگر در این چهل روز بمیرد به مرگ دوران جاهلی مرده است.
- ۷ - ابوبصیر گوید: امام کاظم (علیه السلام) فرمود: هنگامی که پدرم در حال احتضار بود به من فرمود:

يَا بُنَيَّ! إِنَّهُ لَا يَنَالُ شَفَاعَتَنَا مَنْ اسْتَحَفَّ بِالصَّلَاةِ وَلَا يَرِدُ عَلَيْنَا الْحَوْضَ مَنْ
 أَدْمَنَ هَذِهِ الْأَشْرِيَةَ.
 فَقُلْتُ: يَا أَبَةَ! وَ أَيَّ الْأَشْرِيَةِ؟
 فَقَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ.
 ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عِثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ
 سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 مَنْ شَرِبَ مِنْكُمْ مُسْكِرًا لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.
 ۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ
 عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
 مَنْ شَرِبَ شَرِبَةً خَمْرٍ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ سَبْعًا وَ مَنْ سَكِرَ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ
 صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا.

پسرم! به راستی که شفاعت ما به کسی که نماز را سبک بشمارد نخواهد رسید و کسی
 که به نوشیدن این نوشیدنی‌ها را مداومت کند کنار حوض کوثر بر ما وارد نخواهد گردید.

عرض کردم: پدرم! کدام نوشیدنی‌ها؟

فرمود: هر ماده مستی آوری.

۸ - سماعة بن مهران گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هر کس ماده مست کننده‌ای بنوشد تا چهل شب نمازش پذیرفته نیست.

۹ - عمرو بن شمر گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

هر کس مقداری شراب بنوشد خداوند تا هفت روز نمازش را نمی پذیرد و هر کس به

اندازه‌ای شراب بخورد که مست شود تا چهل بامداد نمازش پذیرفته نمی گردد.

- ۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ شَرِبَ خَمْرًا حَتَّى يَسْكُرَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا.
- ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ أَبِيهِ عَنْ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ شَرِبَ شَرْبَةً مِنْ خَمْرٍ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاتَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
- ۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ أَبِي نَضْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّا رَوَيْنَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ تُحْتَسَبْ لَهُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. قَالَ: فَقَالَ: صَدَقُوا. قُلْتُ: وَكَيْفَ لَا تُحْتَسَبُ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؟ لَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ!

۱۰ - ابوبصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هر کس شراب بنوشد به حدی که مست شود، خداوند تا چهل بامداد نمازش را قبول نخواهد کرد.

۱۱ - سلیمان بن خالد گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: هر کس جرعه‌ای شراب بنوشد تا چهل روز نماز او پذیرفته نخواهد شد.

۱۲ - حسین بن خالد گوید: به امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: به ما از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت شده است که فرمود: «هر کس شراب بنوشد تا چهل روز نمازش محاسبه نخواهد شد».

فرمود: راست گفته‌اند.

عرض کردم: چگونه تا چهل بامداد نمازش محاسبه نخواهد شد؛ نه کمتر و نه بیشتر؟!

فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدَّرَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ فَصَيَّرَهُ نُطْفَةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ نَقَلَهَا فَصَيَّرَهَا عَلَقَةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ نَقَلَهَا فَصَيَّرَهَا مُضْغَةً أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَهُوَ إِذَا شَرِبَ الْخَمْرَ بَقِيَتْ فِي مُشَانِيهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا عَلَى قَدْرِ انْتِقَالِ خِلْقَتِهِ.

قَالَ: ثُمَّ قَالَ ﷺ: وَكَذَلِكَ جَمِيعُ غِذَائِهِ أَكَلِهِ وَشُرْبِهِ يَبْقَى فِي مُشَانِيهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.

(۱۷)

بَابُ أَنَّ الْخَمْرَ رَأْسُ كُلِّ إِثْمٍ وَشَرِّ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَشَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! شَرِبْتُ الْخَمْرَ شَرًّا أَمْ تَرُكُ الصَّلَاةَ؟

فَقَالَ: شَرِبْتُ الْخَمْرَ.

فرمود: به راستی که خداوند متعال برای آفرینش انسان زمانی مقرر فرمود؛ چهل روز آن را نطفه قرار داد، سپس آن را منتقل نموده و چهل روز علقه قرار داد، سپس آن را منتقل نمود و چهل روز مضغه قرار داد. بنابراین هنگامی که انسان شراب می‌نوشد تا چهل روز - به اندازه جابه‌جایی خلقتش - در سرشت و طبیعتش باقی می‌ماند.

سپس فرمود: وهم چنین است تمام غذای انسان؛ خوردن و آشامیدن او تا چهل روز در سرشتش باقی می‌ماند.

بخش هفدهم

شراب، اصل هر گناه و بدی است

۱ - اسماعیل بن بشار گوید:

مردی از امام صادق ﷺ پرسید: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! نوشیدن شراب بدتر است یا ترک نماز؟

فرمود: نوشیدن شراب.

ثُمَّ قَالَ: أَوْ تَدْرِي لِمَ ذَاكَ؟
قَالَ: لَا.

قَالَ: لِأَنَّهُ يَصِيرُ فِي حَالٍ لَا يَعْرِفُ مَعَهَا رَبَّهُ.

۲ - أَبُو عَلِيِّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ
عَنِ الْحَلْبِيِّ وَزُرَّارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَا:

إِنَّ الْخَمْرَ رَأْسُ كُلِّ إِثْمٍ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ
زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ الْخَمْرَ رَأْسُ كُلِّ إِثْمٍ.

۴ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ:

سپس فرمود: آیا می‌دانی چرا چنین است؟

گفت: نه.

فرمود: زیرا شراب، شراب خوار را به گونه‌ای دگرگون می‌سازد که پروردگارش را
نمی‌شناسد.

۲ - حلبی، زراره، محمد بن مسلم و حمران بن اعین گویند: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ و امام
صادق عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فرمودند:

به راستی که شراب اصل هر گناهی است.

۳ - زید شحام نظیر این روایت را از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ و ایشان از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل
می‌نماید.

۴ - ابو اسامه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الشُّرْبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ وَ مُدْمِنُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَ تَنْزِيهِ وَإِنَّ الْخَمْرَ رَأْسُ كُلِّ إِثْمٍ
وَ شَارِبَهَا مُكَذِّبٌ بِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى لَوْ صَدَّقَ كِتَابَ اللَّهِ حَرَّمَ حَرَامَهُ.

۵ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ
مُسْكَانَ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تعالى جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالًا وَ جَعَلَ مَفَاتِيحَهَا - أَوْ قَالَ: - مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ
الشُّرَابِ.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عليهما السلام قَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تعالى جَعَلَ لِلْمَعْصِيَةِ بَيْتًا ثُمَّ جَعَلَ لِلْبَيْتِ بَابًا ثُمَّ جَعَلَ لِلْبَابِ غَلَقًا ثُمَّ جَعَلَ
لِلْغَلَقِ مِفْتَاحًا فَمِفْتَاحُ الْمَعْصِيَةِ الْخَمْرُ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحَدِهِمَا عليهما السلام قَالَ:

شراب کلید هر بدی است. کسی که همواره شراب می خورد مانند بت پرست است
و به راستی که شراب اصل هر گناهی است، شراب خوار تکذیب گر قرآن است؛ اگر قرآن
را تصدیق می نمود؛ حرام آن را حرام می دانست.

۵ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خداوند برای بدی، قفل‌هایی قرار داد و کلید قفل‌های آن را - یا فرمود: کلید این قفل‌ها
را - شراب قرار داد.

۶ - ابوبصیر گوید: امام (باقر عليه السلام و یا امام صادق عليه السلام) فرمود:

به راستی که خداوند متعال برای معصیت خانه‌ای قرار داد، سپس برای آن خانه دربی
ایجاد کرد. آن گاه برای درب قفلی قرار داد، سپس برای آن قفل، کلیدی قرار داد. پس
کلید معصیت، شراب است.

۷ - ابی بلاد گوید: امام (باقر عليه السلام و یا امام صادق عليه السلام) فرمود:

مَا عَصِيَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَشَدَّ مِنْ شُرْبِ الْخَمْرِ إِنْ أَحَدَهُمْ لَيَدَعُ الصَّلَاةَ الْفَرِيضَةَ
وَ يَتَّبِعُ عَلَى أُمَّهِ وَأُخْتِهِ وَ ابْنَتِهِ وَ هُوَ لَا يَعْقِلُ .

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ قَالَ: قِيلَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام
إِنَّكَ تَزْعُمُ أَنَّ شُرْبَ الْخَمْرِ أَشَدُّ مِنَ الزُّنَا وَ السَّرِقَةِ؟!
فَقَالَ عليه السلام: نَعَمْ إِنَّ صَاحِبَ الزُّنَا لَعَلَّهُ لَا يَعُدُّهُ إِلَى غَيْرِهِ وَإِنَّ شَارِبَ الْخَمْرِ إِذَا
شَرِبَ الْخَمْرَ زَنَى وَ سَرَقَ وَ قَتَلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ عليه السلام وَ تَرَكَ الصَّلَاةَ .
۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
شُرْبُ الْخَمْرِ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ .

(۱۸)

بَابُ مُدْمِنِ الْخَمْرِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ عَجَلَانَ
أَبِي صَالِحٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

خداوند با هیچ چیزی شدیدتر از نوشیدن شراب معصیت نشده است؛ شراب خوار
نماز واجب را ترک می کند و بی آن که خرد و وزد بر مادر، خواهر و دخترش می جهد.
۸ - راوی گوید: به امیرمؤمنان عليه السلام گفتند: تو گمان می کنی که حرمت نوشیدن
شراب شدیدتر از زنا و دزدی است؟
فرمود: آری؛ زناکار احتمال دارد که علاوه بر زنا، گناه دیگری مرتکب نشود. اما
شراب خوار آن گاه که شراب بنوشد زنا می کند، دزدی انجام می دهد، کشتن انسانی را که
خداوند متعال حرام کرده می کشد و نماز را ترک می کند.
۹ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
نوشیدن شراب، کلید هر بدی است.

بخش هیجدهم

کسی که همواره شراب می نوشد

۱ - عجلان ابی صالح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

- مَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ حَتَّى يَفْنَى عُمُرُهُ كَانَ كَمَنْ عَبَدَ الْأَوْثَانَ وَ مَنْ تَرَكَ مُسْكِرًا مَخَافَةَ مِنَ اللَّهِ ﷻ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ سَقَاهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ .
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ ﷻ كَعَابِدٍ وَتَنِي .
- ۳ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ﷺ قَالَ: قَالَ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ ﷻ حِينَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَتَنِي .
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ ﷻ حِينَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَتَنِي .

هر کس عمر خود را در نوشیدن ماده مست کننده سپری کند به سان کسی خواهد بود که بت پرستیده است و کسی که ماده مست کننده را از بیم خداوند ترک کند، خداوند او را به بهشت وارد خواهد کند و از «رحیق مختوم» خواهد نوشاند.

۲ - زید شحام گوید: امام صادق ﷺ فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

دائم الخمر همانند بت پرست خداوند را ملاقات خواهد کرد.

۳ - محمد بن مسلم نظیر این روایت را از امام (باقر ﷺ و یا امام صادق ﷺ) نقل

می‌کند.

۴ - عمرو بن عثمان نظیر این روایت را از امام صادق ﷺ نقل می‌کند.

- ۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَائِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ تعالى يَوْمَ يَلْقَاهُ كَافِرًا.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَتَنِي.
- ۷ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي جَمِيلَةَ عَنِ الْحَلْبِيِّ وَزُرَّارَةَ أَيْضًا وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ حُمْرَانَ بْنَ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُمَا قَالَا: مُدْمِنُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَتَنِي.
- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

۵ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

دائم الخمر در روز ملاقات با خدا در حال کفر با او ملاقات می کند.

۶ - عبدالرحمان بن حججاج نظیر روایت دوم همین بخش را از امام صادق عليه السلام نقل

می کند.

۷ - حلبی، زراره، محمد بن مسلم و حمران بن اعین گویند: امام باقر عليه السلام و امام

صادق عليه السلام فرمودند:

دائم الخمر مانند بت پرست است.

۸ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

مُدْمِنُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَتَنٍ إِذَا مَاتَ وَهُوَ مُدْمِنٌ عَلَيْهِ يَلْقَى اللَّهَ ﷻ حِينَ يَلْقَاهُ كَعَابِدٍ وَتَنٍ .

۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُودَ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ عَنْ شَارِبِ الْمُسْكِرِ .
قَالَ: فَكَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شَارِبُ الْخَمْرِ كَافِرٌ .

۱۰- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مُدْمِنُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَتَنٍ .

(۱۹)

بَابُ آخِرُ مِنْهُ

۱- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

دائم الخمر مانند بت پرست است، اگر با آن حال بمیرد خداوند را در روز ملاقات، مانند بت پرست ملاقات خواهد کرد.

۹- محمد بن داوود گوید:

به امام کاظم علیه السلام نامه نوشتم تا درباره کسی که ماده مستی آور می نوشد بپرسم.
امام علیه السلام در پاسخ من نوشت: شراب خوار کافر است.

۱۰- راوی دیگر نظیر روایت هفتم این بخش را از امام صادق علیه السلام نقل می کند.

بخش نوزدهم

روایاتی دیگر درباره شراب خوار

۱- ابو جارود گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
 مُدْمِنُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَتَنٍ.
 قَالَ: قُلْتُ لَهُ: وَمَا الْمُدْمِنُ؟
 قَالَ: الَّذِي إِذَا وَجَدَهَا شَرِبَهَا.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مَنْصُورِ
 بْنِ حَازِمٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو بَصِيرٍ وَابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَا: سَمِعْنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
 لَيْسَ مُدْمِنُ الْخَمْرِ الَّذِي يَشْرِبُهَا كُلَّ يَوْمٍ وَ لَكِنَّ الَّذِي يُوْطِنُ نَفْسَهُ أَنَّهُ إِذَا
 وَجَدَهَا شَرِبَهَا.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
 عَلِيِّ بْنِ يَفْطِينٍ عَنْ هَاشِمِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ نُعَيْمِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 مُدْمِنُ الْمُسْكِرِ الَّذِي إِذَا وَجَدَهُ شَرِبَهُ.

پدرم از پدر خود به من خبر داد که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

دائم الخمر مانند بت پرست است.

ابوجارود گوید: عرض کردم: دائم الخمر کیست؟

فرمود: کسی که هرگاه شراب بیابد بنوشد.

۲ - ابوبصیر و ابن ابو یعفور گویند: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدیم که می فرمود:

دائم الخمر کسی نیست که هر روز شراب می نوشد؛ بلکه کسی است که خود را مهیا

کرده است که هر گاه آن را یافت، بنوشد.

۳ - نعیم بصری گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

دائم الخمر کسی است که هرگاه شراب بیابد، بنوشد.

(۲۰)

بَابُ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ فِي الْكِتَابِ

۱ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَظْطِينٍ قَالَ: سَأَلَ الْمَهْدِيُّ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخَمْرِ هَلْ هِيَ مُحَرَّمَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ? فَإِنَّ النَّاسَ إِنَّمَا يَعْرِفُونَ النَّهْيَ عَنْهَا وَلَا يَعْرِفُونَ التَّحْرِيمَ لَهَا.
فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بَلْ هِيَ مُحَرَّمَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ!
فَقَالَ لَهُ: فِي أَيِّ مَوْضِعٍ هِيَ مُحَرَّمَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ؟ يَا أَبَا الْحَسَنِ!
فَقَالَ: قَوْلِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾.

بخش بیستم**تحریم شراب در قرآن**

۱ - علی بن یقطین گوید: مهدی عباسی از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید: آیا شراب در قرآن تحریم شده است؟ زیرا مردم از نهی از شراب آگاهی دارند، اما تحریم آن را نمی‌دانند.
حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: بلکه در قرآن تحریم شده ای امیرمؤمنان!
گفت: در کجای قرآن تحریم شده است؟ ای ابالحسن!
فرمود: آن جا که خداوند می‌فرماید: «بگو: پروردگار من فقط اعمال زشت ظاهری و پنهانی گناه و ستم به ناحق را حرام کرده است».

فَأَمَّا قَوْلُهُ: «مَا ظَهَرَ مِنْهَا» يَعْنِي الزُّنَا الْمَعْلَنَ وَ نَصَبَ الرَّايَاتِ الَّتِي كَانَتْ تَرْفَعُهَا
 الْقَوَاجِرُ لِلْفَوَاحِشِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ .
 وَأَمَّا قَوْلُهُ ﷺ: «وَمَا بَطَّنَ» يَعْنِي مَا نَكَحَ مِنَ الْأَبَاءِ، لِأَنَّ النَّاسَ كَانُوا قَبْلَ أَنْ
 يُبْعَثَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كَانَ لِلرَّجُلِ زَوْجَةٌ وَ مَاتَ عَنْهَا تَزَوَّجَهَا ابْنُهُ مِنْ بَعْدِهِ إِذَا لَمْ
 تَكُنْ أُمَّهُ فَحَرَّمَ اللَّهُ ﷻ ذَلِكَ .
 وَأَمَّا الْإِثْمُ فَإِنَّهَا الْحَمْرَةُ بِعَيْنِهَا وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ ﷻ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ: «يَسْأَلُونَكَ عَنِ
 الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ» .
 فَأَمَّا الْإِثْمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهِيَ الْحَمْرَةُ وَ الْمَيْسِرُ وَ إِثْمُهُمَا أَكْبَرُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى .
 قَالَ: فَقَالَ الْمَهْدِيُّ: يَا عَلِيُّ بْنَ يَقْطِينِ! هَذِهِ وَ اللَّهُ فَتَوَى هَاشِمِيَّةً!
 قَالَ: قُلْتُ لَهُ: صَدَقْتَ وَ اللَّهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُخْرِجْ هَذَا
 الْعِلْمَ مِنْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ .
 قَالَ: فَوَ اللَّهُ مَا صَبَرَ الْمَهْدِيُّ أَنْ قَالَ لِي: صَدَقْتَ يَا رَافِضِي!

منظور از «گناه آشکار» زنا آشکار و بر افراشتن پرچم‌هایی که زنان بدکاره برای انجام زنا در دوران جاهلی می‌افراشتند.

منظور خداوند «از گناه باطنی» یعنی ازدواج با همسر پدران است؛ زیرا مردم پیش از بعثت پیامبر ﷺ چنین بودند: هنگامی که مردی زنی داشت و می‌مرد، پس از او پسرش با آن زن ازدواج می‌کرد؛ هرگاه که آن زن، مادرش نبود. پس خداوند این ازدواج را تحریم نمود. و منظور از «گناه» شراب است و به راستی که خداوند در جای دیگری می‌فرماید: «از تو درباره شراب و قمار می‌پرسند بگو در آنها گناه بزرگی است و منافعی برای مردم دارند» منظور از «گناه» در قرآن همان شراب و قمار است و گناه آن بزرگ‌تر از منافع آن است؛ همان طور که خداوند فرموده است.

مهدی عباسی گفت: ای علی بن یقطین! به خدا سوگند این فتوای هاشمی است!
 گفتم: به خدا سوگند راست گفتی ای امیرمؤمنان! سپاس خدایی را که این علم و دانش را از شما اهل بیت خارج ننمود.
 علی بن یقطین گوید: به خدا سوگند! مهدی عباس بدون درنگ به من گفت: راست گفتی ای رافضی!

۲- بَعْضُ أَصْحَابِنَا مُرْسَلًا قَالَ:

إِنَّ أَوَّلَ مَا نَزَلَ فِي تَحْرِيمِ الْخَمْرِ قَوْلُ اللَّهِ ﷻ: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهَا﴾.

فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ أَحَسَّ الْقَوْمُ بِتَحْرِيمِهَا وَتَحْرِيمِ الْمَيْسِرِ وَعَلِمُوا أَنَّ الْإِثْمَ مِمَّا يَنْبَغِي اجْتِنَابُهُ وَلَا يَحْمِلُ اللَّهُ ﷻ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ طَرِيقٍ لِأَنَّهُ قَالَ: ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ آيَةً أُخْرَى: ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ فَكَانَتْ هَذِهِ الْآيَةُ أَشَدَّ مِنَ الْأُولَى وَأَعْلَظَ فِي التَّحْرِيمِ.

ثُمَّ تَلَّتْ بآيَةٍ أُخْرَى فَكَانَتْ أَعْلَظَ مِنَ الْآيَةِ الْأُولَى وَالثَّانِيَةِ وَأَشَدَّ فَقَالَ ﷻ: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ﴾.

۲- راوی گوید: امام علیؑ فرمود:

نخستین چیزی که درباره تحریم شراب نازل شد، این آیه بود که خداوند فرمود: «از تو درباره شراب و قمار می پرسند بگو در آنها گناه بزرگی است و منافعی برای مردم دارد، ولی گناه آنها از سودشان بیشتر است» پس هنگامی که این آیه نازل شد مردم حس کردند که شراب و قمار حرام است و دانستند که گناه چیزی است که باید از آن اجتناب کنند و خداوند از همه جهات آنان را در تنگنا قرار داده است؛ زیرا که فرمود: «و منافعی برای مردم دارند».

سپس آیه دیگری را نازل نمود و فرمود: «شراب، قمار، بت‌ها و ازلام پلید و از کار شیطان است از آنها دوری کنید تا رستگار شوید» پس این آیه از آیه اول نسبت به تحریم شدیدتر و غلیظتر بود.

آن گاه آیه دیگری را برای بار سوم نازل نمود. پس این آیه از آیه اول و دوم غلیظتر و شدیدتر بود؛ و فرمود: «شیطان می خواهد به وسیله شراب و قمار در میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز بازدارد آیا خودداری خواهید کرد؟».

فَأَمَرَكَ بِاجْتِنَابِهَا وَفَسَّرَ عِلَلَهَا الَّتِي لَهَا وَ مِنْ أَجْلِهَا حَرَّمَهَا ثُمَّ بَيَّنَّ اللَّهُ ﷻ تَحْرِيمَهَا وَ كَشَفَهُ فِي الْآيَةِ الرَّابِعَةِ مَعَ مَا دَلَّ عَلَيْهِ فِي هَذِهِ الْآيَةِ الْمَذْكُورَةِ الْمَتَّقِدْمَةَ بِقَوْلِهِ ﷻ: ﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَ الْإِثْمَ وَ الْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ﴾ وَ قَالَ ﷻ فِي الْآيَةِ الْأُولَى: ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ ﴾ ثُمَّ قَالَ فِي الْآيَةِ الرَّابِعَةِ: ﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَ الْإِثْمَ ﴾.

فَخَبَّرَ اللَّهُ ﷻ أَنَّ الْإِثْمَ فِي الْخَمْرِ وَ غَيْرِهَا وَ أَنَّهُ حَرَامٌ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ ﷻ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْتَرِضَ فَرِيضَةً أَنْزَلَهَا شَيْئاً بَعْدَ شَيْءٍ حَتَّى يُوَطِّنَ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ عَلَيْهَا وَ يَسْكُنُوا إِلَى أَمْرِ اللَّهِ ﷻ وَ نَهْيِهِ فِيهَا وَ كَانَ ذَلِكَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ ﷻ عَلَى وَجْهِ التَّنْذِيرِ فِيهِمْ أَصَوَّبَ وَ أَقْرَبَ لَهُمْ إِلَى الْأَخْذِ بِهَا وَ أَقَلَّ لِيُنْفَرِهِمْ مِنْهَا.

پس فرمان به دوری از آن داد و علت‌های آن را که به خاطر آن وبه سبب آن، شراب را حرام نمود، تفسیر نمود.

سپس تحریم آن را بیان نمود و در چهارمین آیه آن را ظاهر نمود، علاوه بر آن چه که در آیه‌های پیشین دلالت بر تحریم آن می‌کرد؛ با این فرموده: «بگو: پروردگار من فقط اعمال زشت ظاهری و پنهانی گناه و ستم به ناحق را حرام کرده است».

خداوند در آیه اول فرموده بود: «از تو درباره شراب و قمار می‌پرسند بگو در آنها گناه بزرگی است و منافی برای مردم دارند» سپس در آیه چهارم فرمود: «بگو: پروردگار من فقط اعمال زشت ظاهری و پنهانی گناه و ستم به ناحق را حرام کرده است» پس خداوند خبر داد که «گناه» در شراب و غیر آن است و این که «گناه» حرام است.

و این بدان جهت بود که هرگاه خداوند متعال اراده کند واجبی را واجب گرداند، آن را کم کم نازل می‌کند.

تا این که مردم خود را آماده آن سازند و به فرمان و نهی خداوند در مورد آن آرام گیرند و این از عمل خداوند به صورت تدبیر و دوراندیشی است در بین مردم که شایسته‌تر و نزدیک‌تر به پذیرش آن هستند و فرار آنان از آن حکم کمتر خواهد بود.

(۲۱)

بَابُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَرَّمَ كُلَّ مُسْكِرٍ قَلِيلُهُ وَكَثِيرُهُ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ كَلَيْبِ الصَّيْدَاوِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ حَرَّمَ الْخَمْرَ بِعَيْنِهَا فَقَلِيلُهَا وَكَثِيرُهَا حَرَامٌ كَمَا حَرَّمَ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الشَّرَابَ مِنْ كُلِّ مُسْكِرٍ وَ مَا حَرَّمَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَدْ حَرَّمَهُ اللَّهُ ﷻ.

بخش بیست و یکم**پیامبر خدا ﷺ اندک و بسیار مواد مستی آور را تحریم فرمود**

۱ - کلب صیداوی گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: رسول خدا ﷺ در خطبه خود فرمود: هرگونه مست کننده حرام است.

۲ - ابوریع شامی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

به راستی که خداوند شراب را به طور کلی حرام نمود، کم و زیاد آن حرام است، همان طور که مردار، خون و گوشت خوک را حرام نمود. و پیامبر خدا ﷺ آشامیدنی از هر نوع مست کننده ای را حرام نمود و آن چه که پیامبر خدا ﷺ حرام کند، به راستی که خداوند آن را حرام نموده است.

۳ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثَمِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي عَمِّي وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ صُلَحَاءِ مَوَالِيكَ أَمَرَنِي أَنْ أَسْأَلَكَ عَنِ النَّبِيدِ فَأَصِفَّهُ لَكَ.

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ: أَنَا أَصِفُّهُ لَكَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ فَمَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

قَالَ: قُلْتُ: فَقَلِيلُ الْحَرَامِ يُجِلُّهُ كَثِيرُ الْمَاءِ؟

فَرَدَّ عَلَيْهِ بِكَفِّهِ مَرَّتَيْنِ: لَا، لَا.

۳ - عطاء بن یسار گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هر شراب مست کننده‌ای حرام است و هر ماده مست کننده‌ای شراب است.

۴ - علی بن حکم گوید:

معاویه بن وهب گفت: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: یکی از پسر عموهای من از شیعیان شما به من دستور داد که از شما درباره نبید بپرسم. من آن را برای شما توصیف و بیان کنم؟

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ به معاویه بن وهب فرمود: من برای تو بیان می‌کنم. پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هر شراب مست کننده‌ای حرام است. پس آن چه که بسیار آن مستی می‌آورد، کم آن نیز حرام است.

معاویه گوید: عرض کردم: پس آب فراوان، اندکی از نوشیدنی حرام را حلال می‌کند؟

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ با دست مبارک خود دو مرتبه به او جواب داد: نه، نه.

۵ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ النَّبِيدِ فَقَالَ:

حَرَّمَ اللَّهُ سَلَّمَ الْخَمْرَ بِعَيْنِهَا وَحَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَشْرِبَةِ كُلِّ مُسْكِرٍ.

۶ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ كَلِيبِ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ النَّبِيدِ فَقَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ:

أَيُّهَا النَّاسُ! أَلَا إِنَّ كُلَّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ! أَلَا وَ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ!

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: كُنْتُ مُبْتَلَى بِالنَّبِيدِ مُعْجَبًا بِهِ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَصِيفُ لَكَ النَّبِيدَ؟

قَالَ: فَقَالَ لِي: بَلْ أَنَا أَصِيفُهُ لَكَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

۵ - فضیل بن یسار گوید:

از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره نبید پرسیدم.

فرمود: خداوند شراب را به طور مطلق حرام نمود و پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از میان نوشیدنی‌ها هر نوشیدنی مست کننده‌ای را حرام کرد.

۶ - کلب اسدی گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: شراب خرما و کشمش چه حکمی دارد؟

فرمود: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در خطبه خود فرمود:

ای مردم! آگاه باشید هر نوع شرابی حرام است و شرابی که یک جام آن مستی آورد، یک قطره آن نیز حرام است.

۷ - صفوان جمال گوید: من به شراب خرما علاقه وافری داشتم. به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ

گفتم: قربانت شوم! اجازه می‌فرمایید که شراب خرما و کشمش را برایتان توصیف کنم؟

فرمود: نه، من خودم برایت توصیف می‌کنم. جدم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.
 فَقُلْتُ لَهُ: هَذَا نَبِيذُ السَّقَايَةِ بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ؟
 فَقَالَ لِي: لَيْسَ هَكَذَا كَانَتِ السَّقَايَةُ إِنَّمَا السَّقَايَةُ زَمْزَمٌ أَفْتَدِرِي مَنْ أَوَّلُ مَنْ
 غَيَّرَهَا؟

قَالَ: قُلْتُ: لَا.

قَالَ: الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ كَانَتْ لَهُ حَبَلَةٌ أَفْتَدِرِي مَا الْحَبَلَةُ؟
 قُلْتُ: لَا.

قَالَ: الْكَرْمُ فَكَانَ يُنْتَعَجُ الزَّبِيبُ عُذْوَةٌ وَ يَشْرَبُونَهُ بِالْعَشِيِّ وَ يُنْتَعَجُ بِالْعَشِيِّ
 وَيَشْرَبُونَهُ مِنَ الْعَدِ يُرِيدُ بِهِ أَنْ يَكْسِرَ غِلْظَ الْمَاءِ عَنِ النَّاسِ وَإِنَّ هَؤُلَاءِ قَدْ تَعَدَّوْا فَلَا
 تَشْرَبُهُ وَلَا تَقْرَبُهُ.

۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ
 قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّمْرِ وَ الزَّبِيبِ يُطْبَخَانِ لِلنَّبِيِّ؟

هر شرابی حرام است. هر شرابی که یک جام آن مستی آورد، یک جرعه آن نیز حرام است.
 گفتیم: پس درباره این شراب خرما که در کنار کعبه بر سر چاه زمزم به حاجیان می دهند،
 چه می فرمایید؟
 فرمود: سقایی حاجیان که در عهد رسول خدا ﷺ دائر بود، تنها آب زمزم بود، آیا
 می دانی چه کسی آب زمزم را مخلوط کرد؟
 گفتیم: نه، نمی دانم.

فرمود: نخستین کسی که آب زمزم را مخلوط کرد، عباس عموی رسول خدا ﷺ بود.
 عباس، در طائف تاکستانی داشت که ما آن را «حبله» می نامیم و شما به آن «کرم»
 می گوئید. عباس، صبح گاهان در خمره های آب زمزم کشمش می انداخت و شام گاهان به
 مردم می نوشانید و شام گاهان کشمش خمره ها را عوض می کرد و صبح گاهان به مردم
 می نوشانید. عباس، با این کار خود می خواست سنگینی آب چاه را بشکند. ولی اینک از
 حد تجاوز کرده اند و کشمش را برای چند روز متوالی در خمره ها باقی می گذارند. از آن آب
 میاشام و به آن نزدیک مشو.

۸- سماعه گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: رواست که خرما و کشمش را برای شربت
 بجوشانند؟

فَقَالَ: لَا.

وَ قَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

وَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

كُلُّ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

وَ قَالَ: لَا يَصْلُحُ فِي النَّبِيذِ الْخَمِيرَةُ وَ هِيَ الْعَكْرَةُ.

۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ

يَسَارٍ قَالَ: ابْتَدَأَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا مِنْ غَيْرِ أَنْ أَسْأَلَهُ فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

قَالَ: قُلْتُ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! كُلُّهُ حَرَامٌ؟

فَقَالَ: نَعَمْ الْجُرْعَةُ مِنْهُ حَرَامٌ.

۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ

مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ جَمِيعًا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ:

فرمود: نه و فرمود: هر مست کننده‌ای حرام است.

و فرمود: رسول خدا ﷺ می‌فرماید: هر شرابی که بسیار آن مست کند، یک قطره آن

نیز حرام است.

و فرمود: در نبیذ ته‌نشین شراب است که شایسته نوشیدن نیست.

آن‌گاه فرمود: جدم رسول خدا ﷺ فرموده است: «هر نوع شراب مستی‌آور حرام است».

گفتم: خداوند کار شما را اصلاح کند! آیا همه آن حرام است؟

فرمود: یک جرعه آن نیز حرام است.

۹ - فضیل بن یسار گوید: روزی امام صادق ﷺ بدون این که از ایشان بپرسم ابتداءً به من

فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود: «هر شراب مست کننده‌ای حرام است».

گفتم: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! همه آن حرام است؟

فرمود: آری، یک جرعه آن نیز حرام است.

۱۰ - ابو صباح کنانی نظیر روایت دوم همین بخش را از امام صادق ﷺ نقل می‌کند

و می‌افزاید: امام ﷺ فرمود:

حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ قَلِيلَهَا وَكَثِيرَهَا كَمَا حَرَّمَ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ
حَرَّمَ النَّبِيَّ ﷺ مِنَ الْأَشْرِيَةِ الْمُسْكِرَةِ وَ مَا حَرَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَدْ حَرَّمَهُ اللَّهُ ﷻ.
وَ قَالَ: مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ
قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ لِبَعْضِ أَصْحَابِنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ النَّبِيدِ.
فَقَالَ: حَلَالٌ.

فَقَالَ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! إِنَّمَا سَأَلْتُكَ عَنِ النَّبِيدِ الَّذِي يُجْعَلُ فِيهِ الْعَكْرُ فَيُعْطَى حَتَّى
يُسْكِرَ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.
فَقَالَ الرَّجُلُ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! فَإِنَّ مِنْ عِنْدَنَا بِالْعِرَاقِ يَقُولُونَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
إِنَّمَا عَنَى بِذَلِكَ الْقَدْحَ الَّذِي يُسْكِرُ.
فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

خدا اندک و بسیار شراب را حرام کرد، آن سان که مردار، خون و گوشت خوک را حرام
نمود و پیامبر ﷺ نیز از نوشیدنی‌ها، مستی آور آن‌ها را حرام کرد و آن چه را پیامبر ﷺ
حرام کرده خداوند متعال نیز حرام کرده است.

و فرمود: هر چیزی که بسیار آن مستی آورد، کم آن نیز حرام است.
۱۱ - عبدالرحمان بن حججاج گوید: برای یک تن از یاران شیعه اجازه گرفتم تا به محضر
امام صادق ﷺ شرفیاب شد و پرسید: شراب خرما و کشمش چه حکمی دارد؟
فرمود: حلال است.

آن مرد گفت: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! منظور ته مانده نبیدی است که آن
قدر می جوشد که مستی آور می شود.

فرمود: جدم رسول الله ﷺ فرموده است: «هر نوع شراب مستی آور حرام است».
آن مرد گفت: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! فقهای عراق می گویند: منظور
رسول خدا ﷺ کمیت شراب است که یک جام آن مستی می آورد.
فرمود: هر شرابی که بسیار آن مستی بیاورد، اندک آن نیز حرام است.

فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: فَأَكْسِرُهُ بِالْمَاءِ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: لَا وَمَا لِلْمَاءِ أَنْ يُحَلَّلَ الْحَرَامَ؛ اتَّقِ اللَّهَ عز وجل وَلَا تَشْرَبْهُ.

۱۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَانٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا يَقُولُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا تَقُولُ فِي النَّبِيدِ؟ فَإِنَّ أَبَا مَرْيَمَ يَشْرَبُهُ وَيَزْعُمُ أَنَّكَ أَمَرْتَ بِشُرْبِهِ. فَقَالَ: مَعَاذَ اللَّهِ عز وجل أَنْ أَكُونَ أَمْرًا بِشُرْبِ مُسْكِرٍ، وَاللَّهِ إِنَّهُ لَشَيْءٌ مِمَّا اتَّقَيْتُ فِيهِ سُلْطَانًا وَلَا غَيْرَهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ فَمَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ هَؤُلَاءِ رُبَّمَا حَضَرَتْ مَعَهُمُ الْعَشَاءَ فَيَجِيئُونَ بِالنَّبِيدِ بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّا لَمَّا أَشْرَبْنَاهُ خِفْتُ أَنْ يَقُولُوا: فَلَانِيَّ فَكَيْفَ أَصْنَعُ؟ فَقَالَ: اكْسِرْهُ بِالْمَاءِ.

آن مرد گفت: می‌توانم کیفیت آن را با آب بشکنم که مستی نیاورد؟ فرمود: چه دلیلی دارد که آب، حرام خدا را حلال کند؟ از خدای متعال تقوا پیشه کن و بترس و شراب منوش.

۱۲ - حنان گوید: شنیدم که مردی از امام صادق عليه السلام می‌پرسید: اگر خرما و کشمش را در خمیره آب بیندازند چه صورت دارد؟ ابو مریم از این‌گونه شربت می‌نوشد و ادعا می‌کند که شما فرموده‌اید اشکالی ندارد؟

فرمود: من به خدای متعال پناه می‌برم که چنین فرمانی صادر کنم. به خدا سوگند که من در این باره از هیچ سلطان و فرد دیگری تقیّه نکرده‌ام، پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: شراب مست آور حرام است. بنابراین هر شرابی که بسیار آن مستی بیاورد، اندک آن نیز حرام است.

۱۳ - عمرو بن مروان گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: من گاهی با اهل تسنن کنار سفره شامی حاضر می‌شوم. آنان پس از شام نبيذ می‌آورند؛ پس اگر من آن را ننوشم می‌ترسم که بگویند: «رافضی است» چه وظیفه‌ای دارم. فرمود: مستی آن را با آب کم کن و بشکن که مستی نیاورد.

قُلْتُ: فَإِذَا أَنَا كَسَرْتُهُ بِالْمَاءِ أَشْرَبُهُ؟
قَالَ: لَا.

۱۴ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي خِدَاشٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ النَّيْسَابُورِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الْقَدْحُ مِنَ النَّبِيدِ وَالْقَدْحُ مِنَ الْخَمْرِ سَوَاءٌ؟
فَقَالَ: نَعَمْ سَوَاءٌ.
قُلْتُ: فَالْحَدُّ فِيهِمَا سَوَاءٌ؟
فَقَالَ: سَوَاءٌ.

۱۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا تَرَى فِي قَدْحٍ مِنْ مُسْكِرٍ يُصَبُّ عَلَيْهِ الْمَاءُ حَتَّى تَذَهَبَ عَادِيَّتُهُ وَ يَذْهَبَ سُكْرُهُ؟

گفتم: پس هنگامی که مستی آن را با آب کم نمودم، بنوشم؟
فرمود: نه.

۱۴ - محمد بن عبده نیشابوری گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: یک کاسه نیبذ با یک کاسه شراب یکسان است؟
فرمود: آری، یکسان است.

گفتم: بنابراین حد خوردن در هر دوتای آنها یکسان است؟
فرمود: یکسان است.

۱۵ - عمر بن حنظله گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: اگر در یک جام شراب، آب خالص بریزند تا آن حد که صورت شراب را بشکند و مستی نیاورد، چه صورت دارد؟

فَقَالَ: لَا وَاللَّهِ وَلَا قَطْرَةٌ تَقُطِرُ مِنْهُ فِي حُبِّ إِلَّا أَهْرِيْقَ ذَلِكَ الْحُبُّ.

۱۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خَلِيفَةَ وَ هُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

أَتَيْتُ الْمَدِيْنَةَ وَ زِيَادُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَارِثِيُّ عَلَيْهَا فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَ تَمَكَّنْتُ مِنْ مَجْلِسِي.

قَالَ: فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنِّي رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْحَارِثِ بْنِ كَعْبٍ وَ قَدْ هَدَانِي اللَّهُ ﷻ إِلَى مَحَبَّتِكُمْ وَ مَوَدَّتِكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ.

قَالَ: فَقَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَ كَيْفَ اهْتَدَيْتَ إِلَى مَوَدَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ؟ فَوَاللَّهِ إِنْ مَحَبَّتِنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ كَعْبٍ لَقَلِيلٌ!

قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنْ لِي غُلَامًا خُرَاسَانِيًّا وَ هُوَ يَعْمَلُ الْقِصَارَةَ وَ لَهُ هَمَشْهَرِيْجُونَ أَرْبَعَةٌ وَ هُمْ يَتَدَاعَوْنَ كُلَّ جُمُعَةٍ فَيَقَعُ الدَّعْوَةَ عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ فَيُصِيبُ غُلَامِي كُلَّ خَمْسٍ جُمُعَةٍ فَيَجْعَلُ لَهُمُ النَّبِيذَ وَ اللَّحْمَ.

فرمود: نه، به خدا سوگند! حتی اگر یک قطره شراب در خمره‌ای بریزد، من تمام آن خمره آب را به فاضلاب می‌ریزم.

۱۶ - یزید بن خلیفه از افراد خاندان بنی حارث بن کعب گوید: من به مدینه رفتم. زیاد بن عبیدالله حارثی حاکم آن جا بود. پس اجازه ورود بر امام صادق عليه السلام گرفتم. نزد ایشان داخل شدم و سلام کردم. و در جای خود قرار گرفتم.

به حضرت عليه السلام عرض کردم: من مردی از بنی حارث بن کعب هستم و خداوند مرا به محبت و دوستی شما اهل بیت عليهم السلام هدایت نموده است.

فرمود: چگونه به دوستی ما اهل بیت عليهم السلام هدایت شدی؟ زیرا به خدا سوگند! محبت ما در بین بنی حارث بن کعب اندک است.

عرض کردم: فدایت گردم! من برده‌ای خراسانی دارم، او رخت‌شویی می‌کند و چهار نفر همشهری دارد که آنان هر جمعه دور هم جمع می‌شوند و هر دفعه مهمانی بر عهده یکی از آنان است. پس هر پنج جمعه، یک جمعه نوبت برده من می‌شود. برده‌ام برای آنان نبیذ و گوشت تهیه می‌کند.

قَالَ: ثُمَّ إِذَا فَرَعُوا مِنَ الطَّعَامِ وَاللَّحْمِ جَاءَ بِإِجَانَةٍ فَمَلَأَهَا نَبِيذًا ثُمَّ جَاءَ بِمِطْهَرَةٍ
فَإِذَا نَآوَلَ إِنْسَانًا مِنْهُمْ قَالَ لَهُ: لَا تَشْرَبْ حَتَّى تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
فَأَهْتَدَيْتُ إِلَى مَوَدَّتِكُمْ بِهَذَا الْعَلَامِ.

قَالَ: فَقَالَ لِي: اسْتَوْصِ بِهِ خَيْرًا وَ أَفْرِيئُهُ مِنِّي السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُ: يَقُولُ لَكَ جَعْفَرُ
بْنُ مُحَمَّدٍ: انْظُرْ شَرَابَكَ هَذَا الَّذِي تَشْرَبُهُ فَإِنْ كَانَ يُسْكِرُ كَثِيرُهُ فَلَا تَقْرَبَنَّ قَلِيلَهُ فَإِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

وَ قَالَ: مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

قَالَ: فَجِئْتُ إِلَى الْكُوفَةِ وَ أَفْرَأْتُ الْعَلَامَ السَّلَامَ مِنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام.

قَالَ: فَبَكَى ثُمَّ قَالَ لِي: اهْتَمَّ بِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام حَتَّى يُفْرِنِي السَّلَامَ؟

قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ وَ قَدْ قَالَ لِي: قُلْ لَهُ: انْظُرْ شَرَابَكَ هَذَا الَّذِي تَشْرَبُهُ فَإِنْ كَانَ
يُسْكِرُ كَثِيرُهُ فَلَا تَقْرَبَنَّ قَلِيلَهُ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:

هنگامی که از غذا و گوشت فارغ شدند، برده‌ام پیاله‌ای می‌آورد و آن را از نبيذ پر
می‌کند. سپس آفتابه‌ای می‌آورد. پس هرگاه که آن را به یکی از آنان تعارف می‌نمود، به او
می‌گفت: «نوش، تا این که بر محمد و آل محمد عليهم السلام صلوات بفرستی».

پس من به وسیله این برده به محبت و دوستی شما هدایت شدم.

امام عليه السلام به من فرمود: تو را در مورد او به نیکی سفارش می‌کنم و از جانب من به او
سلام برسان و بگو: جعفر بن محمد به تو می‌گوید: «درباره این شرابی که می‌نوشی دقت
کن؛ پس اگر فراوان آن مستی‌آور باشد بنابراین به هیچ وجه به اندک آن نزدیک نشو! زیرا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ» وَ قَدْ أَوْصَانِي بِكَ فَادْهَبْ
فَأَنْتَ حَرٌّ لَوْ جِهَ اللَّهُ تَعَالَى .

قَالَ: فَقَالَ الْعَلَامُ: وَ اللَّهُ إِنَّهُ لَشَرَابٌ مَا يَدْخُلُ جَوْفِي مَا بَقِيَتْ فِي الدُّنْيَا.

۱۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ كَلَيْبِ بْنِ
مُعَاوِيَةَ قَالَ: كَانَ أَبُو بَصِيرٍ وَ أَصْحَابُهُ يَشْرَبُونَ النَّبِيذَ يَكْسِرُونَهُ بِالْمَاءِ .

فَحَدَّثْتُ بِذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: وَ كَيْفَ صَارَ الْمَاءُ يُحَلَّلُ الْمُسْكِرِ؟
مُرَّهُمْ لَا يَشْرَبُوا مِنْهُ قَلِيلًا وَ لَا كَثِيرًا .

قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَذْكُرُونَ أَنَّ الرِّضَا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُحِلُّهُ لَهُمْ .

فَقَالَ: وَ كَيْفَ كَانَ يُحَلُّونَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمُسْكِرِ وَ هُمْ لَا يَشْرَبُونَ مِنْهُ قَلِيلًا
وَ لَا كَثِيرًا؟ فَأَمْسِكُوا عَنْ شُرْبِهِ .

«هر نوشیدنی مستی‌آوری حرام است هر چیزی که فراوان آن مست کننده باشد، پس
اندک آن نیز حرام است.».

و در مورد توبه من سفارش نموده است. بنابراین برو که به خاطر خدا آزادی!

برده گفت: به خدا سوگند! تا زنده هستم دیگر از آن نوشیدنی نخواهم نوشید.

۱۷ - کلب بن معاویه گوید: ابوبصیر و یارانش مشروب کشمش و خرما می‌نوشیدند
و آن را با آب خالص می‌شکستند که مستی نیاورد. من قضیه را خدمت امام صادق علیه السلام
گزارش کردم.

فرمود: چگونه آب خالص، شراب حرام را حلال می‌کند؟ به آنان بفرما که از مشروب
خرما و کشمش نیاشامند، نه بسیار و نه اندک.

من گفتم: آنان نقل می‌کنند که رضایت آل محمد این شرب را برای آنان حلال می‌داند!
فرمود: آل محمد چگونه شراب را حلال می‌کنند، با آن که خود از اندک و بسیار آن
پرهیز می‌کنند؟ از خوردن این شراب خودداری کنید.

فَاجْتَمَعْنَا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَصِيرٍ: إِنَّ دَا جَاءَنَا عَنْكَ بِكَذَا وَكَذَا.
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَدَقَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! إِنَّ الْمَاءَ لَا يُحَلَّلُ الْمُسْكِرَ فَلَا تَشْرَبُوا مِنْهُ قَلِيلًا
وَلَا كَثِيرًا.

(۲۲)

بَابُ أَنَّ الْخَمْرَ إِنَّمَا حُرِّمَتْ لِغَلِيلِهَا فَمَا فَعَلَ فِعْلَ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ يَعْقُوبَ
بْنَ يَقْطِينٍ عَنْ أَخِيهِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُحَرِّمِ الْخَمْرَ لِاسْمِهَا وَ لَكِنْ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا فَمَا فَعَلَ
فِعْلَ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَخِيهِ
الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بعدها همگی با ابوبصیر به خدمت امام صادق علیه السلام رسیدیم. ابوبصیر به آن سرور گفت:
این مرد از جانب شما پیام آورده که از شراب چنین و چنان ننوشم.
فرمود: راست گفته است. آب، نمی تواند شراب مست کننده را حلال کند. از این
شرابها ننوشید، نه اندک و نه بسیار.

بخش بیست و دوم

شراب به خاطر نتیجه اش حرام است! پس هر چه که نتیجه اش

مانند آن باشد حرام است

۱ - علی بن یقین گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

به راستی که خداوند تبارک و تعالی شراب را به جهت نام آن حرام نکرده؛ بلکه به
جهت عاقبت آن حرام نموده است. پس هر چه کار شراب کند، شراب است.

۲ - علی بن یقین گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُحَرِّمِ الْخَمْرَ لِاسْمِهَا وَ لَكِنَّهُ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا فَمَا كَانَ عَاقِبَتُهُ عَاقِبَةَ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: لِمَ حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ؟

فَقَالَ: حَرَّمَهَا لِغَيْرِهَا وَ مَا تُؤْتِرُ مِنْ فَسَادِهَا.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْخَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام: لِمَ حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ؟

فَقَالَ: حَرَّمَهَا لِغَيْرِهَا وَ فَسَادِهَا.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْخَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ النَّبِيدِ أَمْ خَمْرٌ هُوَ؟

فَقَالَ عليه السلام: مَا زَادَ عَلَى التَّرِكِ جَوْدَةً فَهُوَ خَمْرٌ.

خداوند شراب را به جهت نامش حرام ننمود؛ بلکه به جهت عاقبتش آن را حرام کرد. پس هر چه که عاقبتش، عاقبت شراب باشد، شراب است.

۳ - راوی گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: چرا خداوند شراب را حرام نمود؟

فرمود: آن را به جهت نتیجه و ایجاد فساد حرام نمود.

۴ - ابو جارود گوید: از امام باقر عليه السلام پرسیدم: چرا خداوند شراب را حرام نمود؟

فرمود: به جهت فعل و فسادش حرام نمود.

۵ - ابو جارود گوید: از امام باقر عليه السلام پرسیدم: آیا نبید، شراب است؟

فرمود: آن چه که با کنار بودنش باعث منفعت و مستی بیشتر شود، شراب است.

(۲۳)

بَابُ مَنْ اضْطُرَّ إِلَى الْخَمْرِ لِلدَّوَاءِ أَوْ لِلْعَطَشِ أَوْ لِلتَّقِيَّةِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَضَّاحٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ:
 دَخَلْتُ أُمَّ خَالِدٍ الْعَبْدِيَّةَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالَتْ: جُعِلْتُ فِدَاكَ!
 إِنَّهُ يَعْتَرِينِي قَرَأِيرٌ فِي بَطْنِي [فَسَأَلْتُهُ عَنْ أَعْلَالِ النِّسَاءِ وَقَالَتْ:] وَقَدْ وَصَفَ لِي
 أَطِبَاءُ الْعِرَاقِ النَّبِيدَ بِالسُّوَيْقِ وَقَدْ وَقَفْتُ وَ عَرَفْتُ كَرَاهَتَكَ لَهُ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَسْأَلَكَ
 عَنْ ذَلِكَ.
 فَقَالَ لَهَا: وَمَا يَمْنَعُكَ عَنْ شُرْبِهِ؟
 قَالَتْ: قَدْ قَلَّدْتُكَ دِينِي فَأَلْقَى اللَّهُ صلى الله عليه وسلم حِينَ أَلْقَاهُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام
 أَمَرَنِي وَ نَهَانِي.

بخش بیست و سوم**حکم کسی که به عنوان دارو، رفع تشنگی و یا تقیه شراب بنوشد**

۱ - ابوبصیر گوید: روزی امّ خالد عبیدیه خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شد، من نیز در حضور آن حضرت عليه السلام بودم. امّ خالد گفت: فدایت گردم! شکم پیچه مرا در برمی گیرد. و پزشکان عراق نبید را با قاووت برایم توصیه کرده اند. من می دانم و آگاهم که شما از آن کراهت دارید. پس دوست داشتم که درباره آن از شما بپرسم.
 فرمود: چه چیزی تو را از آشامیدن آن بازداشته است؟
 گفت: من قلاده دین خود را از شما به گردنم آویختم. می خواهم خداوند را در روز ملاقات، ملاقات کنم و به او خبر دهم که جعفر بن محمد عليه السلام به من امر و نهی نمود.

فَقَالَ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! أَلَا تَسْمَعُ إِلَى هَذِهِ الْمَرْأَةِ وَ هَذِهِ الْمَسَائِلِ؟ لَا وَاللَّهِ لَا أَدْنُ لَكَ فِي قَطْرَةٍ مِنْهُ وَلَا تَذُوقِي مِنْهُ قَطْرَةً فَإِنَّمَا تَسْتَدْمِئِينَ إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُكَ هَاهُنَا - وَ أَوْ مَا بِيَدِهِ إِلَى حَنْجَرَتِهِ يَقُولُهَا ثَلَاثًا: - أ فَهَمَّتِ؟
قَالَتْ: نَعَمْ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا يَبُلُّ الْمَيْلَ يُنَجِّسُ حُبًّا مِنْ مَاءٍ - يَقُولُهَا ثَلَاثًا -.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُبْعَثُ لَهُ الدَّوَاءُ مِنْ رِيحِ الْبَوَاسِيرِ فَيَشْرَبُهُ بِقَدَرٍ أُسْكُرَجَةٍ مِنْ نَبِيدٍ صُلْبٍ لَيْسَ يُرِيدُ بِهِ اللَّذَّةَ وَإِنَّمَا يُرِيدُ بِهِ الدَّوَاءَ.
فَقَالَ: لَا وَلَا جُرْعَةً.

ثُمَّ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عز وجل لَمْ يَجْعَلْ فِي شَيْءٍ مِمَّا حَرَّمَ شِفَاءً وَلَا دَوَاءً.

حضرت عليه السلام به من فرمود: ای ابا محمد! آیا به سخن این زن گوش می‌کنی؟! نه، به خدا سوگند! در یک قطره از آن هم به تو اجازه نمی‌دهم و حتی یک قطره آن را نجش؛ زیرا هنگامی که جانت به این جا - وبا دست مبارکش به حنجره خود اشاره نمود - رسید، پشیمان خواهی شد.

حضرت عليه السلام این سخن را سه بار تکرار نمود و فرمود: آیا فهمیدی؟
امّ خالد گفت: آری.

سپس امام عليه السلام سه مرتبه فرمود: نجاستی که میل سرمه را تر کند، یک کوزه آب را نجس می‌کند.

۲ - عمر بن اذینه گوید: به امام صادق عليه السلام نوشتم: برای بیماری، دارو فرستاده‌اند تا باد بواسیر او را علاج کنند. در این دارو به مقدار یک پیاله شراب کشمش وجود دارد. بیمار به فکر لذت نیست، فقط می‌خواهد درد خود را علاج کند. آیا استفاده از این شراب به عنوان دارو حلال است؟

فرمود: نه، و نه یک جرعه آن.

حضرتش فرمود: آن چه را خداوند متعال حرام کرده، نمی‌تواند داروی شفابخش باشد.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: إِنَّ بِي جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَرْيَا حَرَامَ الْبَوَاسِيرِ وَلَيْسَ يُؤَافِقُنِي إِلَّا شُرْبُ النَّبِيدِ.

قَالَ: فَقَالَ لَهُ: مَا لَكَ؟ وَ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَ رَسُولُهُ ﷺ؟ - يَقُولُ لَهُ ذَلِكَ ثَلَاثًا: - عَلَيْكَ بِهَذَا الْمَرِيْسِ الَّذِي تَمْرُسُهُ بِالْعَشِيِّ وَ تَشْرَبُهُ بِالْعَدَاةِ وَ تَمْرُسُهُ بِالْعَدَاةِ وَ تَشْرَبُهُ بِالْعَشِيِّ.

فَقَالَ لَهُ: هَذَا يَنْفُخُ الْبَطْنَ.

قَالَ لَهُ: فَأَذُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَنْفَعُ لَكَ مِنْ هَذَا عَلَيْكَ بِالِدُّعَاءِ؛ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ.

قَالَ: فَقُلْنَا لَهُ: فَقَلِيلُهُ وَ كَثِيرُهُ حَرَامٌ؟

فَقَالَ: نَعَمْ قَلِيلُهُ وَ كَثِيرُهُ حَرَامٌ.

۳ - اسباط گوید: من در خدمت امام صادق علیه السلام بودم که شخصی به آن حضرت عرض کرد: قربانت گردم! من باد بواسیر دارم و نوشیدن نبید با من سازگاری دارد. حضرت سه مرتبه این سخن را به او فرمود: تو با چیزی که خدا و پیامبرش آن را حرام نمودند چه کار داری؟! نمودند چه کار داری؟! نمودند چه کار داری?!

بر تو باد به این «مریس»^(۱) که شب هنگام آن را خیس می‌کنی و صبح آن را می‌نوشی و صبح آن را خیس می‌کنی و شب می‌خوری. او عرض کرد: این باعث نفخ شکم می‌شود. فرمود: پس تو را بر چیزی که مفیدتر از آن است راهنمایی می‌کنم، بر تو باد به دعا؛ زیرا دعا موجب شفا از هر بیماری است.

اسباط گوید: ما عرض کردیم: اندک و فراوان نبید حرام است؟

فرمود: آری، اندک و فراوان آن حرام است.

۱ - مریس: خرمايي که در آب و یا شیر می‌خیسانند.

- ۴- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلْبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ دَوَاءِ عُجْنِ بِالْحَمْرِ. فَقَالَ: لَا وَاللَّهِ مَا أَحَبُّ أَنْ أَنْظُرَ إِلَيْهِ فَكَيْفَ أَتَدَاوَى بِهِ إِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ شَحْمِ الْخِنْزِيرِ أَوْ لَحْمِ الْخِنْزِيرِ وَإِنْ أَنْسَأَ لَيْتَدَاوُونَ بِهِ.
- ۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَمْرٍو عَنِ ابْنِ الْحُرِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَيَّامَ قَدَمِ الْعِرَاقِ. فَقَالَ لِي: ادْخُلْ عَلَى إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ؛ فَإِنَّهُ شَاكٌ فَأَنْظُرْ مَا وَجَعُهُ وَ صِفْ لِي شَيْئاً مِنْ وَجَعِهِ الَّذِي يَجِدُ.
- قَالَ: فَقُمْتُ مِنْ عِنْدِهِ فَدَخَلْتُ عَلَى إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ وَجَعِهِ الَّذِي يَجِدُ فَأَخْبَرَنِي بِهِ فَوَصَفْتُ لَهُ دَوَاءً فِيهِ نَبِيذٌ.

- ۴- به امام صادق عليه السلام گفتم: اگر دارویی با شراب انگوری خمیر شود، چه صورت دارد؟
فرمود: نه، به خدا سوگند! من دوست نمی‌دارم به آن نگاه کنم تا چه رسد که با آن مداوا کنم. این دارو به منزله چربی خوک است. با وجود این گروهی از مردم با آن مداوا می‌کنند.
- ۵- ابن حرّ گوید: در روزهایی که امام صادق عليه السلام به عراق تشریف آورده بود خدمت ایشان شرف‌یاب شدم. حضرت عليه السلام به من فرمود: نزد اسماعیل بن جعفر عليه السلام برو؛ زیرا او بیمار است. ببین که دردش چیست؟ و گزارشی از درد و بیماری او برایم بازگو کن.
من برخاستم و به نزد اسماعیل عليه السلام رفتم و درباره بیماری او پرسیدم و او مرا از آن آگاه نمود. دارویی برای او تجویز کردم که در آن نبیذ به کار رفته بود.

فَقَالَ إِسْمَاعِيلُ: النَّبِيذُ حَرَامٌ وَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ لَا نَسْتَشْفِي بِالْحَرَامِ.
 ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
 الْحَسَنِ الْمِثَمِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ دَوَاءٍ عُجِنَ
 بِالْخَمْرِ نَكَتَجُلُ مِنْهَا.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا جَعَلَ اللَّهُ تعالى فِيهَا حَرَمَ شِفَاءً.
 ۷ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
 قَالَ:

مَنْ اِكْتَحَلَ بِمِيلٍ مِنْ مُسْكِرٍ كَحَلَهُ اللَّهُ تعالى بِمِيلٍ مِنْ نَارٍ.
 ۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ
 سُؤَيْدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَرْجَانِيِّ عَنْ مَالِكِ الْمِسْمَعِيِّ عَنْ قَائِدِ بْنِ طَلْحَةَ أَنَّهُ
 سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ النَّبِيذِ يُجْعَلُ فِي الدَّوَاءِ.
 فَقَالَ: لَا لَيْسَ يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَسْتَشْفِيَ بِالْحَرَامِ.

اسماعیل عليه السلام گفت: نبیذ حرام است و ما اهل بیت با حرام خود را درمان نمی‌کنیم.
 ۶ - معاویة بن عمّار گوید: مردی از امام صادق عليه السلام پرسید: می‌توانیم دارویی که با
 شراب مخلوط شده است، سرمه بکشیم؟
 فرمود: خداوند در چیزهایی که حرام نموده شفا قرار نداده است.
 ۷ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 هر کس با یک میل از ماده‌ای مست‌کننده سرمه بکشد، خداوند با میلی از آتش بر
 چشمانش سرمه خواهد کشید.
 ۸ - قائد بن طلحه از امام صادق عليه السلام درباره نبیذی که در دارو قرار گرفته است پرسید.
 فرمود: برای هیچ کس شایسته و روا نیست که با حرام خود را درمان کند.

۹ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْكُحْلِ يُعْجَنُ بِالنَّبِيدِ أَمْ يَصْلُحُ ذَلِكَ؟
فَقَالَ: لَا.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ دَوَاءٍ يُعْجَنُ بِخَمْرِ فَقَالَ: مَا أَحْبَبُّ أَنْ أَنْظُرَ إِلَيْهِ وَ لَا أَشْمُهُ فَكَيْفَ أَتَدَاوَى بِهِ؟!

۱۱ - أَبُو عَلِيِّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْكُوفِيِّ عَنِ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
لَيْسَ فِي شُرْبِ النَّبِيدِ تَقِيَّةٌ.

۱۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام: فِي الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ تَقِيَّةٌ؟

۹ - علی بن جعفر علیه السلام برادر امام کاظم علیه السلام گوید: از آن حضرت پرسیدم: از سرمه‌ای که با نبید درهم آمیخته می‌توان استفاده کرد؟
فرمود: نه.

۱۰ - حلبی گوید: از امام صادق علیه السلام درباره دارویی که با شراب درهم آمیخته پرسیدند.
فرمود: من دوست ندارم به آن نگاه کنم و آن را استشمام نمی‌کنم پس چگونه با آن مداوا نمایم؟!

۱۱ - امام صادق علیه السلام فرمود:

در خوردن شراب خرما و کشمش، تقیه جایز نیست.

۱۲ - راوی گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم: در مسح کردن روی کفش تقیه است؟

قَالَ: لَا يُتَّقَى فِي ثَلَاثَةٍ.

قُلْتُ: وَمَا هُنَّ؟

قَالَ: شُرْبُ الْحَمْرِ - أَوْ قَالَ: شُرْبُ الْمُسْكِرِ - وَ الْمَسْحُ عَلَى الْحُقَيْنِ وَ مُتَعَهُ الْحَجَّ.

(۲۴)

بَابُ النَّبِيذِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَّانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا وَ هُوَ يَقُولُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا تَقُولُ فِي النَّبِيذِ؟ فَإِنَّ أَبَا مَرْيَمَ يَشْرِبُهُ وَ يَزْعُمُ أَنَّكَ أَمَرْتَهُ بِشُرْبِهِ.
فَقَالَ: صَدَقَ أَبُو مَرْيَمَ سَأَلَنِي عَنِ النَّبِيذِ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ حَلَالٌ وَ لَمْ يَسْأَلْنِي عَنِ الْمُسْكِرِ.

فرمود: در سه مورد نمی توان تقیه کرد.

عرض کردم: آنان کدامند؟

فرمود: نوشیدن شراب - یا فرمود: نوشیدن شراب مستی آور - مسح کشیدن روی کفش و عمره مفرده.

بخش بیست و چهارم

شراب خرما و کشمش

۱ - حنان بن سدير گوید: شنيدم مردی به امام صادق عليه السلام می گفت: شراب خرما و کشمش چه حکمی دارد؟ ابو مریم از این شراب می نوشد و می گوید: شما فرموده اید بنوشد؟ امام صادق عليه السلام فرمود: ابو مریم درست گفته است. وی پرسید: اگر در خمره آب، کشمش و خرما بریزند، چه صورت دارد؟ من گفتم: حلال است. او از من پرسید که نوشیدن مسکرات چه صورت دارد؟

قَالَ: ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْمُسْكِرَ مَا اتَّقَيْتُ فِيهِ أَحَدًا سُلْطَانًا وَلَا غَيْرَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
 كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.
 فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَذَا النَّبِيُّ الَّذِي أَذِنْتَ لِأَبِي مَرْيَمَ فِي شُرْبِهِ أَيُّ شَيْءٍ هُوَ؟

فَقَالَ: أَمَّا أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ الْخَادِمَ فَيَجِيءُ بِقَدَحٍ وَيَجْعَلُ فِيهِ زَبِيبًا وَيَغْسِلُهُ
 غَسْلًا تَقِيًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ فِي إِنَاءٍ ثُمَّ يَصُبُّ عَلَيْهِ ثَلَاثَةَ مِثْلِهِ أَوْ أَرْبَعَةَ مَاءً ثُمَّ يَجْعَلُهُ
 بِاللَّيْلِ وَيَشْرَبُهُ بِالنَّهَارِ وَيَجْعَلُهُ بِالْعَدَاةِ وَيَشْرَبُهُ بِالْعَشِيِّ وَكَانَ يَأْمُرُ الْخَادِمَ بِغَسْلِ
 الْإِنَاءِ فِي كُلِّ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ كَيْلًا يَعْتَلِمَ فَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ النَّبِيذَ فَهَذَا النَّبِيذُ.
 ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
 إِسْمَاعِيلَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَبُو الْعَبَّاسِ الْكُوفِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ جَمِيعًا عَنْ
 سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَيُّوبُ بْنُ رَاشِدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْبَلَادِ
 يَسْأَلُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ النَّبِيذِ.

آن حضرت در ادامه فرمود: من در مورد شراب، از هیچ قدرتی تقیه ندارم. رسول
 خدا ﷺ فرموده است: «هرگونه شراب مستی آور، حرام است و هر شرابی که بسیار آن
 مستی بیارود، اندک آن حرام است».
 آن مرد پرسید: فدایت شوم! این شرابی که رخصت فرموده‌ای تا ابومریم بیاشامد،
 چگونه شرابی است؟

امام صادق علیه السلام فرمود: پدرم امام باقر علیه السلام به خادم می فرمود که یک ظرفی بیاورد
 و قدری کشمش در آن بریزد و با دقت بشوید و بعد کشمش را در ظرف بزرگ‌تری بریزد
 و سه تا چهار برابر آن آب بیفزاید. پدرم اول شب کشمش را در آب می انداخت و فردای
 صبح آن را می نوشید و اول صبح کشمش را در آب می انداخت و شبانه می نوشید.
 پدرم به خادم می فرمود: هر سه روز یک بار، ظرف شربت را تمیز بشوید تا جدار
 داخلی ظرف ژله نگیرد و باعث تخمیر نشود. اگر نوشیدنی حلال می خواهید، نوشیدنی
 حلال همین است.

۲ - ایوب بن راشد گوید:

از ابوبلاد شنیدم که از امام صادق علیه السلام پرسید: شراب نبیذ (چه حکمی دارد؟

فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

فَقَالَ: إِنَّهُ يُوضَعُ فِيهِ الْعَكْرُ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: بِئْسَ الشَّرَابُ! وَ لَكِنْ أَنْبَدُوهُ عُذْوَةً وَ اشْرَبُوهُ بِالْعَشِيِّ.

قَالَ: فَقَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَذَا يُفْسِدُ بَطُونَنَا.

قَالَ: فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَفَسَدَ لِبَطْنِكَ أَنْ تَشْرَبَ مَا لَا يَحِلُّ لَكَ.

۳- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ

جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَنَاطِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ

مِهْرَانَ عَنْ الْكَلْبِيِّ النَّسَابَةِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ النَّبِيدِ.

فَقَالَ: حَلَالٌ.

قُلْتُ: إِنَّا نَنْبِذُهُ فَنَطْرَحُ فِيهِ الْعَكْرَ وَ مَا سِوَى ذَلِكَ.

فَقَالَ عليه السلام شَهْ! شَهْ! تِلْكَ الْحَمْرَةُ الْمُتَبَيَّنَةُ.

قَالَ: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! فَأَيُّ نَبِيدٍ تَعْنِي؟

امام صادق عليه السلام فرمود: مانعی ندارد.

ابوبلاد گفت: در این شراب ژله می ریزند.

امام صادق عليه السلام فرمود: بد شرابی است، اما شما به هنگام صبح، کشمش بریزید

و شبانه میل کنید.

ابوبلاد گفت: فدایت شوم! این شربت، معده ما را از بین می برد.

امام صادق عليه السلام فرمود: شرابی که حلال نباشد، بیشتر مایه فساد معده خواهد شد.

۳- کلبی نسابه گوید: از امام صادق عليه السلام درباره نبید پرسیدم.

فرمود: حلال است.

گفتم: ما آب را کنار می گذاریم و ژله و چیزهای دیگر در آن می ریزیم.

فرمود: بس است! بس است! این شراب گندیده است.

گفتم: فدایت شوم! منظور شما کدام نبید بود؟

فَقَالَ: إِنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ شَكُّوا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَغْيِيرَ الْمَاءِ وَفَسَادَ طَبَائِعِهِمْ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَنْبُذُوا فَكَانَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ يَأْمُرُ خَادِمَهُ أَنْ يَنْبِذَ لَهُ فَيَعْمِدُ إِلَى كَفِّ مِنْ تَمْرٍ فَيُلْقِيهِ فِي الشَّنِّ فَمِنْهُ شُرْبُهُ وَمِنْهُ طَهُورُهُ.

فَقُلْتُ: وَكَمْ كَانَ عَدَدُ التَّمَرَاتِ الَّتِي كَانَتْ تُلْقَى؟

قَالَ: مَا يَحْمِلُ الْكَفُّ؟

قُلْتُ: وَاحِدَةٌ وَاثْنَتَيْنِ.

فَقَالَ ﷺ: رُبَّمَا كَانَتْ وَاحِدَةً وَ رُبَّمَا كَانَتْ اثْنَتَيْنِ.

فَقُلْتُ: وَكَمْ كَانَ يَسْعُ الشَّنُّ مَاءً؟ مَا بَيْنَ الْأَرْبَعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ إِلَى مَا فَوْقَ ذَلِكَ؟

قَالَ: فَقُلْتُ: بِالْأَرْطَالِ.

فَقَالَ: أَرْطَالٍ بِمِثَالِ الْعِرَاقِ.

٤ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ حَضَرَ مَعَهُ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فَقُلْتُ: يَا جَارِيَةَ! اسْقِينِي مَاءً.

فرمود: به راستی که مردم مدینه از دگرگونی آب و فاسد شدن مزاجشان به پیامبر ﷺ شکایت نمودند. پیامبر ﷺ به آنان دستور داد که نبیذ تهیه کنند و یکی از مردم به غلام خود دستور می‌داد که برایش آب کنار بگذارد. غلام به اندازه یک کف دست خرما برمی‌داشت و آن را در مشک کهنه‌ای می‌انداخت. پس آشامیدن و طهارت آن به وسیله او انجام می‌گرفت.

گفتم: چند عدد خرما که در مشک می‌ریخت؟

فرمود: به مقداری که کف دست حمل کند.

گفتم: یک یا دو کف دست؟

فرمود: گاهی یک و گاهی دو کف دست بود.

گفتم: مشک کهنه چه مقدار آب را در برمی‌گرفت؟

[فرمود:] بین چهل تا هشتاد؛ و یا بیشتر از آن.

گفتم: واحد اندازه‌گیری آن با رطل بود؟

فرمود: چند رطل با پیمانانه عراقی.

٤ - ابی بلاد گوید:

با جماعتی در حضور امام باقر ﷺ نشسته بودم. به خادم آن سرور گفتم: برایم قدری آب بیاور.

فَقَالَ لَهَا: اسْقِيهِ مِنْ نَبِيذِي .
 فَجَاءَتْ نَبِيذِي مِنْ بُسْرِ فِي قَدَحٍ مِنْ صُفْرِ .
 قَالَ: فَقُلْتُ: إِنَّ أَهْلَ الْكُوفَةِ لَا يَرْضَوْنَ بِهَذَا .
 قَالَ: فَمَا نَبِيذُهُمْ؟
 قُلْتُ لَهُ: يَجْعَلُونَ فِيهِ الْقَعْوَةَ .
 قَالَ: وَمَا الْقَعْوَةُ؟
 قُلْتُ: الدَّاذِيُّ .
 قَالَ: وَمَا الدَّاذِيُّ؟
 فَقُلْتُ: نُغْلُ التَّمْرِ .
 قَالَ: يَضْرِبُ بِهِ الْأَنْبَاءَ حَتَّى يَهْدِرَ النَّبِيذُ فَيَغْلِي ثُمَّ يُسَكِّرُ فَيَشْرَبُ .
 فَقَالَ: هَذَا حَرَامٌ .

امام باقر عليه السلام به خادم فرمود: از نوشیدنی من به او بنوشان.
 خادم در یک ظرف مسی قدری نوشیدنی خرما آورد.
 گفتم: اهل کوفه به این نوشیدنی راضی نمی شوند.
 امام باقر عليه السلام فرمود: نوشیدنی آنان چگونه است؟
 گفتم: بر آن «قعوه» می افزایند.
 امام باقر عليه السلام فرمود: «قعوه» چیست؟
 گفتم: ته نشین شراب خرما تا جدار داخلی ظرف، لعاب بگیرد و خرما تخمیر شود
 و بجوشد و مستی بیاورد و بعد بنوشند.
 امام باقر عليه السلام فرمود: این شراب حرام است.

۵ - عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ بْنِ الرُّضَا عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ: إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَلْصِقَ بَطْنِي بِبَطْنِكَ.

فَقَالَ: هَاهُنَا يَا أَبَا إِسْمَاعِيلَ!

وَ كَشَفَ عَن بَطْنِهِ وَ حَسَرْتُ عَن بَطْنِي وَ أَلْزَقْتُ بَطْنِي بِبَطْنِهِ ثُمَّ أَجْلَسَنِي وَ دَعَا بِطَبَقٍ فِيهِ زَيْبٌ فَأَكَلْتُ.

ثُمَّ أَخَذَ فِي الْحَدِيثِ فَشَكَا إِلَيَّ مَعِدَتَهُ وَ عَطِشْتُ فَاسْتَقَيْتُ مَاءً فَقَالَ: يَا جَارِيَّةُ! اسْقِيهِ مِنْ نَبِيذِي.

فَجَاءَتْنِي بِنَبِيذٍ مَرِيَسٍ فِي قَدَحٍ مِنْ صُغْرِ فَشَرَبْتُهُ فَوَجَدْتُهُ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ. فَقُلْتُ لَهُ: هَذَا الَّذِي أَفْسَدَ مَعِدَتَكَ.

قَالَ: فَقَالَ لِي: هَذَا تَمْرٌ مِنْ صَدَقَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله يُؤْخَذُ غُدْوَةً فَيُصَبُّ عَلَيْهِ الْمَاءُ فَتَمْرُسُهُ الْجَارِيَّةُ وَ أَشْرَبُهُ عَلَى أَثَرِ الطَّعَامِ وَ سَائِرِ نَهَارِي فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ أَخَذْتُهُ الْجَارِيَّةُ فَسَقَتْهُ أَهْلَ الدَّارِ.

۵ - ابراهیم بن ابو بلاد گوید:

به حضور امام جواد عليه السلام شرف یاب شدم و عرض کردم: می خواهم که شکم خود را به شکم شما بچسبانم.

فرمود: بیا این جا ای ابو اسماعیل!

و شکم خود را گشود و من نیز شکم خود را برهنه نمودم و شکم خود را به شکم حضرت عليه السلام چسباندم. سپس مرا در کنار خود نشانید و طبقی خواست که در آن مویز بود. آن طبق را آوردند و من از آن خوردم. آن گاه حضرت عليه السلام صحبت می کردند. در این هنگام معده ایشان درد گرفت و من نیز تشنه شدم و آب خواستم.

حضرت عليه السلام فرمود: ای کنیز! از نبیذ من به او بنوشان.

کنیز در کاسه ای از روی، نبیذ خیس خورده ای برایم آورد.

آن را نوشیدم و شیرین تر از غسل یافتم.

به حضرت عليه السلام عرض کردم. این چیزی است که معده شما را ناراحت و بیمار کرده است.

به من فرمود: این خرمایی از موقوفات پیامبر صلى الله عليه وآله است. در هنگام بامداد آن را می گیرند و روی آن آب می ریزند. پس کنیز آن را خیس می کند و من بعد از غذا و بقیه ساعات روز آن را می نوشم و هنگامی که شب گردد، کنیز آن را برمی دارد و به افراد منزل می نوشاند.

فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ أَهْلَ الْكُوفَةِ لَا يَرْضَوْنَ بِهَذَا.

فَقَالَ: وَمَا نَبِيذُهُمْ؟

قَالَ: قُلْتُ: يُؤْخَذُ التَّمْرُ فَيُنْتَقَى وَيُلْقَى عَلَيْهِ الْقَعْوَةُ.

قَالَ: وَمَا الْقَعْوَةُ؟

قُلْتُ: الدَّاذِيُّ.

قَالَ: وَمَا الدَّاذِيُّ؟

قُلْتُ: حَبُّ يُوْتَى بِهِ مِنَ الْبَصْرَةِ فَيُلْقَى فِي هَذَا النَّبِيذِ حَتَّى يَغْلِي وَيُسْكِرَ ثُمَّ يُشْرَبُ.

فَقَالَ: ذَلِكَ حَرَامٌ.

٦ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِبَعْضِ أَصْحَابِنَا فَسَأَلَهُ عَنِ النَّبِيذِ. فَقَالَ: حَلَالٌ.

عرض کردم: مردم کوفه به این نبیذ راضی نمی شوند.

فرمود: نبیذ آنان چیست؟

عرض کردم: خرما را برمی دارند و آن را می کنند و روی آن «قعوه» می ریزند.

فرمود: قعوه چیست؟

عرض کردم: «دازی».

فرمود: دازی چیست؟

عرض کردم: دانه ای است که از بصره می آورند و آن را در این نبیذ می ریزند تا این که بجوشد و مست کننده شود. سپس آن را می نوشند.

فرمود: این حرام است.

٦ - عبدالرحمان بن حججاج گوید:

برای یکی از یاران خود اجازه گرفتم تا به محضر امام صادق عليه السلام شرفیاب شد. آن

مرد از امام صادق عليه السلام پرسید: شراب خرما و کشمش چه حکمی دارد؟

امام صادق عليه السلام فرمود: حلال است.

فَقَالَ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! إِنَّمَا سَأَلْتُ عَنِ النَّبِيدِ الَّذِي يُجْعَلُ فِيهِ الْعَكْرُ فَيَعْلِي حَتَّى يُسْكِرَ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُنْدَارٍ جَمِيعاً عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ الْيَمَنِ قَوْمٌ فَسَأَلُوهُ عَنْ مَعَالِمِ دِينِهِمْ فَأَجَابَهُمْ.

فَخَرَجَ الْقَوْمُ بِأَجْمَعِهِمْ فَلَمَّا سَارُوا مَرَّحَلَةً.

قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: نَسِينَا أَنْ نَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَمَّا هُوَ أَهْمُ إِلَيْنَا ثُمَّ نَزَلَ الْقَوْمُ ثُمَّ بَعَثُوا وَفِدَاءَ لَهُمْ فَأَتَى الْوَفْدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْقَوْمَ بَعَثُوا بِنَا إِلَيْكَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّبِيدِ.

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَمَا النَّبِيدُ؟ صِفُوهُ لِي.

آن مرد گفت: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! درباره شرابی پرسیدم که در آن زله می‌اندازند تا بجوشد و مستی بیاورد.

امام صادق علیه السلام فرمود: جدم رسول خدا ﷺ فرموده: «هر شرابی که مستی بیاورد حرام است».

۷ - محمد بن جعفر گوید: پدرم امام صادق علیه السلام فرمود:

عده‌ای از مردم یمن به خدمت پیامبر خدا ﷺ آمدند و از احکام دینی خود سؤال کردند. حضرت علیه السلام به آنان جواب فرمود و آنان رفتند.

پس از این که یک منزل از راه را طی کردند بعضی از آنان گفتند: فراموش کردیم که از پیامبر خدا ﷺ درباره چیزی که برایمان از همه مهم‌تر بود سؤال کنیم.

آن گاه در همان جا فرود آمدند و فرستادگانی را به سوی پیامبر خدا ﷺ روانه کردند.

فرستادگان نزد پیامبر خدا ﷺ آمدند و عرض کردند: ای پیامبر خدا! همانا که آن گروه ما را نزد شما فرستادند تا درباره نبید از شما سؤال کنیم.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: نبید چیست؟ آن را برایم توصیف کنید.

فَقَالُوا: يُؤْخَذُ مِنَ التَّمْرِ فَيَتْبَدُ فِي إِنَاءٍ ثُمَّ يُصَبُّ عَلَيْهِ الْمَاءُ حَتَّى يَمْتَلِئَ وَ يُوقَدُ تَحْتَهُ حَتَّى يَنْطَبِخَ فَإِذَا انْطَبَخَ أَخَذُوهُ فَأَلْقَوْهُ فِي إِنَاءٍ آخَرَ ثُمَّ صَبُّوا عَلَيْهِ مَاءً ثُمَّ يُمْرَسُ ثُمَّ صَفَّوهُ بِثَوْبٍ ثُمَّ يُلْقَى فِي إِنَاءٍ ثُمَّ يُصَبُّ عَلَيْهِ مِنْ عَكْرِ مَا كَانَ قَبْلَهُ ثُمَّ يَهْدِرُ وَيُعْلِي ثُمَّ يَسْكُنُ عَلَى عَكْرَةٍ.

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا هَذَا! قَدْ أَكْثَرْتَ أَفْسِكِرُ؟

قَالَ: نَعَمْ.

قَالَ: فَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

قَالَ: فَخَرَجَ الْوَفْدُ حَتَّى انْتَهَوْا إِلَى أَصْحَابِهِمْ فَأَخْبَرُوهُمْ بِمَا قَالَ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ.

فَقَالَ الْقَوْمُ: ازْجِعُوا بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى نَسْأَلَهُ عَنْهَا شِفَاهًا وَ لَا يَكُونَ

بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ سَفِيرٌ.

عرض کردند: نبیذ از خرما تهیه می شود. خرما را در ظرفی می فشارند، سپس بر روی آن به حدی که پر شود آب می ریزند و زیر آن آتش روشن می کنند تا طبخ گردد. هنگامی که طبخ شد آن را در ظرفی دیگر می ریزند، سپس روی آن آب می ریزند و آن را با پارچه ای تصفیه می کنند. آن گاه آن را در ظرفی می ریزند، سپس ته نشین قبلی را روی آن می ریزند، می جوشد سپس ته نشین آن آرام می گردد.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: ای فلانی! توضیح بیشتر دادی! آیا مست کننده است؟

عرض کرد: آری.

فرمود: هر مست کننده ای حرام است.

فرستادگان خارج شدند و به یاران خود رسیدند و آنان را از فرموده پیامبر خدا ﷺ آگاه

کردند.

آن گروه گفتند: ما را نزد پیامبر خدا ﷺ بازگردانید تا خودمان به صورت شفاهی از

ایشان پرسیم و بین ما و ایشان فرستاده ای نباشد.

فَرَجَعَ الْقَوْمُ جَمِيعًا فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أَرْضَنَا أَرْضٌ دَوِّيَّةٌ وَ نَحْنُ قَوْمٌ نَعْمَلُ الزَّرْعَ وَ لَا نَقْوَى عَلَى الْعَمَلِ إِلَّا بِالنَّبِيذِ.

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: صِفُوهُ لِي.

فَوَصَفُوهُ لَهُ كَمَا وَصَفَ أَصْحَابُهُمْ.

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفَيْسِكُمْ؟

فَقَالُوا: نَعَمْ.

فَقَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَ حَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَسْقِيَ شَارِبَ كُلِّ مُسْكِرٍ مِنْ طِينَةِ خَبَالٍ أَفْتَدُرُونَ مَا طِينَةُ خَبَالٍ؟

قَالُوا: لَا.

قَالَ: صَدِيدُ أَهْلِ النَّارِ.

آن گروه همگی برگشتند و عرض کردند: ای پیامبر خدا! به راستی که سر زمین ما سر زمین بیماری است و ما قومی هستیم که کشاورزی می‌کنیم و جز با نبیذ توانایی کار کردن نمی‌یابیم.

پیامبر خدا ﷺ به آنان فرمود: نبیذ را برای من توصیف نمایید.

آنان نبیذ را همان طور که فرستادگان توصیف نموده بودند، بیان کردند.

پیامبر خدا ﷺ به آنان فرمود: آیا مستی‌آور است؟

عرض کردند: آری.

فرمود: هر مست‌کننده‌ای حرام است و بر خداوند روا است که خورنده هر ماده مست‌کننده‌ای را از «طینت خبال» بنوشاند، آیا می‌دانید «طینت خبال» چیست؟

عرض کردند: نه.

فرمود: چرک و خون بدن دوزخیان است.

(۲۵)

بَابُ الظُّرُوفِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ نَبِيذٍ قَدْ سَكَنَ غَلِيَانُهُ. فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الظُّرُوفِ. فَقَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الدُّبَاءِ وَ الْمُزَفَّتِ وَ زِدْتُمْ أَنْتُمْ الْحَنْتَمَ - يَعْنِي: الْغَضَارَ - وَ الْمُزَفَّتُ - يَعْنِي: الزَّفْتُ - الَّذِي يَكُونُ فِي الزَّقِّ وَ يُصَبُّ فِي الْخَوَابِي لِيَكُونَ أَجْوَدَ لِلْخَمْرِ. قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْجِرَارِ الْخُضْرِ وَ الرَّصَاصِ. فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهَا.

بخش بیست و پنجم

ظروف شراب

۱ - محمد بن مسلم گوید: از امام (باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ یا امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ) پرسیدم: بعد از آن که شراب خرما و کشمش از جوش و خروش بیفتد، چه حکمی دارد؟ فرمود: جدم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «هر شرابی که مستی بیاورد، حرام است». پرسیدم: ظروف آلوده به شراب چه حکمی دارند؟ فرمود: جدم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ استفاده از دبه کدو حلوایی و مشک زفت اندوده که ویژه تخمیر شراب بوده است، منع فرمود. و اینک شما ظرف گلی را هم بر آن افزوده‌اید و داخل آن را مانند مشک شراب زفت اندوده‌اید تا بتواند شراب را با فشار بیشتری تخمیر کند. پرسیدم: ظروف سفالین که با مواد شیشه‌ای لعاب می‌دهند و یا ظروفی که از مفرغ و سرب می‌سازند، چه حکمی دارد؟ فرمود: مانعی ندارد.

۲- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنِ جَرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّهُ مَنَعَ مِمَّا يُسْكِرُ مِنَ الشَّرَابِ كُلِّهِ وَ مَنَعَ التَّقْيِيرِ وَ نَبِيذِ الدُّبَاءِ وَ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

۳- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ خَالِدِ بْنِ جَرِيرٍ عَنِ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنِ كُلِّ مُسْكِرٍ فَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

فَقُلْتُ لَهُ: فَالظُّرُوفُ الَّتِي يُصْنَعُ فِيهَا مِنْهُ؟

فَقَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنِ الدُّبَاءِ وَ المَزْفَّتِ وَ الحَنْتَمِ وَ التَّقْيِيرِ.

قُلْتُ: وَ مَا ذَاكَ؟

قَالَ: الدُّبَاءُ القَرْعُ وَ المَزْفَّتُ الدَّنَانُ وَ الحَنْتَمُ جِرَارٌ خُضِرَ وَ التَّقْيِيرُ خَشَبٌ كَانَتْ

الْجَاهِلِيَّةُ يَنْقُرُونَهَا حَتَّى يَصِيرَ لَهَا أَجْوَافٌ يَنْبُذُونَ فِيهَا.

۲- جراح مدائنی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از هر نوع شراب مست کننده منع فرمود و از دبه‌های چوبی و دبه کدو حلوایی که ویژه تخمیر شراب بود، منع فرمود.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: «هر شرابی که بسیار آن مست کند، اندک آن نیز حرام است».

۳- ابوریع شامی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از نوشیدن هر ماده مست کننده‌ای نهی می‌کرد. بنابراین هر ماده مستی آوری حرام است.

عرض کردم: ظروفی که در آن ماده مست کنند تهیه می‌شود چه حکمی دارد؟

فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ استفاده از دبه کدو حلوایی، مزفت، حنتم و تقیر را نهی نمود.

عرض کردم: این‌ها چیستند؟

فرمود: دباء کدوی حلوایی است، مزفت خم بزرگ است، حنتم سبوی سبز است و تقیر چوبی بود که در زمان جاهلیت آن را سوراخ می‌کردند و توی آن را خالی می‌کردند که در آن نبیذ تهیه کنند.

(۲۶)

بَابُ الْعَصِيرِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا يَحْرُمُ الْعَصِيرُ حَتَّى يَغْلِيَ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- لَا بَأْسَ بِشُرْبِ الْعَصِيرِ سِتَّةَ أَيَّامٍ.
- قَالَ ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ: مَعْنَاهُ مَا لَمْ يَغْلِ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ شُرْبِ الْعَصِيرِ.
- فَقَالَ: اشْرَبْهُ مَا لَمْ يَغْلِ فَإِذَا غَلَى فَلَا تَشْرَبْهُ.

بخش بیست و ششم

شیره انگور

- ۱ - حمّاد بن عثمان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- شیره انگور تا زمانی که نجوشیده باشد، حرام نیست.
- ۲ - محمد بن عاصم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- آشامیدن شیره انگور تا شش روز ایرادی ندارد.
- ابن ابی عمیر گوید: معنایش این است که تا زمانی که نجوشیده باشد.
- ۳ - حمّاد بن عثمان گوید:
- از امام صادق عليه السلام درباره نوشیدن شیره انگور پرسیدم.
- حضرت فرمود: تا زمانی که نجوشیده آن را بیاشام. هنگامی که جوشیده آن را ننوش.

قَالَ: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَيُّ شَيْءٍ الْعَلَيَانُ؟
قَالَ: الْقَلْبُ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ
عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
إِذَا نَشَّ الْعَصِيرُ أَوْ غَلَى حَرَمٌ.

(۲۷)

بَابُ الْعَصِيرِ الَّذِي قَدْ مَسَّتْهُ النَّارُ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
كُلُّ عَصِيرٍ أَصَابَتْهُ النَّارُ فَهُوَ حَرَامٌ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَ يَبْقَى ثُلُثُهُ.

عرض کردم: قربانتان کردم! جوشیدن چیست؟

فرمود: دگرگونی.

۴ - ذریح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر گاه شیرۀ انگور بجوشد و یا غلیان کند، حرام می‌شود.

بخش بیست و هفتم

شیرۀ انگور پخته

۱ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

افشردۀ انگور، بعد از آن که بر روی آتش بجوشد، حرام می‌شود و تا دو سوم آن تبخیر
نشود، باقیمانده آن حلال نخواهد شد.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْعَصِيرِ يُطْبَخُ بِالنَّارِ حَتَّى يَغْلِي مِنْ سَاعَتِهِ فَيَشْرِبُهُ صَاحِبُهُ قَالَ: إِذَا تَغَيَّرَ عَنْ حَالِهِ وَغَلَى فَلَا خَيْرَ فِيهِ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلَاثًا وَيَبْقَى ثُلَاثًا.

(۲۸)

بَابُ الطَّلَاءِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: - وَ قَدْ سُئِلَ عَنِ الطَّلَاءِ فَقَالَ: إِنْ طُبَخَ حَتَّى يَذْهَبَ مِنْهُ اثْنَانِ وَ يَبْقَى وَاحِدٌ فَهُوَ حَلَالٌ وَ مَا كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ.

۲ - راوی گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: شیره انگور با آتش پخته می شود تا این که در همان ساعت بجوشد. آیا انسان می تواند آن را بنوشد؟
فرمود: هر گاه از حالت اولیه اش برگردد و بجوشد، خیری در آن نیست تا این که دو سوم آن بجوشد و یک سوم باقی بماند.

بخش بیست و هشتم

شیره طلایی

۱ - ابو بصیر: امام صادق عليه السلام - در حالی که درباره شراب جوشیده از ایشان سؤال شده بود - فرمود: اگر به حدی بجوشد که دو سوم آن از بین برود و یک سوم آن باقی بماند، حلال است و آن چه که کمتر از این مقدار (دو سوم) باشد، خیری در آن نیست.

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 إِنَّ الْعَصِيرَ إِذَا طُبِخَ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلَاثُهُ وَ يَبْقَى ثُلَاثُهُ فَهُوَ حَلَالٌ.
- ۳ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 إِذَا زَادَ الطَّلَاءُ عَلَى الثُّلَاثِ فَهُوَ حَرَامٌ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ:
 قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الرَّجُلُ يُهْدِي إِلَيَّ الْبُخْتَجَ مِنْ غَيْرِ أَصْحَابِنَا فَقَالَ عليه السلام: إِنْ كَانَ مِمَّنْ يَسْتَحِلُّ الْمُسْكِرَ فَلَا تَشْرَبْهُ وَإِنْ كَانَ مِمَّنْ لَا يَسْتَحِلُّ شْرَبْهُ فَاقْبَلْهُ - أَوْ قَالَ: اشْرَبْهُ.
- ۵ - ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

اگر افشره انگور، پخته شود تا آن حد که دو سوم آن تبخیر شود و یک سوم آن باقی بماند، حلال است.

۳ - ابن ابی یعفور گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: اگر شیره پخته از یک سوم افشره بیشتر باشد، حرام است.

۴ - عمر بن یزید گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: اگر کسی غیر از شیعیان، شیرهای برایم هدیه بیاورد، می‌توانم از آن تناول کنم؟

فرمود: اگر آن شخص شراب مستی آور را حلال می‌شمارد، تناول مکن و اگر حلال نمی‌شمارد، تناول کن.

۵ - عمر بن یزید گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

إِذَا كَانَ يَخْضِبُ الْإِنَاءَ فَاشْرَبْهُ.

۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْبُخْتِجِ فَقَالَ: «إِنْ كَانَ حُلُوءًا يَخْضِبُ الْإِنَاءَ وَقَالَ صَاحِبُهُ: «قَدْ ذَهَبَ ثُلُثَاهُ وَبَقِيَ الثُّلُثُ» فَاشْرَبْهُ.

۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ بِالْحَقِّ يَأْتِينِي بِالْبُخْتِجِ وَيَقُولُ: «قَدْ طُبِّخَ عَلَيَّ الثُّلُثُ» وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ يَشْرَبُهُ عَلَيَّ النُّصْفِ أَفَأَشْرَبُهُ بِقَوْلِهِ وَهُوَ يَشْرَبُهُ عَلَيَّ النُّصْفِ؟ فَقَالَ: لَا تَشْرَبْهُ.

هر گاه ظرف رنگین شود، آن را بنوش.

۶- معاویة بن وهب گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: شیره انگور حلال است؟ فرمود: اگر شیرین باشد و به ظرف بچسبد و صاحبش بگوید: دو سوم آن تبخیر شده و یک سوم آن باقی مانده، حلال است.

۷- معاویة بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: اگر کسی از شیعیان، شیره‌ای بیاورد و بگوید: بر اساس یک سوم به عمل آمده است، اما من می‌دانم که او بر اساس نصف، تناول می‌کند، آیا می‌توانم به قول او اعتماد کنم و از آن شیره بنوشم با آن که شخصاً به مقیاس نصف، تناول می‌کند؟ فرمود: از آن شیره میاشام.

فَقُلْتُ: فَرَجُلٌ مِنْ غَيْرِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ مِمَّنْ لَا نَعْرِفُهُ يَشْرِبُهُ عَلَى الثُّلُثِ وَلَا يَسْتَحِلُّهُ عَلَى النُّصْفِ يُخْبِرُنَا أَنَّ عِنْدَهُ بُحْتَجًا عَلَى الثُّلُثِ قَدْ ذَهَبَ ثُلَاثُهُ وَبَقِيَ ثُلَاثُهُ نَشْرَبُ مِنْهُ؟

قَالَ: نَعَمْ.

۸- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا شَرِبَ الرَّجُلُ النَّبِيذَ الْمَخْمُورَ فَلَا تَجُوزُ شَهَادَتُهُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْأَشْرِبَةِ وَ لَوْ كَانَ يَصِفُ مَا تَصِفُونَ.

۹- بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا زَادَ الطَّلَاءُ عَلَى الثُّلُثِ أُوقِيَةً فَهُوَ حَرَامٌ.

من گفتم: اگر کسی غیر از شیعیان که شخصاً بر اساس یک سوم می نوشد و شیره نصف نصف را حلال نمی شمارد، بگوید: شیرهای دارم که دو سوم آن تبخیر شده و یک سوم آن باقی مانده، آیا می توانم از آن شیره بنوشم؟
فرمود: آری.

۸- ابن ابی یعفور گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

اگر کسی شراب تخمیری بنوشد گواهی او در زمینه مشروبات پذیرفته نخواهد شد، گرچه با عقاید شما موافق باشد.

۹- ابن ابی یعفور گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر گاه شراب پخته به اندازه یک اوقیه (هفت مثقال) از یک سوم بیشتر باشد، حرام است.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الزَّبِيبِ هَلْ يَصْلُحُ أَنْ يُطْبَخَ حَتَّى يَخْرُجَ طَعْمُهُ ثُمَّ يُؤْخَذَ ذَلِكَ الْمَاءُ فَيُطْبَخَ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَ يَبْقَى الثُّلُثُ ثُمَّ يُزْفَعُ وَ يُشْرَبَ مِنْهُ السَّنَةَ؟
فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: فِي رَجُلٍ أَخَذَ عَشْرَةَ أَرْطَالٍ مِنْ عَصِيرِ الْعِنَبِ فَصَبَّ عَلَيْهِ عِشْرِينَ رِطْلًا مَاءً وَ طَبَخَهَا حَتَّى ذَهَبَ مِنْهُ عِشْرُونَ رِطْلًا وَ بَقِيَ عَشْرَةَ أَرْطَالٍ أَيْ صُلِحَ شُرْبُ ذَلِكَ أَمْ لَا؟
فَقَالَ: مَا طَبَخَ عَلَى ثُلُثِهِ فَهُوَ حَالِلٌ.

۱۰ - علی بن جعفر علیه السلام برادر امام کاظم علیه السلام گوید:

از امام کاظم علیه السلام پرسیدم: آیا می توان مویز را پخت تا این که طعم آن خارج گردد. سپس آب آن را گرفت و جوشاند تا این که دو سوم آن برود و یک سوم باقی بماند، سپس آن را بردارند و در طول سال بنوشند؟
فرمود: ایرادی ندارد.

۱۱ - عقبه بن خالد گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: اگر کسی ده رطل افشره انگور بگیرد و بیست رطل آب خالص بر آن بیفزاید و آن را بر سر آتش بگذارد تا بیست رطل آن تبخیر شود و ده رطل آن باقی بماند. آیا نوشیدن آن حلال است؟
امام صادق علیه السلام فرمود: افشره ای که بر اساس یک سوم بجوشد، حلال است.

(۲۹)

بَابُ الْمُسْكِرِ يَقْطُرُ مِنْهُ فِي الطَّعَامِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ
 آدَمَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ قَطْرَةِ خَمْرٍ أَوْ نَبِيدٍ مُسْكِرٍ قَطَرَتْ فِي قَدْرِ فِيهَا
 لَحْمٌ كَثِيرٌ وَ مَرَقٌ كَثِيرٌ.

فَقَالَ عليه السلام: يَهْرَأُقُ الْمَرَقُ أَوْ يُطْعِمُهُ لِأَهْلِ الذِّمَّةِ أَوْ الْكِلَابِ وَ اللَّحْمَ فَاعْسِلْهُ وَ كُلَّهُ.

قُلْتُ: فَإِنْ قَطَرَ فِيهَا الدَّمُ؟

فَقَالَ: الدَّمُ تَأْكُلُهُ النَّارُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

قُلْتُ: فَخَمْرٌ أَوْ نَبِيدٌ قَطَرَ فِي عَجِينٍ أَوْ دَمٍّ؟

قَالَ: فَقَالَ: فَسَدَ.

قُلْتُ: أَبِيعُهُ مِنَ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى وَ أُبَيِّنُ لَهُمْ فَإِنَّهُمْ يَسْتَحِلُّونَ شُرْبَهُ؟

بخش بیست و نهم

قطره‌ای از ماده مست کننده در ظرف غذا

۱ - زَكَرِيَّا بْنُ آدَمَ گوید: از امام کاظم عليه السلام درباره چکیدن قطره‌ای از شراب یا نبید مست
 کننده در دیگی که در آن گوشت و خورش فراوان است، سؤال کردم.
 فرمود: خورش را باید یا دور بریزی و یا به اهل ذمه و یا سگان خوراند؛ ولی گوشت را
 بشور و بخور.

عرض کردم: اگر در آن دیگ خون بچکد؟

فرمود: ان شاء الله آتش خون را از بین می‌برد.

عرض کردم: اگر شراب نبید یا خون در غذای مخلوطی بچکد؟ چه حکمی دارد؟

فرمود: فاسد می‌شود.

عرض کردم: می‌توانم آن را به یهودیان و مسیحیان بفروشم و برایشان توضیح دهم؟

زیرا آنان نوشیدن آن را حلال می‌دانند.

قَالَ: نَعَمْ.
 قُلْتُ: وَالْفُقَّاعُ هُوَ بَيْنَكَ الْمُنْزَلَةَ إِذَا قَطَرَ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ؟
 قَالَ: أَكْرَهُ أَنْ أَكَلَهُ إِذَا قَطَرَ فِي شَيْءٍ مِنْ طَعَامِي.

(۳۰)

بَابُ الْفُقَّاعِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ فَقَالَ: هُوَ خَمْرٌ مَجْهُولٌ فَلَا تَشْرَبُهُ يَا سُلَيْمَانُ! لَوْ كَانَ الدَّارُ لِي أَوْ الْحُكْمُ لَقَتَلْتُ بِأَيْعَهُ وَ لَجَلَدْتُ شَارِبَهُ.
- ۲ - عَنْهُ عَنْ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ. فَقَالَ: هُوَ خَمْرٌ.

فرمود: آری.

عرض کردم: هنگامی که آب جو در یکی از این موارد بچکد، همین حکم را دارد؟
 فرمود: هنگامی که در چیزی از غذاهای من آب جو بچکد، کراهت دارم آن غذا را میل کنم.

بخش سی ام آب جو

- ۱ - سلیمان بن جعفر جعفری گوید: از امام رضا عليه السلام درباره آب جو سؤال کردم.
 فرمود: ای سلیمان! آن، شرابی ناشناخته است. آن را ننوش. اگر سرپرستی مردم با من بود، فروشنده آب جو را می کشتم و به کسی که آن را می خورد حد می زدم.
- ۲ - عمار بن موسی گوید: از امام صادق عليه السلام در خصوص فقّاع پرسیدم.
 فرمود: آن، شراب است.

- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُسَيْنِ الْقَلَانِسِيِّ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الْفُقَّاعِ. فَقَالَ: لَا تَقْرَبُهُ فَإِنَّهُ مِنَ الْخَمْرِ.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ. فَقَالَ: هُوَ الْخَمْرُ بَعَيْنِهَا.
- ۵ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الْفُقَّاعِ. فَكَتَبَ يَنْهَانِي عَنْهُ.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَغَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ زَادَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ: لَوْ أَنَّ لِي سُلْطَانًا عَلَى أَسْوَاقِ الْمُسْلِمِينَ لَرَفَعْتُ عَنْهُمْ هَذِهِ الْخَمْرَةَ يَعْنِي الْفُقَّاعَ.

۳ - حسین قلانسی گوید: در نامه‌ای از امام کاظم عليه السلام درباره آب جو پرسیدم. فرمود: به آن نزدیک نشو که از شراب است.

۴ - محمد بن سنان گوید: از امام رضا عليه السلام در مورد آب جو پرسیدم. فرمود: آن، خود شراب است.

۵ - ابن فضال گوید: نامه‌ای در خصوص حکم آب جو به امام کاظم عليه السلام نوشتم. امام عليه السلام نامه نوشت و مرا از آن نهی نمود.

۶ - زادان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

اگر من بر بازارهای مسلمانان تسلط داشتم این شراب (یعنی آب جو) را از بین می‌بردم.

۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْبَصْرِيِّ قَالَ:

كُنْتُ مَعَ يُونُسَ بِنِ بَعْدَادَ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَهُ فِي السُّوقِ إِذْ فَتَحَ صَاحِبُ الْفُقَّاعِ فُقَّاعَهُ فَأَصَابَ ثُوبَ يُونُسَ فَرَأَيْتُهُ قَدْ اغْتَمَّ لِذَلِكَ حَتَّى زَالَتِ الشَّمْسُ فَقُلْتُ لَهُ: أَلَا تُصَلِّي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ؟

فَقَالَ: لَيْسَ أُرِيدُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَى الْبَيْتِ فَأَغْسِلَ هَذَا الْخَمْرَ مِنْ ثُوبِي.

قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: هَذَا رَأْيُكَ أَوْ شَيْءٌ تَرْوِيهِ؟

فَقَالَ: أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ، فَقَالَ:

لَا تَشْرِبُهُ فَإِنَّهُ خَمْرٌ مَجْهُولٌ فَإِذَا أَصَابَ ثُوبَكَ فَأَغْسِلْهُ.

۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ

وَإِبْنِ فَضَّالٍ جَمِيعاً قَالَا: سَأَلْنَا أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ، فَقَالَ:

حَرَامٌ وَهُوَ خَمْرٌ مَجْهُولٌ وَفِيهِ حَدُّ شَرَابِ الْخَمْرِ.

۷- ابو جميله بصرى گوید:

با یونس در بغداد بودم. در همان اثنایی که در بازار راه می‌رفتیم، ناگاه شخصی در ظرف آب جو خود را گشود و از آن به لباس یونس پاشید. یونس از این ماجرا اندوهگین شد. پس از چندی که خورشید غروب می‌کرد به او گفتم:

ای ابا محمد! نماز نمی‌خوانی؟

گفت: تا به منزل نروم و لباسم را نشویم نماز نمی‌خوانم.

به او گفتم: این نظر خود توست یا روایت است؟

گفت: هشام بن حکم به من گفت که از امام صادق عليه السلام درباره آب جو سؤال کرد.

حضرت عليه السلام فرمود: آن را ننوش؛ زیرا شرابی ناشناخته است و هر گاه به لباس پاشید

آن را بشوی.

۸- حسن بن جهم و ابن فضال گویند: از امام صادق عليه السلام درباره آب جو پرسیدیم.

فرمود: حرام است و آن شرابی ناشناخته است و بر خورنده آن، حد شراب‌خوار است.

۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ يَعْزِي الرِّضَا عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الْفُقَّاعِ. قَالَ: فَكَتَبَ: حَرَامٌ وَهُوَ خَمْرٌ وَمَنْ شَرِبَهُ كَانَ بِمَنْزِلَةِ شَارِبِ الْخَمْرِ. قَالَ: وَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْأَخِيرُ عليه السلام: لَوْ أَنَّ الدَّارَ دَارِي لَقَتَلْتُ بَائِعَهُ وَ لَجَلَدْتُ شَارِبَهُ.

وَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْأَخِيرُ عليه السلام: حَدُّهُ حَدُّ شَارِبِ الْخَمْرِ. وَ قَالَ عليه السلام: هِيَ خُمَيْرَةٌ اسْتَضَعَرَهَا النَّاسُ.

۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ غَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام: مَا تَقُولُ فِي شُرْبِ الْفُقَّاعِ؟ فَقَالَ: خَمْرٌ مَجْهُولٌ يَا سُلَيْمَانُ! فَلَا تَشْرِبْهُ أَمَا إِنَّهُ يَا سُلَيْمَانُ! لَوْ كَانَ الْحُكْمُ لِي وَ الدَّارُ لِي لَجَلَدْتُ شَارِبَهُ وَ لَقَتَلْتُ بَائِعَهُ.

۹ - وشاء گوید: به امام رضا عليه السلام نامه نوشتم تا در خصوص آب جو از ایشان سؤال کنم. حضرت عليه السلام در جواب نوشت: حرام است و آن همان شراب است و هر کس آن را بنوشد به منزله شراب خوار است.

امام رضا عليه السلام فرمود: اگر حکومت در اختیار من بود، فروشنده آن را می‌کشتم و بر کسی که آن را می‌نوشد حد جاری می‌نمودم.

هم چنین فرمود: حد آن، حد شراب خوار است.

و فرمود: آن، شراب کوچکی است که مردم آن را کوچک شمرده‌اند.

۱۰ - نظیر روایت یکم همین بخش.

- ۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ شُرْبِ الْفُقَّاعِ فَكَرِهَهُ كَرَاهَةً شَدِيدَةً.
أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ مِثْلَهُ.
- ۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ زَكَرِيَّا أَبِي يَحْيَى قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الْفُقَّاعِ وَ أَصْفُهُ لَهُ فَقَالَ: لَا تَشْرَبْهُ. فَأَعَدْتُ عَلَيْهِ كُلَّ ذَلِكَ أَصْفُهُ لَهُ كَيْفَ يُعْمَلُ؟
فَقَالَ: لَا تَشْرَبْهُ وَلَا تُرَاجِعْنِي فِيهِ.
- ۱۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْفُقَّاعِ، فَقَالَ لِي: هُوَ حَمْرٌ.
- ۱۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوُشَاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ:

۱۱ - محمد بن اسماعیل گوید: از امام رضا عليه السلام پرسیدم: آب جو چه حکمی دارد؟

امام رضا عليه السلام به شدت اظهار کراهت کرد.

۱۲ - زکریا ابی یحیی گوید: در نامه‌ای از امام کاظم عليه السلام درباره آب جو پرسیدم و آن را

برای ایشان توضیح دادم.

حضرت فرمود: آن را ننوش.

من دو باره سؤال خود را بیان کردم و هر دفعه توضیح دادم که آب جو چگونه به دست

می‌آید.

فرمود: آن را ننوش و درباره آن به من مراجعه نکن.

۱۳ - عمار بن موسی گوید: از امام کاظم عليه السلام درباره آب جو پرسیدم. فرمود: همان

شراب است.

۱۴ - حسن بن علی و شفاء گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَكُلُّ مُخَمَّرٍ حَرَامٌ وَ الْفُقَّاعُ حَرَامٌ .
 ۱۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى
 أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ الْفُقَّاعِ .
 قَالَ: فَكَتَبَ يَقُولُ: هُوَ الْخَمْرُ وَ فِيهِ حَدُّ شَارِبِ الْخَمْرِ .

(۳۱)

بَابُ صِفَةِ الشَّرَابِ الْحَلَالِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ أَوْ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ
 فَضَّالٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ
 قَالَ: وَصَفَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْمَطْبُوحَ كَيْفَ يُطْبَخُ حَتَّى يَصِيرَ حَلَالًا فَقَالَ
 لِي عليه السلام:

هر ماده مستی‌آوری حرام است، هر شراب حرام است و آب جو حرام است.
 ۱۵ - ابن فضال گوید: به امام کاظم عليه السلام نامه نوشتم تا از ایشان در خصوص آب جو
 سؤال کنم.
 حضرت عليه السلام در جواب نامه نوشت: آن شراب است برای خورنده آن حد شراب خوار
 است.

بخش سی و یکم

نوشیدنی حلال

۱ - عمّار بن موسی ساباطی گوید:
 امام صادق عليه السلام نحوه درست کردن شراب حلال را برایم شرح داد و فرمود:

حُذِرُ رُبْعًا مِنْ زَيْبٍ وَ تَنْقِيهِ وَ صَبَّ عَلَيْهِ اثْنِي عَشَرَ رَطْلًا مِنْ مَاءٍ ثُمَّ أَنْقَعَهُ لَيْلَةً
فَإِذَا كَانَ أَيَّامَ الصَّيْفِ وَ خَشِيَتْ أَنْ يَنْشَأَ جَعَلْتَهُ فِي تَنْوِيرٍ مَسْجُورٍ قَلِيلًا حَتَّى لَا
يَنْشَأَ ثُمَّ تَنْزِعُ الْمَاءَ مِنْهُ كُلَّهُ حَتَّى إِذَا أَصْبَحْتَ صَبَبْتَ عَلَيْهِ مِنَ الْمَاءِ بِقَدْرِ مَا
يَعْمُرُهُ ثُمَّ تُغْلِيهِ حَتَّى تَذْهَبَ حَلَاوَتُهُ ثُمَّ تَنْزِعُ مَاءَهُ الْآخَرَ فَتَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ الْأَوَّلَ
ثُمَّ تَكِيلُهُ كُلَّهُ فَتَنْظُرُ كَمَ الْمَاءِ ثُمَّ تَكِيلُ ثُلُثَهُ فَتَطْرَحُهُ فِي الْإِنَاءِ الَّذِي تُرِيدُ أَنْ
تَطْبُخَهُ فِيهِ وَ تَصُبُّ بِقَدْرِ مَا يَعْمُرُهُ مَاءً وَ تُقَدِّرُهُ بِعُودٍ وَ تَجْعَلُ قَدْرَهُ قَصَبَةً أَوْ عُودًا
فَتَحُدُّهَا عَلَى قَدْرِ مُنْتَهَى الْمَاءِ ثُمَّ تُغْلِي الثُّلُثَ الْأَخِيرَ حَتَّى يَذْهَبَ الْمَاءُ الْبَاقِي
ثُمَّ تُغْلِيهِ بِالنَّارِ وَ لَا تَزَالُ تُغْلِيهِ حَتَّى يَذْهَبَ الثُّلُثَانِ وَ يَبْقَى الثُّلُثُ ثُمَّ تَأْخُذُ لِكُلِّ رُبْعٍ
رَطْلًا مِنَ الْعَسَلِ فَتُغْلِيهِ حَتَّى تَذْهَبَ رَعْوَةُ الْعَسَلِ وَ تَذْهَبَ غَشَاوَةُ الْعَسَلِ فِي
الْمَطْبُوحِ ثُمَّ تَضْرِبُهُ بِعُودٍ ضَرْبًا شَدِيدًا حَتَّى يَخْتَلِطَ وَ إِنْ شِئْتَ أَنْ تُطَيِّبَهُ بِشَيْءٍ مِنْ
زَعْفَرَانٍ أَوْ بِشَيْءٍ مِنْ زَنْجَبِيلٍ فَافْعَلْ ثُمَّ اشْرَبْهُ وَ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ يَطُولَ مَكْتَهُ عِنْدَكَ
فَرَوْقُهُ.

یک چهارم رطل، مویز تمیز کن و به آن دوازده رطل آب اضافه کن، سپس آن را به مدت
یک شب خیس کن. اگر روزهای تابستانی باشد و بیم آن داری که بجوشد، آن را اندکی در
تنور داغ بگذار تا بجوشد و دیگر خود به خود به جوش نیاید پس آب آن را بگیر وقتی که
صبح شد بر آن آب اضافه کن؛ به حدی که آن را در بر گیرد. آن گاه آن را می جوشانی تا این
که شیرین آن برود و آب آن را برای بار دوم بگیر و آب اول را بر آن اضافه کن. سپس آن را
پیمانه می کنی و آب آن را اندازه می گیری. سپس یک سوم آن را پیمانه می کنی و در ظرفی
که می خواهی در آن بجوشانی می ریزی و به اندازه ای که آن را در بر گیرد، آب بر آن اضافه
می کنی که اندازه آن را با چوبی در نظر می گیری و آن را تا جایی که آب است، علامت
می گذاری. سپس این یک سوم را می جوشانی تا آب باقی مانده تبخیر شود. سپس آن را با آتش
می جوشانی و همین طور آن را می جوشانی تا این که دو سوم تبخیر شود و یک سوم بماند.
سپس برای هر یک چهارم رطل آن، یک رطل عسل می افزایی و آن را می جوشانی تا
کف عسل در آن حل شود سپس با چوبی آن را محکم به هم می زنی تا مخلوط گردد.
اگر خواستی با مقداری زعفران و یا مقداری زنجبیل آن را خوش بو می سازی. سپس آن
را بنوش و اگر می خواهی زمان زیادی داشته باشی، آن را تصفیه کن.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ السَّاباطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سُئِلَ عَنِ الزَّيْبِ: كَيْفَ طَبْخُهُ حَتَّى يُشْرَبَ حَلَالًا؟

فَقَالَ: تَأْخُذُ رُبْعًا مِنْ زَيْبٍ فَتُنْقِيهِ ثُمَّ تَطْرَحُ عَلَيْهِ اثْنَيْ عَشَرَ رَطْلًا مِنْ مَاءٍ ثُمَّ تُنْقِعُهُ لَيْلَةً فَإِذَا كَانَ مِنَ الْعَدِ نَزَعْتَ سُلَافَتَهُ ثُمَّ تَصُبُّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَاءِ قَدْرَ مَا يَغْمُرُهُ ثُمَّ تُغْلِيهِ بِالنَّارِ غَلِيَّةً ثُمَّ تَنْزِعُ مَاءَهُ فَتَصْبُهُ عَلَى الْمَاءِ الْأَوَّلِ ثُمَّ تَطْرَحُهُ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ جَمِيعًا ثُمَّ تُوقِدُ تَحْتَهُ النَّارَ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَ يَبْقَى الثُّلُثُ وَ تَحْتَهُ النَّارُ ثُمَّ تَأْخُذُ رَطْلًا مِنْ عَسَلٍ فَتُغْلِيهِ بِالنَّارِ غَلِيَّةً وَ تَنْزِعُ رَعْوَتَهُ ثُمَّ تَطْرَحُهُ عَلَى الْمَطْبُوحِ ثُمَّ تَضْرِبُهُ حَتَّى يَخْتَلِطَ بِهِ وَ اطْرَحْ فِيهِ إِنْ شِئْتَ زَعْفَرَانًا وَ إِنْ شِئْتَ تُطَيِّبُهُ بِزَنْجَبِيلٍ قَلِيلٍ هَذَا.

۲ - عمّار بن موسی ساباطی نظیر این روایت را با سند دیگری از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند که حضرتش فرمود: یک چهارم رطل مویز را تمیز کن سپس دوازده رطل روی آن آب می‌ریزی سپس یک شب آن را می‌خیسانی پس هنگامی که فردا شد، عصاره (ته نشین) آن را برمی‌داری و روی آب اول می‌ریزی سپس هر دو را در یک ظرف می‌ریزی سپس زیر آن آتش روشن می‌کنی تا دو سوم آن برود و یک سوم بماند در حالی که زیر آن آتش است سپس یک رطل عسل یک جوش می‌جوشانی و کف آن را بر می‌داری سپس آن را بر روی شراب پخته می‌ریزی، سپس آن را (به هم) می‌زنی به حدی که آن مخلوط گردد و اگر خواستی زعفران در آن بریز و اگر خواستی آن را با زنجفیل اندکی خوشگوارا گردانی چنین کن.

قَالَ: فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَقْسِمَهُ أَثَلَاثًا لِتَطْبُخَهُ فَكَيْلُهُ بِشَيْءٍ وَاحِدٍ حَتَّى تَعْلَمَ كَمْ هُوَ ثُمَّ اطْرَحْ عَلَيْهِ الْأَوَّلَ فِي الْإِنَاءِ الَّذِي تُغْلِيهِ فِيهِ ثُمَّ تَجْعَلْ فِيهِ مِقْدَارًا وَحُدَّهُ حَيْثُ يَبْلُغُ الْمَاءُ ثُمَّ اطْرَحِ الثُّلُثَ الْآخَرَ ثُمَّ حُدَّهُ حَيْثُ يَبْلُغُ الْمَاءُ ثُمَّ تَطْرَحِ الثُّلُثَ الْآخِرَ ثُمَّ حُدَّهُ حَيْثُ يَبْلُغُ الْمَاءُ ثُمَّ تَوَقِّدْ تَحْتَهُ بِنَارٍ لَيِّنَةٍ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَ يَبْقَى ثُلُثُهُ.

۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَرَأَى قَرَارَ تُصْبِينِي فِي مَعْدَتِي وَ قِلَّةَ اسْتِمْرَائِي الطَّعَامَ فَقَالَ لِي:

لِمَ لَا تَتَّخِذُ نَبِيذًا نَشْرَبُهُ نَحْنُ وَ هُوَ يَمْرُؤُ الطَّعَامَ وَ يَذْهَبُ بِالْقَرَارِ وَ الرِّيَّاحِ مِنَ الْبَطْنِ؟

قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: صِفْهُ لِي جُعِلْتُ فِدَاكَ!

حضرت فرمود: پس اگر خواستی آن را به سه قسمت تقسیم کنی تا آن را بپزی، آن را با یک پیمانه اندازه بگیر تا بدانی چه مقدار است، سپس آب اول را روی آن (دومی) در ظرفی که آن را می جوشانی، می ریزی سپس مقداری (یک سوم) را در آن قرار می دهی و آن را اندازه بگیر که آب تا کجای ظرف می رسد سپس یک سوم دیگر را بریز و اندازه بگیر که آب تا کجا می رسد سپس یک سوم آخر را بریز، سپس اندازه بگیر که آب تا کجا می رسد، سپس آتش ملایمی زیر آن روشن می کنی تا این که دو سوم آن تبخیر شود و یک سومش بماند.

۳- اسماعیل بن فضل هاشمی گوید: به امام صادق عليه السلام از شکم پیچیده ای که عارض معده ام شده بود و هم چنین عدم از هضم کامل غذایم شکایت نمودم.

به من فرمود: چرا نبیدی که ما می نوشیم نمی آشامی که غذا را هضم و شکم پیچیده و باد

شکم را از بین می برد!

عرض کردم: آن را برای من بیان کنید. فدایت شوم!

فَقَالَ لِي: تَأْخُذُ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ فَتَنْقِي حَبَّهُ وَ مَا فِيهِ ثُمَّ تَغْسِلُ بِالْمَاءِ غَسْلًا
جَيِّدًا ثُمَّ تُنْقِعُهُ فِي مِثْلِهِ مِنَ الْمَاءِ أَوْ مَا يَغْمُرُهُ ثُمَّ تَتْرُكُهُ فِي الشِّتَاءِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بِلَيْالِيهَا
وَ فِي الصَّيْفِ يَوْمًا وَ لَيْلَةً فَإِذَا أَتَى عَلَيْهِ ذَلِكَ الْقَدْرُ صَفَيْتَهُ وَ أَخَذْتَ صَفْوَتَهُ
وَ جَعَلْتَهُ فِي إِنَاءٍ وَ أَخَذْتَ مِقْدَارَهُ بِعُودٍ ثُمَّ طَبَخْتَهُ طَبْخًا رَفِيقًا حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَ
يَبْقَى ثُلُثُهُ ثُمَّ تَجْعَلُ عَلَيْهِ نِصْفَ رِطْلِ عَسَلٍ وَ تَأْخُذُ مِقْدَارَ الْعَسَلِ ثُمَّ تَطْبُخُهُ حَتَّى
تَذْهَبَ تِلْكَ الزِّيَادَةُ ثُمَّ تَأْخُذُ زَنْجَبِيلًا وَ خَوْلَجَانًا وَ دَارَصِينِيَّ وَ الزَّعْفَرَانَ
وَ قَرْنُفُلًا وَ مِصْطَكِي وَ تَدُقُّهُ وَ تَجْعَلُهُ فِي حِرْقَةٍ رَقِيقَةٍ وَ تَطْرَحُهُ فِيهِ وَ تُغْلِيهِ مَعَهُ
عَلَيْهِ ثُمَّ تُنْزِلُهُ فَإِذَا بَرَدَ صَفَيْتَهُ وَ أَخَذْتَ مِنْهُ عَلَى غَدَائِكَ وَ عَشَائِكَ.

قَالَ: فَفَعَلْتُ فَذَهَبَ عَنِّي مَا كُنْتُ أَجِدُهُ وَ هُوَ شَرَابٌ طَيِّبٌ لَا يَتَغَيَّرُ إِذَا بَقِيَ إِنْ

شَاءَ اللَّهُ.

حضرت فرمود: یک چهارم رطل، مویز تمیز کن و به آن دوازده رطل آب اضافه کن، سپس آن را به مدت یک شب خیس کن. اگر روزهای تابستانی باشد و بسیم آن داری که بجوشد، آن را اندکی در تنور داغ بگذار تا بجوشد و دیگر خود به خود به جوش نیاید آن گاه آب را بگیر وقتی که صبح شد بر آن آب اضافه کن، به حدی که آن را در بر گیرد. آن گاه آن را می جوشانی تا اینکه شیرین اش برود و آب آن را برای بار دوم بگیر و آب اول را بر آن اضافه کن. سپس آن را پیمانه می کنی و آب آن را اندازه می گیری. سپس یک سوم آن را پیمانه می کنی و در ظرفی که می خواهی در آن بجوشانی می ریزی و به اندازه ای که آن را در بر گیرد، آب بر آن اضافه می کنی که اندازه آن را با چوبی در نظر می گیری. و آن را تا جایی که آب است، علامت می گذاری. سپس این یک سوم را می جوشانی تا آب باقی مانده تبخیر شود. سپس آن را با آتش می جوشانی و همین طور آن را می جوشانی تا این که دو سوم تبخیر شود و یک سوم بماند.

سپس برای هر یک چهارم رطل آن، یک رطل عسل می افزایی و آن را می جوشانی تا کف عسل در آن حل شود سپس با چوبی آن را محکم به هم، می زنی تا مخلوط گردد. و اگر خواستی با مقداری زعفران و یا مقداری زنجبیل آن را خوش بو می سازی. سپس آن را بنوش و اگر می خواهی زمان زیادی داشته باشی، آن را تصفیه کن. اسماعیل گوید: من به دستور حضرت عمل نمودم و آن درد و بیماری هایی که عارض من شده بود برطرف شد و آن نبیذ نوشیدنی پاکیزه ای است که تا زمانی که باقی بماند فاسد نیز نخواهد شد؛ ان شاء الله.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ إِسْحَاقَ
 بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَعْضَ الْوَجَعِ وَقُلْتُ:
 إِنَّ الطَّبِيبَ وَصَفَ لِي شَرَابًا أَخَذُ الزَّبِيبَ وَأَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ لِلْوَاحِدِ اثْنَيْنِ ثُمَّ
 أَصْبُ عَلَيْهِ الْعَسَلَ ثُمَّ أَطْبُخُهُ حَتَّى يَذْهَبَ ثَلَاثًا وَ يَبْقَى الثُّلُثُ.

فَقَالَ: أَلَيْسَ حُلُوءًا؟

قُلْتُ: بَلَى.

قَالَ: اشْرَبْهُ.

وَلَمْ أُخْبِرْهُ كَمِ الْعَسَلِ.

۴ - اسحاق بن عمّار گوید:

به امام صادق عليه السلام از برخی بیماری‌ها شکایت نمودم و عرض کردم: طبیب برای من
 نوشیدنی تجویز کرده به این صورت که روی هر پیمانه مویز، دو پیمانه آب بریزم. سپس
 روی آن عسل بریزم، سپس آن را بپزم تا این که دو سوم آن برود و یک سوم بماند.

فرمود: آیا شیرین نیست؟

عرض کردم: آری.

فرمود: آن را بنوش.

اسحاق گوید: من به حضرت عليه السلام خبر ندادم که عسل چه مقدار است.

(۳۲)

بَابُ فِي الْأَشْرِبَةِ أَيْضاً

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَكْفُوفِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ يَعْزِي أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلَ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ السَّكَنْجَبِينَ وَالْجَلَابِ وَرُبِّ التُّوتِ وَرُبِّ التُّفَّاحِ وَرُبِّ السَّفَرَجَلِ وَرُبِّ الرُّمَّانِ فَكَتَبَ: حَلَالٌ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَكْفُوفِ قَالَ:
- كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ اشْرِبَةِ تَكُونُ قِبَلَنَا السَّكَنْجَبِينَ وَالْجَلَابِ وَرُبِّ التُّوتِ وَرُبِّ الرُّمَّانِ وَرُبِّ السَّفَرَجَلِ وَرُبِّ التُّفَّاحِ إِذَا كَانَ الَّذِي يَبِيعُهَا غَيْرَ عَارِفٍ وَهِيَ تُبَاعُ فِي أَسْوَاقِنَا.
- فَكَتَبَ: جَائِزٌ لَا بَأْسَ بِهَا.

بخش سی و دوم**باز هم در مورد نوشیدنی‌ها**

- ۱ - جعفر بن احمد مكفوف گوید:
- به امام كاظم عليه السلام نامه نوشتم تا در خصوص سکنجبین، گلاب، رب توت، رب سیب، رب به و رب انار سؤال کنم.
- حضرت عليه السلام در جواب نامه نوشت: حلال است.
- ۲ - جعفر بن احمد مكفوف گوید:
- به امام كاظم عليه السلام نامه نوشتم تا از ایشان درباره نوشیدنی‌هایی که در نزد ما وجود دارد نظیر سکنجبین، گلاب، رب توت، رب انار، رب به و رب سیب سؤال کنم و هم چنین از حکم فروشنده آن اگر شیعه نباشد؛ در حالی که در بازارهای ما خرید و فروش می‌شود بپرسم.
- امام عليه السلام در جواب نامه نوشت: جایز است و ایرادی ندارد.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ خَلِيلَانَ بْنِ هِشَامٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: جُعِلْتُ فِدَاكَ! عِنْدَنَا شَرَابٌ يُسَمَّى الْمَيْبَةَ نَعْمِدُ إِلَى السَّفَرَجَلِ فَنَقْشِرُهُ وَنُلْقِيهِ فِي الْمَاءِ ثُمَّ نَعْمِدُ إِلَى الْعَصِيرِ فَنَطْبُخُهُ عَلَى الثُّلُثِ ثُمَّ نَدُقُّ ذَلِكَ السَّفَرَجَلَ وَنَأْخُذُ مَاءَهُ ثُمَّ نَعْمِدُ إِلَى مَاءِ هَذَا الْمِثْلِثِ وَهَذَا السَّفَرَجَلِ فَنُلْقِي فِيهِ الْمِسْكَ وَالْأَفَاوِي وَالزَّعْفَرَانَ وَالْعَسَلَ فَنَطْبُخُهُ حَتَّى يَذْهَبَ ثُلُثَاهُ وَيَبْقَى ثُلُثُهُ أَيْحَلُّ شُرْبُهُ؟
فَكَتَبَ: لَا بَأْسَ بِهِ مَا لَمْ يَتَغَيَّرْ.

(۳۳)

بَابُ الْأَوَانِي يَكُونُ فِيهَا الْخَمْرُ ثُمَّ يُجْعَلُ فِيهَا الْخَلُّ أَوْ يُشْرَبُ بِهَا

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ الدَّنِّ يَكُونُ فِيهِ الْخَمْرُ هَلْ يَصْلُحُ أَنْ يَكُونَ فِيهِ خَلٌّ أَوْ مَاءٌ أَوْ كَامَخٌ أَوْ زَيْتُونٌ؟

۳ - خلیلان بن هشام گوید: به حضور امام کاظم عليه السلام نوشتیم: فدایت شوم! نزد ما نوشیدنی است به نام «مبیه» که برای درست کردن آن پوست به را می‌گیریم، و آن را در آب می‌اندازیم. سپس شیره‌ای را می‌جوشانیم تا یک سوم آن باقی بماند آن گاه آن به را می‌کویم و آب آن را می‌گیریم بعد آب آن شیره که یک سوم شده و آن به را برمی‌داریم و در آن مشک، ادویه، زعفران و عسل می‌ریزیم. آن گاه آن را می‌جوشانیم تا این که دو سوم آن برود و یک سوم بماند. آیا نوشیدن آن جایز است؟
امام عليه السلام در پاسخ نامه نوشت: ایرادی ندارد؛ تا هنگامی که تغییر نکند.

بخش سی و سوم

ظرفی که قبلاً در آن شراب بوده و اکنون در آن سرکه است

و یا از آن می‌نوشند

۱ - عمّار بن موسی گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: آیا خُمی که در آن شراب بوده می‌توان در آن سرکه، آب، آبکامه^(۱) با زیتون قرار داد؟

۱ - آبکامه نوعی خورش را گویند.

قَالَ: إِذَا غُسِلَ فَلَا بَأْسَ .
 وَ عَنِ الْإِبْرِيْقِ وَ غَيْرِهِ يَكُونُ فِيهِ الْخَمْرُ أَوْ يَصْلُحُ أَنْ يَكُونَ فِيهِ مَاءٌ؟
 قَالَ: إِذَا غُسِلَ فَلَا بَأْسَ .
 وَ قَالَ: فِي قَدَحٍ أَوْ إِنَاءٍ يُشْرَبُ فِيهِ الْخَمْرُ قَالَ:
 تَغْسِلُهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .
 سُئِلَ: أَمْ يُجْزِيهِ أَنْ يُصَبَّ الْمَاءُ فِيهِ؟
 قَالَ: لَا يُجْزِيهِ حَتَّى يَدْلُكَهُ بِيَدِهِ وَ يَغْسِلُهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .
 ۲- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ
 بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا عَنِ الْحَجَّالِ عَنِ ثَعْلَبَةَ عَنِ حَفْصِ الْأَعْوَرِ قَالَ:
 قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الدُّنُّ تَكُونُ فِيهِ الْخَمْرُ ثُمَّ يُجَفَّفُ يُجْعَلُ فِيهِ الْخَلُّ؟
 قَالَ: نَعَمْ .

فرمود: هنگامی که آن شسته شود، ایرادی ندارد.

و در باره آفتابه و ظرف دیگری که در آن شراب بوده است پرسیدم که آیا می‌توان در آن
 آب ریخت؟

فرمود: زمانی که شسته شود، ایرادی ندارد.

و دربارهٔ پیاله یا ظرفی که در آن شراب نوشیده شده، فرمود: سه بار آن را بشوی.

پرسیدند: آیا در آن آب بریزند کفایت می‌کند؟

فرمود: کفایت نمی‌کند تا این که با دستش آن را بمالد و سه بار آن را آب بکشد.

۲- حفص اعور گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: خم بزرگی که در آن شراب بوده اینک

خشک شده آیا می‌توان در آن سرکه قرار داد؟

فرمود: آری.

(۳۴)

بَابُ الْخَمْرِ تُجْعَلُ خَلًّا

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْخَمْرِ يُصْنَعُ فِيهَا الشَّيْءُ حَتَّى تُحْمَضَ. قَالَ: إِذَا كَانَ الَّذِي صُنِعَ فِيهَا هُوَ الْغَالِبُ عَلَى مَا صُنِعَ فِيهِ فَلَا بَأْسَ بِهِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ وَابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْخَمْرِ الْعَيْقَةِ تُجْعَلُ خَلًّا. قَالَ: لَا بَأْسَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَأْخُذُ الْخَمْرَ فَيَجْعَلُهَا خَلًّا. قَالَ: لَا بَأْسَ.

بخش سی و چهارم

دگرگونی شراب به سرکه

- ۱ - ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: اگر داخل شراب، چاشنی سرکه بریزند تا آن را ترش کند و به سرکه تبدیل شود، آن شراب چه حکمی دارد؟
فرمود: اگر آن شرابی که چاشنی در آن به کار می‌رود، بر خود چاشنی غالب باشد، مانعی ندارد.
- ۲ - زراره گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: حکم شرابی را که کهنه کنند تا به سرکه تبدیل شود، چگونه است؟
فرمود: مانعی ندارد.
- ۳ - عبید بن زراره گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: اگر کسی شراب بگیرد و آن را به سرکه تبدیل کند چه صورت دارد؟
فرمود: مانعی ندارد.

۴ - عَنْهُ عَنْ فَصَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ
 أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْخَمْرِ تُجْعَلُ خَلًّا قَالَ:
 لَا بَأْسَ إِذَا لَمْ يُجْعَلْ فِيهَا مَا يُعْلِبُهَا.

(۳۵)

بَابُ النَّوَائِرِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ
 مُحَمَّدٍ عَنْ عَيْثِمَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عِنْدَهُ نِسَاؤُهُ قَالَ: فَشَمَّ
 رَائِحَةَ النَّضُوحِ فَقَالَ: مَا هَذَا؟
 قَالُوا: نَضُوحٌ يُجْعَلُ فِيهِ الصِّيَاحُ.
 قَالَ: فَأَمَرَ بِهِ فَأَهْرَيْقَ فِي الْبَالُوعَةِ.

۴ - ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: اگر شراب را به سرکه تبدیل کنند، حلال
 است؟
 فرمود: در صورتی که چاشنی آن بیش از شراب نباشد، اشکالی ندارد.

بخش سی و پنجم
چند روایت نکته‌دار

۱ - عیثمه گوید:
 خدمت امام صادق عليه السلام شرف‌یاب شدم. آن‌گاه حضرت بوی نضوح ^(۱) استشمام نمود.
 فرمود: این چیست؟
 گفتند: نضوح است که در آن صیاح ^(۲) به کار رفته است.
 حضرت عليه السلام دستور داد آن را در چاه ریختند.

۱ و ۲ - نوعی عطر هستند.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْمَائِدَةِ إِذَا شُرِبَ عَلَيْهَا الْخَمْرُ أَوْ مُسْكِرٌ. فَقَالَ عليه السلام: حُرِّمَتِ الْمَائِدَةُ.

وَ سُئِلَ عليه السلام: فَإِنْ أَقَامَ رَجُلٌ عَلَى مَائِدَةٍ مَنْصُوبَةٍ يَأْكُلُ مِمَّا عَلَيْهَا وَ مَعَ الرَّجُلِ مُسْكِرٌ وَ لَمْ يَسْقِ أَحَدًا مِمَّنْ عَلَيْهَا بَعْدُ؟ فَقَالَ: لَا تُحْرَمُ حَتَّى يُشْرَبَ عَلَيْهَا وَ إِنْ وُضِعَ بَعْدَ مَا يُشْرَبُ فَالْوَدَجُ فَكُلُّ، فَإِنَّهَا مَائِدَةٌ أُخْرَى - يَعْنِي: كُلِّ الْفَالْوَدَجِ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْكَاتِبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَقْبَلَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالُوا: مَنْ هَذَا؟ فَقِيلَ لَهُمْ: إِمَامُ أَهْلِ الْعِرَاقِ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَوْ بَعَثْتُمْ إِلَيْهِ بِبَعْضِكُمْ يَسْأَلُهُ.

۲ - عَمَّارِ بْنِ مُوسَى گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدند: هرگاه کنار سفره‌ای شراب و یا ماده مست کننده‌ای بنوشند، آن سفره چه حکمی دارد؟ فرمود: آن سفره حرام می‌شود.

پرسیدند: اگر شخصی بر سر سفره‌ای که پهن شده است حاضر شود و از آن چه که روی سفره است بخورد و همراهش ماده مست کننده‌ای باشد، اما هنوز آن را به کسی نداده است، چه حکمی دارد؟

فرمود: حرام نیست تا این که روی آن سفره بنوشد و اگر پس از آن که ماده مست کننده را نوشید، روی سفره فالوده‌ای نهادند بخور، زیرا آن سفره دیگری است.

۳ - پدر احمد بن اسماعیل کاتب گوید: امام باقر عليه السلام به مسجد الحرام آمد. گروهی از قریش ایشان را مشاهده نمودند و گفتند: او کیست؟ به آنان گفته شد: پیشوای اهل عراق است.

برخی از آنان گفتند: ای کاش عده‌ای از قریش را نزد او می‌فرستادید، تا از ایشان برخی مسائل را بپرسد.

فَأَتَاهُ شَابٌّ مِنْهُمْ فَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ عَمٍّ! مَا أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ؟
قَالَ: شُرْبُ الْخَمْرِ.

فَأَتَاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ فَقَالُوا لَهُ: عُدْ إِلَيْهِ.

فَعَادَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ: أَلَمْ أَقُلْ لَكَ يَا ابْنَ أَخٍ! شُرْبُ الْخَمْرِ؟
فَأَتَاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ فَقَالُوا لَهُ: عُدْ إِلَيْهِ.

فَلَمْ يَزَالُوا بِهِ حَتَّى عَادَ إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ:

أَلَمْ أَقُلْ لَكَ يَا ابْنَ أَخٍ! شُرْبُ الْخَمْرِ؟ إِنَّ شُرْبَ الْخَمْرِ يُدْخِلُ صَاحِبَهُ فِي الزُّنَا
وَ السَّرِقَةِ وَ قَتْلِ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَ فِي الشُّرْكِ بِاللَّهِ وَ أَفَاعِيلُ الْخَمْرِ تَعْلُو عَلَيَّ
كُلُّ ذَنْبٍ كَمَا يَعْلُو شَجَرُهَا عَلَيَّ كُلِّ الشَّجَرِ.

٤ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ
شِمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

آن گاه جوانی از آنان نزد حضرت عليه السلام آمد و به ایشان گفت: ای پسر عمو! بزرگ‌ترین
گناه کبیره چیست؟

فرمود: نوشیدن شراب.

جوان به نزد آن گروه آمد و آنان را آگاه نمود.

آنان به او گفتند: نزد او برگرد.

او به خدمت حضرت عليه السلام برگشت و دوباره از ایشان سؤال نمود.

حضرت عليه السلام به او فرمود: ای پسر برادر! مگر به تو نگفتم که بزرگ‌ترین گناه کبیره
نوشیدن شراب است؟! نوشیدن شراب، شراب خوار را در زنا، دزدی، کشتن جانی که
خداوند حرام کرده و در شرک داخل می‌کند و آثار شراب بر هر گناهی فراتر می‌رود؛ همان
طور که درخت آن بر همه درخت‌های دیگر فراتر می‌رود.

٤ - جابر گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْخَمْرِ عَشْرَةَ: غَارِسَهَا وَ حَارِسَهَا وَ بَائِعَهَا وَ مُشْتَرِبَهَا وَ شَارِبَهَا وَ الْأَكْلَ تَمَنَّاها وَ عَاصِرَهَا وَ حَامِلَهَا وَ الْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ وَ سَاقِيَهَا.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ رَفَعَهُ عَنْ حَفْصِ الْأَعْوَرِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِنِّي أَخَذُ الرِّكْوَةَ فَيَقَالُ: إِنَّهُ إِذَا جُعِلَ فِيهَا الْخَمْرُ جُعِلَ فِيهَا الْبُخْتِجُ كَانَ أَطْيَبَ لَهَا فَيَأْخُذُ الرِّكْوَةَ فَيَجْعَلُ فِيهَا الْخَمْرَ فَتَحْضِضُهُ ثُمَّ يَصُبُّهُ ثُمَّ يَجْعَلُ فِيهَا الْبُخْتِجَ. فَقَالَ ﷺ: لَا بَأْسَ.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:

كَانَ عِنْدَ أَبِي قَوْمٌ فَاحْتَلَفُوا فِي النَّبِيذِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: الْقَدْحُ الَّذِي يُسَكَّرُ هُوَ حَرَامٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: قَلِيلٌ مَا أَسَكَّرَ وَ كَثِيرُهُ حَرَامٌ. فَرَدُّوا الْأَمْرَ إِلَى أَبِي، فَقَالَ أَبِي: أَرَأَيْتُمْ الْقِسْطَ لَوْ لَا مَا يُطْرَحُ فِيهِ أَوْ لَا كَانَ يَمْتَلِي؟ وَ كَذَلِكَ الْقَدْحُ الْأَخْرُ لَوْ لَا الْأَوَّلُ مَا أَسَكَّرَ.

پیامبر خدا ﷺ در مورد شراب ده نفر را لعنت نمود: کسی که نهال آن را می‌کارد، کسی که از نهال آن نگهبانی می‌کند، فروشنده شراب، خریدار آن، نوشنده آن، مصرف کننده قیمت آن، کسی که شراب را می‌فشارد، حمل کننده شراب، کسی که شراب را نزد او می‌آورد و ساقی شراب.

۵ - حفص اعور گوید: به امام صادق ﷺ گفتم: من مشک خریداری می‌کنم و گفته می‌شود که «هرگاه در مشک، شراب و پس از آن دوشاب بریزند، برای مشک پاکیزه‌تر است» آیا می‌توان مشک را گرفت و در آن شراب نهاد و آن را تکان داد، سپس آن را بریزند سپس دوشاب داخل آن را بریزند.

فرمود: ایرادی ندارد.

۶ - مسعدة بن صدقه گوید: امام صادق ﷺ فرمود:

گروهی در خدمت پدرم بودند و در مورد نبیذ اختلاف پیدا کردند.

بعضی از آنان گفتند: پیاله‌ای که مستی بیاورد حرام است.

و بعضی گفتند: اندک و فراوان چیزی که مست کننده باشد حرام است.

پدرم فرمود: آیا ترازو را دیده‌اید، آیا اگر در ابتدا چیزی در آن گذارده نشود، پُر

می‌شود؟! پیاله آخر نیز همین حکم را دارد، اگر پیاله اول نبود، پیاله دوم مستی نمی‌آورد.

قَالَ: ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْخَلَ عِرْقًا وَاحِدًا مِنْ عُرُوقِهِ قَلِيلًا مَا أَشْكَرَ كَثِيرُهُ عَذَابَ اللَّهِ ذَلِكَ الْعِرْقُ بِثَلَاثِمِائَةٍ وَسِتِّينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْعَذَابِ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَرِهَ أَنْ تُسْقَى الدَّوَابُّ الْخَمْرَ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

مَنْ تَرَكَ الْخَمْرَ لِعَيْرِ اللَّهِ ﷻ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ.

قَالَ: قُلْتُ: فَيَتْرُكُهُ لِعَيْرِ وَجْهِ اللَّهِ؟! قَالَ: نَعَمْ صِيَانَةٌ لِنَفْسِهِ.

آن گاه فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کس در یکی از رگ‌های خود مقدار اندکی از چیزی که فراوان آن مست کننده است وارد نماید، خداوند آن رگ را به سیصد و شصت نوع عذاب، عذاب می‌کند.

۷ - غیاث گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی علیه السلام مکروه داشت که به چارپایان شراب نوشانده شود.

۸ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس به خاطر غیر خداوند شراب را ترک کند، خداوند از رحیق مختوم به او خواهد نوشاند.

گفتم: به خاطر غیر خداوند آن را ترک نماید؟!

فرمود: آری؛ به خاطر حفظ نفسش.

۹ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَهْزَمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: مَنْ تَرَكَ الْخَمْرَ صِيَانَةً لِنَفْسِهِ سَقَاهُ اللَّهُ بِحَبْلٍ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ.

(۳۶)

بَابُ الْغِنَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تعالى: ﴿ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴾. قَالَ: الْغِنَاءُ.

۲ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْغِنَاءُ عُشُّ النَّفَاقِ.

۹ - مهزم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هر کس شراب را به خاطر حفظ نفس خود ترک نماید، خداوند او را از رحيق مختوم خواهد نوشاند.

بخش سی و ششم

آواز و غنا

۱ - ابو بصير گوید:

از امام صادق عليه السلام درباره آیه شریفه: «پس از بت‌های پلید و سخن باطل بپرهیزید» پرسیدم.

فرمود: منظور از «سخن باطل» همان غنا است.

۲ - ابو اسامه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

غنا لانه نفاق است.

۳ - عَنْهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَمَّا مَاتَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ شَمِتَ بِهِ إِبْلِيسُ وَ قَابِيلُ فَاجْتَمَعَا فِي الْأَرْضِ فَجَعَلَ إِبْلِيسُ وَ قَابِيلُ الْمَعَارِيفَ وَ الْمَلَاهِي شِمَاتَهُ بِآدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكُلُّ مَا كَانَ فِي الْأَرْضِ مِنْ هَذَا الضَّرْبِ الَّذِي يَتَلَدَّدُ بِهِ النَّاسُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ ذَلِكَ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

الْغِنَاءُ مِمَّا وَعَدَ اللَّهُ ﷻ عَلَيْهِ النَّارَ - وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ - ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴾ .

۵ - ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مِهْرَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

الْغِنَاءُ مِمَّا قَالَ اللَّهُ: ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ .

۳ - سماعه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هنگامی که حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ وفات نمود، ابلیس و قابیل از آن خوشحال شدند. آن گاه در زمین گرد هم آمدند و شروع به نواختن ساز و آلات پرداختند. پس هر چه که در زمین است از این گونه‌ای که مردم از آن لذت می‌برند، از همین ماجرا است.

۴ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

غنا و آوازه خوانی از گناهان کبیره است که خداوند متعال خواننده و شنونده آن را وعده دوزخ داده است. امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ این آیه را تلاوت کرد: «برخی از مردم، خریدار سخن بیهوده‌اند تا دیگران را سرگرم کنند و ندانسته از راه خدا سرگشته سازند، و سخن خدا را به بازی بگیرد. برای آنان عذاب خوار کننده مهیا است».

۵ - مهران بن محمد گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می‌فرمود: غنا و آوازه خوانی از

آن است که خدا فرموده: «برخی از مردم سخنان بیهوده می‌خرند تا دیگران را از راه خدا گمراه سازند».

۶- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِي قَوْلِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾.

قَالَ: الْغِنَاءُ.

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

أَنْهَأَكُمْ عَنِ الزَّفَنِ وَالْمِزْمَارِ وَعَنِ الْكُوبَاتِ وَالْكَبَرَاتِ.

۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْغِنَاءِ فَقَالَ:

هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾.

۶- ابو صباح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره این آیه که فرمود «و آنان که به باطل گواهی نمی دهند»، فرمود: منظور غنا و آوازه خوانی است.

۷- سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

من شما را از رقص، نی زدن، دایره زدن و طبل زدن نهی می کنم.

۸- و شاء گوید: از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره غنا و آوازه خوانی پرسیدند.

فرمود: منظور از آن، همان گفتار خداوند است که می فرماید: «و برخی از مردم سخنان بیهوده را می خرند تا دیگران را از راه خدا گمراه سازند».

۹- سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ قَالَ: نَزَلْنَا الْمَدِينَةَ فَأَتَيْنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَنَا: أَيْنَ نَزَلْتُمْ؟

فَقُلْنَا: عَلَى فُلَانٍ صَاحِبِ الْقِيَانِ.

فَقَالَ: كُونُوا كِرَامًا.

فَوَاللَّهِ! مَا عَلِمْنَا مَا أَرَادَ بِهِ وَظَنْنَا أَنَّهُ يَقُولُ: «تَفَضَّلُوا عَلَيَّ».

فَعُدْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا: إِنَّا لَا نَدْرِي مَا أَرَدْتَ بِقَوْلِكَ: «كُونُوا كِرَامًا».

فَقَالَ: أَمَا سَمِعْتُمْ قَوْلَ اللَّهِ تعالى فِي كِتَابِهِ: ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾؟!!

۱۰- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ زِيَادٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي! إِنِّي أَدْخُلُ كَنِيْفًا لِي وَ لِي جِيرَانٌ عِنْدَهُمْ جَوَارٍ يَتَعَنَّيْنَ وَ يَضْرِبْنَ بِالْعُودِ فَرُبَّمَا أَطَلْتُ الْجُلُوسَ اسْتِمَاعًا مِنِّي لَهِنَّ.

فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ.

فَقَالَ الرَّجُلُ: وَاللَّهِ! مَا آتَيْهِنَّ إِلَّا مَا هُوَ سَمَاعٌ أَسْمَعُهُ بِأُذُنِي.

۹- ابو ایوب خزاز گوید: روزی وارد مدینه شدیم پس نزد امام صادق عليه السلام رفتیم، حضرت فرمود: کجا فرود آمده‌اید؟
گفتیم: خانه فلانی صاحب زنان آوازه خوان.
فرمود: بزرگوار باشید.

به خدا سوگند! ما متوجه نشدیم منظور حضرت چیست و پنداشتیم که می‌فرمایند: «بر او نیکی کنید» از این رو خدمت آن حضرت بازگشتیم و گفتیم: ما متوجه سخن شما نشدیم. فرمود: مگر سخن خدا را در قرآن نشنیده‌اید که می‌فرماید: «وآن گاه که با لغو و بیهودگی برخورد کنند، بزرگوارانه از کنار آن می‌گذرند».

۱۰- مسعده بن زیاد گوید: خدمت امام صادق عليه السلام بودم که مردی گفت: پدر و مادرم به فدای شما! وقتی وارد مستراح خانه‌ام می‌شوم گاهی بیشتر در آن جا توقف می‌کنم تا صدای کنیزان آوازه خوان همسایه را که تار می‌زنند بشنوم.

فرمود: چنین نکن!

آن مرد گفت: به خدا سوگند! من نزد آنها نمی‌روم، فقط صدایشان را با گوشم می‌شنوم.

فَقَالَ: اللَّهُ أَنْتَ! أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾؟

فَقَالَ: بَلَى وَ اللَّهُ! لَكَأَنِّي لَمْ أَسْمَعْ بِهِدِهِ الْآيَةَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مِنْ أَعْجَمِيٍّ وَلَا عَرَبِيٍّ لَا جَرَمَ أَنِّي لَا أَعُودُ إِذْ شَاءَ اللَّهُ وَأَنْبِيَّ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ.
فَقَالَ لَهُ: قُمْ فَاعْتَسِلْ وَ سَلْ مَا بَدَا لَكَ فَإِنَّكَ كُنْتَ مُقِيمًا عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ مَا كَانَ أَسْوَأَ حَالِكَ لَوْ مِتَّ عَلَى ذَلِكَ أَحْمَدِ اللَّهِ وَ سَلَهُ التَّوْبَةَ مِنْ كُلِّ مَا يَكْرَهُ فَإِنَّهُ لَا يَكْرَهُهُ إِلَّا كُلَّ قَبِيحٍ وَ الْقَبِيحَ دَعَاهُ لِأَهْلِهِ فَإِنَّ لِكُلِّ أَهْلًا.

۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِمْرَانَ الزَّعْفَرَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعْمَةٍ فَجَاءَ عِنْدَ تِلْكَ النِّعْمَةِ بِمِزْمَارٍ فَقَدْ كَفَرَهَا وَ مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فَجَاءَ عِنْدَ تِلْكَ الْمُصِيبَةِ بِنَائِحَةٍ فَقَدْ كَفَرَهَا.

فرمود: تو را به خدا! مگر سخن خداوند متعال را نشنیده‌ای که می‌فرماید: «همانا گوش، چشم و دل همه مسئول هستند»؟

گفت: آری به خدا سوگند! گویی این آیه از قرآن را از هیچ عجم و عربی نشنیده بودم؛ ان شاء الله دیگر چنین نخواهم کرد و من از خدا آمرزش می‌خواهم.

حضرت به او فرمود: برخیز غسل کن و هر چه می‌خواهی از خدا بخواه، چرا که تو به کار بزرگی مرتکب می‌شدی. چقدر حالت بد می‌شد اگر با این حال می‌مردی خدا را سپاس گوی و از هر کار ناپسندی توبه کن؛ چرا که او از هر کار زشت ناخرسند است و کار زشت را به اهلش واگذار، چرا که برای هر کاری اهلی است.

۱۱ - عمران زعفرانی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: خداوند به هر که نعمتی ارزانی دارد و او در برابر این نعمت تار بزند به آن نعمت کفران کرده است و هر که گرفتار مصیبتی گردد و در این هنگام به نوحه‌گری مشغول شود به آن مصیبت کفر ورزیده است.

۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْغِنَاءِ وَ قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله رَخَّصَ فِي أَنْ يُقَالَ: «جِنَانُكُمْ جِنَانُكُمْ حَيُّونَا حَيُّونَا نَحِيَّكُمْ».

فَقَالَ: كَذَبُوا إِنَّ اللَّهَ تعالى يَقُولُ: ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ * لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ هَؤُلَاءِ لَاتَّخِذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ * بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَ لَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ﴾.

ثُمَّ قَالَ: وَيَلُّ لِفُلَانٍ مِمَّا يَصِفُ رَجُلٌ لَمْ يَحْضُرِ الْمَجْلِسَ.

۱۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تعالى: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾.

قَالَ: هُوَ الْغِنَاءُ.

۱۲ - عبدالاعلی گوید: از امام صادق عليه السلام درباره غنا پرسیدم و گفتم: اهل تسنن می‌گویند که پیامبر خدا صلى الله عليه وآله اجازه داده است که چنین گفته شود: «جنانکم جنانکم حیونانکم حیونانکم نحییکم».

فرمود: دروغ گفته‌اند، به راستی که خداوند متعال می‌فرماید: «ما آسمان، زمین و آن چه در میان آنهاست از روی بازی نیافریدیم. اگر می‌خواستیم بازی قرار بدهیم چیزی از جانب خود بر می‌گزیدیم اگر این کار را انجام می‌دادیم. بلکه ما حق را بر سر باطل می‌کوبیم تا آن را نابود سازد و بدین سان باطل نابود می‌شود، وای بر شما از آن چه توصیف می‌کنید».

سپس فرمود: وای بر فلانی از آن چیزی که بیان می‌کند! کسی که در مجلس امام عليه السلام حضور نداشت.

۱۳ - محمد بن مسلم و ابوصباح کنانی نظیر روایت ششم را از امام صادق عليه السلام نقل می‌کنند.

- ۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَرِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ: «الْقَفْنَدَرُ» إِذَا ضُرِبَ فِي مَنْزِلِ رَجُلٍ أَرْبَعِينَ يَوْمًا بِالْبَرْبَطِ وَ دَخَلَ عَلَيْهِ الرَّجَالُ وَضَعَ ذَلِكَ الشَّيْطَانُ كُلَّ عَضْوٍ مِنْهُ عَلَى مِثْلِهِ مِنْ صَاحِبِ الْبَيْتِ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ نَفْحَةً فَلَا يِعَارُ بَعْدَهَا حَتَّى تُؤْتَى نِسَاؤُهُ فَلَا يِعَارُ.
- ۱۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: بَيْتُ الْغِنَاءِ لَا تُؤْمَنُ فِيهِ الْفَجِيعَةُ وَلَا تُجَابُ فِيهِ الدَّعْوَةُ وَلَا يَدْخُلُهُ الْمَلَكُ.
- ۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَهْرَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ هَارُونَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: الْغِنَاءُ مَجْلِسٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِهِ وَ هُوَ مِمَّا قَالَ اللَّهُ تعالى: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾.

۱۴ - اسحاق بن جریر گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:

شیطانی وجود دارد که به آن «قفندر» می گویند. هرگاه در منزلی به مدت چهل روز بربط نواخته شود و مردم وارد آن خانه شوند، این شیطان هر عضو از بدن خود را بر نظیر آن از بدن صاحب خانه می نهد. سپس بادی می دمدم که دیگر پس از آن، غیرت صاحب خانه از بین می رود به حدی که همسرانش مورد تجاوز قرار می گیرند اما او به غیرت نمی آید.

۱۵ - زید شحام گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: خانه آواز و غنا، از فاجعه خوارکننده در امان نیست. دعا در آن مستجاب نمی شود و فرشته به آن وارد نمی گردد.

۱۶ - حسن بن هارون گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: خداوند به مجلس آواز خوانی نظر نمی افکند. غنا و آوازخوانی، از آن تفریحاتی است که خداوند عزوجل می گوید: «برخی، از مردم سخنان بیهوده را می خرند تا دیگران را از راه خدا گمراه سازند».

۱۷ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى أَوْ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ قَالَ: مَنْ ضُرِبَ فِي بَيْتِهِ بِرَبْطٍ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ «الْقَفَنْدَرُ» فَلَا يُبْقِي عَضْوًا مِنْ أَعْضَائِهِ إِلَّا قَعَدَ عَلَيْهِ فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ نُزِعَ مِنْهُ الْحَيَاءُ وَ لَمْ يُبَالِ مَا قَالَ وَ لَا مَا قِيلَ فِيهِ.

۱۸ - سَهْلٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَدِينِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْغِنَاءِ وَ أَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ:

لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا اللَّهُ مُعْرِضٌ عَنْ أَهْلِهَا.

۱۹ - عَنْهُ عَنِ يَاسِرِ الْخَادِمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ نَزَّ نَفْسَهُ عَنِ الْغِنَاءِ فَإِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجْرَةً يَأْمُرُ اللَّهُ سُبْحَانَكَ رَبِّيَ الرَّبَّاعِي أَنْ تُحَرِّكَهَا فَيَسْمَعُ لَهَا صَوْتًا لَمْ يَسْمَعْ بِمِثْلِهِ وَ مَنْ لَمْ يَتَنَزَّ عَنْهُ لَمْ يَسْمَعْهُ.

۲۰ - عَنْهُ عَنِ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَرَّازِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنِ كَلِيبِ الصَّيْدَاوِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

۱۷ - ابو داوود مسترق گوید: هرگاه چهل روز در خانه کسی بربط نواخته شود، خداوند شیطانی به نام «قفندر» بر او مسلط می‌کند. قفندر عضوی از اعضای صاحب‌خانه را باقی نمی‌گذارد مگر این که روی آن می‌نشیند. هرگاه چنین شود، شرم و حیا از آن مرد برداشته می‌شود و دیگر اهمیت نمی‌دهد که چه می‌گوید و به سخنانی که در مورد او گفته می‌شود نیز اهمیت نمی‌دهد.

۱۸ - راوی گوید: در خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم که در خصوص غنا سؤال شد.

فرمود: داخل خانه‌هایی که خداوند از آن روی‌گردان است نشوید.

۱۹ - یاسر خادم گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر کس خود را از غنا دور نگه دارد، به راستی که در بهشت درختی است که خداوند به بادها فرمان می‌دهد که آن را تکان دهند پس صدایی به گوش می‌رسد که مانند آن شنیده نشده است. و هر کس از غنا دوری نکند آن را نمی‌شنود.

۲۰ - کلیب صیداوی گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می‌فرمود:

ضَرَبُ الْعِيدَانِ يُنْبِتُ النَّقَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْخُضْرَةَ.
 ۲۱ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يُونُسَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ حَبِيبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ:
 لَا يُقَدِّسُ اللَّهُ أُمَّةً فِيهَا بَرِبٌ يُعْقَعُ وَ تَائِهٌ تُفَجِّعُ.
 ۲۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ جَهْمِ بْنِ حُمَيْدٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَنَّى كُنْتَ.
 فَظَنَنْتُ أَنَّهُ قَدْ عَرَفَ الْمَوْضِعَ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنِّي كُنْتُ مَرَزْتُ بِفُلَانٍ فَاحْتَبَسَنِي فَدَخَلْتُ إِلَى دَارِهِ وَ نَظَرْتُ إِلَى جَوَارِيهِ.
 فَقَالَ لِي: ذَلِكَ مَجْلِسٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ صلى الله عليه وآله إِلَى أَهْلِهِ أَمِنْتَ اللَّهُ صلى الله عليه وآله عَلَى أَهْلِكَ وَمَالِكَ.
 ۲۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

اسْتِمَاعُ الْغِنَاءِ وَ اللَّهْوِ يُنْبِتُ النَّقَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الزَّرْعَ.

نواختن تار، در قلب نفاق می‌رویانند همان طور که آب، سبزه را می‌رویانند.

۲۱ - موسی بن حبیب گوید: امام سجاد عليه السلام فرمود:

خداوند گروهی را که در بین آنها بربط رواج دارد و آواز می‌خوانند و در عزا به افتخارات واهی افتخار می‌کنند، تقدیس نمی‌کند.

۲۲ - جهم بن حمید گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: کجا بودی؟

من گمان کردم که حضرت عليه السلام از آن مکان باخبر است.

بنابراین گفتم: قربانت شوم! من از نزد فلانی عبور کردم و او مرا به خانه‌اش دعوت کرد و من وارد خانه‌اش شدم و به کنیزانش نگاه کردم.

حضرت عليه السلام به من فرمود: آن مجلسی است که خداوند به اهل آن نظر نمی‌کند. آیا خداوند

را بر خانواده و اموات امین می‌دانی؟! نمی‌ترسی که همین بلا بر سر خانواده‌ات بیاید؟!

۲۳ - عنبسه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: گوش دادن به غنا و آوازه خوانی و موسیقی

در قلب نفاق را می‌رویانند آن سان که آب زراعت را می‌رویانند.

۲۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْأَزْمَعِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَضْعَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ فَإِنَّ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ اللَّهِ ﷻ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَ إِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ الشَّيْطَانِ فَقَدْ عَبَدَ الشَّيْطَانَ.

۲۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ يُونُسَ قَالَ: سَأَلْتُ الْخُرَّاسَانِيَّ عليه السلام وَ قُلْتُ: إِنَّ الْعَبَّاسِيَّ ذَكَرَ أَنَّكَ تُرَخِّصُ فِي الْعِنَاءِ فَقَالَ: كَذَبَ الزُّنْدِيقُ مَا هَكَذَا قُلْتُ لَهُ؛ سَأَلَنِي عَنِ الْعِنَاءِ فَقُلْتُ لَهُ: إِنْ رَجُلًا أَتَى أَبَا جَعْفَرٍ فَسَأَلَهُ عَنِ الْعِنَاءِ فَقَالَ: يَا فُلَانُ! إِذَا مَيَّزَ اللَّهُ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ فَأَنَّى يَكُونُ الْعِنَاءُ؟

فَقَالَ: مَعَ الْبَاطِلِ.

فَقَالَ: قَدْ حَكَمْتُ.

۲۴ - حسن بن علی بن یقطین گوید: امام جواد عليه السلام فرمود:

هر کس به سخن گوینده‌ای گوش فرا دهد، او را عبادت کرده است. پس اگر گوینده از جانب خداوند سخن می‌گوید، به راستی که خداوند را عبادت کرده است و اگر از جانب شیطان سخن می‌گوید، به راستی که شیطان را عبادت نموده است.

۲۵ - یونس گوید: از امام رضا عليه السلام پرسیدم: عباسی می‌گوید که شما در باره غنا و آوازه‌خوانی اجازه داده‌اید.

فرمود: زندیق دروغ گفته است، من چنین به او نگفته‌ام، او از من درباره غنا پرسید و من به او گفتم: شخصی نزد امام باقر عليه السلام آمد و از ایشان درباره غنا پرسید.

امام باقر عليه السلام فرمود: ای فلانی! هنگامی که خداوند حق و باطل را جدا کرده است، غنا را در کدام طرف نهاده؟

آن مرد گفت: همراه باطل نهاد.

پس امام باقر عليه السلام فرمود: بنابراین خودت داوری کن.

(۳۷)

بَابُ النَّزْدِ وَالشُّطْرُنْجِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

النَّزْدُ وَالشُّطْرُنْجُ وَالْأَرْبَعَةُ عَشْرَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ وَكُلُّ مَا قَوْمِرَ عَلَيْهِ فَهُوَ مَيْسِرٌ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَالحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﷻ: ﴿ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴾ فَقَالَ: الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ الشُّطْرُنْجُ وَ قَوْلُ الزُّورِ الْغِنَاءُ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مِثْنَى الْحَنَاطِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش سی و هفتم**قمار با نرد و شطرنج**

۱ - معمر بن خلاد گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:

بازی با تخته نرد، شطرنج و سه پرک در یک حکم است، هر وسیله‌ای که با آن قمار شود، حرام است.

۲ - زید شحام گوید: از امام صادق علیه السلام درباره فرموده خداوند: «پس از بت‌های پلید و از سخنان باطل دوری کنید» سؤال کردم.

فرمود: منظور از «بت‌های پلید» همان شطرنج است و منظور از «سخنان باطل» همان غنا است.

۳ - ابوبصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الشُّطْرُنْجُ وَالنَّزْدُ هُمَا الْمَيْسِرُ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الشُّطْرُنْجُ مِنَ الْبَاطِلِ.

۵ - ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَكَمِ أَخِي هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ عَتَمَاءَ مِنَ النَّارِ إِلَّا مَنْ أَفْطَرَ عَلَيَّ مُسْكِرًا أَوْ مُشَاحِنًا أَوْ صَاحِبَ شَاهَيْنِ.

قَالَ: قُلْتُ: وَ أَيُّ شَيْءٍ صَاحِبُ شَاهَيْنِ؟
قَالَ: الشُّطْرُنْجُ.

امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: شطرنج و نرد، همان قمار هستند.

۴ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

شطرنج از امور باطل است.

۵ - عمر بن یزید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند متعال در هر شبی از شب‌های ماه رمضان جماعتی از گناهکاران را از آتش دوزخ آزاد می‌کند، مگر آن که با نوشابه الکلی روزه خود را شکسته باشد و یا صاحب کینه و عداوت باشد و یا اهل شطرنج باشد.

۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الشُّطْرَنْجِ وَ عَنْ لُعْبَةِ شَبِيبِ السَّبِي يُقَالُ لَهَا: لُعْبَةُ الْأَمِيرِ وَ عَنْ لُعْبَةِ الثَّلَاثِ .

فَقَالَ: أَرَأَيْتَكَ إِذَا مِيزَ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ مَعَ أَيِّهِمَا يَكُونُ؟

قَالَ: قُلْتُ: مَعَ الْبَاطِلِ .

قَالَ: فَلَا خَيْرَ فِيهِ .

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: ﴿فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَ اجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ قَالَ:

الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ هُوَ الشُّطْرَنْجُ وَ قَوْلُ الزُّورِ الْغِنَاءُ .

۶- زراره گوید:

از امام صادق عليه السلام پرسیدند: بازی با شطرنج، بازی شیب - که بازی امیر گویند - و بازی سه پرک چه حکمی دارند؟

فرمود: اگر کارهای حق و باطل را از هم جدا سازند، این بازیها در ردیف حق قرار خواهند گرفت یا در ردیف باطل؟

گفتم: در ردیف باطل.

فرمود: پس در این بازیها خیری نیست.

۷- نظیر روایت دوم همین بخش را شخصی از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ الْقُمِّيِّ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَ إِدْرِيسُ أَحِي عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ إِدْرِيسُ: جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ! مَا الْمَيْسِرُ؟

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: هِيَ الشُّطْرُنْجُ.
 قَالَ: فَقُلْتُ: أَمَا إِنَّهُمْ يَقُولُونَ: إِنَّهَا النَّزْدُ؟
 قَالَ: وَ النَّزْدُ أَيْضًا.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْمِيثَمِيِّ عَنْ رَبِيعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَيْلِ قَالَ؛ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ الَّتِي يَلْعَبُ بِهَا النَّاسُ النَّزْدَ وَ الشُّطْرُنْجَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى السُّدْرِ فَقَالَ:

إِذَا مَيَّزَ اللَّهُ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ فِي أَيُّهُمَا يَكُونُ؟ قُلْتُ. مَعَ الْبَاطِلِ.
 قَالَ: فَمَا لَكَ وَ لِلْبَاطِلِ!؟

۸ - عبدالملک قمی گوید: من و برادرم ادريس در خدمت امام صادق عليه السلام بودیم.
 ادريس عرض کرد: خداوند ما را فدای شما گرداند! قمار چیست؟
 فرمود: شطرنج است.

من عرض کردم: آگاه باشید که اهل تسنن می‌گویند: «قمار، نرد است».
 فرمود: نرد نیز قمار است.

۹ - فضل گوید: از امام صادق عليه السلام درباره آلتی که مردم با آن بازی می‌کنند از جمله نرد، شطرنج و بازی سُدِر سؤال کردم.

فرمود: هنگامی که خداوند حق و باطل را جدا کرد، این بازی‌ها را در کدام طرف قرار داد؟
 عرض کردم: همراه باطل.
 فرمود: پس تو با باطل چه کار داری؟

- ۱۰ - سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- يَغْفِرُ اللَّهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ إِلَّا لِثَلَاثَةٍ صَاحِبِ مُسْكِرٍ أَوْ صَاحِبِ شَاهَيْنٍ أَوْ مُشَاحِنٍ.
- ۱۱ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- الشُّطْرُنْجُ مَيْسِرٌ وَ النَّزْدُ مَيْسِرٌ.
- ۱۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ الْبَصْرِيِّينَ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنِّي أَقْعُدُ مَعَ قَوْمٍ يَلْعَبُونَ بِالشُّطْرُنْجِ وَ لَسْتُ أَلْعَبُ بِهَا وَ لَكِنْ أَنْظُرُ؟
- فَقَالَ: مَا لَكَ وَ لِمَجْلِسٍ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِهِ!؟
- ۱۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَازُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الشُّطْرُنْجِ فَقَالَ:

۱۰ - حسین بن عمر بن یزید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند در ماه رمضان همه را مورد آمرزش قرار می دهد جز سه نفر: شراب خوار، شطرنج باز و شخص کینه توز.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

شطرنج قمار است و نرد نیز قمار است.

۱۲ - حماد بن عیسی گوید: به امام کاظم علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم! با قماربازان

می نشینم و به بازی شطرنج تماشا می کنم، ولی خودم بازی نمی کنم. آیا گناهی دارد؟

امام کاظم علیه السلام فرمود: تو را با مجلسی که خدا به آن نظر نمی افکند، چه کار است؟

۱۳ - مسعدة بن زیاد گوید: از امام صادق علیه السلام در مورد شطرنج پرسیدند.

دَعُوا الْمَجُوسِيَّةَ لِأَهْلِهَا لَعَنَهَا اللَّهُ.

۱۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ: يَا أَبَا جَعْفَرٍ! مَا تَقُولُ فِي الشُّطْرُنْجِ الَّتِي يَلْعَبُ بِهَا النَّاسُ؟
فَقَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

مَنْ كَانَ نَاطِقًا فَكَانَ مَنْطِقُهُ لِعَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ عز وجل كَانَ لَا غِيَاءَ وَ مَنْ كَانَ صَامِتًا فَكَانَ صَمْتُهُ لِعَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ كَانَ سَاهِيًا.
ثُمَّ سَكَتَ فَقَامَ الرَّجُلُ وَ انْصَرَفَ.

۱۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! مَا تَقُولُ فِي الشُّطْرُنْجِ؟

فرمود: مجوس را برای اهل آن واگذارید، خداوند لعنتش کند!

۱۴ - محمد بن علی بن جعفر گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

مردی خدمت امام باقر عليه السلام آمد و عرض کرد: ای اباجعفر! درباره شطرنجی که مردم با آن بازی می‌کنند چه می‌فرمایید؟

فرمود: پدرم امام سجاد عليه السلام از امام حسین عليه السلام به من خبر داد که امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هر گوینده‌ای که سخنش برای غیر ذکر خداوند باشد، بیهوده‌گوی است و هرکس ساکت باشد و سکوتش برای غیر ذکر خداوند باشد، غافل است.

سپس امام باقر عليه السلام ساکت شد و آن مرد برخاست و رفت.

۱۵ - ابن رثاب گوید: خدمت امام صادق عليه السلام شرف‌یاب شدم و عرض کردم: فدایت

شوم! درباره شطرنج چه می‌فرمایید؟

قَالَ: الْمَقْلَبُ لَهَا كَالْمَقْلَبِ لَحْمِ الْخِنْزِيرِ.
فَقُلْتُ: مَا عَلَيَّ مِنْ قَلْبِ لَحْمِ الْخِنْزِيرِ؟
قَالَ: يَغْسِلُ يَدَهُ.

۱۶ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْمُطَّلِعُ فِي الشُّطْرُنِجِ كَالْمُطَّلِعِ فِي النَّارِ.
۱۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ اللَّعِبِ بِالشُّطْرُنِجِ وَالنَّرْدِ.
تَمَّ كِتَابُ الْأَشْرِبَةِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ
آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَيَتْلُوهُ كِتَابُ الزُّبَيْرِيِّ وَالتَّجْمُلِ وَ الْمُرُوءَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

فرمود: کسی که به آن دست بزند همانند کسی است که به گوشت خوک دست زده است.
عرض کردم: کسی که به گوشت خوک دست زند چه حکمی بر اوست؟
فرمود: باید دستش را بشوید.

۱۶ - سلیمان جعفری گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

نگاه کننده به شطرنج مانند نگاه کننده به آتش جهنم است.

۱۷ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از بازی با شطرنج و نرد نهی فرمود.

پایان کتاب آشامیدنی‌ها، سپاس‌ها از آن خداوند پرورش دهنده جهانیان است و درود خدا بر
سرورمان حضرت محمد و خاندان پاک او و ان شاء الله کتاب احکام پوشش و خودآرایی
و جوانمردی آغاز خواهد شد

کتابُ الزَّيِّ وَ التَّجْمُلِ وَ المُرُوَعَةِ

کتاب

احکام پوشش ، خود آرایي و جوانمردی

(۱)

بَابُ التَّجْمُلِ وَ إِظْهَارِ النُّعْمَةِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ النُّعْمَةِ عَلَى عَبْدِهِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِهِ بِنِعْمَةٍ فَظَهَرَتْ عَلَيْهِ سُمِّيَ حَبِيبَ اللَّهِ مُحَدَّثًا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَ إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بِنِعْمَةٍ فَلَمْ تَظْهَرْ عَلَيْهِ سُمِّيَ بَغِيضَ اللَّهِ مُكَذِّبًا بِنِعْمَةِ اللَّهِ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلْمَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ بَيَّاعِ الْقَلَانِسِ قَالَ: مَرَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَلَى رَجُلٍ قَدْ ارْتَفَعَ صَوْتُهُ عَلَى رَجُلٍ يَتَضَيِّعُ شَيْئًا يَسِيرًا.

بخش یکم

خودآرایی و آشکار کردن نعمت

- ۱ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: خداوند زیباست و زیبایی را دوست می‌دارد و دوست می‌دارد که اثر نعمت را در بنده خود ببیند.
- ۲ - علی بن محمد در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هرگاه خداوند بر بنده‌اش نعمتی دهد و آن نعمت در او ظاهر شود، نامیده می‌شود: «دوست خدا، گوینده نعمت خداوند» و هرگاه خداوند بر بنده‌ای نعمتی دهد و آن نعمت در او ظاهر نشود، نامیده می‌شود: «دشمن خدا، تکذیب‌کننده نعمت خداوند».
- ۳ - سلمة بن محمد گوید: امام صادق عليه السلام از کنار شخصی عبور نمود که صدایش را بر شخص دیگری بلند کرده بود و از او وام‌اندکی می‌خواست.

فَقَالَ:

بِكَمْ تُطَالِبُهُ؟

قَالَ: بِكَذَا وَكَذَا.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَمَا بَلَغَكَ أَنَّهُ كَانَ يُقَالُ: لَا دِينَ لِمَنْ لَا مُرُوءَةَ لَهُ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي

عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِهِ بِنِعْمَةٍ أَحَبَّ أَنْ يَرَاهَا عَلَيْهِ لِأَنَّهُ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ.

۵ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ

عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

أَبْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله رَجُلًا شَعْنًا شَعْرُ رَأْسِهِ وَسِخَّةٌ تِيَابُهُ سَيِّئَةٌ حَالُهُ فَقَالَ رَسُولُ

اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

مِنَ الدِّينِ الْمُتَعَةُ وَإِظْهَارُ النِّعْمَةِ.

به او فرمود: چه مقدار از او می خواهی؟

گفت: فلان مقدار.

فرمود: مگر به تو نرسیده است که گفته می شود: «کسی که جوانمردی ندارد، دین

ندارد».

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرگاه خداوند بر بنده اش نعمتی عطا کند، دوست دارد که آن نعمت را در او ببیند؛ زیرا

او زیباست و زیبایی را دوست می دارد.

۵ - مسمع بن عبدالمکک گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

روزی پیامبر خدا صلى الله عليه وآله مردی را دید که مویش ژولیده، لباسش چرکین و حالش اسفناک بود.

فرمود: بهره بردن و آشکار کردن نعمت، از دین است.

۶- وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بئس العبد القاذورة.

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا أَحْمِلُ بَقْلًا فَقَالَ: يُكْرَهُ لِلرَّجُلِ السَّرِيِّ أَنْ يَحْمِلَ الشَّيْءَ الدَّنِيَّ فَيُجْتَرَأَ عَلَيْهِ.

۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَّازِمِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ النَّاسَ يَرُؤُونَ أَنَّ لَكَ مَالًا كَثِيرًا.

فَقَالَ: مَا يَسُوؤُنِي ذَلِكَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرَّ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَيَّ نَاسٍ شَتَّى مِنْ قُرَيْشٍ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ مُخَرَّقٌ فَقَالُوا: أَصْبَحَ عَلِيُّ لَا مَالَ لَهُ. فَسَمِعَهَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَمَرَ الَّذِي يَلِي صَدَقَتَهُ أَنْ يَجْمَعَ تَمْرَهُ وَ لَا يَبْعَثَ إِلَى إِنْسَانٍ شَيْئًا وَ أَنْ يُؤَفِّرَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ:

۶- مسمع بن عبد الملك گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

انسان بد اخلاق و بد معاشرت چه بنده بدی است!

۷- معاویه بن وهب گوید: روزی امام صادق علیه السلام مرا در حالی که با خود سبزی حمل می کردم، دید.

فرمود: برای شخص آبرومند کراهت دارد که چیز بی ارزشی را حمل کند تا دیگران بر او جرات یابند.

۸- عبدالأعلى مولى آل سام گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: مردم می گویند: شما مال زیادی دارید.

فرمود: این سخن مرا ناراحت نمی کند. به راستی که روزی امیرمؤمنان علی علیه السلام از کنار گروهی از قریش عبور نمود در حالی که پیراهن پاره ای بر تن آن حضرت بود. آنان گفتند: «علی مالی ندارد.»

امیرمؤمنان علی علیه السلام سخن آنان را شنید از این رو به مأمور پرداخت صدقه دستور داد که خرماها را جمع آوری کند و چیزی از آنها را به کسی ندهد تا انبوه و فراوان گردد. آن گاه به او فرمود:

بِعُهُ الْأَوَّلَ فَلِأَوَّلٍ وَاجْعَلْهَا دَرَاهِمَ ثُمَّ اجْعَلْهَا حَيْثُ تَجْعَلُ التَّمْرَ فَاكْتَسَبْتَهُ مَعَهُ حَيْثُ لَا يُرَى .

وَ قَالَ لِلَّذِي يَقُومُ عَلَيْهِ: إِذَا دَعَوْتُ بِالتَّمْرِ فَاصْعِدْ وَ انْظُرِ الْمَالَ فَاضْرِبْهُ بِرَجْلِكَ كَأَنَّكَ لَا تَعْمِدُ الدَّرَاهِمَ حَتَّى تَنْتُرَهَا .

ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ يَدْعُوهُمْ ثُمَّ دَعَا بِالتَّمْرِ فَلَمَّا صَعِدَ يَنْزِلُ بِالتَّمْرِ ضَرَبَ بِرَجْلِهِ فَتَثَرَتِ الدَّرَاهِمُ فَقَالُوا: مَا هَذَا؟ يَا أَبَا الْحَسَنِ!
فَقَالَ: هَذَا مَالٌ مَنْ لَا مَالَ لَهُ .

ثُمَّ أَمَرَ بِذَلِكَ الْمَالِ فَقَالَ: انْظُرُوا أَهْلَ كُلِّ بَيْتٍ كُنْتُمْ أَبَعْتُمْ إِلَيْهِمْ فَانْظُرُوا مَالَهُ وَ ابْعَثُوا إِلَيْهِ .

۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
إِنِّي لَأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ عَلَيْهِ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ فَلَا يُظْهَرَهَا .

خرماها را یکی پس از دیگری بفروش و تبدیل به درهم کن. سپس آن درهم‌ها را در جایی که خرما را می‌نهادی، بگذار و آن را همراه خرماها در جایی بگذار که دیده نشود. و به کسی که مسئول خرماها بود فرمود: هرگاه از تو خرما خواستم، بالا برو و به پول‌ها نظاره کن و آن را طوری با پایت لگد بزن که گویا توجهی به پول‌ها نداری. تا پول‌ها را پراکنده کنی.

سپس شخصی را نزد یکی از آن قریشی‌ها فرستاد و آنان را دعوت نمود. پس زمانی که مسئول خرماها بالا رفت تا خرما را بیاورد، با پایش لگد زد و درهم‌ها پخش شدند.

قریشی‌ها گفتند: ای ابوالحسن! این چیست؟

فرمود: این اموال کسی است که اموالی ندارد!

سپس درباره آن پول‌ها فرمان داد و فرمود: هر خانواده‌ای را که من برای آنان خرما می‌فرستادم در نظر بگیرد و سهم او را برایش بفرستید.

۹ - ابن ابی عمیر در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

من مکروه می‌دارم که به انسانی نعمتی از جانب خدا برسد و او آن را آشکار نکند.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: لِيَتَزَيَّنَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَمَا يَتَزَيَّنُ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ.

۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ جَمِيعاً عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: بَلَغَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ يَقُولَانِ: لَيْسَ لِعَلِيِّ مَالٌ.

[قَالَ فَشَقَّ] ذَلِكَ عَلَيْهِ فَأَمَرَ وَكَلَاءَهُ أَنْ يَجْمَعُوا غَلَّتَهُ حَتَّى إِذَا حَالَ الْحَوْلُ أَتَوْهُ وَقَدْ جَمَعُوا مِنْ ثَمَنِ الْعَلَّةِ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَتَشَبَّرَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَرْسَلَ إِلَى طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ فَأَنْبَأَهُ فَقَالَ لَهُمَا:

هَذَا الْمَالُ وَاللَّهُ لِي لَيْسَ لِأَحَدٍ فِيهِ شَيْءٌ وَكَانَ عِنْدَهُمَا مُصَدَّقاً.

قَالَ: فَخَرَجَا مِنْ عِنْدِهِ وَهُمَا يَقُولَانِ: إِنَّ لَهُ لِمَالاً.

۱۰ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

هر کدام از شما باید خود را برای برادر مسلمانش بیاراید؛ همان طور که خود را برای شخص غریبی که دوست دارد آن شخص او را در بهترین حالت ببیند، می آراید.

۱۱ - ابو بصیر گوید:

به امیرمؤمنان علی عليه السلام خبر رسید که طلحه و زبیر می گویند: «علی اموال ندارد.» این سخن بر حضرت عليه السلام گران آمد. به وکیلان خود دستور فرمود که غله ایشان را جمع آوری کنند. تا این که یک سال گذشت. وکیلان در حالی که از پول غله، صد هزار درهم جمع کرده بودند، نزد آن حضرت آمدند و پولها در مقابل حضرت پنخس کردند. آن گاه حضرت به دنبال طلحه و زبیر فرستاد. طلحه و زبیر نزد حضرت آمدند.

حضرت به آن دو فرمود: به خدا سوگند! این مال از آن من است و هیچ کس در آن سهمی ندارد.

و حضرت عليه السلام نزد طلحه و زبیر مورد تصدیق بود.

آنان از نزد حضرت بیرون آمدند در حالی که می گفتند: به راستی او ثروتمند است!

۱۲ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ وَ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ أَنَسًا بِالْمَدِينَةِ قَالُوا لَيْسَ لِلْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَالٌ.

فَبَعَثَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى رَجُلٍ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَقْرَضَ مِنْهُ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَأَرْسَلَ بِهَا إِلَى الْمُصَدِّقِ وَقَالَ: هَذِهِ صَدَقَةٌ مَالِنَا.

فَقَالُوا: مَا بَعَثَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِهِدِهِ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِهِ إِلَّا وَ لَهُ مَالٌ.

۱۳ - عَنْهُ عَنِ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَّازِمِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ قَالَ:

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اشْتَدَّتْ حَالُهُ حَتَّى تَحَدَّثَ بِذَلِكَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَبَلَغَهُ ذَلِكَ فَتَعَيَّنَ أَلْفَ دِرْهَمٍ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا إِلَى صَاحِبِ الْمَدِينَةِ وَقَالَ: هَذِهِ صَدَقَةٌ مَالِي.

۱۴ - عَنْهُ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي شُعَيْبٍ الْمَحَامِلِيِّ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۱۲ - ابو بصير گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

گروهی در مدینه گفتند: امام حسن علیه السلام ثروتی ندارد.

امام حسن علیه السلام شخصی را نزد مردی در مدینه فرستاد و از او هزار درهم قرض گرفت و آن را نزد مسئول صدقه فرستاد و فرمود: این صدقه اموال ماست.

مردم گفتند: این را امام حسن علیه السلام از جانب خود نفرستاده است، مگر آن که حتماً ثروتی دارد.

۱۳ - عبدالاعلی مولى آل سام گوید:

امام سجاد علیه السلام دچار تنگدستی شد به حدی که مردم مدینه از آن سخن می گفتند. این خبر به امام علیه السلام رسید. حضرت هزار درهم معین نمود و آن را نزد حاکم مدینه فرستاد و فرمود: این صدقه اموال من است.

۱۴ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

إِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ وَ يُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاؤُسَ .
 ۱۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ
 مُسْلِمٍ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِعُبَيْدِ بْنِ زِيَادٍ .
 إِظْهَارُ النُّعْمَةِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ صَيَانَتِهَا، فَإِيَّاكَ أَنْ تَتَزَيَّنَ إِلَّا فِي أَحْسَنِ زِيٍّ
 قَوْمِكَ .
 قَالَ: فَمَا زِيِّي عُبَيْدُ إِلَّا فِي أَحْسَنِ زِيٍّ قَوْمِهِ حَتَّى مَاتَ .

(۲)

بَابُ اللَّبَاسِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ
 عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
 الثُّوبُ النَّعِيُّ يَكْبِتُ الْعَدُوَّ .

به راستی که خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و تیره‌بختی و تظاهر به آن را
 دشمن می‌دارد.

۱۵ - برید بن معاویه گوید: امام صادق عليه السلام به عبید بن زیاد فرمود:
 آشکار کردن نعمت نزد خداوند از نگهداری آن محبوب‌تر است. فقط با بهترین پوشش
 قوم خویش خود را بیار. برید گوید: پس از آن عبید جز در بهترین پوشش قوم خود دیده نشد تا این که وفات نمود.

بخش دوم

لباس

۱ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 لباس تمیز، دشمن را خوار می‌کند.

- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَيْمِرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَيْسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاقَ وَ السَّاجَ وَ الْحَمَائِصَ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَكُونُ لِلْمُؤْمِنِ عَشْرَةٌ أَفْمِصَّةٌ؟
 قَالَ: نَعَمْ.
 قُلْتُ: عِشْرُونَ؟
 قَالَ: نَعَمْ.

۲ - جابر گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لباس های گران قیمت؛ «طاق»، «ساج» (روپوش سیاه) و «خمیصه» (پالتوی سبز رنگ) می پوشید.

۳ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هرکس لباس می خرد باید آن را تمیز نگه دارد.

۴ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم: مؤمن ده پیراهن می تواند داشته باشد؟

فرمود: آری.

گفتم: بیست تا هم می تواند داشته باشد؟

فرمود: آری.

قُلْتُ: ثَلَاثُونَ؟

قَالَ: نَعَمْ لَيْسَ هَذَا مِنَ السَّرْفِ إِنَّمَا السَّرْفُ أَنْ تَجْعَلَ ثُوبَ صَوْنِكَ ثُوبَ بَدَلَتِكَ.

۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَّاءِ قَالَ: سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَلْبَسُ ثُوبَيْنِ فِي الصَّيْفِ يُشْتَرِيَانِ بِخَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ.
 ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

بَعَثَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ إِلَى ابْنِ الْكَوَّاءِ وَ أَصْحَابِهِ وَ عَلَيْهِ قَمِيصٌ رَقِيقٌ وَ حُلَّةٌ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ قَالُوا: يَا ابْنَ عَبَّاسِ! أَنْتَ خَيْرُنَا فِي أَنْفُسِنَا وَأَنْتَ تَلْبَسُ هَذَا اللَّبَّاسَ!؟

گفتیم: سی تا چطور؟

فرمود: آری. این اسراف نیست. اسراف این است که لباس بیرونی ات را لباس خانگی خود قرار دهی.

۵ - حسن بن علی و شَاء گوید: امام رضا ع فرمود:

امام سجّاد ع در تابستان دو لباس می پوشید که آنها را به قیمت پانصد درهم خریداری نموده بود.

۶ - یحیی بن ابو علاء گوید: امام صادق ع فرمود:

امیرمؤمنان علی ع عبدالله بن عباس را نزد ابن کواء و یارانش فرستاد در حالی که پیراهنی نازک و یک حله بر تن عبدالله بود.

هنگامی که آنان عبدالله را مشاهده کردند گفتند: ای ابن عباس! تو بهترین ما در بین خودمان هستی و تو این لباس را می پوشی!؟

فَقَالَ: وَ هَذَا أَوَّلُ مَا أَخَاصِمُكُمْ فِيهِ ﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ﴾ وَ قَالَ: ﴿ حُدُّوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴾.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يُوْسُفَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلِيٍّ جُبَّةً خَزَّ وَ طَيْلَسَانُ خَزَّ فَظَنَرْتُ إِلَيْيَ فَقُلْتُ: جَعَلْتُ فِدَاكَ! عَلِيٌّ جُبَّةً خَزَّ وَ طَيْلَسَانُ خَزَّ فَمَا تَقُولُ فِيهِ؟
فَقَالَ: وَ مَا بَأْسٌ بِالْخَزِّ.

قُلْتُ: وَ سَدَاهُ إِبْرِيْسَمٌ.

قَالَ: وَ مَا بَأْسٌ بِإِبْرِيْسَمٍ فَقَدْ أُصِيبَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ عَلَيْهِ جُبَّةٌ خَزَّ.
ثُمَّ قَالَ: إِنَّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ لَمَّا بَعَثَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَى الْخَوَارِجِ فَوَاقَفَهُمْ لِبَسِ أَفْضَلَ ثِيَابِهِ وَ تَطَيَّبَ بِأَفْضَلِ طِيْبِهِ وَ رَكِبَ أَفْضَلَ مَرَآكِبِهِ فَخَرَجَ فَوَاقَفَهُمْ فَقَالُوا: يَا ابْنَ عَبَّاسِ! بَيْنَا أَنْتَ أَفْضَلُ النَّاسِ إِذَا أَتَيْتَنَا فِي لِبَاسِ الْجَبَابِرَةِ وَ مَرَآكِبِهِمْ.

عبدالله گفت: این نخستین موردی است که درباره آن با شما مخاصمه می‌نمایم؛ چرا که خدا می‌فرماید: «بگو چه کسی زینت‌های الهی را که برای بندگان خود آفریده و روزی‌های پاکیزه را حرام کرده است.»

وهم چنین می‌فرماید: «زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد با خود بردارید.»

۷ - یوسف بن ابراهیم گوید: خدمت امام صادق عليه السلام شرف‌یاب شدم در حالی که لباس و عبایی از خز بر تنم بود. حضرت عليه السلام به من نگاه نمود.

من عرض کردم: قربانت شوم! بر تن من لباس و عبایی از خز است؛ شما در این خصوص چه می‌فرمایید؟

فرمود: ایرادی بر خز نیست.

عرض کردم: حاشیه آن ابریشم است.

فرمود: لباس ابریشمی ایراد ندارد؛ به راستی که امام حسین عليه السلام در حالی به شهادت رسید که لباسی از خز بر تن داشت.

سپس فرمود: هنگامی که امیرمؤمنان علی عليه السلام عبدالله بن عباس را به سوی خوارج فرستاد، بهترین لباس‌هایش را پوشید، از بهترین عطر استفاده نمود و بر بهترین مرکب خود سوار شد. آن‌گاه خارج شد و در مقابل خوارج ایستاد.

خوارج گفتند: ای ابن عباس! تو بهترین مردم هستی؛ ولی در لباس ستمکاران و مرکب‌های آنان نزد ما آمده‌ای!

فَتَلَا عَلَيْهِمْ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾
 فَالْبَسُ وَ تَجَمَّلُ فَإِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ لِيَكُنْ مِنْ حَلَالٍ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ رَفَعَهُ
 قَالَ: مَرَّ سَفِيَانُ الثَّوْرِيُّ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَرَأَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلَيْهِ ثِيَابٌ
 كَثِيرَةٌ الْقِيَمَةِ حَسَانٌ فَقَالَ: وَ اللَّهُ! لَا يَبْنَهُ وَ لَا يُبْحَنَهُ.

فَدَنَا مِنْهُ فَقَالَ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! مَا لَبَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِثْلَ هَذَا اللَّبَاسِ وَ لَا
 عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَا أَحَدٌ مِنْ آبَائِكَ.

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي زَمَانٍ قَتَرَ مُقْتِرٍ وَ كَانَ يَأْخُذُ لِقَتْرِهِ
 وَ اقْتِدَارِهِ وَ إِنَّ الدُّنْيَا بَعْدَ ذَلِكَ أَرْحَتْ عَزَالِيهَا فَاحَقَّ أَهْلِهَا بِهَا أُبْرَارُهَا.

ثُمَّ تَلَا: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ وَ نَحْنُ أَحَقُّ مَنْ
 أَخَذَ مِنْهَا مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ غَيْرَ أَنِّي يَا ثَوْرِيُّ! مَا تَرَى عَلَيَّ مِنْ نَوْبٍ إِنَّمَا أَلْبَسُهُ لِلنَّاسِ.

پس ابن عباس این آیه را بر آنان تلاوت نمود که «بگو چه زینت‌های الهی را که خدا بر بندگانش آفریده و روزی‌های پاکیزه را حرام نموده است؟».

امام صادق علیه السلام فرمود: پس لباس بی‌پوش و خود را بی‌ارای که خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد؛ اما تهیه این لباس باید از راه حلال باشد.

۸ - محمد بن علی در روایت مرفوعه‌ای گوید: روزی سفیان ثوری از مسجد الحرام می‌گذشت. دید امام صادق علیه السلام لباس‌های گران قیمت و زیبایی بر تن دارد. سفیان گفت: به خدا قسم! اکنون نزد او می‌روم و او را توبیخ می‌کنم. به حضرت سفیان نزدیک شد و گفت: ای پسر پیامبر خدا! نه پیامبر خدا ﷺ و نه علی علیه السلام و نه هیچ کدام از پدران شما چنین لباسی را نپوشیدند.

امام صادق علیه السلام به او فرمود: پیامبر خدا ﷺ در زمان سخت و تنگدستی زندگی می‌کرد و به اندازه سختی و تنگدستی خود بر می‌داشت و دنیا بعد از ایشان نعمت‌های خود را آشکار نمود. پس سزاوارترین اهل دنیا نسبت به نعمت‌های آن، نیکان روزگار هستند. آن‌گاه این آیه را تلاوت نمود و فرمود: «بگو چه کسی زینت‌های الهی که خداوند برای بندگانش آفریده و روزی‌های پاکیزه را حرام نموده است؟!» و ما سزاوارترین افرادی هستیم که از دنیا، آن چه را که خداوند عطا کرده دریافت کنیم. علاوه بر این ای ثوری! لباسی را که بر تن من می‌بینی، برای مردم پوشیده‌ام.

ثُمَّ اجْتَذَبَ يَدَ سُفْيَانَ فَجَرَّهَا إِلَيْهِ ثُمَّ رَفَعَ الثَّوْبَ الْأَعْلَى وَ أَخْرَجَ ثَوْبًا تَحْتَ ذَلِكَ عَلَى جِلْدِهِ غَلِيظًا فَقَالَ: هَذَا الْبَسُّ لِنَفْسِي وَ مَا رَأَيْتَهُ لِلنَّاسِ .
 ثُمَّ جَذَبَ ثَوْبًا عَلَى سُفْيَانَ أَعْلَاهُ غَلِيظًا خَشِينًا وَ دَاخِلُ ذَلِكَ ثَوْبٌ لَيْسَ فَقَالَ:
 لَيْسَتْ هَذَا الْأَعْلَى لِلنَّاسِ وَ لَيْسَتْ هَذَا لِنَفْسِكَ تَسْرُّهَا .
 ۹- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ:
 سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:

بَيْنَا أَنَا فِي الطَّوَافِ وَإِذَا بَرَجَلٍ يَجْذِبُ ثَوْبِي وَإِذَا هُوَ عَبَادٌ بِنُ كَثِيرٍ الْبَصْرِيِّ
 فَقَالَ: يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ! تَلْبَسُ مِثْلَ هَذِهِ الثِّيَابِ وَأَنْتَ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ مَعَ
 الْمَكَانِ الَّذِي أَنْتَ فِيهِ مِنْ عَلِيِّ عليه السلام؟!
 فَقُلْتُ: ثَوْبٌ فُرْقِيٌّ اشْتَرَيْتُهُ بِدِينَارٍ وَ كَانَ عَلِيٌّ عليه السلام فِي زَمَانٍ يَسْتَقِيمُ لَهُ مَا لَيْسَ
 فِيهِ وَ لَوْ لَيْسَتْ مِثْلُ ذَلِكَ اللَّبَاسِ فِي زَمَانِنَا لَقَالَ النَّاسُ: هَذَا مُرَاءٌ مِثْلُ عَبَادٍ.

سپس دست سفیان را گرفت و به سوی خود کشید، آن گاه لباس بالایی را کنار زد و زیر آن، لباس خشنی بود که روی پوست حضرت قرار داشت و فرمود: این لباس را به خاطر خودم می پوشم و آن لباسی که تو دیدی به خاطر مردم.
 سپس لباسی را که بر تن سفیان بود کشید. بالای آن لباسی ضخیم و خشنی بود و از زیر، لباسی نرم پوشیده بود. فرمود: تو آن لباس رویی را برای مردم پوشیدی و این لباس زیر را برای خود مخفیانه پوشیده ای.
 ۹- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

در اتنایی که مشغول طواف بودم، مردی لباسم را می کشید، دیدم عباد بن کثیر بصری بود. گفت: ای جعفر بن محمد! تو چنین لباس ها را می پوشی با آن جایگاه و نسبتی که با علی عليه السلام داری؟!

گفتم: این لباسی «فرقی»^(۱) است که آن را به یک دینار خریده ام. علی عليه السلام در دورانی بود که هر لباسی می پوشید برایش ممکن بود. اگر من آن لباس ها را در این زمان بپوشم، مردم خواهند گفت: این مرد مانند عباد، ریاکار است.

۱- فرقی: لباسی مصری سفید رنگ و از کتان است.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ عَشْرَةٌ أَقْمِصَةً يُرَاحُ بَيْنَهَا قَالَ: لَا بَأْسَ.

۱۱ - وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: يَكُونُ لِي ثَلَاثَةٌ أَقْمِصَةٍ.

قَالَ: لَا بَأْسَ.

قَالَ: فَلَمْ أَزَلْ حَتَّى بَلَغْتُ عَشْرَةً.

فَقَالَ: أَلَيْسَ يُودَّعُ بَعْضُهَا بَعْضًا؟

قُلْتُ: بَلَى وَ لَوْ كُنْتُ إِنَّمَا أَلْبَسُ وَاحِدًا لَكَانَ أَقَلَّ بَقَاءً.

قَالَ: لَا بَأْسَ.

۱۰ - اسحاق بن عمار گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: مردی ده پیراهن دارد که هر

نوبت یکی از آنان را می پوشد. این چه حکمی دارد؟

فرمود: ایرادی ندارد.

۱۱ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: من سه پیراهن دارم.

فرمود: ایرادی ندارد.

اسحاق گوید: من همین طور ادامه دادم تا این که تا ده پیراهن را شمردم.

فرمود: مگر پیراهن های خود را نوبتی نمی پوشی؟

عرض کردم: آری، اما اگر من فقط یک لباس بپوشم ماندگاری آن کمتر خواهد بود.

فرمود: ایرادی ندارد.

۱۲ - عَنْهُ عَنِ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ الْمُوسِرِ يَتَّخِذُ الثِّيَابَ الْكَثِيرَةَ الْجَيَادَ وَالطَّيَالِسَةَ وَالْقُمُصَ الْكَثِيرَةَ يَصُومُ بَعْضَهَا بَعْضًا يَتَجَمَّلُ بِهَا أَيْ يَكُونُ مُسْرِفًا؟
قَالَ: لَا، لِأَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: ﴿لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ﴾.

۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ قَالَ:

كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُتَكِنًا عَلَيَّ - أَوْ قَالَ: عَلَى أَبِي - فَلَقِيَهُ عَبَادُ بْنُ كَثِيرٍ الْبَصْرِيُّ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ مَرْوِيَّةٌ حِسَانٌ فَقَالَ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ! إِنَّكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبُوَّةِ وَكَانَ أَبُوكَ وَكَانَ فَمَا هَذِهِ الثِّيَابُ الْمَرْوِيَّةُ عَلَيْكَ؟! فَلَوْ لَبَسْتَ دُونَ هَذِهِ الثِّيَابِ.
فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَيْلَكَ يَا عَبَادُ! ﴿مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾؛ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَنْعَمَ عَلَيَّ عَبْدِهِ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَاهَا عَلَيْهِ لَيْسَ بِهَا بَأْسٌ وَيْلَكَ يَا عَبَادُ! إِنَّمَا أَنَا بَضْعَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَا تُؤْذِنِي.

۱۲ - راوی گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: مردی توانگر، لباس‌های گران قیمت فراوانی، پالتو و پیراهن‌های زیادی می‌گیرد که به نوبت از آن استفاده می‌کند و خود را می‌آراید، آیا اسراف کار خواهد بود؟

فرمود: نه؛ زیرا خداوند متعال می‌فرماید: «صاحب مال باید از اموالش هزینه کند»

۱۳ - ابن قَدَّاح گوید: روزی امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بر من یا پدرم، تکیه داده بود و لباس‌های نرم و زیبایی بر تن داشت که عَبَادُ بْنُ كَثِيرٍ بصری به ایشان برخورد نمود.

عباد گفت: ای اباعبدالله! شما از خاندان نبوت هستید و پدر شما چنین و چنان بود

پس این لباس‌های نرم چیست؟ کاش لباس‌های دیگری می‌پوشیدید!

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به او فرمود: ای عباد وای بر تو! «چه کسی زینت‌های الهی که خداوند برای بندگانش بیرون آورده و روزی‌های پاکیزه را حرام نمود؟!» به راستی که هرگاه خداوند نعمتی به بنده‌اش ارزانی دارد دوست دارد آن را در او ببیند. پس لباس من ایرادی ندارد. وای بر تو ای عَبَادُ! همانا که من پاره‌تن پیامبر خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ هستم؛ مرا اذیت نکن.

وَ كَانَ عَبَادٌ يَلْبَسُ ثَوْبَيْنِ قَطْرِيَّيْنِ .

۱۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ أَلْهَمَ وَ الْحَزْنَ وَ هُوَ طَهْوَرٌ لِلصَّلَاةِ .

۱۵ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَادِ بْنِ عُمَانَ قَالَ: كُنْتُ
حَاضِرًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ! ذَكَرْتَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي
طَالِبٍ عليه السلام كَانَ يَلْبَسُ الْحَشِينَ يَلْبَسُ الْقَمِيصَ بِأَرْبَعَةِ دَرَاهِمٍ وَ مَا أَشْبَهَ ذَلِكَ وَ نَرَى
عَلَيْكَ اللَّبَاسَ الْجَيِّدَ .

قَالَ: فَقَالَ لَهُ: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام كَانَ يَلْبَسُ ذَلِكَ فِي زَمَانٍ لَا يُنْكَرُ وَ لَوْ
لَبَسَ مِثْلَ ذَلِكَ الْيَوْمَ لَشَهَرَ بِهِ فَخَيْرُ لِبَاسٍ كُلِّ زَمَانٍ لِبَاسُ أَهْلِهِ غَيْرَ أَنَّ قَائِمَنَا إِذَا
قَامَ لِبَسَ لِبَاسَ عَلِيٍّ عليه السلام وَ سَارَ بِسِيرَتِهِ .

ابن قدّاح گوید: عبّاد دو لباس «قطری»^(۱) می پوشید.

۱۴ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

لباس تمیز، غم و اندوه را از بین می برد و آن به سان وضو برای نماز است.

۱۵ - حمّاد بن عثمان گوید: خدمت امام صادق عليه السلام حضور داشتم. ناگاه مردی به

ایشان گفت: خداوند کارهای شما را اصلاح کند! شما بیان نمودید که علی بن

ابی طالب عليه السلام لباس خشن و پیراهن چهار درهمی و مانند آن می پوشید و بر تن شما لباس

فاخر و مرغوب می بینم!

حضرت عليه السلام به او فرمود: به راستی که علی بن ابی طالب عليه السلام در دورانی چنین لباسی

می پوشید که زشت و ناشناخته محسوب نمی شد. و اگر آن لباس ها را در این دوران

می پوشید، به آن شهرت می یافت. پس بهترین لباس هر زمانی، لباس اهل آن زمان است.

جز این که آن گاه که قائم عليه السلام ما هنگامی که قیام کند، لباس علی عليه السلام را می پوشد و به روش

ایشان عمل می کند.

۱ - قطری: منسوب به قطران منطقه‌ای در کوفه.

۱۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَكُونَ لِلرَّجُلِ عَشْرُونَ قَمِيصًا.

(۳)

بَابُ كَرَاهِيَةِ الشُّهْرَةِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُبْغِضُ شُهْرَةَ اللَّبَاسِ .
 ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 كَفَى بِالْمَرْءِ خِزْيًا أَنْ يَلْبَسَ ثَوْبًا يَشْهَرُهُ أَوْ يَرْكَبَ دَابَّةً تَشْهَرُهُ.

۱۶ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

ایرادی ندارد که انسان، بیست پیراهن داشته باشد.

بخش سوم

کراهت لباس شهرت

۱ - ابو ایوب خزّاز گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

به راستی که خداوند تبارک و تعالی لباس شهرت را دشمن می‌دارد.

۲ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

همین رسوایی برای انسان کافی است که لباسی بپوشد یا سوار بر مرکبی شود که او را انگشت نما کند.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الشُّهُرَةُ خَيْرُهَا وَشَرُّهَا فِي النَّارِ.

۴ - مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ لَبَسَ ثَوْبًا يَشْهُرُهُ كَسَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِنَ النَّارِ.

(۴)

بَابُ لِبَاسِ الْبِيَاضِ وَالْقُطَنِ

۱ - مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْبَسُوا الْبِيَاضَ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَكَفَّوْا فِيهِ مَوْتَاكُمْ.

۳ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خوب و بد شهرت در آتش دوزخ است.

۴ - ابو سعید گوید: امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرکس لباسی بپوشد که او را انگشت نما کند، خداوند در روز قیامت لباسی از آتش بر او می پوشاند.

بخش چهارم

لباس سفید و پنبه‌ای

۱ - ابن قَدَّاحِ گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

لباس‌های سفید بپوشید؛ زیرا تمیزتر و پاکیزه‌تر است و هم‌چنین اموات خود را در لباس‌های سفید کفن نمایید.

۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ مُثَنَّى
 الْحَنَاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:
 الْبُسُورُ الْبَيَاضُ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَكَفَّنُوا فِيهِ مَوْتَاكُمْ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَفْوَانَ
 الْجَمَّالِ قَالَ: حُمِلَتْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحَمَلَةَ الثَّانِيَةَ إِلَى الْكُوفَةِ وَ أَبُو جَعْفَرٍ
 الْمَنْصُورُ بِهَا.

فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْهَاشِمِيَّةِ مَدِينَةِ أَبِي جَعْفَرٍ أَخْرَجَ رِجْلَهُ مِنْ غَرَزِ الرَّجُلِ ثُمَّ
 نَزَلَ وَ دَعَا بِبَعْلَةٍ شَهْبَاءَ وَ لَبَسَ ثِيَابَ بَيْضٍ وَ كُمًَّ بَيْضَاءَ. فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ لَهُ
 أَبُو جَعْفَرٍ: لَقَدْ تَشَبَّهْتَ بِالْأَنْبِيَاءِ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَ أَنَّى تُبْعِدُنِي مِنْ أَبْنَاءِ الْأَنْبِيَاءِ؟
 فَقَالَ: لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَبْعَثَ إِلَى الْمَدِينَةِ مَنْ يَعْقِرُ نَخْلَهَا وَ يَسْبِي ذُرِّيَّتَهَا.

فَقَالَ: وَ لِمَ ذَلِكَ؟ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ!

۲ - مثنی بن حنط نیز نظیر روایت پیشین را از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

۳ - صفوان جمال گوید: در زمان خلافت منصور دوانیقی برای مرتبه دوم امام
 صادق عليه السلام را به کوفه احضار کردند. هنگامی که به شهرک هاشمیه؛ شهرک منصور
 رسیدیم، حضرت پیاده شد و استر سیاه و سفیدی طلب نمود و لباس های سفیدی پوشید
 و کلاه گرد سفیدی بر سر گذاشت. هنگامی که آن حضرت بر منصور وارد شد، منصور به
 ایشان گفت: به راستی که شبیه پیامبران شده ای!

فرمود: چگونه مرا از فرزندان پیامبران عليهم السلام دور می پنداری؟!

گفت: تصمیم گرفتم کسی را به مدینه بفرستم که نخل های آن جا را ببرد و بنی هاشم را
 به اسارت گیرد.

فرمود: ای امیر مؤمنان! چرا چنین تصمیم گرفته ای؟

فَقَالَ: رَفِيعَ إِلَيَّ أَنْ مَوْلَاكَ الْمُعَلَّى بْنُ خُنَيْسٍ يَدْعُو إِلَيْكَ وَ يَجْمَعُ لَكَ الْأَمْوَالَ .
فَقَالَ: وَ اللَّهُ! مَا كَانَ .
فَقَالَ: لَسْتُ أَرْضَى مِنْكَ إِلَّا بِالطَّلَاقِ وَ الْعَتَاقِ وَ الْهَدْيِ وَ الْمَشْيِ .
فَقَالَ: أ بِالْأَنْدَادِ مِنْ دُونِ اللَّهِ تَأْمُرُنِي أَنْ أَحْلِفَ؟ إِنَّهُ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِاللَّهِ فَلَيْسَ مِنْ
اللَّهِ فِي شَيْءٍ .
فَقَالَ: أ تَتَفَقَّهُ عَلَيَّ؟
فَقَالَ: وَ أَنِّي تُبْعِدُنِي مِنَ الْفِقْهِ وَ أَنَا ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟!
فَقَالَ: فَإِنِّي أَجْمَعُ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مَنْ سَعَى بِكَ .
قَالَ: فَافْعَلْ .
فَجَاءَ الرَّجُلُ الَّذِي سَعَى بِهِ، فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ: يَا هَذَا؟

گفت: به من گزارش شده که دوستاندار تو معلى بن خنيس مردم را به سوى تو دعوت
می کند و برای تو اموالی گردآوری می نماید.
فرمود: به خدا سوگند! چنین نبوده است.
گفت: من از تو راضی نمی شوم مگر با سوگندهای طلاق، برده آزاد کردن، قربانی کردن
و راه رفتن باشد.
فرمود: آیا به من دستور می دهی که به معبودهای غیر خدا سوگند بخورم؟! به راستی
که هرکس به خداوند راضی نگردد هیچ ولایتی با خدا ندارد.
گفت: آیا به من احکام یاد می دهی؟!
فرمود: چگونه مرا از فقه دور می دانی در حالی که من پسر پیامبر خدا ﷺ هستم؟!
گفت: بنا بر این من کسی که از تو بدگویی کرده فرا می خوانم.
فرمود: چنین کن.
پس مردی که از حضرت بدگویی کرده بود آمد. حضرت ﷺ فرمود: ای فلانی!

فَقَالَ: نَعَمْ وَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ لَقَدْ
فَعَلْتُ .

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَيْلَكَ! تُمَجِّدُ اللَّهَ فَيَسْتَحْيِي مِنْ تَعْدِيْبِكَ وَ لَكِنْ قُلْ:
بَرِئْتُ مِنْ حَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ وَ أَلْجَأْتُ إِلَى حَوْلِي وَ قُوَّتِي .
فَحَلَفَ بِهَا الرَّجُلُ فَلَمْ يَسْتَتِمَّهَا حَتَّى وَقَعَ مَيِّتًا .
فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ: لَا أَصَدِّقُ بَعْدَهَا عَلَيْكَ أَبَدًا!
وَ أَحْسَنَ جَائِزَتَهُ وَ رَدَّهُ .

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ
بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
الْبُسُوَاثِيَابُ الْقُطْنِ، فَإِنَّهَا لِبَاسُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ هُوَ لِبَاسُنَا .

آن مرد گفت: آری، سوگند به خدایی که معبودی جز او نیست، آگاه پنهان و آشکار
و رحمان و رحیم است، به راستی که تو چنین نمودی .

امام عليه السلام به او فرمود: وای بر تو! خداوند را تمجید می‌نمایی در نتیجه خدا از عذاب
کردن تو حیا می‌کند. بلکه چنین بگو: «از حول و قوه الهی دوری می‌جویم و به حول و قوه
خودم پناه می‌برم.»

آن مرد همین‌گونه سوگند قسم یاد کرد. هنوز آن را تمام نکرده بود که افتاد و مرد.
منصور به آن حضرت گفت: پس از این هیچ‌گاه سخن دیگران را علیه تو تصدیق
نخواهم کرد.

و جایزه خوبی به آن حضرت داد و ایشان را برگرداند.

۴ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:
لباس‌های پنبه‌ای بپوشید؛ زیرا که آن لباس پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و لباس ماست.

(۵)

بَابُ لُبْسِ الْمُعْصَفِرِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَتِيْبَةَ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَهُوَ فِي بَيْتٍ مُنْجِدٍ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ رَطْبٌ وَمَلْحَفَةٌ مَضْبُوعَةٌ قَدْ أَثَرَ الصَّبْغُ عَلَى عَاتِقِهِ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْتِ وَأَنْظُرُ إِلَى هَيْئَتِهِ.

فَقَالَ يَا حَكَمُ! مَا تَقُولُ فِي هَذَا؟

فَقُلْتُ: وَمَا عَسَيْتَ أَنْ أَقُولَ وَأَنَا أَرَاهُ عَلَيْكَ وَأَمَّا عِنْدَنَا فَيَأْتِمَا يَفْعَلُهُ الشَّابُّ الْمُرَهَّقُ.

بخش پنجم

پوشیدن لباس رنگی

۱ - حکم بن عتیبه گوید:

روزی خدمت امام باقر عليه السلام شرف یاب شدم. ایشان در خانه‌ای آراسته‌ای بود، پیراهنی نرم بر تن و رو اندازی رنگی که رنگ آن بر شانه حضرت اثر کرده بود بر تن داشت. من به خانه و هیئت و حال امام عليه السلام نگاه می‌کردم.

فرمود: ای حکم! در این باره چه می‌گویی؟

عرض کردم: من چه بگویم در حالی که این‌ها را بر شما می‌بینم؛ اما به راستی که در نزد ما این کار را فقط جوان تازه به سن تکلیف رسیده، انجام می‌دهد.

- فَقَالَ لِي: يَا حَكَمُ! ﴿مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ وَ هَذَا مِمَّا أَخْرَجَ اللَّهُ لِعِبَادِهِ، فَأَمَّا هَذَا الْبَيْتُ الَّذِي تَرَى فَهُوَ بَيْتُ الْمَرْأَةِ وَأَنَا قَرِيبُ الْعَهْدِ بِالْعُرْسِ وَ بَيْتِي الْبَيْتُ الَّذِي تَعْرِفُ.
- ۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ وَ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عليه السلام قَالَ: لَا بَأْسَ بِلُبْسِ الْمُعْضَفَرِ.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَادٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام ثَوْبًا مُعْضَفَرًا فَقَالَ: إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ قُرَيْشٍ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

به من فرمود: ای حکم! چه کسی زینت‌های خداوند را که برای بندگانش آفریده است و روزی‌های پاکیزه را حرام نمود؟! این از چیزهایی است که خداوند برای بندگانش آفریده است. اما این خانه‌ای که می‌بینی، خانه همسر من است که من تازه ازدواج کرده‌ام. ولی خانه من، همان خانه‌ای است که می‌شناسی.

۲ - محمد بن مسلم گوید: امام (باقر عليه السلام یا امام صادق عليه السلام) فرمود:

پوشیدن لباس رنگی ایرادی ندارد.

۳ - زراره گوید: بر اندام امام باقر عليه السلام لباس رنگی دیدم.

فرمود: من با زنی از قریش ازدواج کرده‌ام.

۴ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُبْسِ ثِيَابِ الشُّهْرَةِ وَلَا أَقُولُ نَهَاكُمْ عَنْ لِبَاسِ الْمُعْصَفِرِ الْمُقَدَّمِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يُكْرَهُ الْمُقَدَّمُ إِلَّا لِلْعَرُوسِ.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جِرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّا نَلْبَسُ الْمُعْصَفِرَاتِ وَالْمُضَرَّجَاتِ.

۷ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنِ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ حَمْرَاءُ جَدِيدَةٌ شَدِيدَةٌ الْحُمْرَةِ فَتَبَسَّمتُ حِينَ دَخَلْتُ.

فَقَالَ: كَأَنِّي أَعْلَمُ لِمَ ضَحِكْتَ؟ ضَحِكْتَ مِنْ هَذَا الثَّوْبِ الَّذِي هُوَ عَلَيَّ، إِنَّ التَّغْفِيَةَ أَكْرَهْتَنِي عَلَيْهِ وَ أَنَا أَحَبُّهَا فَأَكْرَهْتَنِي عَلَى لُبْسِهَا.

پیامبر خدا ﷺ مرا از پوشیدن «لباس شهرت» منع نمود، ولی نمی‌گویم که شما را از پوشیدن لباس قرمز نهی نموده است.

۵ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

لباس قرمز جز برای عروس و داماد مکروه است.

۶ - جراح مدائنی گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

به راستی ما لباس‌های رنگی و لباس‌های قرمز می‌پوشیم.

۷ - مالک بن اعین گوید: خدمت امام باقر علیه السلام شرف‌یاب شدم در حالی که رواندازی

قرمز و نو که قرمزی آن شدید بود بر تن داشت و من تبسم نمودم.

حضرت علیه السلام فرمود: می‌بینم که می‌خندی، چرا خندیدی! به خاطر این لباسی که بر تن

من است خندیدی؟ به راستی که همسر ثقیی من مرا بر این کار مجبور کرده است. من او را

دوست دارم و او مرا به پوشیدن این لباس ناچار کرده است.

ثُمَّ قَالَ: إِنَّا لَا نُصَلِّي فِي هَذَا وَلَا نُصَلُّوا فِي الْمَشْبَعِ الْمُضَرَّجِ.
 قَالَ: ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ وَ قَدْ طَلَّقَهَا فَقَالَ: سَمِعْتُهَا تَبْرَأُ مِنِّي عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَمْ يَسْغِنِي
 أَنْ أُمْسِكَهَا وَ هِيَ تَبْرَأُ مِنِّي.

۸- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ
 قَالَ: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ يَلْبَسُ الْمُعْضَفَرَ وَ الْمُنْبَرَّ.

۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ
 أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ لَهُ مِلْحَفَةٌ مَوْرَسَةٌ يَلْبَسُهَا فِي أَهْلِهَا حَتَّى يَزِدَّ عَلَى
 جَسَدِهِ.

وَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُنَّا نَلْبَسُ الْمُعْضَفَرَ فِي الْبَيْتِ.

۱۰- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ
 زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

آن‌گاه فرمود: ما در این لباس نماز نمی‌خوانیم و شما نیز در لباس قرمز رنگ تند نماز
 نخوانید.

مالک گوید: پس از مدتی خدمت آن حضرت وارد شدم، حضرتش آن زن را طلاق داده
 بود. فرمود: از او شنیدم که از علی علیه السلام بیزار می‌جست. من نیز طاقت نداشتم با این حال
 او را نگه دارم.

۸- ابو جارود گوید: امام باقر علیه السلام لباس رنگی و روشن می‌پوشید.

۹- ابن قداح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ روپوشی داشت که با گیاه «ورس» رنگ شده بود و آن را در کنار
 خانواده‌اش می‌پوشید به حدی که بر بدن آن حضرت ﷺ اثر نموده بود.

و هم‌چنین فرمود: امام باقر علیه السلام فرمود: ما لباس رنگی را در خانه می‌پوشیم.

۱۰- زراره گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

صَبَعْنَا الْبَهْرَمَانَ وَ صَبَعُ بَنِي أُمَيَّةَ الزَّعْفَرَانَ .

۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ طَيْلَسَانًا أَرْزَقَ .

۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَوْبًا عَدَسِيًّا .

۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الزِّيَّاتِ الْبَصْرِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيَّ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَا وَ صَاحِبٌ لِي وَ إِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ مُنَجَّدٍ وَ عَلَيْهِ مَلْحَفَةٌ وَرَدِيَّةٌ وَ قَدْ حَفَّ لِحَيْتِهِ وَ اكَتَحَلَ .

فَسَأَلْتَاهُ عَنْ مَسَائِلَ . فَلَمَّا قُمْنَا قَالَ لِي: يَا حَسَنُ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ .

قَالَ: إِذَا كَانَ غَدًا فَاتِّبِنِي أَنْتَ وَ صَاحِبُكَ .

رنگ ما، گل کاجیره (حنا) و رنگ بنی امیه، زعفران است.

۱۱ - یونس گوید: روزی بر تن امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ عبایی آبی دیدم.

۱۲ - محمد بن علی گوید: روزی بر تن امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ لباسی به رنگ عدسی دیدم.

۱۳ - حسن زیات بصری گوید: با دوستم خدمت امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ شرف یاب شدیم. ایشان در این هنگام در خانه‌ای آراسته بود و روپوشی به رنگ گل سرخ بر تن داشت و محاسن خود را اصلاح کرده و سرمه کشیده بود. از ایشان درباره مسائلی پرسیدیم. هنگامی که برخاستیم که برویم به من فرمود: ای حسن!

عرض کردم: بلی.

فرمود: فردا نیز تو و دوستت نزد من بیایید.

فَقُلْتُ: نَعَمْ جُعِلْتُ فِدَاكَ!

فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ دَخَلْتُ عَلَيْهِ وَإِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ لَيْسَ فِيهِ إِلَّا حَصِيرٌ وَإِذَا عَلَيْهِ
قَمِيصٌ غَلِيظٌ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ صَاحِبِي، فَقَالَ:

يَا أَخَا أَهْلِ الْبُصْرَةِ! إِنَّكَ دَخَلْتَ عَلَيَّ أَمْسٍ وَأَنَا فِي بَيْتِ الْمَرْأَةِ وَكَانَ أَمْسٍ
يَوْمَهَا وَالْبَيْتُ بَيْتُهَا وَالْمَتَاعُ مَتَاعُهَا فَتَزَيَّنْتُ لِي عَلَيَّ أَنْ أَتَزَيَّنَ لَهَا كَمَا تَزَيَّنْتُ لِي
فَلَا يَدْخُلُ قَلْبَكَ شَيْءٌ.

فَقَالَ لَهُ صَاحِبِي: جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَدْ كَانَ وَاللَّهِ! دَخَلَ فِي قَلْبِي شَيْءٌ فَأَمَّا الْآنَ
فَقَدْ وَاللَّهِ! أَذْهَبَ اللَّهُ مَا كَانَ وَعَلِمْتُ أَنَّ الْحَقَّ فِيمَا قُلْتُ.

عرض کردم: فدای تان گردم! چشم.

فردای آن روز خدمت ایشان شرف یاب شدیم و آن حضرت در خانه‌ای بود که در آن
خانه جز حصیر نبود و پیراهنی ضخیم بر تن داشت.

حضرتش به جانب دوستم رو کرد و فرمود: ای برادر بصری! تو دیروز بر من وارد شدی
در حالی که من در خانه همسرم بودم و دیروز روز او بود و آن خانه، خانه او و اثاثیه، اثاثیه
او بود. پس او خانه را برایم آراسته بود با این شرط که من برای او خود را بیارایم؛ همان
طور که او برایم خودش را آراسته بود. بنا بر این چیزی از قلبت خطور نکند.

دوستم به آن حضرت عرض کرد: فدایت شوم! به خدا سوگند که چیزی از قلبم خطور
کرده بود، اما الآن آن چه را که بود، خدا از دلم برد و دانستم که حقیقت در سخن
شماست.

(۶)

بَابُ لُبْسِ السَّوَادِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَكْرَهُ السَّوَادَ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: الْخُفِّ وَالْعِمَامَةِ وَالْكِسَاءِ.
- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُدَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْحَجِيرَةِ فَأَتَاهُ رَسُولُ أَبِي جَعْفَرٍ الْخَلِيفَةَ يَدْعُوهُ فَدَعَا بِمَمْطَرٍ أَحَدَ وَجْهَيْهِ أَسْوَدٌ وَالْآخَرَ أَيْضُ فَلَبِسَهُ.
- ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَمَا إِنِّي أَلْبَسُهُ وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ لِبَاسُ أَهْلِ النَّارِ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ عَلَيْهِ دُرَاعَةٌ سَوْدَاءٌ وَ طَيْلَسَانٌ أَزْرَقٌ.

بخش ششم

پوشیدن لباس مشکی

- ۱ - یکی از راویان در روایت مرفوعه ای گوید:
پیامبر خدا ﷺ رنگ مشکی را مکروه می دانست مگر در سه چیز: کفش، عمامه و عبا.
- ۲ - حدیفة بن منصور گوید:
در حیره در خدمت امام صادق علیه السلام بودم. ناگاه پیک منصور خلیفه عباسی آمد و حضرت را خواست. حضرتش یک لباس بارانی خواست که یک رویش سیاه و روی دیگر آن سفید بود و آن را پوشید.
- آن گاه امام صادق علیه السلام فرمود: آگاه باشید! من این لباس را در حالی که می دانم لباس دوزخیان است می پوشم.
- ۳ - راشد گوید: امام سجّاد علیه السلام را دیدم که لباس پشمی مشکی و روپوشی آبی رنگ بر تن داشت.

(۷)

بَابُ الْكَتَّانِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

الْكَتَّانُ مِنْ لِبَاسِ الْأَنْبِيَاءِ وَ هُوَ يُنْبِتُ اللَّحْمَ.

(۸)

بَابُ لُبْسِ الصُّوفِ وَ الشَّعْرِ وَ الْوَبْرِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

بخش هفتم

کتان

۱ - عقبه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

کتان، لباس پیامبران عليهم السلام است و موجب رویش گوشت می شود.

بخش هشتم

پوشیدن لباس پشمی، مویین و کُرکی

۱ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

لَا تَلْبَسِ الصُّوفَ وَ الشَّعْرَ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ .

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْبَسُوا الثِّيَابَ مِنَ الْقُطْنِ، فَإِنَّهُ لِبَاسُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ لِبَاسُنَا وَ لَمْ يَكُنْ يَلْبَسُ الصُّوفَ وَ الشَّعْرَ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ .

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي تَمَامَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ بِلَادَنَا بِلَادٌ بَارِدَةٌ فَمَا نَقُولُ فِي لُبْسِ هَذَا الْوَبْرِ؟ قَالَ: الْبَسْ مِنْهَا مَا أَكَلْ وَ صُمِنَ .

۴ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ كَثِيرٍ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

لباس پشمی و موپین نپوشید مگر در ضرورت.

۲ - ابو بصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیر مؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

لباس پنبه‌ای بپوشید، زیرا آن، لباس پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و لباس ما است. ولی لباس پشمی و موپین را فقط در ضرورت بپوشید.

۳ - ابو تمامه گوید: به امام جواد عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: سرزمین ما، سرزمین سرد سیری

است. بنا بر این در خصوص پوشیدن این لباس پشمی چه می‌فرمایید؟

فرمود: از لباس‌های پشمی، آن را بپوش که حیوانی که گُرک از اوست حلال گوشت

باشد و حلال گوشت بودن آن، توسط فروشنده تضمین شده باشد.

۴ - کثیر خزار گوید:

رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلَيْهِ قَمِيصٌ غَلِيظٌ خَشِينٌ تَحْتَ ثِيَابِهِ وَ فَوْقَهَا جُبَّةٌ صُوفِيَّةٌ
وَ فَوْقَهَا قَمِيصٌ غَلِيظٌ فَمَسِسْتُهَا فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنَّ النَّاسَ يَكْرَهُونَ لِبَاسَ
الصُّوفِ.

فَقَالَ: كَلَّا كَانَ أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام يَلْبَسُهَا وَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام
يَلْبَسُهَا وَ كَانُوا عليهم السلام يَلْبَسُونَ أَغْلَظَ ثِيَابِهِمْ إِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَ نَحْنُ نَفْعَلُ ذَلِكَ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
نَصْرِ عَنْ أَبِي جَرِيرِ الْقَمِّيِّ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّضَا عليه السلام عَنِ الرَّيْشِ أَذَكِيٌّ هُوَ؟
فَقَالَ: كَانَ أَبِي عليه السلام يَتَوَسَّدُ الرَّيْشَ.

امام صادق عليه السلام را دیدم پیراهنی ضخیم و خشن زیر لباس هایش بود، و روی آن
روپوشی پشمی و باز روی آن، پیراهنی ضخیم پوشیده بود. پس آن را لمس کردم و گفتم:
فدایت کردم! اهل تسنن لباس پشمی را مکروه می دانند.
فرمود: هرگز؛ پدرم امام باقر عليه السلام و امام سجّاد عليه السلام همواره چنین لباس می پوشیدند.
و ائمه عليهم السلام هنگامی که به نماز بر می خاستند، ضخیم ترین لباس های خود را می پوشیدند
و ما نیز چنین می کنیم.

۵ - ابو جریر قمی گوید:

از امام رضا عليه السلام پرسیدم: آیا پر پرندگان، تذکیه شده است؟

فرمود: پدرم (امام کاظم عليه السلام) پر پرندگان را بالش خود قرار می داد.

(۹)

بَابُ لُبْسِ الْخَزِّ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: خَرَجَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يُصَلِّي عَلَى بَعْضِ أَطْفَالِهِمْ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ خَزٌّ صَفْرَاءُ وَ مِطْرَفٌ خَزٌّ أَصْفَرٌ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَلْبَسُ الْجُبَّةَ الْخَزَّ بِخَمْسِينَ دِينَارًا وَ الْمِطْرَفَ الْخَزَّ بِخَمْسِينَ دِينَارًا.

۳ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَجُلٌ وَ أَنَا عِنْدَهُ عَنْ جُلُودِ الْخَزِّ فَقَالَ:

بخش نهم

پوشیدن لباس خز

۱ - زراره گوید: روزی امام باقر عليه السلام از منزل خارج شد تا به یکی از کودکان خود نماز میت بخواند، آن حضرت روپوشی سبز و عبایی از خز بر تن داشت.

۲ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

امام سجاده عليه السلام روپوش و عبایی از خز می پوشید که هرکدام پنجاه درهم ارزش داشت.

۳ - عبدالرحمان بن حججاج گوید: من نزد امام صادق عليه السلام بودم. مردی از ایشان درباره

پوست خز پرسید.

لَيْسَ بِهَا بَأْسٌ .

فَقَالَ الرَّجُلُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ! إِنَّهَا فِي بِلَادِي وَإِنَّمَا هِيَ كِلَابٌ تَخْرُجُ مِنَ الْمَاءِ .

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام : إِذَا خَرَجَتْ مِنَ الْمَاءِ تَعِيشُ خَارِجَةً مِنَ الْمَاءِ ؟

فَقَالَ الرَّجُلُ : لَا .

قَالَ : فَلَا بَأْسٌ .

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِي

الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ : سَمِعْتُهُ يَقُولُ :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام يَلْبَسُ فِي الشِّتَاءِ الْخَزَّ وَالْمِطْرَفَ الْخَزَّ وَالْقَلَنْسُوَّةَ

الْخَزَّ فَيَشْتُو فِيهِ وَيَبِيعُ الْمِطْرَفَ فِي الصَّيْفِ وَيَتَصَدَّقُ بِثَمَنِهِ ثُمَّ يَقُولُ : « مَنْ حَرَّمَ

زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ » .

فرمود: ایرادی ندارد.

مرد عرض کرد: فدایت شوم! خز در سرزمین من وجود دارد و آن پوست سگ‌های آبی

است که از آب بیرون می‌آیند.

فرمود: هنگامی که از آب بیرون می‌آید، در بیرون از آب زنده می‌ماند؟

عرض کرد: نه.

فرمود: بنا بر این ایرادی ندارد.

۴ - حسن بن علی و شَاء گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

امام سجّاد عليه السلام در زمستان، لباس و عبا و کلاه خز می‌پوشید و در تابستان عبایش را

می‌فروخت و پول آن را صدقه می‌داد. سپس می‌فرمود: « بگو چه کسی زینت‌های الهی را

که برای بندگانش آفرید و روزی‌های پاکیزه را حرام نمود؟! »

۵- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ
 الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ يَوْسُفَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلِيٍّ قَبَاءَ خَزٍّ وَ بَطَانَتَهُ خَزٌّ وَ طَيْلَسَانَ خَزٍّ مُرْتَفِعٍ فَقُلْتُ: إِنَّ عَلِيَّ ثُوبًا
 أَكْرَهُ لِبَنَاتِهِ.

فَقَالَ: وَ مَا هُوَ؟

قُلْتُ: طَيْلَسَانِي هَذَا.

قَالَ: وَ مَا بَالُ الطَّيْلَسَانِ؟

قُلْتُ: هُوَ خَزٌّ.

قَالَ: وَ مَا بَالُ الْخَزِّ؟

قُلْتُ: سَدَاهُ إِبْرِيْسَمٌ.

قَالَ: وَ مَا بَالُ الْإِبْرِيْسَمِ؟

قَالَ: لَا يُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ سَدَى الثُّوبِ إِبْرِيْسَمًا وَ لَا زُرَّةً وَ لَا عَلَمُهُ إِسْمًا يُكْرَهُ
 الْمُصَمَّمَةُ مِنَ الْإِبْرِيْسَمِ لِلرَّجَالِ وَ لَا يُكْرَهُ لِلنِّسَاءِ.

۵- ابو داوود يوسف بن ابراهيم گوید:

خدمت امام صادق عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که قبایی از خز که آستر آن نیز از خز
 بود و طیلسان بلندی از همان جنس بر تنم بود.

عرض کردم: بر تن من لباسی است که از پوشیدن آن کراهت دارم.

فرمود: آن لباس چیست؟

عرض کردم: همین طیلسان.

فرمود: طیلسان چه اشکالی دارد؟

عرض کردم: جنس آن از خز است.

فرمود: اشکال خز چیست؟

عرض کردم: حاشیه آن از ابریشم است.

فرمود: ابریشم چه ایرادی دارد؟

سپس فرمود: مکروه نیست که حاشیه لباس و همین طور دکمه لباس و نقش آن از

ابریشم باشد. فقط ابریشم خالص برای مردان مکروه است، اما برای زنان مکروه نیست.

- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّا مَعَاشِرَ آلِ مُحَمَّدٍ نَلْبَسُ الْخَزَّ وَالْيُمْنَةَ.
- ۷ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ جُلُودِ الْخَزِّ فَقَالَ: هُوَ ذَا نَلْبَسُ الْخَزَّ. فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! ذَاكَ الْوَبْرُ. فَقَالَ: إِذَا حَلَّ وَبَرَّهُ حَلَّ جِلْدُهُ.
- ۸ - عَنْهُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَيْسَى قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ عَنِ الدَّوَابِّ الَّتِي يُعْمَلُ الْخَزُّ مِنْ وَبَرِهَا أَسْبَاعٌ هِيَ؟ فَكَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَيْسَ الْخَزُّ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ مِنْ بَعْدِهِ جَدِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ.
- ۹ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۶ - راوی گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ما گروه آل محمد عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لباس خز و برد یمنی می پوشیم.

۷ - سعد بن سعد گوید: از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره پوست خز پرسیدم.

فرمود: آن، همین است که ما می پوشیم.

گفتم: فدایت شوم! این گرک است!

فرمود: هرگاه گرک آن حلال باشد، پوست آن نیز حلال است.

۸ - جعفر بن عیسی گوید: به امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ نامه ای در خصوص حکم حیواناتی که از

گرک آنها خز تهیه می شود نوشتم و پرسیدم: آیا آنها درنده اند؟

حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ در جواب نامه نوشت: امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ و پس از ایشان جد من امام

صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ لباس خز می پوشیدند.

۹ - جابر گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

قُتِلَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلَيْهِ جُبَّةٌ خَزٍّ دَكْنَاءُ فَوَجَدُوا فِيهَا ثَلَاثَةً وَ سِتِّينَ مِنْ
 بَيْنِ ضَرْبَةِ السَّيْفِ وَ طَعْنَةِ الرُّمْحِ أَوْ رَمِيَّةِ السَّهْمِ .
 ۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَفْصِ بْنِ
 عَمْرٍو أَبِي مُحَمَّدٍ مُؤَدِّنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ قَالَ :
 رَأَيْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ يُصَلِّي فِي الرَّوْضَةِ جُبَّةً خَزٍّ سَفْرَجَلِيَّةً .

(۱۰)

بَابُ لُبْسِ الْوُثْيِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَصَّالٍ وَ سَهْلِ بْنِ
 زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يَاسِرٍ قَالَ : قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
 اشْتَرِ لِنَفْسِكَ خَزًّا وَ إِنْ شِئْتَ فَوْشِيًّا .
 فَقُلْتُ : كُلُّ الْوُثْيِ ؟

امام حسین علیه السلام در حالی شهید شد که جبه‌ای به رنگ سیاه تیره از جنس خز پوشیده
 بود. در آن شصت و سه ضربه شمشیر، نیزه و پرتاب تیر، یافتند.
 ۱۰ - حفص بن عمر ابی محمد، مؤذن علی بن یقطین گوید:
 امام صادق علیه السلام را دیدم که در باغی نماز می‌خواند و بر تن حضرتش جبه‌ای از خز به
 رنگ به بود.

بخش دهم

پوشیدن لباس نقش و نگاردار

۱ - یاسر گوید: امام کاظم علیه السلام به من فرمود:
 برای خودت لباس خز و اگر خواستی لباس نقش و نگاردار خریداری کن.
 عرض کردم: هر نوع لباس نقش و نگاردار؟

فَقَالَ: وَ مَا الْوَشْيُ؟

قُلْتُ: مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ قُطْنٌ يَقُولُونَ: إِنَّهُ حَرَامٌ.

قَالَ: الْبَسُّ مَا فِيهِ قُطْنٌ.

۲ - عَنْهُ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَالِمِ الْعِجْلِيِّ: أَنَّهُ حُمِلَ إِلَيْهِ

الْوَشْيُ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ

قَالَ:

حَدَّثَنِي مَنْ أَتَقُّ بِهِ أَنَّهُ رَأَى عَلِيَّ جَوَارِي أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْوَشْيُ.

فرمود: لباس نقش و نگاردار چیست؟

عرض کردم: لباسی که در آن پنبه نباشد، می‌گویند: «آن، حرام است».

فرمود: لباسی بی‌پوش که در آن پنبه باشد.

۲ - حسین بن سالم عجلی گوید: به امام عَلَيْهِ السَّلَامُ لباس نقش و نگاردار می‌بردند.

۳ - یونس بن یعقوب گوید:

فرد مطمئنی به من گفت بر تن کنیزان امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ لباس نقش و نگاردار مشاهده کرده

است.

(۱۱)

بَابُ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَ الدِّيْبَاجِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا يَلْبَسُ الرَّجُلُ الْحَرِيرَ وَ الدِّيْبَاجَ إِلَّا فِي الْحَرْبِ.
- ۲ - عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ لَيْثِ الْمُرَادِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
- إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَسَا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ حُلَّةَ حَرِيرٍ فَخَرَجَ فِيهَا فَقَالَ: مَهْلًا يَا أُسَامَةُ! إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَاقْسِمْهَا بَيْنَ نِسَائِكَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيْسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ لِبَاسِ الْحَرِيرِ وَ الدِّيْبَاجِ.

بخش یازدهم**حریر و دیبا**

- ۱ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: مرد فقط در جنگ می تواند لباس حریر و دیبا بپوشد.
- ۲ - لیث مرادی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله بر تن اسامه بن زید لباسی از حریر پوشانید و اسامه با آن لباس بیرون آمد. پس پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: ای اسامه صبر کن! همانا که این لباس را کسی می پوشد که از خیر و خوبی بهره ای ندارد. پس آن را بین همسرانت تقسیم کن.
- ۳ - سماعة بن مهران گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: لباس حریر و دیبا چه حکمی دارد؟

فَقَالَ أَمَا فِي الْحَرْبِ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَإِنْ كَانَ فِيهِ نَمَائِيلٌ .
 ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِيهِ
 عَنْ عَثْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
 لَا يَصْلُحُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَلْبَسَ الْحَرِيرَ إِلَّا فِي الْحَرْبِ .
 ۵ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ هِلَالِ الشَّامِيِّ مَوْلَى
 أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْهُ قَالَ : قُلْتُ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ! مَا أَعْجَبَ إِلَى النَّاسِ مَنْ يَأْكُلُ
 الْجَشِيبَ وَ يَلْبَسُ الْخَشِينَ وَ يَتَخَشَّعُ !
 فَقَالَ : أَمَا عَلِمْتَ ! أَنَّ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَبِيٌّ ابْنُ نَبِيِّ كَانَ يَلْبَسُ أَقْبِيَّةَ الدِّبَاجِ مَزْرُورَةً
 بِالذَّهَبِ وَ يَجْلِسُ فِي مَجَالِسِ آلِ فِرْعَوْنَ يَحْكُمُ فَلَمْ يَحْتَجِ النَّاسُ إِلَى لِبَاسِهِ وَ
 إِنَّمَا احْتَجُّوا إِلَى قِسْطِهِ وَ إِنَّمَا يُحْتَاجُ مِنَ الْإِمَامِ فِي أَنْ إِذَا قَالَ صَدَقَ وَ إِذَا وَعَدَ
 أَنْجَزَ وَ إِذَا حَكَمَ عَدَلَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحَرِّمُ طَعَاماً وَ لَا شَرَاباً مِنْ حَلَالٍ وَ إِنَّمَا حَرَّمَ الْحَرَامَ
 قَلَّ أَوْ كَثُرَ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ ﷻ : ﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ﴾ .

فرمود: در روز جنگ مانعی ندارد، هر چند مصوّر باشد.

۴ - اسماعیل بن فضل گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پوشیدن لباس حریر برای مردان مگر در روز جنگ، روا نیست.

۵ - عباس بن هلال شامی، غلام امام کاظم علیه السلام گوید:

به امام کاظم علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم! نزد مردم کسی شگفت آور است که غذای
 سفت و نامرغوب بخورد، لباس ضخیم بپوشد و متواضع و فروتن باشد.

فرمود: مگر نمی دانی که حضرت یوسف علیه السلام پیامبر و پسر پیامبر بود، قباهای دیبا
 زرکوب می پوشید و در مجالس آل فرعون می نشست و حکومت می نمود. اما مردم به
 لباس او احتیاج نداشتند؛ بلکه فقط به دادگری او نیاز داشتند. همانا که از امام فقط انتظار
 می رود که هرگاه سخنی می گوید، راست بگوید، هرگاه وعده می دهد، به آن عمل کند
 و هرگاه حکم می کند، عدل را رعایت نماید. به راستی که خداوند هیچ غذا و نوشیدنی
 حلالی را حرام ننمود و فقط حرام را حرام نمود؛ کم باشد یا زیاد. به تحقیق که خداوند
 فرموده است: « بگو چه کسی زینت های الهی که برای بندگانش آفرید و روزی های پاکیزه را
 حرام نمود؟! ».

- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جِرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَلْبَسَ الْقَمِيصَ الْمَكْفُوفَ بِالذَّبَّاجِ وَ يَكْرَهُ لِبَاسَ الْحَرِيرِ وَ لِبَاسَ الْقَسِيِّ الْوَشِيِّ وَ يَكْرَهُ لِبَاسَ الْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ فَإِنَّهَا مِيثَرَةٌ إِبْلِسَ .
- ۷ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ الْأَحْمَرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ : لَا يَصْلُحُ لِبَاسُ الْحَرِيرِ وَ الذَّبَّاجِ فَأَمَّا بَيْنَهُمَا فَلَا بَأْسَ .
- ۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ :
النِّسَاءُ يَلْبَسْنَ الْحَرِيرَ وَ الذَّبَّاجَ إِلَّا فِي الْأَحْرَامِ .
- ۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ : سَأَلْتُهُ عَنِ الْإِبْرِيْسَمِ وَ الْقَزِّ قَالَ : هُمَا سَوَاءٌ .

۶ - جراح مدائنی گوید: امام صادق عليه السلام کراهت داشت که پیراهنی بپوشد که یقه و سرآستین آن با دیبا نوار دوزی شده باشد، کراهت داشت که لباس ابریشم نازک و لباس رنگارنگ بپوشد؛ هم چنین کراهت داشت که بر روی زیرانداز و پالان سرخ بنشیند؛ چرا که پالان سرخ ویژه شیطان است.

۷ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

پوشیدن لباس حریر و دیبا روا نیست، اما خرید و فروش آن مانعی ندارد.

۸ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: زنان می توانند لباس حریر و دیبا بپوشند مگر در

مورد احرام.

۹ - موسی گوید: از امام عليه السلام درباره ابریشم و حریر پرسیدم.

فرمود: حکم هر دو، یکسان است.

- ۱۰ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا بَأْسَ بِلِبَاسِ الْقَزِّ إِذَا كَانَ سَدَاهُ أَوْ لِحْمَتُهُ مَعَ الْقُطْنِ أَوْ كَتَّانٍ.
- ۱۱ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: سَأَلَ الْحَسَنُ بْنُ قِيَامًا أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الثَّوْبِ الْمُلْحَمِ بِالْقَزِّ وَالْقُطْنِ وَالْقَزُّ أَكْثَرُ مِنَ النُّصْفِ أَمْ يُصَلِّي فِيهِ؟
قَالَ: لَا بَأْسَ .
وَ قَدْ كَانَ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْهُ جَبَابٌ كَذَلِكَ .
- ۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَا يَنْبَغِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَلْبَسَ الْحَرِيرَ الْمَحْضَ وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ وَ أَمَّا فِي الْحَرِّ وَ السَّبَرِ فَلَا بَأْسَ .

۱۰ - عبيد بن زرارہ گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

لباس ابریشم خام مانعی ندارد در صورتی که تار و یا پود آن از پنبه و یا کتان باشد.

۱۱ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: حسن بن قیاما از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید: لباسی

که از قز و پنبه تهیه شده است و بیش از نیم آن قز است، آیا می توان در آن نماز خواند؟

فرمود: ایرادی ندارد.

احمد گوید: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ جبّه‌هایی از همین جنس داشت.

۱۲ - سماعه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

شایسته نیست که زنان در حال احرام لباس ابریشم خالص بپوشند؛ اما اگر در شدت

گرما حریر نازک و یا در شدت سرما دیبای مخمل بپوشند، مانعی ندارد.

۱۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَحْمَسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلَهُ أَبُو سَعِيدٍ عَنِ الْخَمِيصَةِ وَأَنَا عِنْدَهُ سَدَاهَا الْإِبْرِيْسَمُ أَيْلْبَسُهَا وَكَانَ وَجَدَ الْبَرْدَ؟ فَأَمَرَهُ أَنْ يَلْبَسَهَا.

۱۴ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي الثَّوْبِ يَكُونُ فِيهِ الْحَرِيرُ فَقَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ خِلْطٌ فَلَا بَأْسَ.

(۱۲)

بَابُ تَشْمِيرِ الثِّيَابِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ قَالَ: فَتَشْمُرُ.

۱۳ - ابو الحسن احمسی گوید: من در حضور امام صادق عليه السلام بودم که ابو سعید از حضرتش درباره «خمیصه»^(۱) که حاشیه آن ابریشم است پرسید که آیا در شدت سرما می توان آن را پوشید؟

امام عليه السلام به او دستور داد که آن را بپوشد.

۱۴ - اسماعیل بن فضل گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: پوشیدن لباس ابریشم چه صورت دارد؟

فرمود: در صورتی که مخلوط باشد مانعی ندارد.

بخش دوازدهم

حکم پوشیدن لباس کوتاه و بلند

۱ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام درباره گفتار خداوند متعال که می فرماید: «و لباس های خود را پاکیزه کن» فرمود: یعنی لباس خود را کوتاه کن.

۱ - خمیصه: یعنی لباس مشکی و چهارگوش.

۲- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام كَانَ عِنْدَكُمْ فَأَتَى بَنِي دِيوَانَ وَ اشْتَرَى ثَلَاثَةَ أَثْوَابٍ بِدِينَارٍ الْقَمِيصَ إِلَى فَوْقِ الْكَعْبِ وَ الْأِزَارَ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ وَ الرِّدَاءَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ إِلَى تَدْيِيهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ إِلَى أَلْيَتَيْهِ ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَلَمْ يَزَلْ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى مَا كَسَاهُ حَتَّى دَخَلَ مَنْزِلَهُ.

ثُمَّ قَالَ: هَذَا اللَّبَاسُ الَّذِي يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِينَ أَنْ يَلْبَسُوهُ.
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: وَ لَكِنْ لَا يَقْدِرُونَ أَنْ يَلْبَسُوا هَذَا الْيَوْمَ وَ لَوْ فَعَلْنَاهُ لَقَالُوا: مَجْنُونٌ وَ لَقَالُوا: مُرَاءٍ وَ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿ وَ ثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴾.
 قَالَ: وَ ثِيَابَكَ ازْفَعْهَا وَ لَا تَجْرَّهَا وَ إِذَا قَامَ قَائِمًا كَانَ هَذَا اللَّبَاسُ.

۲- معلى بن خنيس گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

روزی حضرت علی عليه السلام نزد شما (کوفیان) بود که نزد قبیله بنو دیوان رفت و سه لباس به یک درهم خرید: یک پیراهن به اندازه روی قوزک پا، یک شلوار به اندازه نصف ساق پا و یک عبا. سپس دستان خود را به سوی آسمان بالا برد و همین طور خداوند را بر لباسی که بر او پوشانده بود سپاس می گفت تا این که وارد خانه اش شد.

سپس فرمود: لباسی که شایسته است مسلمانان بپوشند، همین گونه است.

امام صادق عليه السلام فرمود: ولی امروزه مردم نمی توانند آن گونه لباس بپوشند و اگر ما چنین لباس بپوشیم، می گویند: دیوانه و یا ریاکار است در حالی که خداوند می فرماید: «و لباس های خود را پاکیزه کن».

فرمود: یعنی لباس های خود را کوتاه کن و آن را بر زمین نکشان. هنگامی که قائم ما قیام کند، این گونه لباس، رایج خواهد بود.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ: أَمَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنْ أَشْتَرِيَ لَهُ إِزَارًا فَقُلْتُ لَهُ: إِنِّي لَسْتُ أُصِيبُ إِلَّا وَاسِعًا.
قَالَ: أَفْطَعُ مِنْهُ وَكُفَّهُ.

قَالَ: ثُمَّ قَالَ: إِنَّ أَبِي قَالَ: وَ مَا جَاوَزَ الْكَعْبَيْنِ فِي النَّارِ.
مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ.
۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْيَمَامَةِ كَانَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَيَّامَ حِسِّ بَغْدَادَ قَالَ:
قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام:

۳ - عبدالله بن هلال گوید: امام صادق عليه السلام به من دستور داد که برای ایشان شلوار بخرم. به آن حضرت عرض کردم: من جز لباس گشاد پیدا نکردم. فرمود: فزونی آن را ببر و دوباره حاشیه پارچه را به هم دیگر بدوز. سپس فرمود: پدر بزرگوارم می فرمود: آن مقدار از لباس که از قوزک پا بگذرد، در آتش جهنم است.

۴ - عبدالرحمان بن عثمان گوید: در روزهایی که امام کاظم عليه السلام در بغداد زندانی بود یکی از مردم یمامه همراه ایشان بود. وی گفت: امام کاظم عليه السلام به من فرمود:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِنَبِيِّهِ ﷺ: ﴿ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴾ وَكَانَتْ ثِيَابَهُ طَاهِرَةً وَإِنَّمَا أَمْرُهُ بِالتَّشْمِيرِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع:

أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْصَى رَجُلًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ لَهُ:

إِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ وَالْقَمِيصِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْمَخِيلَةِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ.

۶ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ رَفَعَهُ قَالَ: نَظَرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِلَى فَتَى مُرَخِّ إِزَارَهُ فَقَالَ:

يَا بَنِيَّ! ازْفَعْ إِزَارَكَ فَإِنَّهُ أَبْقَى لِتَوْبِكَ وَأَنْقَى لِقَلْبِكَ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

به راستی که خداوند به پیامبرش فرمود: «ولباس های خود را پاکیزه کن» در حالی که لباس پیامبر ص پاکیزه بود. خداوند فقط به پیامبر ص دستور داد که لباس خود را کوتاه کند.

۵ - ابو بصیر گوید: امام باقر ع فرمود: پیامبر خدا ص به مردی از قبیله بنو تميم سفارش می کرد و می فرمود: بپرهیز که دامن ازار و یا دامن پیراهن خود را بر زمین بکشی؛ که دامن کشیدن نشانه ناز و نخوت است و خداوند متعال ناز و نخوت را دوست نمی دارد.

۶ - ابو حمزه در روایت مرفوعه ای گوید: امیر مؤمنان علی ع به جوانی نگاه کرد که لباس بلندی پوشیده بود. به او فرمود: پسر! لباس خود را بالا ببر؛ زیرا این کار، لباست را ماندگارتر و قلبت را پاکیزه و زلال تر می سازد.

۷ - ابن قداح گوید: امام صادق ع فرمود:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا لَبَسَ الْقَمِيصَ مَدَّ يَدَهُ فَإِذَا طَلَعَ عَلَى أَطْرَافِ الْأَصَابِعِ قَطَعَهُ.

۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِيِّ قَالَ:

قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تُرِيدُ أَرِيكَ قَمِيصَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي ضُرِبَ فِيهِ وَ أَرِيكَ دَمَهُ؟
قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ.

فَدَعَا بِهِ وَ هُوَ فِي سَفَطٍ فَأَخْرَجَهُ وَ نَشَرَهُ فَإِذَا هُوَ قَمِيصٌ كَرَابِيسَ يُشْبِهُ السُّنْبُلَانِيَّ فَإِذَا مَوْضِعُ الْجَيْبِ إِلَى الْأَرْضِ وَ إِذَا الدَّمُ أَبْيَضَ شَبِهُ اللَّبَنِ شَبِهُ شُطْبِ السَّيْفِ.

قَالَ: هَذَا قَمِيصٌ عَلِيِّ الَّذِي ضُرِبَ فِيهِ وَ هَذَا أَثَرُ دَمِهِ.

فَشَبْرَتْ بَدَنَهُ فَإِذَا هُوَ ثَلَاثَةُ أَشْبَارٍ وَ شَبْرَتْ أَسْفَلَهُ فَإِذَا هُوَ اثْنَا عَشَرَ شِبْرًا.

هرگاه امیر مؤمنان علی علیه السلام پیراهنی می پوشید، با دست خود آن را اندازه می کرد. پس هرگاه از سر انگشتان اضافه می آمد، آن را می بُرید.

۸ - حسن صیقل گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: می خواهی پیراهنی را که حضرت علی علیه السلام در آن ضربت خورد و همین طور خون ایشان را به شما نشان دهم؟
عرض کردم: آری.

حضرت آن لباس را خواست. آن لباس در جامه دانی بود. وقتی حضرتش علیه السلام آن را بیرون آورد و باز نمود. دیدم پیراهنی کرباسی شبیه به سنبلانی ^(۱) بود. یقه آن به طرف پایین شکافته شده بود ^(۲) در این هنگام خون، سفید رنگی مانند شیر ورگه های شمشیر ^(۳) دیده شد. حضرت علیه السلام فرمود: این پیراهن علی علیه السلام است که در آن ضربت خورد و این، اثر خون ایشان است.

آن گاه حضرتش علیه السلام آن را وَجَب نمود. تنه پیراهن سه و جب و پایین پیراهن دوازده و جب بود.

۱ - سنبلانی: یعنی پیراهن بلند و یا منسوب به شهری در روم.

۲ - فیض کاشانی در وافی می نویسد: احتمال دارد چون لباس حضرت علیه السلام خونی بود، یقه آن را شکافتند تا آن را دریاورند.

۳ - گذشت زمان سفید شده بود.

۹- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ نَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: رَأَيْتُ قَمِيصَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي قُتِلَ فِيهِ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِذَا أَسْفَلُهُ اثْنَا عَشَرَ شِبْرًا وَ بَدَنُهُ ثَلَاثَةُ أَشْبَارٍ وَ رَأَيْتُ فِيهِ نَضْحَ دَمٍ.

۱۰- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَلَمَةَ بِيَّاعِ الْقَلَانِسِ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ! أَلَا تُطَهِّرُ قَمِيصَكَ؟

فَذَهَبَ فَظَنْنَا أَنَّ ثَوْبَهُ قَدْ أَصَابَهُ شَيْءٌ فَرَجَعَ فَقَالَ: إِنَّهُ هَكَذَا.

فَقُلْنَا: جَعَلْنَا اللَّهَ فِدَاكَ! مَا لِقَمِيصِهِ؟

قَالَ: كَانَ قَمِيصُهُ طَوِيلًا وَ أَمْرُهُ أَنْ يُقَصِّرَ إِنَّ اللَّهَ يَكْفِي قَوْلُ: ﴿وَ تِيَابِكَ فَطَهِّرْ﴾.

۹- زرارة بن اعین گوید: من پیراهن امیر مؤمنان علی علیه السلام را نزد امام باقر علیه السلام دیدم؛ همان پیراهنی که در آن به شهادت رسیده بود، آن را واری کردم، پایین دامن به عرض دوازده وجب و بالای سینه به عرض سه وجب بود. من اثر رنگ پریده خون را در آن مشاهده کردم.

۱۰- سلمه بیاع قلانس گوید: در خدمت امام باقر علیه السلام بودم که امام صادق علیه السلام نیز وارد شد.

امام باقر علیه السلام فرمود: پسرم! آیا پیراهنت را تمیز نمی‌کنی؟

امام صادق علیه السلام رفت. ما گمان کردیم که چیزی به لباس آن حضرت رسیده، وقتی امام صادق علیه السلام برگشت، امام باقر علیه السلام فرمود: باید لباس این طور باشد.

ما عرض کردیم: خداوند ما را فدای شما گرداند! پیراهن او چگونه بود؟

فرمود: پیراهن او بلند بود، من به او دستور دادم که آن را کوتاه کند. خداوند متعال

می‌فرماید: «لباست را پاکیزه کن».

۱۱ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: نَظَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى رَجُلٍ قَدْ لَبَسَ قَمِيصًا يُصِيبُ الْأَرْضَ فَقَالَ:

مَا هَذَا تَوْبٌ طَاهِرٌ.

۱۲ - عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: فِي

الرَّجُلِ يَجُرُّ تَوْبَهُ قَالَ:

إِنِّي لَأَكْرَهُ أَنْ يَتَشَبَهَ بِالنِّسَاءِ.

۱۳ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَعَا بِأَثْوَابٍ فَذَرَعَ مِنْهُ فَعَمَدَ إِلَيَّ خَمْسَةَ أَذْرُعٍ فَقَطَعَهَا ثُمَّ شَبَّرَ عَرْضَهَا سِتَّةَ أَشْبَارٍ ثُمَّ شَقَّهَ وَ قَالَ:

شُدُّوا ضَفَّتَهُ وَ هَدُّبُوا طَرْفِيهِ.

۱۱ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام به مردی نگریست که دامن پیراهنش را بر

زمین می کشید. فرمود: این پیراهن نمی تواند پاک باشد.

۱۲ - سماعة بن مهران گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: اگر کسی دامن پیراهن خود را بر

زمین بکشد چه صورت دارد؟

فرمود: من دوست نمی دارم که مردان با بانوان همطراز شوند.

۱۳ - حذیفه بن منصور گوید: من در خدمت امام صادق عليه السلام بودم که لباس هایی

خواست. پس آن را اندازه کرد. پس پنج ذرع را برداشت و آن را برید. سپس از عرض شش

وَجَب برید و آن را پاره کرد و فرمود: آن را محکم بدوزید و دو طرف آن را ریش ریش کنید.

(۱۳)

بَابُ الْقَوْلِ عِنْدَ لِبَاسِ الْجَدِيدِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ يَلْبَسُ الثَّوْبَ الْجَدِيدَ قَالَ:

يَقُولُ: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ ثَوْبَ يُمْنٍ وَ تَقَى وَ بَرَكَةٍ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ حُسْنَ عِبَادَتِكَ وَ عَمَلًا بِطَاعَتِكَ وَ أَدَاءً شُكْرٍ نِعْمَتِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي وَ أَنْجَمَ لِي بِهِ فِي النَّاسِ».

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع:

بخش سیزدهم

دعا به هنگام پوشیدن لباس نو

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ كَوَيْدٍ: از امام باقر ع پرسیدم: دعا به هنگام پوشیدن لباس نو

چیست؟

فرمود: بعد از پوشیدن لباس نو بگوید: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ ثَوْبَ يُمْنٍ وَ تَقَى وَ بَرَكَةٍ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ حُسْنَ عِبَادَتِكَ وَ عَمَلًا بِطَاعَتِكَ وَ أَدَاءً شُكْرٍ نِعْمَتِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي وَ أَنْجَمَ لِي بِهِ فِي النَّاسِ».

۲ - سَكُونِيُّ كَوَيْدٍ: امام صادق ع فرمود: امیر مؤمنان علی ع فرمود:

عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا لَبِسْتُ ثَوْبًا جَدِيدًا أَنْ أَقُولَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مِنَ اللِّبَاسِ مَا أَتَجَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا ثِيَابَ بَرَكَاتٍ أَسْعَى فِيهَا لِمَرْضَاتِكَ وَ أَعْمُرُ فِيهَا مَسَاجِدَكَ» فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ! مَنْ قَالَ ذَلِكَ لَمْ يَنْقَمَّصْهُ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ.
وَ فِي نُسْخَةٍ أُخْرَى: لَمْ يُصِبْهُ شَيْءٌ يَكْرَهُهُ.

۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْهَمْدَانِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ خَالِدِ الْجَوَّانِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: قَدْ يَنْبَغِي لِأَحَدِكُمْ إِذَا لَبَسَ الثَّوْبَ الْجَدِيدَ أَنْ يُمِرَّ يَدَهُ عَلَيْهِ وَ يَقُولَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي وَ أَتَجَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ وَ أَتَزَيَّنُّ بِهِ بِبَيْنَهُمْ».

۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

پیامبر خدا ﷺ به من آموخت این گونه آموخت که هرگاه لباسی نو پوشیدم بگویم:
«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مِنَ اللِّبَاسِ مَا أَتَجَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا ثِيَابَ بَرَكَاتٍ أَسْعَى فِيهَا لِمَرْضَاتِكَ وَ أَعْمُرُ فِيهَا مَسَاجِدَكَ».

و فرمود: ای علی! هرکس این دعا را بخواند و آن پیراهن را بپوشد خداوند او را می‌آمرزد.

در نسخه دیگر چنین آمده است: هرکس این دعا را بخواند دچار امر ناخوشایندی نمی‌شود.

۳ - خالد جَوَّان گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که فرمود:

برای هرکدام از شما شایسته است هنگامی که لباس نو می‌پوشد دست خود را روی آن بکشد و بگوید:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي وَ أَتَجَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ وَ أَتَزَيَّنُّ بِهِ بِبَيْنَهُمْ».

۴ - راویان متعدد می‌گویند: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَنْ قَرَأَ ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ ﴾ ثِنْتَيْنِ وَ ثَلَاثَيْنِ مَرَّةً فِي إِنْاءٍ جَدِيدٍ وَ رَسَّ بِهِ تَوْبَهُ الْجَدِيدَ إِذَا لَبِسَهُ لَمْ يَزَلْ يَأْكُلُ فِي سَعَةِ مَا بَقِيَ مِنْهُ سِلْكٌ .

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: إِذَا كَسَا اللَّهُ تَعَالَى الْمُؤْمِنَ ثَوْبًا جَدِيدًا فَلْيَتَوَضَّأْ وَ لْيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِيهِمَا أُمَّ الْكِتَابِ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴾ وَ ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ ﴾ ثُمَّ لِيَحْمَدِ اللَّهُ الَّذِي سَتَرَ عَوْرَتَهُ وَ زَيَّنَهُ فِي النَّاسِ وَ لِيَكْتُمُ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، فَإِنَّهُ لَا يَعْصِي اللَّهَ فِيهِ وَ لَهُ بِكُلِّ سِلْكٍ فِيهِ مَلَكٌ يُقَدِّسُ لَهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ .

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرِّيَّانِ عَنْ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ:

أَرَدْتُ الدُّخُولَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَلَبِسْتُ ثِيَابِي وَ نَشَرْتُ طَيْلَسَانًا جَدِيدًا كُنْتُ مُعْجَبًا بِهِ فَزَحَمَنِي جَمَلٌ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ فَتَمَزَّقَ مِنْ كُلِّ وَجْهِ فَاعْتَمَمْتُ لِذَلِكَ فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَنَظَرَ إِلَيَّ الطَّيْلَسَانَ فَقَالَ لِي:

هرکس سی و دو مرتبه «اَنَا انزلناه» را در ظرف نوی بخواند و هنگامی که لباس نوی می پوشد آب آن ظرف را به لباسش بپاشد همیشه همواره تا زمانی که نخى از آن لباس باقى است، در فراخى و گشایش زندگى خواهد کرد.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: إِذَا كَسَا اللَّهُ تَعَالَى الْمُؤْمِنَ ثَوْبًا جَدِيدًا فَلْيَتَوَضَّأْ وَ لْيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِيهِمَا أُمَّ الْكِتَابِ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴾ وَ ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ ﴾ ثُمَّ لِيَحْمَدِ اللَّهُ الَّذِي سَتَرَ عَوْرَتَهُ وَ زَيَّنَهُ فِي النَّاسِ وَ لِيَكْتُمُ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، فَإِنَّهُ لَا يَعْصِي اللَّهَ فِيهِ وَ لَهُ بِكُلِّ سِلْكٍ فِيهِ مَلَكٌ يُقَدِّسُ لَهُ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ .

هرگاه خداوند به مؤمنى لباسى بپوشاند، بايستی وضو بگیرد و دو ركعت نماز بخواند كه در اين دو ركعت سوره حمد، آية الكرسى، سوره توحيد، و سوره قدر را بخواند. آن گاه خدا را سپاس گويد كه عورتش را پوشانده و او را در بين مردم زينت داده است و بسيار بگويد: «لا حول ولا قوة الا بالله» در اين صورت او در آن لباس خداوند را معصيت نخواهد كرد و براى او به تعداد نخهاى آن لباس فرشته اى است كه براى او تقديس خداوند مى كند، براى او استغفار مى كند و به او «رحمك الله» مى گويد.

۶ - عمر بن يزيد گوید: مى خواستم خدمت امام صادق عليه السلام شرف ياب شوم. لباس هاى خود را پوشيدم و طيلسان نوبى را كه دوست داشتم روى دوش خود انداختم. در راه با شترى برخورد كردم و طيلسانم از هر طرف پاره شد. من به همين خاطر اندوهگين شدم و با اين حال خدمت امام شرف ياب شدم. امام عليه السلام به طيلسان نگاهى نمود و فرمود:

مَا لِي أَرَاكَ مُنْهَتِكَا؟

فَأَخْبَرْتُهُ بِالْقِصَّةِ فَقَالَ: يَا عُمَرُ! إِذَا لَبَسْتَ تَوْبًا جَدِيدًا فَقُلْ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ» تَبْرَأَ مِنَ الْآفَةِ وَإِذَا أَحْبَبْتَ شَيْئًا فَلَا تُكْثِرْ مِنْ ذِكْرِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يَهْدُكَ وَإِذَا كَانَتْ لَكَ إِلَى رَجُلٍ حَاجَةٌ فَلَا تَشْتِمُهُ مِنْ خَلْفِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ يُوقِعُ ذَلِكَ فِي قَلْبِهِ.

(۱۴)

بَابُ لُبْسِ الْخُلُقَانِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

أَدْنَى الْإِسْرَافِ هِرَاقَةٌ فَضَلَّ الْإِنَاءِ وَابْتَدَأَ تَوْبَ الصَّوْنِ وَالْإِقَاءِ النَّوَى.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صَالِحٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا أَدْنَى مَا يَجِيءُ مِنَ الْإِسْرَافِ؟

چرا ناراحتی؟

حضرتش را از ماجرا آگاه کردم.

فرمود: ای عمر! هرگاه لباس نویی پوشیدی بگو: «لا اله الا الله محمد صلى الله عليه وآله وسلم رسول الله» و از آفت و بلا بیزاری جوی و هرگاه چیزی را دوست داری نام آن را فراوان بر لب نیاور؛ زیرا چنین کاری تو را نابود می‌کند و هرگاه به شخصی نیازی داری، پشت سرش او را سخن بد نگو؛ زیرا خداوند آن را در قلب او می‌اندازد (و او را از سخن تو آگاه می‌کند).

بخش چهاردهم

پوشیدن لباس کهنه

۱ - اسحاق بن عمار گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

کسی که مانده ظرف آب را بر زمین بریزد، و لباس نو خود را به هنگام کار بپوشد و یا دانه خرما را به دور اندازد، ساده‌ترین نوع اسراف را مرتکب شده است.

۲ - سلیمان بن صالح گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: کم‌ترین اسرافی که انجام می‌شود

چیست؟

قَالَ: ابْتَدَأَكَ ثَوْبَ صَوْنِكَ وَإِهْرَاقَكَ فَضَلَ إِنَائِكَ وَأَكْلَكَ التَّمْرَ وَرَمِيكَ
بِالنَّوَى هَاهُنَا وَهَاهُنَا.

۳- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ
بْنِ يَعْطَبِينَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ كَثِيرٍ الْمَدَائِنِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
دَخَلَ عَلَيْهِ بَعْضُ أَصْحَابِهِ فَرَأَى عَلَيْهِ قَمِيصاً فِيهِ قَبٌّ قَدْ رَقَعَهُ فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ
فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا لَكَ تَنْظُرُ؟

فَقَالَ: قَبٌّ مُلْقَى فِي قَمِيصِكَ.

قَالَ: فَقَالَ لِي: اضْرِبْ يَدَكَ إِلَى هَذَا الْكِتَابِ فَأَقْرَأْ مَا فِيهِ. وَكَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ كِتَابٌ
أَوْ قَرِيبٌ مِنْهُ.

فَنَظَرَ الرَّجُلُ فِيهِ فَإِذَا فِيهِ: لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا حَيَاءَ لَهُ وَلَا مَالَ لِمَنْ لَا تَقْدِيرَ لَهُ وَلَا
جَدِيدَ لِمَنْ لَا خَلْقَ لَهُ.

فرمود: این که لباس بیرونی خود را لباس خانگی قرار دهی، زیادی آب و غذای ظرف
خود را دور بریزی و خرما بخوری و هسته آن را دور بیندازی.

۳- راوی گوید: یکی از یاران امام صادق عليه السلام حضور آن حضرت شرف یاب شد و دید
آن حضرت پیراهنی پوشیده که آستر آن وصله زده شده است. او همین طور به آن لباس
نگاه می کرد.

حضرت عليه السلام به او فرمود: برای چه نگاه می کنی؟

عرض کرد: به وصله لباس شما می نگرم.

آن شخص گوید: در مقابل حضرت کتاب یا نوشته ای بود. امام عليه السلام به من فرمود: این
کتاب را بردار و بخوان.

او کتاب را برداشت و خواند، در آن کتاب نوشته شده بود: «کسی که شرم و حیا ندارد،
ایمان ندارد، کسی که اندازه و حساب و کتاب ندارد، ثروتی ندارد و کسی که لباس کهنه
ندارد، لباس نو و تازه ندارد».

(۱۵)

بَابُ الْعَمَائِمِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ تَعَمَّمَ وَ لَمْ يَتَحَنَّكَ فَأَصَابَهُ دَاءٌ لَا دَوَاءَ لَهُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هَمَّامٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مُسَوِّمِينَ ﴾ قَالَ:
- الْعَمَائِمُ اعْتَمَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَدَلَهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ اعْتَمَّ جَبْرِئِيلُ فَسَدَلَهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش پانزدهم

عمامه و دستار

- ۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس عمامه‌ای بر سر نهد بی آنکه تحت الحنک بیندازد و به بیماری لاعلاجی دچار شود، جز خودش را سرزنش نکند.
- ۲ - ابو همام گوید: به امام رضا علیه السلام گفتم: خداوند متعال در قرآن مجید فرشتگان جنگی را با آرایش ویژه می‌ستاید، این آرایش به چه صورت بوده است؟
- امام رضا علیه السلام فرمود: آرایش عمامه. رسول خدا ﷺ در جنگ احد کلاه آهنی خود را با عمامه آرایش کرد و یک طرف عمامه را بر روی سینه آویخت و یک طرف دیگر را از پشت سر. جبرئیل نیز که با هزار فرشته به یاری مسلمانان آمد عمامه خود را به همین صورت آرایش کرده بود.
- ۳ - جابر گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

كَانَتْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْعَمَائِمُ الْبَيْضُ الْمُرْسَلَةُ يَوْمَ بَدْرٍ.
 ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ الْعُقَيْلِيِّ عَنْ
 عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 عَمَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِهِ فَسَدَلَهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ قَصَرَهَا مِنْ خَلْفِهِ قَدْرَ
 أَرْبَعِ أَصَابِعَ.
 ثُمَّ قَالَ: أَذْبِرُ فَأَذْبِرُ.
 ثُمَّ قَالَ: أَقْبِلُ فَأَقْبِلُ.
 ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا تَيْجَانُ الْمَلَائِكَةِ.
 ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
 الْعَمَائِمُ تَيْجَانُ الْعَرَبِ.
 وَ رُوِيَ: أَنَّ الطَّابِقِيَّةَ عَمَّةُ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ.

در جنگ بدر بر سر فرشتگان عمامه‌های سفیدی بود که تحت الحنک داشتند.
 ۴ - علی بن ابوالعباس لهبی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
 پیامبر خدا ﷺ با دست خود بر سر حضرت علی علیه السلام عمامه بست. پس آن را از مقابل
 آزاد گذارد و از پشت سر آن را به اندازه چهار انگشت کوتاه نمود.
 سپس فرمود: برگرد.
 حضرت علی علیه السلام برگشت و پشت نمود.
 سپس فرمود: روی کن.
 حضرت علی علیه السلام دوباره برگشت و روی نمود.
 سپس فرمود: تاج فرشتگان چنین است.
 ۵ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:
 عمامه‌ها، تاج‌های عرب‌هاست.
 و در روایت دیگری آمده است: «طابقیه^(۱) عمامه ابلیس است.

۱ - طابقیه: یعنی عمامه بدون تحت الحنک.

۶- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ مُعْتَمًا تَحْتَ حَنْكِهِ يُرِيدُ سَفْرًا لَمْ يُصِبْهُ فِي سَفَرِهِ سَرَقٌ وَلَا حَرْقٌ وَلَا مَكْرُوهٌ.

۷- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَيْسَى بْنِ حَمَزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ اعْتَمَّ فَلَمْ يُدِرِ الْعِمَامَةَ تَحْتَ حَنْكِهِ فَأَصَابَهُ أَلَمٌ لَا دَوَاءَ لَهُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

۶- راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرکس با عمامه تحت الحنک دار از خانه اش به قصد سفر بیرون شود؛ دچار دزدی، آتش سوزی و امر ناپسندی نخواهد شد.

۷- عیسی بن حمزه نظیر روایت یکم همین بخش را از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

(۱۶)

بَابُ الْقَلَانِسِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ الْقَلَانِسَ الْيَمِينِيَّةَ وَالْبَيْضَاءَ وَالْمُضْرَبَةَ وَذَاتَ الْأُذُنَيْنِ فِي الْحَرْبِ وَكَانَتْ عِمَامَتُهُ السَّحَابَ وَكَانَ لَهُ بُرْنُسٌ يَتَبَرَّنُسُ بِهِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ قَلَنْسُوَةَ بَيْضَاءَ مُضْرَبَةً وَكَانَ يَلْبَسُ فِي الْحَرْبِ قَلَنْسُوَةَ لَهَا أُذُنَانِ.
- ۳ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمَيْمَنِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بخش شانزدهم

کلاه زمستانی

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در جنگ‌ها کلاه یمنی سفید، رنگارنگ، گوش‌دار بر سر می‌نهاد و عمامه آن حضرت «سحاب» بود. و برنسی (لباسی کلاه‌دار مانند بارانی) داشت که آن را می‌پوشید.
- ۲ - راوی دیگر نظیر این روایت پیش را از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می‌کند.
- ۳ - حسین بن مختار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود:

اعْمَلْ لِي قَلَانِسَ بَيْضَاءَ وَلَا تُكْسِرْهَا، فَإِنَّ السَّيِّدَ مِثْلِي لَا يَلْبَسُ الْمُكْسَرَ.
 ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي
 الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 اتَّخِذْ لِي قَلَنْسُوَةً وَلَا تَجْعَلْهَا مُصْبَغَةً، فَإِنَّ السَّيِّدَ مِثْلِي لَا يَلْبَسُهَا يَعْغِي لَا
 تُكْسِرْهَا.

(۱۷)

بَابُ الْإِحْتِذَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ
 الرَّحْمَانَ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
 اسْتِجَادَةُ الْجِذَاءِ وَقَايَةُ لِلْبَدَنِ وَعَوْنٌ عَلَى الصَّلَاةِ وَالطُّهُورِ.

یک کلاه سفید برای من درست کن، اما لبه آن را به طرف بالا نشکن که برای من و امثال
 من شایسته نیست.

۴ - نظیر این روایت را حسین بن مختار باسند دیگری از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

بخش هفدهم

پوشیدن کفش

۱ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

کفش خوب اختیار کردن، موجب نگهداری بدن و یاری بر نماز و طهارت و پاکیزگی
 است.

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ اتَّخَذَ النَّعْلَيْنِ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.
- ۳ - وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ اتَّخَذَ نَعْلًا فَلَيْسَتْ جِدَّهَا.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَحْتَدُوا الْمَلْسَ، فَإِنَّهَا حِذَاءٌ فِرْعَوْنَ وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ اتَّخَذَ الْمَلْسَ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنِّي لَأَمُتُ الرَّجُلَ لَا أَرَاهُ مُعْتَبَرَ النَّعْلَيْنِ.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ مِنْهَالٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلِيٍّ نَعْلٌ مَمْسُوحَةٌ فَقَالَ:

- ۲ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: نخستین کسی که نعلین انتخاب نمود، ابراهیم علیه السلام بود.
- ۳ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود: هرکس می خواهد نعلین بپوشد باید نوع خوب و مرغوب آن را برگزیند.
- ۴ - حسن بن راشد گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود: کفش «ملس»^(۱) را نپوشید؛ زیرا آن، کفش فرعون است و او نخستین فردی بود که آن کفش را پوشید.
- ۵ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: اگر ببینم کسی پشت کفش خود را بالا نکشیده باشد، از او نفرت می کنم.
- ۶ - منهال گوید: من در خدمت امام صادق علیه السلام بودم و در پایم نعلینی بود که وسط و دو طرفش یکسان بود.

۱ - کفش ملس: یعنی کفشی که وسط و دو طرف آن یکسان است.

هَذَا جِذَاءُ الْيَهُودِ.

فَأَنْصَرَفَ مِنْهَا فَأَخَذَ سِكِّينًا فَخَصَّرَهَا بِهَا.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْخَزْرَجِ الْحَسَنِ بْنِ

الزُّبَيْرِ قَانَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:

حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ الْحَدَّاءُ قَالَ: أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نَحْنُ بِمِئِي: أَتَيْتَنِي وَ

مَعَكَ كِفْئَكَ .

قَالَ: فَأَتَيْتُهُ فِي مِضْرَبِهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيَّ وَ أَوْمَأَ إِلَيَّ أَنْ اجْلِسَ فَجَلَسْتُ

ثُمَّ تَنَاوَلَ نَعْلًا جَدِيدًا فَرَمَى بِهَا إِلَيَّ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَذْهَبَ .

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! لَوْ وَهَبْتَ لِي هَذِهِ النَّعْلَ وَ كُنْتُ أَحْذُو عَلَيْهَا.

فَرَمَى إِلَيَّ بِالْفَرْدِ الْأَخْرَ فَقَالَ: وَاحِدَةٌ أَيُّ شَيْءٍ تَنْفَعُكَ؟

قَالَ: وَ كَأَنْتَ مُعَقَّبَةٌ مُخَصَّرَةٌ مِنْ وَسْطِهَا لَهَا قِبَالَانِ وَ لَهَا رُءُوسٌ فَقَالَ: هَذَا

حَذْوُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

حضرت فرمود: این کفش یهودیان است.

پس منهار برگشت و با چاقویی کفش خود را به کفش مُخَصَّر (۱) تبدیل کرد.

۷ - ابو خزرج حسن بن زبیر قان انصاری گوید: اسحاق کفش دوز به من گفت: ما در منا

بودیم که امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ برایم پیام فرستاد که با وسایل کارت نزد من بیا. من خدمت

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ شرف یاب شدم و در خیمه آن حضرت رفتم و سلام کردم. آن حضرت پاسخ فرمود

و به من اشاره نمود که بنشینم. من نیز نشستم. آن گاه لنگه نعلین نویی را به من عنایت فرمود.

هنگامی که خواستم بروم عرض کردم: قربانت شوم! کاش این کفش را به من

می بخشیدید تا بپوشم، حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ لنگه دیگر نعلین را به من داد و فرمود: یک لنگه برای

تو فایده ندارد؟!!

اسحاق گوید: نعلین ها، پاشنه دار و «مخَصَّر» و دارای دو «دوال» (که بین انگشتان

قرار می گیرد) و نوک بودند.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: کفش های پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ همین گونه بود.

۱ - مُخَصَّر: یعنی کفشی که بین قسمت پاشنه و جلون آن، تورفتگی باشد.

۸ - عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنِي دَاوُدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَبُو سُلَيْمَانَ الْحَذَاءُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ مِنْ تَيْمِ الرِّبَابِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
إِنِّي لَأَمَقْتُ الرَّجُلَ أَرَى فِي رِجْلِهِ نَعْلًا غَيْرَ مُخَصَّرَةٍ أَمَا إِنَّ أَوَّلَ مَنْ غَيَّرَ حَذْوَ
رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَلَانٌ.

ثُمَّ قَالَ: مَا تُسَمُّونَ هَذَا الْحَذْوَ؟

قُلْتُ: الْمَمْسُوحَ.

قَالَ: هَذَا الْمَمْسُوحُ.

۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي بَانَ بْنِ عَثْمَانَ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ:
نَظَرَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام وَ عَلِيٌّ نَعْلَانِ مَمْسُوحَتَانِ فَأَخَذَهُمَا وَ قَلَبَهُمَا ثُمَّ قَالَ
لِي: أَ تُرِيدُ أَنْ تَهَوِّدَ؟
قَالَ: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنَّمَا وَهَبَهُمَا لِي إِنْسَانٌ.
قَالَ: فَلَا بَأْسَ.

۸ - محمد بن فیض گوید: حضرتش فرمود:

من مردی را که در پایش نعلین غیر مخصر بینم دوست ندارم. آگاه باشید! نخستین
کسی که نوع کفش پیامبر خدا صلى الله عليه وآله را تغییر داد، «فلانی» بود.

سپس فرمود: شما این کفش را چه می‌نامید؟

عرض کردم: ممسوح^(۱).

فرمود: این کفش ممسوح است.

۹ - علی بن سوید گوید: من یک جفت نعلین ممسوح در پایم بود. وقتی امام کاظم عليه السلام

آنها را دید، برداشت و وارونه نمود. سپس به من فرمود: آیا می‌خواهی یهودی شوی؟!

گفتم: قربانت گردم! آنها را شخصی به من بخشیده است.

فرمود: در این صورت ایرادی ندارد.

۱ - ممسوح: یعنی کفشی که پاشنه تا قسمت جلوی آن یکسره و تخت باشد؛ برعکس مخصر.

- ۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ غَيْرٍ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَرِهَ عَقْدَ شِرَاكِ النَّعْلِ وَ أَخَذَ نَعْلَ أَحَدِهِمْ وَ حَلَّ شِرَاكَهَا.
- ۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي يُطِيلُ ذَوَائِبَ نَعْلَيْهِ.
- ۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى نَعْلِ شِرَاكَهَا مَعْقُودَةً فَتَنَاوَلَهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَحَلَّهَا، ثُمَّ قَالَ: لَا تَعْقُدْ.
- ۱۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَانْقَطَعَ شِسْعُ نَعْلِهِ فَأَخْرَجْتُ مِنْ كُمِّي شِسْعًا فَأَصْلَحَ بِهِ نَعْلَهُ ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ عَلَى كَتِفِي الْأَيْسَرِ وَ قَالَ:

- ۱۰ - راویان متعددی گویند: امام صادق عليه السلام بستن بند کفش را مکروه می دانست. روزی آن حضرت نعلین شخصی را گرفت و بند آن را باز کرد.
- ۱۱ - غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پدرم امام باقر عليه السلام جلو نعلین را با یک زبانه دراز مجهز می کرد.
- ۱۲ - راوی گوید: روزی امام صادق عليه السلام دید بند نعلینی را بسته اند، آن را برداشت و بند آن را باز نمود.
- سپس فرمود: نباید بند نعلین را گره زد.
- ۱۳ - عبدالرحمان بن کثیر گوید: با امام صادق عليه السلام راه می رفتم که بند نعلین آن حضرت عليه السلام پاره شد. من از آستین خود بند کفشی بیرون آوردم و با آن نعلین آن بزرگوار را اصلاح کردم. حضرت عليه السلام دست خود را بر کتف چپم زد و فرمود:

يَا عَبْدَ الرَّحْمَانِ بْنِ كَثِيرٍ! مَنْ حَمَلَ مُؤْمِنًا عَلَى شِسْعٍ نَعَلِهِ حَمَلَهُ اللَّهُ ﷻ عَلَى نَاقَةٍ دَمَكَاءَ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ قَبْرِهِ حَتَّى يَفْرَعَ بَابَ الْجَنَّةِ.

۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ السَّرَّاجِ قَالَ: كُنَّا نَمْشِي مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يُعْزِيَ ذَا قَرَاتٍ لَهُ بِمَوْلُودٍ لَهُ فَأَنْقَطَعَ شِسْعُ نَعْلِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَتَنَاوَلَ نَعْلَهُ مِنْ رِجْلِهِ ثُمَّ مَشَى حَافِيًا فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ فَخَلَعَ نَعْلَ نَفْسِهِ مِنْ رِجْلِهِ وَخَلَعَ الشُّسْعَ مِنْهَا وَنَاوَلَهُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنْهُ كَهَيْئَةِ الْمُغْضَبِ ثُمَّ أَبِي أَنْ يَقْبَلَهُ ثُمَّ قَالَ:

أَلَا إِنَّ صَاحِبَ الْمُصِيبَةِ أَوْلَى بِالصَّبْرِ عَلَيْهَا.

فَمَشَى حَافِيًا حَتَّى دَخَلَ عَلَى الرَّجُلِ الَّذِي أَتَاهُ لِيُعْزِيَهُ.

۱۵ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّيْمِيِّ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلَ عَلَى رَجُلٍ فَخَلَعَ نَعْلَهُ ثُمَّ قَالَ:

اخْلَعُوا نِعَالَكُمْ فَإِنَّ النَّعْلَ إِذَا خُلِعَتْ اسْتَرَاخَتْ الْقَدَمَانِ.

ای عبدالرحمان بن کثیر! هرکس به مؤمنی بند کفش دهد، هنگامی که از قبرش خارج می‌شود، خداوند او را بر روی شتری تندرو حمل می‌کند تا این که درب بهشت را بکوبد.

۱۴ - یعقوب سراج گوید: ما به همراه امام صادق ﷺ برای تسلیت یکی از خویشان آن حضرت که نوزاد خود را از دست داده بود می‌رفتیم. در نیمه راه، بند نعلین آن حضرت گسیخت. امام صادق ﷺ هر دو نعلین را از پای مبارک درآورد و به دست گرفت و پابرهنه به راه افتاد. وقتی پسر ابو یعفور چنین دید، نعل خود را از پا درآورد و بند آن را خارج نموده و به امام صادق ﷺ تقدیم کرد.

آن حضرت خیره به او نگریست و از گرفتن بند خودداری کرد و فرمود: آن که دچار حادثه شده به صبر و تحمل سزاوارتر است.

آن‌گاه حضرتش با پای برهنه به راه خود ادامه داد تا به منزل خویشاوند خود رسید و او را تسلیت گفت.

۱۵ - عبدالرحمان بن ابو عبدالله گوید: من در خدمت امام صادق ﷺ بودم که آن حضرت به خانه یکی از آشنایان خود وارد شد و نعلین خود را از پا درآورد و فرمود: نعلین خود را از پا درآورید تا پاها استراحت کنند.

(۱۸)

بَابُ الْوَانِ النَّعَالِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ وَعَلَيْهِ نَعْلٌ سَوْدَاءٌ فَقَالَ: مَا لَكَ وَاللَّعْلِ السَّوْدَاءِ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهَا تُضِرُّ بِالْبَصْرِ وَتُرْجِي الذَّكَرَ وَهِيَ بِأَعْلَى الثَّمَنِ مِنْ غَيْرِهَا وَمَا لِبِسِهَا أَحَدٌ إِلَّا اخْتَالَ فِيهَا؟!
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَفِي رِجْلِي نَعْلٌ سَوْدَاءٌ فَقَالَ: يَا حَنَانُ! مَا لَكَ وَاللَّسَّوْدَاءِ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ فِيهَا ثَلَاثَ خِصَالٍ: تُضْعِفُ الْبَصَرَ وَتُرْجِي الذَّكَرَ وَتُورِثُ الْهَمَّ وَمَعَ ذَلِكَ مِنْ لِبَاسِ الْجَبَّارِينَ؟!

بخش هیجدهم

رنگ های نعلین

- ۱ - راوی گوید: روزی امام صادق عليه السلام دید یکی از یارانش نعلینی سیاه پوشیده است، به او فرمود: چرا نعلین سیاه پوشیده ای؟! مگر نمی دانی که آن به چشم ضرر دارد و آلت را شل می کند، افزون بر آن، قیمت آن نسبت به رنگ های دیگر بیشتر است و هیچ کس آن را نپوشیده است مگر آن که در آن تکبر ورزیده است.

۲ - حنان بن سدیر گوید:

من خدمت امام صادق عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که نعلینی سیاه در پایم بود.

فرمود: ای حنان! تو را با رنگ سیاه چه کار؟! مگر نمی دانی در آن سه ویژگی است:

چشم را ضعیف می نماید، آلت را شل می کند و غم و اندوه می آورد.

قَالَ: فَقُلْتُ: فَمَا أَلْبَسُ مِنَ النُّعَالِ؟
 قَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّفْرَاءِ فَإِنَّ فِيهَا ثَلَاثَ خِصَالٍ تَجْلُو الْبَصَرَ وَ تَشُدُّ الذِّكْرَ وَ تَدْرَأُ
 الْهَمَّ وَ هِيَ مَعَ ذَلِكَ مِنْ لِبَاسِ النَّبِيِّينَ.
 ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ
 الْخَوَّاصِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ دُكَيْنٍ عَنْ سَدِيرِ الصَّيرَفِيِّ قَالَ:
 دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلَيَّ نَعْلٌ بَيْضَاءُ فَقَالَ: يَا سَدِيرُ! مَا هَذِهِ النُّعْلُ؟
 احْتَدَيْتَهَا عَلَى عِلْمٍ؟
 قُلْتُ: لَا وَ اللَّهُ! جُعِلْتُ فِدَاكَ!
 فَقَالَ: مَنْ دَخَلَ السُّوقَ قَاصِدًا لِنَعْلٍ بَيْضَاءٍ لَمْ يُبْلِهَا حَتَّى يَكْتَسِبَ مَالًا مِنْ
 حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ.
 قَالَ: أَبُو نُعَيْمٍ أَخْبَرَنِي سَدِيرٌ أَنَّهُ لَمْ يُبْلِ تِلْكَ النُّعْلَ حَتَّى اكْتَسَبَ مِائَةَ دِينَارٍ مِنْ
 حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ.

عرض کردم: پس چه نعلینی بپوشم؟

فرمود: بر تو باد نعلین زرد؛ زیرا در آن سه ویژگی است: چشم را جلا می دهد، آلت را
 سفت و محکم می کند و غم و اندوه را می زداید. علاوه بر آن، پوشش پیامبران علیهم السلام است.

۳ - سدید صیرفی گوید: روزی با نعلین سفید رنگی خدمت امام صادق علیه السلام شرف یاب شدم.

فرمود: ای سدید! این چه نعلینی است؟ آن را با آگاهی خریده ای؟

عرض کردم: نه، به خدا سوگند! قربانت گردم!

فرمود: هرکس وارد بازار شود و بخواهد نعلین سفید بخرد، آن نعلین را کهنه نمی کند تا

این که از جایی که گمان نمی برد، روزی به دست می آورد.

ابو نعیم گوید: سدید به من خبر داد که آن نعلین ها کهنه نشدند تا این که از جایی که گمان

نمی کرد، صد دینار به دست آورد.

۴ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَاضِرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلِيَّ نَعْلٍ سَوْدَاءُ فَقَالَ:

يَا عُبَيْدُ! مَا لَكَ وَ لِلنَّعْلِ السَّوْدَاءِ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ فِيهَا ثَلَاثَ خِصَالٍ: تُرْجِي الذَّكَرَ وَ تُضَعِفُ الْبَصَرَ وَ هِيَ أَعْلَى نَمْنًا مِنْ غَيْرِهَا وَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَلْبَسُهَا وَ مَا يَمْلِكُ إِلَّا أَهْلَهُ وَ وَلَدَهُ فَيَبِيعُهُ اللَّهُ جَبَّارًا.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ لَبَسَ نَعْلًا صَفْرَاءَ كَانَ فِي سُرُورٍ حَتَّى يُبْلِيَهَا.

۶ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا بَلَغَ بِهِ جَابِرُ الْجُعْفِيُّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

مَنْ لَبَسَ نَعْلًا صَفْرَاءَ لَمْ يَزَلْ يَنْظُرُ فِي سُرُورٍ مَا دَامَتْ عَلَيْهِ لِأَنَّ اللَّهَ تعالى يَقُولُ: ﴿صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسْرُّ النَّاطِرِينَ﴾.

۴ - عبید بن زراره گوید: من نعلین سیاهی پوشیده بودم که امام صادق عليه السلام مرا دید و فرمود: ای عبید! تو را با نعلین سیاه چه کار؟! مگر نمی دانی که آن سه ویژگی دارد: آلت را سست می کند، قوت بینایی را تضعیف می کند و از رنگ های دیگر گران تر است و شخصی که آن را می پوشد غیر از زن و فرزندش چیزی ندارد، پس خداوند او را به صورت ستمکار محشور می کند.

۵ - ابوالبختری گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرکس نعلین زرد بپوشد، در شادی و سرور خواهد بود تا این که آن را کهنه کند.

۶ - جابر جعفی گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

هرکس نعلین زرد رنگ بپوشد تا هنگامی که آن نعلین در پایش باشد، همیشه در شادی و سرور خواهد بود؛ زیرا خداوند می فرماید: «[آن گاو] زرد رنگ خالص است که بینندگان را شاد می کند».

۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ دَاوُدَ الْحَدَّادِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ بَحْرِ صَاحِبِ اللَّوْثُ قَالَ: مَنْ أَرَادَ لُبْسَ النَّعْلِ فَوَقَعَتْ لَهُ صَفْرَاءُ إِلَى الْبَيَاضِ لَمْ يَعْدَمْ مَالاً وَوَلَدًا وَ مَنْ وَقَعَتْ لَهُ سَوْدَاءٌ لَمْ يَعْدَمْ غَمًّا وَ هَمًّا.

(۱۹)

بَابُ الْخُفِّ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَلْمَةَ بْنِ أَبِي حَبَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لُبْسُ الْخُفِّ يَزِيدُ فِي قُوَّةِ الْبَصْرِ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْعَوْسِيِّ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

۷- عبدالمملک بن بحر صاحب لؤلؤ گوید: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرکس می خواهد نعلین بپوشد هرگاه رنگ زرد تا سفید انتخاب کند، مال و فرزندی از دست نخواهد داد. و هرکس رنگ سیاه انتخاب کند، غم و اندوهی را از دست نخواهد داد.

بخش نوزدهم

کفش

۱ - سلمة بن ابی حبه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پوشیدن خف^(۱)، قوت بینایی را می افزاید.

۲ - منیع گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

۱ - خُفٌّ: نوعی کفش.

لُبِسَ الْخُفَّ أَمَانٌ مِنَ السَّلِّ .

۳ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُبَارَكِ غَلَامِ الْعَقْرِ قُوفِيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِذْمَانَ لُبِسِ الْخُفَّ أَمَانٌ مِنَ السَّلِّ .

۴ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ مَنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ: خَرَجْتُ

مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى يَنْبَعِ فَلَمَّا خَرَجَ رَأَيْتُ عَلَيْهِ خُفًّا أَحْمَرَ فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! مَا هَذَا الْخُفُّ الْأَحْمَرُ الَّذِي أَرَاهُ عَلَيْكَ؟

فَقَالَ: خُفٌّ اتَّخَذْتُهُ لِلسَّفَرِ وَهُوَ أَبْقَى عَلَى الطِّينِ وَالْمَطَرِ وَأَحْمَلُ لَهُ.

قُلْتُ: فَأَتَّخِذُهَا وَاللَّبْسُهَا؟

قَالَ: أَمَّا فِي السَّفَرِ فَنَعَمْ وَأَمَّا فِي الْحَضَرِ فَلَا تَعْدِلَنَّ بِالسَّوَادِ شَيْئًا.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ

زِيَادِ بْنِ الْمُنْذِرِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ عَلَيَّ خُفٌّ مَقْشُورٌ فَقَالَ:

يَا زِيَادُ! مَا هَذَا الْخُفُّ الَّذِي أَرَاهُ عَلَيْكَ؟

پوشیدن خف موجب امان از بیماری سل است.

۳ - مبارک غلام عقر قوفی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

مداومت کردن بر پوشیدن خف موجب امان از بیماری سل است.

۴ - داوود رقی گوید: همراه امام صادق عليه السلام به منطقه «ینبع» رفتیم، در پای آن حضرت

خف قرمز دیدم، عرض کردم: فدایت گردم! این خف قرمز که در پای شما می بینم چیست؟

فرمود: کفشی است که برای مسافرت انتخاب کرده ام؛ چرا که آن، در گیل و باران

ماندگاری بیشتری دارد.

عرض کردم: من نیز می توانم آن را تهیه کنم و بپوشم؟!

فرمود: در سفر، آری؛ ولی در وطن هیچ رنگی با رنگ مشکی برابری نمی کند.

۵ - زیاد بن منذر گوید: خدمت امام باقر عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که خف

«مقشور^(۱)» در پایم بود. فرمود: ای زیاد! این خف چیست که در پای تو می بینم؟

۱ - خف مقشور: نوعی خف ساده.

قُلْتُ: خُفٌّ اتَّخَذْتُهُ.

فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْبَيْضَ مِنَ الْخِفافِ يَعْنِي الْمَفْشُورَةَ مِنْ لِبَاسِ الْجَبَابِرَةِ
وَهُمْ أَوَّلُ مَنْ اتَّخَذَهَا وَ الْحُمْرَ مِنْ لِبَاسِ الْأَكَاسِرَةِ وَ هُمْ أَوَّلُ مَنْ اتَّخَذَهَا وَ السُّودَ
مِنْ لِبَاسِ بَنِي هَاشِمٍ وَ سُنَّةٌ؟!

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْبَغْدَادِيِّ
عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الضَّرِيرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
إِدْمَانُ الْخُفِّ يَقِي مَيْتَةَ السُّوءِ.

(۲۰)

بَابُ السُّنَّةِ فِي لُبْسِ الْخُفِّ وَ النَّعْلِ وَ خَلْعِهِمَا

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

گفتم: خفی است که اختیار نموده‌ام.

فرمود: مگر نمی‌دانی که خف‌های سفید - یعنی مقشور - از پوشش ستمکاران است
و آنها نخستین کسانی هستند که آن را تهیه نمودند. رنگ قرمز، از لباس کسری‌ها^(۱) است
و آنها اولین کسانی بودند که آن را تهیه کردند و لباس سیاه از پوشش بنی هاشم و سنت
است.

۶ - ابو سلمه سراج گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

مداومت بر پوشیدن خف، از مرگ ناهنجار و بد جلوگیری می‌کند.

بخش بیستم

آداب پوشیدن کفش

۱ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

۱ - کسری‌ها: پادشاهان ایرانی دوره ساسانیان.

- مِنْ السُّنَّةِ خَلْعَ الْخُفِّ الْيَسَارِ قَبْلَ الْيَمِينِ وَ لُبْسَ الْيَمِينِ قَبْلَ الْيَسَارِ.
- ۲ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- إِذَا لَبَسْتَ نَعْلَكَ أَوْ خُفَّكَ فَأَبْدَأْ بِالْيَمِينِ وَإِذَا خَلَعْتَ فَأَبْدَأْ بِالْيَسَارِ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ يَقُولُ:
- إِذَا لَبَسَ أَحَدُكُمْ نَعْلَهُ فَلْيَلْبَسِ الْيَمِينَ قَبْلَ الْيَسَارِ وَإِذَا خَلَعَهَا فَلْيَخْلَعْ الْيُسْرَى قَبْلَ الْيَمْنَى.
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
- لَا تَمْشِ فِي جِذَاءٍ وَاحِدٍ.
- قُلْتُ: وَ لِمَ؟

- از سنت‌های رسول خدا صلی الله علیه و آله است که نخست کفش چپ را از پا درآوردند سپس کفش راست را؛ و به هنگام پوشیدن کفش، اول به پای راست بپوشند و سپس به پای چپ.
- ۲ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- هنگام پوشیدن نعلین و کفش، پای راست را مقدم بدارید و هنگام خارج کردن کفش و نعلین، پای چپ را مقدم بدارید.
- ۳ - ابن قداح گوید: امام صادق عليه السلام می فرمود:
- هرگاه یکی از شما نعلین خود را می پوشد، پس باید پای راست را مقدم بدارد و هرگاه آن را از پای درمی آورد، پس باید پای چپ را مقدم بدارد.
- ۴ - حلبی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- با یک لنگه کفش راه نرو.
- عرض کردم: چرا؟

قَالَ: لِأَنَّهُ إِنْ أَصَابَكَ مَسٌّ مِنَ الشَّيْطَانِ لَمْ يَكَدْ يُفَارِقُكَ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ.
 ۵ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ
 أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ مَشَى فِي حِذَاءٍ وَاحِدٍ فَأَصَابَهُ مَسٌّ مِنَ الشَّيْطَانِ لَمْ يَدَعُهُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ.
 ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ
 عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَانَ يَمْشِي فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ وَ يُصْلِحُ الْأُخْرَى لَا يَرَى بِذَلِكَ بَأْسًا.

(۲۱)

بَابُ الْخَوَاتِيمِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 كَانَ خَاتَمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ وَرَقٍ.

فرمود: زیرا اگر آزاری از شیطان به تو برسد، هیچ‌گاه از تو جدا نخواهد شد مگر این که
 خداوند بخواهد.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس با یک لنگه کفش راه برود و آزاری از جانب شیطان به او برسد، آزار شیطان او را
 رها نخواهد کرد مگر این که خداوند بخواهد.

۶ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

حضرت علی علیه السلام با یک لنگه نعلین راه می‌رفت و لنگه دیگر را تعمیر می‌نمود و به این
 کار ایرادی نمی‌دید.

بخش بیست و یکم

خاتم و مهر انگشتری

۱ - هشام بن سالم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

انگشتر رسول خدا صلی الله علیه و آله از نقره بود.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ وَ
مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
كَانَ خَاتَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ وَرَقٍ.
قَالَ: قُلْتُ لَهُ: كَانَ فِيهِ فَصٌّ؟
قَالَ: لَا.

۳ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ
حُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُنْعَرِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مِنَ السُّنَّةِ لُبْسُ الْخَاتَمِ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ
أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ:
الْفَصُّ مُدَوَّرٌ.
وَ قَالَ: هَكَذَا كَانَ خَاتَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

۲ - عبدالله بن سنان و معاویة بن وهب گویند: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
انگشتر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از نقره بود.
گفتم: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نگین داشت؟
فرمود: نه.

۳ - یونس بن ظبیان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
انگشتر پوشیدن از سنت است.

۴ - ابو خدیجه گود: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: نگین، مدور است. و فرمود: انگشتر پیامبر
خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چنین بود.

۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَوْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

لَا تَخْتَمَ بِالذَّهَبِ فَإِنَّهُ زِينَتُكَ فِي الْآخِرَةِ.

۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

لَا تَخْتَمُوا بَعِيرِ الْفِضَّةِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ: مَا طَهَّرْتُ كَفًّا فِيهَا خَاتَمٌ حَدِيدٍ.

۷- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جِرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا تَجْعَلْ فِي يَدِكَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ.

۵- روح بن عبدالرحیم گوید: امام صادق عليه السلام می فرماید: رسول خدا صلى الله عليه وآله به امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

با طلا انگشت خود را زینت مده که طلا زینت تو در جهان آخرت است.

۶- ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

انگشت غیر نقره ای را به انگشت نکنید؛ زیرا پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

کف دستی که در آن انگشت آهنی است، پاکیزه نیست.

۷- جراح مدائنی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

انگشت طلا در انگشت مکن.

- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ التَّخْتُمِ فِي الْيَمِينِ وَ قُلْتُ: إِنِّي رَأَيْتُ بَنِي هَاشِمٍ يَتَخْتَمُونَ فِي أَيْمَانِهِمْ.
فَقَالَ: كَانَ أَبِي يَتَخْتَمُ فِي يَسَارِهِ وَ كَانَ أَفْضَلَهُمْ وَ أَفْقَهَهُمْ.
- ۹ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَخِي مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخَاتَمِ يُلْبَسُ فِي الْيَمِينِ فَقَالَ:
إِنْ شِئْتَ فِي الْيَمِينِ وَإِنْ شِئْتَ فِي الْيَسَارِ.
- ۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مَا تَخْتَمُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى تَرَكَهُ.
- ۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ.

۸ - یحیی بن ابی علاء گوید:

از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره انگشتر در دست راست نمودن پرسیدم و گفتم: من دیدم که بنی هاشم در دست راستشان انگشتر می گذارند.
فرمود: پدرم در دست چپ خود انگشتر می گذاشت در حالی که برترین و فقیه ترین بنی هاشم بود.

۹ - علی بن جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ گوید:

از برادرم امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره انگشتری که در دست راست گذاشته می شود، پرسیدم.
فرمود: اگر خواستی به دست راست بپوش و اگر خواستی به دست چپ.

۱۰ - علی بن عطیه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جز در دست چپ انگشتر نپوشید؛ تا این که (با وفاتش) آن را ترک نمود.

۱۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

همواره پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به دست راست خود انگشتر می پوشید.

- ۱۲ - وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ :
كَانَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَخْتَمُونَ فِي أَيْسَارِهِمْ .
- ۱۳ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مِثْنَى الْحَنَاطِ عَنْ حَاتِمِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
كَانَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَخْتَمَانِ فِي يَسَارِهِمَا .
- ۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَضْرٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
كَانَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَخْتَمَانِ فِي يَسَارِهِمَا .
- ۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَرَزَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ .
أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ .

۱۲ - ابن قداح گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
حضرت علی علیه السلام، امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام به دست چپ خود انگشتر می پوشیدند.

- ۱۳ - حاتم بن اسماعیل گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام به دست چپ خود انگشتر می پوشیدند.
- ۱۴ - یحیی بن ابی اعلاء نظیر این روایت را از امام صادق علیه السلام نقل می کند.
- ۱۵ - عبدالرحمان بن محمد عرزمی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
امام سجّاد علیه السلام همواره به دست راست خود انگشتر می پوشید.

- ۱۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ
 الْعَرْزَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَتَخْتَمُ فِي يَمِينِهِ.
 ۱۷ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ:
 قَوْمُوا خَاتَمَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَخَذَهُ أَبِي مِنْهُمْ بِسَبْعَةٍ.
 قَالَ: قُلْتُ: بِسَبْعَةِ دَرَاهِمٍ؟
 قَالَ: بِسَبْعَةِ دَنَانِيرٍ.

(۲۲)

بَابُ الْعَقِيقِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
 أَبِي نَصْرِ عَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ:

۱۶ - عرزمی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیر مؤمنان علی عليه السلام همواره در دست راست خود انگشتر می پوشید.

۱۷ - صفوان گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

انگشتر امام صادق عليه السلام را قیمت گذاری نمودند و پدرم آن را به مبلغ هفت خرید.

عرض کردم: هفت درهم؟

فرمود: هفت دینار.

بخش بیست و دوم

عقیق

- ۱ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا عليه السلام فرمود:

الْعَقِيقُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ لُبْسُ الْعَقِيقِ يَنْفِي النِّفَاقَ .

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :
مَنْ سَاهَمَ بِالْعَقِيقِ كَانَ سَهْمُهُ الْأَوْفَرَ .

۳ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ زَيْدِ بْنِ
أَسْلَمَ التَّنُوكِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

تَخَتَّمُوا بِالْعَقِيقِ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ وَ مَنْ تَخَتَّمَ بِالْعَقِيقِ يُوْشِكُ أَنْ يُفْضَى لَهُ بِالْحُسْنَى .

۴ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَبِيعَةَ
الرَّأْيِ قَالَ : رَأَيْتُ فِي يَدِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَصَّ عَقِيقٍ فَقُلْتُ : مَا هَذَا الْفَصُّ ؟
فَقَالَ : عَقِيقٌ رُومِيٌّ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

مَنْ تَخَتَّمَ بِالْعَقِيقِ قُضِيَتْ حَوَائِجُهُ .

۵ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ : قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
الْعَقِيقُ أَمَانٌ فِي السَّفَرِ .

عقیق، فقر را دور می کند و پوشیدن عقیق، نفاق را می راند.

۲ - و شَاء گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:

هرکس با عقیق قرعه بیندازد، سهمش زیادتیر خواهد بود.

۳ - زید بن اسلم تنوکی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

انگشتر عقیق بپوشید؛ زیرا مبارک است. هرکس انگشتر عقیق به دست کند نزدیک
است که حاجت هایش به بهترین وجه برآورده گردد.

۴ - ربیعة الرای گوید: در دست امام سجاد علیه السلام نگین عقیق مشاهده کردم. گفتم: این
نگین چیست؟

فرمود: عقیق رومی است. پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هرکس انگشتر عقیق بپوشد حاجت هایش برآورده خواهد شد.

۵ - یکی از اصحاب ما در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

عقیق در مسافرت باعث ایمنی است.

- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
- مَنْ اتَّخَذَ خَاتَمًا فَصُّهُ عَقِيقٌ لَمْ يَفْتَقِرْ وَلَمْ يُفْضَلْ لَهُ إِلَّا بِالتِّي هِيَ أَحْسَنُ.
- ۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَيَابَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضْلِ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْقَصِيرِ قَالَ: بَعَثَ الْوَالِي إِلَى رَجُلٍ مِنْ آلِ أَبِي طَالِبٍ فِي جَنَائَةِ فَمَرَّ بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:
- أَتَبِعُوهُ بِخَاتَمِ عَقِيقٍ .
فَأْتَيْتَنِي بِخَاتَمِ عَقِيقٍ فَلَمْ يَرَ مَكْرُوهًا .
- ۸ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ رَفَعَهُ قَالَ: شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قُطِعَ عَلَيْهِ الطَّرِيقُ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
- هَلَّا تَخَتَّمْتَ بِالْعَقِيقِ فَإِنَّهُ يَحْرُسُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ .

- ۶ - حسین بن خالد گوید: امام رضا علیه السلام فرمود: امام صادق علیه السلام همواره می فرمود:
- هرکس انگشتی با نگین عقیق برگزیند، فقیر نخواهد شد و حاجت‌های او به بهترین وجه برآورده خواهد شد.
- ۷ - عبدالرحیم قصیر گوید:
- حاکم درباره جنایتی در پی مردی از آل ابوطالب فرستاد. او از کنار امام صادق علیه السلام گذشت. حضرت علیه السلام فرمود: انگشت عقیقی در پی او بفرستید.
- وقتی انگشتی عقیق برای آن مرد آوردند، او در نزد حاکم رفتار مکروه و ناپسندی از وی ندید.
- ۸ - راوی گوید:
- مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله شکایت برد که مورد راهزنی قرار گرفته است.
- پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آیا انگشت عقیق نمی پوشی؟! چرا که آن از هر بدی محافظت می کند.

(۲۳)

بَابُ الْيَاقُوتِ وَ الزُّمُّرِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
تَخْتَمُوا بِالْيَاقُوتِ فَإِنَّهَا تَنْفِي الْفَقْرَ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
تَخْتَمُوا بِالْيَاقُوتِ فَإِنَّهَا تَنْفِي الْفَقْرَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا وَهُوَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْفُضْلِ وَ يُلقَّبُ سِكْبَاجَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ صَاحِبِ الْأَنْزَالِ وَ كَانَ يَقُومُ بِبَعْضِ أُمُورِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ لِي يَوْمًا وَ أَمَلَى عَلَيَّ مِنْ كِتَابٍ:

بخش بیست و سوم**یاقوت و زمرد**

- ۱ - حسین بن خالد گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ همواره می فرمود:
انگشتر یاقوت به دست کنید؛ زیرا فقر و ناداری را می راند.
- ۲ - محمد بن فضیل نظیر این روایت را از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل می کند.
- ۳ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید:
روزی امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ از کتابی به من این گونه املا نمود و فرمود:

التَّخْتُمُ بِالزُّمُرْدِ يُسْرًا لَا عُسْرَ فِيهِ .

۴ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الدَّهْقَانَ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

تَخْتَمُوا بِالْيَوَاقِيتِ فَإِنَّهَا تَنْفِي الْفَقْرَ .

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

يُسْتَحَبُّ التَّخْتُمُ بِالْيَاقُوتِ .

(۲۴)

بَابُ الْفَيْرُوزِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ تَخْتَمَ بِالْفَيْرُوزِ لَمْ يَفْتَقِرْ كَفُّهُ .

انگشتر زمرد به دست کردن آسانی و گشایشی است که در آن سختی و گرفتاری نیست.

۴ - حسین بن خالد نظیر روایت یکم همین بخش را از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کند.

۵ - بکر بن محمد گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به دست کردن انگشتر یاقوت مستحب است.

بخش بیست و چهارم

فیروزه

۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرکس انگشتر فیروزه به دست کند، دستش فقیر و خالی نمی ماند.

۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَهْلٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ:
دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِي إِصْبَعِهِ خَاتَمٌ فَصَّهُ فَيُرْوِجُ نَفْسَهُ «اللَّهُ
الْمَلِكُ» فَأَدَمْتُ النَّظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ: مَا لَكَ تُدِيمُ النَّظَرَ إِلَيْهِ؟
فَقُلْتُ: بَلَّغَنِي أَنَّهُ كَانَ لِعَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَاتَمٌ فَصَّهُ فَيُرْوِجُ نَفْسَهُ اللَّهُ
الْمَلِكُ.

فَقَالَ: أَتَعْرِفُهُ؟

قُلْتُ: لَا.

فَقَالَ: هَذَا هُوَ تَدْرِي مَا سَبَبُهُ؟

قُلْتُ: لَا.

قَالَ: هَذَا حَجَرٌ أَهْدَاهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَهَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَدْرِي مَا اسْمُهُ؟

۲ - حسین بن علی بن مهران گوید:

روزی خدمت امام کاظم علیه السلام شرف یاب شدم. در دست آن حضرت علیه السلام انگشتری با
نگین فیروزه و با نقش «الله الملک» بود. من همین طور به آن نگاه می کردم. حضرت علیه السلام
فرمود: چرا پیوسته به آن نگاه می کنی؟
عرض کردم: به من خبر رسیده که امیر مؤمنان علی علیه السلام انگشتری با نگین فیروزه و نقش
«الله الملک» داشت.

فرمود: آن را می شناسی؟

عرض کردم: نه.

فرمود: همین انگشتر است. می دانی علتش چیست؟

عرض کردم: نه.

فرمود: این سنگی است که جبرئیل علیه السلام به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هدیه نمود و آن حضرت آن
را به امیر مؤمنان علی علیه السلام بخشید. آیا می دانی اسم آن چیست؟

قُلْتُ: فَيُرْوَجُّ.

قَالَ: هَذَا بِالْفَارِسِيَّةِ فَمَا اسْمُهُ بِالْعَرَبِيَّةِ؟

قُلْتُ: لَا أَذْرِي.

قَالَ: اسْمُهُ الظَّفَرُ.

(۲۵)

بَابُ الْجَزْعِ الْيَمَانِيِّ وَالْبَلُورِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُيَيْدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

تَخْتَمُوا بِالْجَزْعِ الْيَمَانِيِّ، فَإِنَّهُ يَرُدُّ كَيْدَ مَرَدَةِ الشَّيَاطِينِ.

عرض کردم: فیروزه.

فرمود: این نام به زبان فارسی است. نام عربی آن چیست؟

عرض کردم: نمی دانم.

فرمود: اسم آن ظَفَر (پیروزی) است.

بخش بیست و پنجم

جَزْعِ يَمَنِيٍّ وَ بَلُورِ

۱ - علی بن حسین گوید: امیر مؤمنان علیه السلام فرمود:

انگشتر جزع یمانی به دست کنید؛ زیرا نیرنگ شیطان‌های سرکش را بازمی‌گرداند.

۲- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّبَّانِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ
 الْمَعْرُوفِ بِابْنِ وَهْبَةَ الْعَبْدَسِيِّ وَ هِيَ قَرْيَةٌ مِنْ قُرَى وَاسِطٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 قَالَ:
 نِعَمَ الْفُصِّ الْبَلُورُ.

(۲۶)

بَابُ نَقْشِ الْخَوَاتِيمِ

۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ» وَ كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ «اللَّهُ الْمَلِكُ» وَ كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ «الْعِزَّةُ لِلَّهِ».

۲- علی بن محمد در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
 بلور، نگین خوبی است.

بخش بیست و ششم

نقش انگشتر

۱- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
 بر انگشتر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «محمد رسول الله»، بر انگشتر امیر مؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ «الله
 الملك» و بر انگشتر پدرم امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ «العزة لله» نقش بسته بود.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ وَ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

قُلْنَا: جُعِلْنَا فِدَاكَ! أَيْ كَرَهُهُ أَنْ يَكْتُبَ الرَّجُلُ فِي خَاتَمِهِ غَيْرَ اسْمِهِ وَ اسْمِ أَبِيهِ؟
فَقَالَ: فِي خَاتَمِي مَكْتُوبٌ «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» وَ فِي خَاتَمِ أَبِي مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ كَانَ خَيْرَ مُحَمَّدِي رَأَيْتُهُ بِعَيْنِي «الْعِزَّةُ لِلَّهِ» وَ فِي خَاتَمِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام «الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» وَ فِي خَاتَمِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام «حَسْبِيَ اللَّهُ» وَ فِي خَاتَمِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام «اللَّهُ الْمَلِكُ».

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّهَيْكِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: مَرَّ بِي مُعْتَبٌ وَ مَعَهُ خَاتَمٌ فَقُلْتُ لَهُ: أَيُّ شَيْءٍ هَذَا؟

فَقَالَ: خَاتَمُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَخَذْتُ لِأَقْرَأَ مَا فِيهِ فَإِذَا فِيهِ «اللَّهُمَّ أَنْتَ تَقْتَنِي فَقِنِي شَرَّ خَلْقِكَ».

۲ - یونس بن ظبیان و حفص بن غیاث گویند: به امام صادق عليه السلام گفتیم: اگر بر روی انگشتر نام خود و نام پدرم را نقش نکنم و شعار دیگری برای امضا انتخاب کنم، چه صورت دارد؟

فرمود: بر انگشتر من «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» حک شده است، بر انگشتر پدرم امام باقر عليه السلام که در خاندان رسول خدا صلی الله علیه و آله بهتر از او ندیده‌ام «العزة لله»، بر انگشتر جدم علی بن الحسین عليهما السلام «الحمد لله العلي العظيم»، بر انگشتر امام مجتبی عليه السلام و سید الشهداء عليه السلام «حسبی الله» و بر انگشتر جدم امیر مؤمنان علی عليه السلام «اللَّهُ الْمَلِكُ» نقش بسته بود.

۳ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید:

معتب از کنار من عبور می‌کرد و انگشتری در دستش بود، به او گفتم: این چیست؟

گفت: انگشتر امام صادق عليه السلام است.

آن را گرفتم تا نقش آن را بخوانم، دیدم بر روی آن نوشته: «اللَّهُمَّ أَنْتَ تَقْتَنِي فَقِنِي شَرَّ خَلْقِكَ».

۴ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام فَأَخْرَجَ إِلَيْنَا خَاتَمَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ خَاتَمَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ كَانَ عَلَى خَاتَمِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام «أَنْتَ ثِقَتِي فَأَعْصِمْنِي مِنَ النَّاسِ» وَ نَقَشَ خَاتَمَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام «حَسْبِيَ اللَّهُ» وَ فِيهِ وَرْدَةٌ وَ هِلَالٌ فِي أَعْلَاهُ.

۵ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام عَنْ نَقْشِ خَاتَمِهِ وَ خَاتَمِ أَبِيهِ عليه السلام.

قَالَ: نَقَشَ خَاتَمِي «مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» وَ نَقَشَ خَاتَمَ أَبِي «حَسْبِيَ اللَّهُ» وَ هُوَ الَّذِي كُنْتُ أَتَخْتَمُ بِهِ.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُودٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ:

كَانَ عَلَى خَاتَمِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام «خَزِيٍّ وَ شَقِيٍّ قَاتِلِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام».

۴ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: من در خدمت امام رضا عليه السلام بودم. حضرت عليه السلام انگشتر امام صادق عليه السلام و انگشتر امام کاظم عليه السلام را برای ما نشان داد، بر روی انگشتر امام صادق عليه السلام نوشته شده بود: «أنت ثقتي فاعصمني من الناس» و نقش انگشتر امام کاظم عليه السلام چنین بود: «حسبی الله» و در آن نقش، یک گل و یک هلال ماه در قسمت بالای آن بود.

۵ - یونس بن عبدالرحمان گوید: از امام رضا عليه السلام پرسیدم: بر انگشتر شما چه شعاری حک شده و بر انگشتر امام کاظم عليه السلام چه شعاری نقش بسته بود؟ فرمود: نقش انگشتر من «ما شاء الله لا قوة إلا بالله» و نقش انگشتر پدرم «حسبی الله» بود پیش از آن که من انگشتر جدیدی انتخاب کنم، همان انگشتر پدرم را در دست می‌کردم و پای نامه‌ها را امضا می‌نمودم.

۶ - حسین بن خالد گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

بر انگشتر امام سجّاد عليه السلام چنین نوشته بود: «خزیه و شقی قاتل الحسین بن علی عليه السلام».

۷- سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ وَاصِلِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ قَالَ: ذَكَرْنَا خَاتَمَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ: تُحِبُّ أَنْ أُرِيكَه؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ.

فَدَعَا بِحُقٍّ مَخْتُومٍ فَفَتَحَهُ وَ أَخْرَجَهُ فِي قُطْنَةٍ فَإِذَا حَلَقَةٌ فِضَّةٌ وَ فِيهِ فَصٌّ أَسْوَدٌ عَلَيْهِ مَكْتُوبٌ سَطْرَانٍ «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ». قَالَ: ثُمَّ قَالَ: إِنَّ فَصَّ النَّبِيِّ ﷺ أَسْوَدٌ.

۸- سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: إِنَّا رَوَيْنَا فِي الْحَدِيثِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْتَنْجِي وَخَاتَمُهُ فِي إِصْبَعِهِ وَ كَذَلِكَ كَانَ يَفْعَلُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَانَ نَقِشُ خَاتَمِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ». قَالَ: صَدَقُوا.

۷- عبدالله بن سنان گوید: سخن از انگشتر پیامبر خدا ﷺ به میان آمد. امام علی علیه السلام فرمود: دوست داری آن را به تو نشان دهم؟ عرض کردم: آری.

حضرت علی علیه السلام جعبه چوبی سر بسته‌ای خواست و در آن را گشود و انگشتری را از میان پاره پنبه‌ای بیرون آورد. دیدم حلقه‌ای نقره‌ای با نگین سیاه که بر روی آن در دو سطر نوشته بود: «محمد رسول الله».

آن گاه فرمود: نگین پیامبر ﷺ سیاه رنگ بود.

۸- حسین بن خالد گوید: به امام رضا علیه السلام گفتم: در حدیث به ما روایت شده است که پیامبر خدا ﷺ در حالی که انگشتر در دست داشت استنجا می نمود و امیرمؤمنان علی علیه السلام نیز چنین می نمود و نقش انگشتر پیامبر خدا ﷺ «محمد رسول الله» بود. فرمود: راست گفته‌اند.

قُلْتُ: فَيَتَّبِعِي لَنَا أَنْ نَفْعَلَ؟
 قَالَ: إِنَّ أَوْلِيَّكَ كَانُوا يَتَخَتَّمُونَ فِي الْيَدِ الْيُمْنَى وَ إِنَّكُمْ أَنْتُمْ تَتَخَتَّمُونَ فِي
 الْيُسْرَى.

قَالَ: فَسَكَتَ فَقَالَ: أَ تَدْرِي مَا كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؟
 فَقُلْتُ: لَا.

فَقَالَ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ» وَ كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مُحَمَّدٌ
 رَسُولُ اللَّهِ» وَ خَاتَمِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ «اللَّهُ الْمَلِكُ» وَ خَاتَمِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ «الْعِزَّةُ لِلَّهِ»
 وَ خَاتَمِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ «إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ» وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ خَاتَمِ أَبِيهِ وَ أَبُو
 جَعْفَرِ الْأَكْبَرِ خَاتَمِ جَدِّهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ خَاتَمِ جَعْفَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ «اللَّهُ وَلِيُّي وَعِصْمَتِي مِنْ
 خَلْقِهِ» وَ أَبُو الْحَسَنِ الْأَوَّلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ «حَسْبِيَ اللَّهُ» وَ أَبُو الْحَسَنِ الثَّانِي «مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ
 إِلَّا بِاللَّهِ».

وَ قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ خَالِدٍ: وَ مَدَّ يَدَهُ إِلَيَّ وَ قَالَ: خَاتَمِي خَاتَمُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْضاً.

گفتم: برای ما نیز شایسته و رواست که چنین کنیم؟
 فرمود: به راستی که آنان در دست راست انگشتر می پوشیدند و شما دست چپ
 انگشتر می پوشید.
 آن گاه حضرتش علیه السلام سکوت نمود و فرمود: آیا می دانی نقش انگشتر حضرت آدم علیه السلام
 چه بود؟
 گفتم: نه.

فرمود: «لا اله الا الله محمد رسول الله» نقش انگشتر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «محمد رسول الله»،
 نقش انگشتر امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ «الله الملك»، نقش انگشتر امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ «العزة لله» که
 نقش انگشتر امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ «إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ» نقش انگشتر امام سجاد عَلَيْهِ السَّلَامُ همان نقش
 انگشتر پدرش بود و نقش انگشتر امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ همان نقش انگشتر جدش امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ،
 نقش انگشتر امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ «الله وليي وعصمتي من خلقه»، نقش انگشتر امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ
 «حسبي الله» و نقش انگشتر امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ «ما شاء الله لا قوة الا بالله» بود.
 حسین بن خالد گوید: امام علیه السلام دستش را به طرف من دراز نمود و فرمود: نقش
 انگشتری من همانند نقش انگشتری پدرم است.

۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: مَنْ نَقَشَ عَلَى خَاتَمِهِ اسْمَ اللَّهِ فَلْيُحَوِّلْهُ عَنِ الْيَدِ الَّتِي يَسْتَنْجِي بِهَا فِي الْمَتَوَضَّئِ .

(۲۷)

بَابُ الْحَلِيِّ

۱ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الذَّهَبِ يُحَلَّى بِهِ الصَّبِيَّانُ . ث . فَقَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام يُحَلِّي وُلْدَهُ وَنِسَاءَهُ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ .

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَضْرٍ جَمِيعاً عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الذَّهَبِ يُحَلَّى بِهِ الصَّبِيَّانُ .

۹ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

هر کس نام خدا را بر انگشتر خود نقش کند بایستی به هنگام طهارت و استنجا از دستی که استنجا می کند درآورد.

بخش بیست و هفتم

حکم زیور آلات

۱ - ابو صباح گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: زینت طلا برای کودکان نابالغ رواست؟

فرمود: امام سجّاد عليه السلام فرزندان و بانوان خود را با زیور طلا و نقره می آراست.

۲ - نظیر همین روایت را داوود بن سرحان از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

فَقَالَ: إِنَّهُ كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ لِيَحْلِي وُلْدَهُ وَنِسَاءَهُ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ فَلَا بَأْسَ بِهِ .
 ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ حِلْيَةِ النِّسَاءِ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ فَقَالَ:
 لَا بَأْسَ .

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 كَانَ نَعْلُ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ قَائِمَتُهُ فِضَّةً وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ حَلَقٌ مِنْ فِضَّةٍ وَ
 لَبَسْتُ دِرْعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكُنْتُ أَسْحَبُهَا وَ فِيهَا ثَلَاثُ حَلَقَاتٍ فِضَّةٍ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهَا
 وَ ثِنْتَانِ مِنْ خَلْفِهَا .

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 لَيْسَ بِتَحْلِيَةِ السَّيْفِ بَأْسٌ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ .

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ گويد: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسيدم: زيور آلات طلا و نقره براي بانوان
 چه صورت دارد؟

فرمود: مانعی ندارد.

۴ - سکونی گويد: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

نعل (فلزی که در قسمت پايين غلاف شمشير است) و قبضه شمشير پيامبر خدا ﷺ از
 نقره بود و بين آن دو، حلقه‌ای نقره‌ای بود. من زره پيامبر خدا ﷺ را پوشيدم. من آن را
 گسترانيدم و بين سه حلقه نقره‌ای در قسمت جلو و دو حلقه نقره‌ای در قسمت پشت آن بود.

۵ - عبدالله بن سنان گويد: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

تزيين شمشير با طلا و نقره مانعی ندارد.

۶- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ الْمُثَنَّى عَنِ حَاتِمِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ حِلْيَةَ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ فِضَّةً كُلُّهَا قَائِمَتُهُ وَ قِبَاعُهُ .

۷- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

لَيْسَ بِتَحْلِيَةِ الْمَصَاحِفِ وَ السُّيُوفِ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ بَأْسَ .

۸- حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

لَمْ تَزَلِ النِّسَاءُ يَلْبَسُنَّ الْحُلِيَّ .

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ .

۶- حاتم بن اسماعیل گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

زیور شمشیر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؛ قبضه و سر قبضه آن از نقره بود.

۷- داوود بن سرحان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

زینت کردن قرآنها و شمشیرها با طلا و نقره، ایرادی ندارد.

۸- محمد بن مسلم گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هماره بانوان از زیور آلات طلا و نقره استفاده کرده‌اند.

- ۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَخَتَّمَ فِي يَسَارِهِ بِخَاتَمٍ مِنْ ذَهَبٍ ثُمَّ خَرَجَ عَلَى النَّاسِ وَطَفِقَ النَّاسُ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى خِنْصِرِهِ الْيُسْرَى حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْبَيْتِ فَرَمَى بِهِ فَمَا لَبَسَهُ.
- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ الْمُثَنَّى عَنْ حَاتِمِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ.
- ۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ رَبِيعِ بْنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ سَرِيرِ فِيهِ الذَّهَبُ أَوْ يَصْلُحُ إِمْسَاكُهُ فِي الْبَيْتِ؟ فَقَالَ: إِنْ كَانَ ذَهَبًا فَلَا وَإِنْ كَانَ مَاءَ الذَّهَبِ فَلَا بَأْسَ.

۹ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روزی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در دست چپ خود انگشتری طلائی پوشیده سپس نزد مردم بیرون آمد، مردم خیره خیره به آن نگاه می کردند. حضرت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دست راست خود را روی انگشت کوچک دست چپ خود نهاد تا این که به خانه بازگشت. و آن انگشتر را کنار گذاشت و دیگر آن را نپوشید^(۱).

۱۰ - فضیل بن یسار گوید:

از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: آیا تختی را که در آن طلا به کار رفته می توان در خانه نگهداری کرد؟

فرمود: اگر طلا باشد، نه و اگر آب طلا باشد، ایرادی ندارد.

۱ - با توجه به اتفاق نظر فقها در حرمت انگشتر طلا برای مردان، روایت قابل تأمل و توجیه است.

(۲۸)

بَابُ الْفَرَشِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الرَّيْدِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: دَخَلَ قَوْمٌ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام فَقَالُوا: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! نَرَى فِي مَنْزِلِكَ أَشْيَاءَ نَكْرَهُهَا وَإِذَا فِي مَنْزِلِهِ بُسْطٌ وَنَمَارِقٌ.

فَقَالَ عليه السلام: إِنَّا نَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَنُعْطِيهِنَّ مُهُورَهُنَّ فَيَشْتَرِينَ مَا شِئْنَا لَيْسَ لَنَا مِنْهُ شَيْءٌ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَرَأَيْتُ فِي مَنْزِلِهِ بُسْطًا وَوَسَائِدَ وَأَنْمَاطًا وَمَرَافِقَ فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ فَقَالَ: مَتَاعُ الْمَرْأَةِ.

بخش بیست و هشتم

حکم فرش ها

۱ - جابر گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

عده ای خدمت امام سجّاد عليه السلام شرف یاب شدند و در خانه حضرت فرش و بالش بود، آنها عرض کردند: ای پسر پیامبر خدا! ما در خانه تو وسایلی می بینیم که آن را مکروه می دانیم.

امام سجّاد عليه السلام فرمود: به راستی که ما با زنان ازدواج می کنیم و مهریه آنان را به خودشان می پردازیم، آنان هر چه که بخواهند می خرند، چیزی از آنها از آن ما نیست.

۲ - عبدالله بن عطاء گوید: روزی به خانه امام باقر عليه السلام وارد شدم و خانه را با فرش،

پشتی قطیفه و متکا مزین دیدم، گفتم: این ها چیست که در خانه شما می بینم؟

فرمود: جهاز همسر.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنِ الْفَضْلِ أَبِي الْعَبَّاسِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام: قَوْلُ اللَّهِ وَلَا يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَ تَمَائِيلَ وَ جَفَانٍ كَالْجَوَابِ ﴿ .

قَالَ: مَا هِيَ تَمَائِيلُ الرُّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ لَكِنَّهَا تَمَائِيلُ الشَّجَرِ وَ شِبْهِهِ .

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

كَانَتْ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ سَائِدٌ وَ أَنْمَاطٌ فِيهَا تَمَائِيلٌ يَجْلِسُ عَلَيْهَا .

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الزِّيَّاتِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي بَيْتٍ مُنْجَدٍ ثُمَّ عُدْتُ إِلَيْهِ مِنَ الْعَدِ وَ هُوَ فِي بَيْتٍ لَيْسَ فِيهِ إِلَّا حَصِيرٌ وَ عَلَيْهِ قَمِيصٌ غَلِيظٌ . فَقَالَ: الْبَيْتُ الَّذِي رَأَيْتَهُ لَيْسَ بَيْتِي إِنَّمَا هُوَ بَيْتُ الْمَرْأَةِ وَ كَانَ أَمْسَ يَوْمَهَا .

۳ - فضل بن عباس گوید: به امام باقر عليه السلام عرض کردم: خداوند می فرماید: «هرچه سلیمان می خواست از معبدها، تمثالها ظروف بزرگ همانند حوضها برای او می ساختند» چه معنایی دارد؟

فرمود: منظور تصویر مردان و زنان نیست؛ بلکه تصویر درخت و امثال آن است.

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امام سجاد عليه السلام بالش و نمط (زیرانداز)های مصوری که داشت روی آنها می نشست.

۵ - حسن زیات گوید: روزی در خانه‌ای تزیین شده خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب شدم. فردای آن روز نزد ایشان برگشتم و ایشان در خانه‌ای بود که در آن فقط حصیر بود و بر تن حضرت عليه السلام پیراهن خشنی بود.

فرمود: آن خانه‌ای که مشاهده کردی خانه من نبود، بلکه خانه همسرم بود که دیروز

نوبت او بود.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْمِيثَمِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ:
 دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هُوَ جَالِسٌ عَلَى مَتَاعٍ فَجَعَلْتُ أَلْمِسُ الْمَتَاعَ بِيَدِي
 فَقَالَ: هَذَا الَّذِي تَلْمِسُهُ بِيَدِكَ أَرْمَنِيَّ.
 فَقُلْتُ لَهُ: وَ مَا أَنْتَ وَالْأَرْمَنِيَّ؟
 فَقَالَ: هَذَا مَتَاعٌ جَاءَتْ بِهِ أُمُّ عَلِيٍّ امْرَأَةً لَهُ.
 فَلَمَّا كَانَ مِنْ قَابِلٍ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَجَعَلْتُ أَلْمِسُ مَا تَحْتِي.
 فَقَالَ: كَأَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْظُرَ مَا تَحْتِكَ!
 فَقُلْتُ: لَا، وَ لَكِنَّ الْأَعْمَى يَعْبَثُ.
 فَقَالَ لِي: إِنَّ ذَلِكَ الْمَتَاعَ كَانَ لِأُمِّ عَلِيٍّ وَ كَأَنَّكَ تَرَى رَأْيَ الْخَوَارِجِ فَأَدْرُئُهَا لَيْلَةً
 إِلَى الصُّبْحِ أَنْ تَرْجِعَ عَنْ رَأْيِهَا وَ تَتَوَلَّى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَاْمْتَنَعْتَ عَلَيَّ فَلَمَّا
 أَصْبَحْتُ طَلَّقْتُهَا.

۶ - ابو جارود گوید: من خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب شدم، آن حضرت بر روی
 زیراندازی نشسته بود. من با دستم آن را لمس می‌کردم. فرمود: جنس این زیرانداز
 «آرمنی» (منسوب به ارمینه، ناحیه‌ای در روم) است.
 عرض کردم: شما با جنس «ارمنی» چه کار دارید؟!
 فرمود: این زیرانداز را امّ علی آورده است.
 فردای آن روز نزد آن حضرت رفتم و زیراندازی را که روی آن نشسته بودم لمس می‌کردم.
 فرمود: گویا می‌خواهی که آن چه را که در زیرت است ببینی!
 عرض کردم: نه، اما شخص نابینا بازی می‌کند.
 فرمود: آن زیرانداز مال امّ علی بود، او از خوارج بود. یک شب تا صبح با او گفت و گو
 کردم تا از عقیده خود بازگردد و ولایت امیرمؤمنان عليه السلام را بپذیرد، اما او از پذیرش
 خواسته من خودداری نمود، من نیز بامدادان او را طلاق دادم.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ:

قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع: يَجْلِسُ الرَّجُلُ عَلَى بَسَاطٍ فِيهِ تَمَائِيلٌ؟
فَقَالَ: الْأَعَاجِمُ تُعْظَمُهُ وَإِنَّا لَنَمْتَهِنُهُ.

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ الْعُمَرَكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْفِرَاشِ الْحَرِيرِ وَ مِثْلِهِ مِنَ الدِّيَبَاجِ وَ الْمُصَلَّى الْحَرِيرِ وَ مِثْلِهِ مِنَ الدِّيَبَاجِ هَلْ يَصْلُحُ لِلرَّجُلِ النَّوْمُ عَلَيْهِ وَ التُّكَاةُ وَ الصَّلَاةُ؟
فَقَالَ: يَفْرِشُهُ وَ يَقُومُ عَلَيْهِ وَ لَا يَسْجُدُ عَلَيْهِ.

۷ - عبدالله بن مغیره گوید: از امام رضا ع شنیدم که می فرمود: فردی از امام باقر ع پرسید: آیا انسان می تواند بر روی فرشی بنشیند که عکس آدمی بر آن نقش بسته باشد؟
امام باقر ع فرمود: عجم ها به این گونه نقش ها عظمت می نهند و آن را مانند پرده می آویزند و یا بر دیوار می کوبند، ما آن را خوار می کنیم و زیر پا می اندازیم.
۸ - علی بن جعفر ع گوید:

از امام کاظم ع درباره زيرانداز و جانماز حریر و دیبا پرسیدم که آیا انسان می تواند روی آن بخوابد، تکیه دهد و نماز بخواند؟
فرمود: می تواند آن را پهن کند و بر روی آن بایستد، اما نباید روی آن سجده کند.

(۲۹)

بَابُ النَّوَائِرِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ: سَأَلَنِي شَهَابُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ أَنْ أَسْتَأْذِنَ لَهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَعْلَمْتُ ذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام.
فَقَالَ: قُلْ لَهُ: يَا تَيْنًا إِذَا شَاءَ.
فَأَدْخَلْتُهُ عَلَيْهِ لَيْلًا وَ شَهَابٌ مَقْنَعُ الرَّأْسِ فَطُرِحَتْ لَهُ وَ سَادَةٌ فَجَلَسَ عَلَيْهَا.
فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَلْقِ قِنَاعَكَ يَا شَهَابُ! فَإِنَّ الْقِنَاعَ رِيْبَةٌ بِاللَّيْلِ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ.
- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:

بخش بیست و نهم

چند حدیث نکته دار

- ۱ - ولید بن صبیح گوید: شهاب، پسر عبد ربّه، تقاضا کرد که از امام صادق عليه السلام برای او وقت بگیرم، من برایش از آن حضرت اجازه حضور خواستم.
امام صادق عليه السلام فرمود: هر وقت که مایل باشد می تواند بیاید. من شبانه شهاب را به خدمت آن حضرت بردم. شهاب سر خود را با پارچه ای پوشیده بود. زیراندازی برای او پهن شد که روی آن نشست.
امام صادق عليه السلام فرمود: شهاب، روپوش را فرو افکن، که روپوش در سیاهی شب مایه سوء ظن و در روشنی روز گواه ترس و خواری است.
- ۲ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

إِذَا ظَهَرَتِ الْقَلَانِسُ الْمُتَرَكَّةُ ظَهَرَ الزَّانَا.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ
أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ:

طَيُّ الثِّيَابِ رَاحَتُهَا وَ هُوَ أَبْقَى لَهَا.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خَرَجْتُ وَ أَنَا أُرِيدُ دَاوُدَ بْنَ عِيسَى بْنِ عَلِيٍّ وَ كَانَ يَنْزِلُ بِبَرٍّ مَيْمُونٍ وَ عَلِيٍّ نُوْبَانَ
غَلِيظَانَ فَرَأَيْتُ امْرَأَةً عَجُوزًا وَ مَعَهَا جَارِيَتَانِ فَقُلْتُ: يَا عَجُوزُ! أَتُبَاعُ هَاتَانِ الْجَارِيَتَانِ؟
فَقَالَتْ: نَعَمْ وَ لَكِنْ لَا يَشْتَرِيهِمَا مِثْلَكَ.

قُلْتُ: وَ لِمَ؟

قَالَتْ: لِأَنَّ إِحْدَاهُمَا مُغْنِيَّةٌ وَ الْأُخْرَى زَامِرَةٌ.

هرگاه کلاه‌های «مترکه»^(۱) ظاهر شود، زنا نیز آشکار می‌گردد.

۳ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم علیه السلام می‌فرمود:

تا کردن لباس، استراحت آن است و این کار، آن را ماندگارتر می‌کند.

۴ - معمر بن خلاد گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:

من از مکه خارج شدم تا داوود بن عیسی والی مکه و مدینه را ببینم. داوود در کنار چاه
میمون فرود آمده بود. من دو لباس ضخیم بر تن داشتم، پیرزنی را دیدم با دو کنیز
می‌رفت، پرسیدم: این کنیزها فروشی هستند؟

پیرزن گفت: آری، ولی کسی مانند شما این کنیزان را نمی‌خرد.

گفتم: چرا.

پیرزن گفت: زیرا این یکی آواز می‌خواند و آن دیگری نی می‌نوازد.

۱ - به نظر می‌رسد منظور کلاه‌های ترکی بکناشی باشد.

فَدَخَلْتُ عَلَى دَاوُدَ بْنِ عِيسَى فَرَفَعَنِي وَاجْلَسَنِي فِي مَجْلِسِي فَلَمَّا خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: تَعْلَمُونَ مَنْ هَذَا؟ هَذَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الَّذِي يَزْعُمُ أَهْلُ الْعِرَاقِ أَنَّهُ مَفْرُوضُ الطَّاعَةِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَرِهَ لُبْسَ الْبُرْطَلَةِ.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى قَالَ: نَظَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى فِرَاشٍ فِي دَارِ رَجُلٍ فَقَالَ:

فِرَاشٌ لِلرَّجُلِ وَفِرَاشٌ لِأَهْلِهِ وَفِرَاشٌ لِضَيْفِهِ وَفِرَاشٌ لِلشَّيْطَانِ.

۷ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ لَبَسَ السَّرَاوِيلَ مِنْ قُعُودٍ وَقِيٍّ وَجَعِ الْخَاصِرَةِ.

من به راه خود ادامه دادم و نزد داوود بن عیسی رفتم. داوود احترام شایسته‌ای به جا آورد و مرا در جای مناسب نشانید. موقعی که خارج می‌شدم به یارانش گفتم: این مرد را می‌شناسید؟ این مرد علی بن موسی است که مردم عراق طاعت او را واجب می‌دانند.

۵ - هشام بن حکم گوید: امام صادق عليه السلام از پوشیدن کلاه آفتابی کراهت داشت.

۶ - حماد بن عیسی گوید: روزی امام صادق عليه السلام به زیراندازی در خانه مردی نگاه کرد

و فرمود:

یک زیرانداز برای مرد، زیراندازی برای خانواده او، زیراندازی برای مهمان او

و زیراندازی برای شیطان.

۷ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس در حالت نشسته شلوار بپوشد، از درد گردن در امان خواهد بود.

۸- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ يَفْطِينَ عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَادٍ عَنْ عَلِيِّ الْقُمِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَعَةُ الْجُرْبَانِ وَ نَبَاتُ الشَّعْرِ فِي الْأَنْفِ أَمَانٌ مِنَ الْجُذَامِ.
ثُمَّ قَالَ: أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ الشَّاعِرِ:

وَلَا تَرَى قَمِيصِي إِلَّا وَاسِعَ الْجَيْبِ وَالْيَدِ؟!

۹- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْعُلَوِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
مِنْ مُرْوَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ دَوَابَّهُ سِمَانًا.
قَالَ: وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: ثَلَاثَةٌ مِنَ الْمُرْوَةِ فَرَاهَةُ الدَّابَّةِ وَ حُسْنُ وَجْهِ الْمَمْلُوكِ
وَالْفَرْشُ السَّرِيٌّ.

۸- علی قمی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

گشاد بودن یقه پیراهن و رویش مو در بینی، امان از بیماری جذام است.
سپس فرمود: مگر سخن شاعر را نشنیده‌ای که گوید: «پیراهنم را نخواهی دید مگر گشاده گریبان و آستین».

۹- حسن بن حسین علوی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

از مروّت و جوانمردی شخص این است که چهارپایانش فربه باشند.
هم چنین از ایشان شنیدم که می‌فرمود: سه چیز از مروّت است: چالاک‌ی چهارپا،
زیبایی صورت برده و فرش نفیس.

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَمَسُّ أَحَدُكُمْ بَثْوَبٍ مَنْ لَمْ يَكْسَهُ.

۱۱ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرِ عَنْ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

اطُؤُوا نِيَابِكُمْ بِاللَّيْلِ فَإِنَّهَا إِذَا كَانَتْ مَنْشُورَةً لَبَسَهَا الشَّيْطَانُ بِاللَّيْلِ.

۱۲ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ جَبَلَةَ الْكِنَانِيِّ قَالَ: اسْتَقْبَلَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ عَلَّقْتُ سَمَكَةً فِي يَدِي فَقَالَ:

أَقْدِفْهَا إِنِّي لَأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ السَّرِيَّ أَنْ يَحْمَلَ الشَّيْءَ الدُّنْيِيَّ بِنَفْسِهِ.

ثُمَّ قَالَ: إِنَّكُمْ قَوْمٌ أَعْدَاؤُكُمْ كَثِيرَةٌ عَادَاكُمْ الْخَلْقُ. يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ! إِنَّكُمْ قَدْ عَادَاكُمْ الْخَلْقُ فَتَزَيَّنُوا لَهُمْ بِمَا قَدَرْتُمْ عَلَيْهِ.

۱۰ - مسموع گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هیچ کدام از شما با لباس کسی که واجب النفقہ او نیست، دست خود را از آلودگی چربی غذا پاک نکند.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

لباس‌های خود را در هنگام شب جمع کنید؛ زیرا هنگامی که پهن شده باشد، شیطان در هنگام شب آنها را می‌پوشد.

۱۲ - عبدالله جبله کنانی گوید: روزی یک قطعه ماهی در دستم بود که با امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ ملاقات کردم، حضرتش فرمود:

آن را ببنداز؛ به راستی که من برای مرد گران‌قدر مکروه می‌دانم که چیز پستی را با خودش حمل کند.

سپس فرمود: شما گروهی هستید که دشمنان بسیاری دارید. مردم با شما دشمنی دارند. ای گروه شیعیان! مردم با شما دشمنی دارند؛ پس با آن چه که می‌توانید خود را برای آنان بیارید.

(۳۰)

بَابُ الْخِضَابِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ قَدْ اخْتَضَبَ بِالسَّوَادِ فَقُلْتُ: أَرَأَيْكَ قَدْ اخْتَضَبْتَ بِالسَّوَادِ.

فَقَالَ: إِنَّ فِي الْخِضَابِ أَجْرًا وَ الْخِضَابُ وَ التَّهْيِئَةُ مِمَّا يَزِيدُ اللَّهَ عز وجل فِي عِفَّةِ النِّسَاءِ وَ لَقَدْ تَرَكَ النِّسَاءُ الْعِفَّةَ بِتَرْكِ أَزْوَاجِهِنَّ لَهُنَّ التَّهْيِئَةُ.

قَالَ: قُلْتُ: بَلَعْنَا أَنَّ الْحِنَاءَ يَزِيدُ فِي الشَّيْبِ.

قَالَ: أَيُّ شَيْءٍ يَزِيدُ فِي الشَّيْبِ؟ الشَّيْبُ يَزِيدُ فِي كُلِّ يَوْمٍ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مِسْكِينِ بْنِ أَبِي الْحَكَمِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

بخش سیام**رنگ کردن مو**

۱ - حسن بن جهم گوید: روزی خدمت امام کاظم عليه السلام شرفیاب شدم در حالی که حضرت عليه السلام موی خود را به رنگ سیاه خضاب نموده بود.

عرض کردم: می بینم که شما با رنگ سیاه خضاب کرده اید!

فرمود: به راستی که در خضاب کردن، اجر و پاداشی است و خضاب کردن و خودآرایی، عفت زنان را افزایش می دهد. همانا زنان عفت و پاکدامنی را به جهت عدم خودآرایی شوهرانشان را ترک کردند.

عرض کردم: به ما روایت شده است که حنا بستن، موی های سفید را افزون می کند.

فرمود: چه چیزی سفیدی مو را افزایش می دهد؟! سفید شدن مو هر روز افزایش می یابد.

۲ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَنَظَرَ إِلَى الشَّيْبِ فِي لِحْيَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: نُورٌ.
 ثُمَّ قَالَ: مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
 قَالَ: فَخَضَبَ الرَّجُلُ بِالْحِنَّاءِ ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا رَأَى الْخِضَابَ قَالَ:
 نُورٌ وَإِسْلَامٌ.

فَخَضَبَ الرَّجُلُ بِالسَّوَادِ.

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: نُورٌ وَإِسْلَامٌ وَإِيمَانٌ وَ مَحَبَّةٌ إِلَى نِسَائِكُمْ وَ رَهْبَةٌ فِي قُلُوبِ
 عَدُوِّكُمْ.

۳- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُوسَى الْوَرَّاقِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ﷺ قَالَ:

دَخَلَ قَوْمٌ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فَرَأَوْهُ مُخْتَضِبًا بِالسَّوَادِ فَسَأَلُوهُ فَقَالَ:

إِنِّي رَجُلٌ أَحِبُّ النِّسَاءَ وَأَنَا أَنْصَعُ لَهُنَّ.

۴- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الزَّيْدِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي

جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ:

روزی شخصی خدمت پیامبر ﷺ شرف یاب شد. پیامبر ﷺ به موهای سفید محاسن
 او نگاه کرده و فرمود: نور است.

سپس فرمود: هر کس در اسلام یک تار موی خود را سفید کند، در روز رستاخیز برایش
 نور خواهد بود.

روز دیگر آن مرد با موهای خضاب شده نزد پیامبر ﷺ آمد. وقتی پیامبر ﷺ او را دید
 فرمود: نور و اسلام است.

روز دیگر آن مرد با رنگ سیاه موی خود را رنگین نمود و خدمت آن حضرت شرف یاب
 شد، پیامبر ﷺ فرمود: نور اسلام ایمان، محبت به همسران و ترس در دل های دشمنان است.

۳- عَبَّاسُ بْنُ مُوسَى وَرَّاقٌ گوید: امام کاظم ﷺ فرمود:

عده ای نزد امام باقر ﷺ آمدند و دیدند ایشان با رنگ سیاه خضاب بسته است. پس در
 این باره از آن حضرت ﷺ سؤال کردند.

فرمود: من مردی هستم که زنان را دوست می دارم و این کار را برای آنان انجام می دهم.

۴- جابر گوید: امام باقر ﷺ فرمود:

دَخَلَ قَوْمٌ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَأَوْهُ مُخْتَضِبًا بِالسَّوَادِ فَسَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ. فَمَدَّ يَدَهُ إِلَى لِحْيَتِهِ ثُمَّ قَالَ:

أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا أَنْ يَخْتَضِبُوا بِالسَّوَادِ لِيَقْوُوا بِهِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ حَفْصِ الْأَعْوَرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ خِضَابِ اللَّحْيَةِ وَالرَّأْسِ أَمِنْ السُّنَّةِ؟

فَقَالَ: نَعَمْ.

قُلْتُ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَخْتَضِبْ.

فَقَالَ: إِنَّمَا مَنَعَهُ قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ هَذِهِ سَتُّخَضِبُ مِنْ هَذِهِ.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

عده‌ای نزد امام سجاد علیه السلام آمدند و دیدند که حضرتش با رنگ سیاه خضاب نموده است. پس در این خصوص از ایشان سؤال کردند.

حضرت علیه السلام دستی به سوی محاسن خود زد و فرمود: پیامبر خدا ﷺ در یکی از جنگ‌ها دستور فرمود که سپاهیان با رنگ سیاه خضاب کنند تا به وسیله آن بر شرک‌ورزان نیرو یابند.

۵ - حفص اعور گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا رنگ بستن بر محاسن از سنت‌های رسول خدا ﷺ است؟ فرمود: آری.

گفتم: همانا امیر مؤمنان علی علیه السلام موهای خود را رنگ نمی‌کرد.

فرمود: رسول خدا ﷺ به امیر مؤمنان علی علیه السلام گفته بود که موی محاسن با خون سرت خضاب خواهد شد و آن حضرت به انتظار این خضاب، از رنگ بستن محاسن خودداری می‌کرد.

۶ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

فِي الْخِضَابِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: مَهْيَبَةٌ فِي الْحَرْبِ وَ مَحَبَّةٌ إِلَى النِّسَاءِ وَ يَزِيدُ فِي الْبَاهِ.

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ خِضَابِ الشَّعْرِ فَقَالَ:

قَدْ خَضَبَ النَّبِيُّ ﷺ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ وَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْكَتَمِ.

۸- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيْسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خَضَبَ النَّبِيُّ ﷺ وَ لَمْ يَمْنَعْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا قَوْلَ النَّبِيِّ ﷺ: تَخْتَضِبُ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ وَ قَدْ خَضَبَ الْحُسَيْنُ وَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۹- أَبُو الْعَبَّاسِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ

عَنْ أَبِي شَيْبَةَ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ خِضَابِ الشَّعْرِ فَقَالَ:

خَضَبَ الْحُسَيْنُ وَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْحِنَاءِ وَ الْكَتَمِ.

در خضاب سه ویژگی است: در جنگ هیبت آور است، موجب محبت به زنان است و نیروی جنسی را افزایش می دهد.

۷- حلبی گوید: از امام صادق علیه السلام در باره خضاب کردن موی پرسیدم.

فرمود: پیامبر خدا ﷺ، امام حسین علیه السلام و امام باقر علیه السلام با کتم^(۱) خضاب نموده اند.

۸- امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ موهای خود را رنگ می کرد. امیرمؤمنان علی علیه السلام بدین جهت از رنگ مو خودداری کرد که رسول خدا ﷺ بشارت داده بود که موی محاسنت از خون سرت خضاب خواهد شد. امیرالمؤمنین علیه السلام و پدرم امام باقر علیه السلام نیز موی خود را رنگ می کردند.

۹- ابو شیبہ اسدی گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: رنگ مو چه حکمی دارد؟

فرمود: حضرت سیدالشهداء علیه السلام و امام باقر علیه السلام با حنا و کتم رنگ می کردند.

۱- گیاهی است که با گیاه و سَمه مخلوط می شود و برای خضاب استفاده می گردد.

- ۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ فَصَّالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَخْتَضِبُ بِالْحِنَاءِ خِضَابًا قَانِيًا.
- ۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُدَّافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
إِيَّاكَ وَ نُصُولَ الْخِضَابِ فَإِنَّ ذَلِكَ بُؤْسٌ.
- ۱۲ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
نَفَقَةُ دِرْهَمٍ فِي الْخِضَابِ أَفْضَلُ مِنْ نَفَقَةِ دِرْهَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛ إِنَّ فِيهِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ خَصْلَةً: يَطْرُدُ الرِّيحَ مِنَ الْأُذُنَيْنِ وَ يَجْلُو الْعُشْيَاءَ عَنِ الْبَصَرِ وَ يُلَيِّنُ الْخِيَاشِيمَ وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَ يَذْهَبُ بِالْعُسْيَانِ وَ يُقَلِّ وَ سَوْسَةَ الشَّيْطَانِ وَ تَفْرَحُ بِهِ الْمَلَائِكَةُ وَ يَسْتَبْشِرُ بِهِ الْمُؤْمِنُ وَ يَعِظُ بِهِ الْكَافِرُ وَ هُوَ زِينَةٌ وَ هُوَ طَيْبٌ وَ بَرَاءَةٌ فِي قَبْرِهِ وَ يَسْتَحْيِي مِنْهُ مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ.

۱۰ - معاوية بن عمار گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که موهای خود را با حنای خالص رنگ کرده بود.

۱۱ - عمر بن یزید گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مراقب باشید که آبرنگ حنا و وسمه بر صورت و گردن و گوش شما جاری نشود که مایه خواری و تحقیر است.

۱۲ - راوی گوید: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هزینه یک درهم برای خضاب، برتر از هزینه یک درهم در راه خدا است؛ به راستی که در خضاب چهارده ویژگی است: باد گوش‌ها را دور می‌کند، پرده را از چشم دور می‌نماید، خیشوم‌های بینی را نرم و روان می‌کند، دهان را خوشبو می‌کند، لثه را محکم می‌نماید. غشیان (بیهوشی به خاطر غلبه زردآب) را از بین می‌برد، و سوسه شیطان را اندک می‌کند. فرشتگان به آن شادمان می‌شوند، مؤمن به آن بشارت می‌گیرد و کافر را به خشم می‌آورد. خضاب زینت و پاکی و موجب برائت در قبر است و دو فرشته نکیر و منکر از آن شرم و حیا می‌کنند.

(۳۱)

بَابُ السَّوَادِ وَالْوَسِيمَةِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْخَضْرَمِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَلْقَمَةَ وَ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَأَبِي حَسَّانَ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَلْقَمَةُ مُخْتَضِبٌ بِالْحِنَاءِ وَ الْحَارِثُ مُخْتَضِبٌ بِالْوَسِيمَةِ وَ أَبُو حَسَّانٌ لَا يَخْتَضِبُ.

فَقَالَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ: مَا تَرَى فِي هَذَا؟ رَحِمَكَ اللَّهُ! وَ أَشَارَ إِلَى لِحْيَتِهِ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا أَحْسَنَهُ!

قَالُوا: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام مُخْتَضِباً بِالْوَسِيمَةِ؟

قَالَ: نَعَمْ ذَلِكَ حِينَ تَزَوَّجَ التَّفَفِيَّةَ أَخَذَتْهُ جَوَارِيهَا فَخَضَبَتْهُ.

بخش سی و یکم**رنگ سیاه و رنگ و سمه**

۱ - ابوبکر خضرمی گوید: من با برادرم علقمه، حارث و ابوحسان به خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شدیم. برادرم علقمه با حنا و حارث با و سمه خضاب کرده بودند و ابوحسان خضاب نکرده بود. از آن حضرت پرسیدند: نظر شما در باره محاسن ما چیست؟

فرمود: خیلی خوب است.

پرسیدند: آیا امام باقر عليه السلام با و سمه خضاب می کرد؟

فرمود: آری، موقعی که پدرم امام باقر عليه السلام با آن بانوی ثقفی ازدواج کرد، کنیزهای او آن

حضرت را با و سمه خضاب کردند.

- ۲ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ
الْوَسِيمَةِ فَقَالَ:
لَا بَأْسَ بِهَا لِلشَّيْخِ الْكَبِيرِ.
- ۳ - ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ:
رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَمْضَعُ عَلْكَاً فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! نَقَضْتَ الْوَسِيمَةَ أَضْرَاسِي
فَمَضَعْتُ هَذَا الْعِلْكَ لِأَشَدِّهَا.
قَالَ: وَكَانَتْ اسْتَرْخَتْ فَشَدَّهَا بِالذَّهَبِ.
- ۴ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ
مَيْمُونٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام:
نَقَضْتُ أَضْرَاسِي الْوَسِيمَةَ.
- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

۲ - عبدالله بن سنان گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: خضاب و سمه چه صورت دارد؟
فرمود: برای پیران سالمند مانعی ندارد.

۳ - محمد بن مسلم گوید: روزی امام باقر عليه السلام سقز می خواست، آن حضرت فرمود:
رنگ و سمه دندان‌هایم را سست کرده است؛ سقز را از آن جهت می‌خواهم که دندان‌هایم
محکم شود. دندان‌های امام باقر عليه السلام چنان سست شد که ناگزیر آنها را با مفتول طلا استوار
کرد.

۴ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: رنگ و سمه دندان‌های مرا سست کرده
است.

۵ - یعقوب بن سالم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

- قُتِلَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ مُخْتَضِبٌ بِالْوَسْمَةِ.
- ۶ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْخَضْرَمِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخِضَابِ بِالْوَسْمَةِ.
- فَقَالَ: لَا بَأْسَ قَدْ قُتِلَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ مُخْتَضِبٌ بِالْوَسْمَةِ.
- ۷ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
- الْخِضَابُ بِالسَّوَادِ أُنْسٌ لِلنِّسَاءِ وَ مَهَابَةٌ لِلْعُدُوِّ.

(۳۲)

بَابُ الْخِضَابِ بِالْحِنَاءِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

امام حسین علیه السلام در حالی کشته شد که با وسمه خضاب نموده بود.

۶ - ابوبکر خضرمی گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: رنگ و سومه چه صورت دارد؟ فرمود: مانعی ندارد. روزی که جدم حسین بن علی علیه السلام شهید شد، با رنگ و سومه خضاب کرده بود.

۷ - عمر بن یزید گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

خضاب کردن با رنگ سیاه مایه انس زنان و انگیزه شکوه و عظمت در برابر دشمنان است.

بخش سی و دوم

رنگ کردن با حنا

- ۱ - هشام بن حکم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

الْحِنَاءُ يَزِيدُ فِي مَاءِ الْوَجْهِ وَ يُكْثِرُ الشَّيْبَ .

۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
الْحِنَاءُ يَشْعَلُ الشَّيْبَ .

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَخْضُوبًا بِالْحِنَاءِ .

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَصَّالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ حَرِيْزٍ عَنْ مَوْلَى لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

اخْتَضِبُوا بِالْحِنَاءِ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَ يُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ يُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ يُسَكِّنُ الزَّوْجَةَ .

۵ - عَنْهُ عَنْ عَبْدِ وَسِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْبَغْدَادِيِّ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

رنگ حنا چهره انسان را شاداب می کند، اما بر سپیدی مو می افزاید.

۲ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

رنگ حنا شعله سپیدی را بر سر و صورت فروزان می کند.

۳ - معاویه بن عمار گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که با حنا رنگ می کرد.

۴ - یکی از غلامان امام سجّاد عَلَيْهِ السَّلَامُ گوید: از امام سجّاد عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود: پیامبر

خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

با حنا خضاب کنید؛ زیرا چشم را جلا می دهد، موی سر را می رویاند، بوی دهان را

خوشبو می سازد و به همسر آرامش می دهد.

۵ - عبدوس بن ابراهیم بغدادی در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الْحِنَاءُ يَذْهَبُ بِالسَّهْكِ وَيَزِيدُ فِي مَاءِ الْوَجْهِ وَيُطَيِّبُ النِّكَهَةَ وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ.
 ۶ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَشِيمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ
 قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: إِنَّ لِي فِتَاءَةً قَدْ ارْتَفَعَتْ عَلَتَّهَا.
 فَقَالَ: اخْضِبْ رَأْسَهَا بِالْحِنَاءِ، فَإِنَّ الْحَيْضَ سَيَعُودُ إِلَيْهَا.
 قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَعَادَ إِلَيْهَا الْحَيْضُ.

(۳۳)

بَابُ جَزِّ الشَّعْرِ وَحَلْقِهِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنْ
 أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ:
 ثَلَاثٌ مَنْ عَرَفَهُنَّ لَمْ يَدْعُهُنَّ جَزُّ الشَّعْرِ وَتَشْمِيرُ الثِّيَابِ وَنِكَاحُ الْإِمَاءِ.

حنا، بوی بد عرق را می برد، آبرو را می افزاید، بوی دهان را خوشبو می سازد و فرزند
 را زیبا می کند.

۶ - اسماعیل بن بزیع گوید: به امام کاظم عليه السلام عرض کردم: من دختر جوانی دارم که
 حائض نمی شود.

فرمود: سرش را با حنا خضاب کن؛ زیرا حیض او به زودی بازخواهد گشت.

اسماعیل گوید: پس من آن کار را انجام دادم. و حیض به او بازگشت.

بخش سی و سوم

چیدن و تراشیدن موی سر

۱ - معمر بن خلاد گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود:

سه چیزند که هر کسی آنان را بشناسد، رها نمی کند: چیدن موی، کوتاه نمودن لباس
 و آمیزش با کنیزان.

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ لِي: اسْتَأْصِلْ شَعْرَكَ يَقِلُّ دَرْنُهُ وَ دَوَابُّهُ وَ وَسْخُهُ وَ تَغْلُظُ رَقَبَتَكَ وَ يَجْلُو بَصْرَكَ . وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: وَ يَسْتَرِيحُ بَدَنُكَ .
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: إِنَّ أَصْحَابِنَا يَرُؤُونَ أَنَّ حَلْقَ الرَّأْسِ فِي غَيْرِ حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ مُثَلَّةٌ .
- فَقَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِذَا قَضَى مَنَاسِكَهُ عَدَلَ إِلَى قَرِيْبَةٍ يُقَالُ لَهَا: سَايَةٌ فَحَلَقَ .
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ: إِنَّ حَلْقَ الرَّأْسِ مُثَلَّةٌ .
- فَقَالَ: عُمْرَةٌ لَنَا وَ مُثَلَّةٌ لِأَعْدَائِنَا .

- ۲ - اسحاق بن عمار گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: موی سر خود را کوتاه کن که چرک و جنبندگان و آلودگی آن اندک می‌گردد، گردنت محکم می‌شود و چشمت جلا می‌یابد. و در روایت دیگر چنین آمده است: و بدنت آسایش می‌یابد.
- ۳ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: به امام رضا عليه السلام عرض کردم: یاران ما روایت می‌کنند که تراشیدن موی سر در غیر ایام حج و عمره، در حکم مثله کردن است. فرمود: هنگامی که امام کاظم عليه السلام مناسک حج خود را به جای می‌آورد به قریه‌ای به نام «سایه» کوچ می‌نمود و موی سر خود را می‌تراشید.
- ۴ - علی بن محمد در روایت مرفوعه‌ای گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: اهل تسنن می‌گویند: «تراشیدن موی سر، مثله کردن است.» فرمود: برای ما عمره و برای دشمنان ما مثله است.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ عُمَرَ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ: حَجَمَنِي الْحَجَامُ فَحَلَقَ مِنْ مَوْضِعِ النُّقْرَةِ فَرَأَيْتُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ هَذَا؟ أَذْهَبَ فَاحْلِقُ رَأْسَكَ.

قَالَ: فَذَهَبْتُ وَ حَلَقْتُ رَأْسِي.

۶ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ ابْنِ سِنَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا تَقُولُ فِي إِطَالَةِ الشَّعْرِ؟

فَقَالَ: كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ عليه السلام مُشْعِرِينَ؛ يَعْنِي الطَّمَّ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ

أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

إِنِّي لِأَحْلِقُ كُلَّ جُمُعَةٍ فِيمَا بَيْنَ الطَّلِيَةِ إِلَى الطَّلِيَةِ.

۵ - عبدالرحمان بن عمر بن اسلم گوید: من حجامت کردم، دلاک به خاطر حجامت، پس گردنم را تراشید. امام کاظم عليه السلام مرا دید و فرمود: این چه ترکیبی است؟ برو تمام سرت را بتراش.

من رفتم و تمام سرم را تراشیدم.

۶ - ابن سنان گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: نظر شما درباره بلند کردن موی سر

چیست؟

فرمود: یاران رسول خدا صلی الله علیه و آله موی سر داشتند، موهای سرشان تا بناگوش می رسید.

۷ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

من در هر جمعه بین یک نوره کشیدن تا نوره کشیدن دیگر، سر خود را می تراشم.

۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! رَبِّمَا كَثُرَ الشَّعْرُ فِي قَفَايَ فَيُعْمِنِي غَمًّا شَدِيدًا.
فَقَالَ لِي: يَا إِسْحَاقُ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ حَلْقَ الْقَفَا يَذْهَبُ بِالْغَمِّ؟!!

(۳۴)

بَابُ اتِّخَاذِ الشَّعْرِ وَالْفَرْقِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الْبُقْبَاقِ قَالَ:
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ وَفْرَةٌ أَوْ يَفْرُقُهَا أَوْ يَدَعُهَا؟
فَقَالَ: يَفْرُقُهَا.

۸ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: قربانتان کردم! گاهی موهای پشت گردنم زیاد می شود و غم و اندوه شدیدی مرا دربرمی گیرد.
حضرتش به من فرمود: ای اسحاق! مگر نمی دانی که تراشیدن موی پشت گردن غم و اندوه را می برد؟!!

بخش سی و چهارم

موی سر و باز کردن فرق

۱ - ابو عباس بقباک گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: آیا کسی که موی سرش تا نرمه گوش می رسد، می تواند فرق باز کند و یا آن را رها کند؟
فرمود: فرق باز کند.

- ۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ أَوْ لِيَجْزَهُ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ هَارُونَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: أَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْرُقُ شَعْرَهُ؟ قَالَ: لَا، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا طَالَ شَعْرُهُ كَانَ إِلَى شَحْمَةِ أُذُنِهِ.
- ۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَرُؤُونَ أَنَّ الْفَرْقَ مِنَ السُّنَّةِ. قَالَ: مِنَ السُّنَّةِ؟ قُلْتُ: يَزْعُمُونَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ فَرَّقَ. قَالَ: مَا فَرَّقَ النَّبِيُّ ﷺ وَلَا كَانَ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تُمْسِكُ الشَّعْرَ.

۲ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کس موی بگذارد، پس باید به خوبی به آن رسیدگی کند و یا این که باید آن را بچیند.

۳ - ایوب بن هارون گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا رسول خدا ﷺ فرق سرش را باز

می کرد؟

فرمود: نه، موقعی که رسول خدا ﷺ موی سرش تا نرمه گوش می رسید، موهای خود

را کوتاه می کرد.

۴ - عمرو بن ثابت گوید: به امام علیه السلام گفتم: اهل تسنن روایت می کنند که فرق باز کردن از

سنت نبوی است.

فرمود: جزو سنت است.

گفتم: پندار آنها این است که پیامبر ﷺ فرق باز می کرده است.

فرمود: پیامبر ﷺ فرق باز نکرد و هم چنین پیامبران علیهم السلام نیز موی نمی گذاشتند.

۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ أَبِي نَضْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الْفَرْقُ مِنَ السُّنَّةِ؟
قَالَ: لَا.

قُلْتُ: فَهَلْ فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله؟

قَالَ: نَعَمْ.

قُلْتُ: كَيْفَ فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ لَيْسَ مِنَ السُّنَّةِ؟

قَالَ: مَنْ أَصَابَهُ مَا أَصَابَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَفْرُقُ كَمَا فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَدْ أَصَابَ سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ إِلَّا فَلَا.
قُلْتُ لَهُ: كَيْفَ ذَلِكَ؟

قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حِينَ صُدَّ عَنِ الْبَيْتِ وَ قَدْ كَانَ سَاقَ الْهَدْيِ وَ أَحْرَمَ أَرَاهُ اللَّهُ الرَّؤْيَا الَّتِي أَخْبَرَهُ اللَّهُ بِهَا فِي كِتَابِهِ إِذْ يَقُولُ:

۵- ابوبصیر گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: فرق باز کردن از سنت است؟
فرمود: نه.

عرض کردم: آیا پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرق باز نمود؟
فرمود: آری.

عرض کردم: چگونه پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرق باز کرد اما فرق باز کردن از سنت نیست؟
فرمود: هر کس به سان پیامبر خدا صلى الله عليه وآله رفتار کند و فرق باز نماید به راستی که سنت پیامبر صلى الله عليه وآله را انجام داده است.

عرض کردم: آن چه بود؟

فرمود: هنگامی که پیامبر صلى الله عليه وآله از زیارت خانه خدا منصرف شد در حالی که قربانی را برده بود و احرام بسته بود، خداوند به پیامبرش نشان داد آن خوابی را که در کتاب خود به ایشان خبر داده بود؛ که می فرماید:

﴿ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَ مَقْصُرِينَ لَا تَخَافُونَ ﴾ فَعَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ اللَّهَ سَيَفِي لَهُ بِمَا أَرَاهُ فَمِنْ نَمٍّ وَقَرَّ ذَلِكَ الشَّعْرَ الَّذِي كَانَ عَلَى رَأْسِهِ حِينَ أَحْرَمَ أَنْتِظَارًا لِحَلْقِهِ فِي الْحَرَمِ حَيْثُ وَعَدَهُ اللَّهُ ﷻ فَلَمَّا حَلَقَهُ لَمْ يُعِدْ فِي تَوْفِيرِ الشَّعْرِ وَلَا كَانَ ذَلِكَ مِنْ قَبْلِهِ ﷺ.

(۳۵)

بَابُ اللَّحْيَةِ وَ الشَّارِبِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ سَدِيرِ الصَّرِيفِيِّ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْخُذُ عَارِضِيهِ وَ يُبْطِنُ لِحْيَتَهُ.
- ۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ جَمِيعًا عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَلْدِيجَةَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

«به حقیقت خداوند آن چه را که در عالم خواب به پیامبرش نشان داد، راست گفت؛ به طور حتم همه شما به خواست خدا در نهایت امنیتی که سرهای خود را تراشیده یا کوتاه کرده‌اید بی آن که هراسی داشته باشید به مسجد الحرام وارد خواهید شد.»
پیامبر خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ دانست که خداوند به زودی آن چه که در خواب به او نشان داده است عملی می‌کند. به همین جهت موی سرش در حال احرام زیاد نمود که انتظار تراشیدن آن را در «حرم» می‌کشید؛ از آن جایی که خداوند متعال به او وعده داده بود هنگامی که موی خود را تراشید، دیگر موی سر خود را زیاد ننمود و پیش از آن نیز چنین نکرده بود.

بخش سی و پنجم

ریش و سبیل

- ۱ - سَدِيرِ صِرْفِيِّ گويد: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ را ديدم كه موی گونه‌ها را می‌چید و محاسن خود را با موی زیر فك انبوه می‌کرد.
- ۲ - مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ گويد: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَا زَادَ مِنَ اللَّحِيَةِ عَنِ الْقَبْضَةِ فَهَوَ فِي النَّارِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَدْرِ اللَّحِيَةِ قَالَ:

تَقْبِضُ بِيَدِكَ عَلَى اللَّحِيَةِ وَ تَجْزُ مَا فَضَلَ.

۴ - عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الزِّيَّاتِ قَالَ:

رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام قَدْ خَفَّفَ لِحْيَتَهُ.

۵ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَ الْحَجَّامَ يَأْخُذُ مِنْ لِحْيَتِهِ فَقَالَ: دَوَّرَهَا.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ تَأْخُذَ مِنَ الشَّارِبِ حَتَّى يَبْلُغَ الْإِطَارَ.

مقدار فزونی بیش از قبضه محاسن، در آتش دوزخ است.

۳ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام در باره اندازه محاسن فرمود:

با دست خود محاسن را بگیر و فزونی آن را بچین.

۴ - حسن زیات گوید: امام باقر عليه السلام را دیدم که محاسن خود را اندکی کوتاه کرده بود.

۵ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام را دیدم که دلاک محاسن آن حضرت را اصلاح

می کرد.

حضرت عليه السلام فرمود: آن را گرد کن.

۶ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

از سنت است که سبیل تا سرخی لب و محل رویش پایین سبیل کوتاه شود.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قِصِّ الشَّارِبِ أَمِنْ السُّنَّةِ؟ قَالَ: نَعَمْ.

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ذَكَرْنَا الْأَخْذَ مِنَ الشَّارِبِ فَقَالَ: نُشْرَةٌ وَهُوَ مِنَ السُّنَّةِ.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَثْمَانَ أَنَّهُ رَأَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحْفَى شَارِبَهُ حَتَّى أَلْصَقَهُ بِالْعَسِيبِ.

۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا زَادَ عَلَى الْقُبْضَةِ فِي النَّارِ؛ يَعْنِي اللَّحِيَّةَ.

۷ - علی بن جعفر علیه السلام برادر امام کاظم علیه السلام گوید: از آن حضرت پرسیدم: آیا چیدن سبیل از سنت است؟ فرمود: آری.

۸ - راوی گوید: نزد امام صادق علیه السلام از کوتاه کردن سبیل سخن به میان آوردیم. فرمود: کوتاه کردن سبیل رحمت است و آن از سنت است.

۹ - عبدالله بن عثمان امام صادق علیه السلام را مشاهده نمود که سبیل خود را کوتاه نموده بود به گونه‌ای که آن به بُن رسیده بود.

۱۰ - نظیر روایت دوم همین بخش را راوی دیگری از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند.

۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لَا يُطَوَّلَنَّ أَحَدُكُمْ شَارِبَهُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَتَّخِذُهُ مَحَبًّا يَسْتَتِرُ بِهِ.

۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ
دُرُسْتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَرَّ بِالنَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ طَوِيلُ اللَّحْيَةِ فَقَالَ: مَا كَانَ عَلَيَّ هَذَا لَوْ هَيَّأَ مِنْ لِحْيَتِهِ؟!
فَبَلَغَ ذَلِكَ الرَّجُلَ فَهَيَّأَ لِحْيَتَهُ بَيْنَ اللَّحْيَتَيْنِ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا رَأَهُ
قَالَ:

هَكَذَا فَافْعَلُوا.

۱۱ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هیچ کدام از شما سبیل خود را بلند نکند؛ زیرا شیطان آن را نهان‌گاه خود می‌سازد که با
آن استتار می‌کند.

۱۲ - درست گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ از کنار شخصی گذشت که محاسنش دراز و بلند بود، فرمود: چه
می‌شد که اگر بر این مرد محاسن خود را نیکو و اصلاح می‌نمود؟
این خبر به آن شخص رسید. او محاسن خود را به اندازه متوسط اصلاح نمود، سپس
خدمت پیامبر ﷺ شرف‌یاب شد، هنگامی که آن حضرت او را دید فرمود: پس شما نیز
چنین کنید.

(۳۶)

بَابُ أَخْذِ الشَّعْرِ مِنَ الْأَنْفِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَزَةَ الْأَشْعَرِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
أَخْذُ الشَّعْرِ مِنَ الْأَنْفِ يُحَسِّنُ الْوَجْهَ.

(۳۷)

بَابُ التَّمَشُّطِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بخش سی و ششم**چیدن موی بینی**

۱ - محمد بن حمزه اشعری در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
چیدن موی بینی، صورت را زیبا می‌سازد.

بخش سی و هفتم**شانه کردن**

۱ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود:

الثَّوْبُ النَّعِيَّ يَكْبِتُ الْعُدْوُ وَ الدُّهْنُ يَذْهَبُ بِالْبُؤْسِ وَ الْمَشْطُ لِلرَّأْسِ يَذْهَبُ
بِالْوَبَاءِ .

قَالَ: قُلْتُ: وَ مَا الْوَبَاءُ؟

قَالَ: الْحُمَّى وَ الْمَشْطُ لِلْحَيَةِ يَشُدُّ الْأَضْرَاسَ .

۲ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ
الْمِثَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَمَّارِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ
أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ:

الْمَشْطُ يَذْهَبُ بِالْوَبَاءِ وَ كَانَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَشْطٌ فِي الْمَسْجِدِ يَتَمَشَّطُ بِهِ إِذَا
فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ .

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَاصِمٍ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ فِي يَدِهِ مَشْطٌ عَاجٌ يَتَمَشَّطُ بِهِ فَقُلْتُ لَهُ:
جُعِلَتْ فِدَاكَ! إِنْ عِنْدَنَا بِالْعِرَاقِ مَنْ يَزْعُمُ أَنَّهُ لَا يَحِلُّ التَّمَشُّطُ بِالْعَاجِ .

لباس پاکیزه، دشمن را خوار و ذلیل می کند، روغن مالیدن فقر و تنگدستی را می برد
و شانه کردن سر، بیماری و با را می برد.

گفتم: و بآء چیست؟

فرمود: تب و شانه کردن محاسن، دندانها را محکم می سازد.

۲ - پدر عمار نوفلی گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

شانه کردن، و بآء را از بین می برد. امام صادق عليه السلام شانه ای در سجاده خود داشت که
هنگامی که از نماز فارغ می شد با آن شانه می کرد.

۳ - حسن بن عاصم گوید:

خدمت امام کاظم عليه السلام شرفیاب شدم، آن حضرت با شانه ای از عاج فیل شانه می کرد
به حضرتش عرض کردم: قربانت گردم! در عراق کسی است که شانه کردن با شانه عاج را
حلال نمی داند.

قَالَ: وَ لِمَ؟ فَقَدْ كَانَ لِأَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْهَا مُشْطٌ أَوْ مُشْطَانِ.

ثُمَّ قَالَ: تَمَشَّطُوا بِالْعَاجِ؛ فَإِنَّ الْعَاجَ يَذْهَبُ بِالْوَبَاءِ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ

قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَمَشَّطُ بِمُشْطِ عَاجٍ وَ اشْتَرَيْتُهُ لَهُ.

۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ

قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْعَاجِ فَقَالَ:

لَا بَأْسَ بِهِ وَإِنَّ لِي مِنْهُ لَمُشْطًا.

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ نَضْرِ بْنِ

إِسْحَاقَ عَنْ عَنبَسَةَ بْنِ سَعِيدٍ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:

كَثْرَةُ تَسْرِيحِ الرَّأْسِ تَذْهَبُ بِالْوَبَاءِ وَ تَجْلِبُ الرِّزْقَ وَ تَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ.

۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ

اللَّهِ ﷻ: ﴿ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴾؟ قَالَ:

فرمود: چرا؟ به راستی که پدرم یک و یا دو شانه از جنس عاج داشت.

سپس فرمود: با شانه عاج شانه کنید؛ زیرا عاج و بآ را از بین می برد.

۴ - موسی بن بکر گوید: امام کاظم علیه السلام را دیدم که موهایش را با شانه ای از جنس عاج -

که من خریده بودم - شانه می کرد.

۵ - عبدالله بن سلیمان گوید: از امام باقر علیه السلام در باره عاج فیل پرسیدم.

فرمود: ایرادی ندارد به راستی که من یک شانه از جنس عاج دارم.

۶ - عنبسه بن سعید در حدیث مرفوعه ای گوید: پیامبر ﷺ فرمود:

شانه کردن فراوان موی سر، بیماری و بآ را می برد، رزق و روزی می آورد و به نیروی

جنسی می افزاید.

۷ - عبدالله بن مغیره گوید: از امام کاظم علیه السلام پرسیدم: چگونه زینتی است که خداوند

متعال می فرماید: «به هر مسجدی که وارد شوید آرایش خود را حفظ کنید»؟

مِنْ ذَلِكَ التَّمَشُّطُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ.

۸- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ نُوحِ بْنِ شَعِيبٍ عَنِ ابْنِ مِيَّاحٍ عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا سَرَّحْتَ رَأْسَكَ وَ لِحْيَتَكَ فَأَمِّرِ الْمُشْطَ عَلَى صَدْرِكَ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ الْوَبَاءِ.

۹- عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَثْرَةُ التَّمَشُّطِ تُقَلِّلُ الْبَلْغَمَ.

۱۰- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ سَرَّحَ لِحْيَتَهُ سَبْعِينَ مَرَّةً وَ عَدَّهَا مَرَّةً مَرَّةً لَمْ يَقْرُبْهُ الشَّيْطَانُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.

فرمود: از جمله آن شانه کردن موی سر و صورت است که انسان را آراسته می کند.

۸- راوی گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هرگاه موی سر و محاسنت را شانه زدی، شانه را روی سینهات بکش؛ زیرا این کار اندوه و بیماری و بیا را از بین می برد.

۹- امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

بسیار شانه کردن، بلغم را کاهش می دهد.

۱۰- اسماعیل بن جابر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر کس هفتاد بار محاسن خود را شانه بزند و هر مرتبه را شمارش کند، شیطان تا چهل روزه او نزدیک نخواهد شد.

۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ عِظَامِ الْفِيلِ مَدَاهِنِهَا وَ أَمْشَاطِهَا.
قَالَ: لَا بَأْسَ بِهَا.

(۳۸)

بَابُ قِصِّ الْأَظْفَارِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَمْنَعُ الدَّاءَ الْأَعْظَمَ وَ يُدِرُّ الرِّزْقَ.
۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۱۱ - قاسم بن ولید گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم: اگر از عاج فیل روغن دان و شانه تهیه کنند، چه صورت دارد؟
فرمود: مانعی ندارد.

بخش سی و هشتم

چیدن ناخن‌ها

۱ - حسن بن راشد گوید: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
چیدن ناخن‌ها، از ابتلا به بیماری بزرگ مانع می‌شود و رزق و روزی را جاری می‌کند.
۲ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

تَقْلِيمُ الْأَطْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يُؤْمَنُ مِنَ الْجُذَامِ وَ الْبَرَصِ وَ الْعَمَى وَ إِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَحُكَّهَا.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: خُذْ مِنْ شَارِبِكَ وَ أَطْفَارِكَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهَا شَيْءٌ فَحُكَّهَا لَا يُصِيبُكَ جُنُونٌ وَ لَا جُذَامٌ وَ لَا بَرَصٌ.

۴ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

تَقْلِيمُ الْأَطْفَارِ وَ اخْذُ الشَّارِبِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ أَمَانٌ مِنَ الْبَرَصِ وَ الْجُنُونِ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ ابْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مِنَ السُّنَّةِ تَقْلِيمُ الْأَطْفَارِ.

چیدن ناخن‌ها در روز جمعه، ایمنی از بیماری جذام، پیسی و نابینایی است و اگر نیازی به چیدن ناخن نداری، پس آن را بسای.

۳ - عبدالله بن هلال گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود:

در هر جمعه سبیل و ناخن‌هایت را کوتاه کن. پس اگر رشدی نداشته باشد آن را بسای که دچار دیوانگی، جذام و پیسی نخواهی شد.

۴ - ابن بکیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

چیدن ناخن‌ها و کوتاه کردن سبیل در هر جمعه، امان از بیماری پیسی و دیوانگی است.

۵ - عقبه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

چیدن ناخن‌ها از سنت است.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّمَا قُصَّ الْأَظْفَارُ لِأَنَّهَا مَقِيلُ الشَّيْطَانِ وَ مِنْهُ يَكُونُ النَّسِيَانُ.

۷ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مَسْكِينٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنِ اسْتَرَ وَ أَخْفَى مَا يُسَلِّطُ الشَّيْطَانَ مِنْ ابْنِ آدَمَ أَنْ صَارَ أَنْ يَسْكُنَ تَحْتَ الْأَظْفِيرِ.

۸ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَلِيِّ الْحَنَاطِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: مَا ثَوَابُ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَمَ أَظْفَارَهُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ؟ قَالَ: لَا يَزَالُ مُطَهَّرًا إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى.

۶ - ابو حمزه گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ناخن‌ها به این دلیل چیده می‌شوند که محل خواب میان روز (قیلوله) شیطان است و فراموشی از آن به وجود می‌آید.

۷ - حذیفه بن منصور گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به راستی که مخفی‌ترین و پوشیده‌ترین جا برای تسلط شیطان بر آدمیزاد زیر ناخن‌ها است.

۸ - ابوبصیر گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: پاداش کسی که در هر جمعه سبیل

خود را کوتاه کند و ناخن‌هایش را بگیرد چیست؟

فرمود: همیشه تا جمعه بعد، پاکیزه خواهد بود.

۹- عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي حَفْصِ الْجُرْجَانِيِّ عَنْ أَبِي الْخَضِيبِ الرَّبِيعِ بْنِ بَكْرِ الْأَزْدِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْقَصِيرِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَخَذَ مِنْ أَظْفَارِهِ وَ شَارِبِهِ كُلِّ جُمُعَةٍ وَ قَالَ حِينَ يَأْخُذُ: «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ» لَمْ يَسْقُطْ مِنْهُ قَلَامَةٌ وَ لَا جُزَاةٌ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عِتْقَ نَسَمَةٍ وَ لَا يَمْرُضُ إِلَّا مَرَضَهُ الَّذِي يَمُوتُ فِيهِ.

۱۰- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَ قَصُّ الشَّارِبِ وَ غَسْلُ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ كُلُّ جُمُعَةٍ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.

۱۱- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ: عَلَّمَنِي شَيْئًا فِي الرِّزْقِ.

۹- عبدالرحيم قصير گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر کس در هر جمعه ناخن‌ها و سیبیلش را بگیرد و در آن هنگام بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ»؛ خداوند در ازای هر ناخن و موی چیده شده‌ای که بر زمین می‌افتد برای او آزادی برده‌ای می‌نویسد و به هیچ بیماری - جز بیماری مرگ - گرفتار نخواهد شد.

۱۰- محمد بن طلحه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

گرفتن ناخن‌ها، چیدن سیبیل و شستن سر با گیاه ختمی در هر جمعه، فقر را دور می‌کند و رزق و روزی را می‌افزاید.

۱۱- ابی کهمس گوید: مردی به عبدالله بن حسن گفت: در باره رزق و روزی چیزی به

من بیاموز.

فَقَالَ: الزَّمْ مُصَلَّأَكَ إِذَا صَلَّيْتَ الْفَجْرَ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهُ أَنْجَعُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ مِنَ الضَّرْبِ فِي الْأَرْضِ.

فَأَخْبَرْتُ بِذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: أَلَا أَعْلَمُكَ فِي الرِّزْقِ مَا هُوَ أَنْفَعُ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: قُلْتُ: بَلَى.

قَالَ: خُذْ مِنْ شَارِبِكَ وَأَظْفَارِكَ كُلَّ جُمُعَةٍ.

۱۲ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَقَبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ فَقُلْتُ: عَلِّمْنِي دُعَاءَ فِي الرِّزْقِ.

فَقَالَ: قُلِ: «اللَّهُمَّ تَوَلَّ أَمْرِي وَ لَا تَوَلَّ أَمْرِي غَيْرِكَ».

فَعَرَضْتُهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَنْفَعُ مِنْ هَذَا فِي الرِّزْقِ؟ تَقْصُ أَظْفِيرَكَ وَ شَارِبَكَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَ لَوْ بِحَكِّهَا.

گفت: هنگامی که نماز صبح را خواندی، تا طلوع آفتاب در سجادهات بنشین؛ زیرا این کار، در طلب رزق و روزی از گشتن در زمین برای کسب درآمد اثرگذارتر است. ابو کهمس گوید: من این خبر را به امام صادق عليه السلام گزارش دادم. فرمود: آیا چیزی در باره رزق و روزی به تو نیاموزم که مفیدتر از آن باشد؟ عرض کردم: آری.

فرمود: در هر جمعه سبیل و ناخن‌هایت را کوتاه کن.

۱۲ - عقبه گوید: روزی نزد عبدالله بن حسن رفتم و گفتم: دعایی درباره روزی به من بیاموز.

گفت: بگو: «اللَّهُمَّ تَوَلَّ أَمْرِي وَ لَا تَوَلَّ أَمْرِي غَيْرِكَ».

من آن را خدمت امام صادق عليه السلام بازگو کردم.

فرمود: آیا تو را راهنمایی نکنم بر عملی که در طلب روزی از آن دعا مفیدتر است؟ در

هر جمعه ناخن‌ها و سبیلت را کوتاه کن، گرچه به ساییدن آن باشد.

۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ خَلْفٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام بِخُرَاسَانَ وَأَنَا أَشْتَكِي عَيْنِي فَقَالَ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ إِنْ فَعَلْتَهُ لَمْ تَشْتَكِ عَيْنَكَ؟

فَقُلْتُ: بَلَى.

فَقَالَ: خُذْ مِنْ أَطْفَارِكَ فِي كُلِّ حَمِيسٍ.

قَالَ: فَفَعَلْتُ فَمَا أَشْتَكَيْتُ عَيْنِي إِلَى يَوْمٍ أَخْبَرْتُكَ.

۱۴ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَمِّهِ جَمِيعاً عَنْ

أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

مَنْ أَدَمَّنَ أَخَذَ أَطْفَارَهُ كُلَّ حَمِيسٍ لَمْ تَزَمِدْ عَيْنُهُ.

۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِلرِّجَالِ: قُصُّوا أَطْفِيرَكُمْ.

۱۳ - خلف گوید: امام رضا عليه السلام مرا در خراسان دید در حالی که از چشم درد رنج می بردم.

فرمود: آیا تو را بر عملی راهنمایی نکنم که اگر آن را انجام دهی از چشم درد رهایی یابی؟
گفتم: آری.

فرمود: هر پنجشنبه ناخن هایت را کوتاه کن.

من طبق دستور آن حضرت انجام دادم و تا این روزی که این خبر را برای تو بازگو کردم به چشم درد مبتلا نشده ام.

۱۴ - پدر و عموی عبدالله بن فضل نوفلی گویند امام باقر عليه السلام فرمود:

هر کس در هر پنجشنبه به گرفتن ناخن هایش مداومت کند به درد چشم مبتلا نخواهد شد.

۱۵ - سکونی گوید:

امام عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله به مردان فرمود: ناخن هایتان را بچینید.

و لِلنِّسَاءِ: اِتْرُكْنَ؛ فَإِنَّهُ أَزِينُ لَكُنَّ.

۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ رَفَعَهُ فِي قِصِّ الْأَطْفَارِ:

تَبَدُّأُ بِخُنْصِرِ الْأَيْسَرِ ثُمَّ تَخْتِمُ بِالْيَمِينِ.

۱۷ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ

ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

اِحْتَبَسَ الْوَحْيُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيلَ لَهُ: اِحْتَبَسَ الْوَحْيُ عَنْكَ؟

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَكَيْفَ لَا يَحْتَبَسُ وَأَنْتُمْ لَا تُقَلِّمُونَ أَطْفَارَكُمْ وَلَا تُنْقُونَ رَوَاجِبَكُمْ.

(۳۹)

بَابُ جَزِّ الشَّيْبِ وَنَتْفِهِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَائِ عَنِ

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

وبه زنان فرمود: ناخن هایتان را نگیرید؛ زیرا برای شما زیباتر است.

۱۶ - راوی گوید: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره چیدن ناخن ها فرمود:

از انگشت کوچک دست چپ شروع می کنی، سپس با دست راست تمام می نمایی.

۱۷ - ابن قداح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روزی وحی از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قطع شد. به

ایشان گفتند: وحی از شما قطع شده است؟

فرمود: چگونه وحی قطع نشود در حالی که شما ناخن هایتان را نمی چینید ولای

انگشتان خود را تمیز نمی کنید؟!

بخش سی و نهم

موهای سفید

۱ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

لَا بَأْسَ بِجَزِّ الشَّمْطِ وَ نَتْفِهِ وَ جَزُّهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَتْفِهِ.

۲ - عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَا بَأْسَ بِجَزِّ الشَّمْطِ وَ نَتْفِهِ مِنَ اللَّحْيَةِ.

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ لَا يَرَى بِجَزِّ الشَّيْبِ بَأْسًا وَ يَكْرَهُ نَتْفَهُ.

۴ - وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَوَّلُ مَنْ شَابَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا رَبُّ! مَا هَذَا؟

فَقَالَ: نُورٌ وَ تَوْقِيرٌ.

قَالَ: رَبُّ! زِدْنِي مِنْهُ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ

أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ النَّاسُ لَا يَشِيْبُونَ فَأَبْصَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَيْبًا فِي لِحْيَتِهِ، فَقَالَ: يَا رَبُّ! مَا هَذَا؟

چیدن و یا کندن موهای سفید مانعی ندارد؛ ولی به نظر من چیدن آن محبوب تر است.

۲ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

چیدن موی سفید که با موی سیاه مخلوط است و کندن آن از محاسن، ایرادی ندارد.

۳ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی علیه السلام به چیدن موی سفید ایراد نمی کرد؛ ولی کندن آن را مکروه می دانست.

۴ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

نخستین کسی که مویش سفید شد حضرت ابراهیم علیه السلام بود، پس عرضه داشت:

پروردگارا! این چیست؟

خداوند فرمود: نور و وقار است.

عرضه داشت: پروردگارا! از آن برای من بیفزای.

۵ - حفص بن بختری گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

موی مردم پیش از این سفید نمی شد. پس حضرت ابراهیم علیه السلام موی سفیدی را در

محاسن خود مشاهده کرد. عرض کرد: پروردگارا! این چیست؟

فَقَالَ: هَذَا وَقَارٌ.

فَقَالَ: يَا رَبِّ! زِدْنِي وَقَارًا.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْمَدِينِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنِ الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ: الشَّيْبُ فِي مَقْدَمِ الرَّأْسِ يُمَنُّ وَفِي الْعَارِضِينَ سَخَاءٌ وَفِي الذُّوَابِ شَجَاعَةٌ وَفِي الْفَعَا شُومٌ.

(۴۰)

بَابُ دَفْنِ الشَّعْرِ وَ الظُّفْرِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ: ﴿ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا * أَحْيَاءَ وَ أَمْوَاتًا ﴾ قَالَ: دَفْنُ الشَّعْرِ وَ الظُّفْرِ.

فرمود: این وقار است.

عرض کرد: پروردگارا! بر وقار من بیفزای.

۶ - سلیمان جعفری گوید: امام رضا عليه السلام از پدران بزرگوار خود عليه السلام نقل نمود که حضرتش فرمود:

موی سفید در جلوی سر، یمن و نیک بختی، در دو طرف صورت، سخاوت، در رستنگاه شجاعت و در پشت سر، شوم و بدبختی است.

بخش چهلم

دفن موی و ناخن

۱ - ابو کهمس گوید: امام صادق عليه السلام درباره گفتار خدا که می فرماید: « آیا زمین را مرکز اجتماع انسان ها قرار ندادیم؟! هم در حال زندگی و هم پس از مرگشان؟! » فرمود: منظور دفن کردن موی و ناخن است.

(۴۱)

بَابُ الْكُحْلِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ سُلَيْمِ الْفَرَّاءِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْتَحِلُ بِالْإِثْمِدِ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ وَثَرًا وَثَرًا.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: أَرَانِي أَبُو الْحَسَنِ مِيلاً مِنْ حَدِيدٍ وَ مُكْحَلَةً مِنْ عِظَامٍ فَقَالَ: هَذَا كَانَ لِأَبِي الْحَسَنِ فَانْتَحِلْ بِهِ. فَانْتَحَلْتُ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش چهل و یکم

سرمه چشم

- ۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
هنگامی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به بستر می رفت، با سنگ سرمه اتمد به صورت عدد فرد سرمه می کشید.
- ۲ - حسن بن جهم گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ به من میل و سرمه دانی از استخوان نشان داد و فرمود: این از آن امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ بود. با آن سرمه بکش.
حسن گوید: من نیز با آن سرمه کشیدم.
- ۳ - زراره گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

الْكُحْلُ بِاللَّيْلِ يَنْفَعُ الْعَيْنَ وَ هُوَ بِالنَّهَارِ زِينَةٌ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَمِّهِ قَالَا:
قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام:

الْإِكْتِحَالُ بِالْإِثْمِدِ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَشُدُّ أَشْفَارَ الْعَيْنِ.

۵ - عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
الْكُحْلُ يُعْذِبُ الْقَمَمَ.

۶ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

الْكُحْلُ يُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ يُجِدُّ الْبَصَرَ وَ يُعِينُ عَلَى طَوْلِ السُّجُودِ.

۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
عُقَبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

الْإِثْمِدُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَ يُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ يَذْهَبُ بِالْدمْعَةِ.

سرمه در شب هنگام چشم را سود می بخشد و در روز موجب زینت و آراستگی است.

۴ - پدر و عموی عبدالله بن فضل هاشمی گویند: امام باقر عليه السلام فرمود:

سرمه کشیدن با سنگ سرمه اثمده، بوی دهان را خوش بو می کند و کناره های پلک چشم
را که مژه می روید قوی می کند.

۵ - حماد بن عیسی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سرمه، آب دهان را شیرین می کند.

۶ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سرمه، موی می رویاند، چشم را تیز بین می کند و بر طولانی شدن سجده کمک می نماید.

۷ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سنگ سرمه اثمده، چشم را جلا می دهد، موی می رویاند و آبریزش چشم را از بین

می برد.

۸- ابن فضالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
الْكُحْلُ يَزِيدُ فِي الْمُبَاضَعَةِ.

۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ
عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
قَالَ:

مَنْ نَامَ عَلَى إِثْمِدٍ غَيْرِ مُمَسِّكٍ أَمِنْ مِنَ الْمَاءِ الْأَسْوَدِ أَبَدًا مَا دَامَ يَنَامُ عَلَيْهِ.

۱۰- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

الْكُحْلُ يُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ يُجَفِّفُ الدَّمْعَةَ وَ وَ يُعْذِبُ الرِّيقَ وَ يَجْلُو الْبَصَرَ.

۱۱- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
مَنْ اِكْتَحَلَ فُلْيُوتِرَ وَ مَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَحْسَنَ وَ مَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلَا بَأْسَ.

۸- یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سرمه، نیروی جنسی را افزایش می دهد.

۹- حسن بن عاصم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس با سنگ سرمه اثمَد بی آن که با مُشک مخلوط کند به چشمانش سرمه بکشد
و بخوابد، مادامی که در آن حال بخوابد، برای همیشه از بیماری آب مروارید در امان
خواهد بود.

۱۰- حماد بن عثمان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سرمه، موی می رویاند، آبریزش چشم را از بین می برد، آب دهان را شیرین می کند
و چشم را جلا می دهد.

۱۱- ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

هر کس سرمه می کشد، باید تعداد دفعات به صورت فرد باشد و هر کس چنین کند،
این کار را به خوبی انجام داده است و هر کس چنین نکند، ایرادی ندارد.

۱۲ - عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْتَحِلُ قَبْلَ أَنْ يَنَامَ أَرْبَعًا فِي الْيَمْنَى وَثَلَاثًا فِي الْيُسْرَى.

(۴۲)

بَابُ السُّوَاكِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ السُّوَاكُ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعًا عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

السُّوَاكُ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ.

۱۲ - زراره گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به راستی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیش از آن که بخوابد چهار بار در چشم راست و سه بار در چشم چپ سرمه می کشید.

بخش چهل و دوم

مسواک زدن

۱ - اسحاق بن عمّار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: مسواک زدن از شیوه پیامبران است.

۲ - اسحاق بن عمّار نظیر این روایت را با سند دیگری از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل می کند.

- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مَا زَالَ جَبْرِئِيلُ عليه السلام يُوصِينِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى خَشِيتُ أَنْ أَدْرَدَ وَأُحْفِي. ۴ - وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: السُّوَاكُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ وَ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ. ۵ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ بَحْرِ عَنْ مِهْزَمِ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: فِي السُّوَاكِ عَشْرَةٌ خِصَالٍ: مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ وَ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ وَ مَفْرَحَةٌ لِلْمَلَائِكَةِ وَ هُوَ مِنَ السُّنَّةِ وَ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَ يَجْلُو الْبَصَرَ وَ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ يَذْهَبُ بِالْحَفْرِ. ۶ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

- ۳ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود: جبرئیل عليه السلام پیوسته مرا به مسواک زدن سفارش می کرد به گونه ای که بیم داشتم دندان هایم بریزد و آن قدر در مسواک زدن کوشش کنم که آنها را از بین ببرم. ۴ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود: مسواک زدن، تمیز کننده دهان و باعث رضایت پروردگار است. ۵ - مهزم اسدی گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: مسواک زدن ده ویژگی دارد: تمیز کننده دهان است، باعث خشنودی پروردگار است، شادی بخش فرشتگان است، از سنّت است، لثه را محکم می کند، چشم را جلا می دهد، بلغم را از بین می برد و خرابی دندان (یا زرد شدن آن) را از بین می برد. ۶ - ابن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

فِي السُّوَاكِ اثْنَتَا عَشَرَ حَصْلَةً: هُوَ مِنَ السُّنَّةِ وَ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ وَ مَجْلَاةٌ لِلْبَصْرِ
وَيُرْضِي الرَّبَّ وَ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ يَزِيدُ فِي الْحِفْظِ وَ يُبَيِّضُ الْأَسْنَانَ وَ يُضَاعِفُ
الْحَسَنَاتِ وَ يَذْهَبُ بِالْحَفْرِ وَ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَ يُشْهِي الطَّعَامَ وَ تَفْرَحُ بِهِ الْمَلَائِكَةُ.

۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

السُّوَاكُ يَذْهَبُ بِالذَّمَعَةِ وَ يَجْلُو الْبَصَرَ.

۸- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي

عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

أَوْصَانِي جَبْرِئِيلُ عليه السلام بِالسُّوَاكِ حَتَّى خِفْتُ عَلَى أَسْنَانِي.

۹- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْمَرْزُبَانِ بْنِ

النُّعْمَانِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

مَا لِي أَرَاكُمْ قُلْحًا؟ مَا لَكُمْ لَا تَسْتَاكُونَ.

در مسواک زدن دوازده ویژگی است: از سنت است، تمیز کننده دهان است، جلا
دهنده چشم است، پروردگار را خشنود می‌سازد، بلغم را از بین می‌برد، هوش را افزایش
می‌دهد، دندان‌ها را سفید می‌کند، بر اعمال حسنه می‌افزاید، خرابی دندان (یا زرد شدن
آن) را از بین می‌برد، لثه را محکم می‌نماید، اشتهای به غذا می‌آورد و فرشتگان از آن
خوشحال می‌شوند.

۷- حماد بن عیسی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

مسواک زدن، آبریزش چشم را از بین می‌برد و چشم را جلا می‌دهد.

۸- جمیل بن درّاج گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: با سفارش جبرئیل امین، آن چنان مسواک زدم که ترسیدم

دندان‌های خود را از دست بدهم.

۹- راوی گوید: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

چرا شما را با دندان‌های زرد و چرکین می‌بینم؟! چرا مسواک نمی‌زنید!؟

۱۰ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
عَلَيْكَ بِالسُّوَاكِ لِكُلِّ صَلَاةٍ.

(۴۳)

بَابُ الْحَمَّامِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ اسْلَمَ الْجَبَلِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
نِعْمَ الْبَيْتُ الْحَمَّامُ يُذَكِّرُ النَّارَ وَ يَذْهَبُ بِالدَّرَنِ.
وَ قَالَ عُمَرُ: بِئْسَ الْبَيْتُ الْحَمَّامُ يُبَدِّي الْعَوْرَةَ وَ يَهْتِكُ السُّتْرَ.
قَالَ: وَ نَسَبَ النَّاسُ قَوْلَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى عُمَرَ وَ قَوْلَ عُمَرَ إِلَى
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۱۰ - محمد بن مروان گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در وصیت پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ چنین آمده است: بر تو باد که برای هر
نمازی مسواک بزنی.

بخش چهل و سوم

حمام کردن و دوش گرفتن

۱ - محمد بن اسلم جبلی در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

حمام چه خانه خوبی است! آتش دوزخ را یادآور می‌شود و چرک را از بین می‌برد.
عمر گفت: حمام چه خانه زشتی است! عورت را آشکار می‌کند و پوشش را می‌درد.
آن‌گاه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: اما مردم کلام امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را به عمر نسبت دادند
و سخن عمر را به امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۲ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْحَمَّامُ يَوْمٌ وَ يَوْمٌ لَا يُكْتَبُ اللَّحْمَ وَ إِدْمَانُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ يُذِيبُ شَحْمَ الْكُلَيْبَيْنِ .

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَدْخُلِ الْحَمَّامَ إِلَّا بِمَنْزَرٍ .

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَجَّالِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ:

مَرَضْتُ حَتَّى ذَهَبَ لَحْمِي فَدَخَلْتُ عَلَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: أَيَسْرُكَ أَنْ يَعُودَ إِلَيْكَ لَحْمُكَ؟

قُلْتُ: بَلَى .

قَالَ: الزَّمِ الْحَمَّامَ غَيْبًا؛ فَإِنَّهُ يَعُودُ إِلَيْكَ لَحْمُكَ وَ إِيَّاكَ أَنْ تُدْمِنَهُ، فَإِنَّ إِدْمَانَهُ يُورِثُ السُّلَّ .

۲ - سلیمان جعفری گوید: امام رضا علیه السلام فرمود:

یک روز در میان حمام رفتن آدمی را فربه می کند و هر روز حمام رفتن چربی کلیه ها را آب می نماید.

۳ - رفاعه بن موسی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید جز بالنگ به داخل حمام داخل شود.

۴ - سلیمان جعفری گوید: من بر اثر بیماری بسیار لاغر شدم، روزی خدمت امام

رضا علیه السلام رسیدم، به من فرمود: دوست داری که مانند سابق فربه شوی؟

گفتم: آری.

فرمود: یک روز در میان حمام کن تا گوشت بدنت را باز گردد؛ مبادا هر روزه حمام کنی

که مایه لاغری است.

- ۵ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الْوَلِيدِ الْحَنَاطِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا تَدْخُلِ الْحَمَّامَ إِلَّا وَفِي جَوْفِكَ شَيْءٌ يُطْفَأُ بِهِ عَنْكَ وَهَجُ الْمَعِدَةِ وَهُوَ أَقْوَى لِلْبَدَنِ وَلَا تَدْخُلْهُ وَأَنْتَ مُمْتَلِئٌ مِنَ الطَّعَامِ.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَرَادَ دُخُولَ الْحَمَّامِ تَنَاوَلَ شَيْئًا فَأَكَلَهُ. قَالَ: قُلْتُ لَهُ: إِنَّ النَّاسَ عِنْدَنَا يَقُولُونَ: إِنَّهُ عَلَى الرَّيْقِ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ. قَالَ: لَا، بَلْ يُؤْكَلُ شَيْءٌ قَبْلَهُ يُطْفِئُ الْمَرَارَةَ وَ يُسَكِّنُ حَرَارَةَ الْجَوْفِ.
- ۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَبِيعِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدَّابِقِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ حَمَّامًا بِالْمَدِينَةِ فَإِذَا شَيْخٌ كَبِيرٌ وَهُوَ قِيَمُ الْحَمَّامِ فَقُلْتُ: يَا شَيْخُ! لِمَنْ هَذَا الْحَمَّامُ؟

۵ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

به حمام مرو جز موقعی که در معدهات قدری غذا باقی باشد تا حرارت معده را خاموش سازد و برتاب و تحمل حمام رفتن بیفزاید و با شکم پر به حمام مرو. ۶ - راوی گوید:

هرگاه امام صادق عليه السلام می خواست به حمام برود غذایی میل می نمود.

به ایشان عرض کردم: اهل سنتی که در نزد ما هستند می گویند: حمام رفتن با حالت ناشتا، بهترین حالت است.

فرمود: نه، بلکه باید چیزی قبل از حمام رفتن میل نمود که زرد آب را خاموش کند و حرارت شکم را آرام سازد.

۷ - عبیدالله دابقی گوید: روزی در مدینه به حمامی وارد شدم که پیرمردی که هفتاد سال سرپرست آن بود.

گفتم: ای پیرمرد! این حمام از آن کیست؟

فَقَالَ: لِأَبِي جَعْفَرَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
فَقُلْتُ: كَانَ يَدْخُلُهُ؟

قَالَ: نَعَمْ.

فَقُلْتُ: كَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ؟

قَالَ: كَانَ يَدْخُلُ فَيَبْدَأُ فَيَطْلِي عَانَتَهُ وَ مَا يَلِيهَا ثُمَّ يَلْفُ عَلَى طَرْفِ إِحْلِيلِهِ وَ
يَدْعُونِي فَأَطْلِي سَائِرَ بَدَنِهِ.

فَقُلْتُ لَهُ يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ: الَّذِي تَكْرَهُ أَنْ أَرَاهُ قَدْ رَأَيْتُهُ.

فَقَالَ: كَلَّا إِنَّ النُّورَةَ سُرَّتْ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ جَمِيعًا عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ أَبِي وَ
جَدِّي وَ عَمِّي حَمَامًا بِالْمَدِينَةِ فَإِذَا رَجُلٌ فِي بَيْتِ الْمَسْلُخِ فَقَالَ لَنَا: مِمَّنِ الْقَوْمُ؟
فَقُلْنَا: مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ.

گفت: از آن امام باقر علیه السلام است.

گفتم: ایشان داخل این حمام می شد؟

گفت: آری.

گفتم: چه کار می کرد؟

گفت: داخل حمام می شد و شروع به نوره کشیدن به عانه و اطراف آن می نمود. سپس
اطراف عورت خود را می پوشاند و مرا فرا می خواند و من به دیگر قسمت های بدن ایشان
نوره می کشیدم.

روزی به ایشان عرض کردم: آن جایی را که کراهت داری من بینم، دیدم.

پس فرمود: هرگز، به راستی که نوره، پوشش است.

۸ - سدیر گوید:

من با پدرم و جدم و عمویم در مدینه به حمام رفتیم. در رخت کن حمام با مردی
مواجه شدیم که تازه به حمام آمده بود. آن مرد از ما پرسید: شما اهل کجا هستید؟
گفتیم: اهل عراق هستیم.

فَقَالَ: وَ أَيُّ الْعِرَاقِ؟

قُلْنَا: كُوفِيُّونَ.

فَقَالَ: مَرْحَبًا بِكُمْ يَا أَهْلَ الْكُوفَةِ! أَنْتُمْ الشُّعَارُ دُونَ الدُّنَارِ.

ثُمَّ قَالَ: مَا يَمْنَعُكُمْ مِنَ الْأُزْرِ؟ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «عَوْرَةُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَرَامٌ».

قَالَ: فَبَعَثَ إِلَى أَبِي كِرْبَاسَةَ، فَشَقَّهَا بِأَرْبَعَةٍ ثُمَّ أَخَذَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنَّا وَاحِدًا ثُمَّ دَخَلْنَا فِيهَا فَلَمَّا كُنَّا فِي الْبَيْتِ الْحَارِّ صَمَدٌ لِجَدِّي فَقَالَ: يَا كَهْلُ! مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْخِضَابِ؟

فَقَالَ لَهُ جَدِّي: أَدْرَكْتُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي وَ مِنْكَ لَا يَخْتَضِبُ.

قَالَ: فَعَضِبَ لِذَلِكَ حَتَّى عَرَفْنَا غَضَبَهُ فِي الْحَمَّامِ.

قَالَ: وَ مَنْ ذَلِكَ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنِّي؟

فَقَالَ: أَدْرَكْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ لَا يَخْتَضِبُ.

آن مرد گفت: کدام قسمت عراق؟

ما گفتیم: اهل کوفه هستیم.

آن مرد گفت: ای اهل کوفه! خوش آمدید. شما محرم جان و روانید، نه چون دیگران نامحرم و بیگانه.

آن مرد بعد از لحظه‌ای گفت: چرا لنگ نمی‌بندید؟ چرا که رسول خدا ﷺ فرموده است: «نگاه در شرمگاه مؤمن برای مؤمن حرام است».

سپس یک شال کرباسی برای پدرم فرستاد که آن را به چهار قطعه لنگ تقسیم کرد و هر یک از ما یک لنگ به کمر بستیم و وارد حمام شدیم. وقتی به گرم خانه حمام وارد شدیم، آن مرد رو به جدم کرد و گفت: ای پیرمرد! چرا موی سر و صورتت را خضاب نکرده‌ای؟

جدم به او گفت: من خدمت کسی را دریافته‌ام که از من و تو بهتر بود و خضاب نمی‌کرد.

آن مرد از پاسخ پدرم برافروخته شد؛ به گونه‌ای که با وجود گرمای حمام اثر خشم و غضب در چهره‌اش نمایان شد و فرمود: چه کسی را درک کرده‌ای که از من بهتر بوده است؟

جدم گفت: من علی بن ابی طالب علیه السلام را درک کرده‌ام و دیدم خضاب نمی‌کند.

قَالَ: فَكَسَّ رَأْسَهُ وَ تَصَابَّ عَرَقًا فَقَالَ: صَدَقْتُ وَ بَرَزْتُ.
 ثُمَّ قَالَ: يَا كَهْلُ! إِنَّ تَخْتَضِبَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ خَضَبَ وَ هُوَ خَيْرٌ مِنْ
 عَلِيِّ ﷺ وَ إِنْ تَتْرَكَ فَلَكَ بِعَلِيِّ ﷺ سُنَّةٌ.
 قَالَ: فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنَ الْحَمَّامِ سَأَلْنَا عَنِ الرَّجُلِ فَإِذَا هُوَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ وَ
 مَعَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ ﷺ.
 ۹- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ
 بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي بَصِيرٍ الْحَمَّامَ فَانظَرْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَدْ
 اَطَّلَى وَ اَطَّلَى إِنْطِيهِ بِالتُّورَةِ.
 قَالَ: فَخَبَّرْتُ أَبَا بَصِيرٍ فَقَالَ: أُرْشِدُنِي إِلَيْهِ لِأَسْأَلَهُ عَنْهُ.
 فَقُلْتُ: قَدْ رَأَيْتُهُ أَنَا.
 فَقَالَ: أَنْتَ قَدْ رَأَيْتَهُ وَ أَنَا لَمْ أَرَهُ أُرْشِدُنِي إِلَيْهِ.

آن مرد با پاسخ پدرم سرش را فرو افکند و عرق از سر و صورتش جاری شد و فرمود:
 راست گفتمی و نیک گفتمی.

سپس فرمود: ای پیرمرد! اگر خضاب کنی به رسول خدا ﷺ اقتدا کرده‌ای که خضاب
 می‌کرد، رسول خدا ﷺ از من و از علی ﷺ بهتر و بالاتر بود؛ و اگر خضاب نکنی از
 مولایت علی ﷺ سرمشق گرفته‌ای.

موقعی که از حمام خارج شدیم، پرسیدم: این مرد کیست؟
 معلوم شد علی بن الحسین ﷺ است و فرزندش امام باقر ﷺ نیز همراه آن سرور بود.
 ۹- علی بن ابی حمزه گوید: من با ابوبصیر داخل حمام شدم. امام صادق ﷺ را دیدم
 که بدن و زیر بغل‌های خود را نوره کشیده است.
 من این جریان را به ابوبصیر گفتم.

ابوبصیر گفت: مرا به سوی حضرت ﷺ راهنمایی کن تا از ایشان در این خصوص سؤال کنم.
 گفتم: خودم ایشان را دیدم.
 گفت: تو ایشان را دیدی، اما من که ندیدم! مرا به سوی ایشان راهنمایی کن.

قَالَ: فَأَرْشَدْتُهُ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَخْبَرَنِي قَائِدِي أَنَّكَ قَدْ أَطَلَيْتَ
وَأَطَلَيْتَ إِبْطِيكَ بِالنُّورَةِ.

قَالَ: نَعَمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! إِنَّ نَفْسَ الْإِبْطِينِ يُضْعِفُ الْبَصَرَ أَطَّلِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ!

قَالَ: فَقَالَ: أَطَلَيْتَ مِنْذُ أَيَّامٍ.

فَقَالَ: أَطَّلِ! فَإِنَّهُ طَهُورٌ.

۱۰- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ
عَلَى جَمَاعَةٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمْ فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: سَلِّمْ
عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ فِي الصَّدْرِ.

قَالَ: فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ: قَدْ أَحْبَبْتُ أَنْ أَلْقَاكَ مِنْذُ حِينٍ
لِاسْتِئْذَانِكَ عَنْ أَشْيَاءَ.

فَقَالَ: سَلِّ مَا بَدَا لَكَ.

قُلْتُ: مَا تَقُولُ فِي الْحَمَامِ؟

من ابوبصیر را به سوی حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ راهنمایی کردم.

ابوبصیر به حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کرد: فدایت شوم! راهنمای من به من خبر داد که شما
بدن و زیر بغل های خود را نوره کشیدید.

فرمود: آری، ای ابو محمد! به راستی که کندی موی زیر بغل، چشم را ضعیف می کند
پس نوره بکش ای ابو محمد!

ابوبصیر گفت: من مدتی پیش نوره کشیده ام.

فرمود: نوره بکش! زیرا باعث پاکیزگی است.

۱۰- مردی از بنی هاشم گوید: من در خانه بسیار تاریکی بر عده ای از بنی هاشم وارد
شدم و سلام کردم.

پس بعضی از آنان گفتند: به امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ سلام کن؛ زیرا ایشان در بالای مجلس نشسته اند.

من نیز به آن حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ سلام نمودم و مقابل ایشان نشستم و به ایشان عرض کردم:

من مدتی است که دوست دارم شما را ملاقات کنم تا درباره چیزهایی از شما بپرسم.

فرمود: هر سؤالی که برایت پیش آمده بپرس.

عرض کردم: درباره حمام چه می فرمایید؟

قَالَ: لَا تَدْخُلِ الْحَمَّامَ إِلَّا بِمِئْزَرٍ وَ غُضَّ بَصْرَكَ وَ لَا تَغْتَسِلُ مِنْ غُسَالَةِ مَاءِ الْحَمَّامِ، فَإِنَّهُ يُعْتَسَلُ فِيهِ مِنَ الزَّنَا وَ يَغْتَسَلُ فِيهِ وَلَدُ الزَّنَا وَ النَّاصِبُ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ هُوَ شَرُّهُمْ.

۱۱ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشِيمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْمِلَ لَحْمًا فَلْيَدْخُلِ الْحَمَّامَ يَوْمًا وَ يَغِيبُ يَوْمًا وَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَضْمُرَ وَ كَانَ كَثِيرَ اللَّحْمِ فَلْيَدْخُلِ الْحَمَّامَ كُلَّ يَوْمٍ.

۱۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَطْلِي بِالنُّورَةِ فَيَجْعَلُ لَهُ الدَّقِيقَ بِالزَّيْتِ يَلْتُ بِهِ فَيَمْسَحُ بِهِ بَعْدَ النُّورَةِ لِيَقْطَعَ رِيحَهَا عَنْهُ. قَالَ: لَا بَأْسَ.

۱۳ - وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ لِعَبْدِ الرَّحْمَانَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام وَ قَدْ تَدَلَّكَ بِدَقِيقٍ مَلْتُوبٍ بِالزَّيْتِ فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ النَّاسَ يَكْرَهُونَ ذَلِكَ. قَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

فرمود: داخل حمام نشو جز با لنگ و چشمانت را ببند و از آب استفاده شده حمام، شست و شو نکن؛ زیرا در آن، غسل از زنا انجام می‌شود و زنازاده و دشمن ما اهل بیت علیهم السلام (یعنی ناصبی) - که بدترین آنان است - در آن غسل می‌کنند.

۱۱ - سلیمان جعفری گوید: امام علیه السلام فرمود:

هر کس می‌خواهد فربه شود، یک روز در میان به حمام برود و هر کس می‌خواهد لاغر شود و چاق است، هر روز به حمام برود.

۱۲ - عبدالرحمان بن حججاج گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: شخصی نوره می‌کشد و برای این که بوی آن را بزاید می‌تواند آرد گندم را با روغن زیتون مخلوط کند و بعد از کشیدن نوره به بدن بمالد؟

فرمود: مانعی ندارد.

۱۳ - عبدالرحمان گوید: امام کاظم علیه السلام را دیدم که مخلوطی از آرد و زیتون به بدن مالیده بود، من گفتم: مردم استفاده از لیتة زیتون را مکروه می‌دانند. فرمود: مانعی ندارد.

۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ: سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ التَّدَلُّكِ بِالذَّقِيقِ بَعْدَ النَّوْرَةِ. فَقَالَ: لَا بَأْسَ.

قُلْتُ: يَزْعُمُونَ أَنَّهُ إِسْرَافٌ.

فَقَالَ: لَيْسَ فِيهَا أَصْلَحُ الْبَدَنِ إِسْرَافٌ إِنِّي رُبَّمَا أَمَرْتُ بِالتَّقْيِ فَيَلَّتْ لِي بِالزَّيْتِ فَاتَدَلَّكَ بِهِ، إِنَّمَا الْإِسْرَافُ فِيمَا أَتْلَفَ الْمَالَ وَ أَضَرَّ بِالْبَدَنِ.

۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فِي الرَّجُلِ يَطَّلِي وَيَتَدَلَّكَ بِالزَّيْتِ وَ الذَّقِيقِ. قَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

۱۶ - عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُسْلَمَ الْجَبَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّا لَنَسَافِرُ وَ لَا يَكُونُ مَعَنَا نُحَالَةٌ فَتَتَدَلَّكَ بِالذَّقِيقِ.

۱۴ - اسحاق بن عبدالعزيز گوید: از امام صادق عليه السلام درباره مالیدن آرد به بدن پس از نوره کشیدن سؤال کردند.

فرمود: ایرادی ندارد.

گفتم: (اهل تسنن) می پندارند که این کار اسراف است.

فرمود: در چیزی که برای بدن نفع دارد و اسراف نیست. گاهی من دستور می دهم که آرد سفید را با روغن زیتون خمیر می کنند و من آن را به بدنم می مالم. به راستی که اسراف در جایی است که مال را تلف کند و به بدن ضرر وارد سازد.

۱۵ - هشام بن حکم گوید: از امام کاظم عليه السلام پرسیدم: اگر بعد از نوره، لپته آرد و زیتون به بدنم بمالم، چه حکمی دارد؟

فرمود: مانعی ندارد.

۱۶ - ابان بن تغلب گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: ما به مسافرت می رویم و سبوس همراه مان نیست، بنابراین آرد به بدنمان می مالیم.

فَقَالَ: لَا بَأْسَ، إِنَّمَا الْفُسَادُ فِيمَا أَضَرَّ بِالْبَدَنِ وَ أَتْلَفَ الْمَالَ. فَأَمَّا مَا أَصْلَحَ الْبَدَنَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفُسَادٍ إِنِّي رُبَّمَا أَمَرْتُ غُلَامِي فَلَتَّ لِي النَّعْيِي بِالزَّيْتِ فَأَتَدَلَّكَ بِهِ.

۱۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ قَالَ:

خَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مِنَ الْحَمَّامِ فَتَلَبَّسَ وَ تَعَمَّمَ فَقَالَ لِي: إِذَا خَرَجْتَ مِنَ الْحَمَّامِ فَتَعَمَّمْ.

قَالَ: فَمَا تَرَكْتُ الْعِمَامَةَ عِنْدَ خُرُوجِي مِنَ الْحَمَّامِ فِي شِتَاءٍ وَ لَا صَيْفٍ.

۱۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ الرَّجُلِ يَطَّلِي فَيَبُولُ وَ هُوَ قَائِمٌ. قَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ.

۱۹ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَقُولُ:

فرمود: ایرادی ندارد. همانا که فساد در جایی است که به بدن آسیب برساند و مال را ضایع کند. اما آن چه که به بدن نفع دارد، فساد نیست. من گاهی به غلام خود دستور می‌دهم و او آرد سفید را با روغن زیتون خمیر می‌سازد و من آن را به بدنم می‌مالم.

۱۷ - سیف بن عمیره گوید: امام صادق عليه السلام از حمام خارج شد و لباس پوشید و عمامه بر سر بست، سپس به من فرمود: هر گاه که از حمام خارج شدی از بستن دستار و عمامه غافل مشو.

از آن روز به بعد، موقعی که از حمام خارج می‌شوم، چه در زمستان و چه در تابستان، عمامه می‌بندم.

۱۸ - راوی گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: شخصی نوره می‌کشد و در حالی که ایستاده است، ادرار می‌کند.

فرمود: ایرادی ندارد.

۱۹ - عمر بن یزید گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: همواره امیرمؤمنان علی عليه السلام می‌فرمود:

أَلَا! لَا يَسْتَلْقِينَ أَحَدَكُمْ فِي الْحَمَّامِ؛ فَإِنَّهُ يُذِيبُ شَحْمَ الْكُلَيْتَيْنِ وَلَا يَدُلْكَنَّ رَجُلَيْهِ بِالْحَرْفِ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الْجَذَامَ.

۲۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ قَالَ: كُنَّا جَمَاعَةً مِنْ أَصْحَابِنَا دَخَلْنَا الْحَمَّامَ، فَلَمَّا خَرَجْنَا لَقِينَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَنَا: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتُمْ؟

فَقُلْنَا لَهُ: مِنَ الْحَمَّامِ.

فَقَالَ: أَنْقَى اللَّهُ غَسَلَكُمْ.

فَقُلْنَا لَهُ: جُعِلْنَا فِدَاكَ! وَإِنَّا جِئْنَا مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ الْحَمَّامَ فَجَلَسْنَا لَهُ حَتَّى خَرَجَ فَقُلْنَا لَهُ: أَنْقَى اللَّهُ غَسَلَكَ!

فَقَالَ: طَهَّرَكُمُ اللَّهُ.

۲۱ - مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَّائِنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الْأَنْصَارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ:

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام خَرَجَ مِنَ الْحَمَّامِ فَلَقِيَهُ إِنْسَانٌ فَقَالَ: طَابَ اسْتِحْمَامُكَ!

آگاه باشید! هیچ کدام از شما در حمام به پشت نخوابید؛ زیرا چربی کلیه‌ها را آب می‌کند، هم چنین پاهایش را با سفال نمالد؛ زیرا جذام می‌آورد.

۲۰ - عبدالله بن مسکان گوید: با گروهی از دوستان از حمام خارج می‌شدیم که امام صادق عليه السلام به ما برخورد نمود.

حضرت به ما فرمود: از کجا می‌آید؟

عرض کردیم: از حمام.

فرمود: خداوند شست و شوی شما را پاکیزه گرداند!

عرض کردیم: فدایت شویم!

با ایشان آمدیم تا این که حضرت عليه السلام داخل حمام شد و ما منتظر ایشان نشستیم، تا این

که حضرت عليه السلام خارج شد.

پس ما به ایشان عرض کردیم. خداوند شست و شوی شما را پاکیزه گرداند!

فرمود: خداوند شما را پاک و طاهر گرداند!

۲۱ - راوی گوید: امام حسن عليه السلام از حمام بیرون آمد و شخصی به ایشان برخورد

وگفت: حمام کردن شما پاکیزه گردد!

فَقَالَ: يَا لُكْعُ! وَمَا تَصْنَعُ بِالِاسْتِ هَاهُنَا؟

فَقَالَ: طَابَ حَمِيمُكَ!

فَقَالَ: أَمَا نَعْلَمُ أَنَّ الْحَمِيمَ الْعَرَقُ؟

قَالَ: فَطَابَ حَمَامُكَ!

قَالَ: وَإِذَا طَابَ حَمَامِي فَأَيُّ شَيْءٍ لِي؟ وَ لَكِنْ قُلْ: «طَهَّرَ مَا طَابَ مِنْكَ وَ طَابَ مَا طَهَّرَ مِنْكَ».

۲۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِسْمَاعِيلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ السَّدُوسِيِّ عَنْ بَشِيرِ النَّبَالِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الْحَمَامِ، فَقَالَ: تُرِيدُ الْحَمَامَ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: فَأَمَرَ بِاسْتِحْنَانِ الْحَمَامِ، ثُمَّ دَخَلَ فَاتَّزَرَ بِإِزَارٍ وَ غَطَّى رُكْبَتَيْهِ وَ سُرَّتَهُ ثُمَّ أَمَرَ صَاحِبَ الْحَمَامِ فَطَلَى مَا كَانَ خَارِجاً مِنَ الْإِزَارِ.

فرمود: ای احمق! در این جا با «است»^(۱) چه می کنی؟!

گفت: «حمیم» شما پاکیزه گردد!

فرمود: مگر نمی دانی که حمیم، عرق است؟

گفت: پس حمام شما پاکیزه گردد!

فرمود: هنگامی که حمام من پاکیزه گردد، پس چه چیزی برای خودم باشد؟! بلکه برای کسی که از حمام خارج می شود بگو: «پاکیزه گردد آن چه که از شما سالم است و خوش گردد آن چه که از شما پاکیزه است».

۲۲ - بشیر نبال گوید: از امام باقر عليه السلام در باره حمام پرسیدم.

فرمود: می خواهی به حمام بروی؟

عرض کردم: آری.

حضرت عليه السلام دستور داد که حمام را گرم کنند، سپس داخل حمام شد و لنگ بست و زانوها و ناف خود را پوشاند، سپس به حمامی دستور داد که بیرون از لنگ را نوره بکشد.

۱ - به نظر می رسد که بعد از خروج از حمام، مناسبی ندارد که حروف طلب «است» ذکر شود؛ با این که واژه «است» معنای زشتی دارد.

ثُمَّ قَالَ: أَخْرِجْ عَنِّي! ثُمَّ طَلَى هُوَ مَا تَحْتَهُ بِيَدِهِ. ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا فَاَفْعَلْ.

۲۳ - سَهْلٌ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا يَدْخُلُ الرَّجُلُ مَعَ ابْنِهِ الْحَمَّامَ فَيَنْظُرَ إِلَى عَوْرَتِهِ.

۲۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يُوسُفَ بْنِ السُّخْتِ

رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا تَتَكَّ فِي الْحَمَّامِ؛ فَإِنَّهُ يُذِيبُ شَحْمَ الْكُلَيْتَيْنِ وَلَا تُسْرَحُ فِي الْحَمَّامِ؛ فَإِنَّهُ يُرْفِقُ الشَّعْرَ وَلَا تَعْسِلُ رَأْسَكَ بِالطِّينِ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغَيْرَةِ وَلَا تَتَدَلَّكَ بِالْخَرْفِ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الْبَرَصَ وَلَا تَمْسَحْ وَجْهَكَ بِالْإِزَارِ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ.

۲۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَا تَغْسِلُوا رُءُوسَكُمْ بِطِينِ مِصْرَ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغَيْرَةِ وَ يُورِثُ الدِّيَاثَةَ.

سپس فرمود: از نزدم بیرون رو.

آن گاه حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ با دست خود قسمت‌های زیر لنگ را نوره کشید. سپس فرمود:

چنین کن.

۲۳ - سهل در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مرد نباید با پسرش به حمام برود و پسرش به عورت او نگاه کند.

۲۴ - یوسف بن سُخْتِ گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در حمام تکیه نده؛ زیرا چربی کلیه‌ها را آب می‌کند. در حمام شانه نکن؛ زیرا موی را

نازک می‌کند. سر خود را با گِل نشوی؛ زیرا غیرت را می‌برد. با سفال پاهایت را نمال؛ زیرا

پپسی می‌آورد و بالنگ صورت را خشک نکن؛ زیرا آبرو را می‌برد.

۲۵ - علی بن اسباط گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

سر خود را با گِل مصر نشوید؛ زیرا غیرت را می‌برد و باعث بی غیرتی می‌شود.

۲۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَأَسِطِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْعَوْرَةُ عَوْرَتَانِ: الْقُبْلُ وَالدُّبُرُ. فَأَمَّا الدُّبُرُ مَسْتَوْرٌ بِالْأَلْيَتَيْنِ، فَإِذَا سَتَرْتَ الْقَضِيبَ وَالْبَيْضَتَيْنِ فَقَدْ سَتَرْتَ الْعَوْرَةَ. وَقَالَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: وَأَمَّا الدُّبُرُ فَقَدْ سَتَرْتَهُ الْأَلْيَتَانِ، وَأَمَّا الْقُبْلُ فَاسْتُرْهُ بِيَدِكَ.

۲۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

النَّظْرُ إِلَى عَوْرَةٍ مَنْ لَيْسَ بِمُسْلِمٍ مِثْلَ نَظْرِكَ إِلَى عَوْرَةِ الْحِمَارِ.

۲۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيَتَجَرَّدُ الرَّجُلُ عِنْدَ صَبِّ الْمَاءِ تَرَى عَوْرَتَهُ أَوْ يُصَبُّ عَلَيْهِ الْمَاءُ أَوْ يَرَى هُوَ عَوْرَةَ النَّاسِ؟

۲۶ - راوی گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

عورت، دو عورت است: جلو و پشت. عورت پشت با باسن‌ها پوشیده است. پس هنگامی که آلت و بیضه‌ها را بپوشانی، به راستی که عورت را پوشانده‌ای. در روایتی دیگر فرمود: اما پشت که توسط باسن‌ها پوشیده است و اما جلو؛ پس آن را با دست خود بپوشان.

۲۷ - راویان بسیاری گویند: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

نگاه کردن به عورت کسی که مسلمان نیست، مانند نگاه کردن تو به عورت الاغ است.

۲۸ - ابن ابی یعفور گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: موقعی که انسان خود را آب می‌کشد، می‌تواند لخت شود که عورت او مکشوف بماند و اگر کسی لخت شده باشد، انسان می‌تواند به او نگاه کند؟

فَقَالَ: كَانَ أَبِي يَكْرَهُ ذَلِكَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ.

۲۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُدْخِلُ حَلِيلَتَهُ الْحَمَّامَ.

۳۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُرْسِلُ حَلِيلَتَهُ إِلَى الْحَمَّامِ.

۳۱ - عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام: أَقْرَأَ الْقُرْآنَ فِي الْحَمَّامِ وَأَنْكِحُ. قَالَ: لَا بَأْسَ.

فرمود: پدرم عليه السلام همگان را از این کار منع می کرد.

۲۹ - رفاعه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس به خداوند و روز قیامت ایمان دارد، نباید همسرش را به حمام بفرستد.

۳۰ - نظیر این روایت را سماعه از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

۳۱ - علی بن یقظین گوید: به امام کاظم عليه السلام عرض کردم: می توانم در حمام قرآن

بخوانم و عمل جنسی انجام دهم؟

فرمود: ایرادی ندارد.

۳۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام: أَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَنْهَى عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِي الْحَمَّامِ؟

قَالَ: لَا، إِنَّمَا نَهَى أَنْ يَقْرَأَ الرَّجُلُ وَهُوَ عُرْيَانٌ، فَأَمَّا إِذَا كَانَ عَلَيْهِ إِزَارٌ فَلَا بَأْسَ.

۳۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

لَا بَأْسَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ فِي الْحَمَّامِ إِذَا كَانَ يُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ وَ لَا يُرِيدُ يَنْظُرُ كَيْفَ صَوْتُهُ.

۳۴ - بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ ابْنِ جُمْهُورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ:

لَا تَضْطَجِعْ فِي الْحَمَّامِ؛ فَإِنَّهُ يُذِيبُ شَحْمَ الْكَلْبَتَيْنِ.

۳۲ - محمد بن مسلم گوید: از امام باقر عليه السلام پرسیدم: آیا امیرمؤمنان علی عليه السلام از قرائت قرآن در حمام نهی می نمود؟

فرمود: نه، فقط نهی نمود که شخصی در حال برهنه، قرآن بخواند. اما هنگامی که لنگ بر تنش باشد، ایرادی ندارد.

۳۳ - حلبی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

ایرادی بر شخص نیست که در حمام قرآن بخواند؛ هنگامی که از آن، اراده خدا را اراده کند و نخواهد که ببیند صدایش چگونه است.

۳۴ - ابن ابی یعفور گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

در حمام بر پهلو نخواب؛ زیرا پیۀ کلیه‌ها را آب می‌کند.

۳۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ بَعْضِ مَنْ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَقُولُ: مَنْ كَانَ يَوْمَينُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَدْخُلُ الْحَمَّامَ إِلَّا بِمِئْزَرٍ. قَالَ: فَدَخَلَ ذَاتَ يَوْمٍ الْحَمَّامَ، فَتَنَوَّرَ فَلَمَّا أَنْ أُطْبِقَتِ النُّورَةُ عَلَيَّ بَدَنِهِ أَلْقَى الْمِئْزَرَ فَقَالَ لَهُ مَوْلَى لَهُ: يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي! إِنَّكَ لَتُوصِينَا بِالْمِئْزَرِ وَ لَزُومِهِ وَ قَدْ أَلْقَيْتَهُ عَنْ نَفْسِكَ.

فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ النُّورَةَ قَدْ أُطْبِقَتِ الْعَوْرَةَ!؟

۳۶- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الرَّجُلُ مَعَ ابْنِهِ الْحَمَّامَ فَيَنْظُرَ إِلَى عَوْرَتِهِ. وَ قَالَ: لَيْسَ لِلْوَالِدَيْنِ أَنْ يَنْظُرَا إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ وَ لَيْسَ لِلْوَالِدِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ.

۳۵- راوی گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرمود:

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد بدون لنگ به حمام وارد نشود. روزی آن حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ داخل حمام شد و نوره کشید، هنگامی که نوره بدن ایشان را پوشاند لنگ را کنار انداخت.

یکی از غلامان آن حضرت عرض کرد: پدر و مادرم به فدای شما! شما ما را به لنگ و لازم بودن آن سفارش می کنید در حالی که خودتان آن را از خود برداشته اید.

فرمود: مگر نمی دانی ک نوره، عورت را پوشانده است!؟

۳۶- راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

مرد نباید با پسرش به حمام برود و پسرش به عورت او نگاه کند. امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پدر و مادر حق ندارند به عورت فرزندشان نگاه کنند و فرزند نیز حق ندارد به عورت پدرش نگاه کند.

وَ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّاطِرَ وَ الْمَنْظُورَ إِلَيْهِ فِي الْحَمَّامِ بِلَا مِزْرٍ.
 ۳۷ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ:
 دَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ الْحَمَّامَ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُ الْحَمَّامِ: أَخْلِيهِ لَكَ؟
 فَقَالَ: لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ الْمُؤْمِنِ أَخْفُ مِنْ ذَلِكَ.
 ۳۸ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ
 جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ﷺ قَالَ:
 مَنْ أَخَذَ مِنَ الْحَمَّامِ خَزْفَةً فَحَكَ بِهَا جَسَدَهُ فَأَصَابَهُ الْبَرَصُ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ
 وَ مَنْ اغْتَسَلَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي قَدْ اغْتَسَلَ فِيهِ فَأَصَابَهُ الْجَذَامُ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.
 قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ: فَقُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ﷺ: إِنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَقُولُونَ: «إِنَّ فِيهِ
 شِفَاءً مِنَ الْعَيْنِ».

آن حضرت فرمود: پیامبر خدا ﷺ نگاه کننده و نگاه شونده بدون لنگ در حمام را لعن نمود.

۳۷ - ابوبصیر گوید: امام صادق ﷺ به حمام وارد شد.

صاحب حمام به ایشان عرض کرد: حمام را برای شما خالی کنم؟
 فرمود: من حاجتی به این کار ندارم، مؤمن راحت‌تر از این است.

۳۸ - محمد بن علی بن جعفر ﷺ گوید: امام رضا ﷺ فرمود:

هر کس از حمام سفالی بردارد، با آن بدنش را بخرشد و دچار پستی گردد، جز خودش را سرزنش نکند و هر کس در آبی که در آن غسل شده است، غسل کند و دچار بیماری جذام شود، نباید جز خودش را سرزنش کند.

محمد بن علی گوید: به امام رضا ﷺ عرض کردم: به راستی که مردم مدینه می‌گویند: «در آن، شفای چشم است».

فَقَالَ: كَذَبُوا، يَغْتَسِلُ فِيهِ الْجُنُبُ مِنَ الْحَرَامِ وَالزَّانِي وَالنَّاصِبُ الَّذِي هُوَ شَرُّهُمَا وَكُلُّ خَلْقٍ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ ثُمَّ يَكُونُ فِيهِ شِفَاءٌ مِنَ الْعَيْنِ، إِنَّمَا شِفَاءُ الْعَيْنِ قِرَاءَةُ الْحَمْدِ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ وَآيَةِ الْكُرْسِيِّ وَالْبُخُورُ بِالْقُسْطِ وَالْمُرِّ وَاللَّبَّانِ.

(۴۴)

بَابُ غَسْلِ الرَّأْسِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَالْأَخْذُ مِنَ الشَّارِبِ وَغَسْلُ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيْسَى عَنْ ابْنِ فَصَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

فرمود: دروغ گفته‌اند؛ در آن آب جنب از راه حرام، زناکار، ناصبی - که بدترین آنان است - و هر خلقی از خلق الله غسل می‌کنند، سپس در آن شفا‌ی چشم است؟! همانا شفا‌ی چشم در خواندن سوره حمد، سوره ناس، سوره فلق، آیه الکرسی و بخور عود هندی و عربی، سمغ درخت مغرب و گندر است.

بخش چهل و چهارم

شستن سر

- ۱ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- چیدن ناخن‌ها، کوتاه کردن سبیل و شستن سر با گیاه ختمی فقر و ناداری را می‌راند و رزق و روزی را افزایش می‌دهد.
- ۲ - ابن بکیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

- غَسَلَ الرَّأْسَ بِالْخِطْمِيِّ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ أَمَّا مَنْ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ .
- ۳ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
غَسَلَ الرَّأْسَ بِالْخِطْمِيِّ يَذْهَبُ بِالذَّرَنِ وَيَنْفِي الْأَقْدَاءَ .
- ۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
مَنْ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ وَ قَلَمَ أَظْفَارَهُ وَ غَسَلَ رَأْسَهُ بِالْخِطْمِيِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ نَسَمَةً .
- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ الصَّبْرِ فِي عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
غَسَلَ الرَّأْسَ بِالْخِطْمِيِّ نُشْرَةٌ .

در هر جمعه شستن سر با گیاه ختمی امان از پیسی و دیوانگی است.

۳ - ابو بصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

شستن سر با گیاه ختمی چرک و آلودگی‌های بدن را از بین می‌برد.

۴ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس در روز جمعه سبیل خود را کوتاه کند، ناخن‌هایش را بگیرد و سرش را با گیاه

ختمی بشوید، مانند کسی است که غلامی آزاد کرده است.

۵ - اسماعیل بن عبد الخالق گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شستن سر با گیاه ختمی غم و اندوه را از بین می‌برد.

۶ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ بُزُرْجَ قَالَ: سَمِعْتُ
أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

غَسَلُ الرَّأْسِ بِالسِّدْرِ يَجْلِبُ الرِّزْقَ جَلْبًا.

۷ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ يَحْيَى الثَّوْرِيِّ الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحُسَيْنِ الْعَلَوِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
لَمَّا أَمَرَ اللَّهُ ﷻ رَسُولَهُ ﷺ بِإِظْهَارِ الْإِسْلَامِ وَظَهَرَ الْوَحْيُ رَأَى قِلَّةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ
وَكَثْرَةً مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَاهْتَمَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَمًّا شَدِيدًا، فَبَعَثَ اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ
جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسِدْرٍ مِنْ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى فَغَسَلَ بِهِ رَأْسَهُ فَجَلَا بِهِ هَمَّهُ.

۶ - منصور بن بزرج گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

شستن سر با سدر، به طور حتم روزی می آورد.

۷ - پدر بزرگ محمد بن حسین علوی گوید: امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود:

هنگامی که خداوند به پیامبرش فرمان داد که اسلام را آشکار کند و وحی آشکار گردید.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله اندک بودن مسلمانان و زیاد بودن مشرکان را مشاهده نمود. و بسیار
اندوهگین شد. خداوند جبرئیل علیه السلام را همراه با سدری از «سدره المنتهی» به سوی پیامبر
خدا صلی الله علیه و آله فرستاد. جبرئیل علیه السلام با آن سدر سر پیامبر صلی الله علیه و آله را شست و غم و اندوه آن حضرت
را برطرف نمود.

(۴۵)

بَابُ النُّورَةِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سُلَيْمِ الْفَرَّاءِ قَالَ: قَالَ
 أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 النُّورَةُ طَهُورٌ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ
 عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:
 دَخَلْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْحَمَّامَ فَقَالَ لِي: يَا عَبْدَ الرَّحْمَانَ! اظْلُ.
 فَقُلْتُ: إِنَّمَا أَطَلَيْتُ مِنْذُ أَيَّامٍ.
 فَقَالَ: اظْلُ! فَإِنَّهَا طَهُورٌ.

بخش چهل و پنجم

نوره کشیدن

۱ - سلیم فرّاء گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

نوره، پاک کننده است.

۲ - عبدالرحمان بن ابی عبدالله گوید:

در خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به حمام رفتم. امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: بیا نوره بکش.

گفتم: چند روز پیش نوره کشیده‌ام.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: نوره بکش که بدن را پاک می‌کند.

۳- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ:
 دَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحَمَّامَ وَ أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ مِنْهُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! أَلَا تَطَّلِي؟

فَقُلْتُ: عَهْدِي بِهِ مِنْذُ أَيَّامٍ.

فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهَا طَهُورٌ؟

۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَمَّنْ رَوَاهُ قَالَ: بَعَثَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ابْنَ أَخِيهِ فِي حَاجَةٍ فَجَاءَ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَدْ اِطَّلَى بِالنُّورَةِ.

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: اِطَّلِ.

فَقَالَ: إِنَّمَا عَهْدِي بِالنُّورَةِ مِنْذُ ثَلَاثٍ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ النُّورَةَ طَهُورٌ.

۳- محمد بن عبدالله بن علی بن حسین گوید:

امام صادق عليه السلام هنگامی داخل حمام شد که من می خواستم خارج شوم.

فرمود: ای ابو محمد! آیا نوره نمی کشی؟

گفتم: من چند روز پیش نوره کشیدم.

فرمود: مگر نمی دانی که نوره طهارت و پاکیزگی است؟!

۴- راوی گوید: امام صادق عليه السلام برادر زاده خود را در پی کاری فرستاد. پس برادرزاده

حضرت عليه السلام برگشت در حالی که حضرت عليه السلام نوره کشیده بود.

امام عليه السلام به او فرمود: نوره بکش!

عرض کرد: من سه روز پیش نوره کشیدم.

فرمود: به راستی که نوره موجب پاکیزگی است.

- ۵ - عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّهَيْكِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ: أَلْقُوا عَنْكُمْ الشَّعْرَ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَهُ أَقُوْدُهُ فَأَدْخَلْتُهُ الْحَمَامَ فَرَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَتَنَوَّرُ فَدَنَا مِنْهُ أَبُو بَصِيرٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ: يَا أَبَا بَصِيرٍ! تَنَوَّرْ! فَقَالَ: إِنَّمَا تَنَوَّرْتُ أَوَّلَ مِنْ أَمْسٍ وَ الْيَوْمَ الثَّلَاثَ. فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهَا طَهْوَرٌ؟! فَتَنَوَّرْ!
- ۷ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: التُّورَةُ نُشْرَةٌ وَ طَهْوَرٌ لِلْجَسَدِ.

۵ - ابراهیم بن عبد الحمید گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

موهای زاید را بزداييد؛ چرا که باعث زیبایی می شود.

۶ - علی بن ابی حمزه گوید: با ابوبصیر بودم و او را راهنمایی می کردم. پس او را به

حمام بردم و امام صادق عليه السلام را دیدم که نوره می کشد.

ابوبصیر نزدیک ایشان رفت و به ایشان سلام نمود.

امام عليه السلام فرمود: ای ابوبصیر! نوره بکش!

ابوبصیر عرض کرد: من دو، سه روز پیش نوره کشیدم.

فرمود: مگر نمی دانی که نوره موجب طهارت و پاکیزگی است؟! پس نوره بکش!

۷ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:

نوره، موجب زدودن غم و اندوه و طهارت و پاکیزگی بدن است.

- ۸- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنِ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
أَحِبُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَطَّلِيَ فِي كُلِّ خَمْسَةِ عَشَرَ يَوْمًا.
- ۹- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعًا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
السُّنَّةُ فِي النُّورَةِ فِي كُلِّ خَمْسَةِ عَشَرَ يَوْمًا، فَإِنَّ أَتَتْ عَلَيْكَ عِشْرُونَ يَوْمًا وَ لَيْسَ عِنْدَكَ فَاسْتَقْرِضْ عَلَى اللَّهِ.
- ۱۰- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قِيلَ لَهُ: يَزْعُمُ بَعْضُ النَّاسِ أَنَّ النُّورَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مَكْرُوهَةٌ.
فَقَالَ: لَيْسَ حَيْثُ ذَهَبَتْ أَيُّ طَهُورٍ أَطْهَرَ مِنَ النُّورَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ؟

۸- محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیر مؤمنان علی عليه السلام فرمود:

دوست دارم مؤمن در هر پانزده روز یک بار نوره بکشد.

۹- حسین بن احمد بن منقری گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

سنت در نوره کشیدن، در هر پانزده روز یک بار است. پس اگر بیست روز بر تو بگذرد و پولی نداری، بر عهده خدا (با توکل به خدا و ضمانت او) قرض کن (نوره بکش).

۱۰- راوی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردند: بعضی از مردم گمان می کنند که در

روز جمعه نوره کشیدن مکروه است.

فرمود: آن گونه که تو فکر می کنی نیست! چه طهارتی پاکیزه تر از نوره کشیدن در روز

جمعه است!؟

- ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَتْرُكُ عَانَتَهُ فَوْقَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تَدَعَ ذَلِكَ مِنْهَا فَوْقَ عِشْرِينَ يَوْمًا.
- ۱۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ نَعْلَبَةَ عَنْ عَمَّارِ السَّاباطِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: طَلِيَّةٌ فِي الصَّيْفِ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ فِي الشِّتَاءِ.
- ۱۳ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَرَادَ الإِطْلَاءَ بِالنُّورَةِ فَأَخَذَ مِنَ النُّورَةِ بِإِصْبَعِهِ فَشَمَّهُ وَجَعَلَ عَلَى طَرَفِ أَنْفِهِ وَقَالَ: «صَلَّى اللَّهُ عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ كَمَا أَمَرْنَا بِالنُّورَةِ» لَمْ تُحْرِقْهُ النُّورَةُ.
- ۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

۱۱ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید زدودن موی عانه‌اش را بیشتر از چهل روز ترک کند و برای زنی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد حلال نیست که این کار را بیشتر از بیست روز ترک کند.

۱۲ - عمار ساباطی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

یک بار نوره کشیدن در تابستان بهتر از ده بار نوره کشیدن در زمستان است.

۱۳ - سیاری در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس می‌خواهد نوره بکشد، مقداری از نوره را با انگشت خود بردارد و آن را بسوید و آن را نزدیک بینی خود نماید و بگوید: «صَلَّى اللَّهُ عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ كَمَا أَمَرْنَا بِالنُّورَةِ» نوره او را نمی‌سوزاند.

۱۴ - حذیفه بن منصور گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَطْلِي الْعَانَةَ وَ مَا تَحْتَ الْأَيْتَيْنِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ .
 ۱۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زُرَيْقِ بْنِ الزُّبَيْرِ
 عَنْ سَدِيرٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام يَقُولُ :
 مَنْ قَالَ إِذَا أَطْلَى بِالنُّورَةِ : «اللَّهُمَّ طَيِّبْ مَا طَهَّرَ مِنِّي وَ طَهِّرْ مَا طَابَ مِنِّي وَ أَبْدِلْنِي شِعْرًا
 طَاهِرًا لَا يَعْصِيكَ . اللَّهُمَّ إِنِّي تَطَهَّرْتُ ابْتِغَاءَ سُنَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَ ابْتِغَاءَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ فَحَرِّمْ
 شَعْرِي وَ بَشْرِي عَلَى النَّارِ وَ طَهِّرْ خُلُقِي وَ طَيِّبْ خُلُقِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَلْقَاكَ عَلَى
 الْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ وَ دِينَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ عَامِلًا بِشَرَائِعِكَ تَابِعًا
 لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ صلى الله عليه وآله آخِذًا بِهِ مُتَأَدِّبًا بِحُسْنِ تَأْدِيبِكَ وَ تَأْدِيبِ رَسُولِكَ وَ تَأْدِيبِ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ عَدَّوْتَهُمْ
 بِأَدَبِكَ وَ زَرَعْتَ الْحِكْمَةَ فِي صُدُورِهِمْ وَ جَعَلْتَهُمْ مَعَادِنَ لِعِلْمِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ» ؛

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله همواره در هر جمعه، عانه وزیر باسن ها را نوره می کشید.

۱۵ - سدیر از امام سجاده عليه السلام شنید که حضرتش می فرمود: هر کس هنگامی که نوره
 می کشد بگوید:

«اللَّهُمَّ طَيِّبْ مَا طَهَّرَ مِنِّي وَ طَهِّرْ مَا طَابَ مِنِّي وَ أَبْدِلْنِي شِعْرًا طَاهِرًا لَا يَعْصِيكَ . اللَّهُمَّ إِنِّي تَطَهَّرْتُ
 ابْتِغَاءَ سُنَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَ ابْتِغَاءَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ فَحَرِّمْ شَعْرِي وَ بَشْرِي عَلَى النَّارِ وَ طَهِّرْ خُلُقِي وَ
 طَيِّبْ خُلُقِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَلْقَاكَ عَلَى الْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ وَ دِينَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله
 حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ عَامِلًا بِشَرَائِعِكَ تَابِعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ صلى الله عليه وآله آخِذًا بِهِ مُتَأَدِّبًا بِحُسْنِ تَأْدِيبِكَ وَ تَأْدِيبِ رَسُولِكَ وَ
 تَأْدِيبِ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ عَدَّوْتَهُمْ بِأَدَبِكَ وَ زَرَعْتَ الْحِكْمَةَ فِي صُدُورِهِمْ وَ جَعَلْتَهُمْ مَعَادِنَ لِعِلْمِكَ صَلَوَاتِكَ
 عَلَيْهِمْ» ؛

مَنْ قَالَ ذَلِكَ طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنَ الْأَذْنَابِ فِي الدُّنْيَا وَ مِنَ الذُّنُوبِ وَ أَبَدَلَهُ شَعْرًا لَا يَعْصِي اللَّهَ وَ خَلَقَ اللَّهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مِنْ جَسَدِهِ مَلَكًا يُسَبِّحُ لَهُ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ وَإِنَّ تَسْبِيحَهُ مِنْ تَسْبِيحِهِمْ تَعْدِلُ بِأَلْفِ تَسْبِيحَةٍ مِنْ تَسْبِيحِ أَهْلِ الْأَرْضِ .

(٤٦)

بَابُ الْإِبْطِ

- ١ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُطَوَّلَنَّ أَحَدُكُمْ شَعْرَ إِبْطِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَتَّخِذُهُ مَحَبًّا لِيَسْتَتِرَ بِهِ .
- ٢ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَتْفُ الْإِبْطِ يُضَعِفُ الْمُنْكَبِينَ .

خداوند او را از آلودگی های دنیا و گناهان پاک می کند و به جای آن، موی به او می دهد که خداوند را معصیت نمی کند و خداوند در مقابل هر موی بدن او فرشته ای می آفریند که تا برپایی قیامت برای او تسبیح می گوید. و به راستی که هر تسبیح از تسبیح های آن فرشته ها با هزار تسبیح از تسبیح های اهل زمین برابری می کند.

بخش چهل و ششم

موی زیر بغل

- ١ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هیچ کدام از شما موی زیر بغل خود را بلند نکند؛ زیرا شیطان آن را نهان گاه خود برمی گزیند تا خود را با آن پنهان کند.
- ٢ - ابو کهمس گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: کندن موی زیر بغل، شانه ها را سست می کند.

وَ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَطْلِي إِبْطَهُ .

۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً
عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَانَ
يَطْلِي إِبْطَهُ بِالنُّورَةِ فِي الْحَمَّامِ .

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ سَعْدَانَ
قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي بَصِيرٍ فِي الْحَمَّامِ فَرَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَطْلِي إِبْطَهُ فَأَخْبَرْتُ
بِذَلِكَ أَبَا بَصِيرٍ فَقَالَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَيُّمَا أَفْضَلُ نَتْفُ الْإِبْطِ أَوْ حَلْقُهُ؟
فَقَالَ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! إِنَّ نَتْفَ الْإِبْطِ يُوهِي - أَوْ يُضْعِفُ - أَحْلَقُهُ .

امام صادق عليه السلام همواره زیر بغل خود را نوره می کشید.

۳ - حفص بن بختری گوید:

امام صادق عليه السلام به حمام می رفت و موی زیر بغل خود را با نوره می زدود.

۴ - سعدان گوید: من با ابوبصیر در حمام بودم. امام صادق عليه السلام را دیدم که زیر بغل خود
را نوره کشیده است. این را به ابوبصیر گفتم.

ابوبصیر به آن حضرت عرض کرد: فدایت شوم! کدام یک برتر است: کندن موی زیر
بغل یا تراشیدن آن؟

فرمود: ای ابا محمد! به راستی که کندن موی زیر بغل سستی - و یا ضعف - می آورد؛
آن را بتراش.

۵ - بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ جُمُهورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ السُّحْتِ الْبَصْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْبِلَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مِهْرَانَ جَمِيعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ:

كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فَلَا حَائِي زُرَّارَةَ فِي نَتْفِ الْإِبْطِ وَ حَلْقِهِ فَقُلْتُ: حَلْقُهُ أَفْضَلُ. وَ قَالَ زُرَّارَةُ: نَتْفُهُ أَفْضَلُ.

فَاسْتَأْذَنَّا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَذِنَ لَنَا وَ هُوَ فِي الْحَمَّامِ يَطَّلِي قَدْ أَطْلَى إِبْطِيهِ فَقُلْتُ لِرُزَّارَةَ: يَكْفِيكَ؟

قَالَ: لَا لَعَلَّهُ فَعَلَ هَذَا لِمَا لَا يَجُوزُ لِي أَنْ أَفْعَلَهُ.

فَقَالَ: فِيمَ أَنْتُمْ؟

فَقُلْتُ: لَا حَائِي زُرَّارَةَ فِي نَتْفِ الْإِبْطِ وَ حَلْقِهِ فَقُلْتُ: حَلْقُهُ أَفْضَلُ وَ قَالَ: نَتْفُهُ أَفْضَلُ.

۵ - عبدالله بن ابی یعفور گوید: ما در مدینه بودیم. زراره درباره کندن موی زیر بغل و تراشیدن آن با من منازعه نمود. من گفتم: «تراشیدن آن افضل است» و زراره گفت: «کندن آن افضل است». پس از امام صادق عليه السلام اجازه ورود خواستیم. حضرت عليه السلام به ما اجازه داد در حالی که در حمام نوره می کشید و زیر بغل خود را نوره کشیده بود.

به زراره گفتم: همین تو را کافی است؟

گفت: نه؛ شاید حضرت این کار را به علتی انجام داده است که برای من جایز نباشد

انجامش دهم.

حضرت فرمود: شما در باره چه چیزی بحث می کنید؟

عرض کردم: زراره با من در باره کندن موی زیر بغل و تراشیدن آن با من منازعه نمود.

من گفتم: «تراشیدن آن افضل است» و زراره گوید: «کندن آن افضل است».

فَقَالَ: أَصَبَتِ السُّنَّةَ وَ أخطأها زُرارة حَلْفُهُ أَفْضَلُ مِنْ نَتْفِهِ وَ طَلِيهِ أَفْضَلُ مِنْ حَلْقِهِ.

ثُمَّ قَالَ لَنَا: اطَّلِيَا.

فَقُلْنَا: فَعَلْنَا ذَلِكَ مُنْذُ ثَلَاثٍ.

فَقَالَ: أَعِيدَا! فَإِنَّ الإِطْلَاءَ طَهُورٌ.

۶- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَانَ يَدْخُلُ الْحَمَّامَ فَيَطْلِي إِبْطَهُ وَحَدَّهُ إِذَا احتاجَ إِلَى ذَلِكَ وَحَدَّهُ.

۷- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ:

بَلَّغَنِي أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رُبَّمَا دَخَلَ الْحَمَّامَ مُتَعَمِّدًا يَطْلِي إِبْطَهُ وَحَدَّهُ.

فرمود: تو سنت را دریافتی و زراره در مورد آن اشتباه نمود. تراشیدن آن از کندن آن افضل است و نوره کشیدن آن از تراشیدن آن افضل است.

سپس به ما فرمود: نوره بکشید.

عرض کردیم: ما سه روز پیش این کار را انجام دادیم.

فرمود: دوباره انجام دهید؛ زیرا نوره کشیدن، طهارت و پاکیزگی است.

۶- یونس بن یعقوب گوید:

امام صادق عليه السلام وارد حمام می شد و در صورت حاجت فقط زیر بغل را نوره می کشید.

۷- یونس بن یعقوب نظیر روایت را با سند دیگری از امام صادق عليه السلام نقل می کند.

(۴۷)

بَابُ الْحِنَاءِ بَعْدَ النُّورَةِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ الْحَسَنِ جَمِيعاً عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى قَالَ: كَانَ أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَرَادَ دُخُولَ الْحَمَّامِ أَمَرَ أَنْ يُوقَدَ لَهُ عَلَيْهِ ثَلَاثًا وَ كَانَ لَا يُمَكِّنُهُ دُخُولُهُ حَتَّى يَدْخُلَهُ السُّودَانُ فَيُلْقُونَ لَهُ اللَّبُودَ فَإِذَا دَخَلَهُ فَمَرَّةً قَاعِدٌ وَ مَرَّةً قَائِمٌ.

فَخَرَجَ يَوْمًا مِنَ الْحَمَّامِ فَاسْتَعْبَلَهُ رَجُلٌ مِنْ آلِ الزُّبَيْرِ يُقَالُ لَهُ: كُنَيْدٌ وَ بِيَدِهِ أَثَرُ حِنَاءٍ فَقَالَ: مَا هَذَا الْأَثَرُ بِيَدِكَ؟
فَقَالَ: أَثَرُ حِنَاءٍ.

فَقَالَ: وَيْلَكَ! يَا كُنَيْدُ! حَدَّثَنِي أَبِي - وَ كَانَ أَعْلَمَ أَهْلِ زَمَانِهِ - عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

بخش چهل و هفتم
حنا بعد از نوره

۱ - حسین بن موسی گوید:

هرگاه پدرم، امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ می خواست به حمام برود، دستور می فرمود که از سه روز پیش حمام را روشن کنند. آن حضرت از شدت گرمای حمام نمی توانست داخل آن شود تا این که غلامان سیاه پوست وارد حمام می شدند و برای ایشان گلیم نمدی می انداختند هنگامی که آن حضرت وارد حمام می شد از شدت گرما گاهی می نشست و گاهی می ایستاد.

روزی آن حضرت از حمام بیرون آمد، مردی از آل زبیر به نام کُنَید با آن حضرت رو به رو شد در حالی که بر روی دست حضرتش اثر حنا بود. آن مرد گفت: این چه اثری است که روی دست شماست؟!

فرمود: اثر حنا است.

سپس فرمود: وای بر تو ای کُنَید! پدرم - که داناترین فرد دوران خود بود - از پدر خود، از جد خود به من خبر داد که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

مَنْ دَخَلَ الْحَمَّامَ فَاطَّلَى ثُمَّ اتَّبَعَهُ بِالْحِنَاءِ مِنْ قَرْزِهِ إِلَى قَدَمِهِ كَانَ أَمَانًا لَهُ مِنَ الْجُنُونِ وَالْجَذَامِ وَالْبَرَصِ وَالْأَكَلَةِ إِلَى مِثْلِهِ مِنَ النُّورَةِ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَقَدْ أَخَذَ الْحِنَاءَ وَجَعَلَهُ عَلَى أَظْفِيرِهِ فَقَالَ: يَا حَكَمُ! مَا تَقُولُ فِي هَذَا؟

فَقُلْتُ: مَا عَسَيْتُ أَنْ أَقُولَ فِيهِ وَأَنْتَ تَفْعَلُهُ وَإِنَّ عِنْدَنَا يَفْعَلُهُ الشُّبَّانُ. فَقَالَ: يَا حَكَمُ! إِنَّ الْأَظْفِيرَ إِذَا أَصَابَتْهَا النُّورَةُ غَيَّرَتْهَا حَتَّى تُشْبِهَ أَظْفِيرَ الْمَوْتَى فَغَيَّرَهَا بِالْحِنَاءِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ: مَنْ اَطَّلَى فَتَدَلَّكَ بِالْحِنَاءِ مِنْ قَرْزِهِ إِلَى قَدَمِهِ نُفِي عَنْهُ الْعَقْرُ.

هر کس به حمام رود و نوره بکشد آن گاه از فرق سر تا پای خود را حنا بمالد، تا نوره کشیدن بعدی، از دیوانگی، جذام، پیسی و خوره در امان خواهد بود.

۲ - حکم بن عتیبه گوید: امام باقر عليه السلام را دیدم که روی ناخن‌های خود حنا بسته بود. به من فرمود: ای حکم! در این خصوص چه می‌گویی؟

گفتم: من در باره آن چه بگویم در حالی که شما انجام می‌دهید! اما در نزد ما، جوانان چنین می‌کنند.

فرمود: ای حکم! هنگامی که نوره به ناخن‌ها برخورد کند آن را دگرگون می‌سازد به گونه‌ای که شبیه ناخن‌های مردگان می‌شود. پس آن را با حنا دگرگون کن تا به حال اولش باز گردد.

۳ - یکی از اصحاب ما در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام عليه السلام فرمود:

هر کس نوره بکشد و پس از آن از فرق سر تا پایش را حنا بمالد، فقر از او رانده می‌شود.

۴ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِوَسِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ خَرَجَ مِنَ الْحَمَّامِ وَ هُوَ مِنْ قَرْبِهِ إِلَى قَدَمِهِ مِثْلَ الْوَرْدَةِ مِنْ أَثَرِ الْحِنَاءِ.

۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى قَالَ:

كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَ رَجُلٍ عِنْدَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَظَرَ إِلَيْهِ وَ قَدْ أَخَذَ الْحِنَاءَ مِنْ يَدَيْهِ. فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ: أَمَا تَرَوْنَ إِلَى هَذَا كَيْفَ أَخَذَ الْحِنَاءَ مِنْ يَدَيْهِ!؟

فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ: فِيهِ مَا تَحْبِرُهُ وَ مَا لَا تَحْبِرُهُ.

ثُمَّ التَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ: إِنَّهُ مَنْ أَخَذَ مِنَ الْحِنَاءِ بَعْدَ فَرَغِهِ مِنْ إِطْلَائِ الثُّورَةِ مِنْ قَرْبِهِ إِلَى قَدَمِهِ أَمِنَ مِنَ الْأَدْوَاءِ الثَّلَاثَةِ: الْجُنُونِ وَ الْجَذَامِ وَ الْبَرَصِ.

۴ - احمد بن عبدوس بن ابراهيم گوید:

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ را دیدم که از حمام خارج شده بود در حالی که در اثر حنا، از فرق سر تا پای ایشان مانند گل سرخ بود.

۵ - حسین بن موسی گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ همراه مردی نزد قبر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بود، آن مرد دید که دستان حضرت رنگ حنا داشت.

یکی از اهل مدینه گفت: آیا این شخص را نمی بینید که چگونه دستش رنگ حنا گرفته است!؟

حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ به آن مرد رو نمود و فرمود: درباره این خضاب چیزهایی وجود دارد که تو می دانی و چیزهایی است که نمی دانی.

آن گاه رو به من نمود و فرمود: به راستی که هر کس پس از فارغ شدن از نوره کشیدن، از فرق سر تا پایش را حنا ببندد از سه بیماری در امان خواهد بود: دیوانگی، جذام و پیسی.

(۴۸)

بَابُ الطَّيِّبِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الطَّيِّبُ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ.
- ۲ - مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْعِطْرُ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِثَابٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا مَعَ أَبِي بَصِيرٍ فَسَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

بخش چهل و هشتم

عطر و بوی خوش

- ۱ - احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: عطر زدن، از اخلاق پیامبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است.
- ۲ - ابو اسامه گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: عطر زدن از سنت‌های پیامبران مرسَل است.
- ۳ - علی بن رثاب گوید: همراه با ابابصیر در خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودیم، امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

إِنَّ الرِّيحَ الطَّيِّبَةَ تَشُدُّ الْقَلْبَ وَ تَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ.

۴- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَدَعَ الطَّيِّبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ فَيَوْمٌ وَ يَوْمٌ لَا، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَ لَا يَدَعُ.

۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الطَّيِّبُ فِي الشَّارِبِ مِنْ أَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ كَرَامَةٌ لِلْكَاتِبِينَ.

۶- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

الطَّيِّبُ يَشُدُّ الْقَلْبَ.

به راستی که بوی خوش، قلب را محکم و استوار می‌کند و نیروی جنسی را افزایش می‌دهد.

۴- معمر بن خلّاد گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

شایسته نیست که انسان از عطر زدن کوتاهی کند؛ اگر هر روز نتواند، یک روز در میان

عطر بزند و اگر نتواند هفته‌ای یک بار، روز جمعه عطر بزند و فراموش نکند.

۵- ابوبصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به سبیل عطر زدن، از اخلاق پیامبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ و کرامتی برای فرشتگان نویسنده است.

۶- ابوبصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

عطر، قلب را محکم و استوار می‌سازد.

- ۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ تَطَيَّبَ أَوَّلَ النَّهَارِ لَمْ يَزَلْ عَقْلُهُ مَعَهُ إِلَى اللَّيْلِ .
وَقَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَلَاةٌ مُتَطَيَّبٍ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ صَلَاةً بِغَيْرِ طَيِّبٍ .
- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ:
الْعِطْرُ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ .
- ۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
ثَلَاثٌ أُعْطِيَهُنَّ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالْأَزْوَاجُ وَالسُّوَاكُ .
- ۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْفَرَاتِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَطَرٍ عَنِ السَّكَنِ الْخَزَّازِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

- ۷ - علی بن ابراهیم در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
هر کس در ابتدای روز عطر بزند، پیوسته عقلش تا شب همراه او خواهد بود.
و فرمود: نماز کسی که عطر زده از هفتاد نماز کسی که بدون عطر نماز می خواند برتر است .
- ۸ - عباس بن موسی علیه السلام گوید: از پدرم شنیدم که می فرمود: عطر زدن از سنت های پیامبران مرسل است .
- ۹ - طلحه بن زید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:
سه خصلت را به پیامبران علیهم السلام عطا کردند: عطر زدن، انتخاب همسران و مسواک کردن دندان .
- ۱۰ - سکن خزاز گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

حَقُّ عَلَيَّ كُلِّ مُحْتَلِمٍ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ أَخَذَ شَارِبِهِ وَ أَظْفَارِهِ وَ مَسَّ شَيْءٍ مِنْ الطَّيِّبِ وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ طَيِّبٌ دَعَا بِبَعْضِ حُمْرِ نِسَائِهِ فَبَلَّهَا بِالْمَاءِ ثُمَّ وَضَعَهَا عَلَيَّ وَجْهَهُ.

۱۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ يُعْرِفُ مَوْضِعَ سُجُودِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِطَيِّبِ رِيحِهِ.

۱۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَاسِرٍ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَ لِي حَبِيبِي جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

تَطَيَّبْ يَوْمًا وَ يَوْمًا لَا وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لَا بُدَّ مِنْهُ وَ لَا تَتْرُكْ لَهُ.

۱۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لِيَتَطَيَّبَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ لَوْ مِنْ قَارُورَةِ امْرَأَتِهِ.

بر هر کسی که محتلم می شود رواست که در هر جمعه سبیل و ناخن های خود را کوتاه کند و مقداری عطر بزند. پیامبر خدا ﷺ هرگاه روز جمعه فرا می رسید و نزد ایشان عطری نبود، چادر بعضی از همسران خود را می خواست و آن را با آب خیس می کرد سپس روی صورت خود می نهاد.

۱۱ - حسن بن علی گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

محل سجده امام صادق علیه السلام با بوی خوش عطر آن حضرت شناخته می شد.

۱۲ - یاسر گوید: امام ابوالحسن علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ فرمود: دوستم جبرئیل علیه السلام به من فرمود:

یک روز در میان عطر بزن و روز جمعه باید عطر بزنی و به هیچ وجه عطر زدن روز جمعه را ترک نکن.

۱۳ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کدام از شما باید روز جمعه عطر بزند؛ گرچه از جعبه آرایش همسرش باشد.

- ۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- قَالَ عَثْمَانُ بْنُ مِطْعُونٍ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: قَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَدَعَ الطَّيِّبَ وَ أَشْيَاءَ ذَكَرَهَا.
- فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَدَعِ الطَّيِّبَ؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَسْتَنْشِقُ رِيحَ الطَّيِّبِ مِنَ الْمُؤْمِنِ، فَلَا تَدَعِ الطَّيِّبَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ.
- ۱۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- الطَّيِّبُ فِي الشَّارِبِ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَرَامَةِ لِلْكَاتِبِينَ.
- ۱۶ - عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ رَفَعَهُ قَالَ:
- مَا أَنْفَقْتُ فِي الطَّيِّبِ فَلَيْسَ بِسَرَفٍ.
- ۱۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

- ۱۴ - یعقوب بن یزید در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: روزی عثمان بن مظعون به پیامبر خدا ﷺ عرض کرد: می‌خواهم عطر و چیزهای دیگری را که یادآور شد ترک کنم.
- پیامبر خدا ﷺ فرمود: عطر را ترک نکن؛ زیرا فرشتگان از مؤمن بوی خوش استنشاق می‌کنند، بنابراین در هر جمعه عطر زدن را ترک نکن.
- ۱۵ - ابوبصیر نظیر روایت پنجم همین بخش را از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند.
- ۱۶ - زکریای مؤمن در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام علیه السلام فرمود: هر مقدار در خرید عطر هزینه کنی، اسراف نیست.
- ۱۷ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

طِيبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَ خَفِيَ رِيحُهُ وَ طِيبُ الرِّجَالِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَ خَفِيَ لَوْنُهُ.

۱۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْخَنْعَمِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ الطَّوِيلِ الْعَطَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ فِي الطَّيِّبِ أَكْثَرَ مِمَّا يُنْفِقُ فِي الطَّعَامِ.

(۴۹)

بَابُ كَرَاهِيَةِ رَدِّ الطَّيِّبِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَرُدُّ الطَّيِّبَ قَالَ: لَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَرُدَّ الْكَرَامَةَ.

عطری که زنان استعمال می‌کنند رنگش آشکار و بویش پنهان است و عطر برای مردان بوی آشکار و رنگ پنهانی دارد.

۱۸ - اسحاق طویل عطار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همواره برای خرید عطر بیشتر از خرید غذا هزینه می‌کرد.

بخش چهل و نهم

کراهت ردّ هدیه عطر

۱ - سماعة بن مهران گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره ردّ هدیه عطر پرسیدم.

فرمود: شایسته نیست انسان کرامت را رد کند.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

أُتِيَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِدُهْنٍ وَ قَدْ كَانَ آدَهْنَ فَآدَهْنَ فَقَالَ: إِنَّا لَا نَرُدُّ الطَّيِّبَ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ جَهْمٍ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فَأَخْرَجَ إِلَيَّ مَخْزَنَةً فِيهَا مِسْكٌ وَ قَالَ: خُذْ مِنْ هَذَا. فَأَخَذْتُ مِنْهُ شَيْئًا فَتَمَسَّحْتُ بِهِ.

فَقَالَ: أَصْلِحْ وَ اجْعَلْ فِي لَبَّتِكَ مِنْهُ.

قَالَ: فَأَخَذْتُ مِنْهُ قَلِيلًا فَجَعَلْتُهُ فِي لَبَّتِي.

فَقَالَ لِي: أَصْلِحْ.

۲- ابن قداح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

روزی نزد امیرمؤمنان علی عليه السلام عطر روغنی آوردند که حضرت از آن روغن استفاده نموده بود. پس بار دیگر از آن بهره برد و فرمود: به راستی که ما عطر را بر نمی گردانیم.

۳- حسن بن جهم گوید: روزی خدمت امام کاظم عليه السلام شرف یاب شدم. حضرت صندوقچه ای که در آن مشک بود بیرون آورده و فرمود: از این بردار.

من مقداری از آن را برداشتم و به خود مالیدم.

فرمود: مقدار قابل توجهی از آن بردار و به گلوی خود بمال!

من مقدار اندکی از آن برداشتم و به گلوی خود مالیدم.

بار دیگر فرمود: مقدار قابل توجهی بردار!

فَأَخَذْتُ مِنْهُ أَيْضًا فَمَكَتَ فِي يَدِي مِنْهُ شَيْءٌ صَالِحٌ.
فَقَالَ لِي: اجْعَلْ فِي لَبَّتِكَ.
فَفَعَلْتُ.

ثُمَّ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَأْبَى الْكِرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ.
قَالَ: قُلْتُ: مَا مَعْنَى ذَلِكَ؟
قَالَ: الطِّيبُ وَالْوِسَادَةُ وَعَدَّ أَشْيَاءً.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عِيسَى بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ وَالْحَلْوَاءَ.

من باز هم مقداری برداشتم پس از آن مقدار قابل توجهی در دستم باقی ماند.
به من فرمود: همه آن را به گلوی خود بمال.
من نیز انجام دادم.

آن گاه فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: کسی جز الاغ از پذیرش هدیه و کرامت
خودداری نمی‌کند.

گفتم: معنای این سخن چیست؟

فرمود: منظور عطر و بالش است. آن حضرت چیزهای دیگری را نیز بر شمرد.

۴ - پدر بزرگ عیسی بن عبدالله گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هدیه عطر و حلوا را رد نمی‌کرد.

(۵۰)

بَابُ أَنْوَاعِ الطَّيِّبِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَبْدِ الْغَفَّارِ
قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
الطَّيِّبُ الْمَسْكُ وَالْعَنْبَرُ وَالزَّعْفَرَانُ وَالْأُودُ.

(۵۱)

بَابُ أَصْلِ الطَّيِّبِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

بخش پنجاهم**انواع عطر**

۱ - عبدالغفار گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود:
عطر همان مشک، عنبر، زعفران و اود است.

بخش پنجاه و یکم**اصل عطر**

۱ - موسی بن بکر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

لَمَّا أَهْبَطَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْجَنَّةِ عَلَى الصَّفَا وَ حَوَاءُ عَلَى الْمَرْوَةِ وَ قَدْ كَانَتْ
امْتَشَطَتْ فِي الْجَنَّةِ بِطَيْبٍ مِنْ طَيْبِ الْجَنَّةِ، فَلَمَّا صَارَتْ فِي الْأَرْضِ قَالَتْ: مَا
أَرْجُو مِنَ الْمَشْطِ وَأَنَا مَسْحُوطٌ عَلَيَّ.

فَحَلَّتْ عَقِيصَتَهَا فَانْتَثَرَ مِنْ مُشَطِّهَا الَّتِي كَانَتْ امْتَشَطَتْ بِهَا فِي الْجَنَّةِ فَطَارَتْ
بِهِ الرِّيحُ فَأَلْقَتْ أَكْثَرَهُ بِالْهِنْدِ فَلِذَلِكَ صَارَ الْعِطْرُ بِالْهِنْدِ.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانٍ مِثْلَهُ.

قَالَ: وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ: فَحَلَّتْ عَقِيصَتَهَا فَأَرْسَلَ اللَّهُ عَلَى مَا كَانَ فِيهَا مِنْ ذَلِكَ
الطَّيْبِ رِيحًا فَهَبَّتْ فِي الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَأَصْلُ الطَّيْبِ مِنْ ذَلِكَ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ الْقَصِيرِ

عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ أَصْلِ الطَّيْبِ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ هُوَ؟

فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ يَقُولُهُ النَّاسُ؟

قُلْتُ: يَزْعُمُونَ أَنَّ آدَمَ هَبَطَ مِنَ الْجَنَّةِ وَ عَلَى رَأْسِهِ إِكْلِيلٌ.

آن گاه که آدم علیه السلام از بهشت بر کوه صفا و حوا علیها السلام بر کوه مروه فرود آمدند، در بهشت با
عطرهای بهشتی خود را آراسته و عطرآگین کرده بودند.

هنگامی که حوا علیها السلام در زمین قرار گرفت عرض کرد: من آرایش نمی خواهم در حالی که
مورد خشم واقع شده‌ام.

پس گیسوان خود را باز نمود و عطری که در بهشت با آن خود را عطرآگین کرده بود
پخش شد. پس باد آن را پخش کرد و بیشتر آن را در هند افکند. به همین جهت عطر در
هند قرار گرفته است.

در حدیث دیگری چنین آمده است: حوا علیها السلام گیسوان خود را گشود، خداوند بادی
فرستاد و آن باد هر چه از عطر بهشتی در گیسوان او بود در مشرق و مغرب زمین پراکنده
ساخت. بنابراین اصل عطر این گونه بود.

۲ - راوی گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: اصل عطر از چه چیزی است؟

فرمود: اهل سنت در این باره چه می گویند؟

گفتم: می پندارند که آدم علیه السلام از بهشت فرود آمد و روی سرش تاج بود.

فَقَالَ: قَدْ كَانَ وَاللَّهِ! أَشْغَلَ مِنْ أَنْ يَكُونَ عَلَى رَأْسِهِ إِكْلِيلٌ .
 ثُمَّ قَالَ: إِنَّ حَوَاءَ عَلَيْهِ السَّلَامُ امْتَشَطَتْ فِي الْجَنَّةِ بِطَيْبٍ مِنْ طَيْبِ الْجَنَّةِ قَبْلَ أَنْ تُوَاقِعَهَا
 الْخَطِيئَةُ، فَلَمَّا هَبَطَتْ إِلَى الْأَرْضِ حَلَّتْ عَقِيصَتَهَا فَأَرْسَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مَا كَانَ
 فِيهَا رِيحًا فَهَبَّتْ بِهِ فِي الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَأَصْلُ الطَّيِّبِ مِنْ ذَلِكَ .
 ۳- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
 عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا أَهْبَطَ آدَمَ طَفِيقَ يَخْصِفُ مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ فَطَارَ عَنْهُ لِبَاسُهُ الَّذِي
 كَانَ عَلَيْهِ مِنْ حُلْلِ الْجَنَّةِ فَالْتَفَطَ وَرَقَةً فَسَتَرَ بِهَا عَوْرَتَهُ، فَلَمَّا هَبَطَ عَبَقَتْ رَائِحَةٌ
 تِلْكَ الْوَرَقَةِ بِالْهِنْدِ بِالنَّبْتِ، فَصَارَ الطَّيِّبُ فِي الْأَرْضِ مِنْ سَبَبِ تِلْكَ الْوَرَقَةِ الَّتِي
 عَبَقَتْ بِهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ فَمِنْ هُنَاكَ الطَّيِّبُ بِالْهِنْدِ؛ لِأَنَّ الْوَرَقَةَ هَبَّتْ عَلَيْهَا رِيحُ
 الْجَنُوبِ فَأَدَّتْ رَائِحَتَهَا إِلَى الْمَغْرِبِ، لِأَنَّهَا احْتَمَلَتْ رَائِحَةَ الْوَرَقَةِ فِي الْجَوْ .

فرمود: به خدا سوگند! آدم علیه السلام مشغولیت بیشتری داشت تا این که روی سرش تاج باشد.
 سپس فرمود: به راستی که حواء علیها السلام پیش از آن که با خطا مواجه شود، با عطری از
 عطرهاى بهشتی خود را آراسته بود. هنگامی که از بهشت به زمین فرود آمد، یک دسته از
 گیسوان او باز شد. خداوند بادی فرستاد و باد آن عطر را در شرق و غرب زمین پراکنده
 ساخت. بنابراین اصل عطر این گونه بود.

۳- ابراهیم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

به راستی هنگامی که خداوند متعال آدم علیه السلام را به زمین فرستاد، لباسی بهشتی او از
 تنش بیرون شد. آدم علیه السلام برگى یافت و با آن عورت خود را پوشاند. هنگامی که او فرود آمد
 بوی آن برگ در هند به گیاهان رسید. بنابراین عطر در زمین به سبب آن برگى بهشتی بود به
 همین جهت عطر در هند است؛ زیرا بر آن برگ باد جنوب وزید. پس بوی آن را به مغرب
 زمین برد؛ چراکه بوی آن برگ را در فضا حمل کرد.

فَلَمَّا رَكَدَتِ الرِّيحُ بِالْهِنْدِ عَبِقَ بِأَشْجَارِهِمْ وَ نَبْتِهِمْ فَكَانَ أَوَّلَ بَهِيمَةٍ رَتَعَتْ مِنْ
تِلْكَ الْوَرَقَةِ ظَبْيَ الْمِسْكِ .
فَمِنْ هُنَاكَ صَارَ الْمِسْكَ فِي سُرَّةِ الظَّبْيِ لِأَنَّهُ جَرَى رَائِحَةَ النَّبْتِ فِي جَسَدِهِ
وَفِي دَمِهِ حَتَّى اجْتَمَعَتْ فِي سُرَّةِ الظَّبْيِ .

(۵۲)

بَابُ الْمِسْكِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:
كَانَتْ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبِيدَانَةٌ رِصَاصٌ مُعَلَّقَةٌ فِيهَا مِسْكَ فِإِذَا أَرَادَ أَنْ
يَخْرُجَ وَ لَبَسَ ثِيَابَهُ تَنَاوَلَهَا وَ أَخْرَجَ مِنْهَا فَتَمَسَّحَ بِهِ .

هنگامی که باد در هند ساکن شد، به درختان و گیاهان آنان وزید. پس نخستین حیوانی
که از آن برگ خورد آهوی مشک بود.
از این رو مشک در ناف آهو قرار گرفته است؛ زیرا بوی آن گیاه در بدن و خون آهو
جریان یافت تا این که در ناف آن جمع گردید.

بخش پنجم و دوم

مُشْكَ

۱ - و شَأْ گوید: از ابوالحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:
امام سجّاد عَلَيْهِ السَّلَامُ جعبه‌ای سربی داشت که در آن مشک بود. هنگامی که می خواست
بیرون رود و لباس هایش را می پوشید با مقداری از مشک آن خود را معطر می ساخت.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَطَيَّبُ بِالْمِسْكِ حَتَّى يُرَى وَيَبِصُهُ فِي مَفَارِقِهِ .

۳ - مُحَمَّدٌ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَمْسَكَةٌ إِذَا هُوَ تَوَضَّأَ أَخَذَهَا بِيَدِهِ وَ هِيَ رَطْبَةٌ فَكَانَ إِذَا خَرَجَ عَرَفُوا أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَائِحَتِهِ .

۴ - مُحَمَّدٌ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ : أَخْرَجَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَخْزَنَةً فِيهَا مِسْكٌ مِنْ عَتِيدَةِ ابْنُوسٍ فِيهَا بُيُوتٌ كُلُّهَا مِمَّا يَتَّخِذُهَا النِّسَاءُ .

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ : سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ۷ عَنْ الْمِسْكِ هَلْ يَجُوزُ اشْتِمَامُهُ ؟

۲ - ابوالبختری گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خود را با مشک خوش بوی ساخت به گونه‌ای که درخشش آن در فرق سر مبارک حضرتش دیده می‌شد.

۳ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مشک دانی داشت که هنگامی که وضو می‌گرفت آن را با دست خیس خود برمی‌داشت و هنگامی که از خانه بیرون می‌آمد از بوی آن حضرت می‌فهمیدند که آن شخص پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است.

۴ - حسن بن جهم گوید:

امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ برای من جعبه‌ای از جنس ابنوس آورد که در آن مشک بود. داخل آن جعبه، مانند جعبه آرایش زنان خانه‌خانه بود.

۵ - ابو بکر بن عبدالله اشعری گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: آیا بوییدن مشک جایز

است؟

فَقَالَ: إِنَّا لَنَشْمُهُ.

۶- عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ النَّوْفَلِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمِّهِ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: كَانَتْ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَارُورَةٌ مِسْكِ فِي مَسْجِدِهِ فَإِذَا دَخَلَ لِلصَّلَاةِ أَخَذَ مِنْهُ فَتَمَسَّحَ بِهِ.

۷- عَنْهُ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ:

كَانَ يُرَى وَيَبْصُرُ الْمِسْكِ فِي مَفْرَقِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله.

۸- مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ الْعَمْرِكِيِّ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمِسْكِ فِي الدُّهْنِ أَيْصَلِحُ؟ قَالَ: إِنِّي لَأَصْنَعُهُ فِي الدُّهْنِ وَلَا بَأْسَ. وَرُوي: أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِصُنْعِ الْمِسْكِ فِي الطَّعَامِ.

فرمود: به راستی که ما آن را می بوییم.

۶- عبدالله بن حارث گوید: امام سجّاد عليه السلام مشک دانی در سجّاده و جانماز خود داشت. هنگامی که می خواست نماز بخواند، از آن برمی داشت و به خود می مالید.

۷- یکی از اصحاب ما گوید: امام کاظم عليه السلام فرمود: درخشش مشک در فرق سر مبارک پیامبر خدا صلى الله عليه وآله دیده می شد.

۸- علی بن جعفر عليه السلام برادر امام کاظم عليه السلام گوید: از آن حضرت پرسیدم: آیا می توان مشکی را که در روغن است به کار برد؟

فرمود: من آن را در روغن می ریزم و ایرادی ندارد.

روایت شده است که ریختن مشک در غذا ایرادی ندارد.

(۵۳)

بَابُ الْغَالِيَةِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ:
- قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنِّي أَعَامِلُ التُّجَّارَ فَاتَّهَيْتُ لِلنَّاسِ كَرَاهَةً أَنْ يَرَوْا بِي خِصَاصَةً فَاتَّخِذُ الْغَالِيَةَ.
- فَقَالَ: يَا إِسْحَاقُ! إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْغَالِيَةِ يُجْزِي وَكَثِيرَهَا سَوَاءٌ، مَنْ اتَّخَذَ مِنَ الْغَالِيَةِ قَلِيلًا دَائِمًا أَجْزَأَهُ ذَلِكَ.
- قَالَ إِسْحَاقُ: وَ أَنَا أَشْتَرِي مِنْهَا فِي السَّنَةِ بَعْشَرَةَ دَرَاهِمٍ فَأَكْتَفِي بِهَا وَ رِيحُهَا ثَابِتٌ طَوَّلَ الدَّهْرِ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ:

بخش پنجاه و سوم

عطر غالية^(۱)

- ۱ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: من با بازرگانان معامله دارم، از این رو خود را برای مردم می آرایم که مرا تنگدست نشمارند، آیا می توانم عطر گران بهای غالیه استعمال کنم؟
- فرمود: ای اسحاق! مقدار کمی از عطر غالیه کافی است و کم و زیاد آن تفاوت نمی کند. کسی که اندکی غالیه خریداری کند برای همیشه او را کفایت خواهد کرد.
- اسحاق گوید: من در سال مقدار ده درهم عطر غالیه می خریدم. پس به آن بسنده می کردم و بوی آن تمام سال ثابت بود.
- ۲ - معمر بن خلاد گوید:

۱ - غالیه: نوعی عطر سیاه رنگ که موی را با آن رنگین کنند.

أَمَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام فَعَمِلْتُ لَهُ دُهْنًا فِيهِ مِسْكٌ وَعَنْبَرٌ، فَأَمَرَنِي أَنْ أَكْتُبَ فِي قِرْطَاسٍ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ أُمَّ الْكِتَابِ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ قَوَارِعَ مِنَ الْقُرْآنِ وَ أَجْعَلَهُ بَيْنَ الْغِلَافِ وَ الْفَارُورَةِ. فَفَعَلْتُ ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهِ فَتَعَلَّفَ بِهِ وَ أَنَا أَنْظَرُ إِلَيْهِ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ مَوْلَى لِبْنِي هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ:

خَرَجَ عَلَيَّ بِنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لَيْلَةً وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ خَزَّ وَ كِسَاءٌ خَزَّ قَدْ غَلَّفَ لِحَيْتَهُ بِالْعَالِيَةِ.

فَقَالُوا: فِي هَذِهِ السَّاعَةِ؟ فِي هَذِهِ الْهَيْئَةِ؟

فَقَالَ: إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخُطَبَ الْحُورَ الْعَيْنِ إِلَى اللَّهِ تعالى فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ.

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مَوْلَى لِبْنِي هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ.

۴ - عَنْهُ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ الْكُوفِيِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْكِرْمَانِيِّ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عليه السلام: مَا تَقُولُ فِي الْمِسْكِ؟

امام رضا عليه السلام به من دستور داد که من برای ایشان روغنی مشک و عنبر بسازم. آن گاه به من دستور فرمود که در کاغذی آیه الکرسی، سوره فاتحه، فلق، ناس و «قوارع قرآن»^(۱) را بنویسم و آن را بین روکش و ظرف قرار دهم.

من چنین نمودم. سپس آن را نزد ایشان آوردم. امام رضا عليه السلام آن را به محاسن خود مالید و من به ایشان نگاه می کردم.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ گويد:

امام سجّاد عليه السلام شبی در حالی که جُبّه‌ای از خز و عبایی از خز بر تن داشت و به محاسن خود را عطر غالیه زده بود، از منزل خارج شد.

به آن حضرت گفتند: در این ساعت؟! در این شکل و شمایل کجا تشریف می برید؟!

فرمود: می خواهم امشب حورالعین را از خداوند خواستگاری کنم.

۴ - محمد بن ولید کرمانی گويد: به امام جواد عليه السلام عرض کردم: در باره مشک چه می فرمایید؟

۱ - قوارع قرآن: آیاتی مانند آیه الکرسی که هر کس آنها را بخواند از شرّ شیطان در امان خواهد بود.

فَقَالَ: إِنَّ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَرَ فَعْمَلَ لَهُ مِسْكَ فِي بَانٍ بِسَبْعِمِائَةِ دِرْهَمٍ. فَكَتَبَ إِلَيْهِ
الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ يُخْبِرُهُ: أَنَّ النَّاسَ يَعْبُونَ ذَلِكَ.

فَكَتَبَ إِلَيْهِ: يَا فَضْلُ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ نَبِيٌّ كَانَ يَلْبَسُ الدِّيَبَاجَ
مُزْرَرًا بِالذَّهَبِ وَ يَجْلِسُ عَلَى كَرَّاسِيٍّ الذَّهَبِ وَ لَمْ يَنْقُصْ ذَلِكَ مِنْ حِكْمَتِهِ
شَيْئًا؟!

قَالَ: ثُمَّ أَمَرَ فَعْمَلَ لَهُ غَالِيَةً بِأَرْبَعَةِ آلَافِ دِرْهَمٍ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْتَقْبَلَهُ مَوْلَى لَهُ فِي لَيْلَةِ بَارِدَةٍ وَ عَلَيْهِ جُبَّةٌ خَزٌّ وَ مِطْرَفُ
خَزٍّ وَ عِمَامَةٌ خَزٌّ وَ هُوَ مُتَعَلِّفٌ بِالْغَالِيَةِ فَقَالَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! فِي مِثْلِ هَذِهِ
السَّاعَةِ عَلَى هَذِهِ الْهَيْئَةِ إِلَى أَيْنَ؟

قَالَ: فَقَالَ: إِلَى مَسْجِدِ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخْطُبُ الْحُورَ الْعَيْنِ إِلَى اللَّهِ ﷻ.

فرمود: پدرم علیه السلام دستور داد برای ایشان مشکى در درخت خوش بوى «بان» به قيمت
هفت صد درهم آماده شود.

فضل بن سهل به ایشان نامه نوشت و خبر داد که مردم این کار را عیب می دانند.
پدرم به او نوشت: ای فضل! مگر نمی دانی یوسف علیه السلام که پیامبر بود، لباس دیبایی
می پوشید که دگمه های آن طلائی بود و بر صندلی های طلائی می نشست و این چیزی از
حکمت او نکاست.

آن گاه دستور فرمود: برای آن حضرت عطر غالیه ای به قيمت چهار هزار درهم تهیه شود.

۵ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

یکی از شیعیان امام سجاد علیه السلام در یک شب سرد دید آن حضرت جبّه و عبایی از خز بر
تن دارد و عمامه از خز بر سر نهاده و محاسن خود را عطر غالیه زده است.

آن شخص به ایشان عرض کرد: فدایت شوم! در چنین ساعتی، بر این شکل و شمایل
به کجا می روید؟

فرمود: به مسجد جدم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می روم تا حور العين را از خداوند خواستگاری کنم.

(۵۴)

بَابُ الْخُلُوقِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الْخُلُوقِ أَخَذَ مِنْهُ؟
قَالَ: لَا بَأْسَ وَ لَكِنَّ لَا أَحَبُّ أَنْ تَدُومَ عَلَيْهِ.
- ۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
لَا بَأْسَ أَنْ تَمَسَّ الْخُلُوقَ فِي الْحَمَّامِ أَوْ تَمَسَّ بِهِ يَدَيْكَ مِنَ الشُّقَاقِ تُدَاوِيهِمَا بِهِ
وَلَا أَحَبُّ إِذْمَانَهُ.
وَقَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَتَخَلَّقَ الرَّجُلُ وَ لَكِنَّ لَا يَبِيتُ مُتَخَلِّقًا.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ قَالَ:

بخش پنجاه و چهارم**عطر زعفرانی**

- ۱ - زراره گوید: از امام باقر عليه السلام پرسیدم: آیا می توانم از عطر زعفرانی استفاده کنم؟
فرمود: مانعی ندارد، ولی میل ندارم که بر آن مداومت کنی.
- ۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
ایرادی ندارد که در حمام از عطر زعفرانی استفاده کنی و یا دستانت را به جهت پارگی و ترک خوردن به آن بمالی تا با آن، دستانت را مداوا نمایی؛ ولی من مداومت بر آن را دوست ندارم.
و فرمود: ایرادی ندارد که مرد از عطر زعفرانی استفاده کند؛ اما نباید در آن حال بخوابد.
- ۳ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

لَا بَأْسَ أَنْ تَمَسَّ الْخُلُوقَ فِي الْحَمَّامِ أَوْ تَمْسَحَ بِهِ يَدَكَ تُدَاوِي بِهِ وَلَا أُحِبُّ إِدْمَانَهُ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي الْخُلُوقُ.

۵ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَبَانَ عَنْ رَجُلٍ قَدْ أَتَبْتُهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَتَخَلَّقَ الرَّجُلُ لِامْرَأَتِهِ وَ لَكِنْ لَا يَبِيتُ مُتَخَلِّقًا.

۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ الْمُضَيْلِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَتَخَلَّقَ الرَّجُلُ وَ لَكِنْ لَا يَبِيتُ مُتَخَلِّقًا.

مانعی ندارد که در حمام عطر زعفرانی استعمال کنی و یا دست‌هایت را با آن بمالی که ترک‌های دستت را مدوا کنی؛ ولی دوست ندارم که هماره از این عطر استفاده کنی.

۴ - محمد بن فیض گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

من به عطر زعفرانی علاقه دارم.

۵ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

ایرادی ندارد که مرد برای همسرش از عطر زعفرانی استفاده کند، اما در حالی که از آن

استفاده نموده، نخوابد.

۶ - راوی دیگری نظیر این روایت را از امام باقر عليه السلام نقل می‌کند.

(۵۵)

بَابُ الْبُخُورِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

يَبْقَى رِيحُ الْعُودِ الَّتِي فِي الْبَدَنِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ يَبْقَى رِيحُ عُودِ الْمُطْرَاةِ عَشْرِينَ يَوْمًا.

۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُدَخِّنَ ثِيَابَهُ إِذَا كَانَ يَقْدِرُ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ جَهْمٍ قَالَ: خَرَجَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَوَجَدْتُ مِنْهُ رَائِحَةَ التَّجْمِيرِ.

بخش پنجاه و پنجم

بخور

۱ - راوی در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

بوی عود خالص تا چهل روز در بدن باقی می‌ماند و بوی عودی که با چند ماده خوش‌بوی دیگر آمیخته است، تا بیست روز می‌ماند.

۲ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شایسته است که مرد تا هنگامی که می‌تواند، لباس‌های خود را بخور دهد.

۳ - حسن بن جهم گوید:

امام کاظم عليه السلام به طرف من آمد و بوی عود و بخور حضرت به من رسید.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام الْحَمَّامَ فَلَمَّا خَرَجَ إِلَى الْمَسْلُخِ دَعَا بِمِجْمَرَةٍ فَتَجَمَّرَ بِهَا ثُمَّ قَالَ: جَمُّرُوا مُرَازِمُ. قَالَ: قُلْتُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَأْخُذَ نَصِيبَهُ يَأْخُذُ؟ قَالَ: نَعَمْ.

۵ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَلْفٍ مَوْلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَكَانَ اشْتَرَاهُ وَ أَبَاهُ وَ أُمَّهُ وَ أَخَاهُ فَأَعْتَقَهُمْ وَ اسْتَكْتَبَ أَحْمَدَ وَ جَعَلَهُ فَهْرَمَانَهُ فَقَالَ أَحْمَدُ: كَانَ نِسَاءً أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام إِذَا تَبَخَّرْنَ أَخَذْنَ نَوَاهُ مِنْ نَوَى الصَّيْحَانِيِّ مَمْسُوحَةً مِنَ التَّمْرِ مُنْقَاةَ التَّمْرِ وَ الْقَشَارَةَ فَالْقَيْنَهَا عَلَى النَّارِ قَبْلَ الْبُخُورِ فَإِذَا دَخَنَتِ النَّوَاهُ أَدْنَى الدُّخَانِ رَمَيْنَ النَّوَاهُ وَ تَبَخَّرْنَ مِنْ بَعْدُ وَ كُنَّ يُقْلَنَ: هُوَ أَعْبَقٌ وَ أَطِيبٌ لِلْبُخُورِ وَ كُنَّ يَأْمُرْنَ بِذَلِكَ.

۴ - مرزوم گوید: در خدمت امام کاظم عليه السلام به حمام رفتم، موقعی که از حمام خارج شدیم، امام کاظم عليه السلام در رخت کن حمام فرمود تا منقل آتشی آوردند و عود هندی در آن انداختند تا لباس‌های خود را با دود آن عطرآگین سازد، سپس فرمود: لباس فلانی را هم بخور بدهید. گفتم: هر کس مایل باشد می‌تواند از این بخور بهره‌مند شود؟ امام کاظم عليه السلام فرمود: آری.

۵ - احمد بن ابی خلف - که امام کاظم عليه السلام او، پدر، مادر و برادرش را خریده و آزاد کرده بود و او را وکیل و امین خود قرار داده بود - گوید: هنگامی که همسران امام کاظم عليه السلام می‌خواستند از بخور استفاده کنند، هسته‌های خرما صیحانی را که تمیز شده بود را که خرما و پوست نازک آن جدا شده بود، روی آتش می‌انداختند و هنگامی که هسته‌های خرما کمترین دود را می‌دادند، هسته‌ها را برمی‌داشتند و پس از آن بخور انجام می‌دادند و می‌گفتند: این روش، بخور را ماندگارتر و خوش‌بوتر می‌کند. و به این کار سفارش می‌کردند.

(۵۶)

بَابُ الْإِدَّهَانِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّهْنُ يَلَيِّنُ الْبَشْرَةَ وَ يَزِيدُ فِي الدَّمَاغِ وَ يُسَهِّلُ مَجَارِيَ الْمَاءِ وَ يُذْهِبُ الْقَشْفَ وَ يُسْفِرُ اللَّوْنَ.

۲ - عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الدُّهْنُ يَذْهَبُ بِالسُّوءِ.

بخش پنجاه و ششم

روغن مالی و کرم

- ۱ - ابوبصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روغن، پوست را نرم می‌کند، نیروی مغز را می‌افزاید، مجرای ادرار را باز می‌کند، آلودگی پوست و کثیفی بدن را از بین می‌برد و رنگ بدن را درخشان می‌کند.
- ۲ - سفیان بن سمط گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روغن، بدحالی، بیماری، فقر و... را از بین می‌برد.

- ۳- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الدُّهْنُ يُظَهِّرُ الْغَنَى.
- ۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّهْنُ يُلَيِّنُ الْبَشْرَةَ وَ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ الْقُوَّةَ وَ يُسَهِّلُ مَجَارِيَ الْمَاءِ وَ هُوَ يَذْهَبُ بِالْقَشْفِ وَ يُحَسِّنُ اللَّوْنَ.
- ۵- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دُهْنُ اللَّيْلِ يَجْرِي فِي الْعُرُوقِ وَ يُرَوِّي الْبَشْرَةَ وَ يَبْيِضُ الْوَجْهَ.
- ۶- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ بَحْرِ عَنْ مَهْزَمِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۳- سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

روغن، ثروت مندی را آشکار می‌سازد.

۴- سکونی نظیر روایت یکم همین بخش را از امام صادق علیه السلام، از امیرمؤمنان علی علیه السلام

نقل می‌کند.

۵- ابو حمزه گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

روغنی که در شب به بدن مالیده شود در رگ‌های بدن نفوذ می‌کند، پوست را شاداب

می‌دارد و صورت را سفید می‌نماید.

۶- مهزم اسدی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

إِذَا أَخَذْتَ الدُّهْنَ عَلَى رَاحَتِكَ فَقُلْ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الزَّيْنَ وَالزَّيْنَةَ وَالْمَحَبَّةَ وَالْمَحَبَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشُّيْنِ وَالشُّنَّانِ وَالْمَقْتِ».

ثُمَّ اجْعَلْهُ عَلَى يَافُوخِكَ ابْدَأْ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الدَّقَاقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرِ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ دَهَنَ مُؤْمِنًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

(۵۷)

بَابُ كَرَاهِيَةِ إِدْمَانِ الدُّهْنِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا يَدْهِنُ الرَّجُلُ كُلَّ يَوْمٍ؛ يَرَى الرَّجُلَ شَعْنًا لَا يَرَى مُتَزَلِّقًا كَأَنَّهُ امْرَأَةٌ.

هنگامی که روغن را در کف دست خود گرفتی بگو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الزَّيْنَ وَالزَّيْنَةَ وَالْمَحَبَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشُّيْنِ وَالشُّنَّانِ وَالْمَقْتِ». آن گاه جلو سرت قرار بده و با نام خدا آغاز کن!

۷ - بشیر دهان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کس به بدن مؤمنی روغن بمالد، خداوند برای او در ازای هر موئی، نوری در روز قیامت می نویسد.

بخش پنجاه و هفتم

کراهت مداومت بر روغن مالی

۱ - ابو خدیجه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شخص نباید هر روز روغن بمالد. مرد آشفته و ژولیده به نظر برسد، نه این که همانند زن آرایش کرده به نظر برسد.

- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ:
- قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَخَالَطُ أَهْلَ الْمُرُوءَةِ مِنَ النَّاسِ وَ قَدْ أَكْتَفِي مِنَ الدُّهْنِ بِالْيَسِيرِ فَأَتَمَّسَحُ بِهِ كُلَّ يَوْمٍ.
- فَقَالَ: مَا أَحِبُّ لَكَ ذَلِكَ.
- فَقُلْتُ: يَوْمٌ وَ يَوْمٌ لَا.
- فَقَالَ: وَ مَا أَحِبُّ لَكَ ذَلِكَ.
- قُلْتُ: يَوْمٌ وَ يَوْمَيْنِ لَا.
- فَقَالَ: الْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ يَوْمٌ وَ يَوْمَيْنِ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَرِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: فِي كَمْ أَذْهِنُ؟
- قَالَ: فِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً.
- فَقُلْتُ: إِذَنْ يَرَى النَّاسُ بِي خِصَاصَةً. فَلَمْ أَزَلْ أَمَاكِسُهُ.

- ۲ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: من با اشراف و بزرگان رفت و آمد دارم و به روغن اندکی اکتفا می‌کنم و هر روز از آن استفاده می‌نمایم.
- فرمود: این کار را برای تو نمی‌پسندم.
- عرض کردم: یک روز در میان استفاده کنم؟
- فرمود: این کار را برای تو نمی‌پسندم.
- عرض کردم: دو روز در میان استفاده کنم؟
- فرمود: از جمعه تا جمعه دیگر یکی دو روز استفاده کن.
- ۳ - اسحاق بن جریر گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: هر چند وقت یک بار از روغن استفاده کنم؟
- فرمود: هر سال، یک بار.
- گفتم: بنابراین مردم مرا فقیر می‌پندارند. و همین طور با حضرت عليه السلام چانه می‌زدم.

فَقَالَ: فَفِي كُلِّ شَهْرٍ مَرَّةً؛ لَمْ يَزِدْنِي عَلَيْهَا.

(۵۸)

بَابُ دُهْنِ الْبَنْفَسَجِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ:

الْبَنْفَسَجُ سَيِّدُ أَذْهَانِكُمْ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي زَيْدِ الرَّازِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

أَهْدَيْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَغْلَةً، فَصَرَعَتِ الَّذِي أُرْسَلَتْ بِهَا مَعَهُ فَأَمَّتَهُ، فَدَخَلْنَا الْمَدِينَةَ فَأَخْبَرْنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: أَمْ فَلَا أَسْعَطُموهُ بِنَفْسَجٍ فَأَسْعِطَ بِالْبَنْفَسَجِ فَبَرًّا؟

حضرت فرمود: پس در هر ماه، یک بار. اسحاق گوید: حضرت عليه السلام بیشتر از آن به من اجازه نداد.

بخش پنجاه و هشتم

روغن بنفشه

۱ - هشام بن حکم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

بهترین روغن‌ها، روغن بنفشه است.

۲ - عقبه گوید: استر ماده‌ای را برای امام صادق عليه السلام هدیه فرستادم، این استر ماده، استر آن شخصی را که به وسیله او فرستاده بودم به زمین زد و استخوان سر او را شکست. پس داخل مدینه شدیم و به امام صادق عليه السلام گزارش دادیم.

فرمود: چرا روغن بنفشه در بینی‌اش نریختند؟! پس روغن بنفشه در بینی‌اش ریختند و خوب شد.

ثُمَّ قَالَ: يَا عُقْبَةُ! إِنَّ الْبَنْفَسَجَ بَارِدٌ فِي الصَّيْفِ حَارٌّ فِي الشِّتَاءِ لَيْنٌ عَلَيَّ شِيعَتِنَا يَأْبَسُ عَلَيَّ عَدُوُّنَا لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْبَنْفَسَجِ قَامَتْ أَوْقِيَّتُهُ بِدِينَارٍ.

۳- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قَالَ أَبُو

عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَا يَأْتِينَا مِنْ نَاحِيَّتِكُمْ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنَ الْبَنْفَسَجِ.

۴- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ نَعْلَبَةَ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ بْنِ أَبِي أُسَامَةَ بِيَّاعِ الزُّطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَثَلُ الْبَنْفَسَجِ فِي الْأَذْهَانِ مَثَلُنَا فِي النَّاسِ.

۵- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

فَضْلُ الْبَنْفَسَجِ عَلَى الْأَذْهَانِ كَفَضْلِ الْإِسْلَامِ عَلَى الْأَدْيَانِ. نِعْمَ الدُّهْنُ الْبَنْفَسَجُ لِيَذْهَبَ بِالذَّاءِ مِنَ الرَّأْسِ وَالْعَيْنَيْنِ، فَادَّهِنُوا بِهِ.

سپس فرمود: ای عقبه! به راستی که روغن بنفشه در تابستان خنک و در زمستان گرم است، برای ما نرم و روان است و برای دشمن ما خشک و سفت. اگر مردم آن چه را که در آن است می دانستند، یک اوقیه از آن به یک دینار می رسید.

۳- یونس بن یعقوب گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

از صادرات عراق تحفه ای به دست ما نمی رسد که از روغن بنفشه دوست داشتنی تر باشد.

۴- اسرائیل بن ابواسامه بیاع الزطی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مثل روغن بنفشه در بین روغن ها، به سان مثل ما در بین مردم است.

۵- عبدالرحمان بن کثیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

برتری روغن بنفشه بر دیگر روغن ها مانند برتری اسلام بر دیگر ادیان است. بنفشه چه روغن خوبی است! که بیماری های سر و چشم را از بین می برد، پس از آن روغن استفاده کنید.

۶- عَلِيُّ بْنُ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ:
 كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلَ عَلَيْهِ مِهْزَمٌ فَقَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ادْعُ لَنَا
 الْجَارِيَةَ تَجِنُّنَا بِدُهْنٍ وَ كُحْلِ .
 فَدَعَوْتُ بِهَا فَجَاءَتْ بِقَارُورَةٍ بِنَفْسِجٍ وَ كَانَ يَوْمًا شَدِيدَ الْبَرْدِ فَصَبَّ مِهْزَمٌ فِي
 رَاحَتِهِ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَذَا بِنَفْسِجٍ وَ هَذَا الْبَرْدُ الشَّدِيدُ .
 فَقَالَ: وَ مَا بِالْهَيْ يَا مِهْزَمٌ؟
 فَقَالَ: إِنَّ مَطْبِئِينَ بِالْكُوفَةِ يَزْعُمُونَ أَنَّ الْبِنْفَسِجَ بَارِدٌ .
 فَقَالَ: هُوَ بَارِدٌ فِي الصَّيْفِ لَيْتَ حَارٌّ فِي الشِّتَاءِ .
 ۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ
 بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 اسْتَعِظُوا بِالْبِنْفَسِجِ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْبِنْفَسِجِ
 لَحَسَوُهُ حَسَوًا .

۶- عبدالرحمان بن كثير گوید:

خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم که مهزم وارد شد.

حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود: کنیز را صدا بزن تا روغن و سرمه‌ای نزد ما بیاورد.

کنیزی را فراخواندم وی شیش‌ش روغن بنفشه آورد. روز بسیار سردی بود. مهزم
 مقداری از آن را در کف دستش ریخت. سپس گفت: فدایت شوم! این روغن بنفشه و این
 سرمه‌ای شدیدی است!

فرمود: ای مهزم! مگر آن چگونه است؟

گفت: طبیبان ما در کوفه گمان می‌کنند که روغن بنفشه خنک است.

فرمود: روغن بنفشه در تابستان خنک است و در زمستان نرم و داغ است.

۷- محمد بن مسلم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در بینی روغن بنفشه بریزید؛ زیرا پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: «اگر مردم از خواص روغن
 بنفشه آگاه بودند، به طور قطع آن را جرعه جرعه می‌نوشیدند.

- ۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دُهْنُ الْبَنْفَسَجِ يَرْزُقُ الدَّمَاعَ.
- ۹ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ رَفَعَهُ قَالَ: دُهْنُ الْحَاجِبِينَ بِالْبَنْفَسَجِ يَذْهَبُ بِالصُّدَاعِ.
- ۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيْسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَثَلُ الْبَنْفَسَجِ فِي الدَّهْنِ كَمَثَلِ شَيْعَتِنَا فِي النَّاسِ.
- ۱۱ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اكْسِرُوا حَرَّ الْحُمَى بِالْبَنْفَسَجِ.

۸ - محمد بن سوقة گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روغن بنفشه، مغز را سنگین و استوار می‌کند.

۹ - علی بن اسباط در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روغن زدن به ابروها با روغن بنفشه، سردرد را از بین می‌برد.

۱۰ - خالد بن نجیح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مثل روغن بنفشه در میان روغن‌ها مانند مثل شیعیان ما در میان مردم است.

۱۱ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

گرمای شخص تب‌دار را با روغن بنفشه کم کنید.

(۵۹)

بَابُ دُهْنِ الْخَيْرِيِّ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

ذَكَرَ دُهْنَ الْبَنْفَسَجِ فَزَكَّاهُ ثُمَّ قَالَ: وَإِنَّ الْخَيْرِيَّ لَطِيفٌ.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ وَ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ:

رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدَّهِنُ بِالْخَيْرِيِّ فَقَالَ لِي: ادَّهِنْ.
فَقُلْتُ لَهُ: أَيْنَ أَنْتَ عَنِ الْبَنْفَسَجِ؟ وَ قَدْ رُوِيَ فِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.
قَالَ: أَكْرَهُ رِيحَهُ.

بخش پنجاه و نهم

روغن خیری

۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام روغن بنفشه را یادآور شد و آن را پاکیزه شمرد. سپس فرمود: به راستی که روغن خیری نیز لطیف و ملایم است.

۲ - حسن بن جهم گوید: امام کاظم علیه السلام را دیدم که از روغن خیری استفاده می کرد. به من فرمود: از روغن استفاده کن.

به ایشان عرض کردم: شما چه رابطه ای با روغن بنفشه دارید در حالی که درباره آن از امام صادق علیه السلام آن گونه روایت شده است؟! فرمود: من از بوی آن کراهت دارم.

قَالَ: قُلْتُ لَهُ: فَإِنِّي كُنْتُ أَكْرَهُ رِيحَهُ وَ أَكْرَهُ أَنْ أَقُولَ ذَلِكَ لِمَا بَلَغَنِي فِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.
قَالَ: لَا بَأْسَ.

(۶۰)

بَابُ دُهْنِ الْبَانِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَيْصِ قَالَ: ذُكِرَتْ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْأَدَهَانُ فَذُكِرَ الْبَنْفَسَجُ وَ فَضْلُهُ فَقَالَ:

نِعْمَ الدُّهْنُ الْبَنْفَسَجُ! ادَّهِنُوا بِهِ، فَإِنَّ فَضْلَهُ عَلَى الْأَدَهَانِ كَفَضْلِنَا عَلَى النَّاسِ وَالْبَانُ دُهْنٌ ذَكَرَ نِعْمَ الدُّهْنُ الْبَانُ وَإِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي الْخَلُوقُ.

عرض کردم: من نیز از بوی آن کراحت داشتم، اما کراحت داشتم که این را بگویم، به دلیل روایتی که از امام صادق علیه السلام به من رسیده است.
فرمود: ایرادی ندارد (یعنی بوی بد روغن بنفشه با فضیلت و منفعت آن منافات ندارد).

بخش شصتم

روغن گیاه بان

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ فَيْضٍ گوید: در حضور امام صادق علیه السلام سخن از روغن‌ها به میان آمد. حضرت علیه السلام روغن بنفشه و فضیلت آن را یادآوری نمود و فرمود:
روغن بنفشه چه روغن خوبی است! به راستی که برتری آن بر دیگر روغن‌ها مانند برتری ما بر مردم است و اثر روغن بان در بدن نمی‌ماند. روغن بان، روغن خوبی است و به راستی که من به خلوق علاقه دارم.

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ: شَكَأَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام شُقَاقًا فِي يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ. فَقَالَ لَهُ: خُذْ قُطْنَةً فَاجْعَلْ فِيهَا بَانًا وَضَعْهَا فِي سُرَّتِكَ. فَقَالَ إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ: جَعَلْتُ فِدَاكَ! يَجْعَلُ الْبَانُ فِي قُطْنَةٍ وَيَجْعَلُهَا فِي سُرَّتَيْهِ؟

فَقَالَ: أَمَا أَنْتَ يَا إِسْحَاقُ! فَصَبَّ الْبَانُ فِي سُرَّتِكَ فَإِنَّهَا كَبِيرَةٌ. قَالَ ابْنُ أُذَيْنَةَ: لَقِيتُ الرَّجُلَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ فَعَلَهُ مَرَّةً وَاحِدَةً فَذَهَبَ عَنْهُ.

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ دَاوُدَ بْنِ إِسْحَاقَ أَبِي سُلَيْمَانَ الْحَذَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: نِعْمَ الدُّهْنُ الْبَانُ!

۲ - عمر بن اذینه گوید: مردی به امام صادق عليه السلام شکایت کرد که دست و پایم ترک می خورد. امام صادق عليه السلام به او فرمود: پنبه را به روغن بان آغشته کن و روی نافت بگذار. اسحاق بن عمار گفت: قربانت شوم! آیا پنبه را به روغن بان آغشته کند و روی نافش بگذارد، خوب می شود؟

امام صادق عليه السلام فرمود: اما تو باید روغن بان را در نافت بریزی، چرا که نافت مانند کاسه است.

بعدها من آن مرد را ملاقات کردم و او گزارش کرد که با یک نوبت روغن مالیدن، شقاق دست و پایش برطرف شده است.

۳ - محمد بن فیض گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: روغن بان، روغن خوبی است.

(۶۱)

بَابُ دُهْنِ الزَّنْبِقِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا لِلْجَسَدِ مِنْ دُهْنِ الزَّنْبِقِ يَعْنِي: الرَّازِقِيَّ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ الْيَعْقُوبِيِّ عَنْ عِيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام يَسْتَعِطُّ بِالشَّلِيثَا وَبِالزَّنْبِقِ الشَّدِيدِ الْحَرِّ حَسَنِيَّةً. قَالَ: وَكَانَ الرِّضَا عليه السلام أَيْضًا يَسْتَعِطُّ بِهِ. فَقُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: لِمَ ذَلِكَ؟ فَقَالَ عَلِيُّ: ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِبَعْضِ الْمُتَطَبِّبِينَ فَذَكَرَ أَنَّهُ جَيِّدٌ لِلْجَمَاعِ.

بخش شصت و یکم**روغن زنبق**

- ۱ - سیاری در روایت مرفوعه‌ای گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به راستی که هیچ چیز برای بدن بهتر از روغن زنبق - یعنی رازقی - نیست.
- ۲ - علی بن جعفر علیه السلام گوید: امام کاظم علیه السلام روغن شلیثاء در بینی خود می‌چکاند و روغن زنبق تُسند را به اطراف سوارخ بینی اش می‌مالید.
- امام رضا علیه السلام نیز آن را در بینی می‌چکاند.
- عیسی بن عبدالله گوید: به علی بن جعفر علیه السلام گفتم: چرا چنین می‌نمودند؟ گفت: آن را برای یکی از طبیبان بیان کردم و او یادآور شد که این کار برای آمیزش خوب است.

(۶۲)

بَابُ دُهْنِ الْحَلِّ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ كَلُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
- أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اشْتَكَى رَأْسَهُ اسْتَعَطَّ بِدُهْنِ الْجُلْجُلَانِ وَهُوَ السَّمْسِمُ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ ابْنِ أُخْتِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ الْيَسَعِ عَنْ قَيْسِ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
- أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَسْتَعَطَّ بِدُهْنِ السَّمْسِمِ.

بخش شصت و دوم

روغن کنجد

- ۱ - اسحاق بن عمار گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- هنگامی که سر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ درد می گرفت، روغن جُلْجُلان که همان کنجد است در بینی خود می چکاند.
- ۲ - قیس باهلی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
- پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علاقه داشت که روغن کنجد در بینی اش بچکاند.

(۶۳)

بَابُ الرِّيحَانِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَمَّنْ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:

إِذَا أُتِيَ أَحَدُكُمْ بِرِيحَانٍ فَلْيَشْمَهُ وَ لِيَضَعَهُ عَلَى عَيْنَيْهِ فَإِنَّهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَ إِذَا أُتِيَ أَحَدُكُمْ بِهِ فَلَا يَرُدَّهُ.

- ۲ - ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أُتِيَ أَحَدُكُمْ بِالرِّيحَانِ فَلْيَشْمَهُ وَ لِيَضَعَهُ عَلَى عَيْنَيْهِ، فَإِنَّهُ مِنَ الْجَنَّةِ.
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: الرِّيحَانُ وَاحِدٌ وَ عِشْرُونَ نَوْعاً سَيِّدُهَا الْأَسُّ.

بخش شصت و سوم

گُلُّهَا

۱ - راوی گوید: پیامبر ﷺ فرمود:

هرگاه نزد یکی از شما گلی آوردند آن را ببوید و روی چشمانش قرار دهد؛ زیرا که گل از بهشت است و هرگاه نزد یکی از شما شاخه گلی آوردند، آن را برنگرداند.

۲ - عبدالله بن سنان نظیر این روایت را از امام صادق ﷺ نقل می کند.

۳ - محمد بن یحیی در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق ﷺ فرمود: گل، بیست و یک نوع است که آقای آنها گل «آس» است.

۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ فِي يَدِهِ مِخْضَبَةٌ فِيهَا رِيحَانٌ.

۵- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَسْكَرِ عليه السلام فَجَاءَ صَبِيٌّ مِنْ صِبْيَانِهِ فَنَآوَلَهُ وَرَدَّةً فَقَبَّلَهَا وَوَضَعَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ ثُمَّ نَآوَلْنِيهَا وَ قَالَ:

يَا أَبَا هَاشِمٍ! مَنْ تَنَآوَلَ وَرَدَّةً أَوْ رِيحَانَةً فَقَبَّلَهَا وَ وَضَعَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ ثُمَّ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَيْمَةِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ الْحَسَنَاتِ مِثْلَ رَمْلِ عَالِجٍ وَ مَحَا عَنْهُ مِنَ السَّيِّئَاتِ مِثْلَ ذَلِكَ.

۴- یونس بن یعقوب گوید:

خدمت امام صادق عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که در دست ایشان تشتی پر از گل بود.

۵- ابو هاشم جعفری گوید:

خدمت امام هادی عليه السلام شرف یاب شدم. یکی از کودکان آن حضرت آمد و گل سرخی به آن حضرت عليه السلام تعارف نمود. حضرت آن را بوسید و روی چشم های خود نهاد، سپس آن را به من تعارف نمود و فرمود:

ای ابو هاشم! هر کس گل سرخ و یا هر گلی بردارد و آن را ببوسد و روی چشمان خود قرار دهد، سپس بر محمد و آل محمد عليهم السلام صلوات بفرستد، خداوند به اندازه ریگ های توده ریگی برای او حسنه می نویسد و به همان اندازه گناهان او را پاک می کند.

(۶۴)

بَابُ سَعَةِ الْمَنْزِلِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مِنَ السَّعَادَةِ سَعَةُ الْمَنْزِلِ.

۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: إِنَّ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اشْتَرَى دَاراً وَ أَمَرَ مَوْلَى لَهُ أَنْ يَتَحَوَّلَ إِلَيْهَا وَ قَالَ: إِنَّ مَنْزِلَكَ ضَيِّقٌ.

فَقَالَ: قَدْ أَحَدَتْ هَذِهِ الدَّارَ أَبِي.

فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ كَانَ أَبُوكَ أَحْمَقَ يَنْبَغِي أَنْ تَكُونَ مِثْلَهُ.

بخش شصت و چهارم

خانه وسیع

۱ - هشام بن حکم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خانه وسیع مایه سعادت زندگی است.

۲ - معمر بن خلاد گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ خانه ای خرید و به یکی از وابستگان خود گفت:

خانه ات محقر و تنگ است، بیا به این خانه ای که من خریده ام نقل مکان نما.

آن مرد گفت: پدرم این خانه را ساخته است.

امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: اگر پدرت حماقت کرده باشد، شایسته است که تو نیز حماقت

کنی؟

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ مُطَرِّفِ مَوْلَى مَعْنٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ثَلَاثَةٌ لِلْمُؤْمِنِ فِيهَا رَاحَةٌ: دَارٌ وَاسِعَةٌ تُوَارِي عَوْرَتَهُ وَ سُوءَ حَالِهِ مِنَ النَّاسِ وَ امْرَأَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ ابْنَةٌ أَوْ أُخْتُ يُخْرِجُهَا مِنْ مَنْزِلِهِ إِمَّا بِمَوْتِ أَوْ بِتَزْوُجٍ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ: الْعَيْشُ السَّعَّةُ فِي الْمَنَازِلِ وَ الْفَضْلُ فِي الْخَدَمِ.

۵ - عَنْهُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ أَنَّ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام سُئِلَ عَنْ فَضْلِ عَيْشِ الدُّنْيَا قَالَ: سَعَّةُ الْمَنْزِلِ وَ كَثْرَةُ الْمُحِبِّينَ.

۳ - مطرف مولى معن گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

راحتی مؤمن در سه چیز است: خانه وسیعی که ضعفها و بدحالی اش را از مردم بپوشاند، زن صالحه‌ای که او را بر امر دنیا و آخرت یاری کند و دختر یا خواهری که یا با مرگ و یا با ازدواج از خانه بیرون بفرستد.

۴ - بشیر گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم که می فرمود:

عیش و خوشی در وسیع بودن خانه‌ها و زیاد بودن خدمت‌کاران است.

۵ - راویان متعددی گویند: از امام کاظم عليه السلام درباره خوبی زندگی دنیایی سؤال شد.

فرمود: وسیع بودن منزل و زیاد بودن دوستداران است.

۶- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي الْمُغِيرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
مِنْ شَقَاءِ الْعَيْشِ ضَيْقُ الْمَنْزِلِ.

۷- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ.

۸- وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ:

شَكَأَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الدُّورَ قَدْ اِكْتَنَفَتْهُ.

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

ارْزُقْ صَوْتَكَ مَا اسْتَطَعْتَ وَ سَلِّ اللَّهُ أَنْ يُوسِّعَ عَلَيْكَ.

۶- علی بن ابی مغیره گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خانه تنگ و محقر زندگی را سخت و دشوار می سازد.

۷- سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: از سعادت و نیک

بختی مرد مسلمان داشتن خانه وسیع است.

۸- با همین سند آمده است که حضرتش فرمود:

روزی مردی انصاری به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از بدی خانه و تنگی آن شکوه کرد.

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آن چه در توان داری صدایت را بلند کن و از خداوند بخواه که

خانهات را وسیع کند.

(۶۵)

بَابُ تَزْوِيقِ الْبُيُوتِ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ
 الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ
 أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 أَنَا نَبِيُّ جَبْرَائِيلَ وَ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! إِنَّ رَبَّكَ يُفْرِتُكَ السَّلَامَ وَ يَنْهَى عَنْ تَزْوِيقِ
 الْبُيُوتِ .

قَالَ أَبُو بَصِيرٍ فَقُلْتُ: مَا تَزْوِيقُ الْبُيُوتِ؟

فَقَالَ: تَصَاوِيرُ التَّمَاثِيلِ .

۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ
 مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

بخش شصت و پنجم**تزیین خانه**

۱ - ابوبصیر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ نزد آمد و گفت: ای محمد! به راستی که
 پروردگارت به تو سلام می‌رساند و از تزیین خانه‌ها نهی می‌کند.

ابوبصیر گوید: عرض کردم: تزیین خانه‌ها چیست؟

فرمود: تزیین با عکس‌ها و تمثال‌هاست.

۲ - محمد بن مروان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

إِنَّ جَبْرئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي فَقَالَ: إِنَّا مَعَاشِرَ الْمَلَائِكَةِ لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا تَمْنَالُ جَسَدٍ وَلَا إِنَاءٌ يُبَالُ فِيهِ.

۳- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ جَبْرئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ يَعْنِي صُورَةَ الْإِنْسَانِ وَلَا بَيْتًا فِيهِ تَمَائِيلُ.

۴- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ مَثَلٌ تِمْنَالًا كَلَّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهِ الرُّوحَ.

۵- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَرِهَ الصُّورَةَ فِي الْبُيُوتِ.

به راستی که جبرئیل پیش من آمد وگفت: همانا ما گروه فرشتگان در خانه‌ای که در آن سگ و عکس بدن و ظرفی که در آن ادرار می‌شود، وارد نمی‌شویم.

۳- ابو بصیر نظیر این روایت را از امام صادق علیه السلام روایت می‌کند.

۴- راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس عکس صورتی را نقش کند در روز قیامت مکلف می‌شود که در آن روح بدمد.

۵- مثنی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

به راستی که حضرت علی علیه السلام عکس صورت نقش شده در خانه‌ها را مکروه می‌شمرد.

- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْوِسَادَةِ وَالْبِسَاطِ يَكُونُ فِيهِ التَّمَاثِيلُ. فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ يَكُونُ فِي الْبَيْتِ. قُلْتُ: التَّمَاثِيلُ؟ فَقَالَ: كُلُّ شَيْءٍ يُوطَأُ فَلَا بَأْسَ بِهِ.
- ۷ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تعالى: ﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَ تَمَاثِيلٍ﴾ فَقَالَ: وَ اللَّهُ، مَا هِيَ تَمَاثِيلُ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ لَكِنَّهَا الشَّجَرُ وَ شَبِهُهُ.
- ۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:

- ۶ - ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: اگر بر روی فرش و پتو صورت آدمی منقش باشد، چه حکمی دارد؟
فرمود: مانعی ندارد که در خانه مورد استفاده قرار بگیرد.
من گفتم: نقش صورت آن اشکالی ندارد؟
فرمود: هر نقشی که در زیر پا قرار بگیرد اشکالی ندارد.
- ۷ - ابوالعباس گوید: امام صادق عليه السلام درباره آیه شریفه «جنیان آن چه را که سلیمان عليه السلام می خواست؛ از محرابها و عکسها انجام می دادند»، فرمود:
به خدا قسم! آن تصویر مردان و زنان نبود؛ بلکه تصویر درخت و امثال آن بود.
- ۸ - زرارة بن اعین گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

لَا بَأْسَ بِأَنْ يَكُونَ التَّمَاثِيلُ فِي الْبُيُوتِ إِذَا غُيِّرَتْ رُءُوسُهَا مِنْهَا وَ تُرِكَ مَا سِوَى ذَلِكَ.

۹- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرِكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الدَّارِ وَ الْحُجْرَةِ فِيهَا التَّمَاثِيلُ أَيْصَلَّى فِيهَا؟ فَقَالَ: لَا تُصَلِّ فِيهَا وَ فِيهَا شَيْءٌ يَسْتَقْبُلُكَ إِلَّا أَنْ لَا تَجِدَ بُدًّا فَتَقْطَعَ رُءُوسَهَا وَ إِلَّا فَلَا تُصَلِّ فِيهَا.

۱۰- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ حَمِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ جَمِيعاً عَنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثَمِيِّ عَنِ أَبَانَ بْنِ عَشْمَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُنْذِرِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثَةٌ مُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ كَذَبَ فِي رُؤْيَاهُ يُكَلِّفُ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَ لَيْسَ بِعَاقِدٍ بَيْنَهُمَا وَ رَجُلٌ صَوَّرَ تَمَاثِيلَ يُكَلِّفُ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَ لَيْسَ بِنَافِخٍ.

پرده‌ای که صورت آدمی بر آن منقش باشد اشکالی ندارد، با این شرط که قسمت سر و صورت محو شود و مابقی برجا بماند.

۹- علی بن جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: آیا در خانه و اتاقی که عکس صورت در آن است، می‌شود نماز خواند؟ فرمود: نماز نخوان در حالی که در آن اتاق و خانه عکس صورتی روبه رویت باشد مگر آن که چاره‌ای نیابی؛ پس سر آن عکس را قطع و خراب کن و صورت آن را به هم بزن. وگرنه در آن نماز نخوان.

۱۰- حسین بن منذر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

سه نفر در روز قیامت معذب‌اند: شخصی که خواب دروغین تعریف می‌کند تکلیف می‌شود که دو تار موی را به هم گره بزند، اما او نمی‌تواند آنها را گره بزند. شخصی که عکس‌هایی را تصویر کرده است تکلیف می‌شود که در آن عکس‌ها روح بدمد و او نمی‌تواند روح بدمد.

- ۱۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فِي هَدْمِ الْقُبُورِ وَ كَسْرِ الصُّوَرِ.
- ۱۲ - حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ جَبْرِئِيلُ عليه السلام:
يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ إِنْسَانٍ وَ لَا بَيْتًا يُبَالُ فِيهِ وَ لَا بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ.
- ۱۳ - أَبُو عَلِيِّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكِنْدِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ كَانَ صَاحِبَ مِطْهَرَةٍ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: قَالَ جَبْرِئِيلُ عليه السلام:
إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ تِمْتَالٌ لَا يُوطَأُ.

-
- ۱۱ - ابن قَدَّاح گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
پیامبر خدا صلى الله عليه وآله مرا در پی خراب کردن قبرها و شکستن عکس‌ها فرستاد.
- ۱۲ - عمرو بن خالد نظیر روایت دوم همین بخش را از امام باقر عليه السلام نقل می‌کند.
- ۱۳ - یحیی کندی - که آب وضوی امیرمؤمنان علی عليه السلام را آماده می‌ساخت - گوید:
امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود: پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: جبرئیل عليه السلام گفت:
به راستی که ما به خانه‌ای که در آن عکس صورتی که لگد مال نمی‌شود، وارد
نمی‌شویم.

(۶۶)

الْحَدِيثُ مُخْتَصَرٌ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ:
لَا تَدْعُ صُورَةً إِلَّا مَحْوَتَهَا وَلَا قَبْرًا إِلَّا سَوَّيْتَهُ وَلَا كَلْبًا إِلَّا قَتَلْتَهُ.

(۶۷)

بَابُ تَشْيِيدِ الْبِنَاءِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ
النَّوْفَلِيِّ عَنْ زِيَادِ بْنِ عَمْرٍو الْجُعْفِيِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بخش شصت و ششم**حدیثی کوتاه**

۱ - سکونی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ مرا به مدینه فرستاد و فرمود: هیچ عکسی را وامگذار مگر آن که آن را خراب کنی، هیچ قبری را وامگذار مگر آن که آن را هموار و صاف گردانی و هیچ سگی را وامگذار مگر آن که آن را به قتل برسانی.

بخش شصت و هفتم**بنای مرتفع**

۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَكَلَّ مَلَكًا بِالْبِنَاءِ يَقُولُ لِمَنْ رَفَعَ سَفْعًا فَوْقَ ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ: أَيْنَ تُرِيدُ يَا فَاسِقُ؟!^۱

۲- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِذَا كَانَ سَمُكَ الْبَيْتِ فَوْقَ سَبْعَةِ أَذْرُعٍ - أَوْ قَالَ: ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ - فَكَانَ مَا فَوْقَ السَّبْعِ وَالثَّمَانِ الْأَذْرُعِ مُحْتَضَرًا. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: مَسْكُونًا.

۳- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَعِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَسَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: شَكَأَ إِلَيْهِ رَجُلٌ عَبَثَ أَهْلَ الْأَرْضِ بِأَهْلِ بَيْتِهِ وَبِعِيَالِهِ. فَقَالَ: كَمْ سَفْعٌ بَيْنَكَ؟ فَقَالَ: عَشْرَةٌ أَذْرُعٍ.

به راستی که خدای متعال فرشته‌ای را به هر ساختمان موکل نموده است که به کسی که سقفی را بیشتر از هشت ذراع بالا ببرد می‌گوید: «ای فاسق! کجا می‌خواهی بروی».

۲- هشام بن حکم و دیگران گویند: امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر ارتفاع خانه از هشت ذراع (۴ متر) تجاوز کند، فضای فوقانی آن قرارگاه پریان خواهد بود.

۳- ابان بن عثمان گوید: مردی به امام صادق علیه السلام شکایت نمود که موجودات زمینی (مانند جن و...) با اهل بیت و خانواده‌اش بازی می‌کنند.

فرمود: سقف خانه‌ات چه اندازه است؟

عرض کرد: ده ذراع.

فَقَالَ: أَذْرُعُ ثَمَانِيَةَ أَذْرُعٍ ثُمَّ اكْتُبْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِيمَا بَيْنَ الثَّمَانِيَةِ إِلَى الْعَشْرَةِ كَمَا تَدُورُ فَإِنَّ كُلَّ بَيْتٍ سَمَّكُهُ أَكْثَرُ مِنْ ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ فَهُوَ مُحْتَضِرٌ تَحْضِرُهُ الْجِنُّ يَكُونُ فِيهِ مَسْكَنُهُ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ فِي سَمَكِ الْبَيْتِ: إِذَا رُفِعَ ثَمَانِيَةَ أَذْرُعٍ كَانَ مَسْكُوناً فَإِذَا زَادَ عَلَى ثَمَانِيَةِ فَلْيَكْتُبْ عَلَى رَأْسِ الثَّمَانِ آيَةَ الْكُرْسِيِّ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: شَكَا رَجُلٌ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ قَالَ: أَخْرَجْتَنَا الْجِنُّ عَنْ مَنْزِلِنَا.

فَقَالَ: اجْعَلُوا سُقُوفَ بُيُوتِكُمْ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ وَ اجْعَلُوا الْحَمَامَ فِي أَكْنَافِ الدَّارِ. قَالَ الرَّجُلُ: فَفَعَلْنَا ذَلِكَ فَمَا رَأَيْنَا شَيْئاً نَكْرَهُهُ بَعْدَ ذَلِكَ.

فرمود: هشت ذرع، ذرع کن، سپس بین ذرع هشتم تا دهم، همان طور که گرداگرد منزل دور می زنی آیه الکرسی بنویس؛ زیرا هر خانه ای که سقف آن بیشتر از هشت ذرع باشد، آن اقامت گاهی برای جنیان خواهد بود که در آن حاضر می شوند و مسکن می گیرند.

۴ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام درباره سقف خانه فرمود:

هنگامی که تا هشت ذرع بالا رود، محل سکونت است. پس هنگامی که از هشت ذرع بیشتر شود، باید بر سر ذرع هشتم آیه الکرسی نوشته شود.

۵ - حمزه بن حمران گوید: مردی به امام باقر عليه السلام شکایت نمود و گفت: جنیان ما را از خانه های مان بیرون کرده اند.

فرمود: سقف خانه های خود را هفت ذرع بسازید و در کنار خانه کبوتر نگه داری کنید. آن مرد گوید: ما به دستور آن حضرت عمل کردیم و بعد از آن چیز ناپسندی مشاهده نمودیم.

- ۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 ابْنِ بَيْتِكَ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ فَمَا كَانَ فَوْقَ ذَلِكَ سَكَنَهُ الشَّيَاطِينُ إِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيْسَتْ فِي السَّمَاءِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّمَا تَسْكُنُ الْهَوَاءَ.
- ۷ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 إِذَا كَانَ الْبَيْتُ فَوْقَ ثَمَانِيَةِ أَذْرُعٍ فَانْتَبِ فِي أَعْلَاهُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ.

(۶۸)

بَابُ تَحْجِيرِ السُّطُوحِ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

۶ - محمد بن مسلم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

خانه‌ها را هفت ذرع بساز؛ آن چه که بیشتر از هفت ذرع باشد، شیطان‌ها در آن سکونت می‌کنند. به راستی که شیطان‌ها نه در آسمان هستند و نه در زمین؛ بلکه آنها در هوا سکونت دارند.

۷ - محمد بن اسماعیل گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرگاه ارتفاع خانه فراتر از هشت ذرع باشد، در بالای آن آیه الکرسی بنویس.

بخش شصت و هشتم

نرده کشی

- ۱ - هشام بن حکم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُبَاتَ عَلَى سَطْحٍ غَيْرِ مُحَجَّرٍ.
- ۲- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَهْلِ بْنِ الْيَسَعِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ بَاتَ عَلَى سَطْحٍ غَيْرِ مُحَجَّرٍ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.
- ۳- عَنْهُ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَبِيَّتَ الرَّجُلُ عَلَى سَطْحٍ لَيْسَتْ عَلَيْهِ حُجْرَةٌ وَ الرَّجُلُ وَ الْمَرْأَةُ فِي ذَلِكَ سَوَاءٌ.
- ۴- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ ابْنِ فَصَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ كَرِهَ الْبَيْتُوتَةَ لِلرَّجُلِ عَلَى سَطْحٍ وَ حُدَّهُ أَوْ عَلَى سَطْحٍ لَيْسَتْ عَلَيْهِ حُجْرَةٌ وَ الرَّجُلُ وَ الْمَرْأَةُ فِيهِ بِمَنْزِلَةٍ.
- ۵- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي السَّطْحِ يُبَاتُ عَلَيْهِ وَ هُوَ غَيْرُ مُحَجَّرٍ قَالَ:

رسول خدا ﷺ از خوابیدن در پشت بام بی دیوار نهی فرمود.

۲- سهل بن یسع گوید: امام صادق ﷺ فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

هر کس روی بامی که دیوار ندارد بخوابد و بلا و آفتی به او برسد، جز خودش را سرزنش نکند.

۳- محمد بن مسلم گوید:

امام صادق ﷺ کراهت داشت که در پشت بام بی حفاظ بخوابند و در این حکم، زن و مرد یکسانند.

۴- محمد بن مسلم گوید:

امام صادق ﷺ کراهت داشت که انسان تنها در پشت بام بخوابد، یا در پشت بامی بخوابد که دیوار و حفاظ نداشته باشد.

۵- محمد بن ابو حمزه و دیگران گویند:

از امام صادق ﷺ پرسیدند: اگر ایوانی بدون دیوار باشد و انسان در آن جا بخوابد چه حکمی دارد؟ فرمود:

يُجْزِيهِ أَنْ يَكُونَ مِقْدَارُ ارْتِفَاعِ الْحَائِطِ ذِرَاعَيْنِ .
 ٦ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَيْصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ :
 سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ السَّطْحِ يُنَامُ عَلَيْهِ بِغَيْرِ حُجْرَةٍ .
 قَالَ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَنْ ذَلِكَ .
 فَسَأَلْتُهُ عَنْ ثَلَاثَةِ حَيْطَانٍ .
 فَقَالَ : لَا إِلَّا أَرْبَعَةً .
 قُلْتُ : كَمْ طَوْلُ الْحَائِطِ ؟
 قَالَ : أَفْصَرُهُ ذِرَاعٌ وَ شِبْرٌ .

(٦٩)

بَابُ النَّوَادِرِ

١ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ قَالَ : حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ
 أَصْحَابِنَا عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ :

اگر دیوار اطراف ایوان به اندازه یک متر برسد کفایت می کند.
 ٦ - عیص بن قاسم گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: در پشت بامی که دیوار ندارد
 می توان خوابید؟

فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله از خوابیدن در پشت بام بی دیوار نهی فرمود.
 گفتم: اگر از سه جانب دیوار و حفاظ داشته باشد، کافی است؟
 فرمود: نه، باید از چهار طرف حصار داشته باشد.
 گفتم: ارتفاع دیوار تا چه حد کافی است؟
 فرمود: کمترین حد ارتفاع سه وجب (۸۰ سانتی متر) است.

بخش شصت و نهم

چند روایت نکته دار

١ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

مِنْ مَرِّ الْعَيْشِ الثَّقَلَةُ مِنْ دَارٍ إِلَى دَارٍ وَ أَكُلَ حُبْزِ الشَّرَى .

۲ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْبِنَاءَ وَالْمَاءَ وَالطِّينَ .

۳ - ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ : رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ بَنَى بِمَنْى بِنَاءً ثُمَّ هَدَمَهُ .

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أُسْبَاطٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ : سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﷻ : ﴿ وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَ لَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ﴾ قَالَ :

تَنْقُضُ الْجُدْرَ تَسْبِيحُهَا .

۵ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ : قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

از سختی زندگی، انتقال از یک خانه به خانه دیگر و خوردن نان خشکیده است.

۲ - هشام بن حکم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس مالی را از غیر راه حلال به دست آورد، خداوند ساختمان، آب و خاک را بر او مسلط می کند.

۳ - حسین بن عثمان گوید:

امام کاظم علیه السلام را دیدم که در مینا ساختمانی ساخته بود و آن گاه آن را خراب نمود.

۴ - داوود رقّی گوید: از امام صادق علیه السلام درباره فرموده خداوند: «و هیچ چیز نیست مگر آن که تسبیح حمد خداوند می گویند اما شما تسبیح آنان را متوجه نمی شوید» سؤال کردم.

فرمود: ترک برداشتن دیوارها که صدایی از آن شنیده می شود تسبیح آن است.

۵ - اسحاق بن عمار گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

اَكْتَسُوا اَفْنِيتَكُمْ وَ لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ .

۶ - عِدَّةٌ مِنْ اَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ اَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ رَفَعَهُ قَالَ : قَالَ اَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيَاطِينِ .

۷ - عِدَّةٌ مِنْ اَصْحَابِنَا عَنْ اَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ حُمَيْدِ الصَّيرَفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

كُلُّ بِنَاءٍ لَيْسَ بِكَفَافٍ فَهُوَ وَبَالَ عَلَى صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

۸ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ اَصْحَابِهِ رَفَعَهُ اِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

كَتَسُ الْبَيْتِ يَنْفِي الْفَقْرَ .

۹ - عَلِيُّ بْنُ اِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتًا مُظْلِمًا إِلَّا بِمِصْبَاحٍ .

فضای اطراف خانه را جاروب کنید و مانند یهودیان نباشید.

۶ - یعقوب بن سالم در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خاکروبه را پشت درب قرار ندهید؛ زیرا آن، پناه‌گاه شیاطین است.

۷ - حمید صیرفی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر خانه‌ای که اضافه بر نیاز باشد، روز قیامت وبال گردن صاحبش خواهد بود.

۸ - راوی گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

جاروب کشیدن خانه، فقر و ناداری را می‌راند.

۹ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نهی نمود که بدون چراغ وارد خانه تاریک شوند.

- ۱۰ - عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّفْقِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمَعْلَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْخَطَّابِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: شَكَتْ أَسَافِلُ الْحَيْطَانِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ مِنْ ثِقَلِ أَعَالِيهَا فَأَوْحَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ إِلَيْهَا: يَحْمِلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا.
- ۱۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَيْتُ الشَّيَاطِينِ مِنْ بُيُوتِكُمْ بَيْتُ الْعُنْكَبُوتِ.
- ۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ إِغْلَاقِ الْأَبْوَابِ وَإِيكَاءِ الْأَوَانِي وَإِطْفَاءِ السَّرَاجِ. فَقَالَ: أَعْلِقْ بَابَكَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا وَ أَطْفِئِ السَّرَاجَ مِنَ الْفُؤَيْسِقَةِ وَ هِيَ الْفَأْرَةُ لَا تُحْرِقُ بَيْتَكَ وَ أَوْلِكَ الْإِنَاءَ.

۱۰ - ابراهیم بن خطاب در روایت مرفوعه‌ای گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: قسمت‌های پایین دیوارها به خداوند از سنگین بودن قسمت‌های بالایی شکایت نمودند. خداوند به آنها وحی نمود: بعضی از شما بعضی دیگر را تحمل کند.

۱۱ - پدر بزرگ عیسی بن عبدالله گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

خانه شیاطین در خانه‌های شما، همان خانه عنکبوت است.

۱۲ - سماعه گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: به هنگام خوابیدن، بستن درب خانه، سرپوش نهادن بر ظرف غذا و خاموش کردن مشعل لازم است؟ فرمود: درب خانه را قفل کن که شیطان قفل را نمی‌گشاید، چراغ نفتی و مشعل روغنی را خاموش کن تا فاسقک، یعنی موش خانگی، خانه را به آتش نکشاند و بر ظرف غذا سرپوش بگذارد که شیطان نتواند به غذا دستبرد بزند.

وَ رُوِيَ: أَنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَكْشِفُ مُحَمَّرًا يَعْنِي مُعْطًى.

۱۳- أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِسْرَاجُ السَّرَاجِ قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ يَنْفِي الْفَقْرَ.

۱۴- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ فِي الصَّيْفِ مِنَ الْبَيْتِ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ

يَدْخُلَ فِي الشِّتَاءِ مِنَ الْبَرْدِ دَخَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

وَ رُوِيَ أَيْضًا: كَانَ دُخُولُهُ وَ خُرُوجُهُ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ.

۱۵- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

قَالَ: رَوَى أَبُو هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيُّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّلَاثِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

در روایت دیگری آمده است: به راستی شیطان نمی تواند ظرف سرپوشیده ای را باز کند.

۱۳- ابو علی اشعری در روایت مرفوعه ای گوید: امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

چراغ روشن کردن پیش از آن که خورشید غروب کند، فقر و ناداری را می راند.

۱۴- سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هرگاه در تابستان از خانه بیرون می رفت، روز پنج شنبه بیرون می رفت.

و هرگاه می خواست برگردد در زمستان به خاطر سرما در روز جمعه به خانه وارد می شد.

هم چنین روایت شده است که آمدن و بیرون رفتن آن حضرت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در شب جمعه بود.

۱۵- ابو هاشم جعفری گوید: امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ مِنْ أَرْضِهِ بِقَاعاً تُسَمَّى الْمَرْحُومَاتِ أَحَبَّ أَنْ يُدْعَى فِيهَا
فِيَجِيبَ وَإِنَّ اللَّهَ جَعَلَ مِنْ أَرْضِهِ بِقَاعاً تُسَمَّى الْمُنتَقِمَاتِ فَإِذَا كَسَبَ الرَّجُلُ
مَالاً مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ بُقْعَةً مِنْهَا فَأَنْفَقَهُ فِيهَا.

(۷۰)

بَابُ كَرَاهِيَةِ أَنْ يَبِيتَ الْإِنْسَانُ وَحْدَهُ وَ الْخِصَالِ الْمَنْهِي عَنْهَا لِعَلَّةِ مَخُوفَةٍ

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَصَّالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ: نَزَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ:
يَا مَيْمُونُ! مَنْ يَزُقُّدُ مَعَكَ بِاللَّيْلِ؟ أَمْعَكَ غُلَامٌ؟
قُلْتُ: لَا.

قَالَ: فَلَا تَنَمْ وَحْدَكَ؛ فَإِنَّ أَجْرًا مَا يَكُونُ الشَّيْطَانُ عَلَى الْإِنْسَانِ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ.

به راستی که خداوند متعال زمین‌هایی به نام «مرحومات» قرار داده است که دوست دارد در آن مکان‌ها از او حاجت بخواهند و او اجابت کند. و همانا خداوند متعال زمین‌هایی به نام «منقemat» قرار داده است. پس هرگاه شخصی مالی را از راه حرام به دست بیاورد، خداوند یکی از آن زمین‌ها را بر او مسلط می‌کند که آن شخص مالش را در آن خرج کند و به هدر دهد.

بخش هفتادم

کراهت تنها خوابیدن

۱ - قَدَّاحٌ گوید: به خدمت امام باقر عليه السلام رفتم، حضرت فرمود: ای میمون! در شب چه کسی با تو می‌خوابد؟ آیا غلامی همراهت داری؟
عرض کردم: نه.
فرمود: به تنهایی نخواب، چرا که شیطان بیشترین جرأت را هنگامی بر انسان دارد که تنها باشد.

۲- أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَنْ تَخَلَّى عَلَى قَبْرِ أَوْ بَالٍ قَائِمًا أَوْ بَالَ فِي مَاءٍ قَائِمًا أَوْ مَشَى فِي حِذَاءٍ وَاحِدٍ أَوْ
شَرِبَ قَائِمًا أَوْ خَلَا فِي بَيْتٍ وَحَدَهُ وَبَاتَ عَلَى غَمَرٍ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ مِنَ الشَّيْطَانِ لَمْ
يَدْعُهُ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَ أَسْرَعُ مَا يَكُونُ الشَّيْطَانُ إِلَى الْإِنْسَانِ وَ هُوَ عَلَى بَعْضِ هَذِهِ
الْحَالَاتِ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي سَرِيَّةٍ فَأَتَى وَادِيَّ مَجَنَّةٍ فَنَادَى أَصْحَابَهُ:
أَلَا لِيَأْخُذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِيَدِ صَاحِبِهِ وَ لَا يَدْخُلَنَّ رَجُلٌ وَحَدَهُ وَ لَا يَمْضِي
رَجُلٌ وَحَدَهُ.

قَالَ: فَتَقَدَّمَ رَجُلٌ وَحَدَهُ فَأَنْتَهَى إِلَيْهِ وَ قَدْ صُرِعَ.
فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِإِبْهَامِهِ فَعَمَزَهَا ثُمَّ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ اخْرُجْ
حَبِيبُ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ.
قَالَ: فَقَامَ.

۲- محمد بن مسلم گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هر کس روی قبری قضای حاجت کند، یا ایستاده ادرار نماید، یا ایستاده در آب ادرار
کند، یا با یک لنگه کفش راه برود، یا ایستاده آب بنوشد، یا تنها در خانه‌ای بماند، یا با
دستان آلوده به چربی گوشت بخوابد و آفتی از شیطان به او برسد، او را رها نخواهد کرد،
مگر این که خداوند اراده کند و سریع‌ترین حالتی که شیطان به انسان آسیب می‌رساند
حالتی است که انسان در یکی از این موارد قرار داشته باشد. پس به راستی که پیامبر
خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در یکی از جنگ‌ها خارج شد و به منطقه‌ای رسید که در آن جنیان بودند. آن گاه
به یاران خود ندا داد: آگاه باشید! هر کدام از شما باید دست رفیق خود را بگیرد و هیچ
کس به تنهایی وارد نشود و تنهایی از این جا نگذرد.

پس مردی به تنهایی وارد شد و دچار صرع شد.

این خبر را به پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گزارش دادند، حضرت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انگشت ابهام او را گرفت و آن
را فشرده سپس فرمود: بسم الله، بیرون رو ای حيله‌گر! من پیامبر خدا هستم.
پس آن مرد بهبود یافت و برخاست.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِيهِ الْأَحْمَرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ أَشَدُّ مَا يَهُمُّ بِالْإِنْسَانِ حِينَ يَكُونُ وَحْدَهُ خَالِيًا لَا أَرَى أَنْ يَرْقُدَ وَحْدَهُ.

۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَبِيتُ فِي بَيْتٍ وَحْدَهُ. فَقَالَ: إِنِّي لَا أَكْرَهُ ذَلِكَ وَإِنْ اضْطُرَّ إِلَى ذَلِكَ فَلَا بَأْسَ وَ لَكِنْ يُكْثِرُ ذِكْرَ اللَّهِ فِي مَنَامِهِ مَا اسْتَطَاعَ.

۵ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَنَامَ فِي بَيْتٍ لَيْسَ عَلَيْهِ بَابٌ وَلَا سِتْرٌ.

۶ - وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَرِهَ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتًا مُظْلِمًا إِلَّا بِسِرَاجٍ.

۳ - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

به راستی که شدیدترین زمانی که شیطان به انسان توجه می کند تا به او آسیب برساند، زمانی است که انسان تنها باشد. من روانمی بینم که انسان تنهایی بخوابد.

۴ - سماعة بن مهران گوید: از امام صادق عليه السلام درباره کسی که تنها در خانه ای می خوابد پرسیدم.

فرمود: به راستی که من این عمل را مکروه می شمارم و اگر به این کار ناچار شود ایرادی ندارد. اما تا جایی که می تواند در رختخوابش نام خدا را به زبان آورد.

۵ - طلحة بن زید گوید: امام صادق عليه السلام مکروه می شمرد که در خانه ای که نه درب دارد و نه پوششی، بخوابد.

۶ - به همین سند گوید: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله مکروه می داشت که بدون چراغ وارد خانه تاریک شوند.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِيهِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِمُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ: أَيْنَ نَزَلَتْ؟
 قَالَ: فِي مَكَانٍ كَذَا وَكَذَا.
 قَالَ: مَعَكَ أَحَدٌ؟
 قَالَ: لَا.

قَالَ: لَا تَكُنْ وَحْدَكَ تَحْوُلُ عَنْهُ يَا مَيْمُونُ! فَإِنَّ الشَّيْطَانَ أَجْرًا مَا يَكُونُ عَلَى الْإِنْسَانِ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ.

۸ - سَهْلٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

۷ - ميمون گوید: امام باقر عليه السلام به محمد بن سلیمان فرمود: در کجا اسکان یافته‌ای؟

عرض کرد: در فلان مکان.

فرمود: کسی همراهت است؟

عرض کرد: نه.

فرمود: ای ميمون! تنها نباش؛ از تنهایی کناره گیر! زیرا بیشترین جرأت را شیطان

هنگامی بر انسان دارد که تنها باشد.

۸ - محمد بن مسلم گوید: امام (باقر عليه السلام یا امام صادق عليه السلام) فرمود:

لَا تَشْرَبُ وَ أَنْتَ قَائِمٌ وَ لَا تَبُلُ فِي مَاءٍ نَقِيعٍ وَ لَا تَطْفُ بِقَبْرِ وَ لَا تَحُلُ فِي بَيْتِ
وَ حَدِّكَ وَ لَا تَمْشِ فِي نَعْلِ وَاحِدٍ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ أَسْرَعَ مَا يَكُونُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا كَانَ
عَلَى بَعْضِ هَذِهِ الْأَحْوَالِ .

وَ قَالَ : إِنَّهُ مَا أَصَابَ أَحَدًا شَيْءٌ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ فَكَأَدَّ أَنْ يُفَارِقَهُ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَادٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

إِنَّ الشَّيْطَانَ أَثَدَّ مَا يَهُمُّ بِالْإِنْسَانِ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ فَلَا تَبَيَّنَنَّ وَ حَدِّكَ وَ لَا تُسَافِرَنَّ
وَ حَدِّكَ .

۱۰ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
عِيْسَى عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

در حالی که ایستاده‌ای آب ننوش، در آب راکد ادرار نکن، روی قبر غائط نکن، در
خانه‌ای تنها نباش، با یک لنگ کفش راه نرو؛ چرا که سریع‌ترین زمانی که شیطان به انسان
آسیب می‌رساند، هنگامی است که انسان در یکی از این حالت‌ها قرار داشته باشد.
و فرمود: به راستی که ممکن نیست که آفتی که در یکی از این حالت به انسان برسد،
نزدیک است که از بین برود، مگر آن که خداوند بخواهد.

۹ - حلبی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به راستی سخت‌ترین زمانی که شیطان به انسان توجه دارد زمانی است که او تنها باشد؛
پس تنها نخوابید و تنها مسافرت نکنید.

۱۰ - ابراهیم بن عبدالحمید گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ثَلَاثَةٌ يُتَخَوَّفُ مِنْهَا الْجُنُونُ التَّغَوُّطُ بَيْنَ الْقُبُورِ وَ الْمَشْيُ فِي حُفِّ وَاحِدٍ وَ
الرَّجُلُ يَنَامُ وَحَدَهُ.

وَ هَذِهِ الْأَشْيَاءُ إِنَّمَا كُرِهَتْ لِهَذِهِ الْعِلَّةِ وَ لَيْسَتْ هِيَ بِحَرَامٍ.
تَمَّ كِتَابُ الزِّيِّ وَ التَّجْمُلِ وَ الْمُرُوءَةِ وَ يَتْلُوهُ كِتَابُ الدَّوَاجِنِ بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى
شَأْنُهُ.

سه چیز است که از آنها بیم دیوانگی می‌رود: دفع مدفوع در بین قبرها، راه رفتن با یک
لنگه کفش و شخصی که تنهایی می‌خوابد.
این امور بدین جهت مکروه شده است؛ ولی حرام نیستند.

پایان کتاب احکام پوشش، خودآرایی و جوانمردی و در پی آن به یاری خداوند متعال کتاب
دام‌ها و دام پروری خواهد آمد.

کتابُ الدَّوَاجِنِ

کتاب

دامها و دام پروری

(۱)

بَابُ اِزْتِبَاطِ الدَّابَّةِ وَ الْمَرْكُوبِ

۱- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنِ ابْنِ طَيْفُورٍ الْمُتَطَبِّبِ قَالَ: سَأَلَنِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام: أَيُّ شَيْءٍ تَرَكَبُ؟
 قُلْتُ: حِمَارًا.
 فَقَالَ: بِكُمْ ابْتَعْتُهُ؟
 قُلْتُ: بِثَلَاثَةِ عَشَرَ دِينَارًا.
 فَقَالَ: إِنَّ هَذَا هُوَ السَّرْفُ أَنْ تَشْتَرِيَ حِمَارًا بِثَلَاثَةِ عَشَرَ دِينَارًا وَ تَدَعَ بِرِذْوَنًا.
 قُلْتُ: يَا سَيِّدِي! إِنَّ مَثْوَنَةَ الْبِرِذْوَنِ أَكْثَرُ مِنْ مَثْوَنَةِ الْحِمَارِ.
 قَالَ: فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي يَمُونُ الْحِمَارَ يَمُونُ الْبِرِذْوَانَ. أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ اِزْتَبَطَ دَابَّةً مَثْوَقَةً بِهٖ أَمْرًا وَ يَغِيظُ بِهٖ عَدُوَّنَا وَ هُوَ مَنْسُوبٌ إِلَيْنَا أَدَرَ اللَّهُ رِزْقَهُ وَ شَرَحَ صَدْرَهُ وَ بَلَغَهُ أَمَلَهُ وَ كَانَ عَوْنًا عَلَيَّ حَوَائِجِهِ!؟

بخش یکم

نگه داری چارپا و حیوان سواری

۱- ابن طیفور متطبب گوید: امام کاظم عليه السلام از من پرسید: سوار چه حیوانی می‌شوی؟
 گفتم: درازگوش.
 فرمود: آن را به چه قیمتی خریدی؟
 گفتم: به سیزده دینار.
 فرمود: به راستی که این اسراف است که درازگوشی را به سیزده دینار بخری و اسب تاتاری را واگذاری.
 گفتم: سرورم! هزینه نگهداری اسب تاتاری بیشتر از هزینه نگهداری درازگوش است.
 فرمود: همانا کسی که هزینه نگهداری درازگوش را می‌پردازد، هزینه نگهداری اسب تاتاری را نیز می‌پردازد. مگر نمی‌دانی کسی که چارپایی را نگهداری کند که با آن چارپا منتظر امر قیام ما باشد و با آن به دشمن ما خشم بوزد در حالی که منسوب به ما باشد، خداوند رزق و روزی‌اش را جاری می‌کند، سینه‌اش را فراخ می‌نماید، آرزویش را به سرانجام می‌رساند و یاور او در نیازهایش باشد.

- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: تِسْعَةُ أَغْشَارِ الرُّزْقِ مَعَ صَاحِبِ الدَّابَّةِ.
- ۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَهْدَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَةَ أَفْرَاسٍ مِنَ الْيَمَنِ. فَقَالَ: سَمَّهَا لِي.
- فَقَالَ: هِيَ أَلْوَانٌ مُخْتَلِفَةٌ.
- قَالَ: فَفِيهَا وَضَحٌّ؟
- فَقَالَ: نَعَمْ فِيهَا أَشْقَرٌ بِهِ وَضَحٌّ.
- قَالَ: فَأَمْسِكُهُ عَلَيَّ.
- قَالَ: وَ فِيهَا كُمَيْتَانِ أَوْضَحَانِ.

- ۲ - یکی از اصحاب ما گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: نه دهم روزی همراه صاحب چارپا است.
- ۳ - سلیمان جعفری گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ به پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چهار اسب یمنی هدیه داد. پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: ای علی! آنها را برایم توصیف کن. عرض کرد: آن اسب‌ها در رنگ‌های مختلفی هستند. پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آیا در آنها سفیدی است؟ علی مرتضی عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کرد: یک اسب قرمز رنگ است که در آن سفیدی است. پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: پس آن را برایم نگه دار. علی مرتضی عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کرد: و در آنها دو اسب سرخ مایل به سیاه است که در آنها سفیدی است.

فَقَالَ: أَعْطِيهِمَا ابْنَيْكَ .

قَالَ: وَ الرَّابِعُ أَذْهَمُ بِهِيمٍ .

قَالَ: بَعُهُ وَ اسْتَحْلِفَ بِهِ نَفَقَةً لِعِيَالِكَ إِنَّمَا يُمْنُ الْحَيْلِ فِي ذَوَاتِ الْأَوْضَاحِ .

قَالَ: وَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ:

كَرِهْنَا الْبَهِيمَ مِنَ الدَّوَابِّ كُلِّهَا إِلَّا الْجِمَارَ وَ الْبُعْلَ وَ كَرِهْتُ شَيْئَةَ الْأَوْضَاحِ فِي الْجِمَارِ وَ الْبُعْلِ الْأَلْوَنِ وَ كَرِهْتُ الْقُرْحَ فِي الْبُعْلِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ بِهِ عُرَّةٌ سَائِلَةٌ وَ لَا أَشْتَهِيهَا عَلَى حَالٍ .

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائِبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو

عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اشْتَرِ دَابَّةً فَإِنَّ مَنَفَعَتَهَا لَكَ وَ رِزْقَهَا عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَكَ .

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ

عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آنها را به پسرانت ببخش .

علی مرتضی عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کرد: چهارمین اسب نیز ادهم خالص (سیاهی مایل به سفیدی) است .

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آن را بفروش و با آن نفقه‌ای برای خانواده‌ات به جای گذار. به راستی که میمنت و شگون اسب‌ها در اسب‌هایی است که لکه سفید دارند .

سلیمان گوید: هم چنین امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

ما چارپایانی را که رنگ خالص دارند ناپسند می‌داریم جز دراز گوش و استر. من دراز گوش سفید رنگ و استر را - هر رنگی که باشد - که دارای لکه‌های مختلف هستند ناپسند می‌دارم. و سفیدی در پیشانی استر را ناپسندی دارم، جز این که سفیدی تا بینی اش باشد و به دراز گوش و استری که سفیدی دارند علاقه ندارم .

۴ - علی بن ربائب گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

برای سواری، چارپا تهیه کن که منافع آن برای توست و روزی آن برعهده خداوند است .

۵ - داوود رقی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَنْ اشْتَرَى دَابَّةً كَانَ لَهُ ظَهْرُهَا وَ عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا.

۶ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

اتَّخِذْ حِمَارًا يَحْمِلُ رَحْلَكَ، فَإِنَّ رِزْقَهُ عَلَى اللَّهِ.

قَالَ: فَاتَّخَذْتُ حِمَارًا وَ كُنْتُ أَنَا وَ يُونُسُ أَخِي إِذَا تَمَّتِ السَّنَةُ حَسَبْنَا نَفَقَاتِنَا فَتَعَلَّمُ مَقْدَارَهَا فَحَسَبْنَا بَعْدَ شِرَاءِ الْحِمَارِ نَفَقَاتِنَا فَإِذَا هِيَ كَمَا كَانَتْ فِي كُلِّ عَامٍ لَمْ تَزِدْ شَيْئًا.

۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مِنْ سَعَادَةِ الْمُؤْمِنِ دَابَّةٌ يَرْكَبُهَا فِي حَوَائِجِهِ وَ يَقْضِي عَلَيْهَا حُقُوقَ إِخْوَانِهِ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

هر کس چارپایی بخرد، چارپا از آن او و روزی آن برعهده خداوند است.

۶ - یونس بن یعقوب گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود:

درازگوشی تهیه کن تا اثاث تو را حمل کند؛ زیرا روزی آن برعهده خداوند است.

یونس گوید: من درازگوشی خریدم و من و برادرم یوسف، هنگامی که سال به پایان رسید هزینه خود را حساب کردیم و مقدار آن را به دست آوردیم. آن گاه هزینه خود را پس از خرید درازگوش حساب کردیم و دیدیم هزینه‌های ما مانند هر ساله بود و چیزی اضافه نشده بود.

۷ - محمد بن مروان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

از سعادت مؤمن این است که چارپایی داشته باشد که برای انجام کارهایش سوارش گردد و بر روی آن، حقوق برادرانش را به جا آورد.

۸ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ.

- ۹ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
اتَّخِذُوا الدَّابَّةَ، فَإِنَّهَا زَيْنٌ وَ تُقْضَى عَلَيْهَا الْحَوَائِجُ وَ رِزْقُهَا عَلَى اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ.
قَالَ وَ حَدَّثَنِي بِهِ عَمَّارُ بْنُ الْمُبَارَكِ وَ زَادَ فِيهِ: وَ تَلْقَى عَلَيْهَا إِخْوَانَكَ.
وَ رُوِيَ أَنَّهُ قَالَ: عَجَبٌ لِصَاحِبِ الدَّابَّةِ كَيْفَ تَفُوتُهُ الْحَاجَةُ.
- ۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:
مِنْ شَقَاءِ الْعَيْشِ الْمَرْكَبُ السَّوُّءُ.

از سعادت مرد مسلمان داشتن مرکب رام و خوش سوار است.

۹- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

چارپا تهیه کنید؛ چرا که آن زینت است، به وسیله آن، نیازها انجام می‌شوند و روزی آن بر عهده خداوند است.

عبدالله بن سنان گوید: عمار بن مبارک این حدیث را برایم نقل نمود و افزود:

امام عليه السلام فرمود: و روی آن برادرانت را ملاقات می‌کنی.

و روایت شده است که ایشان فرمود: عجیب است برای صاحب چارپا که چگونه نیازش فوت شود!

۱۰- علی بن مغیره گوید: امام باقر عليه السلام فرمود:

از سختی زندگی، داشتن مرکب بد است.

(۲)

بَابُ نَوَادِرَ فِي الدَّوَابِّ

- ۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لِلدَّابَّةِ عَلَى صَاحِبِهَا سِتَّةُ حُقُوقٍ: لَا يُحْمَلُهَا فَوْقَ طَاقَتِهَا وَلَا يَتَّخِذُ ظَهْرَهَا مَجَالِسَ يَتَحَدَّثُ عَلَيْهَا وَيَبْدَأُ بَعْلَفِهَا إِذَا نَزَلَ وَلَا يَسْمُمُهَا وَلَا يَضْرِبُهَا فِي وَجْهِهَا فَإِنَّهَا تُسَبِّحُ وَيَعْرُضُ عَلَيْهَا الْمَاءَ إِذَا مَرَّ بِهِ.
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ فِيمَا أَظُنُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: رُبِّي أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَسْقِي حِمَارًا بِالرَّبِذَةِ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ النَّاسِ: أَمَا لَكَ يَا أَبَا ذَرٍّ! مَنْ يَكْفِيكَ سَقْيَ الْحِمَارِ؟ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

بخش دوم**روایت‌های نکته دار درباره چارپایان**

- ۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: چارپا شش حق بر صاحب خود دارد، بیشتر از توانش از آن بار نکشد، پشت آن را محل نشستن قرار ندهد که روی آن سخن گوید، هنگامی که پیاده شد ابتدا علوفه آن را بدهد، بر آن نشانه و داغ نگذارد، به صورتش ضربه نزند؛ زیرا آن تسبیح خداوند می‌گوید و هنگامی که از کنار آب می‌گذرد، به آن آب دهد.
- ۲ - سلیمان بن خالد گوید: گمان می‌کنم امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: مشاهده شد که ابوذر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ در ریزه به درازگوشی آب می‌دهد. بعضی از مردم به او گفتند: آیا کسی را نداری که تو را از آب دادن به دراز گوش بی‌نیاز کند؟! ابوذر گفت: از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شنیدم که می‌فرمود:

«مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا وَ هِيَ تَسْأَلُ اللَّهَ كُلَّ صَبَاحٍ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مَلِيكًا صَالِحًا يُشْبِعُنِي مِنَ الْعَلْفِ وَ يُرْوِينِي مِنَ الْمَاءِ وَ لَا يُكَلِّفُنِي فَوْقَ طَاقَتِي». فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَسْقِيَهُ بِنَفْسِي.

۳- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ طَرْخَانَ النَّخَّاسِ قَالَ: مَرَرْتُ بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ قَدْ نَزَلَ الْحَيْرَةَ فَقَالَ لِي: مَا عِلَاجُكَ؟ قُلْتُ: نَخَّاسٌ.

فَقَالَ: أَصَبْتُ لِي بَعْلَةً فَضَحَاءَ.

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! وَ مَا الْفَضْحَاءُ؟

قَالَ: دَهْمَاءُ بَيِّضَاءُ الْبَطْنِ بَيِّضَاءُ الْأَفْحَاجِ بَيِّضَاءُ الْجَحْفَلَةِ.

قَالَ: فَقُلْتُ: وَ اللَّهُ! مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هَذِهِ الصَّفَةِ.

فَرَجَعْتُ مِنْ عِنْدِهِ فَسَاعَةً دَخَلْتُ الْخَنْدَقَ إِذَا أَنَا غُلَامٌ قَدْ أَشْفَى عَلَيَّ بَعْلَةً عَلَيَّ هَذَا الصَّفَةِ فَسَأَلْتُ الْغُلَامَ لِمَنْ هَذِهِ الْبَعْلَةُ؟

«هیچ چارپایی نیست مگر آن که هر صبح از خداوند چنین می‌خواهد: خداوندا! به من صاحبی شایسته عطا کن که از علوفه سیرم کند و از آب سیرابم سازد و بیشتر از توانم مرا تکلیف نکند.»

پس دوست دارم که خودم به او آب بدهم.

۳- طَرْخَانَ نَخَّاسٍ گوید: به خدمت امام صادق عليه السلام که در حیره منزل کرده بود شرف‌یاب شدم.

حضرت به من فرمود: شغلت چیست؟

گفتم: مال فروشم.

فرمود: قاطری برایم تهیه کن که اندکی سفید باشد و سفیدی آن شدید نباشد.

گفتم: فدایتان کردم! قاطر اندکی سفید دیگر چیست؟

فرمود: قاطر سیاهی است که شکمش، بین پاهایش و پوزه آن سفید است.

گفتم: به خدا سوگند! چنین قاطری را ندیده‌ام.

از نزد ایشان بازگشتم. در همان ساعتی که وارد خندق شدم دیدم که غلامی سوار بر قاطری به همین صفت بود.

از غلام پرسیدم: این قاطر از آن کیست؟

فَقَالَ: لِمَوْلَايَ.

قُلْتُ: يَبِيعُهَا؟

قَالَ: لَا أُدْرِي.

فَتَبِعْتُهُ حَتَّى أَتَيْتُ مَوْلَاهُ فَاشْتَرَيْتُهَا مِنْهُ وَآتَيْتُهُ بِهَا.

فَقَالَ: هَذِهِ الصَّفَقَةُ الَّتِي أَرَدْتُهَا.

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! ادْعُ اللَّهَ لِي.

فَقَالَ: أَكْثَرَ اللَّهُ مَالَكَ وَوَلَدَكَ.

قَالَ: فَصِرْتُ أَكْثَرَ أَهْلِ الْكُوفَةِ مَالًا وَوَلَدًا.

۴- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنِ جَدِّهِ الْحَسَنِ

بْنِ رَاشِدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لَا تَضْرِبُوا الدَّوَابَّ عَلَى وُجُوهِهَا؛ فَإِنَّهَا تُسَبِّحُ بِحَمْدِ اللَّهِ.

قَالَ: وَفِي حَدِيثٍ آخَرَ: لَا تَسْمُوها فِي وُجُوهِهَا.

گفت: از آن مولای من است.

گفتم: آن را می فروشد؟

گفت: نمی دانم.

من در پی او رفتم تا این که نزد مولای غلام رسیدم و قاطر را از او خریدم و نزد امام علیه السلام

آوردم.

فرمود: این گونه قاطر می خواستم.

گفتم: قربانتان کردم! برایم دعا کنید.

فرمود: خداوند مال و فرزندت را فراوان سازد.

طرخان گوید: من بین مردم کوفه بیشترین مال و فرزند را دارا شدم.

۴- محمد بن مسلم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

به صورت چارپایان ضربه نزنید؛ زیرا تسبیح خداوند می گوید.

و در حدیثی دیگر چنین است: در صورت آنها داغ نگذارید.

- ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا عَثَرَتِ الدَّابَّةُ تَحْتَ الرَّجْلِ فَقَالَ لَهَا: تَعَسْتِ؟ تَقُولُ: نَعَسَ أَعْصَانَا لِلرَّبِّ.
- ۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: سَأَلْتُ الصَّادِقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَتَى أَضْرِبُ دَابَّتِي تَحْتِي؟ فَقَالَ: إِذَا لَمْ تَمْشِ تَحْتِكَ كَمْشِيَّتَهَا إِلَى مَذْوِدِهَا.
- ۷ - وَرَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: اضْرِبُوهَا عَلَى النَّقَارِ وَلَا تَضْرِبُوهَا عَلَى الْعِثَارِ.
- ۸ - حَمِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ مُعَاذِ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَتَوَرَّكُوا عَلَى الدَّوَابِّ وَلَا تَتَّخِذُوا ظُهُورَهَا مَجَالِسَ.

- ۵ - دُرُسْت گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هرگاه چارپا زمین بخورد و شخص سوار آن بگوید: «هلاک گردی!» چارپا می گوید: «هلاک گردد آن که بیشتر پروردگارش را معصیت می کند!» (یعنی من تو را بیشتر نافرمانی می کنم یا تو پروردگارت را؟!)
- ۶ - علی بن ابراهیم جعفری در روایت مرفوعه ای گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: چه هنگامی چارپایی را که بر آن سوارم بزخم فرمود: هرگاه تو سوار آن هستی مانند رفتنش به چراگاهش راه نمی رود.
- ۷ - از پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت شده است که فرمود: چارپایان را به جهت سرکشی بزیند و به جهت زمین خوردن نزنید.
- ۸ - عمرو بن جمیع گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: روی یک ران چارپا ننشینید و کمر آنها محل نشستن قرار ندهید.

- ۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام يَقُولُ:
 مَا بِهِمَتِ الْبَهَائِمُ فَلَمْ تُبْهَمْ عَنْ أَرْبَعَةٍ مَعْرِفَتِهَا بِالرَّبِّ وَ مَعْرِفَتِهَا بِالْمَوْتِ وَ مَعْرِفَتِهَا بِالْأُنْثَى مِنَ الذَّكَرِ وَ مَعْرِفَتِهَا بِالْمَرْعَى عَنِ الْخِصْبِ.
- ۱۰ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النُّوفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 لِكُلِّ شَيْءٍ حُرْمَةٌ وَ حُرْمَةُ الْبَهَائِمِ فِي وَجُوهِهَا.
- ۱۱ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ وَ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 مَهْمَا أُبْهِمَ عَلَى الْبَهَائِمِ مِنْ شَيْءٍ فَلَا يُبْهَمْ عَلَيْهَا أَرْبَعَةٌ خِصَالٍ: مَعْرِفَةٌ أَنَّ لَهَا خَالِقًا وَ مَعْرِفَةٌ طَلَبِ الرِّزْقِ وَ مَعْرِفَةٌ الذَّكَرِ مِنَ الْأُنْثَى وَ مَخَافَةُ الْمَوْتِ.
- ۱۲ - سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

۹ - ابو حمزه گوید: امام سجاد عليه السلام فرمود:

هر چقدر که چارپایان تشخیص ندهند، از چهار چیز ناآگاه نیستند: شناختن پروردگار، شناختن مرگ، شناختن تفاوت مؤنث با مذکر و شناختن چراگاه سرسبز.

۱۰ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر چیزی حرمتی دارد و حرمت چارپایان در صورت آنهاست.

۱۱ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر اندازه که اشیا بر چارپایان مجهول و مبهم باشد، چهار چیز بر آنان مجهول نیست: شناختن این که خالقی دارد، شناختن طلب رزق و روزی، شناخت مذکر از مؤنث و ترس از مرگ.

۱۲ - مسمع بن عبدالمملک نظیر بخش دوم روایت هفتم همین بخش را از امام

صادق عليه السلام از پیامبر خدا صلى الله عليه وآله نقل می کند.

اضْرِبُوهَا عَلَى النَّفَارِ وَلَا تَضْرِبُوهَا عَلَى الْعِثَارِ.

۱۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: عَلَى كُلِّ مَنْخَرٍ مِنَ الدَّوَابِّ شَيْطَانٌ فَإِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُلْجِمَهَا فَلْيُسِّمِ اللَّهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.
 ۱۴ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

أَيُّمَا دَابَّةً اسْتَضَعَبْتُ عَلَى صَاحِبِهَا مِنْ لِحَامٍ وَ نِفَارٍ فَلْيَقْرَأْ فِي أُذُنِهَا أَوْ عَلَيَّهَا: ﴿أَفْعَيْرَ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ كَرْهاً وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾.
 ۱۵ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ مِنَ الْحَقِّ أَنْ يَقُولَ الرَّاَكِبُ لِلْمَاشِي: الطَّرِيقَ.
 وَ فِي نُسْخَةٍ أُخْرَى: إِنَّ مِنَ الْجَوْرِ أَنْ يَقُولَ الرَّاَكِبُ لِلْمَاشِي: الطَّرِيقَ.

۱۳ - یعقوب بن جعفر گوید: از امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود:

بر هر سوراخ بینی چارپایان شیطانی است. پس هرگاه یکی از شما اراده کند آن را لگام زند، باید نام خدای متعال را به زبان آورد.

۱۴ - ابو عبیده گوید: (امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ یا امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرمود:

هر چارپایانی که کار را بر صاحبش سخت کند؛ هنگام لگام زدن و سرکشی کردن در گوش آن یا روی آن بخواند: ﴿أَفْعَيْرَ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ كَرْهاً وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾.

۱۵ - هشام بن سالم گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

به راستی که یکی از حقوق این است که سواره به پیاده بگوید: «الطریق»؛ «راه باز کن». در نسخه دیگری چنین آمده است: به راستی که از جفاها این است که سواره به پیاده بگوید: «الطریق».

۱۶ - وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ:

خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ رَاكِبٌ فَمَشُوا مَعَهُ.

فَقَالَ: أَلَكُمْ حَاجَةٌ؟

قَالُوا: لَا وَ لَكِنَّا نُحِبُّ أَنْ نَمْشِيَ مَعَكَ.

فَقَالَ لَهُمْ: انْصَرِفُوا! فَإِنَّ مَشْيَ الْمَاشِي مَعَ الرَّاَكِبِ مَفْسَدَةٌ لِلرَّاَكِبِ وَ مَذَلَّةٌ لِلْمَاشِي.

۱۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتٍ عَنْ

إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

إِذَا رَكِبَ الرَّجُلُ الدَّابَّةَ فَسَمَّى رَدْفَهُ مَلَكٌ يَحْفَظُهُ حَتَّى يَنْزِلَ وَإِذَا رَكِبَ وَ لَمْ يُسَمِّ رَدْفَهُ شَيْطَانٌ فَيَقُولُ لَهُ: نَعَنَّ. فَإِنْ قَالَ لَهُ: لَا أَحْسِنُ قَالَ لَهُ: تَمَنَّ. فَلَا يَزَالُ يَتَمَنَّى حَتَّى يَنْزِلَ.

۱۶ - هشام گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ خارج شد در حالی که سواره بود. مردم نیز همراه آن حضرت راه می رفتند.

حضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: آیا حاجتی دارید؟

عرض کردند: نه؛ اما ما دوست داریم که همراه شما راه برویم.

فرمود: برگردید! زیرا راه رفتن پیاده به همراه سواره، باعث مفسده برای سواره و خواری برای پیاده است.

۱۷ - ابراهیم بن عبدالحمید گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

هرگاه انسان سوار چارپایی شود و نام خداوند را ذکر کند، فرشته‌ای ترک آن سواری شود و از او محافظت می کند تا این که او پیاده گردد. و هرگاه سوار شود و نام خدا را نبرد، شیطان ترک آن سوار می شود و به او می گوید: «آواز بخوان»، پس اگر شخص به او بگوید: «بلد نیستم» شیطان به او می گوید: «آرزو کن»؛ یعنی قصد گناه کن. پس او همین طور آرزو می کند تا این که پیاده گردد.

وَ قَالَ مَنْ قَالَ إِذَا رَكِبَ الدَّابَّةَ: بِسْمِ اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا﴾ الْآيَةَ وَ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ حَفِظْتَ لَهُ نَفْسَهُ وَ دَابَّتُهُ حَتَّى يَنْزَلَ.

۱۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَوْ غَيْرُهُ رَفَعَهُ قَالَ: خَرَجَ عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَلِيٍّ وَ مَعَهُ جَمَاعَةٌ فَبَصُرَ بِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُقْبِلًا رَاكِبًا بَعْلًا فَقَالَ لِمَنْ مَعَهُ: مَكَانَكُمْ حَتَّى أَضْحِكْكُمْ مِنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ. فَلَمَّا دَنَا مِنْهُ قَالَ لَهُ: مَا هَذِهِ الدَّابَّةُ الَّتِي لَا تُدْرِكُ عَلَيْهَا الثَّأْرُ وَ لَا تَصْلُحُ عِنْدَ النَّزَالِ؟

فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَطَّطَّاتٍ عَنْ سُمُوِّ الْخَيْلِ وَ تَجَاوَزَتْ قُمْوَاءَ الْعَيْرِ وَ خَيْرِ الْأُمُورِ أَوْ سَطَّهَا. فَأُفْجِمَ عَبْدُ الصَّمَدِ فَمَا أَحَارَ جَوَابًا.

وهر کس هنگامی که سوار چارپا می‌شود بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِمُهْتَدِيٍّ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ وَ تَوَدُّوا أَنْ تَلِكُمْ الْجِنَّةُ أَوْ رِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ خودش و چارپایش محافظت می‌شود تا این که پیاده گردد.

۱۸ - علی بن ابراهیم راوی دیگری در روایت مرفوعه‌ای گوید: عبدالصمد بن علی به همراه گروهی خارج شد، پس امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ را که سوار بر قاطری بود مشاهده کرد. به همراهانش گفت: سر جای خود باشید تا شما را توسط موسی بن جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ بخندانم (نعوذ بالله!).

هنگامی که نزدیک آن حضرت شد به ایشان گفت: این چارپا چیست که نمی‌توان بر روی آن خون‌خواهی نمود و موقع صلح نیز، خوب و به درد بخور نیست. امام عَلَيْهِ السَّلَامُ به او فرمود: استر از سرکشی اسب، آرام‌تر و از زبونی درازگوش، قوی‌تر است. و «بهترین امور، میانه آن است». پس عبدالصمد درمانده شد و جوابی نداد.

۱۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 لَا يَزِيدُ ثَلَاثَةَ عَلَيٍّ دَابَّةٍ فَإِنَّ أَحَدَهُمْ مَلْعُونٌ.

(۳)

بَابُ آيَاتِ الدَّوَابِّ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 السَّرْجُ مَرْكَبٌ مَلْعُونٌ لِلنِّسَاءِ.
 ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ جُلُودِ السُّبَاعِ.

۱۹ - يعقوب بن سالم در روایت مرفوعه‌ای گوید: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

سه نفر بر یک چارپا سوار نشوند؛ زیرا یکی از آنان مورد لعنت قرار می‌گیرد.

بخش سوم

ساز و برگ چارپا

۱ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

زین، مرکبی است که برای زنان، ملعون است.

۲ - سماعه گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدند: پوست درندگان چه حکمی دارد؟

فَقَالَ: اِرْكَبُوهَا وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنْهَا تُصَلُّونَ فِيهِ.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الْعَمْرِكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ السَّرْجِ وَاللِّجَامِ فِيهِ الْفِضَّةُ أُرْكَبُ بِهِ؟
فَقَالَ: إِنْ كَانَ مُمَوَّهًا لَا يُقَدَّرُ عَلَى نَزْعِهِ فَلَا بَأْسَ وَإِلَّا فَلَا تَرْكَبُ بِهِ.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَّانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِيَّاكَ أَنْ تَرْكَبَ مَيْثِرَةَ حَمْرَاءَ؛ فَإِنَّهَا مَيْثِرَةُ إِبْلِيسَ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى الْمَدِينِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَرْكَبُ عَلَى قَطِيفَةِ حَمْرَاءَ.

امام صادق علیه السلام فرمود: بر روی پوست بنشینید و بر زین آن سوار شوید؛ اما اگر از پوست درندگان، پوستین تهیه شود، با آن نماز نخوانید.

۳ - علی بن جعفر علیه السلام برادر امام کاظم علیه السلام گوید:

از ایشان پرسیدم: زین و لگامی که در آن نقره به کار رفته است، می توان سوار شد؟
فرمود: اگر نقره طوری به کار رفته باشد که کندن آن ممکن نباشد، ایرادی ندارد و گرنه سوار آن نشو.

۴ - حنان بن سدير گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

پیامبر ﷺ به حضرت علی علیه السلام فرمود:

بپرهیز از این که سوار پالان حریر و دیباج سرخ گردی! زیرا آن، پالان ابلیس است.

۵ - ابراهیم بن ابو یحیی مدینی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

امام سجّاد علیه السلام سوار بر قطیفه وزیرانداز سرخ می شد.

۶ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ مَسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَتْ بُرَّةٌ نَاقَةٌ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِضَّةٍ.

(۴)

بَابُ اتِّخَاذِ الْإِبِلِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ لِيَبْتَاعَ الرَّاحِلَةَ بِمِائَةِ دِينَارٍ يُكْرِمُ بِهَا نَفْسَهُ.

۲ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ كُنْهَ حُمَلَانَ اللَّهِ لِلضَّعِيفِ مَا غَالُوا بِبِهِمَةِ.

۶ - مسمع بن عبد الملك گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: حلقه بینی شتر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از نقره بود.

بخش چهارم

نگهداری شتر

۱ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: به راستی که امام سجاد عَلَيْهِ السَّلَامُ صد دینار طلا می داد و یک شتر نجیب سواری می خرید تا عزت و احترام او محفوظ بماند.

۲ - صفوان جمال گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: اگر مردم این حقیقت و مفهوم را می دانستند که خداوند وسیله سواری شخص ضعیف و بی مکنّت را فراهم می کند، قیمت چارپا را گران نمی کردند.

۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ عَلَى ذُرْوَةِ كُلِّ بَعِيرٍ شَيْطَانًا فَاْمْتَهُنُوهَا لِأَنْفُسِكُمْ وَ ذَلُّوْهَا وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّمَا يَحْمِلُ اللَّهُ ﷻ.

۴ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَوْ يَعْلَمُ الْحَاجُّ مَا لَهُ مِنَ الْحُمَلَانِ مَا غَالَ أَحَدٌ بِبَعِيرٍ.
 ۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سُلَيْمَانَ الرَّحَّالِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ:
 مَرَّ بِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا أَمْشِي عَرَضَ نَاقَتِي فَقَالَ: مَا لَكَ لَا تَرْكَبُ؟
 فَقُلْتُ: ضَعُفَتْ نَاقَتِي فَأَرَدْتُ أَنْ أُخَفِّفَ عَنْهَا.

۳ - غیاث بن ابراهیم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پیامبر خدا ﷺ فرمود:

به راستی که روی کوهان هر شتری شیطانی قرار دارد، پس آن را به خدمتگزاری خود وادارید و آن شیطان آن را ذلیل و خوار گردانید و نام خداوند را ذکر کنید؛ چرا که فقط خداوند حمل می‌کند و حیوان سواری در اختیار خداوند است.

۴ - هشام بن حکم گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر حاجیان بدانند که از سواری بر شتران لاغر چه منقبتی را تحصیل می‌کنند، برای شترهای فربه بهای گرانی نمی‌پردازند.

۵ - عبدالله بن ابی یعفور گوید: امام صادق علیه السلام از کنارم می‌گذشت در حالی که در کنار

شترم راه می‌رفتم. به من فرمود: تو را چه شده است که سوار نمی‌شوی؟

عرض کردم: شترم ضعیف شده است و من خواستم که بارش را سبک کنم.

فَقَالَ: رَحِمَكَ اللَّهُ اِزْكَبْ، فَإِنَّ اللَّهَ يَحْمِلُ عَنِ الضَّعِيفِ وَ الْقَوِيِّ.

۶- عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُنْحَطَّى الْقَطَارُ.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ لِمَ؟

قَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ قِطَارٍ إِلَّا وَ مَا بَيْنَ الْبَعِيرِ إِلَى الْبَعِيرِ شَيْطَانٌ.

۷- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ

يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: اشْتَرَيْتُ إِبِلًا وَ أَنَا بِالْمَدِينَةِ مُقِيمٌ فَأَعْجَبَنِي إِعْجَابًا شَدِيدًا

فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَذَكَرْتُهَا لَهُ.

فَقَالَ: مَا لَكَ وَ لِإِبِلٍ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهَا كَثِيرَةُ الْمَصَائِبِ؟!

قَالَ: فَمِنْ إِعْجَابِي بِهَا أَكْرَيْتُهَا وَ بَعْتُ بِهَا مَعَ غُلْمَانٍ لِي إِلَى الْكُوفَةِ.

قَالَ: فَسَقَطَتْ كُلُّهَا فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَأَخْبَرْتُهُ.

فَقَالَ: ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾.

فرمود: خداوند تو را رحمت کند! سوار شو؛ زیرا خداوند ضعیف و قوی را حمل می کند.

۶- راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

پیامبر خدا ﷺ نهی نمود که از بین قطار شترها عبور کنند.

عرض کردند: ای پیامبر خدا! چرا!

فرمود: به راستی که قطار شتری نیست جز این که ما بین شتری تا شتر دیگر، شیطانی

قرار دارد.

۷- عمر بن یزید گوید:

در مدینه مقیم بودیم، چند شتر مورد پسندم قرار گرفت و همه آنها را خریدم. بعد به

خدمت امام کاظم علیه السلام شرف یاب شدم و ماجرای خود را گزارش کردم.

امام کاظم علیه السلام فرمود: تو را با شترداری چه کار است؟ مگر نمی دانی که شترداری پر

مصیبت است؟

اما من به شترها بسیار خوشبین بودم، از این رو آنها را به کرایه دادم و با غلامان خودم به

کوفه فرستادم، ولی همه آنها از بین رفتند.

بعدها به خدمت امام کاظم علیه السلام رسیدم و از بین رفتن شترها را گزارش کردم.

امام کاظم علیه السلام این آیه قرآن را زمزمه کرد: «آنان که از فرمان خدا سر می تابند باید برحذر

باشند که بلایی بر سر آنان فرود آید و یا عذاب دردناکی طومار زندگی آنان را درهم پیچد».

۸ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنِ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

يَا صَفْوَانُ! اشْتَرِ لِي جَمَلًا وَ خُذْهُ أَشْوَهَ، فَإِنَّهُ أَطْوَلُ شَيْءٍ أَعْمَارًا.
فَاشْتَرَيْتُ لَهُ جَمَلًا بِثَمَانِينَ دِرْهَمًا فَأَتَيْتُهُ بِهِ.

وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ: اشْتَرِ السُّودَ الْقَبَاحَ، فَإِنَّهَا أَطْوَلُ شَيْءٍ أَعْمَارًا.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَنْ أَبِيهِ مَيْمُونٍ قَالَ:

خَرَجْنَا مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِلَى أَرْضِ طَبِيبَةَ وَ مَعَهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَ أَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَقَمْنَا بِطَبِيبَةَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ رَكِبَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام عَلَى جَمَلٍ صَعْبٍ.
فَقَالَ لَهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ: مَا أَصْعَبَ بَعِيرَكَ!

۸ - صفوان جمال گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود:

ای صفوان! یک شتر برای من خریداری کن و باید که بد قیافه باشد که عمر آنها پایدارتر است.

من شتری را به هشتاد درهم خریدم و نزد آن حضرت آوردم.

در روایت دیگری آمده است که آن حضرت فرمود: شتر سیاه و بد قیافه‌ای بخر که عمر آنها پایدارتر است.

۹ - ابن قَدَّاح از امام صادق عليه السلام و پدرش ميمون نقل می‌کند و می‌گوید:

ما همراه امام باقر عليه السلام به مدینه رفتیم در حالی که عمرو بن دینار و عده‌ای از یاران حضرت عليه السلام همراه ایشان بودند و تا جایی که خداوند می‌خواست در مدینه ماندیم.

روزی امام باقر عليه السلام سوار شتری سرکش شد.

عمرو بن دینار به ایشان عرض کرد: چقدر شتر شما سرکش است!

فَقَالَ: أَوْ مَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
 إِنَّ عَلَى ذُرْوَةِ كُلِّ بَعِيرٍ شَيْطَانًا فَاْمْتَهُنُوهَا وَ ذَلُّوْهَا وَ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَإِنَّمَا
 يَحْمِلُ اللَّهُ!؟
 ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ وَ دَخَلْنَا مَعَهُ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ.
 ۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
 عَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:
 أَيَّاكُمْ وَ الْإِبِلِ الْحُمْرِ، فَإِنَّهَا أَقْصَرُ الْإِبِلِ أَعْمَارًا.
 ۱۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ
 قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
 إِنَّ اللَّهَ تعالى اخْتَارَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ شَيْئًا اخْتَارَ مِنَ الْإِبِلِ النَّاقَةَ وَ مِنَ الْغَنَمِ الصَّائِنَةَ.

فرمود: مگر نمی دانی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

به راستی که بر کوهان هر شتری، شیطانی است. پس آن را به خدمت‌گزاری و ادارید
 و خوارش نمایید و نام خداوند را بر آن ذکر کنید؛ زیرا فقط خداوند حمل می‌کند.
 سپس امام باقر عليه السلام وارد مکه شد و ما نیز همراه ایشان بدون احرام وارد شدیم.
 ۱۰ - ابن ابی یعفور گوید: از امام باقر عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:
 از شتر سرخ بپرهیزید! چرا که عمر آن از دیگر شتران کوتاه‌تر است.
 ۱۱ - عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:
 به راستی که خداوند از هر چیزی، یکی را انتخاب نموده است. از شتر، شتر ماده و از
 گوسفند، گوسفند نر را برگزیده است.

(۵)

بَابُ الْغَنَمِ

- ۱ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ إِسْحَاقَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
يَا بُنَيَّ! اتَّخِذِ الْغَنَمَ وَلَا تَتَّخِذِ الْإِبِلَ.
- ۲ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
نِعْمَ الْمَالُ الشَّاةُ.
- ۳ - أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
نَظَّفُوا مَرَابِضَهَا وَامْسَحُوا رُغَامَهَا.

بخش پنجم

گوسفند

- ۱ - اسحاق بن جعفر گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود:
پسرم! گوسفند نگه داری کن، ولی شتر نگه داری نکن.
- ۲ - عمرو بن ابان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:
رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: گوسفند، بهترین سرمایه است.
- ۳ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
طویله گوسفند را تمیز و بینی آن را پاک کنید؛ (یعنی به بینی آن دست بکشید تا احساس راحتی کند).

۴- وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا اتَّخَذَ أَهْلُ بَيْتِ شَاةٍ أَتَاهُمُ اللَّهُ بِرِزْقِهَا وَزَادَ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَارْتَحَلَ الْفَقْرُ عَنْهُمْ مَرَّحَلَةً.

فَإِنْ اتَّخَذَ شَاتَيْنِ أَتَاهُمُ اللَّهُ بِأَرْزَاقِهِمَا وَزَادَ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَارْتَحَلَ الْفَقْرُ عَنْهُمْ مَرَّحَلَتَيْنِ.

فَإِنْ اتَّخَذُوا ثَلَاثَةً أَتَاهُمُ اللَّهُ بِأَرْزَاقِهِمْ وَارْتَحَلَ الْفَقْرُ عَنْهُمْ رَأْسًا.

۵- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ:

مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ يَكُونُ عِنْدَهُمْ شَاةٌ لَبُونٌ إِلَّا قُدِّسُوا فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ.

قُلْتُ: وَكَيْفَ يُقَالُ لَهُمْ؟

قَالَ: يُقَالُ لَهُمْ: بُورِكْتُمْ بُورِكْتُمْ.

۴- عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هرگاه خانواده‌ای یک رأس گوسفند را نگه داری کنند، خداوند روزی آن را نزدشان می‌فرستد، رزق و روزی آنان را می‌افزاید و فقر از نزد آنان تا یک منزل مسافت کوچ می‌دهد. پس اگر دو رأس گوسفند نگه داری کنند، خداوند روزی آن دو رأس را نزد آنان می‌فرستد، روزی آنان را می‌افزاید و فقر را تا مسافت دو منزل از نزد آنان کوچ می‌دهد. پس اگر سه رأس گوسفند نگه داری کنند، خداوند روزی آنها را نزد آن خانواده می‌فرستد و فقر را به طور کامل از نزد آنان کوچ می‌دهد.

۵- محمد بن عجلان گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

هیچ خانواده‌ای نیست که نزدشان گوسفند شیرداری باشد، مگر این که در هر روز دو بار تقدیس می‌شوند.

عرض کردم: چگونه به آنان تقدیس گفته می‌شود؟

فرمود: به آنان گفته می‌شود: با برکت گردید! با برکت گردید!

۶ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَارِدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَكُونُ فِي مَنْزِلِهِ عَنَزٌ حَلُوبٌ إِلَّا قُدِّسَ أَهْلُ ذَلِكَ الْمَنْزِلِ وَ بُورِكَ عَلَيْهِمْ.

فَإِنْ كَانَتْ اِثْنَتَيْنِ قُدِّسُوا وَ بُورِكَ عَلَيْهِمْ فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ. قَالَ: فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا: وَ كَيْفَ يُقَدِّسُونَ؟ قَالَ: يَقِفُ عَلَيْهِمْ مَلَكٌ فِي كُلِّ صَبَاحٍ فَيَقُولُ لَهُمْ: قُدِّسْتُمْ وَ بُورِكَ عَلَيْكُمْ وَ طُبِّئْتُمْ وَ طَابَ إِدَامُكُمْ. قَالَ: قُلْتُ لَهُ: وَ مَا مَعْنَى قُدِّسْتُمْ؟ قَالَ: طَهَّرْتُمْ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمَّتِهِ:

۶ - مُحَمَّد بن مارد گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود: هیچ مؤمنی در خانه اش بز ماده شیردهی نگه داری نمی کند مگر آن که اهل آن خانه تقدیس می شوند و برکات بر آنان نازل می گردد. پس اگر دو رأس بز ماده شیرده داشته باشد، در هر روز دو بار تقدیس می شوند و برکات بر آنان نازل می گردد. یکی از یاران ما عرض کرد: چگونه تقدیس می شوند؟ فرمود: هر روز فرشته ای نزد آنان می ایستد و به آنان می گوید: تقدیس گردید، برکات بر شما نازل گردد، پاکیزه گردید و خورش شما پاکیزه گردد! عرض کردم: معنی «تقدیس گردید» چیست؟ فرمود: یعنی پاکیزه گشتید!

۷ - جابر گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به عمه خود فرمود:

مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَتَّخِذِي فِي بَيْتِكَ بَرَكَهً؟
 قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْبَرَكَهُ؟
 قَالَ: شَاةٌ تُحَلَبُ، فَإِنَّهُ مَنْ كَانَ فِي دَارِهِ شَاةٌ تُحَلَبُ أَوْ نَعِجَةٌ أَوْ بَقْرَةٌ تُحَلَبُ
 فَبَرَكَاتٌ كُلُّهُنَّ.

۸ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ
 أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ لَهَا: مَا لِي لَا أَرَى فِي بَيْتِكَ الْبَرَكَهَ؟
 قَالَتْ: بَلَى وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، إِنَّ الْبَرَكَهَ لَفِي بَيْتِي.

فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْزَلَ ثَلَاثَ بَرَكَاتٍ: الْمَاءَ وَالنَّارَ وَالشَّاةَ.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ
 رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ تَرُوحُ عَلَيْهِمْ ثَلَاثُونَ شَاةً إِلَّا لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَحْرُسُهُمْ حَتَّى
 يُصْبِحُوا.

چه چیزی تو را بازمی دارد که در خانهات برکتی نگه داری کنی؟!؟

عرض کرد: ای پیامبر خدا! برکت چیست؟

فرمود: گوسفندی که دوشیده شود؛ همانا کسی که در خانهاش یک رأس گوسفند یا
 میش ماده یا گاوی باشد که دوشیده شود؛ پس همه آنها برکت اند.

۸ - ابو جارود گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

روزی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نزد ام سلمه عَلَيْهَا السَّلَامُ آمد و به او فرمود: چه شده است که در خانهات
 برکت نمی بینم؟

عرض کرد: آری و «الحمد لله» برکت در خانهام وجود دارد.

فرمود: به راستی که خداوند سه برکت نازل نموده است: آب، آتش و گوسفند.

۹ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

هیچ خانواده ای نیست که شبانگاهان سی رأس گوسفند نزد آنان باز گردند، جز این که
 همواره فرشتگان از آنان پاسداری می دهند تا این که صبح شود.

(۶)

بَابُ سِمَةِ الْمَوَاشِي

۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَسْمُ الْغَنَمِ فِي وُجُوهِهَا؟

قَالَ: سِمَهَا فِي آذَانِهَا.

۲ - أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ سِمَةِ الْمَوَاشِي.

فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهَا إِلَّا فِي الْوُجُوهِ.

بخش ششم

داغ نهادن چارپایان

۱ - یونس بن یعقوب گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: با آهن گداخته صورت

گوسفندها را علامت بنهم؟

فرمود: فقط گوش گوسفند را می توانی داغ کنی.

۲ - عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: داغ نهادن دامها و چارپایان چه

صورت دارد؟

فرمود: به استثنای صورت مانعی ندارد.

(۷)

بَابُ الْحَمَامِ

- ۱ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: الْحَمَامُ مِنْ طُيُورِ الْأَنْبِيَاءِ عليه السلام.
- ۲ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
 إِنَّ أَوَّلَ حَمَامٍ كَانَ بِمَكَّةَ حَمَامٌ لِإِسْمَاعِيلَ عليه السلام.
- ۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 إِنَّ أَصْلَ حَمَامِ الْحَرَمِ بَقِيَّةُ حَمَامٍ كَانَ لِإِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام اتَّخَذَهَا كَأَنَّ يَأْتِسُ بِهَا.

بخش هفتم

کبوتر

- ۱ - معاویة بن وهب گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 کبوتر از پرندگان محبوب پیامبران عليهم السلام است.
- ۲ - عبدالأعلى مولى آل سام گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 نخستین کبوتری که در مکه بود، کبوتری از آن حضرت اسماعیل عليه السلام بود.
- ۳ - حفص بن بختری گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 کبوتران حرم مکه از نسل آن کبوترانی به وجود آمده‌اند که اسماعیل، فرزند ابراهیم خلیل عليه السلام به آنها آب و دانه می‌داد و با آنها مانوس بود.

- فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: يُسْتَحَبُّ أَنْ تَتَّخِذَ طَيْرًا مَقْصُوصًا تَأْتِسُ بِهِ مَخَافَةُ الْهَوَامِّ.
- ۴ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
هَذِهِ الْحَمَامُ حَمَامُ الْحَرَمِ هِيَ مِنْ نَسْلِ حَمَامِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام الَّتِي كَانَتْ لَهُ.
- ۵ - عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
لَيْسَ مِنْ بَيْتٍ فِيهِ حَمَامٌ إِلَّا لَمْ يُصِبْ أَهْلَهُ ذَلِكَ الْبَيْتِ آفَةٌ مِنَ الْجِنَّ إِنْ سَفَهَاءَ الْجِنَّ يَعْبَثُونَ فِي الْبَيْتِ فَيَعْبَثُونَ بِالْحَمَامِ وَ يَتْرُكُونَ الْإِنْسَانَ.
- ۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

امام صادق عليه السلام فرمود: مستحب است انسان پرنده پر چیده‌ای نگه داری کند و با آن از بیم حشرات گزنده مانوس شود.

۴ - ابو خدیجه گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می‌فرمود:

این کبوتران - کبوتران حرم مکه - از نسل کبوتر اسماعیل بن ابراهیم عليه السلام هستند.

۵ - ابو خدیجه گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر خانه‌ای که در آن کبوتر باشد، آسیبی از جنیان به اهل آن خانه نمی‌رسد؛ چرا که جنیان نادان و سفیه در خانه‌ها بازی می‌کنند، پس با کبوتر بازی می‌کنند و انسان را وامی‌گذارند.

۶ - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

شَكَرَا رَجُلًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْوَحْشَةَ فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَّخِذَ فِي بَيْتِهِ زَوْجَ حَمَامٍ.
 ۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: ذُكِرَتْ الْحَمَامُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:
 اتَّخِذُوهَا فِي مَنَازِلِكُمْ، فَإِنَّهَا مَحْبُوبَةٌ لِحَقِّقَتِهَا دَعْوَةُ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هِيَ أَنْسُ شَيْءٍ فِي الْبُيُوتِ.

۸ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَائِ عَنِ رَجُلٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 الْحَمَامُ طَيْرٌ مِنْ طُيُورِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّتِي كَانُوا يُمَسِّكُونَ فِي بُيُوتِهِمْ وَ لَيْسَ مِنْ بَيْتٍ فِيهِ حَمَامٌ إِلَّا لَمْ تُصَبِّ أَهْلَ ذَلِكَ الْبَيْتِ آفَةٌ مِنَ الْجِنِّ إِنَّ سَفَهَاءَ الْجِنِّ يَعْجَبُونَ فِي الْبَيْتِ فَيَعْجَبُونَ بِالْحَمَامِ وَ يَدْعُونَ النَّاسَ.
 قَالَ: فَرَأَيْتُ فِي بُيُوتِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَمَامًا لِابْنِهِ إِسْمَاعِيلَ.

شخصی از ترس و وحشت به پیامبر خدا ﷺ شکایت نمود. پیامبر ﷺ به او دستور داد که در خانه‌اش یک جفت کبوتر نگه دارد.

۷ - زید شحام گوید: نزد امام صادق علیه السلام سخن از کبوتر شد. فرمود: آن را در خانه‌های خود نگه دارید؛ زیرا آن، دوست داشتنی است. دعوت نوح علیه السلام در هنگام طوفان به او رسید. و آن، انس گیرنده‌ترین حیوان در خانه‌هاست.
 ۸ - ابو سلمه گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

کبوتر، یکی از پرندگان پیامبران علیه السلام است که در خانه‌های خود نگه می‌داشتند. خانه‌ای که در آن کبوتر باشد به افراد این خانواده آسیبی از جانب جنیان نخواهد رسید. به راستی که جنیان نادان در خانه‌ها بازی می‌کنند. از این رو آنان با کبوتر بازی می‌کنند و انسان را رها می‌نمایند.

ابو سلمه گوید: من در خانه امام صادق علیه السلام کبوتری دیدم که از آن اسماعیل علیه السلام پسر آن حضرت بود.

- ۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام - وَنَظَرَ إِلَى حَمَامٍ فِي بَيْتِهِ: - مَا مِنْ انْتِفَاضٍ يَنْتَفِضُ بِهَا إِلَّا نَفَرَ اللَّهُ بِهَا مَنْ دَخَلَ الْبَيْتَ مِنْ عَزْمَةِ أَهْلِ الْأَرْضِ.
- ۱۰ - عَنْهُ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقِدٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا فِي بَيْتِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَنَظَرْتُ إِلَى حَمَامٍ رَاعِيٍّ يُفَرِّقِرُ طَوِيلًا. فَنَظَرَ إِلَيَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: يَا دَاوُدُ! تَدْرِي مَا يَقُولُ هَذَا الطَّيْرُ؟ قُلْتُ: لَا وَاللَّهِ! جُعِلْتُ فِدَاكَ!
- قَالَ: يَدْعُو عَلَيَّ قَتْلَةَ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَاتَّخِذُوا فِي مَنَازِلِكُمْ.
- ۱۱ - عَنْهُ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ رَجُلٍ عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ:
- إِنَّ حَفِيفَ أَجْنِحَةِ الْحَمَامِ لَتَطْرُدُ الشَّيَاطِينَ.

- ۹ - یعقوب بن جعفر گوید: امام صادق عليه السلام به کبوتری که در خانه ایشان بود نگاه نمود و فرمود:
- هیچ حرکتی کبوتر انجام نمی‌دهد مگر آن که خداوند توسط آن، طلسم و چشم زخم مردم را از کسانی که داخل آن خانه می‌شوند دور می‌کند.
- ۱۰ - داوود بن فرقد گوید: من در خانه امام صادق عليه السلام نشسته بودم که کبوتر راعبی را مشاهده کردم که آواز طولانی سر می‌داد.
- امام عليه السلام به من نگاه نمود و فرمود: ای داوود! می‌دانی این پرنده چه می‌گوید؟
- عرض کردم: قربانتان کردم! نه، به خدا سوگند!
- فرمود: بر قاتلان امام حسین عليه السلام نفرین می‌کند؛ پس آن را در خانه‌های خود نگه دارید.
- ۱۱ - یحیی ازرق گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
- به راستی که صدای بال زدن کبوتر، شیطان‌ها را دور می‌کند.

- ۱۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 إِنَّ اللَّهَ تعالى يَدْفَعُ بِالْحَمَامِ عَنْ هَدَّةِ الدَّارِ.
- ۱۳ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 اتَّخَذُوا الْحَمَامَ الرَّاعِبِيَّةَ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّهَا تُلْعَنُ قَتْلَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَلَعَنَ
 اللَّهُ قَاتِلَهُ.
- ۱۴ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
 حَمَزَةَ عَنْ عَثْمَانَ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ:
 اسْتَهْدَانِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَهْدَيْتُ لَهُ طَيْرًا رَاعِيًّا.
 فَدَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: اجْعَلُوا هَذَا الطَّيْرَ الرَّاعِبِيَّ مَعِيَ فِي الْبَيْتِ
 يُؤْنِسُنِي.
- قَالَ: وَ قَالَ عَثْمَانُ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَمَامٌ يَفُتُّ لَهْنًا
 حُبْرًا.

- ۱۲ - سهل بن زیاد در روایت مرفوعه ای گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 به راستی که خداوند متعال به خاطر کبوتر، خراب شدن خانه را برطرف می کند.
- ۱۳ - سکونی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 در خانه های خود کبوتر راعبی نگه دارید؛ زیرا کبوتر راعبی قاتلان حسین بن علی عليه السلام
 را لعنت می کند و خداوند قاتل آن حضرت را لعنت کند!
- ۱۴ - عثمان اصفهانی گوید: اسماعیل پسر امام صادق عليه السلام از من هدیه خواست. من به
 او کبوتر راعبی هدیه دادم. امام عليه السلام وارد شد و فرمود: این کبوتر راعبی را همراه من در
 خانه قرار دهید تا با من انس گیرد.
- عثمان گوید: من خدمت امام صادق عليه السلام شرف یاب شدم در حالی که نزد آن حضرت
 کبوتری بود که حضرتش برای آن نان خرد می کرد.

۱۵ - عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَارِقِيِّ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَرَأَيْتُ عَلَى فِرَاشِهِ ثَلَاثَ حَمَامَاتٍ خُضِرٍ قَدْ ذَرَفْنَ عَلَى الْفِرَاشِ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هُوَ لَأَيِّ الْحَمَامِ تُقَدِّرُ الْفِرَاشَ. فَقَالَ: لَا، إِنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ تُسْكَنَ فِي الْبَيْتِ.

۱۶ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

كَانَ فِي مَنْزِلِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله زَوْجُ حَمَامٍ أَحْمَرَ.

۱۷ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ إِبْرَاهِيمَ السُّنْدِيِّ عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:

اِحْتَفَرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِنِراً فَرَمَوْا فِيهَا فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ فَجَاءَ حَتَّى وَقَفَ عَلَيْهَا فَقَالَ:

لَتَكْفَنَّ - أَوْ لَأُسْكِنَنَّهَا - الْحَمَامَ.

۱۵ - عبدالکریم بن صالح گوید: حضور امام صادق عليه السلام شرفیاب شدم. بر روی فرش خانه آن حضرت سه کبوتر سبزرنگ مشاهده نمودم که روی فرش فضله انداخته بودند، عرض کردم: قربانتان کردم! این فرش را کبوترها کثیف کرده‌اند؟! فرمود: نه، به راستی که مستحب است که کبوتران در خانه اسکان داده شوند.

۱۶ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

در خانه پیامبر خدا صلى الله عليه وآله یک جفت کبوتر سرخ رنگ بود.

۱۷ - یحیی ازرق گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

امیرمؤمنان علی عليه السلام چاهی کند. در آن چاه مردم توسط جنیان و شیاطین سنگباران می‌شدند. به حضرت گزارش دادند. حضرتش بر سر آن چاه آمد و فرمود: دست نگه می‌دارید یا در این چاه کبوتر سکونت دهم؟!

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ حَفِيفَ أَجْنَحَتَيْهَا تَطْرُدُ الشَّيَاطِينَ.
 ۱۸ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: ذُكِرَ الْحَمَامُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ
 لَهُ رَجُلٌ: إِنَّهُ بَلَّغَنِي أَنَّ عُمَرَ رَأَى حَمَامًا يَطِيرُ وَ رَجُلٌ تَحْتَهُ يَعْدُو فَقَالَ عُمَرُ:
 شَيْطَانٌ يَعْدُو تَحْتَهُ شَيْطَانٌ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا كَانَ إِسْمَاعِيلُ عِنْدَكُمْ؟
 فَقِيلَ: صَدِيقٌ.

فَقَالَ: إِنَّ بَقِيَّةَ حَمَامِ الْحَرَمِ مِنْ حَمَامِ إِسْمَاعِيلَ.
 ۱۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي
 نَصْرٍ قَالَ:
 سَأَلَ رَجُلٌ الرَّضَا عليه السلام عَنِ الزَّوْجِ مِنَ الْحَمَامِ يُفْرِحُ عِنْدَهُ يَتَزَوَّجُ الطَّيْرُ أُمَّهُ وَ
 ابْنَتَهُ.

قَالَ: لَا بَأْسَ بِمَا كَانَ بَيْنَ الْبَهَائِمِ.

سپس امام صادق عليه السلام فرمود: به راستی که صدای بال زدن کبوتر، شیاطین را می راند.
 ۱۸ - راوی گوید: نزد امام صادق عليه السلام سخن از کبوتر شد. مردی به آن حضرت گفت: به
 من خبر رسیده است که عمر مشاهده کرد که کبوتری پرواز می کند و شخصی در زیر آن
 می دود. عمر گفت: شیطانی است که شیطانی در زیر آن می دود.

امام صادق عليه السلام فرمود: اسماعیل عليه السلام نزد شما چگونه فردی است؟
 گفته شد: مورد تصدیق است.

فرمود: به راستی که کبوتران باقی مانده حرم مکه، از نسل کبوتر اسماعیل عليه السلام هستند.
 ۱۹ - ابن ابی نصر گوید: مردی به امام رضا عليه السلام عرض کرد: من یک جفت کبوتر را
 تربیت کردم و آنها تخم گذاری کردند و جوجه خود را پرورش دادند. ولی بعداً جوجه نر با
 مادرش جفت شد و کبوتر نر با دختر خودش جفت شد. با این جفت گیری، گوشت آنها
 حرام نمی شود؟

فرمود: آن چه در میان حیوانات و جانوران می گذرد اشکالی پدید نمی آورد.

(۸)

بَابُ إِزْسَالِ الطَّيْرِ

- ۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُدَّافِرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الطَّيْرِ يُرْسَلُ مِنَ الْبَلَدِ الْبَعِيدِ الَّذِي لَمْ يَرَهُ قَطُّ فَيَأْتِي .
- فَقَالَ: يَا ابْنَ عُدَّافِرٍ! هُوَ يَأْتِي مَنْزِلَ صَاحِبِهِ مِنْ ثَلَاثِينَ فَرَسَخًا عَلَى مَعْرِفَتِهِ وَحَسَبِهِ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى ثَلَاثِينَ فَرَسَخًا جَاءَتْ إِلَى أَرْبَابِهَا بِأَرْزَاقِهَا .
- ۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا أَتَى مِنْ ثَلَاثِينَ فَرَسَخًا فَبِالْهُدَايَةِ وَ مَا كَانَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَبِالْأَكْلِ .
- ۳ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الطَّيْرُ يَجِيءُ مِنَ الْمَكَانِ الْبَعِيدِ؟

بخش هشتم**فرستادن پرندگان**

- ۱ - محمد بن عذافر گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: پرنده‌ای را به ناحیه دور دستی که هرگز آن را ندیده است می‌فرستند و پرنده دوباره بازمی‌گردد. این کار چه‌گونه انجام می‌شود؟ فرمود: ای ابن عذافر! پرنده از سی فرسخی خانه صاحب خود توسط شناخت و محاسبه‌ای که دارد بازمی‌گردد. پس اگر بیشتر از سی فرسخ باشد، توسط خوراک و روزی خود نزد صاحب خود بازمی‌گردد.
- ۲ - راوی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: آن پرنده‌ای که از سی فرسخی می‌آید، با هدایت و محاسبه است. و آن چه که بیشتر از آن است، با خوراک است.
- ۳ - اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: پرنده از جای دور دست می‌تواند بازگردد؟

قَالَ: إِنَّمَا يَجِيءُ لِرِزْقِهِ.
 ۴ - الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
 دَاوُدَ الْحَدَّادِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
 قُلْتُ: الْحَمَامُ يُرْسَلْنَ مِنَ الْمَوَاضِعِ الْبَعِيدَةِ فَيَأْتِي وَ يُرْسَلْنَ مِنَ الْمَكَانِ الْقَرِيبِ
 فَلَا يَأْتِي.
 فَقَالَ: إِذَا انْقَطَعَ أَكُلُهُ فَلَا يَأْتِي.

(۹)

بَابُ الدِّيكِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ
 أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 دِيكٌ أبيضٌ أَفْرَقٌ يَحْرُسُ دُويرَةَ أَهْلِهِ وَ سَبْعَ دُويرَاتٍ حَوْلَهُ.

فرمود: همانا که به خاطر روزی اش بازمی گردد.

۴ - حریز گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: گاهی کبوتر را به مکان دور دست
 می فرستند و او باز می گردد و گاهی به مکانی نزدیک می فرستند. اما کبوتر باز نمی گردد.
 فرمود: هنگامی که خوراکش قطع شود، باز نمی گردد.

بخش نهم

خروس

۱ - جابر گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:
 خروس سفید کاکل دار، از خانه صاحبش و هفت خانه اطراف آن محافظت می کند.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ الْهَاشِمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَخْلَدٍ الْأَهْوَازِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

دِيكَ أَيْضُ أَفْرُقُ يَحْرُسُ دُوَيْرَتَهُ وَ سَبْعَ دُوَيْرَاتٍ حَوْلَهُ وَ لَنْفُضَةً مِنْ حَمَامٍ مُنَمَّرَةٍ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِ دُيُوكَ فُرْقٍ بَيْضٍ .

۳ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ:

ذُكِرَ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حُسْنُ الطَّائُوسِ .

فَقَالَ: لَا يَزِيدُكَ عَلَى حُسْنِ الدِّيَكِ الْأَبْيَضِ شَيْءٌ .

قَالَ: وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: الدِّيَكُ أَحْسَنُ صَوْتًا مِنَ الطَّائُوسِ وَ هُوَ أَعْظَمُ بَرَكَاتٍ؛ يُنَبِّهُكَ فِي مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ وَ إِتْمَا يَدْعُو الطَّائُوسُ بِالْوَيْلِ لِخَطِيئَةِ النَّبِيِّ ابْتِلَى بِهَا.

۴ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الدِّيَكُ الْأَبْيَضُ صَدِيقِي وَ صَدِيقُ كُلِّ مُؤْمِنٍ .

۲ - محمد بن مَخْلَدِ اهوازی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خروس سفید کاکل دار، از خانه صاحب خود و هفت خانه اطراف آن پاسداری می کند. و یک حرکت بال زدن کبوتر خالدار برتر از هفت خروس سفید کاکل دار است.

۳ - یعقوب بن جعفر بن ابراهیم جعفری گوید:

در حضور امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ از زیبایی طاووس سخن به میان آمد.

حضرت فرمود: هیچ پرنده ای زیباتر از خروس سفید نخواهی یافت.

یعقوب گوید: هم چنین از ایشان شنیدم که می فرمود:

صدای خروس زیباتر از طاووس است و برکتی بیشتر دارد، در اوقات نماز تو را آگاه می کند. طاووس فقط به خاطر گناهی که به آن مبتلا شده. ندای «ویل» و بدبختی سر می دهد.

۴ - راوی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

خروس سفید، دوست من و دوست هر مؤمنی است.

۵ - عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي شُعَيْبٍ الْمَحَامِلِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
قَالَ:

فِي الدِّيكِ خَمْسُ خِصَالٍ مِنْ خِصَالِ الْأَنْبِيَاءِ: السَّخَاءُ وَ الشَّجَاعَةُ وَ الْقَنَاعَةُ
وَالْمَعْرِفَةُ بِأَوْقَاتِ الصَّلَوَاتِ وَ كَثْرَةُ الطَّرُوقَةِ وَ الْعَيْرَةِ.

۶ - عَنْهُ وَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
صِيحُ الدِّيكِ صَلَاتُهُ وَ ضَرْبُهُ بِجَنَاحِهِ رُكُوعُهُ وَ سُجُودُهُ.

(۱۰)

بَابُ الْوَرَشَانِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ
سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

۵ - ابو شعيب محاملى گوید: امام کاظم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

در خروس پنج ویژگی از ویژگی‌های پیامبران عَلَيْهِ السَّلَامُ است: سخاوت، شجاعت،
قناعت، شناخت اوقات نماز، بسیاری آمیزش و غیرت .

۶ - ابن قداح گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

بانگ خروس، نماز آن است و بال زدن آن، رکوع و سجود آن است.

بخش دهم

قُمَرِي

۱ - ابوبکر حضرمی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مَنْ اتَّخَذَ فِي بَيْتِهِ طَيْرًا فَلْيَتَّخِذْ وَرَشَانًا فَإِنَّهُ أَكْثَرُ شَيْئًا لِذِكْرِ اللَّهِ ﷻ وَ أَكْثَرُ تَسْبِيحًا وَ هُوَ طَيْرٌ يُحِبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

۲ - عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ عُثْمَانَ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ : اسْتَهْدَانِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام طَيْرًا مِنْ طُيُورِ الْعِرَاقِ فَأَهْدَيْتُ وَرَشَانًا .

فَدَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَرَأَهُ فَقَالَ : إِنَّ الْوَرَشَانَ يَقُولُ : بُورِكْتُمْ بُورِكْتُمْ فَأَمْسِكُوهُ .

۳ - عَنْهُ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ سَيْفِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ نَهَى ابْنَهُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ اتِّخَاذِ الْفَاحِشَةِ وَ قَالَ : إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ مَتَّخِذًا فَاتَّخِذْ وَرَشَانًا ؛ فَإِنَّهُ كَثِيرُ الذِّكْرِ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى .

هر کس می خواهد در خانه اش پرنده ای نگه دارد، باید قُمری نگه دارد؛ زیرا در بین پرندگان بیشترین ذکر خداوند و بیشترین تسبیح را می گوید، و آن، پرنده ای است که ما اهل بیت علیهم السلام را دوست دارد.

۲ - عثمان اصفهانی گوید: اسماعیل عليه السلام پسر امام صادق عليه السلام پرنده ای از پرندگان عراق را به عنوان هدیه از من خواست. من به ایشان قُمری هدیه دادم.

پس امام صادق عليه السلام داخل شد و آن را مشاهده نمود و فرمود: قُمری می گوید: «مبارک گردید! مبارک گردید!» پس آن را نگه دارید.

۳ - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام پسر خود اسماعیل را از نگه داری فاحشه نهی نمود و فرمود:

اگر ناگزیر می خواهی پرنده ای نگه داری کنی، از قُمری نگه داری کن؛ زیرا بسیار ذکر خداوند متعال می گوید.

(۱۱)

بَابُ الْفَاحِخَةِ وَ الصُّلْصُلِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ رَجُلٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَتْ فِي دَارِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاخِخَةٌ فَسَمِعَهَا يَوْمًا وَ هِيَ تَصِيحُ فَقَالَ لَهُمْ:
أَتَدْرُونَ مَا تَقُولُ هَذِهِ الْفَاحِخَةُ؟
قَالُوا: لَا.

قَالَ: تَقُولُ: فَقَدْتُمْ فَقَدْتُمْ.

ثُمَّ قَالَ: لَنَقْدِنَهَا قَبْلَ أَنْ تَفْقِدَنَا. ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فُذِّبَتْ.

بخش یازدهم

فاخته و صلصل (۱)

۱ - راوی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

در خانه امام باقر علیه السلام فاخته ای بود. حضرت در حالی که فاخته بانگ می زد به آن گوش
فرا داد، فرمود: آیا می دانید این فاخته چه می گوید؟
عرض کردند: نه.

فرمود: می گوید: «شما را نابود گردانم! شما را نابود گردانم!»

سپس فرمود: پیش از آن که با نفرینش ما را نابود کند، آن را نابود سازید.
آن گاه دستور به کشتن آن فرمود و آن را ذبح کردند.

۱ - نام پرنده ای و یا گونه ای از فاخته است.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ عُثْمَانَ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ:
أَهْدَيْتُ إِلَى إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَلُصَلًا. فَدَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَمَّا رَأَاهَا قَالَ:

هَذَا الطَّيْرُ الْمَشُومَ أَخْرِجُوهُ، فَإِنَّهُ يَقُولُ: «فَقَدْتُكُمْ فَقَدْتُكُمْ» فَافْقِدُوهُ قَبْلَ أَنْ يَفْقِدَكُمْ.

۳ - عَنْهُ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ:
دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! اذْهَبْ بِنَا إِلَى إِسْمَاعِيلَ نَعُوذُهُ وَكَانَ شَاكِيًّا.

۲ - عثمان اصفهانی گوید: به اسماعیل پسر امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ صلصل هدیه دادم. وقتی امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ داخل شد و آن را مشاهده نمود، فرمود:
این پرنده بد یمن است، آن را بیرون کنید؛ چرا که می گوید: «شما را نابود گردانم! شما را نابود گردانم!». پس قبل از این که شما را نابود کند آن را نابود کنید.
۳ - ابوبصیر گوید: به حضور امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شرفیاب شدم. حضرت به من فرمود:
ای ابا محمد! اسماعیل بیمار است با ما بیا نزد اسماعیل برویم تا از او عیادت کنیم.

فَقُمْنَا وَدَخَلْنَا عَلَىٰ إِسْمَاعِيلَ فَإِذَا فِي مَنزِلِهِ فَاخْتَهَ فِي قَفْصِ نَصِيحٍ .
 فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: يَا بُنَيَّ مَا يَدْعُوكَ إِلَىٰ إِمْسَاكِ هَذِهِ الْفَاحِشَةِ؟ أَوْ مَا عَلِمْتَ
 أَنَّهَا مَشُومَةٌ؟! أَوْ مَا تَدْرِي مَا تَقُولُ؟
 قَالَ إِسْمَاعِيلُ: لَا .
 قَالَ: إِنَّمَا تَدْعُو عَلَىٰ أَرْبَابِهَا فَتَقُولُ: «فَقَدْ تُكْمُ فَقَدْ تُكْمُ» فَأَخْرِجُوهُ .

(۱۲)

بَابُ الْكِلَابِ

۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
 يُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ فِي دَارِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ الْكَلْبُ .

برخاستیم و بر اسماعیل وارد شدیم. در این هنگام فاخته‌ای در قفس بود و بانگ می‌زد.
 حضرت فرمود: پسر! چه چیزی تو را بر نگه داشتن این فاخته واداشته است؟! آیا
 نمی‌دانی که آن بدیمن است؟! آیا نمی‌دانی که چه می‌گوید؟!
 عرض کرد: نه.
 فرمود: بر صاحب خود نفرین می‌کند و می‌گوید: «شما را نابود گردانم! شما را نابود
 گردانم!» آن را بیرون کنید.

بخش دوازدهم

نگه داری سگ

۱ - حلبی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:
 مکروه است که در خانه شخص مسلمان، سگ باشد.

۲ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

مَا مِنْ أَحَدٍ يَتَّخِذُ كَلْبًا إِلَّا نَقَصَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ صَاحِبِهِ قِيرَاطٌ.

۳ - عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْكَلْبِ نُمْسِكُهُ فِي الدَّارِ؟
قَالَ: لَا.

۴ - مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:
لَا خَيْرَ فِي الْكِلَابِ إِلَّا كَلْبٌ صَيْدٍ أَوْ كَلْبٌ مَاشِيَةٍ.

۵ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جِرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:

۲ - زراره گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

هر کسی که در خانه‌ای از سگی نگه داری کند، در هر روز به اندازه یک قیراط از عملش کم می‌گردد.

۳ - سماعه گوید: از امام عليه السلام پرسیدم: می‌توانم در خانه‌ام سگ نگه داری کنم؟
فرمود: نه.

۴ - محمد بن قیس گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: امیرمؤمنان علی عليه السلام فرمود:
جز سگ شکاری یا سگ نگهبانی خیری در سگ‌ها نیست.

۵ - جراح مدائنی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود:

لَا تُمَسِّكُ كَلْبَ الصَّيْدِ فِي الدَّارِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ بَابٌ.

۶ - عَنْهُ عَنْ عُنْمَانَ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ كَلْبِ الصَّيْدِ يُمَسِّكُ

فِي الدَّارِ قَالَ:

إِذَا كَانَ يُغْلَقُ دُونَهُ الْبَابُ فَلَا بَأْسَ.

۷ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

الْكِلَابُ السُّودُ الْبَهِيمُ مِنَ الْجِنِّ.

۸ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

الْحَكَمِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ:

سگ شکاریت را در خانه‌ات جای مده، مگر آن که در را بر روی او قفل کنی.

۶ - سماعه گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: می‌توانم سگ شکاری خود را در منزل

جای بدهم؟

فرمود: در صورتی که در را بر روی او قفل کنی، مانعی ندارد.

۷ - زراره گوید: امام (باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ یا امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرمود:

سگ‌های سیاه خالص، از جنیان هستند.

۸ - ابو حمزه ثمالی گوید:

كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةِ إِذَا التَّفَتَ عَنْ يَسَارِهِ فَإِذَا كَلَبَ
أَسْوَدُ بَهِيمٍ فَقَالَ: مَا لَكَ! قَبَّحَكَ اللَّهُ مَا أَشَدَّ مُسَارَعَتَكَ! وَإِذَا هُوَ شَبِيهٌ بِالطَّائِرِ.

فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ جُعِلْتُ فِدَاكَ!

فَقَالَ: هَذَا عُثَيْمٌ بَرِيدُ الْجِنِّ مَاتَ هِشَامُ السَّاعَةَ وَ هُوَ يَطِيرُ يَنْعَاهُ فِي كُلِّ بَلَدَةٍ.

۹ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْكِلَابُ مِنْ ضَعْفَةِ الْجِنِّ فَإِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ الطَّعَامَ وَ شَيْءٌ مِنْهَا بَيْنَ يَدَيْهِ
فَلْيُطْعِمْهُ أَوْ لِيَطْرُدْهُ، فَإِنَّ لَهَا أَنْفُسَ سَوَاءٍ.

۱۰ - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَانَ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ

سَالِمِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْكِلَابِ.

من در راه مکه و مدینه همراه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم. در این هنگام حضرت به سمت
چپ خود که سگ سیاه تندی بود توجه نمود. آن گاه فرمود: تو را چه شده است؟!
خداوند تو را زشت کند! چقدر سرعت تو زیاد است! و آن سگ مانند پرنده بود.

گفتم: قربانتان کردم! این چیست؟

فرمود: این عُثَیْمٌ پیک جنیان است. در همین ساعت هشام مُرد و این سگ پرواز

می‌کند و خبیر مرگ هشام را در هر شهری پخش می‌کند.

۹ - مسموع گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:

سگ‌ها از جنیان ضعیف هستند. هنگامی که یکی از شما غذا می‌خورد و در مقابلش

باشد، به آن غذا دهد و یا دورش کند؛ زیرا سگ‌ها نَفَسِ بدی دارند.

۱۰ - سالم بن ابو سلمه گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در باره سگ‌ها پرسیدند.

فَقَالَ: كُلُّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ وَكُلُّ أَحْمَرَ بَهِيمٍ وَكُلُّ أَبْيَضَ بَهِيمٍ فَذَلِكَ خَلْقٌ مِنْ
 الْكِلَابِ مِنَ الْجِنِّ وَ مَا كَانَ أَبْلَقَ فَهُوَ مَسْخٌ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ .
 ۱۱ - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ لِأَهْلِ الْقَاصِيَةِ فِي كَلْبٍ يَتَّخِذُونَهُ .
 ۱۲ - عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ :
 سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْكَلْبِ السَّلُوقِيِّ .
 قَالَ : إِذَا مَسِسْتَهُ فَاعْسِلْ يَدَكَ .

(۱۳)

بَابُ التَّحْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ

۱ - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَشْمَانَ
 عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ : سَأَلْتُهُ عَنِ التَّحْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ .

فرمود: هر سگ سیاه خالص، هر قرمز خالص و هر سفید خالص، خلقی از سگ‌ها از جنیان هستند. و آن سگی که رنگش مخلوط و خال‌دار است، مسخ شده‌ای از جنیان و آدمیان است.

۱۱ - سکونی گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به مردم قاصیه اجازه داد که سگ گله‌داری کنند.

۱۲ - محمد بن مسلم گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در باره سگ تازی پرسیدم.

فرمود: هرگاه به آن دست زدی، دستت را بشوی.

بخش سیزدهم

ایجاد جنگ بین چارپایان

۱ - ابوالعباس گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ دربارهٔ ایجاد جنگ بین چارپایان پرسیدم.

فَقَالَ: كُلُّهُ مَكْرُوهٌ إِلَّا الْكَلْبَ.

۲ - عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنْ مِسْمَعٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: عَنْ التَّحْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ فَقَالَ: أَكْرَهُ ذَلِكَ إِلَّا الْكِلَابَ.

تَمَّ كِتَابُ الدَّوَاجِنِ مِنَ الْكَافِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَ آخِرًا وَ يَتْلُوهُ كِتَابُ الْوَصَايَا
إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

فرمود: جز بین سگ‌های، ایجاد و تشویش جنگ بین چارپایان مکروه است.

۲ - مسمع نظیر این روایت را از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند.

پایان کتاب دام‌ها و دام‌پروری از کتاب کافی، سپاس در آغاز و پایان از آن خداوند است. ان

شاء الله در پی این، کتاب وصیت خواهد آمد.